T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

TÜRKİYE İŞ KURUMU

2015 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇ RAPORU

ÇALIŞMA EKİBİMİZ

Abdullatif GÖKDERE-Daire Başkanı	abdullatif.gokdere@iskur.gov.tr
Aydın ALABAŞ-İstihdam Uzmanı	aydin.alabas@iskur.gov.tr
Volkan ÖZ-İstihdam Uzmanı	volkan.oz@iskur.gov.tr
Doğanay Nafiz İLHAN-İstihdam Uzmanı	nafiz.ilhan@iskur.gov.tr
Mehmet BAYHAN-İstihdam Uzmanı	mehmet.bayhan@iskur.gov.tr
Mustafa ÖZEN-İstihdam Uzmanı	mustafa.ozen@iskur.gov.tr
Gökhan Sait GÜNDÜZ-İstihdam Uzmanı	sait.gunduz@iskur.gov.tr
Erhan FINDIK-İstihdam Uzmanı	erhan.findik@iskur.gov.tr
Esranur İRDEM-İstihdam Uzman Yardımcısı	esranur.irdem@iskur.gov.tr
Muhammet KAYA-İstihdam Uzman Yardımcısı	muhammet.kaya@iskur.gov.tr
Sonay SAKAL-İstihdam Uzman Yardımcısı	sonay.sakal@iskur.gov.tr
Yasin ÇAKMAK-İstihdam Uzman Yardımcısı	yasin.cakmak@iskur.gov.tr
Süleyman DEMİR-İstihdam Uzman Yardımcısı	suleyman.demir@iskur.gov.tr
Filiz AYVAZ-İstihdam Uzman Yardımcısı	filiz.ayvaz@iskur.gov.tr
Oğuz DÜZGÜN-İstihdam Uzman Yardımcısı	oguz.duzgun@iskur.gov.tr
Sinan AKSOY-İstihdam Uzman Yardımcısı	sinan.aksoy@iskur.gov.tr
Tuba AKKAYA-İstihdam Uzman Yardımcısı	tuba.akkaya@iskur.gov.tr

2015 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇ RAPORU

GENEL MÜDÜR SUNUŞU

Gelişen dünyada işgücü piyasasının ihtiyaçlarını tespit etmek noktasında Kamu İstihdam Kurumları önemli bir aktör konumundadır. Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği (WAPES) Başkanı olarak, işgücü piyasası taleplerindeki eğilimleri belirlemenin önemini kavrayan İŞKUR, kalkınma ve büyüme doğrultusunda nitelikli işgücü ihtiyacını karşılamayı görev bilmektedir.

İşsizlerin ve işverenlerin beklentilerini karşılayarak doğru kişiyi doğru işe yönlendirmek için işgücü piyasasındaki değişme ve gelişmelerin doğru bir şekilde izlenmesi büyük önem arz etmektedir. Bu bilinç bizi, ülkemizde "yapısal bir görünüm" sergileyen işsizlik probleminin çözümünde ilk çıkış noktası olarak İşgücü Piyasası Araştırmalarına götürmektedir. Zira işgücü piyasasındaki gelişmeleri izlemek, piyasasının ihtiyaçlarını ortaya koymak ve bu doğrultuda işgücü arz ve talebini sağlıklı bir şekilde eşleştirmek, nitelikli işgücü yetiştirerek işsizlerimizin istihdam edilebilirliğini sağlamak adına İşgücü Piyasası Araştırmaları çok önemli bir konumda bulunmaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasasının beklentilerine uygun bir şekilde düzenlenen aktif işgücü programları ile İŞKUR, söz konusu programlara katılan kişilerin "nitelikli insan

kaynağı" olması yönündeki çalışmalarını kararlılıkla sürdürmektedir. Sürdürülen çalışmalar özellikle kriz dönemlerinde işsizliğin sebep olduğu sosyo-ekonomik darboğazdan çıkışın görece daha kolay gerçekleşmesini sağlamıştır. Kurumumuz yıllar itibariyle de işgücünün niteliğini geliştiren ve becerilerini güncelleyen aktif işgücü programlarının kalitesini arttırmaya devam edecektir. Bu çerçevede işgücü piyasasının ihtiyaçlarını etkin bir şekilde belirlemek noktasında İşgücü Piyasası Araştırmalarının sürekliliği sağlanacaktır.

Her yıl daha kapsamlı, daha güvenilir ve daha etkin sonuçlar ürettiğimiz İşgücü Piyasası Araştırmaları kapsamında bu yıl da 16 Mart-30 Nisan tarihleri arasında 132 bin 34 işyerini, İş ve Meslek Danışmanlarımız ile ziyaret ederek, Cumhuriyet tarihindeki en kapsamlı araştırmalarından birini gerçekleştirmiş olduk. Mesleklere göre mevcut istihdam durumları, açık işler ve temininde güçlük çektikleri meslekler başta olmak üzere işverenlerimize yönelttiğimiz sorulardan elde ettiğimiz cevaplar doğrultusunda İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporunu hazırlamış bulunmaktayız. Bu raporda ortaya konulan sonuçlar, başta İŞKUR'un sunduğu birçok hizmet olmak üzere ülkemizde yürütülecek istihdam politikalarına kaynak ve rehberlik teşkil edecek mahiyettedir.

Raporda yer alan kıymetli bilgilerin derlenmesinde ve kamuoyunun hizmetine sunulmasında; emeği geçen başta saha çalışmasını büyük bir özveriyle gerçekleştiren İl Müdürlüklerimizde görev yapan personellerimize, araştırmamıza katılan işverenlerimize ve raporun hazırlanmasına katkı sunan herkese şükranlarımı sunuyor, hazırladığımız bu raporun işsizlik sorunuyla mücadele eden tüm kurum, kuruluş ve kademedeki kişilerin çalışmalarında faydalı olmasını temenni ediyorum.

Dr. Nusret YAZICI

Genel Müdür

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR **1**

GİRİŞ **2**

YÖNETİCİ ÖZETİ **3**

BİRİNCİ BÖLÜM **7**

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 7

1.1.KÜRESEL BÜYÜMENİN GÖRÜNÜMÜ 7

1.2. DÜNYA EKONOMİSİNİN KARŞI KARŞIYA OLDUĞU RİSKLER 8

1.3. 2014 YILINDA BÜYÜME 10

1.4. DÜNYA İŞGÜCÜ PİYASASI 11

1.5. TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI 17

1.6. İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ VERİLERİ 24

1.6.1. Başvurular 24

1.6.2. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizler 27

1.6.3. Açık İşler 28

1.6.4. İşe Yerleştirme 33

1.6.5. Mesleki Eğitim Faaliyetleri 35

6.6. İşsizlik Ödeneği 36

İKİNCİ BÖLÜM **38**

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 38

2.1. AMAÇ VE YÖNTEM 38

2.2.İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 45

2.2.1. İşyeri Verileri 45

2.2.2. Mevcut İstihdam Verileri 59

2.3.AÇIK İŞLER 99

2.4.TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 189

2.5.GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 214

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **223**

SEKTÖRLERE GÖRE İPA SONUÇLARI ÖZETİ 223

3.1.MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI SEKTÖRÜ 224

3.2.İMALAT SEKTÖRÜ 229

3.3.ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI SEKTÖRÜ 235

3.4.SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ SEKTÖRÜ 240

3.5.İNŞAAT SEKTÖRÜ 246

3.6.TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI SEKTÖRÜ 251
3.7.ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA SEKTÖRÜ 256
3.8. KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ SEKTÖRÜ 261
3.9.BİLGİ VE İLETİŞİM SEKTÖRÜ 265
3.10.FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ SEKTÖRÜ 270
3.11.GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ SEKTÖRÜ 275
3.12.MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER 280
3.13.İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ 285
3.14. EĞİTİM SEKTÖRÜ 290
3.15.İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ 295
3.16.KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR SEKTÖRÜ 300
3.17.DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ SEKTÖRÜ 305
SONUÇ 311
KAYNAKÇA 315
EKLER 316
EK 1- 2015 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 316
EK 2-TAM SAYIM VE ÖRNEKLEME YAPAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI 323
EK 3- TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ 325
EK 4- İLLERE GÖRE İPA SONUÇLARI ÖZET TABLO 332

TABLOLAR

Tablo 1 Ekonomik Büyüme Oranları ... 8
Tablo 2 Sektörlerin Çeyreklik Büyümeye Katkısı ... 10
Tablo 3 Harcama Bileşenlerinin Çeyreklik Büyüme Katkısı ... 11
Tablo 4 Bölgesel Bazda Dünya'da İşsizlik Oranları ... 12
Tablo 5 2007-2014 Yılları Arasında Bir Önceki Yıla Kıyasla Bölgesel Bazda İşsiz Sayısındaki Değişim ... 13
Tablo 6 Cinsiyet Bazında 2007, 2009, 2013 ve 2014 Yıllarında Bölgesel Olarak İşsizlik Oranı ... 14
Tablo 7 2007, 2009, 2013 ve 2014 Yıllarında Bölgesel Olarak Genç İşsizlik Oranı ... 14
Tablo 8 2007, 2009, 2013 ve 2014 Yıllarında Bölgesel Olarak İşgücüne Katılma Oranı ... 15
Tablo 9 2013-2014 Yılları Arasında Bölgesel Olarak İstihdam ve İstihdamdaki Değişim ... 16
Tablo 10 2013-2014 Yılları Arasında Sektörel İstihdam ve Sektörel İstihdamdaki Değişim ... 16
Tablo 11 Temel İşgücü Göstergeleri (2009-2014) ... 17
Tablo 12 2014 Yılı İtibariyle Cinsiyet Bazında İstihdam Oranları ... 18
Tablo 13 2013-2014 Yılları Arasında Temel İşgücü Göstergelerindeki Değişim ... 21
Tablo 14 2014 Yılı İtibariyle Cinsiyet Bazında İşgücüne Katılma Oranları ... 21
Tablo 15 2013 ile 2014 Yıllarında Eğitim Düzeyleri ve Cinsiyet Bazında Başvuru Sayısı ... 25
Tablo 16 2013 ve 2014 Yıllarında En Fazla Başvuru Yapılan İlk 20 Meslek ... 26
Tablo 17 2013 ve 2014 Yıllarında En Fazla Kayıtlı İşsizin Bulunduğu İlk 20 Meslek ... 28
Tablo 18 2007-2014 Yılları Arasında Kamu Sektöründe ve Özel Sektörde Açık İş Sayısı ... 29
Tablo 19 2007-2014 Yılları Arasında Açık İş Sayısı ve Açık İş Sayısındaki Değişim ... 29
Tablo 20 2013 ve 2014 Yılları Arasında En Fazla Açık İşin Bulunduğu İlk 20 Meslek ... 30
Tablo 21 2013 ve 2014 Yıllarında Sektörlere Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Sayısındaki Değişim ... 31
Tablo 22 2013 ve 2014 Yıllarında En Fazla İşe Yerleştirme Yapılan İlk 20 Meslek ... 35
Tablo 23 2014 Yılı Aktif İşgücü Piyasası Programları ve Katılımcı Sayısı ... 36
Tablo 24 İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2015) ... 39
Tablo 25 Sektörlere Göre İşyeri Büyüklükleri ... 45
Tablo 26 2-9 İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere ve Yaşına Göre Dağılımı ... 47
Tablo 27 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere ve Yaşına Göre Dağılımı ... 48
Tablo 28 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere ve Yaşına Göre Dağılımı ... 49
Tablo 29 2-9 İstihdamlı İşyerlerinde Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı ... 50
Tablo 30 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Sektörel Dağ... 51
Tablo 31 2 ve Daha Fazla İstihdamlı İşyerlerinde Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı ... 52
Tablo 32 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı ... 53
Tablo 33 İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı ... 55
Tablo 34 Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Oranı ... 57
Tablo 35 2-9 İstihdamlı İşyerlerinde Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı ... 59
Tablo 36 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı . 61
Tablo 37 Türkiye Genelinde Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı ... 63
Tablo 38 Cinsiyete ve Meslek Grubuna Göre Çalışanlar ... 68
Tablo 39 2-9 İstihdamlı İşyerlerinde En Çok Çalışılan Meslekler ... 71
Tablo 40 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde En Çok Çalışılan Meslekler ... 72
Tablo 41 En Çok Çalışılan Meslekler ... 73
Tablo 42 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde Çalışanların Cinsiyete ve Sektörlere Göre Dağılımı ... 74

Tablo 43 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde Cinsiyete ve Meslek Gruplarına Göre Çalışanların Dağılımı 76
Tablo 44 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler 78
Tablo 45 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Çok Olan Meslekler (2 ve daha fazla) 79
Tablo 46 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyeri ve Çalışan Sayıları 80
Tablo 47 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Meslek Grubu ve İşyeri Büyüklüğüne Göre Çalışan Sayıları 81
Tablo 48 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Çok Olan Meslekler .. 82
Tablo 49 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Çok Olan Meslekler (2 ve daha fazla) 83
Tablo 50 Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyerleri ve Çalışan Sayıları 84
Tablo 51 İhracat Yapan İşyerlerinin Meslek Grubu Bazında Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 85
Tablo 52 İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Çok Olan Meslekler 87
Tablo 53 İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Çok Olan Meslekler 88
Tablo 54 İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Dağılımı 89
Tablo 55 İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına ve Alanlara Göre Dağılımı 91
Tablo 56 Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanma Sürelerinin Dağılımı 95
Tablo 57 Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı 97
Tablo 58 İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Özellikleri 98
Tablo 59 İşyeri Büyüklüğüne Göre Açık İş Durumları 99
Tablo 60 Açık İşi Olan 2-9 İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı 100
Tablo 61 Açık İşi Olan 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere ve Yaş Grubuna Göre Dağ. 101
Tablo 62 Açık İşi Olan 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere ve Yaş Grubuna Göre Dağ. . 102
Tablo 63 Sektörlere Göre Açık İşi Olan İşyeri Oranları 103
Tablo 64 Sektörlere Göre Açık İşi olan İşyerleri Dağılımlarının 2014 Yılı ile Karşılaştırması 104
Tablo 65 2-9 İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere Göre Açık İş Dağılımları 106
Tablo 66 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere Göre Açık İş Dağılımları 108
Tablo 67 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Sektörlere Göre Açık İş Dağılımları 110
Tablo 68 Sektörlere Göre Açık İş Dağılımlarının 2014 Yılı ile Karşılaştırması 112
Tablo 69 2-9 İstihdamlı İşyerlerinde Açık İşlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı 113
Tablo 70 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Açık İşlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı 114
Tablo 71 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Açık İşlerin Sektör ve Cinsiyete Göre Dağılımı 115
Tablo 72 Açık İşlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı 117
Tablo 73 Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 118
Tablo 74 Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 121
Tablo 75 Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı 121
Tablo 76 Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı 123
Tablo 77 Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı 124
Tablo 78 Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı 125
Tablo 79 Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı 127
Tablo 80 Açık İşlerin Mesleklere ve Cinsiyete Göre Dağılımı 128
Tablo 81 Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 132
Tablo 82 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Sektörlere göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 133
Tablo 83 Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları (2 ve Daha Fazla İstihdamlı) 134

Tablo 84 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 136
Tablo 85 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 137
Tablo 86 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları (2 ve Daha Fazla İstihdamlı) 138
Tablo 87 En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları 139
Tablo 88 En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları 140
Tablo 89 En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları 141
Tablo 90 Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları 142
Tablo 91 Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları 142
Tablo 92 Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları 143
Tablo 93 Arama Kanalına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi 143
Tablo 94 İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı 144
Tablo 95 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı 145
Tablo 96 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı .. 145
Tablo 97 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı ... 146
Tablo 98 İhracat Yapan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı 147
Tablo 99 Açık İşlerde Aranan Becerilerin Sıralaması 147
Tablo 100 Açık İşlerde Aranan Becerilerin Cinsiyete Göre Sıralaması (2-9 İstihdamlı) 148
Tablo 101 Açık İşlerde Aranan Becerilerin Cinsiyete Göre Sıralaması (10 ve daha fazla İstihdamlı) .. 149
Tablo 102 Açık İşlerde Aranan Becerilerin Cinsiyete Göre Sıralaması 150
Tablo 103 Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi 151
Tablo 104 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi (2-9) 153
Tablo 105 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi (10 ve daha fazla) 154
Tablo 106 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi (2 ve daha fazla istihdamlı) 156
Tablo 107 Açık İşi En Fazla Olan Mesleklerde Talep Edilen Beceriler (2-9) 158
Tablo 108 Açık İşi En Fazla Olan Mesleklerde Talep Edilen Beceriler (10 ve daha fazla) 160
Tablo 109 Açık İşi En Fazla Olan Mesleklerde Talep Edilen Beceriler (2 ve daha fazla) 162
Tablo 110 Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 163
Tablo 111 Açık İşlerde Talep Edilen Becerilere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi(2 ve daha fazla istihdamlı) 164
Tablo 112 Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi 165
Tablo 113 Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi (2-9) 167
Tablo 114 Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi (10 ve daha fazla) 168
Tablo 115 Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi (2 ve daha fazla) 169
Tablo 116 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi (2-9) 170
Tablo 117 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi (10 ve daha faz.) 172
Tablo 118 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi (2 ve daha fazla) 173
Tablo 119 Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı (2-9)..... 175
Tablo 120 Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı (10 ve daha fazla) 176
Tablo 121 Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı (2 ve daha fazla istihdamlı) 177
Tablo 122 Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık işin Aranma Süresi 177
Tablo 123 İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerde Aranan Asgari Eğitim Düzeyi (2-9) 178
Tablo 124 İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerde Aranan Asgari Eğitim Düzeyi (10 ve daha fazla) 179

Tablo 125 İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerde Aranan Asgari Eğitim Düzeyi (2 ve daha fazla) 181
Tablo 126 Toplam Açık İş Ve İşveren Sayılarının 2014 ve 2015 Yıllarındaki Durumu 182
Tablo 127 Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörlere Göre Açık İş Arama Sürelerinin Dağılımı 183
Tablo 128 Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörlere Göre Açık İş Arama Sürelerinin Dağılımı..... 184
Tablo 129 Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresinin Dağılımı..... 185
Tablo 130 İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresinin Dağılımı 186
Tablo 131 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresinin Dağılımı..... 187
Tablo 132 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresinin Dağılımı..... 188
Tablo 133 İşyerlerinin TGÇM Durumu 2014 ve 2015 Yılları Karşılaştırması 190
Tablo 134 Temininde Güçlük Çekilen Meslek Veren İşyerlerinin Sektörel Dağılımı..... 191
Tablo 135 Temininde Güçlük Çekilen Meslek Bildiren İşyerlerinin Sektörel Dağılımı 192
Tablo 136 Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısının 2014 Ve 2015 Yılları İçin Sektörel Dağılımı 193
Tablo 137 Sektörlere Göre TGÇM Eleman Sayısının Dağılımı..... 194
Tablo 138 İşyeri Büyüklüklerine Göre En Fazla Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 195
Tablo 139 2014-2015 Yılları En Fazla Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 196
Tablo 140 Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri 196
Tablo 141 Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri (2 ve daha fazla) 198
Tablo 142 TGÇM Mesleklerin Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri (2 ve daha fazla) 200
Tablo 143 İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Dur. ... 201
Tablo 144 Vardiyalı Çalışan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu 202
Tablo 145 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri 204
Tablo 146 İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu..... 207
Tablo 147 İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri 208
Tablo 148 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu 210
Tablo 149 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri..... 211
Tablo 150 Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi 214
Tablo 151 Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi 216
Tablo 152 En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 217
Tablo 153 İşyeri Türü ve Büyüklüğüne Göre NİDO 218
Tablo 154 Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri (10 ve Daha Fazla İstihdamlı) 219
Tablo 155 Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri (2-9 arası İstihdamlı) 220
Tablo 156 Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri (2 ve daha fazla İstihdam)..... 221
Tablo 157 Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler..... 225
Tablo 158 Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler 226
Tablo 159 Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler..... 227
Tablo 160 Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 228
Tablo 161 İmalat Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler..... 230
Tablo 162 İmalat Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler..... 231
Tablo 163 İmalat Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 233
Tablo 164 İmalat Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 234
Tablo 165 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 236
Tablo 166 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler..... 237

Tablo 167 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 238
Tablo 168 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 239
Tablo 169 Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 242
Tablo 170 Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler 243
Tablo 171 Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 244
Tablo 172 Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 245
Tablo 173 İnşaat Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 247
Tablo 174 İnşaat Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler 248
Tablo 175 İnşaat Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 249
Tablo 176 İnşaat Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 250
Tablo 177 Toptan ve Perakende Ticaret Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 252
Tablo 178 Toptan ve Perakende Ticaret Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler 253
Tablo 179 Toptan ve Perakende Ticaret Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 254
Tablo 180 Toptan ve Perakende Ticaret Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 255
Tablo 181 Ulaştırma ve Depolama Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 257
Tablo 182 Ulaştırma ve Depolama Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler 258
Tablo 183 Ulaştırma ve Depolama Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 259
Tablo 184 Ulaştırma ve Depolama Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 260
Tablo 185 Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler 262
Tablo 186 Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 263
Tablo 187 Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 264
Tablo 188 Bilgi ve İletişim Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 266
Tablo 189 Bilgi ve İletişim Sektöründe En Çok Açık İşi Olan Meslekler 267
Tablo 190 Bilgi ve İletişim Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 268
Tablo 191 Bilgi ve İletişim Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 269
Tablo 192 Finans ve Sigorta Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 271
Tablo 193 Finans ve Sigorta Faaliyetleri Sektöründe En Çok Açık İşi Olan Meslekler 272
Tablo 194 Finans ve Sigorta Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 273
Tablo 195 Finans ve Sigorta Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 274
Tablo 196 Gayrimenkul Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 276
Tablo 197 Gayrimenkul Faaliyetleri Sektöründe En Çok Açık İşi Olan Meslekler 277
Tablo 198 Gayrimenkul Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 278
Tablo 199 Gayrimenkul Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 279

Tablo 200 Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 281
Tablo 201 Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri Sektöründe En Çok Açık İşi Olan Meslekler 282
Tablo 202 Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 283
Tablo 203 Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 284
Tablo 204 İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 286
Tablo 205 İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri Sektöründe En Çok Açık İşi Olan Meslekler 287
Tablo 206 İdari Destek Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 288
Tablo 207 İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 289
Tablo 208 Eğitim Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler..... 291
Tablo 209 Eğitim Sektöründe En Çok Açık İşi Olan Meslekler 292
Tablo 210 Eğitim Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler..... 293
Tablo 211 Eğitim Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 294
Tablo 212 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 296
Tablo 213 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Açık İşi En Çok Olan Meslekler..... 297
Tablo 214 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 298
Tablo 215 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 299
Tablo 216 Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 301
Tablo 217 Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor Sektöründe Açık İşi En Çok Olan Meslekler..... 302
Tablo 218 Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 303
Tablo 219 Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 304
Tablo 220 Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler 306
Tablo 221 Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Açık İşi En Çok Olan Meslekler..... 307
Tablo 222 Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 308
Tablo 223 Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi 309

ŞEKİLLER

Şekil 1 Büyüme Verileri ve Tahminleri..... 7
Şekil 2 2008-2014 Yılları Arasında İstihdamdaki Değişim (2007=100) 18
Şekil 3 Sektörlerin İstihdama Katkıları 19
Şekil 4 İstihdamın Sektörel Dağılımı. 20
Şekil 5 Mevsimsel Etkiden Arındırılmış İşsizlik Oranı, İstihdam Oranı ve İşgücüne Katılma Oranı. 22
Şekil 6 Avrupa'da Genç İşsizlik Oranları (2014) 23
Şekil 7 2007-2014 Yılları Arasında Cinsiyet Bazında İŞKUR'a Başvuranların Sayısı 24
Şekil 8 2007-2014 Yılları Arasında Cinsiyet Bazında İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Sayısı 27
Şekil 9 2013 ve 2014 Yıllarında Açık İşlerin Ana Sektörler İtibariyle Dağılımı..... 32
Şekil 10 2007-2014 Yılları Arasında Cinsiyet Bazında İŞKUR Tarafından İşe Yerleştirilenlerin Sayısı 33
Şekil 11 Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre İşe Yerleştirilenlerin Dağılımı 34
Şekil 12 İşsizlik Sigortasını Hak Eden Kişi Sayısı, 2010-2014..... 37
Şekil 13 2-9 İstihdamlı İşyerlerinde Sektörler İtibariyle Ortalama Çalışan Sayısı 65
Şekil 14 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Sektörler İtibariyle Ortalama Çalışan Sayısı..... 66
Şekil 15 2 ve Daha Fazla Kişi İstihdamlı İşyerlerinde Sektörler İtibariyle Ortalama Çalışan Sayısı 67
Şekil 16 Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı 70
Şekil 17 İhracat Yapan İşyerlerinin Meslek Grubu Bazında Cinsiyete Göre Çalışan Dağılımı 86
Şekil 18 İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına ve Alanlara Göre Dağılımı..... 91
Şekil 19 2-9 İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanma Sürelerinin Dağılımı..... 92
Şekil 20 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanma Sürelerinin Dağılımı..... 93
Şekil 21 Son 4 Yıl İçinde İşyerlerinin Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanma Sürelerinin Dağılımı 94
Şekil 22 Büyüklüklerine Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı 96
Şekil 23 2-9 İstihdamlı İşyerlerine Ait Ortalama Açık İş Sayısı 107
Şekil 24 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerine Ait Ortalama Açık İş Sayısı 109
Şekil 25 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerine Ait Ortalama Açık İş Sayısı 111
Şekil 26 Meslek Gruplarına ve İşyeri Büyüklüklerine Göre Açık İş OranıK..... 120
Şekil 27 Açık İşlerin Arama Kanalına Göre Dağılımı..... 130
Şekil 28 2-9 İstihdamlı İşyerlerinin Çalışan ve Açık İş Dağılımı 179
Şekil 29 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Çalışan ve Açık İş Dağılımı..... 180
Şekil 30 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Çalışan ve Açık İş Dağılımı..... 181
Şekil 31 İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi 187
Şekil 32 İşyeri Büyüklüğüne Göre TGÇM Durumu 189
Şekil 33 İşyeri Büyüklüğü ve Yıllara Göre TGÇM Durumu..... 191
Şekil 34 Temininde Güçlük Çekilme Nedenlerinin Yıllara Göre Durumu (10 ve daha fazla) 197
Şekil 35 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri 206
Şekil 36 İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri..... 209
Şekil 37 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri 213
Şekil 38 Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı..... 224
Şekil 39 İmalat Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 229
Şekil 40 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı..... 235

Şekil 41 Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.ve İyileştirme Faali.Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 240
Şekil 42 İnşaat Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 246
Şekil 43 Toptan ve Perakende Ticaret Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 251
Şekil 44 Ulaştırma ve Depolama Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 256
Şekil 45 Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 261
Şekil 46 Bilgi ve İletişim Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 265
Şekil 47 Finans ve Sigorta Faaliyetleri Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 270
Şekil 48 Gayrimenkul Faaliyetleri Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 275
Şekil 49 Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 280
Şekil 50 İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 285
Şekil 51 Eğitim Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 290
Şekil 52 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 295
Şekil 53 Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 300
Şekil 54 Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı 305

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ABRÖ: Ardışık Basit Rassal Örneklem

BM: Birleşmiş Milletler

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

GAP: Güney Doğu Anadolu Projesi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İO: İşsizlik Oranı

İKO: İşgücüne Katılma Oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operationand Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

OVP: Orta Vadeli Program

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

GİRİŞ

İŞKUR'un en temel görevlerinden biri; "İşgücü piyasası verilerini, yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayınlamak, işgücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik işgücü ihtiyaç analizlerini yapmak, yaptırmak" tır. Bu görev kapsamında işgücü piyasasının nabzını tutmak için ''2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporunu'' tamamlamıştır. İşgücü piyasasının talep yönünü sunan bu çalışma Türkiye'de kendi alanında yapılan en kapsamlı ve özgün çalışma olma özelliğini taşımaktadır. Hazırlanan raporda; İŞKUR olarak Mart-Nisan döneminde saha çalışması yapılan araştırma kapsamında elde edilen veriler kullanılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde işgücü piyasasının arka planından bahsedilmiş olup, dünya işgücü piyasası görünümleri sunulduktan sonra birinci bölüm kapsamında Türkiye İşgücü Piyasasının görünümüne değinilmiştir. Bu bölümde TÜİK'in Hanehalkı İşgücü Anketinde köklü değişiklikler yapması ve yeni seriye göre bazı verileri geçmişe dönük olarak güncellememesi nedeniyle bazı TÜİK verilerine yer verilememiştir. Ayrıca bu çalışmanın bir sonuç raporu olması nedeniyle ilk bölüm sınırlı tutulmaya çalışılmıştır. İşgücü arzının göstergeleri anlamında TÜİK verilerinden sonra Türkiye'nin istihdam kurumu olan İŞKUR'un kayıtlı işsiz, başvuru, açık iş, işe yerleştirme, mesleki eğitim ve işsizlik ödeneği alanlar verileri irdelenmiştir

İŞKUR tarafından 16 Mart-30 Nisan 2015 tarihleri arasında, 10 bin 211 tanesi 2-9 istihdamlı, 121 bin 823 tanesi 10 ve daha fazla istihdamlı olmak üzere 132.034 işyeri ziyaret edilerek gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırmasında, İşyeri Bilgi Formlarından elde edilen veriler derlenmiştir. Bu araştırma çerçevesinde 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için 75 ilde tam sayım, 6 büyük ilde ise örneklem yöntemi, 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise Türkiye geneli için sonuç verecek şekilde örnekleme yöntemiyle uygulanan araştırmada 132.034 işyerine gidilerek işyerlerinin; mevcut istihdam durumları, açık işleri, temininde güçlük çektikleri meslekler, gelecek döneme ait beklenen istihdam değişimleri ve açık iş verilen mesleklerde istenen beceriler ile ilgili veriler raporlanmıştır. Bu veriler gelecek dönem istihdam politikaları açısından önemli bir yol gösterici vazifesi üstlenerek ilgili kurumların doğru politikalar üretmesini sağlayacak ve işgücü piyasasının güçlü temeller üzerinde ilerlemesini sağlayacaktır.

Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması çalışmaları, İŞKUR tarafından 2007 yılından bu yana periyodik olarak gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmaların sonuçları ise raporlaştırılmaktadır. Son 4 yıldır hem Türkiye geneli için hem de iller için aynı standartlarda rapor hazırlanmaktadır. Bu raporlama yılda bir kere sadece Türkiye için değil 81 il için de ayrı ayrı yapılarak kamuoyunun bilgisine www.iskur.gov.tr adresi üzerinden sunulmaktadır.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) tahminlerine göre, 2014 yılında küresel işsiz sayısı 201 milyona ulaşmıştır. 2013 yılında yüzde 6 olan Dünya işsizlik oranının 2014 yılında yüzde 5,9 olması beklenmektedir. AB 28 genelinde ise işsizlik oranında 2008 yılında başlayan artış eğilimi 2014 yılından itibaren azalışa geçmiştir. Türkiye genelinde ise 2012 yılında yüzde 8,4 ile dip yapan işsizlik oranı yükselişe geçmiştir. 2014 yılında bir önceki yıla göre işsizlik oranı yüzde 0,9 puan artarak yüzde 9,9 olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında işgücüne katılma oranı geçen yılın aynı dönemine göre 2,2 puan artarak yüzde 50,5 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılından itibaren oluşturulan temel işgücü göstergeleri serisi incelendiğinde, 2014 yılına ait yüzde 50,5'lik işgücüne katılma oranının 2005 yılından bu yana yıllık bazda gerçekleşen en yüksek işgücüne katılma oranı olduğu görülmüştür.

2016-2018 Orta Vadeli Program tahminlerine göre; 2015 yılı için istihdam oranının yüzde 45,9, 2018 yılında yüzde 47, işgücüne katılma oranının 2015 yılı için yüzde 51,2, 2018 yılında yüzde 52,2, işsizlik oranının 2015 yılında yüzde 10,5, 2018 yılı sonunda ise yüzde 9,9 olması öngörülmektedir.

Türkiye genelinde Türkiye İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamına giren 132 bin 34 işyerinden 103 bin 390 işyeri 16 Mart-30 Haziran 2014 tarihleri arasında ziyaret edilmiş olup söz konusu işyerlerine işyeri bilgi formu uygulanmıştır. Bu çalışma ile elde edilen bilgiler Türkiye geneli için derlenmiştir. Örneklem, ham veri sonuçları genelleştirildiğinde 1 milyon 8 bin 191 işyeri için veri açıklanmıştır.

Çalışma kapsamında 186 bin 37'si 10 ve daha fazla istihdamlı, 822 bin 154'ü ise 2-9 istihdamlı olmak üzere toplam 1 milyon 8 bin 191 işyeri için veri üretilmiştir. Sektörler itibariyle en fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret, İmalat ve İnşaat sektörlerinde yer almaktadır. Çalışma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 5,4'ünün part-time çalışanı bulunmaktadır. Kapsamdaki işyerlerinin yüzde 6,9'u vardiyalı çalışmaktadır. İşyerlerinin yüzde 6,3'ü ihracat yapmaktadır.

Türkiye genelinde 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin sadece yüzde 17,7'si İŞKUR hizmetlerinden yararlandıklarını belirtmişlerdir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 41,9 iken, 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 12,3'tür. 2014 yılı çalışmasında 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 36'sı İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını belirtirken bu yıl bu oran 5,9 puan artmıştır. İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yararlandığı hizmetlere göre dağılımına baktığımızda; en fazla İŞKUR'dan eleman talebinde bulunulduğu daha sonra ise işveren ve mevzuat danışmanlığı hizmetlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir. 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri kapsamında İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 74,8'inin eleman talebinde bulunduğu, yüzde 54,6'sının işveren danışmanlığı, yüzde 25'inin ise mevzuat danışmanlığı

hizmetlerinden yararlandığı görülmektedir. En az yararlanılan hizmet ise Kısa Çalışma Ödeneği olmuştur. En yüksek orana sahip ilk üç hizmetten yararlanmak için herhangi bir şart gerektirmeden İŞKUR'a kayıtlı olmak yeterli olduğu için bu hizmetlerden yararlanma oranı yüksek çıkmıştır.

Araştırma kapsamındaki işyerlerinde 7 milyon 56 bin 259'u erkek; 2 milyon 491 bin 826'sı kadın olmak üzere toplam 9 milyon 548 bin 85 kişinin çalıştığı tespit edilmiştir. Mevcut istihdamın yüzde 73,9'u erkek, yüzde 26,1'i ise kadındır. Bir diğer ifade ile araştırma kapsamındaki işyerlerinde istihdam edilen her 4 kişiden 3'ü erkek, 1'i kadındır. Çalışanların yüzde 32,2'si 2-9 istihdamlı işyerlerinde iken, yüzde 67,8'i 10 ve daha fazla istihdamlı işyerindedir. Araştırma kapsamındaki 2-9 istihdamlı işyerlerinde 2 milyon 367 bin 700 kişisi erkek, 710 bin 258'i kadın olmak üzere toplam 3 milyon 77 bin 959 kişi istihdam edilmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde istihdam edilen her 100 kişiden 77'si erkek, 23'ü ise kadındır. Araştırma kapsamındaki 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise 4 milyon 688 bin 559 kişisi erkek, 1 milyon 781 bin 567'si kadın olmak üzere toplam 6 milyon 470 bin 126 kişi istihdam edilmektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde istihdam edilen her 100 kişiden 72'si erkek, 28'i ise kadındır.

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde en çok çalışılan meslekler; Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Beden İşçisi (Genel), Şoför-Yük Taşıma ve İşletmeci olarak sıralanmaktadır. Erkeklerde en çok çalışılan meslekler; Şoför-Yük Taşıma, Satış Danışmanı, Beden İşçisi (Genel), İşletmeci ve Temizlik Görevlisi şeklinde iken; kadınlarda en çok çalışılan meslekler Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Muhasebeci, Makineci (Dikiş) ve Sekreter olarak yer almaktadır. En fazla erkek çalışanın bulunduğu ilk 20 meslek ile en fazla kadın çalışanın bulunduğu ilk 20 mesleğin 11 tanesi ortaktır. Çalışma kapsamında erkeklerin 4 bin 977 farklı meslekte, kadınların ise 3 bin 464 farklı meslekte çalıştığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki toplam 1 milyon 8 bin 191 işyerinden 90 bin 34 tanesinin çalışma döneminde açık işi olduğu tespit edilmiştir. 90 bin 34 işyerinde toplam 242 bin 637 kişilik açık iş tespit edilmiştir. 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 7,7'sinin açık işi mevcut iken yüzde 92,3'ünün açık işi bulunmamaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin ise yüzde 14,2'sinin açık işi mevcut iken yüzde 85,8'inin açık işi bulunmamaktadır. 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin ise yüzde 8,9'unun açık işi bulunmaktadır.

2014 yılında açık işlerin yüzde 11,4'ünde kadınlar, yüzde 45,7'sinde erkekler tercih edilirken yüzde 42,8 oranında fark etmez seçeneğinin işaretlendiği tespit edilmiştir. Bu yıl için kadın tercih oranı geçen yıla göre yükselerek yüzde 17,8'e çıkmış, fark etmez seçeneğinin payı ise yüzde 37,2'ye düşmüştür. Erkeklerin tercih edilirliğinde ise ciddi bir değişiklik yoktur. Oran yüzde 45,7'den yüzde 45,1'e düşmüştür.

Araştırma kapsamındaki bütün işyerleri genelinde açık iş oranı yüzde 2,5'tir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde açık iş oranı genel oranın altında olup yüzde 1,7'dir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise bu oran yüzde 4,1'dir.

Açık işlerin mesleklere göre dağılımı incelendiğinde; hem 2-9 istihdamlı hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, açık işler içinde en yüksek payın Makineci (Dikiş) mesleğinde olduğu görülmektedir. Garson ve Satış Danışmanı da açık iş sayısının yüksek olduğu mesleklerdir. Gaz Altı Kaynakçısı, Temizlik Görevlisi, Pazarlamacı ve Ön Muhasebeci meslekleri hem 2-9 hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ilk onun içinde olan; açık işlerdeki payı nispeten yüksek olan mesleklerdir.

Türkiye genelinde 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise Akraba-Eş Dost arama kanalı ilk sırada yer almakta ve bu işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 71,1'ini kapsamına almaktadır. İkinci sırada ise İŞKUR yer almakta olup oranı yüzde 39,8'dir. Yani 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bulunan açık işlerin yüzde 39,8'i İŞKUR üzerinden aranmaktadır. Üçüncü sırada yüzde 33,8 ile Gazete-İlan vb., sonrasında yüzde 25,6 ile İnternet-Sosyal Medya ve son olarak da yüzde 3,4 ile Özel İstihdam Büroları açık işlerde arama kanalı olarak kullanılmıştır.

İşyerlerine yapılan ziyaretler sonucunda tüm Türkiye'de araştırma kapsamında ziyaret edilen 1 milyon 8 bin 191 işyerinin yaklaşık yüzde 20'lik dilimini oluşturan 198 bin 767 işyerinin eleman temininde güçlük çektikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Yani her 5 işyerinden 1'inin eleman temininde güçlük çektikleri belirlenmiştir. Bu sayının yaklaşık yüzde 25'i olan 49 bin 990'ı 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden alınırken, yüzde 75'i olan 148 bin 767'si 2-9 istihdamlı işyerlerinden alınmıştır.

Temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerine sektörler itibariyle bakıldığında; ilk sırada İmalat sektörü gelmektedir. İmalat sektöründeki işyerlerinin yüzde 27,9'u eleman temininde güçlük çekmektedir. Daha sonra sırasıyla; Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörü ile Bilgi ve İletişim sektörü temininde güçlük çektiğini bildiren işyeri oranının en yüksek olduğu sektörlerdir. Tüm Türkiye'deki işyerlerinin yüzde 19,7'si eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir.

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre en fazla temininde güçlük çekilen meslek Satış Danışmanıdır. 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde temininde güçlük çekilen ilk 3 meslek aynıdır. Makineci (Dikiş) ve Garson en fazla temininde güçlük çekilen diğer mesleklerdir. Temininde güçlük çekilen yaklaşık her 10 elemandan 1'i bu 3 meslekte bulunmaktadır. Bu meslekleri sırasıyla Pazarlamacı, Beden İşçisi (Genel), Aşçı, Gazaltı Kaynakçısı ve Şoför-Yük Taşıma gelmektedir.

Temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında; ilk sırayı yüzde 75,3 ile "gerekli beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması", 2. sırayı yüzde 61,6 ile "yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması", 3. sırayı ise yüzde 35,3 ile "bu meslekte işe başvuru yapılmaması" almaktadır. Bu 3 nedeni ise yüzde 18 ile "önerilen ücretin az bulunması" yüzde 16,8 ile "çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi" ve yüzde 1,9 ile "vardiyalı çalışma olması" izlemektedir.

Türkiye genelinde 2016 yılı Mart-Nisan aylarında istihdamın, 2015 yılı Mart-Nisan aylarına göre yüzde 5,1 oranında artması beklenmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişim oranının yüzde 8,6 oranında olacağı tahmin edilirken, aynı oran 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 3,4 olarak öngörülmüştür. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde İmalat sektörü önemli yer tutmaktadır. Bu sektördeki istihdam artış beklentisinin düşük olması ve Eğitim sektöründe 2-9 istihdamlı işyerlerinde istihdam artışı, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise istihdam azalışı beklenmesi; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki NİDO'nun düşük çıkmasına neden olmuştur. Geçen yıl yapılan araştırmanın sonuçlarına göre de NİDO yüzde 5,1 olarak öngörülmüştür.

Araştırma kapsamındaki işyerlerinin istihdam beklentilerini sektörel bazda ele alırsak; 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 48'i istihdamlarının bir yıl sonra da bugünkü durum ile aynı kalacağını, yüzde 36,3'ü fikirlerinin veya öngörülerinin bulunmadığını, yüzde 13,2'si istihdamlarını arttıracaklarını yüzde 2,5'i ise istihdamlarını azaltacaklarını bildirmişlerdir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İşgücü piyasasını etkileyen çok fazla faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerin bir kısmı işgücü piyasasını direkt olarak etkilerken bazıları ise dolaylı olarak etkilemektedir. Bu bölümde temel bazı göstergeler ile işgücü piyasasının Dünya'da ve Türkiye özelinde genel görünümü ortaya konulmaya çalışılacaktır. Dünya'da ve Türkiye'de büyüme verileri üzerinde durulduktan sonra Dünya ve Türkiye işgücü piyasası verileri çeşitli açılardan ele alınacaktır. Bu bölümün son başlığı altında da İŞKUR verileri üzerinde durulacaktır.

1.1.KÜRESEL BÜYÜMENİN GÖRÜNÜMÜ

Küresel büyüme 2014 yılında, başlıca ülkeler ve bölgeler bazında ılımlı olmakla birlikte istikrarsız bir yapı göstermeye devam etmiştir. Bir önceki yıla kıyasla, gelişmiş ülkeler açısından görünüm iyileşmesine rağmen, petrol ihraç eden ülkeler ve bazı büyük yükselen piyasa ekonomilerindeki zayıf gelişmeler nedeniyle gelişmekte olan ekonomilerde ve yükselen piyasalarda büyümenin nispeten düşük olacağı öngörülmektedir.

Şekil 1 Büyüme Verileri ve Tahminleri (%)

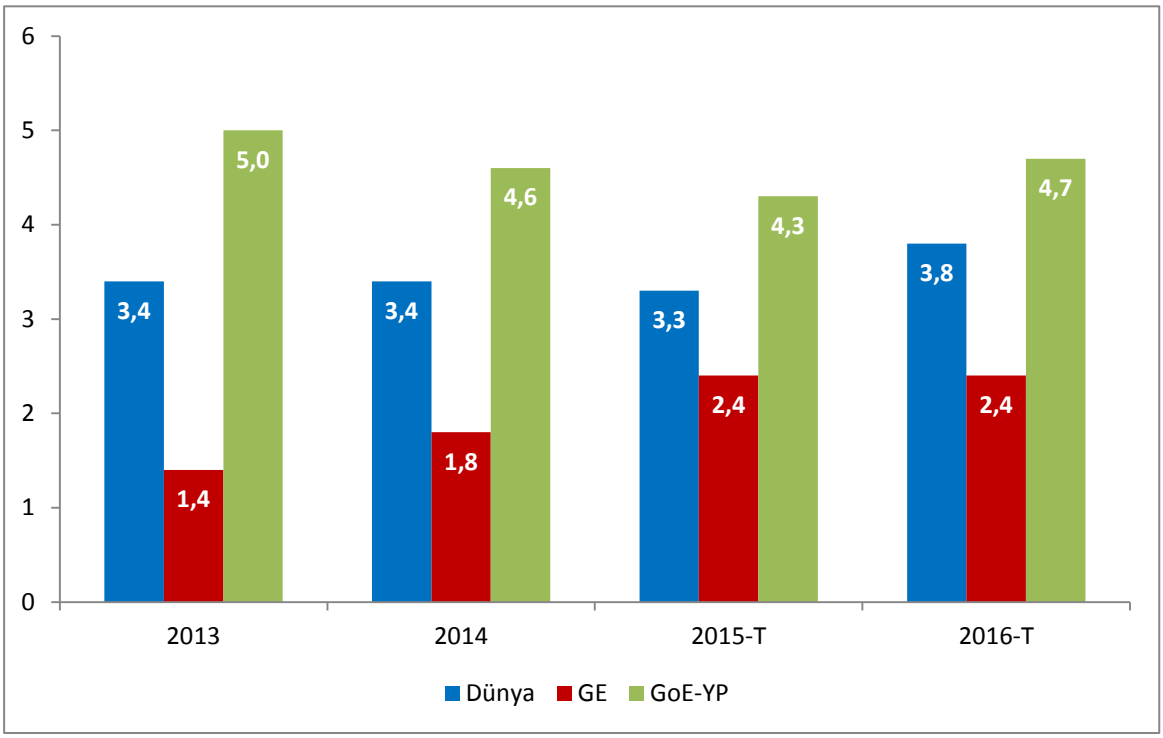

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünüm Veri Tabanı, Nisan 2015.

Bu değerlendirmeler çerçevesinde, IMF tarafından 2015 yılında dünya hasılasının bir önceki yıla kıyasla yüzde 0,1'lik artışla yüzde 3,5 düzeyinde büyüyeceği öngörülmüştür. Bunun yanında, 2015

yılında büyümenin gelişmiş ülkelerde yüzde 2,4; gelişmekte olan ülkelerde ve yükselen piyasalarda yüzde 4,3 seviyesinde gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Tablo 1 Ekonomik Büyüme Oranları (%)

Ülkeler/Yıllar	2013	2014	2015T	2016T
Dünya Hasılası	3,4	3,4	3,3	3,8
Gelişmiş Ekonomiler	1,4	1,8	2,1	2,4
ABD	2,2	2,4	2,5	3
Avro Alanı	-0,4	0,8	1,5	1,7
Almanya	0,2	1,6	1,6	1,7
Fransa	0,7	0,2	1,2	1,5
İtalya	-1,7	-0,4	0,7	1,2
İspanya	-1,2	1,4	3,1	2,5
Japonya	1,6	-0,1	0,8	1,2
Birleşik Krallık	1,7	2,9	2,4	2,2
Kanada	2	2,4	1,5	2,1
Rusya	1,3	0,6	-3,4	0,2
Çin	7,7	7,4	6,8	6,3
Hindistan	6,9	7,3	7,5	7,5
Brezilya	2,7	0,1	-1,5	0,7
Meksika	1,4	2,1	2,4	3

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünüm Veri Tabanı, Nisan 2015.

Ülkeler bazında büyüme oranları incelendiğinde ülkeler arasında bir ayrışmanın söz konusu olduğu görülmektedir. ABD güçlü büyüme performansını yıl içerisinde devam ettirirken, yılın son çeyreğinde sınırlı bir toparlanmanın gözlemlendiği Avro Alanında, yıl genelinde büyüme performansı zayıf seyretmiştir. Uygulanan tedbirlere rağmen Japonya'da tüketimin canlandırılamaması ve devam eden resesyon küresel büyümenin aşağı yönlü hareketine katkı sunmuştur. Çin ve Hindistan'ın beklenenden daha yavaş büyümesi, Brezilya'da yaşanan resesyon nedeniyle büyümenin sıfıra yakın gerçekleşmesi ve Rusya'da mevcut olumsuz ekonomik gelişmeler, gelişmekte olan ülkeler açısından küresel büyümeyi olumsuz etkilemiştir.

1.2. DÜNYA EKONOMİSİNİN KARŞI KARŞIYA OLDUĞU RİSKLER

IMF tarafından 9 Temmuz 2015 tarihinde yayımlanan Dünya Ekonomik Görünüm raporuna ait güncellemede, düşük petrol fiyatlarının gelişmiş ekonomilerdeki büyümeyi destekleyeceği ancak aşağı yönlü risklerin devam etmekte olduğu belirtilmektedir. Önümüzdeki dönemler için söz konusu olabilecek riskler kısa vade ve orta vade olarak sınıflandırılmaktadır. Kısa vadede dünya ekonomisi açısından iki önemli risk bulunmaktadır. Söz konusu riskler; finansal piyasalarda risk dalgalanmasındaki artış ve jeopolitik gelişmelerden kaynaklanan ekonomik sorunlardır. Bununla birlikte, varlık fiyatlarındaki yıkıcı değişiklikler ve finansal piyasalardaki oynaklıkta ortaya çıkabilecek

bir ilave bir artış kısa vade için en önemli risk unsuru olarak değerlendirilmektedir. Yunanistan'da söz konusu olan gelişmelerin herhangi bir bulaşıcılık göstermemiş olması olumlu olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, bazı avro alanı ekonomilerinde devlet tahvillerinin getirilerinde son günlerde ortaya çıkan artışlar, bu ülkelerde ekonomik aktiviteye yönelik yukarı yönlü riskleri azaltmaktadır. Finansal piyasalarda ortaya çıkabilecek dalgalanmalar özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından büyük bir risk unsuru olarak değerlendirilmektedir. Zira, 2009 yılından itibaren gelişmekte olan ekonomilerdeki bankacılık dışı sektörlerin piyasalara 3 trilyon ABD Dolarından daha fazla borçları bulunmaktadır.[1] Bu çerçevede, küresel risk algılamasında ortaya çıkacak bir bozulma neticesinde finansal piyasalarda söz konusu olacak bir dalgalanma gelişmekte olan ekonomilerdeki özel sektörü borç krizi ile karşı karşıya bırakabilecektir.

Orta vadede söz konusu olan dört temel risk ise; gelişmiş ekonomilerin tam istihdama ulaşamaması, düşük emtia fiyatlarının düşük-gelirli ülkelerdeki büyümeyi zayıflatması, ABD Dolarındaki ilave değerlenmenin dolar cinsinden borcu olan ekonomilerin, özellikle gelişmekte olan ekonomilerin, ödemeler dengesinde ortaya çıkaracağı değişiklikler ve Çin ekonomisindeki beklenenden daha ani yavaşlamadır.

Küresel büyümede öngörülen canlanma henüz gerçekleşememiştir. Talep desteği ve yapısal reformlardan oluşan bir kombinasyon yardımıyla cari ve potansiyel hasıladaki artış, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler açısından iktisat politikasında temel öncelik olmaya devam etmektedir. Bununla birlikte, diğer politika öncelikleri gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomiler için farklılık göstermektedir.

Gelişmiş ekonomiler açısından, para politikasının ekonomik aktivitedeki toparlanmayı desteklemeye devam etmesi ve enflasyonu ivmelendirmeyi hedeflemesi gerekmektedir. Yüksek kamu borcu olan ekonomilerde, borçlar azaltılırken ekonomik aktivitede durgunluğa neden olunmayacak şekilde mali konsolidasyona gidilmelidir. Gelişmiş ülkeler açısından, hem potansiyel hasılanın artırılabilmesi hem de büyük resesyonun hala süren etkileri ile mücadele edilebilmesi için yapısal reformların hayata geçirilmesi oldukça önemli bir politika alanıdır.

Pek çok gelişmekte olan ekonomide ve yükselen piyasa ekonomisinde, talep desteği uzun-dönem büyümenin artırılmasını hedefleyen maliye politikasının yeniden dengelenmesinden kaynaklanmaktadır. Maliye politikasının yeniden dengelenmesi ile vergi reformu ve harcamaların yeniden önceliklendirilmesi yoluyla olacaktır. Petrol ithalatçılarında, düşük petrol fiyatları fiyat baskısını ve dışsal kırılganlıkları azaltmaktadır. Petrol ihracatçılarında ise kamu harcamaları düşük

[1] Bank of International Settlements, 2015, "85th BIS Annual Report", 3 Temmuz 2015.

petrol gelirlerini ayarlamalıdır. Bu çerçevede, raporda pek çok ülkenin verimliliğini artıracak ve üretim tıkanıklıklarını giderecek yapısal reformlara şiddetle ihtiyacı olduğu belirtilmektedir.

1.3. 2014 YILINDA BÜYÜME

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) verilerine göre, Türkiye ekonomisi 2014 yılının son çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla 0,7 puanlık artışla yüzde 2,6 büyümüştür.

Tablo 2 Sektörlerin Çeyreklik Büyümeye Katkısı (%)

Yıl/Dönem		Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmetler	Büyüme
2013	1.Ç	0,3	0,6	0,4	2,5	3,1
	2.Ç	0,5	1,2	0,5	3,0	4,7
	3.Ç	0,4	1,2	0,5	3,2	4,3
	4.Ç	0,1	1,3	0,4	4,1	4,6
2014	1.Ç	0,2	1,7	0,3	3,6	4,9
	2.Ç	-0,2	1,0	0,2	2,1	2,3
	3.Ç	-0,7	0,7	0,1	1,9	1,9
	4.Ç	0,1	0,5	-0,1	1,8	2,6

Kaynak: TÜİK verilerine dayanılarak yazar tarafından hesaplanmıştır.

Yıllık bazda ana sektörlerin büyüme performansları incelendiğinde; 2014 yılında tarım sektörü yüzde 1,9 daralırken inşaat sektörü yüzde 2,2, sanayi sektörü yüzde 3,5, hizmetler sektörü ise yüzde 4 büyümüştür. Olumsuz hava ve buna bağlı olarak mevsim koşulları nedeniyle tarım sektöründe 2014 yılında daralma gerçekleştiği ve bu daralmanın da yıllık büyüme üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

Harcamalar yönünde ekonomik büyümenin görünümüne bakıldığında, yılın üçüncü çeyreğinde toparlanma eğilimine giren yurt içi talebin son çeyrekte de büyümeye katkı verdiği görülmektedir. 2014 yılının ilk yarısında zayıf seyreden özel tüketim harcamaları, yılın ikinci yarısından itibaren güçlü bir şekilde toparlanmıştır. Söz konusu dönem itibariyle özel tüketim harcamalarının büyümeye katkısı yüzde 1,6 olurken, kamu tüketim harcamalarının büyümeye katkısı yüzde 0,2 seviyesinde olmuştur. 2014 yılının son çeyreğinde büyümeye en fazla katkı tüketim harcamalarından gelmiştir.

Tablo 3 Harcama Bileşenlerinin Çeyreklik Büyüme Katkısı (%)

Yıl/Dönem		Tüketim	Yatırım	Stok	Net İhracat	Büyüme
2013	1.Ç	3,0	0,1	1,5	-1,4	3,1
	2.Ç	4,5	0,9	2,9	-3,6	4,7
	3.Ç	3,9	1,3	1,1	-2,0	4,3
	4.Ç	5,1	1,9	0,8	-3,2	4,6
2014	1.Ç	2,7	-0,1	-0,4	2,6	4,9
	2.Ç	0,5	-0,9	-0,1	2,8	2,3
	3.Ç	0,7	-0,1	-1,1	2,4	1,9
	4.Ç	1,8	-0,3	1,4	-0,4	2,6

Kaynak: TÜİK verilerine dayanılarak yazar tarafından hesaplanmıştır.

2014 yılının üçüncü çeyreğinde makine teçhizat yatırımlarındaki artışın etkisiyle toparlanma eğilimi gösteren özel sektör yatırımları ise son çeyrekte toparlanmayı sürdürememiştir. Ancak özel sektör yatırımlarındaki yavaşlamayı makine teçhizat yatırımlarındaki artış sınırlamıştır. 2014 yılının son çeyreğinde özel sektör yatırımlarının büyümeye katkısı yüzde 0,2 seviyesinde olmuştur.

İhracatın büyüme performansı üzerindeki etkisine bakıldığında, ihracatın zayıflayan yapısının son çeyrekte gerçekleşen büyümeyi sınırladığı görülmektedir. İhracatın ve bu çerçevede dış talebin zayıf seyretmesinin temel nedenlerinin; Avrupa ekonomisindeki yavaşlama ve çevre ülkelerdeki jeopolitik nedenler olduğu değerlendirilmektedir.

2014 yılının son çeyreğindeki büyüme performansı ile ilk üç çeyrekteki büyüme performansı birbirinden farklılaşmaktadır. 2014 yılının ilk üç çeyreğinde Türkiye ekonomisi net ihracata dayalı başka bir deyişle dış talebe dayalı bir ekonomik büyüme performansına sahipken son çeyrek itibariyle yurt içi talebe dayalı bir ekonomik büyüme performansına sahiptir.

1.4. DÜNYA İŞGÜCÜ PİYASASI

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) tahminlerine göre, 2014 yılında küresel işsiz sayısı 201 milyona ulaşmıştır. 2014 yılındaki işsiz sayısı, 2008 yılında küresel krizin başlamasından önce dünya genelinde söz konusu olan küresel işsiz sayısından 30 milyon daha fazla olduğu için küresel işgücü piyasasındaki görünümün istikrarsız ve kırılgan bir yapıya sahip olduğu değerlendirilmektedir.[2]

[2] ILO, World Employment Social Outlook, s. 17, 2015.

Tablo 4 Bölgesel Bazda Dünya'da İşsizlik Oranları (%)

Ülke Grupları/Zaman	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014T
Dünya	5,5	5,7	6,3	6,1	6,0	6,0	6,0	5,9
Gelişmiş Ekonomiler	5,8	6,1	8,4	8,8	8,4	8,6	8,5	7,8
AB 28	7,2	7,0	8,9	9,6	9,6	10,5	10,9	10,2
Avro Alanı	7,4	7,5	9,5	10,2	10,1	11,4	12,0	11,5
Merkez ve Güneydoğu Avrupa	8,2	8,1	9,9	9,2	8,5	8,0	7,8	7,7
Doğu Asya	3,8	4,3	4,4	4,2	4,3	4,4	4,5	4,6
Güneybatı Asya ve Pasifik	5,5	5,2	5,2	4,8	4,4	4,1	4,3	4,3
Güney Asya	4,0	4,2	4,2	3,9	3,8	3,9	3,9	3,9
Latin Amerika ve Karayipler	6,9	6,5	7,5	7,3	6,7	6,3	6,3	6,6
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	10,8	10,4	10,5	10,8	11,6	11,7	11,6	11,7
Sahra Altı Afrika	7,8	8,0	7,9	7,9	7,9	7,9	7,7	7,7

Kaynak: World Employment Social Outlook, ILO, 2015.

2014 yılı itibariyle gerek dünya gerekse de bölgesel bazda işsizlik oranı incelendiğinde işsizliğin sadece gelişmiş ülkelerin değil gelişmekte olan ülkeler ile yükselen piyasa ekonomilerinin de problemi olmaya devam ettiği görülmektedir. Küresel kriz öncesinde 2007 yılında dünya genelinde yüzde 5,5 seviyesinde olan işsizlik oranı krizin etkisiyle 2008 ve 2009 yıllarında yükselmiş ve 2009 yılında yüzde 6,3 olarak gerçekleşmiştir. 2010 ve 2011 yıllarında dünyada kademeli bir azalış göstermiş olan işsizlik oranının 2014 yılı itibariyle yüzde 5,9 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Uluslararası Para Fonu (IMF) verilerine göre dünya ekonomisi 2013 ve 2014 yıllarında yüzde 3,4 büyümesine rağmen, dünya genelindeki işsizlik oranında belirgin bir azalma ortaya çıkmamıştır.

Bölgesel bazda işsizlik oranı değerlendirilecek olursa; Merkez ve Güneydoğu Avrupa, Güneybatı Asya ve Pasifik, Güney Asya, Latin Amerika ve Karayipler ile Sahra Altı Afrika bölgelerinde işsizlik oranı 2014 yılı sonu itibariyle küresel kriz öncesindeki seviyenin altında gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, Merkez ve Güneydoğu Avrupa, Latin Amerika ve Karayipler ile Sahra Altı Afrika bölgelerinde 2014 yılı sonu itibariyle söz konusu olan işsizlik oranı, dünya ortalamasının üzerindedir. Diğer taraftan, 2014 yılı sonu itibariyle işsizlik oranının diğer bölgelere kıyasla yüksek olduğu bölgeler ise sırasıyla; Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Avro Alanı, AB 28 ve Gelişmiş Ekonomilerdir. İşsizlik oranının 2014 yılı sonunda dünya ortalamasının altında olduğu bölgeler ise Doğu Asya, Güneybatı Asya ve Pasifik ile Güney Asya'dır. Veriler ışığında, küresel krizin özellikle Avro Alanı, AB 28 ve Gelişmiş Ekonomilerdeki işgücü piyasasını oldukça olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır. Zira kriz öncesine kıyasla 2014 yılında işsizlik oranı gelişmiş ekonomilerde 2 puan, AB 28'de 3 puan ve Avro Alanında 4,1 puan yükselmiştir.

Tablo 5 2007-2014 Yılları Arasında Bir Önceki Yıla Kıyasla Bölgesel Bazda İşsiz Sayısındaki Değişim (%)

Ülke Grupları/Zaman	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014T
Dünya	4,9	11,4	-1,2	-0,6	1,0	1,4	0,6
Gelişmiş Ekonomiler	5,9	37,9	5,0	-3,5	2,5	-0,5	-8,3
AB 28	-2,2	28,7	7,9	0,3	9,8	4,1	-6,0
Avro Alanı	1,6	27,7	6,8	0,3	12,6	6,1	-3,9
Merkez ve Güneydoğu Avrupa	-0,1	23,0	-7,0	-6,0	-6,4	-1,9	-0,8
Doğu Asya	15,5	2,5	-4,4	3,6	3,7	3,3	3,3
Güneybatı Asya ve Pasifik	-2,8	0,4	-6,2	-6,5	-3,6	5,4	1,1
Güney Asya	7,5	0,2	-7,7	0,4	2,1	1,8	3,1
Latin Amerika ve Karayipler	-4,4	18,7	-1,1	-6,8	-3,9	1,9	6,4
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	-1,1	4,0	6,1	10,4	3,1	2,2	3,2
Sahra Altı Afrika	5,8	2,2	2,7	3,1	2,6	0,4	3,5

Kaynak: World Employment Social Outlook 2015 verilerine dayanılarak yazar tarafından hesaplanmıştır.

2007 yılı ile 2014 yılları arasında dünya genelinde ve bölgesel bazda işsiz sayısında bir önceki yıla kıyasla ortaya çıkan yüzdesel değişim incelendiğinde, küresel kriz döneminde işsiz sayısının en fazla artış göstermiş olduğu bölgelerin; Gelişmiş Ekonomiler, AB 28, Avro Alanı ve Merkez ve Güneydoğu Avrupa olduğu görülmektedir. İlgili bölgelerde işsiz sayısı 2009 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 20'nin üzerinde artış göstermiştir. Bunun yanında, küresel krizin etkilerinin tüm dünyayı etkisi altına aldığı 2009 yılında, bir önceki yıla kıyasla dünyada işsiz sayısı yüzde 11,4 artış göstermiş ve 199 milyon 38 bin ulaşmıştır.

2014 yılında dünyada işsiz sayısı bir önceki yıla kıyasla yüzde 0,6 artış göstermiş ve 201 milyon 300 bine ulaşmıştır. 2014 yılı itibariyle işsiz sayısının bir önceki yıla kıyasla artış gösterdiği bölgeler; Latin Amerika ve Karayipler (yüzde 6,4), Sahra Altı Afrika (yüzde 3,5), Doğu Asya (yüzde 3,3), Orta Doğu ve Kuzey Afrika (yüzde 3,2), Güney Asya (yüzde 3,1) Güneybatı Asya ve Pasifik'tir (yüzde 1,1). Diğer taraftan, 2014 yılı itibariyle işsiz sayısının bir önceki yıla kıyasla azaldığı bölgeler ise Gelişmiş Ekonomiler (yüzde 8,3), AB 28 (yüzde 6), Avro Alanı (yüzde 3,9) ve Merkez ve Güneydoğu Avrupa'dır (yüzde 0,8). İşsiz sayısının 2009 yılı ile 2013 yılı arasında bir önceki yıla kıyasla sürekli artış göstermiş olduğu AB 28 ile Avro Alanında 2014 yılında azalış göstermesi, söz konusu bölgelerde işgücü piyasası açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Tablo 6 Cinsiyet Bazında 2007, 2009, 2013 ve 2014 Yıllarında Bölgesel Olarak İşsizlik Oranı(%)

Ülke Grupları/Zaman	Erkek					Kadın				
	2007	2009	2013	2014T	2009/2014 Değişim	2007	2009	2013	2014T	2009/2014 Değişim
Dünya	5,2	6,1	5,7	5,7	*-0,4*	5,9	6,5	6,4	6,3	*-0,2*
Gelişmiş Ekonomiler	5,6	8,8	8,6	7,8	*-1,0*	6,1	7,9	8,4	7,8	*-0,1*
AB 28	6,6	9,0	10,9	10,1	*1,1*	7,9	8,9	10,9	10,4	*1,5*
Avro Alanı	6,6	9,4	12,0	11,3	*1,9*	8,5	9,7	12,1	11,8	*2,1*
Merkez ve Güney.Avru.	8,6	10,6	8,0	8,0	*-2,6*	7,8	9,2	7,5	7,4	*-1,8*
Doğu Asya	4,3	5,0	5,2	5,3	*0,3*	3,1	3,6	3,7	3,8	*0,2*
Güneybatı Asya ve Pasifik	5,3	5,2	4,1	4,1	*-1,1*	5,7	5,1	4,5	4,5	*-0,6*
Güney Asya	3,8	4,0	3,6	3,6	*-0,4*	4,4	4,7	4,7	4,7	*0,0*
Latin Amerika ve Karayipler	5,5	6,3	5,2	5,5	*-0,8*	9,0	9,4	7,8	8,1	*-1,3*
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	8,7	8,2	9,0	9,1	*0,9*	18,7	19,3	21,3	21,3	*2,0*
Sahra Altı Afrika	6,9	7,1	6,9	6,9	*-0,2*	8,8	8,8	8,6	8,7	*-0,1*

Kaynak: World Employment Social Outlook, ILO, 2015.

2009 ile 2014 yılları arasında kadın ve erkek işsizlik oranlarındaki değişim incelendiğinde erkeklere kıyasla kadınlardaki işsizlik oranının 2009-2014 yılları arasındaki dönemde daha yavaş toparlandığı değerlendirilmektedir. Dünya genelinde erkeklerdeki işsizlik oranı 2009 yılına kıyasla 2014 yılında 0,4 puan gerilemişken, kadınlardaki işsizlik oranı 2009 yılına kıyasla 2014 yılında 0,2 puan gerilemiştir. Gelişmiş ekonomilerde ise erkeklerde işsizlik oranı söz konusu dönemler arasında 1 puan gerilerken kadınlarda işsizlik oranı 0,1 puan gerilemiştir. Diğer taraftan AB 28, Avro Alanı ve Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerinde işsizlik oranı hem kadınlarda hem de erkeklerde artış gösterirken söz konusu bölgelerde kadınlardaki işsizlik oranındaki artış erkeklerdeki işsizlik oranındaki artıştan daha büyük olmuştur. Bu çerçevede, dünya genelinde kadınların erkeklere kıyasla işsizlikten daha fazla etkilendiği değerlendirilmektedir.

Tablo 7 2007, 2009, 2013 ve 2014 Yıllarında Bölgesel Olarak Genç İşsizlik Oranı (%)

Ülke Grupları/Zaman	2007	2009	2013	2014T	2009 - 2014 Değişim
Dünya	11,7	12,9	13,0	13,0	0,1
Gelişmiş Ekonomiler	12,5	17,4	17,7	16,7	-0,7
AB 28	15,6	19,8	23,4	22,6	2,8
Avro Alanı	15,0	19,8	23,9	24,4	4,6
Merkez ve Güneydoğu Avrupa	17,4	20,0	16,8	16,8	-3,2
Doğu Asya	8,0	9,4	10,1	10,5	1,1
Güneybatı Asya ve Pasifik	14,8	14,0	13,6	13,6	-0,4
Güney Asya	8,9	9,8	9,9	10,0	0,2
Latin Amerika ve Karayipler	14,1	15,5	13,3	13,8	-1,7
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	24,5	24,0	29,1	29,5	5,5
Sahra Altı Afrika	12,1	12,5	11,8	11,8	-0,7

Kaynak: World Employment Social Outlook, ILO, 2015.

Küresel krizin işgücü piyasasında yol açtığı olumsuz gelişmeler, 2014 yılı itibariyle gençleri etkilemeye devam etmektedir. 2009 yılına kıyasla dünya işsizlik oranı 0,4 puan gerilerken dünyada gençlerdeki (15-24 yaş grubundaki) işsizlik oranı 0,1 puan artış göstermiştir. Bununla birlikte, bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında dünyada genç işsizlik oranı değişmeyerek yüzde 13 seviyesinde gerçekleşmiştir. Dünyadaki eğilime paralel olarak 2014 yılında bir önceki yıla kıyasla genç işsizlik oranının değişmediği diğer bölgeler; Merkez ve Güneydoğu Avrupa, Güneybatı Asya ve Pasifik ve Sahra Altı Afrika'dır. Diğer taraftan, 2014 yılında bir önceki yıla kıyasla genç işsizlik oranının azaldığı bölgeler ise Gelişmiş Ekonomiler (yüzde 1) ve AB 28'dir (yüzde 0,8). 2014 yılı itibariyle dünyada genç işsizlik oranının en yüksek olduğu üç bölge; Orta Doğu ve Kuzey Afrika (yüzde 29,5), Avro Alanı (yüzde 24,4) ve AB 28'dir (yüzde 22,6). Küresel krizin ardından çevre ülkelerde etkisini gösteren borç krizi nedeniyle Avro Alanında genç işsizlik oranı artmaya devam etmektedir.

Tablo 8 2007, 2009, 2013 ve 2014 Yıllarında Bölgesel Olarak İşgücüne Katılma Oranı (%)

Ülke Grupları/Zaman	2007	2009	2013	2014T	2009 - 2014 Değişim
Dünya	64,2	63,7	63,5	63,5	-0,2
Gelişmiş Ekonomiler	60,5	60,4	59,9	59,8	-0,6
AB 28	57,2	57,4	57,5	57,5	0,1
Avro Alanı	56,7	56,9	56,9	56,9	0,0
Merkez ve Güneydoğu Avrupa	58,6	59,0	59,8	59,9	0,9
Doğu Asya	71,5	70,7	70,8	70,8	0,1
Güneybatı Asya ve Pasifik	70,2	70,3	70,4	70,4	0,1
Güney Asya	59,4	57,8	56,1	56,2	-1,6
Latin Amerika ve Karayipler	65,4	65,7	66,2	66,2	0,5
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	48,1	48,0	49,2	49,4	1,4
Sahra Altı Afrika	76,1	76,3	76,6	76,7	0,4

Kaynak: World Employment Social Outlook, ILO, 2015.

Bir diğer temel işgücü göstergesi olan işgücüne katılma oranı 2014 yılı itibariyle bir önceki yıla kıyasla dünyada 0,2 puan azalmıştır. Bölgesel bazda işgücüne katılma oranının bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında azaldığı bölgeler; Gelişmiş Ekonomiler ve Güney Asya'dır. Gelişmiş ekonomiler açısından işgücüne katılma oranının kriz öncesine kıyasla gerilemesinin temel sebebinin nüfus artış hızının yavaşlaması olduğu düşünülmektedir.

Tablo 9 2013-2014 Yılları Arasında Bölgesel Olarak İstihdam ve İstihdamdaki Değişim

Ülke Grupları/Zaman	2013	2014	Dönemler Arası Değişim (Bin Kişi)	Dönemler Arası Değişim (%)
Dünya	3.146.527	3.190.918	44.391	1,4
Gelişmiş Ekonomiler	475.015	480.479	5.464	1,2
AB 28	220.653	222.702	2.049	0,9
Avro Alanı	143.813	144.860	1.047	0,7
Merkez ve Güneydoğu Avrupa	165.760	166.417	657	0,4
Doğu Asya	828.316	832.688	4.372	0,5
Güneybatı Asya ve Pasifik	307.296	312.287	4.991	1,6
Güney Asya	630.956	642.929	11.973	1,9
Latin Amerika ve Karayipler	278.869	282.717	3.848	1,4
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	130.287	133.271	2.984	2,3
Sahra Altı Afrika	330.027	340.131	10.104	3,1

Kaynak: World Employment Social Outlook, ILO, 2015.

2014 yılında dünya genelinde istihdam edilenlerin sayısı bir önceki yıla kıyasla yüzde 1,4 artış göstermiş ve 3 milyar 190 bin 918 kişiye ulaşmıştır. 2013 yılına kıyasla 2014 yılında istihdam edilen kişi sayısının sayısal olarak en fazla artış göstermiş olduğu ilk üç bölge sırasıyla; Güney Asya, Sahra Altı Afrika ve Gelişmiş Ekonomiler'dir. Bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında dünya genelinde istihdam edilenlerin sayısındaki artışın yüzde 62'si söz konusu üç bölgede gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında istihdam edilenlerin sayısındaki artışın nispi olarak sınırlı kaldığı bölgeler ise Merkez ve Güneydoğu Avrupa ile Avro Alanıdır. Bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında dünya genelinde istihdam edilenlerin sayısındaki artışın sadece yüzde 4'ü belirtilen iki bölgede ortaya çıkmıştır.

Tablo 10 2013-2014 Yılları Arasında Sektörel İstihdam ve Sektörel İstihdamdaki Değişim

Değişken / Zaman	2013	2014	Dönemler Arası Değişim (Bin Kişi)	Dönemler Arası Değişim (%)
İstihdam (Bin Kişi)	**3.146.527**	**3.190.918**	**44.391**	**1,4**
Tarım	932.341	929.285	-3.056	-0,3
Tarım Dışı	2.214.185	2.261.632	47.447	2,1
Sanayi	420.880	423.623	2.743	0,7
İnşaat	265.018	273.400	8.382	3,2
Hizmetler	1.528.287	1.564.609	36.322	2,4

Kaynak: World Employment Social Outlook, ILO, 2015.

2014 yılı itibariyle dünya genelinde istihdam edilenlerin yüzde 29,1'i tarım sektöründe, yüzde 13,3'ü sanayi sektöründe, yüzde 8,6'sı inşaat sektöründe ve yüzde 49'u hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında dünya genelinde istihdam edilenlerin sayısında ortaya çıkan 44 milyon 391 bin kişilik artışın tamamı tarım dışı sektörlerdedir. Bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında tarım dışı sektörlerde ortaya çıkan istihdam artışının yüzde 76'sı hizmetler sektöründe, yüzde 18'i inşaat sektöründe ve yüzde 6'sı da sanayi sektöründedir. Bu çerçevede, 2014 yılı itibariyle dünya genelinde istihdam artışındaki sürükleyici sektör hizmetlerdir. Bunun yanında, bir önceki yıla kıyasla 2014 yılı itibariyle ana sektörlerdeki istihdamın değişimi incelendiğinde; tarım sektöründeki istihdamın yüzde 0,3 azaldığı, sanayi sektöründeki istihdamın yüzde 0,7, hizmetler sektöründeki istihdamın yüzde 2,4 ve inşaat sektöründeki istihdamın yüzde 3,2 arttığı gözlemlenmektedir.

1.5. TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI

2014 yılı Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi (SHİA) sonuçları incelendiğinde, bir önceki yıla kıyasla işsizlik oranındaki artışın yanı sıra hizmetler ve inşaat sektörlerindeki güçlü istihdam artışı dikkat çekmektedir.

Tablo 11 Temel İşgücü Göstergeleri (2009-2014)

Değişken / Zaman	Yıllık					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
İşgücü (Bin Kişi)	23.710	24.594	25.594	26.141	27.047	28.786
İşgücüne katılma oranı (%)	45,7	46,5	47,4	47,6	48,3	50,5
İstihdam	**20.615**	**21.858**	**23.266**	**23.937**	**24.601**	**25.933**
Tarım	4.752	5.084	5.412	5.301	5.204	5.470
Tarım Dışı	15.863	16.774	17.854	18.636	19.397	20.463
Sanayi	4.179	4.615	4.842	4.903	5.101	5.315
İnşaat	1.305	1.434	1.680	1.717	1.768	1.912
Hizmetler	10.380	10.725	11.332	12.016	12.529	13.234
İşsiz (Bin Kişi)	**3.095**	**2.737**	**2.328**	**2.204**	**2.445**	**2.853**
İşsizlik Oranı (%)	**13,1**	**11,1**	**9,1**	**8,4**	**9,0**	**9,9**
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	**16,0**	**13,7**	**11,3**	**10,3**	**10,9**	**12,0**
Genç Nüfusta İşsizlik Oranı (%)	**22,9**	**19,9**	**16,8**	**15,8**	**17,1**	**17,9**

Kaynak: TÜİK, Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi Dönemsel Sonuçları.

TÜİK tarafından açıklanan Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi 2014 yılı sonuçlarına göre; işsizlik oranı geçen yılın aynı dönemine kıyasla 0,9 puanlık artış göstermiş ve yüzde 9,9 olarak gerçekleşmiştir. İşsiz sayısı ise 2014 yılı genelinde geçen yılın aynı dönemine kıyasla 408 bin kişi artarak 2 milyon 853 bine ulaşmıştır.

İstihdam edilenlerin sayısı incelendiğinde, geçen yılın aynı dönemine kıyasla 2014 yılında 1 milyon 332 bin kişilik dikkat çekici bir artışın ortaya çıktığı ve söz konusu dönem itibariyle istihdam edilenlerin sayısının 25 milyon 933 bine ulaştığı görülmektedir. İstihdam edilenlerin sayısı bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında yüzde 5,4 artış göstermiştir. Bunun yanında, istihdam oranı ise 1,6 puan artarak yüzde 45,5 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılından itibaren oluşturulan temel işgücü

göstergeleri serisi incelendiğinde, 2014 yılına ait yüzde 45,5'lik istihdam oranının 2005 yılından bu yana yıllar itibariyle gerçekleşen en yüksek istihdam oranı olduğu görülmektedir.

Tablo 12 2014 Yılı İtibariyle Cinsiyet Bazında İstihdam Oranları

Ülke/Ülke Grupları	Erkek	Kadın	Genel
Avro Alanı	56,2	44,8	50,3
AB 28	57,9	46,0	51,7
G7	63,2	50,3	56,5
OECD	63,8	47,5	55,4
Türkiye	64,8	26,7	45,5

Kaynak: OECD.

15 ve daha yukarı yaştaki nüfusun cinsiyet bazında istihdam oranları incelendiğinde; 2014 yılında Türkiye'de erkeklerde istihdam oranının hem AB 28 hem de OECD ortalamasının üzerinde, kadınlardaki istihdam oranının ise hem AB 28 hem de OECD ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Türkiye'de kadınlardaki istihdam oranı hem AB 28 hem de OECD ortalamasından yaklaşık olarak 20 puan daha küçüktür. Türkiye'de kadınlardaki istihdam oranının AB 28 ve OECD'ye kıyasla düşük olması, Türkiye geneli için söz konusu olan istihdam oranının gelişmiş ülkelerdeki istihdam oranından düşük olmasına neden olmaktadır.

Şekil 2 2008-2014 Yılları Arasında İstihdamdaki Değişim (2007=100)

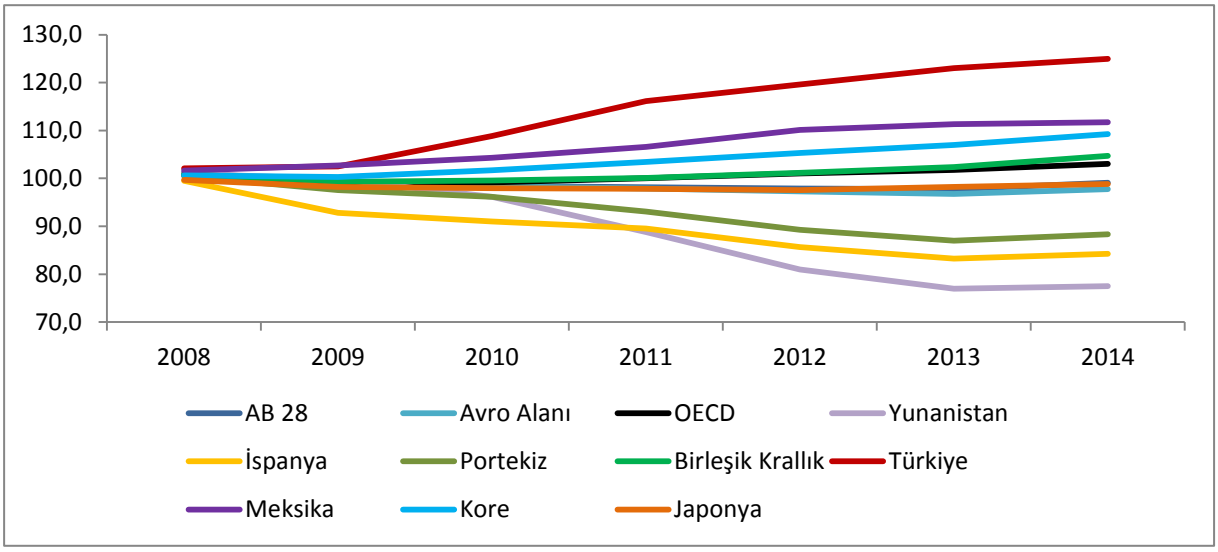

Kaynak: Eurostat, OECD.

2007 yılından bugüne kadar Türkiye'deki istihdamda meydana gelen değişim dünya ile karşılaştırıldığında, Türkiye'nin Avrupa Birliği'nden ve OECD genelinden pozitif ayrıştığı görülmektedir. 2007 yılına kıyasla 2014 yılında istihdam edilenlerin sayısı AB 28'de yüzde 0,9, Avro alanında yüzde 2,2 ve Japonya'da yüzde 1,2 azalmıştır. Buna karşılık, 2007 yılına kıyasla 2014 yılında istihdam edilenlerin sayısı; OECD genelinde yüzde 3,1, Birleşik Krallık'ta yüzde 4,7, Kore'de yüzde 9,1 ve Meksika'da ise yüzde 11,7 artış göstermiştir. Bununla birlikte, Türkiye'de 2007 yılına kıyasla 2014

yılında istihdam edilenlerin sayısı yüzde 25 artış göstermiştir. Oransal artışın yanı sıra sayısal artışa bakıldığında, 2007 yılına kıyasla 2014 yılında Türkiye'de 5 milyon 724 bin ilave istihdam yaratıldığı görülmektedir.

Şekil 3 Sektörlerin İstihdama Katkıları (Bir Önceki Yıla Kıyasla Değişim, Bin kişi)

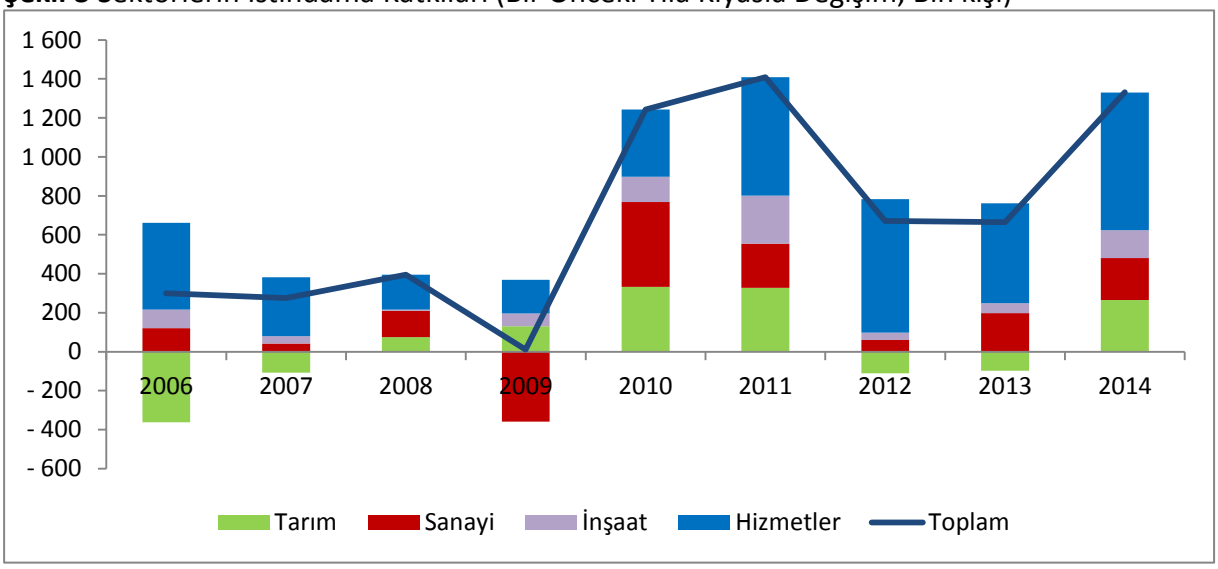

Kaynak: Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi Dönemsel Sonuçları, TÜİK.

Bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 2014 yılında istihdam edilenlerin sayısında ortaya çıkan 1 milyon 332 bin kişilik artışın yüzde 20'si tarım sektöründe iken yüzde 80'i tarım dışı sektörlerdedir. Bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında tarım dışı sektörlerde ortaya çıkan istihdam artışının yüzde 53'ü hizmetler sektöründe, yüzde 16'sı sanayi sektöründe ve yüzde 11'i de inşaat sektöründedir. Bu çerçevede, 2014 yılı itibariyle istihdam artışındaki sürükleyici sektör hizmetlerdir. Bunun yanında, bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 2014 yılı itibariyle ana sektörlerdeki istihdamın değişimi incelendiğinde; tarım sektöründeki istihdamın yüzde 5,1, sanayi sektöründeki istihdamın yüzde 4,2, hizmetler sektöründeki istihdamın yüzde 5,6 ve inşaat sektöründeki istihdamın yüzde 6,7 arttığı görülmektedir.

Şekil 4 İstihdamın Sektörel Dağılımı (%)

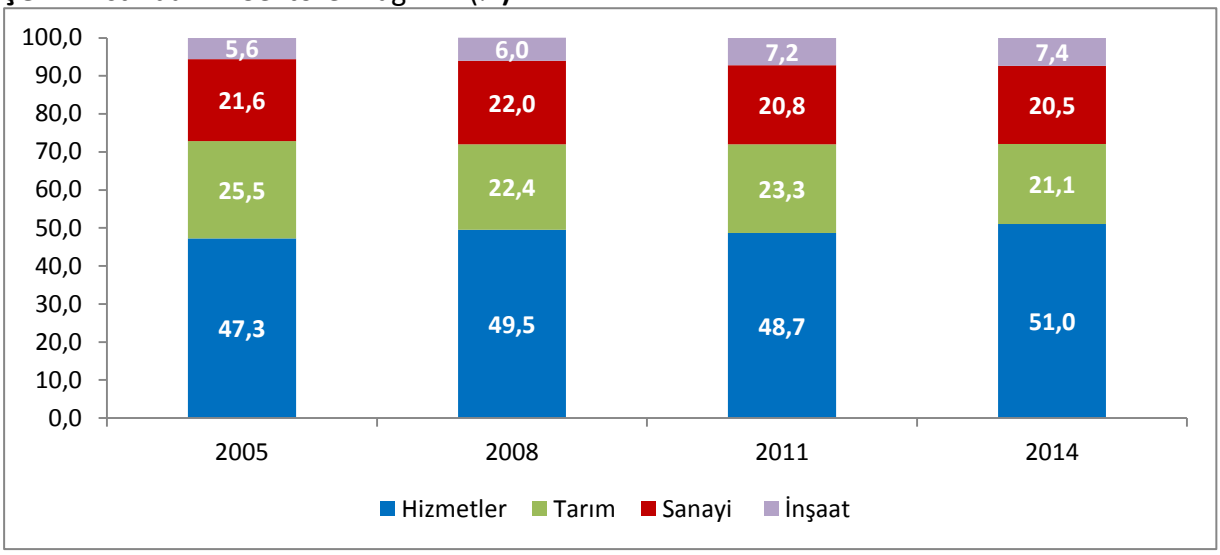

Kaynak: TÜİK.

2014 yılında 25 milyon 933 bine ulaşan istihdamın sektörel dağılımı incelendiğinde; istihdam edilenlerin yüzde 51'inin hizmetler, yüzde 21,1'inin tarım, yüzde 20,5'inin sanayi ve yüzde 7,4'ünün de inşaat sektöründe çalıştığı görülmektedir. 1990'lı yılların sonlarında istihdamın sektörel dağılımında ortaya çıkmaya başlayan yapısal dönüşümün son yıllarda da devam ettiği görülmektedir. 1998 yılı itibariyle istihdam edilenlerin yüzde 41,5'i tarım sektöründe iken bu oran 2005 yılında yüzde 25,5'e 2014 yılında ise yüzde 21,1'e gerilemiştir. Diğer sektörlere kıyasla tarım sektöründe işgücü verimliliğinin düşük olması, tarım sektöründeki işgücünün zaman içerisinde diğer sektörlere kaymasına neden olmuştur.[3] 2005-2014 yılları arasındaki dönemde istihdamın sektörel kompozisyonu açısından dikkat çeken noktalardan biri, 1990'lı yılların sonundan itibaren istihdamın sektörel dağılımındaki payı azalan tarım sektörünün, 2011 yılı itibariyle söz konusu payının artış göstermesidir. 2005 yılında istihdam edilenlerin yüzde 25,5'i tarım sektöründe çalışırken 2008 yılına gelindiğinde bu oranın yüzde 22,4'e gerilediği ancak 2011 yılı itibariyle artış göstererek yüzde 23,3 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Küresel kriz sonrasında istihdam edilenler içerisinde tarım sektöründe çalışanların payının artmasına, küresel gıda fiyatlarındaki artışa paralel olarak Türkiye'de tarım sektöründe saatlik reel ücretlerdeki artışın neden olduğu düşünülmektedir. Zira 2005 ile 2009 yılları arasında tarım sektöründe saatlik reel ücretler yüzde 21 artış göstermiştir.[4] İlerleyen yıllarda istihdam edilenler içerisinde tarım sektöründe çalışanların payı azalmaya devam etmiş ve 2014 yılı itibariyle küresel kriz öncesindeki seviyenin altında gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, istihdamın sektörel kompozisyonunda tarım sektörü hala önemini korumaktadır.

[3] World Bank, (2012), Good Jobs in Turkey.
[4] a.g.e.

Tablo 13 2013-2014 Yılları Arasında Temel İşgücü Göstergelerindeki Değişim

Değişken / Zaman	2013	2014	Dönemler Arası Değişim (Bin Kişi)	Dönemler Arası Değişim (%)
İşgücü (Bin Kişi)	**27.047**	**28.786**	**1.739**	**6,4**
İstihdam (Bin Kişi)	**24.601**	**25.933**	**1.332**	**5,4**
Tarım	5.204	5.470	266	5,1
Tarım Dışı	19.397	20.463	1.066	5,5
Sanayi	5.101	5.315	214	4,2
İnşaat	1.768	1.912	144	8,1
Hizmetler	12.529	13.234	705	5,6
İşsiz (Bin Kişi)	**2.445**	**2.853**	**408**	**16,7**

Kaynak: Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi Dönemsel Sonuçları, TÜİK.

2014 yılında işgücüne katılma oranı geçen yılın aynı dönemine göre 2,2 puan artarak yüzde 50,5 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılından itibaren oluşturulan temel işgücü göstergeleri serisi incelendiğinde, 2014 yılına ait yüzde 50,5'lik işgücüne katılma oranının 2005 yılından bu yana yıllık bazda gerçekleşen en yüksek işgücüne katılma oranı olduğu görülmektedir. 2014 yılında erkeklerde işgücüne katılma oranı yüzde 71,3, kadınlarda ise yüzde 30,3 olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında işgücü 1 milyon 739 bin kişilik artışla 28 milyon 786 bin kişiye ulaşmıştır. Geçen yılın aynı döneminde kıyasla 2014 yılında işgücü yüzde 6,4 artış göstermiştir.

Tablo 14 2014 Yılı İtibariyle Cinsiyet Bazında İşgücüne Katılma Oranları (%)

Ülke/Ülke Grubu	Erkek	Kadın	Genel
Avro Alanı	78,1	66,6	72,3
AB 28	78,1	66,5	72,3
OECD	79,5	62,7	71,0
Türkiye	76,5	33,6	55,1

Kaynak: OECD.

Cinsiyet bazında 2014 yılı itibariyle Türkiye'deki, AB 28'deki, Avro Alanındaki ve OECD'deki işgücüne katılma oranları incelendiğinde; Türkiye'de erkeklerdeki işgücüne katılma oranının AB 28 ve OECD ortalamasına yakın olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, 2014 yılı itibariyle Türkiye'de kadınlardaki işgücüne katılma oranının AB 28 ve Avro Alanı ortalamasının yaklaşık olarak yarısı kadar olduğu görülmektedir. Türkiye'de kadınlardaki işgücüne katılma oranının erkeklere kıyasla düşük olmasının, genel işgücüne katılma oranının AB 28 ve OECD ortalamasının gerisinde kalmasına neden olduğu düşünülmektedir. Diğer taraftan, kadınlar için söz konusu olan düşük işgücüne katılımın Türkiye'nin büyüme hızını olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Bu çerçevede, önümüzdeki dönemde Türkiye'nin büyüme performansının yükseltilebilmesi için kadınların işgücü piyasasına katılımlarının üzerinde önemle durulması gerektiği değerlendirilmektedir.

2014 yılı içerisinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla işgücündeki değişime bakıldığında önceki yıllara kıyasla dikkat çekici bir eğilimin söz konusu olduğu değerlendirilmektedir. Mevsimsel etkilerden arındırılmış işgücüne katılma oranının 2008 yılının Ocak döneminden 2014 yılının Aralık dönemine kadar izlemiş olduğu seyre bakıldığında, özellikle 2014 yılında işgücüne katılma oranının büyük bir sıçrama yapmış olduğu görülmektedir.

2014 yılı Şubat dönemi ile Aralık dönemi arasında bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla mevsimsel etkilerden arındırılmış işgücündeki değişim incelendiğinde, işgücünün ciddi oranda artış gösterdiği tespit edilmiştir. İşgücü 2014 yılı Şubat döneminde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 6, benzer biçimde Eylül döneminde yüzde 6,6, Ekim döneminde yüzde 7,1, Kasım döneminde yüzde 7,5 ve Aralık döneminde ise yüzde 7 artış göstermiştir. 2012 yılının Ocak-Aralık dönemine kıyasla 2013 yılı Ocak-Aralık döneminde işgücü ortalama yüzde 3,5 artarken, işgücü 2013 yılının Ocak-Aralık dönemine kıyasla 2014 yılının aynı döneminde yüzde 6,5 artış göstermiştir. İşgücü arzında ortaya çıkan söz konusu hızlı ve yüksek artışlar, işsizlik oranının 2014 yılı içerisinde hızlı bir biçimde yükselmesine neden olmuştur.

Şekil 5 Mevsimsel Etkiden Arındırılmış İşsizlik Oranı, İstihdam Oranı ve İşgücüne Katılma Oranı **(%)**

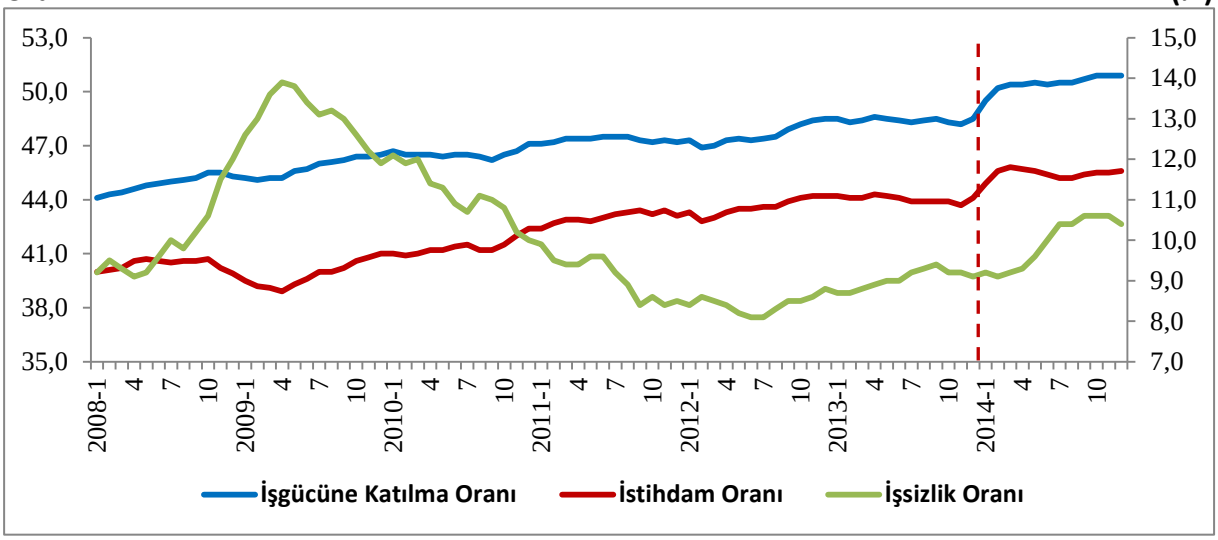

Kaynak: Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi Dönemsel Sonuçları, TÜİK.

2014 yılında işsizlik oranı bir önceki yıla kıyasla 0,9 puanlık artışla yüzde 9,9 olarak gerçekleşmiştir. Diğer taraftan işsizlik oranı 2014 yılında erkeklerde yüzde 9, kadınlarda ise yüzde 11,9 düzeyinde gerçekleşmiştir. İşsiz sayısı ise bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında 408 bin kişi artmış ve 2014 yılında Türkiye'deki işsiz sayısı 2 milyon 853 bin olmuştur.

Son dönemde işgücünde ortaya çıkan dikkat çekici artışa kıyasla istihdamdaki artışın sınırlı kalmasının işsizlik oranının artmasında önemli rol oynadığı düşünülmektedir. 2014 yılı itibariyle bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla istihdam yüzde 5,4 artarken, işgücü yüzde 6,4 artış göstermiştir. İşgücünde meydana gelen artışın, istihdamda ortaya çıkan artıştan daha büyük olması sonucu işsizlik oranı geçen yıla kıyasla 2014 yılında 0,9 puanlık artış göstermiştir.

Şekil 6 Avrupa'da Genç İşsizlik Oranları (2014)

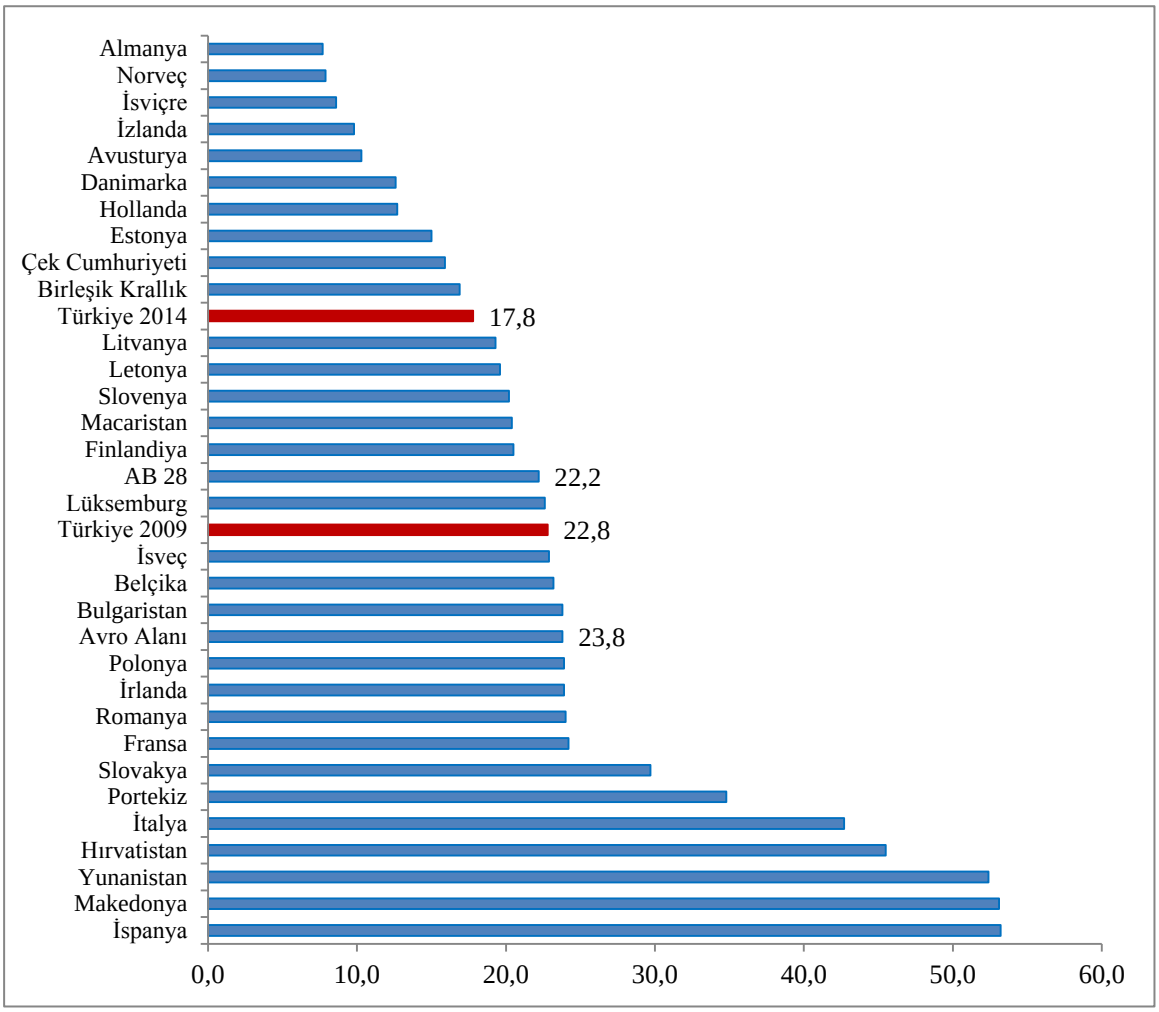

Kaynak: Eurostat.

2014 yılında genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı 0,8 puanlık artış göstermiş ve yüzde 17,9 olarak gerçekleşmiştir. Her ne kadar Türkiye'de genç işsizlik oranı genel işsizlik oranının üzerinde olsa da Avrupa'da işgücü piyasasının bugün için en büyük sorunlarından biri olan genç işsizliği açısından Türkiye'nin göreli olarak iyi durumda olduğu söylenebilmektedir. Zira Eurostat tarafından açıklanan genç işsizlik oranları incelendiğinde, Türkiye'deki genç işsizlik oranının AB 28 ve Avro Alanı ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Ayrıca 2014 yılı sonu itibariyle Türkiye, Avrupa'da genç işsizlik oranının en düşük olduğu ülkelerden biridir.

1.6. İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ VERİLERİ

İŞKUR sunmuş olduğu hizmetler ve gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler ile özellikle son yıllarda sosyal politika alanında Türkiye'nin en önemli aktörlerinden biri haline gelmiştir. İşgücü arzının ve işgücü talebinin piyasa kuralları çerçevesinde daha hızlı ve etkili şekilde bir araya getirilmesini, işgücü arzının ve talebinin etkin bir şekilde eşleştirilmesini misyon edinen İŞKUR, her geçen gün sunduğu hizmetleri çeşitlendirerek ve hizmet sunduğu kişi sayısını artırarak Türkiye'deki işsizlik sorununun çözümüne yönelik katkı sunmaya çalışmaktadır. Bu çerçevede İŞKUR, farklı kesimlere yönelik olarak sunduğu hizmetlere ve gerçekleştirdiği faaliyetlere ilişkin olarak idari kayıtlara dayalı istatistikler üretmektedir. İŞKUR'un ürettiği istatistikler; kuruma hizmet almak için kayıt olanlara ilişkin verilerden üretilmektedir. Bu istatistikler İŞKUR'dan hizmet alan veya bekleyenleri kapsamaktadır. Türkiye işgücü piyasasının mevcut yapısının anlaşılabilmesi ve geleceğe yönelik planlamaların yapılabilmesi için İŞKUR tarafından üretilen istatistiklerin de kullanılması ve analiz edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Belirtilen düşünce doğrultusunda bu bölümde İŞKUR'un temel istatistikleri ele alınmaya çalışılacaktır.

1.6.1. Başvurular

2014 yılında İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden yararlanmak amacıyla 2 milyon 375 bin 583 kişi İŞKUR'a başvurmuştur. Bir önceki yıla kıyasla İŞKUR'a başvuranların sayısı 2014 yılında yüzde 0,7 artış göstermiştir. 2014 yılında sunulan hizmetlerden yararlanmak amacıyla İŞKUR'a başvuran 2 milyon 375 bin 583 kişinin yüzde 63'ü erkek, yüzde 37'si ise kadındır.

Şekil 7 2007-2014 Yılları Arasında Cinsiyet Bazında İŞKUR'a Başvuranların Sayısı

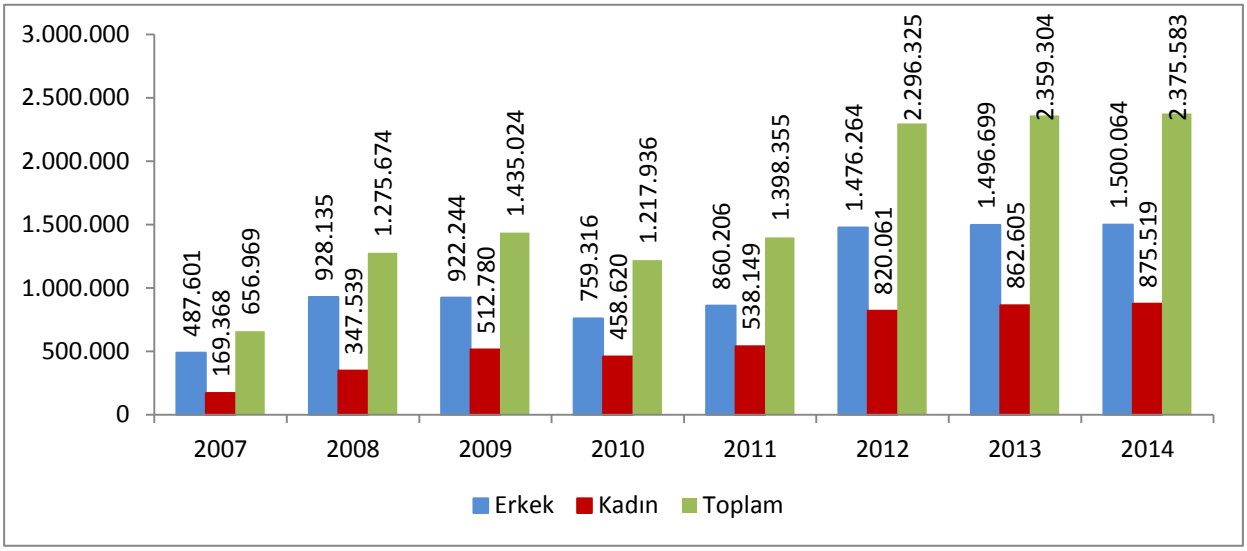

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2015 yılının Ocak-Haziran döneminde ise sunmuş olduğu hizmetlerden yararlanmak amacıyla 1 milyon 288 bin 957 kişi İŞKUR'a başvurmuştur. Söz konusu dönem itibariyle İŞKUR'a başvuranların yüzde 62'si (802 bin 704) erkek, yüzde 38'i (486 bin 253) kadındır.

Tablo 15 2013 ile 2014 Yıllarında Eğitim Düzeyleri ve Cinsiyet Bazında Başvuru Sayısı

Eğitim Düzeyi	2013			2014			Toplamdaki Değişim (%)
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	
Okuma-Yazma Bilmeyenler	17.287	14.532	31.819	17.888	13.645	31.533	-0,9
Okur-Yazar Olanlar	34.791	22.332	57.123	29.032	22.245	51.277	-10,2
İlköğretim	756.286	361.791	1.118.077	816.282	391.027	1.207.309	8,0
Ortaöğretim	449.398	253.674	703.072	426.989	250.207	677.196	-3,7
Önlisans	116.941	103.227	220.168	96.385	94.397	190.782	-13,3
Lisans	118.023	102.846	220.869	109.676	100.358	210.034	-4,9
Yüksek Lisans	3.813	4.085	7.898	3.614	3.527	7.141	-9,6
Doktora	160	118	278	198	113	311	11,9
Toplam	**1.496.699**	**862.605**	**2.359.304**	**1.500.064**	**875.519**	**2.375.583**	**0,7**

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2014 yılında İŞKUR'a başvuranlar eğitim düzeyi itibariyle incelendiğinde; başvuranların yüzde 1,3'ünü okuma-yazma bilmeyenlerin, yüzde 2,2'sini okur-yazar olanların, yüzde 50,8'ini ilköğretim mezunlarının, yüzde 28,5'ini ortaöğretim mezunlarının, yüzde 8'ini ön lisans mezunlarının, yüzde 8,3'ünü lisans mezunlarının ve yüzde 0,3'ünü de yüksek lisans ve doktora mezunlarının oluşturduğu görülmektedir. 2014 yılı itibariyle İŞKUR'a başvuran her 10 kişiden 8'i lise ve altı eğitim düzeyine sahiptir. Eğitim düzeyleri itibariyle 2013 ve 2014 yılındaki başvuru sayıları incelendiğinde, bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında ilköğretim mezunları ve doktora mezunlarının İŞKUR'a yaptıkları başvuruların arttığı gözlemlenmektedir.

2015 yılı Ocak-Haziran döneminde İŞKUR'a başvuranlar eğitim düzeyi itibariyle incelendiğinde; başvuranların yüzde 3'ünü okuma-yazma bilmeyenlerin, yüzde 2'sini okur-yazar olanların, yüzde 53'ünü ilköğretim mezunlarının, yüzde 27'sini ortaöğretim mezunlarının, yüzde 7'sini ön lisans mezunlarının, yüzde 8'ini lisans mezunlarının ve yüzde 0,3'ünü de yüksek lisans ve doktora mezunlarının oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 16 2013 ve 2014 Yıllarında En Fazla Başvuru Yapılan İlk 20 Meslek

2013		2014	
MESLEK	**Sayı**	**MESLEK**	**Sayı**
Büro Memuru (Genel)	94.785	Büro Memuru (Genel)	84.704
Satış Danışmanı	64.405	Satış Danışmanı	66.979
Sekreter	42.483	Şoför-Yük Taşıma	42.272
Şoför-Yük Taşıma	40.787	Sekreter	39.682
Ön Muhasebeci	37.930	Ön Muhasebeci	35.548
Garson (Servis Elemanı)	34.171	Garson (Servis Elemanı)	33.023
Muhasebeci	27.125	Güvenlik Görevlisi	29.208
Güvenlik Görevlisi	25.348	Reyon Görevlisi	27.194
Makineci (Dikiş)	24.428	Makineci (Dikiş)	26.543
Şoför (Yolcu Taşıma)	23.098	Kasiyer	23.942
Kasiyer	22.283	Muhasebeci	23.501
Reyon Görevlisi	21.536	Şoför (Yolcu Taşıma)	22.297
Aşçı	21.199	Aşçı	21.103
Aşçı Yardımcısı	19.221	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	19.831
Çağrı Merkezi Görevlisi	17.866	Aşçı Yardımcısı	18.320
Pazarlamacı	16.593	Pazarlamacı	13.803
Bilgisayar İşletmeni	15.883	Elektrikçi (Genel)	13.543
Elektrikçi (Genel)	13.243	İşletmeci	13.405
Elektrik Teknisyeni	13.221	Bilgisayar İşletmeni	10.923
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	13.070	Bekçi	10.818

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2013 ve 2014 yıllarında İŞKUR'a başvuranların meslekleri incelendiğinde, başvuranların en fazla çalıştıkları ilk 20 meslekten 17'sinin sıralamaları değişmekle birlikte aynı olduğu görülmektedir. 2014 yılı içerisinde İŞKUR'a başvuran her 4 kişiden yaklaşık 1 tanesi söz konusu 20 meslekten birinde çalışmıştır ya da çalışmaktadır. 2014 yılı içerisinde İŞKUR'a başvuranların en fazla çalıştıkları ilk 20 meslek içerisinde 84 bin 704 ile Büro Memuru (Genel) ilk sırada yer almaktadır. Büro Memuru (Genel) mesleğini Satış Danışmanı, Şoför-Yük Taşıma, Sekreter ve Ön Muhasebeci meslekleri izlemektedir. Başka bir deyişle, 2014 yılı içerisinde İŞKUR'a başvuran her 10 kişiden 1 tanesi Büro Memuru (Genel), Satış Danışmanı, Şoför-Yük Taşıma, Sekreter veya Ön Muhasebeci mesleklerinden birinde çalışmıştır ya da çalışmaktadır.

1.6.2. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizler

İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısı bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında 137 bin 9 kişi artarak 2 milyon 747 bin 978 kişiye ulaşmıştır. Diğer taraftan bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında İŞKUR'a kayıtlı erkek işsizlerin sayısı yüzde 5 artarak 1 milyon 633 bin 255'e ulaşırken, söz konusu dönem itibariyle İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin sayısı yüzde 6 artarak 1 milyon 114 bin 723'e ulaşmıştır. 2014 yılı itibariyle kayıtlı işsizlerin yüzde 59'u erkek, yüzde 41'i kadındır.

Şekil 8 2007-2014 Yılları Arasında Cinsiyet Bazında İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Sayısı

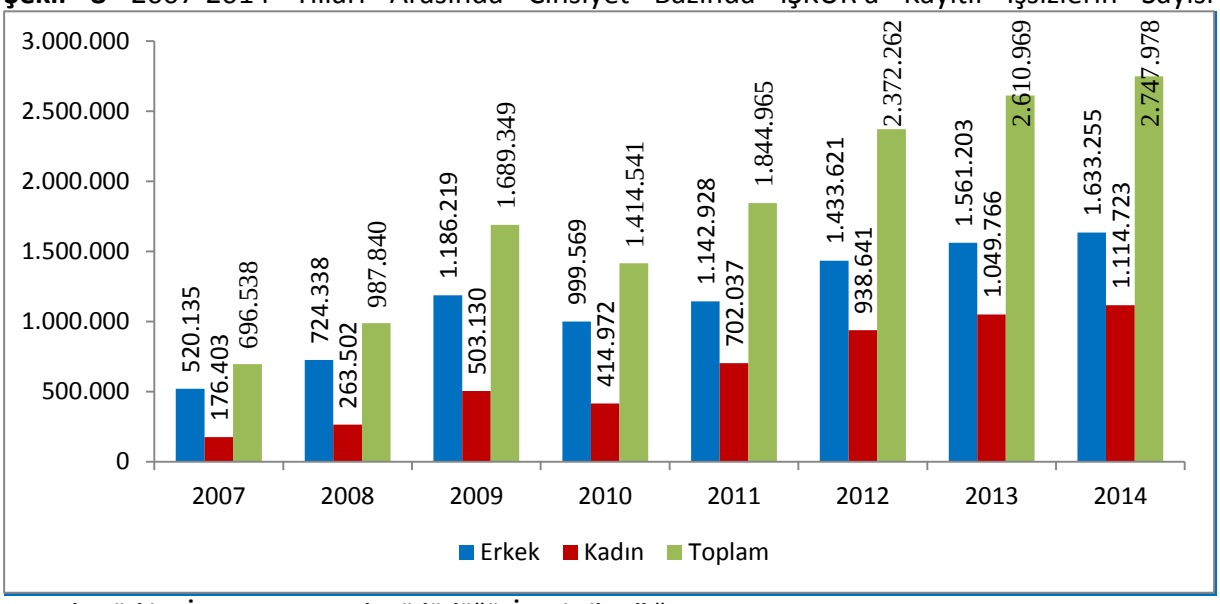

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2015 yılı Haziran ayı sonu itibariyle İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısı 3 milyon 53 bin 833'tür. İlgili dönem itibariyle kayıtlı işsizlerin yüzde 61'i (1 milyon 853 bin 752) erkek, yüzde 39'u ise (1 milyon 200 bin 81) kadındır.

2014 yılı itibariyle İŞKUR'da en fazla kayıtlı işsizin bulunduğu ilk 20 meslek incelendiğinde ilk sırada Büro Memuru (Genel) mesleğinin yer aldığı görülmektedir. 2014 yılı itibariyle İŞKUR'da 116 bin 193 kişi Büro Memuru (Genel) mesleğinde kayıtlı işsizdir. Büro Memuru (Genel) mesleğini sırasıyla; Satış Danışmanı, Sekreter, Ön Muhasebeci ve Şoför-Yük Taşıma izlemektedir. 2014 yılında en fazla kayıtlı işsizin bulunduğu ilk 20 meslekteki kayıtlı işsizler, toplam kayıtlı işsizlerin yüzde 25'ini oluşturmaktadır.

Tablo 17 2013 ve 2014 Yıllarında En Fazla Kayıtlı İşsizin Bulunduğu İlk 20 Meslek

2013		2014	
MESLEK	Sayı	MESLEK	Sayı
Büro Memuru (Genel)	128.086	Büro Memuru (Genel)	116.193
Satış Danışmanı	59.418	Satış Danışmanı	72.475
Sekreter	54.950	Sekreter	61.189
Ön Muhasebeci	45.179	Ön Muhasebeci	53.413
Şoför-Yük Taşıma	43.960	Şoför-Yük Taşıma	51.363
Muhasebeci	33.838	Garson (Servis Elemanı)	34.526
Garson (Servis Elemanı)	29.924	Muhasebeci	33.985
Şoför (Yolcu Taşıma)	26.996	Şoför (Yolcu Taşıma)	28.849
Aşçı	26.586	Aşçı	27.145
Bilgisayar İşletmeni	23.727	Aşçı Yardımcısı	25.520
Pazarlamacı	21.116	Kasiyer	24.633
Aşçı Yardımcısı	20.659	Makineci (Dikiş)	22.840
Kasiyer	20.599	Reyon Görevlisi	22.272
Makineci (Dikiş)	18.385	Pazarlamacı	19.528
Güvenlik Görevlisi	16.072	Güvenlik Görevlisi	19.355
Reyon Görevlisi	15.598	Bilgisayar İşletmeni	18.581
Çocuk Bakıcısı	15.486	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	18.354
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	14.569	İşletmeci	18.314
İşletmeci (Genel)	14.176	Bekçi	15.551
Elektrik Teknisyeni	13.700	Elektrikçi (Genel)	14.837

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2013 yılı ile 2014 yılında İŞKUR'da en fazla kayıtlı işsizin bulunduğu ilk 20 meslek incelendiğinde 16 mesleğin bire bir aynı olduğu görülmektedir. Dahası, 2013 yılında ve 2014 yılında İŞKUR'da en fazla kayıtlı işsizin bulunduğu ilk 5 meslek bire bir aynıdır. 2014 yılında Büro Memuru (Genel), Satış Danışmanı, Sekreter, Ön Muhasebeci ve Şoför-Yük Taşıma mesleklerindeki kayıtlı işsizler, toplam kayıtlı işsizlerin yüzde 13'ünü oluşturmaktadır.

1.6.3. Açık İşler

Son yıllarda İŞKUR'un işgücü piyasasına yönelik olarak sunduğu hizmetlerin çeşitliliğindeki ve kalitesindeki artış neticesinde işverenler tarafından İŞKUR'a bildirilen açık işlerin sayısında dikkat çekici bir artış olmuştur. Söz konusu artışın önemli bir bölümünün özel sektör ağırlıklı olması özellikle üzerinde durulması gereken hususlardan biridir. Ayrıca, işverenler tarafından İŞKUR'a bildirilen açık işlerin sayısındaki artışın, işverenlerin işgücü taleplerini İŞKUR üzerinden rahatlıkla karşılayabildiğine işaret ettiği düşünülmektedir.

Tablo 18 2007-2014 Yılları Arasında Kamu Sektöründe ve Özel Sektörde Açık İş Sayısı

Yıllar	Kamu Sektörü	Özel Sektör	Kamu Sektörü (%)	Özel Sektör (%)	Toplam
2007	16.461	166.829	9,0	91,0	183.290
2008	14.360	164.260	8,0	92,0	178.620
2009	21.388	144.502	12,9	87,1	165.890
2010	60.039	308.597	16,3	83,7	368.636
2011	64.636	595.987	9,8	90,2	660.623
2012	140.668	851.136	14,2	85,8	991.804
2013	66.267	1.414.929	4,5	95,5	1.481.196
2014	11.639	1.724.253	0,7	99,3	1.735.892

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2001 yılında işverenler tarafından İŞKUR'a bildirilen 82 bin 207 kişilik açık işin yüzde 64'ü kamu sektöründe iken yüzde 36'sı özel sektördedir. Yıllar içerisinde özel sektörde faaliyet gösteren işverenler tarafından İŞKUR'a bildirilen açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içerisindeki ağırlığı artmış ve 2007 yılında yüzde 91'e ulaşmıştır. 2008 ve 2009 yıllarında küresel krizin Türkiye işgücü piyasasında neden olduğu olumsuz gelişmeler nedeniyle özel sektörde faaliyet gösteren işverenler tarafından İŞKUR'a bildirilen açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içerisindeki ağırlığı bir parça gerilemiştir. 2008 ve 2009 yıllarında uygulamaya konulan iki istihdam paketinin olumlu etkisi 2010 yılından itibaren hissedilmeye başlanmıştır. 2009 yılında yüzde 13,1 olan işsizlik oranı 2010 yılında 2 puan azalarak yüzde 11,1 seviyesine gerilemiştir. Bunun yanında işverenler tarafından İŞKUR'a bildirilen açık iş sayısı 2010 yılından itibaren hızlı bir şekilde artmaya başlamıştır. Özel sektörde faaliyet gösteren işverenler tarafından İŞKUR'a bildirilen açık iş sayısının toplam içerisindeki ağırlığı 2011 yılında kriz öncesindeki döneme yaklaşmıştır. Özel sektörde faaliyet gösteren işverenler tarafından İŞKUR'a bildirilen açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içerisindeki ağırlığı 2013 yılında yüzde 95,5'e, 2014 yılında ise yüzde 99,3'e yükselmiştir. 2014 yılı itibariyle işverenler tarafından İŞKUR'a bildirilen her 100 açık işten 99'u özel sektördedir.

Tablo 19 2007-2014 Yılları Arasında Açık İş Sayısı ve Açık İş Sayısındaki Değişim

Yıllar	Açık İş Sayısı	Bir Önceki Yıla Göre Değişim	Bir Önceki Yıla Göre % Değişim
2007	183.290	31.496	20,7
2008	178.620	-4.670	-2,5
2009	165.890	-12.730	-7,1
2010	368.636	202.746	122,2
2011	660.623	291.987	79,2
2012	991.804	331.181	50,1
2013	1.481.196	489.392	49,3
2014	1.735.892	254.696	17,2

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

İşverenler tarafından İŞKUR'a bildirilerek İŞKUR aracılığıyla karşılanmaya çalışılan açık iş sayısı 2014 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 17,2 artarak 1 milyon 735 bin 892'ye yükselmiştir. Özel sektörde faaliyet gösteren işverenlerin İŞKUR aracılığıyla karşılamaya çalıştıkları açık iş sayısı bir önceki yıla kıyasla yüzde 22 (309.324) artarak 1 milyon 724 bin 253'e ulaşmıştır.

2015 yılı Ocak-Haziran döneminde İŞKUR tarafından 1 milyon 29 bin 807 açık iş alınmıştır. İlgili dönem itibariyle alınan açık işlerin yüzde 99'u (1 milyon 20 bin 923) özel sektörde, yüzde 1'i ise (8 bin 884) kamu sektöründedir.

Tablo 20 2013 ve 2014 Yılları Arasında En Fazla Açık İşin Bulunduğu İlk 20 Meslek

2013		2014	
Meslek	**Sayı**	**Meslek**	**Sayı**
Satış Danışmanı	45.366	Satış Danışmanı	51.731
Güvenlik Görevlisi	39.759	Güvenlik Görevlisi	48.813
Makineci (Dikiş)	36.157	Makineci (Dikiş)	41.019
Garson (Servis Elemanı)	32.710	Büro Memuru (Genel)	38.979
Büro Memuru (Genel)	31.642	Garson (Servis Elemanı)	38.219
Çağrı Merkezi Görevlisi	31.586	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	35.967
Reyon Görevlisi	20.081	Reyon Görevlisi	30.958
Şoför-Yük Taşıma	17.465	Kasiyer	24.509
Kasiyer	15.859	Şoför-Yük Taşıma	21.350
Gaz Altı Kaynakçısı	15.429	Ön Muhasebeci	19.568
Konfeksiyon İşçisi	14.886	Gaz Altı Kaynakçısı	17.028
Ön Muhasebeci	14.883	Müşteri Temsilcisi	13.219
Aşçı	10.842	Aşçı	12.945
Sekreter	10.351	Sekreter	12.144
Aşçı Yardımcısı	10.310	Elektrikçi (Genel)	11.840
Pazarlamacı	10.232	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	11.524
Elektrik Teknisyeni	9.119	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	11.272
Elektrikçi (Genel)	8.676	Konfeksiyon İşçisi	10.776
Komi (Garson Yardımcısı)	8.632	Pazarlamacı	10.244
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	8.562	Aşçı Yardımcısı	9.534

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2014 yılı itibariyle İŞKUR'da en fazla açık işin bulunduğu ilk 20 meslek incelendiğinde ilk sırada Satış Danışmanı mesleğinin yer aldığı görülmektedir. 2014 yılı itibariyle İŞKUR'da Satış Danışmanı mesleğinde 51 bin 731 kişilik açık iş bulunmaktadır. Satış Danışmanı mesleğini sırasıyla; Güvenlik Görevlisi, Makineci (Dikiş), Büro Memuru (Genel) ve Garson (Servis Elemanı) izlemektedir. 2014 yılında en fazla açık işin bulunduğu ilk 20 meslekteki açık işler, toplam açık işlerin yüzde 27'sini oluşturmaktadır.

2013 yılı ile 2014 yılında İŞKUR'da en fazla açık işin bulunduğu ilk 20 meslek incelendiğinde 16 mesleğin bire bir aynı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, 2013 yılında ve 2014 yılında İŞKUR'da en fazla açık işin bulunduğu ilk 5 meslek bire bir aynıdır. 2014 yılında en fazla açık işin bulunduğu Satış Danışmanı, Güvenlik Görevlisi, Makineci (Dikiş), Büro Memuru (Genel) ve Garson (Servis Elemanı) mesleklerindeki açık işler, toplam açık işlerin yüzde 13'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 21 2013 ve 2014 Yıllarında Sektörlere Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Sayısındaki Değişim

Sektör	2013	2014	Değişim	Değişim (%)
İmalat	535.653	603.627	67.974	12,7
Diğer Hizmet Faaliyetleri	146.942	209.306	62.364	42,4
Toptan ve Perakende Ticaret	161.269	198.690	37.421	23,2
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	127.930	152.208	24.278	19,0
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	101.338	134.899	33.561	33,1
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	78.583	91.897	13.314	16,9
İnşaat	81.492	89.328	7.836	9,6
Ulaştırma ve Depolama	68.876	78.513	9.637	14,0
Bilgi ve İletişim	43.357	48.722	5.365	12,4
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	26.680	29.777	3.097	11,6
Eğitim	32.627	23.493	-9.134	-28,0
Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	11.463	13.780	2.317	20,2
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	14.159	13.405	-754	-5,3
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağ.	13.139	10.470	-2.669	-20,3
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	9.366	10.330	964	10,3
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyi.Faal.	11.898	9.698	-2.200	-18,5
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	7.083	7.692	609	8,6
Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik	5.188	4.661	-527	-10,2
Gayrimenkul Faaliyetleri	2.962	4.183	1.221	41,2
Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri	983	1.043	60	6,1
Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri	208	170	-38	-18,3
Toplam	**1.481.196**	**1.735.892**	**254.696**	**17,2**

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2014 yılında sektörler bazında açık iş sayıları incelendiğinde en fazla açık işin sırasıyla; İmalat (603.627), Diğer Hizmet Faaliyetleri (209.306) ve Toptan ve Perakende Ticaret (198.690) sektörlerinde olduğu görülmektedir. 2014 yılında İŞKUR tarafından alınan her 10 açık işten yaklaşık 6'sı İmalat, Diğer Hizmet Faaliyetleri veya Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinden birindedir. Bunun yanında, 2014 yılında İŞKUR tarafından alınan her 10 açık işten yaklaşık 4'ü İmalat sektöründedir. 2014 yılı itibariyle İŞKUR tarafından en az açık iş alınan sektör ise Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleridir.

2015 yılı Ocak-Haziran döneminde İŞKUR tarafından işverenlerden alınan 1 milyon 29 bin 807 kişilik açık işin sektörel dağılımı incelendiğinde en fazla açık işin sırasıyla; İmalat (327 bin 938), Diğer

Hizmet Faaliyetleri (135 bin 227), İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri (114 bin 413) ve Toptan ve Perakende Ticaret (106 bin 260) sektörlerinde olduğu görülmektedir. 2015 yılı Ocak-Haziran döneminde İŞKUR tarafından işverenlerden alınan her 10 açık işten yaklaşık 7'si İmalat, Diğer Hizmet Faaliyetleri, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri veya Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinden birindedir.

Şekil 9 2013 ve 2014 Yıllarında Açık İşlerin Ana Sektörler İtibariyle Dağılımı (%)

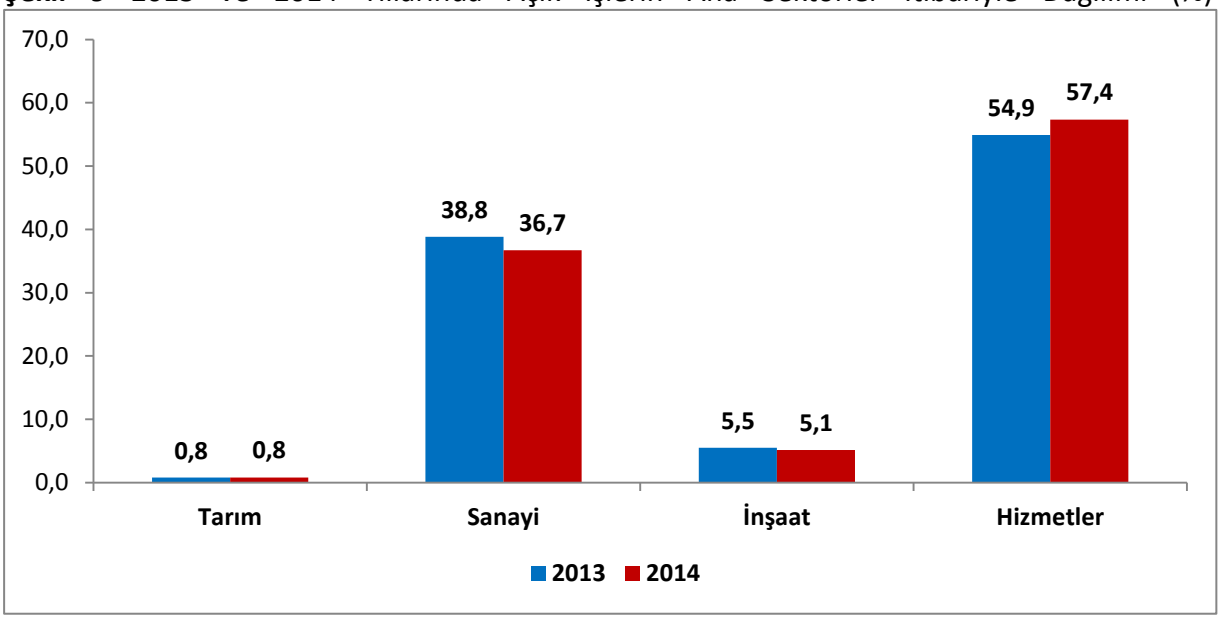

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2013 ve 2014 yıllarında ana sektörler itibariyle açık işlerin dağılımı incelendiğinde; sanayi ve hizmetler sektörlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. 2014 yılında açık işlerin yüzde 0,8'i tarım, yüzde 5,1'i inşaat, yüzde 36,7'si sanayi ve yüzde 57,4'ü hizmetler sektöründedir. 2014 yılında İŞKUR tarafından alınan her 10 açık işten 9'u sanayi veya hizmetler sektörlerinden birindedir. 2014 yılında bir önceki yıla kıyasla sanayi ve inşaat sektörlerindeki açık işlerin toplam açık işler içerisindeki ağırlığı azalırken, hizmetler sektöründeki açık işlerin toplam içerisindeki payı artış göstermiştir. Diğer taraftan, 2014 yılı içerisinde bir önceki yıla kıyasla ana sektörler itibariyle açık iş sayısındaki değişim incelendiğinde açık iş sayısının bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında en fazla artış gösterdiği sektörün hizmetler olduğu görülmektedir. Bir önceki yıla kıyasla 2014 yılında hizmetler sektöründeki açık iş sayısı yüzde 22,4 (182 bin 192) artmıştır.

2015 yılı Ocak-Haziran döneminde ana sektörler itibariyle açık işlerin dağılımı incelendiğinde; hizmetler ve sanayi sektörlerinin önemli bir ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. 2015 yılı Ocak-Haziran döneminde açık işlerin; yüzde 0,6'sı tarım, yüzde 6,5'i inşaat, yüzde 33,1'i sanayi ve yüzde 59,8'i hizmetler sektöründedir. 2015 yılı Ocak-Haziran döneminde İŞKUR tarafından alınan her 10 açık işten 9'u sanayi veya hizmetler sektörlerindedir.

1.6.4. İşe Yerleştirme

Yıllar içerisinde İŞKUR tarafından işe yerleştirilen kişi sayısı incelendiğinde özellikle 2012 yılından itibaren ciddi bir artış söz konusudur. 2012 yılında 556 bin 587 kişi, 2013 yılında 671 bin 578 kişi ve 2014 yılında 701 bin 435 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2014 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilenlerin sayısı bir önceki yıla kıyasla yüzde 4,4 (29 bin 857) artmıştır. 2014 yılında işe yerleştirilenlerin yüzde 68'i (478 bin 839) erkek, yüzde 32'si (222 bin 596) kadındır. 2015 yılı Ocak-Haziran döneminde 478 bin 770 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. İlgili dönem itibariyle İŞKUR tarafından işe yerleştirilenlerin yüzde 71'i erkek (341 bin 82), yüzde 29'u (137 bin 688) kadındır.

2014 yılında Türkiye genelinde İŞKUR tarafından yapılan işe yerleştirmelerin yüzde 98,5'i (691 bin 015) özel sektörde, yüzde 1,5'i (10 bin 420) kamu sektöründedir. 2015 yılı Ocak-Haziran döneminde Türkiye genelinde İŞKUR tarafından yapılan işe yerleştirmelerin yüzde 99'u (474 bin 168) özel sektörde, yüzde 1'i (4 bin 602) kamu sektöründedir.

Şekil 10 2007-2014 Yılları Arasında Cinsiyet Bazında İŞKUR Tarafından İşe Yerleştirilenlerin Sayısı

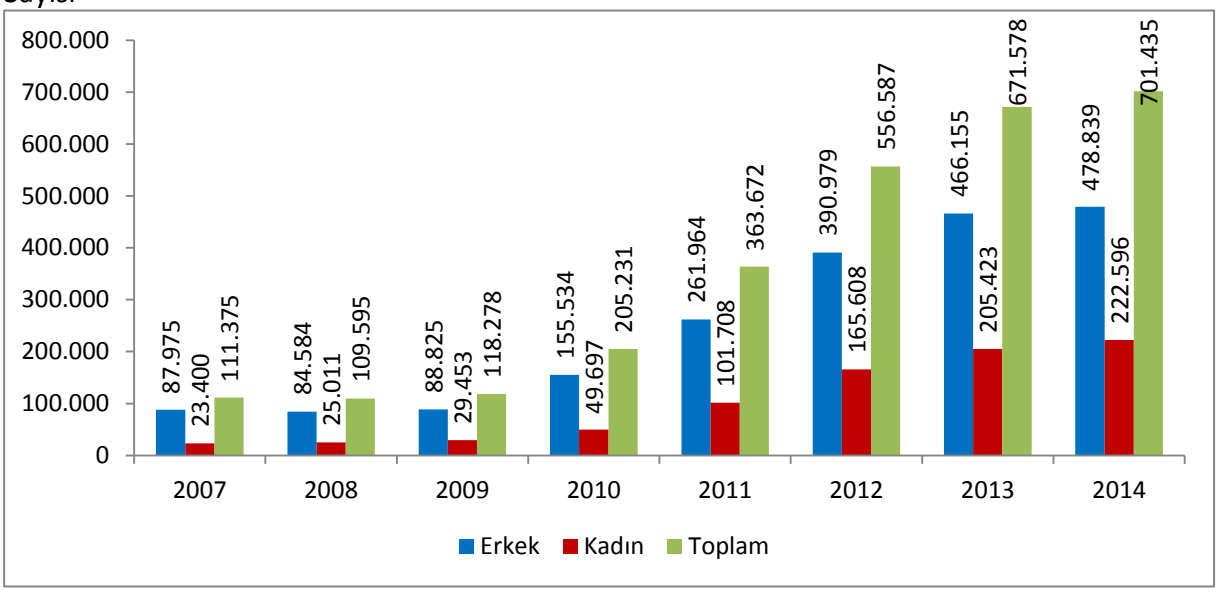

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2014 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilen kadınların yüzde 52'si (115 bin 353) ilköğretim, yüzde 29'u (65 bin 425) ortaöğretim, yüzde 9'u (20 bin 548) ön lisans, yüzde 7'si (15 bin 359) lisans, yüzde 0,2'si (357) yüksek lisans ve doktora mezunudur. Benzer şekilde, 2014 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilen erkeklerin yüzde 59'u (283 bin 503) ilköğretim, yüzde 29'u (136 bin 582) ortaöğretim, yüzde 5'i (25 bin 833) ön lisans, yüzde 4'ü (19 bin 136) lisans mezunu ve yüzde 0,1'i (436) yüksek

lisans ve doktora mezunudur. 2014 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilen kadınların yüzde 84'ü lise ve altı eğitim düzeyine sahipken, erkeklerin ise yüzde 91'i lise ve altı eğitim düzeyine sahiptir.

Şekil 11 Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre İşe Yerleştirilenlerin Dağılımı (%)

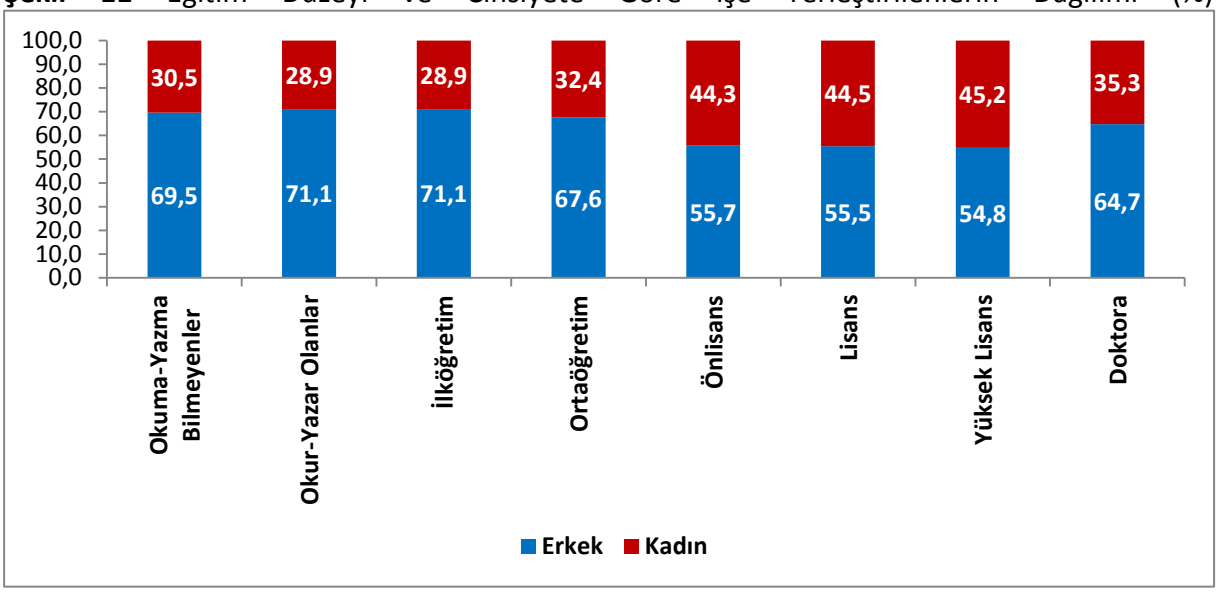

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2014 yılı itibariyle eğitim düzeylerinde cinsiyet bazında işe yerleştirilenlerin oranları incelendiğinde; tüm eğitim düzeylerinde işe yerleştirilen erkeklerin kadınlardan fazla olduğu görülmektedir. Bununla birlikte işe yerleştirilen ön lisans, lisans ve yüksek lisans mezunu erkekler ile kadınların oranı diğer eğitim düzeylerine kıyasla birbirlerine daha yakındır.

Tablo 22 2013 ve 2014 Yıllarında En Fazla İşe Yerleştirme Yapılan İlk 20 Meslek

2013		2014	
MESLEK	Sayı	MESLEK	Sayı
Satış Danışmanı	17.065	Güvenlik Görevlisi	25.448
Güvenlik Görevlisi	16.896	Satış Danışmanı	21.664
Makineci (Dikiş)	12.907	Reyon Görevlisi	16.120
Büro Memuru (Genel)	12.696	Büro Memuru (Genel)	15.493
Garson (Servis Elemanı)	12.032	Makineci (Dikiş)	13.797
Çağrı Merkezi Görevlisi	11.551	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	13.171
Reyon Görevlisi	9.094	Garson (Servis Elemanı)	11.328
Kasiyer	7.409	Kasiyer	9.325
Konfeksiyon İşçisi	6.851	Veri Giriş Kontrol İşletmeni	8.377
Şoför-Yük Taşıma	6.016	Turizm ve Otelcilik Elemanı	6.472
İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel)	5.979	Şoför-Yük Taşıma	6.366
Ön Muhasebeci	4.970	Konfeksiyon İşçisi	5.786
Sekreter	4.843	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	5.110
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	4.467	Ön Muhasebeci	5.077
Aşçı	4.386	İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel)	4.882
Gaz Altı Kaynakçısı	3.919	Aşçı	4.719
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	3.687	Sekreter	4.048
Aşçı Yardımcısı	3.603	Elektrikçi (Genel)	3.890
Veri Giriş Kontrol İşletmeni	3.498	Müşteri Temsilcisi	3.833
Müşteri Temsilcisi	3.369	Seyahat Servis El. (Host/Hostes/Otobüs-Tren)	3.776

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2014 yılında İŞKUR tarafından en fazla işe yerleştirmenin gerçekleştirildiği ilk 20 meslek incelendiğinde; 2014 yılında en fazla işe yerleştirmenin 25 bin 448 kişi ile Güvenlik Görevlisi mesleğinde olduğu görülmektedir. Güvenlik Görevlisi mesleğini sırasıyla; Satış Danışmanı, Reyon Görevlisi, Büro Memuru (Genel), Makineci (Dikiş), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Garson (Servis Elemanı), Kasiyer, Veri Giriş Kontrol İşletmeni ve Turizm ve Otelcilik Elemanı meslekleri takip etmektedir. 2014 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilen her 5 kişiden 1'i söz konusu 20 meslekten birinde çalışmaktadır. 2014 yılında İŞKUR tarafından en fazla işe yerleştirmenin gerçekleştirildiği ilk 20 mesleğin yer aldığı meslek grupları incelendiğinde; Hizmet ve Satış Elemanları ile Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek gruplarının öne çıktığı görülmektedir.

1.6.5. Mesleki Eğitim Faaliyetleri

Türkiye İş Kurumu tarafından istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere aktif işgücü hizmetleri kapsamında; mesleki eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir.

2014 yılında İŞKUR tarafından Aktif İşgücü Piyasası Programları kapsamında 33 bin 64 program düzenlenmiştir. 2014 yılında İŞKUR tarafından düzenlenen mesleki eğitim kurslarına, girişimcilik eğitim programına ve işbaşı eğitim programına 200 bin 770 kişi katılmıştır. Katılanların yüzde 47'si (94 bin 951) erkek, yüzde 53'ü (105 bin 819) kadındır.

Tablo 23 2014 Yılı Aktif İşgücü Piyasası Programları ve Katılımcı Sayısı

Kurs/Program Adı	Kurs/Program Sayısı	Kursiyer Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
Mesleki Eğitim Kursları (MEK)	5.552	48.467	61.199	109.666
Girişimcilik Eğitim Programı (GEP)	1.229	16.456	15.192	31.648
İşbaşı Eğitim Programı (İEP)	26.283	30.028	29.428	59.456
Toplam	**33.064**	**94.951**	**105.819**	**200.770**

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.

2014 yılında İŞKUR tarafından düzenlenen programların yüzde 79'u "İşbaşı Eğitim Programı" türündedir. 2014 yılında düzenlenen 26 bin 283 "İşbaşı Eğitim Programından" 59 bin 456 kişi yararlanmıştır. İŞKUR tarafından 2014 yılında düzenlenmiş olan "İşbaşı Eğitim Programlarına" katılanların yüzde 49'u (29 bin 428) kadın, yüzde 51'i (30 bin 28) erkektir. Bunun yanında, 2014 yılında 5 bin 552 "Mesleki Eğitim Kursu" düzenlemiş ve 109 bin 666 kişi söz konusu kurslardan yararlanmıştır. 2014 yılında "mesleki eğitim kurslarından" yararlananların yüzde 44'ü (48 bin 467) erkek, yüzde 56'sı (61 bin 199) kadındır. Diğer taraftan, 2014 yılında İŞKUR tarafından bin 229 "Girişimcilik Eğitim Programı" düzenlenmiş olup söz konusu programlara 31 bin 648 kişi katılmıştır.

2015 yılı Ocak-Haziran döneminde Aktif İşgücü Piyasası Programları kapsamında İŞKUR tarafından 33 bin 64 program düzenlenmiştir. Düzenlenmiş olan programların yüzde 85'ini (28 bin 769) "İşbaşı Eğitim Programı", yüzde 13'ünü (4 bin 565) "Mesleki Eğitim Kursları" ve yüzde 2'sini de (683) "Girişimcilik Eğitim Programı" oluşturmaktadır. Söz konusu programlara 184 bin 386 kişi katılmıştır. 2015 yılı Ocak-Haziran döneminde düzenlenmiş olan programlara katılanların yüzde 44'ü (81 bin 330) erkek, yüzde 56'sı (103 bin 56) kadındır.

6.6. İşsizlik Ödeneği

Kendi istek ve kusuru dışında işsiz kalan sigortalılardan; hizmet akdinin sona erdiği tarihi izleyen günden itibaren 30 gün içinde İŞKUR'a yazılı olarak veya elektronik ortamda başvuranlar, işten ayrılmadan önceki son 120 gün içinde prim ödeyerek sürekli çalışmış ve son üç yıl içerisinde en az 600 gün süreyle işsizlik sigortası primi ödemiş olmak kaydıyla işsizlik sigortası hizmetlerinden yararlanabilmektedirler.

Şekil 12 İşsizlik Sigortasını Hak Eden Kişi Sayısı, 2010-2014

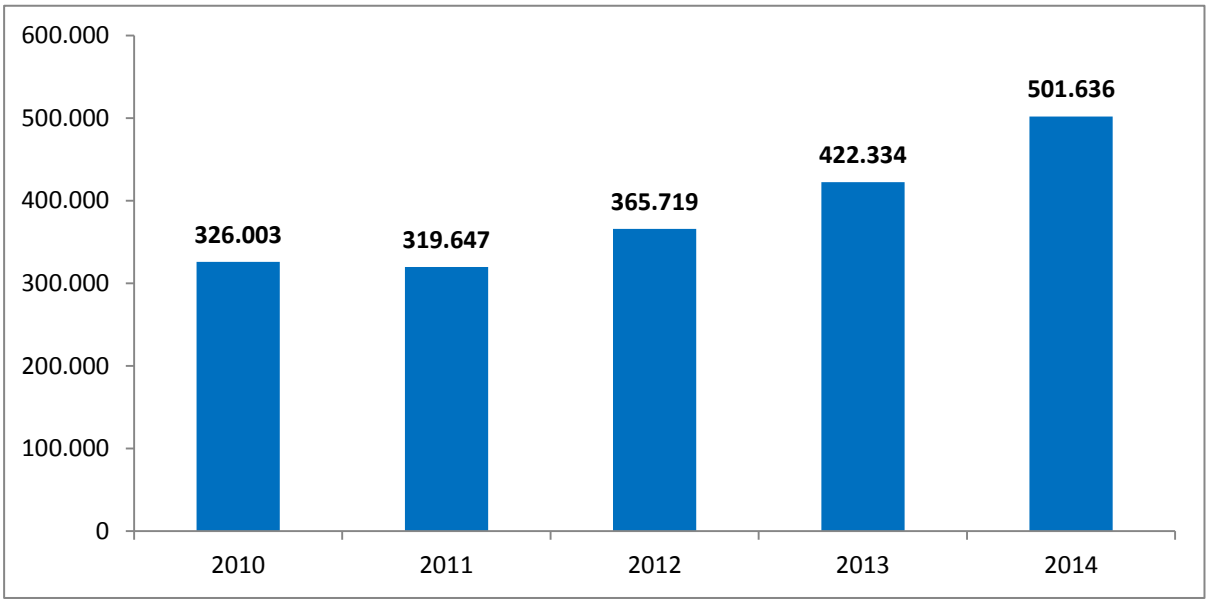

Kaynak: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü veri tabanı, 07/07/2015.

2010 ile 2014 yılları arasında işsizlik ödeneğini hak eden sayısı incelendiğinde; 2011 yılı hariç diğer yıllarda, hak eden sayısının arttığı görülmektedir. İşsizlik ödeneğinden yararlanan sayısının artırılmasına yönelik makro politika belgelerinde yer alan eylemler göz önünde bulundurulduğunda, 2011 yılından itibaren işsizlik ödeneği hak eden kişi sayısının artış göstermesi, olumlu olarak değerlendirilmektedir. İşsizlik ödeneği hak eden kişi sayısı; 2012 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 14 artarak 365 bin 719 kişiye, 2013 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 15 artarak 422 bin 334 kişiye ulaşmıştır. 2014 yılında ise işsizlik ödeneği hak eden sayısı bir önceki yıla kıyasla yüzde 19 artarak 501 bin 636 kişiye ulaşmıştır. 2015 yılı Ocak-Haziran döneminde işsizlik ödeneği hak eden kişi sayısı 286 bin 173 olmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

2.1. AMAÇ VE YÖNTEM

İşgücü piyasasının istenilen düzeyde olması, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmaması nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da İŞKUR İşgücü Piyasası Talep Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde de il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır.

4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nda İŞKUR'a verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla İŞKUR tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak işgücü piyasası araştırmalarını (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar Türkiye geneli için 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaktadır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılının ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen sektörel ve mesleki değişim ile gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR'un yanı sıra diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamak ve mesleki eğitim planlamasının ihtiyaca uygun olması için veri sağlamaktır.

İŞKUR, 2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 16 Mart-30 Nisan 2015 tarihleri arasında Türkiye genelinde 132 bin 34 işyerine ulaşarak, yüz yüze görüşme yöntemiyle Ek 1'de belirtilen İşyeri Bilgi Formunu uygulamıştır.

Tablo 24 İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2015)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Periyot**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**Görüşme Yapılan İşyeri Sayısı**[5]	
2007	50+ Tüm İşyerleri	15 Ekim - 30 Kasım	ISCO 88- NACE REV.1.1	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	Tüm İşyerleri	15 Ekim - 5 Aralık	ISCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10 ve daha fazla istihdamlı işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	17 Nisan - 30 Mayıs	ISCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10 ve daha fazla istihdamlı işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	4 Kasım-13 Aralık	ISCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10 ve daha fazla istihdamlı işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	26 Nisan- 1 Haziran	ISCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10 ve daha fazla istihdamlı işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	28 Eylül- 28 Ekim	ISCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10 ve daha fazla istihdamlı işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	1 Nisan- 13 Mayıs	ISCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10 ve daha fazla istihdamlı işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 ve daha fazla istihdamlı Girişimler (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	ISCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10 ve daha fazla istihdamlıGirişim	3.283
					50+Girişim	1.606
2012/I	10 ve daha fazla istihdamlı Girişimler	2 Mayıs- 15 Haziran	ISCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 ve daha fazla istihdamlı İşyerleri	10 Eylül-31 Ekim	ISCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.194**
2013/I	10 ve daha fazla istihdamlı İşyerleri	15 Mayıs-30 Haziran	ISCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**87.719**
2013/II	10 ve daha fazla istihdamlı Girişimler	11-29 Kasım	ISCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**10.540**
2014/I	10 ve daha fazla istihdamlı İşyerleri)	12 Mayıs-28 Haziran	ISCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**110.509**

[5]Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.

2014/II	10 ve daha fazla istihdamlı Girişimler	17 Kasım-28 Kasım	ISCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**8.040**
2015/I	2-9 ile 10 + (TÜİK)	16 Mart-30 Nisan	ISCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim 2-9 İşyeri	103.390 6.513

Kaynak: İŞKUR

TÜİK İş Kayıtları Sistemi altlık olarak kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri, çalışmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflamasına (NACE Rev 2.) göre; Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık, Kamu Yönetimi ve Savunma;Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi "işyeri" olarak belirlenmiştir. 17 sektör bazında 2-9 istihdamlı işyerleri için sadece Türkiye geneli, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için Türkiye geneli ve il düzeyi tahmini verilmiştir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için 75 İlde tamsayım 6 ilde ise örnekleme yöntemi ile tespit edilen işyerleri ziyaret edilmiştir.

İşyerlerinde yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir) gerçekleştirilen "İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında;

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep edilen eğitim ve beceri düzeyleri, Karşılanma yolları, Arama süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük nedeni)
- 30 Nisan 2016 tarihinde artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 132.034 işyeri ziyaret edilmiştir. Bu işyerlerinden 103.390'ı ile görüşme gerçekleştirilebilmiş, geriye kalan 28.644 işyeri için cevapsızlık durumları derlenmiştir. Türkiye, İl ve sektörel temsiliyeti konusunda herhangi bir noksanlık ve istatistiksel yetersizlik söz konusu olamayacak bu çalışmada mesleklere göre yapılan tahminlerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılım dâhil edilmemiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler, detay olarak sunulmuştur.

Bu araştırma ile İşgücü Piyasası Araştırmaları kapsamında ilk defa 2-9 istihdamlı işyerleri için de tahmin üretilmiştir. Bugüne kadar İPA'lara yapılan en büyük eleştirilerden biri 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerini kapsaması ve 2-9 istihdamlı işyerlerinin dışarıda bırakılması olmuştur. 2015 yılında yapılan çalışmada 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri kapsama dahil edilmiştir. İlk etapta 2-9

istihdamlı işyerleri için 17 sektörde ve Türkiye geneli tahmin üretilmesi planlanmıştır. Bu kapsamda 10 bin 210 işyeri ziyaret edilmiş olup 6 bin 513 işyerine soru kağıdı uygulanmıştır.

Araştırmanın saha çalışmasının yapıldığı dönemde TÜİK'in 2014 yılı işyeri kayıtları henüz hazır olmadığı için 2013 yılı işyeri kayıtları kullanılmıştır. 2014 yılında bu çalışma 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için aynı işyeri kayıtları üzerinden yapılmıştır. Aynı kayıtlar 2015 yılında da kullanılmış; bu süreçte kapanan işyerlerinin olduğu tespit edilmiş ancak yeni açılan işyerleri çalışma kapsamına dahil edilememiştir. Bu nedenle geçen yıl ile bu yıl ki 10 ve daha fazla istihdamlı işyeri verileri karşılaştırılırken bu durum gözden kaçırılmamalıdır.

Örneklem çerçevesi ile tahmin ve notasyonlara ilişkin 2-9 istihdamlı işyerleri ile 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine ilişkin bilgiler ayrı ayrı verilecektir.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri:

Kapsanan kitle: Sektörel kapsam dahilinde tüm yerel birimler çalışma kapsamını oluşturmaktadır.

Örnekleme çerçevesi: 2013 yılı TÜİK İş Kayıtları Sistemi altlık olarak kullanılmak üzere sektörel kapsam dahilinde ilgili sektörde yer alan ve 10 ve daha fazla istihdamlı yerel birimler çalışmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır.

Örnekleme birimi: Örnekleme birimi yerel birimdir.

Gözlem birimi: Gözlem birimi yerel birimdir.

Tahmin boyutu: 2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması çalışması, 17 sektörde yerel birim bazında Türkiye tahmini vermek üzere planlanmıştır. Ayrıca C sektöründe 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22,23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 bölümlerinde tahmin verilecek boyutta tabakalama değişkenleri aşağıda verilmiştir.

Örnekleme yöntemi: 2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi: 2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dahilindeki sektörler bazında Türkiye tahmini vermektir. Çalışma 6 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Bursa, Kocaeli) örnekleme, diğer illerde tamsayım yöntemi uygulanmak üzere planlanmıştır. Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

$$nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½$$

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektedir. Dolayısıyla yerel birim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Tahmin ve Notasyonlar: Her sektörde yerel birimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formülü aşağıda verilmiştir:

$$v\left(\hat{Y}_h\right) = N_h^2 v\left(\bar{y}_h\right) = N_h^2 \left[\sum \left(y_i - \bar{y}_h\right)^2 / n_h\left(n_h - 1\right) \right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$$ olarak elde edilir.

2- 9 istihdamlı işyerleri:

Sektörel kapsam dahilinde tüm yerel birimler anket kapsamını oluşturmaktadır.

Örnekleme çerçevesi:

2013 yılı TÜİK İş Kayıtları Sistemi altlık olarak kullanılmak üzere sektörel kapsam dahilinde ilgili sektörde yer alan ve 2-9 istihdamlı yerel birimler çalışmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır.

Örnekleme birimi:

Örnekleme birimi yerel birimdir.

Gözlem birimi:

Gözlem birimi yerel birimdir.

Tahmin boyutu:

2015 yılı 2015 yılı Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması, 2-9 istihdamlı yerel birimlerde 17 sektörde yerel birim bazında Türkiye tahmini vermek üzere planlanmıştır. Çalışmaya ait tabakalama değişkenleri aşağıda verilmiştir.

Örnekleme yöntemi:

2015 yılı Türkiye İşgücü Piyasası Araştırmasında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi:

2015 yılı Türkiye İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dahilindeki sektörler bazında Türkiye tahmini vermektir. Tahmin için gerekli örnek hacmi 10 bin 211 olarak belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti eder, dolayısıyla yerel birim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınır.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka

bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Tahmin ve Notasyonlar:

Her sektörde yerel birimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulü aşağıda verilmiştir:

$$v\left(\hat{Y}_h\right) = N_h^2 v\left(\bar{y}_h\right) = N_h^2 \left[\sum \left(y_i - \bar{y}_h\right)^2 / n_h\left(n_h - 1\right) \right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v(\hat{Y}) = \sum_h v(\hat{Y}_h)$$

Olarak elde edilir.

2.2.İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşgücü piyasasının etkin bir şekilde analiz edilebilmesi için işyeri ile bu işyerlerinde çalışanların bilgileri oldukça önemli göstergelerdir. 2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasında Türkiye genelinde kapsama giren 132 bin 34 işyerinden 103 bin 390'ına işyeri bilgi formu uygulanmıştır. Araştırmanın saha çalışması 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş olup 1 milyon 8 bin 191 işyerine yönelik veri derlenmiştir. Bu bölümde öncelikle 1 milyon 8 bin 191 işyerinin temel özellikleri üzerinde durulacaktır. Daha sonra ise bu işyerlerinde çalışanlar ile ilgili veriler ele alınacaktır. Çalışma kapsamındaki işyerlerinde toplam 9 milyon 548 bin 85 kişinin çalıştığı tespit edilmiştir.

Bu yıl ilk defa çalışmanın kapsamı 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri olarak belirlendiği için tablolarda 2-9 istihdamlı işyerleri ile 10 ve daha fazla istihdamlı işyeri verileri ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

2.2.1. İşyeri Verileri

Çalışma kapsamında 186 bin 37'si 10 ve daha fazla istihdamlı, 822 bin 154'ü ise 2-9 istihdamlı olmak üzere toplam 1 milyon 8 bin 191 işyeri için veri üretilmiştir.

Tablo 25 Sektörlere Göre İşyeri Büyüklükleri

Sektör	2-9	10 ve daha fazla	TOPLAM
Toptan ve Perakende Ticaret	301.496	44.330	345.826
İmalat	137.695	47.718	185.413
İnşaat	65.703	33.652	99.355
Ulaştırma ve Depolama	75.079	10.750	85.829
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	71.714	9.080	80.794
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	66.071	11.769	77.840
Diğer Hizmet Faaliyetleri	30.602	3.662	34.264
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	12.186	7.100	19.286
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	14.006	3.927	17.933
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	11.679	1.302	12.980
Eğitim	6.616	5.381	11.997
Gayrimenkul Faaliyetleri	10.267	1.401	11.668
Bilgi ve İletişim	8.834	2.558	11.392
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	7.074	781	7.855
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1.606	1.555	3.161
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üret. ve Dağıt	893	446	1.339
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileş.Faal.	632	626	1.259
Genel Toplam	822.154	186.037	1.008.191

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 81,5'i 2-9; yüzde 18,5'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir. Sektörler itibariyle en fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret, İmalat ve İnşaat sektörlerinde yer almaktadır. En fazla işyerinin yer aldığı Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün 2-9 istihdamlı işyerleri içerisindeki ağırlığı yüzde 36,7; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisindeki ağırlığı ise yüzde 23,8'dir. İşyeri büyüklükleri birlikte değerlendirildiğinde ise Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün ağırlığı yüzde 34,3'tür. En fazla işyerinin olduğu ikinci sektör olan İmalat sektörünün 2-9 istihdamlı işyerleri içerisindeki ağırlığı yüzde 16,7, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisindeki ağırlığı ise yüzde 25,6'dır. İmalat sektöründe işyeri büyüklükleri birlikte değerlendirildiğinde, sektörün ağırlığı yüzde 18,4'tür. Toptan ve Perakende Ticaret ile İmalat sektörü birlikte değerlendirildiğinde 2-9 istihdamlı işyerleri arasında Toptan ve Perakende Ticaret ile İmalat sektörünün ağırlığı yüzde 53,4; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri arasında yüzde 49,5, toplamda ise Toptan ve Perakende Ticaret ile İmalat sektörünün ağırlığı yüzde 52,7 olmuştur. Tüm kategorilerde her 2 işyerinden 1'inin Toptan ve Perakende Ticaret ile İmalat sektörüne ait olduğu görülürken, en az işyeri Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörü ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründedir. Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün 2-9 istihdamlı işyerleri içerisinde, İmalat sektörünün ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Hiçbir sektörde 10 ve daha fazla istihdamlı işyeri sayısı, 2-9 istihdamlı işyeri sayısından fazla değildir. Ancak Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü ile Madencilik sektöründe her iki gruptaki işyeri sayıları oldukça yakındır.

Çalışma kapsamındaki işyerleri ağırlıklı olarak 2-9 istihdamlı işyerleridir. Ancak çalışan sayısında ise durumun tersine döndüğü çalışanlar ile ilgili bölümde görülecektir.

En fazla işyeri İstanbul'da bulunmaktadır. İşyerlerinin yüzde 28,5'i İstanbul'dadır. Daha sonra sırası ile Ankara, İzmir, Antalya, Bursa, Adana ve Konya illeri gelmektedir. En az işyeri ise Ağrı, Bayburt, Tunceli ve Gümüşhane illerindedir. İl düzeyinde tahmin ancak 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden üretildiği için illerdeki işyerlerinin sektörel yapısını 10 ve daha fazla istihdamlı işyeri verilerinden yapmak daha doğru olacaktır. Türkiye genelinde 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yarısı İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerindedir. Üçüncü sektör olarak da İnşaat sektörü gelmektedir. Türkiye genelindeki bu yapı ilk üç sektörün sıralamasında farklılık göstererek illerin önemli bir kısmında da aynıdır. Aydın, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkari, Siirt, Şanlıurfa ve Tunceli illerinde en fazla işyeri İnşaat sektöründe bulunmaktadır. Kilis, Mardin ve Şırnak illerinde en fazla 10 ve daha fazla istihdamlı işyeri Ulaştırma ve Depolama sektöründe, Muğla ilinde ise Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti sektöründe bulunmaktadır. Diğer illerde ise İmalat veya

Toptan ve Perakende Ticaret sektörü ilk sırayı almaktadır. İstanbul, Ankara ve İzmir illerindeki işyerlerinin sektörel dağılımının birbirine yakın olması Türkiye geneli işyerlerinin sektörel dağılımını da etkilemiştir. Özellikle İnşaat sektörünün küçük ve orta ölçekli illerde en fazla işyeri olan ilk iki sektör içerisinde olmasına rağmen İstanbul, İzmir, Adana gibi büyük illerde en fazla işyeri olan üçüncü sektör olması, Türkiye genelinde de en fazla işyeri olan üçüncü sektör olmasına neden olmuştur.

Çalışmanın Mart-Nisan aylarında yapılmasına rağmen hava koşullarının mevsim normallerinin altında seyretmesi özellikle İnşaat, Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri gibi sektörlerdeki işyerlerini olumsuz etkilemiştir. Bu sektörlerdeki işyerlerinde cevapsızlık oranı artmış veya çalışan sayılarında önemli oranda azalışlar tespit edilmiştir. Ayrıca ekonomisi bu iki sektöre dayalı illerde dolaylı olarak diğer sektörlerdeki işyerleri de olumsuz etkilenmiştir.

Araştırma kapsamına giren işyerlerinin yaş gruplarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 26 2-9 İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere ve Yaşına Göre Dağılımı

Sektör	0-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-19 Yaş	20-24 Yaş	25+ Yaş	Toplam
Toptan ve Perakende Ticaret	70.963	86.450	43.323	38.618	24.504	37.638	301.496
İmalat	42.184	36.016	17.908	15.521	11.143	14.924	137.695
Ulaştırma ve Depolama	22.524	16.303	11.369	11.798	4.719	8.366	75.079
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	15.548	16.342	13.646	9.678	7.298	9.202	71.714
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faal.	25.425	19.890	7.783	5.189	2.940	4.843	66.071
İnşaat	23.554	17.975	6.198	7.025	4.545	6.405	65.703
Diğer Hizmet Faaliyetleri	7.907	8.215	4.210	2.259	2.465	5.545	30.602
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	4.265	4.265	1.987	1.357	582	1.551	14.006
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	5.086	3.223	1.511	1.057	806	504	12.186
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1.689	2.839	2.515	1.940	934	1.761	11.679
Gayrimenkul Faaliyetleri	3.244	3.039	1.355	1.150	575	903	10.267
Bilgi ve İletişim	2.984	2.507	1.433	836	756	318	8.834
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	2.021	2.211	1.137	853	253	600	7.074
Eğitim	3.385	1.898	410	487	256	179	6.616
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	376	471	287	191	125	155	1.606
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. İyi.Faal.	356	331	65	65	28	49	893
Elektrik, Gaz, Buhar İklim.Üretimi Dağıtımı	209	233	79	60	30	22	632
Genel Toplam:	**231.721**	**222.208**	**115.217**	**98.084**	**61.960**	**92.964**	**822.154**

Kaynak: İPA 2015

2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 28,2'si 0-4 yaş aralığında, yüzde 27'si ise 5-9 yaş aralığındadır. Bu doğrultuda; 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 55'i bir başka ifade ile yarısından fazlası son on yıllık dönemde faaliyete başlamıştır. 2-9 istihdamlı işyerlerinin yalnızca yüzde 11,3'ü 25 yıl ve

daha uzun süredir faaliyet göstermektedir. İşyerlerinin yüzde 18,8'i ise 20 yıldan uzun süredir kendi sektörlerinde faaliyete devam etmektedir. Eğitim sektöründe faaliyet gösteren 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 79,9'u 10 yıldan genç işyerleridir. Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe ise bu oran yüzde 76,9'dur.

Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren 20 yaş ve üzeri işyerlerinin oranı yüzde 23,1 iken, aynı yaş grubunda Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründeki işyerlerinin oranı ise yüzde 23'tür.

Tablo 27 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere ve Yaşına Göre Dağılımı

Sektör	0-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-19 Yaş	20-24 Yaş	25+ Yaş	Toplam
İmalat	6.859	10.714	7.696	7.869	6.431	8.148	47.718
Toptan ve Perakende Ticaret	4.421	11.039	8.036	8.298	5.888	6.649	44.330
İnşaat	8.854	10.253	4.599	4.186	3.318	2.442	33.652
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2.192	3.466	1.988	1.691	782	1.650	11.769
Ulaştırma ve Depolama	2.303	2.552	2.005	1.722	1.153	1.014	10.750
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1.456	3.195	1.494	1.270	756	909	9.080
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2.252	2.236	1.218	736	416	241	7.100
Eğitim	1.157	1.764	900	696	417	446	5.381
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1.059	1.529	657	400	147	134	3.927
Diğer Hizmet Faaliyetleri	917	669	446	366	261	1.002	3.662
Bilgi ve İletişim	766	678	398	353	207	157	2.558
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	254	442	234	225	157	243	1.555
Gayrimenkul Faaliyetleri	438	483	140	128	92	120	1.401
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	91	338	209	239	176	248	1.302
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	139	245	109	60	61	166	781
Elektrik, Gaz, Buhar İklim.Üretimi Dağıtımı	131	229	115	79	40	34	626
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. İyi.Faal.	82	153	84	63	49	15	446
Genel Toplam:	**33.372**	**49.986**	**30.329**	**28.381**	**20.351**	**23.619**	**186.037**

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamındaki 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 17,9'u 0-4 yaş aralığında, yüzde 26,9'u ise 5-9 yaş aralığındadır. Bu veriden hareketle; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 44,8'i son on yıllık dönemde faaliyete başlamıştır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yalnızca yüzde 12,7'si 25 yıl ve daha uzun süredir faaliyet göstermektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 23,6'sı ise 20 yıldan uzun süredir kendi sektörlerinde yer almaktadır. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren 10 ve daha fazla

istihdamlı işyerlerinin yüzde 65,9'u 10 yıldan genç işyerleridir. Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe ise bu oran yüzde 65,7'dir.

Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren 15 yaş ve üzeri işyerlerinin oranı yüzde 51'dir. Bir başka ifade ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe 10 ve daha fazla istihdamlı her 2 işyerinden 1'i 15 yıl ve daha uzun süredir faaliyet göstermektedir. Aynı yaş grubunda İmalat sektöründe ise oran yüzde 47'dir.

Tablo 28 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere ve Yaşına Göre Dağılımı

Sektör	0-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-19 Yaş	20-24 Yaş	25+ Yaş	Toplam
Toptan ve Perakende Ticaret	75.385	97.489	51.358	46.916	30.391	44.287	345.826
İmalat	49.044	46.730	25.605	23.389	17.574	23.071	185.413
İnşaat	32.408	28.228	10.798	11.210	7.864	8.847	99.355
Ulaştırma ve Depolama	24.826	18.855	13.374	13.520	5.873	9.380	85.829
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faal.	17.005	19.536	15.139	10.948	8.055	10.111	80.794
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faal.	27.617	23.357	9.772	6.880	3.722	6.493	77.840
Diğer Hizmet Faaliyetleri	8.825	8.884	4.656	2.626	2.726	6.548	34.264
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	7.338	5.459	2.729	1.794	1.222	744	19.286
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faal.	5.324	5.794	2.644	1.757	728	1.685	17.933
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1.780	3.177	2.724	2.179	1.110	2.009	12.980
Eğitim	4.542	3.662	1.311	1.183	674	626	11.997
Gayrimenkul Faaliyetleri	3.682	3.522	1.496	1.278	667	1.023	11.668
Bilgi ve İletişim	3.751	3.185	1.830	1.189	963	475	11.392
Kültür, Sanat, Eğlence,Dinlence Spor	2.160	2.456	1.246	913	314	766	7.855
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	629	913	521	416	282	398	3.161
Su Temini;Kanalizasyon,Atık Yön. İyi.	438	484	149	128	77	63	1.339
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. Dağ	340	463	193	138	69	55	1.259
Genel Toplam	**265.092**	**272.194**	**145.546**	**126.465**	**82.310**	**116.583**	**1.008.191**

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamındaki işyerleri işyeri büyüklüğü ayrımına gidilmeden birlikte değerlendirildiğinde; işyerlerinin yüzde 26,3'ü 0-4 yaş aralığında, yüzde 27'si ise 5-9 yaş aralığındadır. Bir başka ifade ile işyerlerinin yüzde 53,3'ü yani her 2 işyerinden 1'i son 10 yıllık dönemde sektördeki yerini almıştır. İşyerlerinin yalnızca yüzde 11,6'sı 25 yıl ve daha fazla süredir faaliyet göstermektedir. 20 yıldan fazla süredir faaliyet gösteren işyerlerine bakıldığında ise oran yüzde 19,7'dir.

Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin yüzde 68,9'u 0-9 yaş aralığındaki işyerleridir. Eğitim sektöründe ise bu oran yüzde 68,4'tür.

Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren 15 yaş ve üzeri işyerlerinin oranı yüzde 40,8'dir. Bu doğrultuda Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe her 100 işyerinden 40'ı

sektöre en az 15 yıl önce giriş yapmıştır. Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetlerde ise sektöre en az 15 yıl önce giriş yapan işyerlerinin oranı ise yüzde 36'dır. Bilgi ve İletişim sektöründe ise 20 yıl ve daha uzun süredir faaliyet gösteren işyerlerinin oranı sadece yüzde 12'dir. Bu durum, sektörün son dönemlerde gelişen bir sektör olduğunun göstergesidir.

2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 55'i 10 yıldan önce kurulmuş iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 45'tir. 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 19'u 20 yıldan fazla süredir faaliyet gösterirken, bu oran 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 24'tür. Çalışan sayısı fazla olan işyerlerinin daha kurumsallaşmış olduğu ve bu işyerlerinin faaliyet süresinin daha uzun olduğu görülmüştür. Bu tespite rağmen yine de işyerlerinin önemli bir kısmı genç işyeridir.

Araştırma kapsamında işyerlerinde part-time çalışan olup olmadığı tespit edilmiştir. Part-time çalışanı olan işyerlerine ait veriler bu bölümde ele alınacaktır.

Tablo 29 2-9 İstihdamlı İşyerlerinde Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektör	Oran	Part-Time Çalışanı Olan Firmaların Kendi İçinde Oranları
Eğitim	22,9%	4,0%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	11,2%	2,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	8,6%	15,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	7,3%	2,7%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	7,0%	2,3%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	6,0%	11,3%
Bilgi ve İletişim	5,9%	1,4%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	5,4%	4,3%
Ulaştırma ve Depolama	4,9%	9,6%
İnşaat	3,8%	6,5%
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	3,7%	1,1%
Toptan Ve Perakende Ticaret	3,6%	28,4%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileş. Faal.	3,2%	0,1%
İmalat	2,9%	10,5%
Gayrimenkul Faaliyetleri	2,4%	0,6%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	2,3%	0,1%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağ.	1,7%	0,03%
Genel Toplam:	4,6%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

2-9 istihdamlı 822 bin 154 işyerinden 37 bin 969'unda bir başka deyişle yüzde 4,6'sında part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışanı olan işyerlerinin en yoğun olduğu sektörler yüzde 22,9 ile Eğitim, yüzde 11,9 ile Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor yüzde 8,6 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü olmuştur. Mevcut istihdamda ağırlığını hissettiren Toptan ve Perakende Ticaret ile İmalat sektörlerinde part-time çalışanı olan işyeri oranı sırasıyla yüzde 3,6 ve yüzde 2,9

olarak gerçekleşmiştir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde part-time çalışma uygulamasının en az görüldüğü sektörler ise yüzde 1,7 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile yüzde 2,3 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü olmuştur.

Tablo 30 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektör	Oran	Part-Time Çalışanı Olan Firmaların Kendi İçinde Oranları
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	28,8%	7,0%
Eğitim	24,5%	8,2%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	21,3%	1,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	16,7%	7,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	16,5%	12,1%
Bilgi Ve İletişim	13,4%	2,1%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	13,2%	7,5%
Ulaştırma Ve Depolama	9,7%	6,5%
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	8,7%	0,7%
Gayrimenkul Faaliyetleri	7,7%	0,7%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	6,7%	1,5%
İmalat	6,5%	19,3%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağ.	6,5%	0,3%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileş. Faal.	5,9%	0,2%
Toptan Ve Perakende Ticaret	5,9%	16,2%
İnşaat	4,3%	9,0%
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	3,2%	0,3%
Genel Toplam:	8,6%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde part-time çalışanı olan işyerlerinin durumuna bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı 186 bin 37 işyerinden 16 bin 57'sinde bir başka ifade ile yüzde 8,6'sında part-time çalışan bulunmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde part-time çalışma usulünün en yoğun sektörler yüzde 28,8 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, yüzde 24,5 ile Eğitim ve yüzde 21,3 ile Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektörü olmuştur. Bu doğrultuda İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan 10 ve daha fazla istihdamlı her 100 işyerinden 29'unda, Eğitim sektöründe faaliyet gösteren 10 ve daha fazla istihdamlı her 100 işyerinden 25'inde part-time çalışan bulunmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri arasında part-time çalışanı olan işyerlerinin en az görüldüğü sektörler ise yüzde 3,2 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü ve yüzde 4,3 ile İnşaat sektörü olmuştur. Mevcut istihdamda ve işyeri sayısında ağırlığını hissettiren İmalat İle Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde part-time çalışanı olan işyeri oranı sırasıyla yüzde 6,5 ve yüzde 5,9 olarak gerçekleşmiştir.

İl düzeyinde part-time çalışanı olan işyeri oranlarına 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri kapsamında baktığımızda; Kırıkkale ilindeki işyerlerinin yaklaşık yüzde 13'ünde part-time çalışan bulunmaktadır. Bu alanda en yüksek orana sahip olan il Kırıkkale'dir. Daha sonra sırası ile Zonguldak (yüzde 12,4), Karabük (yüzde 11,4), Eskişehir (yüzde 11) ve Sakarya (yüzde 10,5) gelmektedir. İstanbul, Çanakkale, Tokat, Kars, Antalya ve İzmir illerinde de part-time çalışanı olan işyeri oranı yüzde 10 ve üzerindedir. Bu alanda en düşük orana sahip iller ise Tunceli (yüzde 1), Bitlis (yüzde 1,7), Hakkari (1,7), Siirt (yüzde 2), Mardin (yüzde 2,2) ve Diyarbakır (yüzde 2,7)'dır. 23 il Türkiye ortalaması'nın (yüzde 8,6) üzerinde bir orana sahip iken diğer iller Türkiye ortalamasının altındadır.

Tablo 31 2 ve Daha Fazla İstihdamlı İşyerlerinde Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı

Sektör	Part-Time Çalışanı Olan İşyeri Oranı	Part-Time Çalışanı Olan Firmaların Kendi İçinde Oranları
Eğitim	23,6%	5,2%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	12,2%	1,8%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	12,0%	4,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	10,6%	3,8%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	9,8%	14,2%
Bilgi ve İletişim	7,5%	1,6%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	6,8%	10,1%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	5,5%	3,5%
Ulaştırma ve Depolama	5,5%	8,7%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	4,2%	1,0%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	4,1%	0,1%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileş. Faal.	4,1%	0,1%
İnşaat	4,0%	7,3%
Toptan ve Perakende Ticaret	3,9%	24,8%
İmalat	3,8%	13,1%
Gayrimenkul Faaliyetleri	3,0%	0,7%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	2,7%	0,2%
Genel Toplam:	5,4%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri birlikte değerlendirildiğinde; araştırma kapsamındaki 1 milyon 8 bin 191 işyerinden 54 bin 26'sında; oransal olarak ise yüzde 5,4'ünde part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışanı olan işyerlerinin en yoğun olduğu sektörler yüzde 23,6 ile Eğitim, yüzde 12,2 İle Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor ve yüzde 12 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü olmuştur. Bir başka ifade ile Eğitim sektöründe faaliyet gösteren her 4 işyerinden 1'inde part-time çalışan bulunmaktadır. Mevcut istihdamda ve işyeri sayısında ağırlığını hissettiren Toptan ve Perakende Ticaret ile İmalat sektörlerinde part-time çalışanı olan işyeri

oranı sırasıyla yüzde 3,9 ve yüzde 3,8 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışanı olan işyerlerinde en düşük oran Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründedir. Bu sektördeki işyerlerinin sadece yüzde 2,7'sinde part-time çalışan bulunmaktadır. İşyeri sayılarının fazla olmasından ötürü part-time çalışanı olan her 4 işyerinden 1'i Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir.

Türkiye genelinde Part-time çalışanı olan işyeri oranı oldukça düşüktür. İşyeri büyüklüğü arttıkça part-time çalışanı olan işyeri oranı da artmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 4,6'sında part-time çalışan bulunurken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 8,6'dır. Part-time çalışanı olan işyerleri ile ilgili detaylı verilere ilerleyen bölümlerde değinilecektir.

Çalışma kapsamında işyerlerinin vardiyalı çalışma yapıp yapmadıkları bilgisi elde edilmiştir. Bu bölümde vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin sektörel dağılımı üzerinde durulacaktır. İlerleyen bölümlerde ise vardiyalı çalışmanın işgücü piyasasındaki etkileri ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Tablo 32 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı

Sektör	2-9 Arası İstihdam		10 ve Daha Fazla İstihdam		Genel Toplam	
	Oran	Dağılım	Oran	Dağılım	Oran	Dağılım
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	7,8%	0,3%	23,9%	1,1%	15,7%	0,7%
İmalat	5,9%	22,2%	24,8%	35,8%	10,8%	28,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim.Üretimi ve Dağıtımı	9,4%	0,2%	32,0%	0,6%	20,7%	0,4%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. ve İyileş.Faal.	5,0%	0,1%	19,8%	0,3%	9,9%	0,2%
İnşaat	1,6%	2,8%	4,6%	4,6%	2,6%	3,7%
Toptan ve Perakende Ticaret	4,7%	38,5%	16,9%	22,8%	6,3%	31,0%
Ulaştırma ve Depolama	4,3%	8,8%	12,2%	4,0%	5,3%	6,5%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	9,4%	17,0%	47,2%	16,9%	15,1%	16,9%
Bilgi ve İletişim	2,3%	0,5%	10,7%	0,8%	4,2%	0,7%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1,2%	0,4%	6,5%	0,3%	1,8%	0,3%
Gayrimenkul Faaliyetleri	8,4%	2,4%	28,3%	1,2%	10,8%	1,8%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,2%	0,4%	2,8%	0,8%	0,5%	0,6%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	5,8%	1,9%	26,0%	5,6%	13,2%	3,7%
Eğitim	3,1%	0,6%	3,7%	0,6%	3,4%	0,6%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2,1%	0,8%	25,4%	3,0%	7,2%	1,8%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	7,6%	1,5%	23,5%	0,6%	9,2%	1,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2,0%	1,7%	9,9%	1,1%	2,9%	1,4%
Genel Toplam	4,5%	100,0%	17,7%	100,0%	6,9%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamındaki işyerlerinin vardiyalı çalışma durumlarına baktığımızda;

- İşyerlerinin yüzde 6,9 'unun,
- 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 4,5'inin,

- 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin ise yüzde 17,7'sinin vardiyalı çalışma yaptığı görülmektedir.

Vardiyalı çalışma 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde daha çok tercih edilmektedir.

En yüksek oranda vardiyalı çalışma yapan sektör olarak işyerlerinin yüzde 20,7'si ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı sektörü dikkat çekmektedir. İşyeri büyüklüğüne göre bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 9,4 ile yine aynı sektör ilk sırada yer alırken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki farklılık göze çarpmaktadır. Şöyle ki burada ilk sırada olan sektör yüzde 47,2 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü olmuştur. Bu sektörün neredeyse yarısına yakın bir bölümünde vardiyalı çalışma yapılmaktadır. Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörü ise hem 2-9 istihdamlı işyerleri içerisinde hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde en düşük vardiyalı çalışma oranına sahip olan sektördür.

2-9 istihdamlı işyerlerinde işyerlerinin yüzde 37'sinin bulunduğu Toptan ve Perakende Ticaret sektörü vardiyalı çalışma yapan işyerleri sıralamasında yüzde 38,5 ile yine ilk sıradadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise işyerlerinin yüzde 26'sının bulunduğu İmalat sektörü yüzde 35,8 ile en çok vardiyalı çalışma yapan işyerinin bulunduğu sektör olmuştur.

Toplam işyerlerinin yüzde 34'ünün bulunduğu Toptan ve Perakende Ticaret sektörü vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin de yüzde 31'ine sahip olarak ilk sıradadır. Yüzde 18 ile işyerlerinin en çok bulunduğu ikinci sektör olan İmalat sektörü, vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin yüzde 28,7'sine sahiptir. İşyerlerinin yüzde 10'unun bulunduğu İnşaat sektörü istisna olarak beşinci sırada kalmış olup üçüncü sırada yüzde 16,9 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Bu analizin sonucu olarak vardiyalı çalışma oranı işyeri sayısıyla orantılıdır. Ancak İnşaat, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler gibi sektörler işyeri sayısı fazla olmasına rağmen vardiyalı çalışmadaki sıralamaları daha altta seyrederek bu durumun istisnası olarak karşımıza çıkmaktadır.

İllere göre 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin vardiyalı çalışma durumlarına bakıldığında; Uşak yüzde 36,8'lik oranı ile ilk sıradadır. Bilecik ve Tekirdağ illerinde de yaklaşık her 3 işyerinden 1'i vardiyalı çalışma yapmaktadır. Bu üç ili sırası ile Bolu, Çankırı, Amasya, Karabük, Bursa ve Rize takip etmektedir. Vardiyalı çalışan işyeri oranı en düşük olan il ise yüzde 3,9 oranı ile Hakkâri'dir. Mardin, Bitlis, Bingöl, Şırnak ve Muş illerinde ise vardiyalı çalışma oranı yüzde 10'un altındadır. 47 il vardiyalı çalışan işyeri oranında Türkiye genelinin üzerindedir. İstanbul, Ankara ve İzmir vardiyalı çalışma oranı bakımından Türkiye ortalamasının altındadır.

Araştırma kapsamına giren işyerlerinin ürettikleri mal/hizmeti ihraç edip etmedikleri bilgisi elde edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 33 İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı

Sektör	2-9		10 ve daha fazla		Toplam	
	Oran	Dağılım	Oran	Dağılım	Oran	Dağılım
İmalat	8,8%	39,2%	42,4%	62,4%	17,5%	51,1%
Toptan ve Perakende Ticaret	4,6%	44,3%	18,0%	24,6%	6,3%	34,2%
İnşaat	2,2%	4,7%	3,7%	3,9%	2,7%	4,3%
Ulaştırma ve Depolama	1,7%	4,2%	10,8%	3,6%	2,9%	3,9%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,7%	1,5%	5,4%	1,5%	1,2%	1,5%
Bilgi ve İletişim	5,4%	1,5%	9,1%	0,7%	6,2%	1,1%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	11,5%	0,6%	22,7%	1,1%	17,0%	0,8%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0,5%	1,1%	1,3%	0,5%	0,6%	0,8%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2,1%	0,8%	3,1%	0,7%	2,4%	0,7%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1,0%	1,0%	4,2%	0,5%	1,3%	0,7%
Gayrimenkul Faaliyetleri	1,2%	0,4%	0,5%	0,0%	1,1%	0,2%
Su Temini; Kanalizas., Atık Yön. ve İyileş. Faal.	5,4%	0,2%	12,1%	0,2%	7,7%	0,2%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,3%	0,2%	0,8%	0,1%	0,5%	0,1%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	0,9%	0,2%	2,3%	0,1%	1,0%	0,1%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklim. Ür. ve Dağ.	5,6%	0,1%	4,1%	0,1%	4,9%	0,1%
Eğitim	0,4%	0,1%	0,2%	0,0%	0,3%	0,1%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	0,0%	2,0%	0,1%	0,2%	0,0%
Genel Toplam	3,8%	100,0%	17,4%	100,0%	6,3%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

İşyerlerinin yüzde 6,3'ü ihracat yapmaktadır. Bu oran 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 3,8 iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 17,4'tür. İşyeri büyüklüğü arttıkça ihracat yapan işyerlerinin toplam içerisindeki oranı da artmaktadır. Hem ihracat yapan işyeri sayısında hem de sektörlerin kendi içerisindeki oranı bakımından ilk sırada İmalat sektörü bulunmaktadır. Bu sektörü takip eden ikinci sektör ise yüzde 17 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörüdür. Üçüncü sırada ise yüzde 7,7 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü gelmektedir. Finans ve Sigorta, Eğitim, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti sektörlerinde ihracat yapan işyeri oranı yüzde 1'in altındadır.

İhracat yapan işyerlerinin sektörel dağılımına baktığımızda; ihracat yapan işyerlerinin yarısından fazlasının İmalat sektöründe, yüzde 34'ünün ise Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe olduğu görülmektedir. Diğer sektörlerin aldığı pay ise yüzde 10'ların altındadır. İşyeri büyüklüklerine göre ihracat yapan işyerlerine baktığımızda; 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 44,3 ile en fazla pay Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe olup, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise yüzde 62,4 ile İmalat sektörü en yüksek payı almıştır. 2-9 istihdamlı olan işyerleri için yüzde 11,5 ile Madencilik ve

Taş Ocakçılığı en yüksek ihracat yapan işyeri oranına sahip iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 42,4 ile İmalat sektörünün başı çektiği görülmektedir.

2-9 istihdamlı işyerlerinde ihracat yapan işyeri oranı oldukça düşüktür. Sektörel olarak bakıldığında Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü hariç diğer sektörlerde ihracat yapan işyeri oranı yüzde 10'un altındadır. En çarpıcı tablo ise İmalat sektöründedir. 10 ve daha fazla istihdamlı İmalat sektöründeki yaklaşık olarak her 2 işyerinden 1 tanesi ihracat yaparken bu oran 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise yüzde 8,8'dir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise bazı sektörlerde ihracat yapan işyeri oranı oldukça yüksek iken bazı sektörlerin yapısı gereği ihracata konu olabilecek mal/hizmet üretmemesinden dolayı ihracat yapan işyeri oranı oldukça düşüktür.

İllere göre ihracat yapan işyeri oranları 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri dikkate alınarak incelendiğinde; Bursa ilinin yüzde 27,5 oranı ile ilk sırada olduğu görülmektedir. İstanbul'daki 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 24,5'i, Tekirdağ'da yüzde 23,5'i, Bilecik'te yüzde 22,8'i ve Gaziantep'te yüzde 22,4'ü ihracat yapmaktadır. Sadece 16 il yüzde 17,4'lük Türkiye ortalamasının üzerinde bir ortalamaya sahiptir. Sırasıyla Ardahan, Bingöl, Tunceli, Bitlis, Kars ve Muş en düşük ihracat oranına sahip illerdir. Bu illerdeki sektörel yapı ihracat yapan işyeri oranının düşük olmasını etkilemiştir. Ekonomisi sanayiye dayanan iller bu sıralamada daha üst sıralarda yer almıştır.

İŞKUR, son yıllarda sunduğu hizmetlerin gerek niteliksel gerekse niceliksel artışından dolayı işgücü piyasasındaki etkisini arttırmıştır. Araştırma kapsamındaki işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumları ölçülmeye çalışılmıştır.

Tablo 34 Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Oranı

Sektör	2-9		10 ve daha fazla		2 ve daha fazla	
	Oran	Dağılım	Oran	Dağılım	Oran	Dağılım
Eğitim	24,0%	1,6%	45,3%	3,1%	33,6%	2,3%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	17,9%	0,3%	39,4%	0,8%	28,5%	0,5%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	16,1%	1,9%	49,0%	4,5%	28,2%	3,0%
Su Temini; Kanalizas., Atık Yön. ve İyileş. Faal.	14,5%	0,1%	49,3%	0,3%	26,1%	0,2%
İmalat	12,7%	17,4%	54,1%	33,1%	23,4%	24,2%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklim. Ür. ve Dağ.	10,3%	0,1%	35,5%	0,3%	22,8%	0,2%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	12,5%	1,7%	52,2%	2,6%	21,2%	2,1%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	16,8%	12,0%	29,3%	3,4%	18,2%	8,2%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	15,1%	4,6%	37,1%	1,7%	17,4%	3,3%
İnşaat	11,6%	7,6%	28,3%	12,2%	17,3%	9,6%
Bilgi ve İletişim	11,3%	1,0%	36,6%	1,2%	17,0%	1,1%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	14,5%	1,7%	35,0%	0,6%	16,5%	1,2%
Toptan ve Perakende Ticaret	12,0%	35,8%	41,3%	23,5%	15,7%	30,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	9,7%	6,4%	45,6%	6,9%	15,1%	6,6%
Gayrimenkul Faaliyetleri	9,6%	1,0%	34,6%	0,6%	12,6%	0,8%
Ulaştırma Ve Depolama	8,9%	6,6%	34,9%	4,8%	12,1%	5,8%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	4,9%	0,3%	37,1%	0,4%	8,1%	0,4%
Genel Toplam:	12,3%	100,0%	41,9%	100,0%	17,7%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Türkiye genelinde 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin sadece yüzde 17,7'si İŞKUR hizmetlerinden yararlandıklarını belirtmişlerdir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 41,9 iken, 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 12,3'tür. 2014 yılı çalışmasında 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 36'sı İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını belirtirken bu yıl bu oran 5,9 puan artmıştır.

2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde en yüksek İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranına sahip sektör Eğitim sektörüdür. Bu sektördeki her 3 işyerinden 1'i İŞKUR'un herhangi bir hizmetinden yararlanmıştır. Daha sonra sırası ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı, İdari ve Destek Hizmeti Faaliyetleri ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörleri gelmektedir. İmalat sektörü, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ilk sırada olmasına rağmen 2-9 istihdamlı işyerlerindeki oranın düşüklüğü nedeniyle 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde beşinci sırada yer almıştır. Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranı yüzde 10'un altındadır. Ulaştırma ve Depolama, Gayrimenkul Faaliyetleri, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleri en düşük oranda İŞKUR hizmetlerinden yararlanan sektörlerdir.

10 ve daha fazla istihdamlı İmalat ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerindeki her 2 işyerinden 1'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. İnşaat ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörleri ise ilgili grupta en düşük orana sahip sektörlerdir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise İŞKUR hizmetlerinden Eğitim sektöründeki işyerlerinin yüzde 24'ü, Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründeki işyerlerinin yüzde 17,9'u yararlanmıştır. Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor ile Ulaştırma ve Depolama sektörleri ise en az oranda İŞKUR hizmetlerinden yararlanan sektörlerdir. 2-9 istihdamlı işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumları 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin durumu ile benzerdir. Ancak 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise durum farklıdır. İşyeri büyüklüğü hem İŞKUR hizmetlerinden faydalanma durumunu hem de faydalanan sektörlerin dağılımını etkilemektedir.

İl düzeyinde 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumuna bakıldığında; Iğdır ve Karaman illerinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyeri oranının yüzde 90'ın üzerinde olduğu görülmektedir. Artvin, Kars, Bolu, Burdur, Bartın, Aksaray, Sivas, Zonguldak ile Kırşehir illerinde ise İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranı yüzde 70'in üzerindedir. Bu illerde İŞKUR'un işgücü piyasasına diğer illere göre daha hâkim olduğu söylenebilir. En düşük orana sahip olan il ise yüzde 21,6 ile Diyarbakır'dır. Daha sonra da sırası ile Batman, Ankara, İstanbul, Muğla, Antalya ve Şanlıurfa gelmektedir. Sadece 11 ilin Türkiye ortalamasının altında olduğu, 70 ilin ise ortalamanın üstünde olduğu görülmüştür. İşyerlerinin yaklaşık yarısının bulunduğu İstanbul, Ankara, Antalya, Muğla, Şanlıurfa ve Diyarbakır illerindeki işyerlerinin İŞKUR'dan yararlanma oranlarının düşük olması Türkiye geneli oranını düşürmüştür. Ortalamanın altında sadece 11 il kalmış; ancak bu iller işyerlerinin yarısına sahip olan illerdir.

İŞKUR'un işgücü piyasasındaki etkinliği geçen yıla göre artmıştır. İşyeri büyüklüğü arttıkça hizmetlerden yararlanma durumları artmaktadır. İstanbul, Ankara ve Antalya gibi büyük illerin etkinliklerini daha fazla arttırmaları gerekmektedir. İstanbul ve Ankara'da her 3 işyerinden yaklaşık olarak 1 tanesi İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktadır ve bu durum da Türkiye ortalamasını düşürmektedir.

Araştırma kapsamına giren işyerlerinin genel özellikleri incelendiğinde işyeri büyüklüğünün işyerlerinin sektörel dağılımı, vardiyalı çalışma durumu, part-time çalışanı olma durumu, ihracat yapma durumu ve İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumunu etkilediği ve 2-9 istihdamlı işyerleri ile 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin farklılaştığı görülmektedir.

2.2.2. Mevcut İstihdam Verileri

Çalışma kapsamında işyerlerinde çalışanlar en detay meslek ayrıntısında ve cinsiyete göre tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda toplam 9 milyon 548 bin 85 kişinin çalıştığı işyerine ulaşılmıştır. Bu bölümde çalışanlara ilişkin çeşitli analizler ile istihdamın yapısı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Araştırma kapsamındaki 2-9 istihdamlı işyerlerinde 2 milyon 367 bin 700 kişisi erkek, 710 bin 258'i kadın olmak üzere toplam 3 milyon 77 bin 959 kişi istihdam edilmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde istihdam edilen her 100 kişiden 77'si erkek, 23'ü ise kadındır.

Tablo 35 2-9 İstihdamlı İşyerlerinde Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektör	Erkek	Kadın	Toplam
Toptan ve Perakende Ticaret	809.805	221.907	1.031.712
İmalat	512.776	108.843	621.619
İnşaat	258.472	38.017	296.489
Ulaştırma ve Depolama	221.590	25.527	247.117
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	135.019	104.873	239.892
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	178.668	53.964	232.631
Diğer Hizmet Faaliyetleri	64.798	42.309	107.107
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	32.631	15.510	48.141
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	28.460	18.362	46.822
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	14.733	31.551	46.284
Eğitim	18.155	21.642	39.797
Gayrimenkul Faaliyetleri	28.871	8.049	36.920
Bilgi ve İletişim	24.950	11.898	36.848
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	15.538	5.306	20.843
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	14.273	950	15.223
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağ.	4.950	977	5.927
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyil. Faal.	4.009	574	4.583
Genel Toplam:	**2.367.700**	**710.258**	**3.077.959**

Kaynak: İPA 2015

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde istihdamın en fazla olduğu sektör İmalat iken; 2-9 istihdamlı işyerlerinde istihdamın en fazla olduğu sektör Toptan ve Perakende Ticaret olmuştur. Toptan ve Perakende Ticaret sektörünü İmalat ve İnşaat sektörleri takip etmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde istihdamın en az olduğu sektörler ise Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörleri olmuştur. 2-9 istihdamlı işyerlerinde toplam istihdamın yüzde 33,5'i Toptan ve Perakende Ticaret, yüzde 20,2'si ise İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. Bir diğer ifade ile 2-9 istihdamlı

işyerlerinde istihdam edilen her 2 kişiden 1'i Toptan ve Perakende Ticaret ile İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde istihdam edilen her 100 erkekten 34'ü Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe; her 100 erkekten 22'si ise İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. Kadınlarda da durum farklılık arz etmemektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde istihdam edilen her 100 kadından 31'i Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yer almakta iken, her 100 kadından 15'i İmalat sektöründe istihdam edilmektedir.

2-9 istihdamlı işyerlerinde sektörler itibariyle istihdamın yapısı incelendiğinde kadın istihdamının erkeklere göre ağırlık kazandığı sektörler İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Eğitim ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörüdür. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetlerinde istihdam edilen her 100 kişiden 69'u kadın iken; Eğitim sektöründe istihdam edilen her 100 kişiden 54'ü kadın; Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe ise istihdam edilen her 100 kişiden 44'ünün kadın olduğu tespit edilmiştir. Erkeklerin kadınlara kıyasla daha ağırlıklı olarak istihdam edildiği sektörler Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Ulaştırma ve Depolama ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü olmuştur. 2-9 istihdamlı işyerlerinde Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe istihdam edilen her 100 kişiden 94'ü erkek iken, Ulaştırma ve Depolama sektöründe istihdam edilen her 100 kişiden 90'ı erkek; Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe ise istihdam edilen her 100 kişiden 87'si erkektir.

Araştırma kapsamındaki 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise 4 milyon 688 bin 559 kişisi erkek, 1 milyon 781 bin 567'si kadın olmak üzere toplam 6 milyon 470 bin 126 kişi istihdam edilmektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde istihdam edilen her 100 kişiden 72'si erkek, 28'i ise kadındır.

Tablo 36 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektör	Erkek	Kadın	Toplam
İmalat	1.810.560	598.306	2.408.867
Toptan ve Perakende Ticaret	756.499	270.079	1.026.578
İnşaat	560.798	66.609	627.407
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	314.930	159.851	474.782
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	309.601	154.411	464.012
Ulaştırma ve Depolama	256.823	50.185	307.008
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	125.088	115.975	241.063
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	83.248	124.968	208.216
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	110.984	64.902	175.886
Eğitim	80.449	86.448	166.897
Bilgi ve İletişim	61.121	37.909	99.029
Diğer Hizmet Faaliyetleri	49.658	23.690	73.348
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	62.799	4.752	67.551
Gayrimenkul Faaliyetleri	30.251	11.060	41.311
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	33.065	4.277	37.342
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyi.Faal.	25.272	2.789	28.061
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	17.412	5.355	22.767
Genel Toplam:	**4.688.559**	**1.781.567**	**6.470.126**

Kaynak: İPA 2015

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine paralel bir şekilde en fazla istihdamın olduğu sektör İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörüdür. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde istihdamın en az olduğu sektörler ise Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektörü ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü olmuştur. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde toplam istihdamın yüzde 37,2'si İmalat, yüzde 15,9'u ise Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde olduğu gibi 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde de istihdam edilen her 2 kişiden 1'i İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe istihdam edilmektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki istihdamın söz konusu ağırlığı cinsiyet ayrımında da kendisini göstermektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde istihdam edilen her 100 erkekten 39'u İmalat; her 100 erkekten 16'sı ise Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe istihdam edilmektedir. Kadınlarda da durum farklılık arz etmemektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde istihdam edilen her 100 kadından 34'ü İmalat; her 100 kadından 15'i Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe istihdam edilmektedir.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde kadın istihdamının ağırlık kazandığı sektörler ise İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Eğitim ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörü olmuştur. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetlerinde istihdam edilen her 100 kişiden 60'ı kadın iken; Eğitim

sektöründe istihdam edilen her 100 kişiden 52'si kadın; Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe ise istihdam edilen her 100 kişiden 48'i kadındır. Erkeklerin kadınlara kıyasla daha fazla istihdam edildiği sektörler Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile İnşaat sektörü olmuştur. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe istihdam edilen her 100 kişiden 93'ü erkek iken, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe istihdam edilen her 100 kişiden 90'ı erkek; İnşaat sektöründe ise istihdam edilen her 100 kişiden 89'u erkektir.

İşyeri büyüklüğü istihdamın sektörel dağılımı üzerinde etkili olmuştur. 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışanlar en fazla Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ilk sırada İmalat sektörü bulunmaktadır. Kadın çalışma oranlarında da farklılık söz konusudur. 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 23'ü kadın iken, bu oran 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 28'dir. İşyeri sayısında ağırlık 2-9 istihdamlı işyerlerinde iken, çalışan sayısında ağırlık 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindedir. Her 3 çalışandan 2'si 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde istihdam edilmektedir.

Araştırma kapsamındaki işyerlerinde 7 milyon 56 bin 259'u erkek; 2 milyon 491 bin 826'sı kadın olmak üzere toplam 9 milyon 548 bin 85 kişinin çalıştığı tespit edilmiştir. Mevcut istihdamın yüzde 73,9'u erkek, yüzde 26,1'i ise kadındır. Bir diğer ifade ile araştırma kapsamındaki işyerlerinde istihdam edilen her 4 kişiden 3'ü erkek, 1'i kadındır. Çalışanların yüzde 32,2'si 2-9 istihdamlı işyerlerinde iken, yüzde 67,8'i 10 ve daha fazla istihdamlı işyerindedir.

Tablo 37 Türkiye Genelinde Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektör	Erkek	Kadın	Toplam
İmalat	2.323.337	707.149	3.030.486
Toptan ve Perakende Ticaret	1.566.303	491.987	2.058.290
İnşaat	819.270	104.625	923.896
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	493.598	213.815	707.413
Ulaştırma ve Depolama	478.414	75.712	554.126
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	342.232	169.921	512.153
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	246.004	169.775	415.778
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	153.548	134.337	287.885
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	97.982	156.519	254.501
Eğitim	98.603	108.091	206.694
Diğer Hizmet Faaliyetleri	114.457	65.999	180.456
Bilgi ve İletişim	86.071	49.807	135.878
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	77.072	5.702	82.775
Gayrimenkul Faaliyetleri	59.122	19.110	78.232
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	32.949	10.660	43.610
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	38.015	5.254	43.270
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönet ve İyileştirme Faal.	29.282	3.363	32.645
Genel Toplam:	**7.056.259**	**2.491.826**	**9.548.085**

Kaynak: İPA 2015

İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleri istihdamın en fazla olduğu sektörler olmuştur. Toplam istihdamın yüzde 31,7'si İmalat; yüzde 21,6'sı Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir. Bu doğrultuda istihdamda olan her 2 kişiden 1'inin İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yer aldığını ifade etmek mümkündür. İşyeri sayısında ilk sektör Toptan ve Perakende Ticaret sektörü iken, çalışan sayısında ilk sektör İmalat sektörü olmuştur. Sektörlere göre ortalama çalışan sayısında da görüldüğü gibi İmalat sektöründeki işyerleri Toptan ve Perakende Ticaret sektörüne göre daha büyük ölçekli işyerleridir. Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörleri ise en az istihdama sahip sektörlerdir. Bu sektörler aynı zamanda işyerlerinin de en az olduğu sektörlerdir.

Cinsiyet kırılımında mevcut istihdamın yapısı ele alındığında; erkeklerde de kadınlarda da en fazla istihdamın olduğu sektörlerin yine İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü olduğu görülmektedir. İstihdam edilen her 100 erkekten 33'ü İmalat, 22'si Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe istihdam edilmekte iken; istihdam edilen her 100 kadından 28'inin İmalat, 20'sinin ise Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe istihdam edildiği görülmektedir. Erkeklerde de kadınlarda da istihdamın en yoğun olduğu ilk iki sektör İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret iken; erkeklerde istihdamın en yoğun olduğu üçüncü sektör İnşaat; kadınlarda ise İdari ve Destek Hizmet faaliyetleri istihdamın en yoğun olduğu üçüncü sektör olmuştur. Erkeklerde ve kadınlarda istihdamın en düşük olduğu sektör Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleridir. Erkeklerde

istihdamın en düşük olduğu ikinci sektör Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor iken; kadınlarda istihdamın en düşük olduğu ikinci sektör Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörüdür.

Kadınlar, Eğitim ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde erkeklerden daha fazla çalışmaktadır. Eğitim sektöründe çalışanların yüzde 52'si kadın, yüzde 48'i erkektir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe çalışanların yüzde 62'si kadın, yüzde 32'si erkektir. Diğer 15 sektörde çalışan erkek sayısı, çalışan kadın sayısından daha fazladır. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe istihdam edilen her 100 kişiden 93'ü erkek iken, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe istihdam edilen her 100 kişiden 90'ı erkek; İnşaat sektöründe ise istihdam edilen her 100 kişiden 89'u erkektir. Cinsiyet ayrımının en az düzeyde olduğu sektör ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörüdür. Bu sektörde ise istihdam edilenlerin yüzde 53'ü erkek, yüzde 47'si kadındır.

Konu il düzeyinde ele alındığında ise; 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri kapsamında, toplam çalışanlar içerisinde kadın çalışanların oranının en yüksek olduğu il Karaman'dır. Çalışanların yüzde 45,1'i kadındır. İkinci sırada Edirne gelmektedir. Edirne'de çalışanların yüzde 42'si kadındır. Daha sonra sırası ile Kırklareli, Ordu, Sinop, İstanbul, Giresun, Düzce ve Aydın gelmektedir. Kadınların çalışma oranının en düşük olduğu illerin başında Şırnak gelmektedir. Çalışanların sadece yüzde 4,4'ü kadındır. Bu oran Siirt'te yüzde 8,6, Mardin'de ise 9,4'tür. Daha sonra sırası ile Ağrı, Bayburt, Hakkari, Şanlıurfa, Bingöl, Gaziantep ve Yozgat gelmektedir. 67 ilde kadınların çalışanlar içerisindeki oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Sadece 14 il Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Sektörlerdeki çalışan sayısını işyerlerine oranlayarak sektörlerde ortalama çalışan sayısına ulaşılmaktadır. Sektörlerde işyeri büyüklüklerine göre ortalama çalışan verileri aşağıdaki grafiklerde analiz edilmiştir.

Şekil 13 2-9 İstihdamlı İşyerlerinde Sektörler İtibariyle Ortalama Çalışan Sayısı

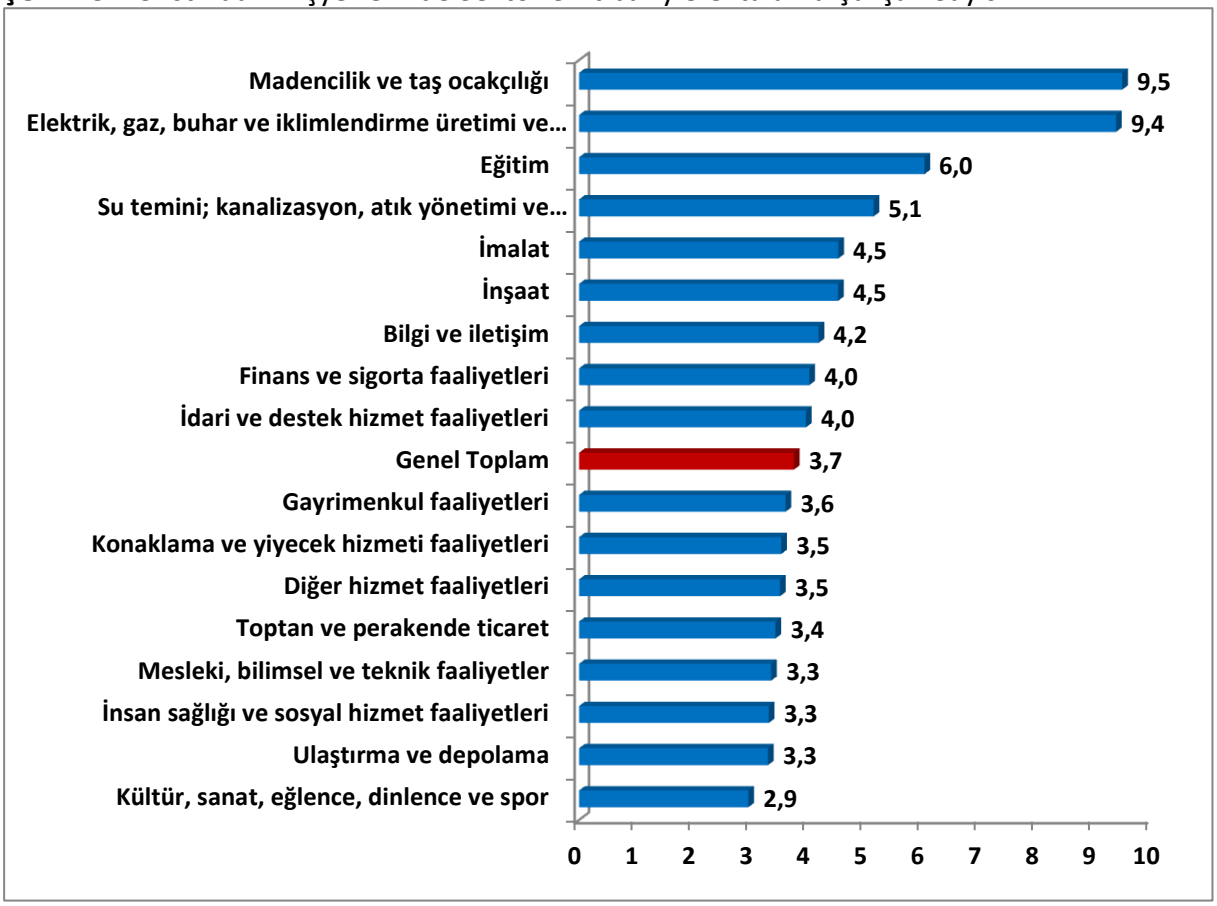

Kaynak: İPA 2015

*Grafikte iki sektörün ortalama çalışan sayısı 9'un üzerindedir. TÜİK işyeri büyüklüğünü 2-9 arası tespit etse de işyerleri ziyaret edildikleri dönemde çeşitli nedenlere 10 kişi ve üzeri istihdamlı olabilmektedirler.

Araştırma kapsamında veri derlenen 2-9 istihdamlı 822 bin 154 işyerinde toplam 3 milyon 77 bin 959 kişinin istihdam edildiği veri iken, çalışan sayısı işyeri sayısına oranlandığında araştırma kapsamındaki işyerlerinde ortalama 3,7 kişinin çalıştığı tespit edilmiştir. 2-9 istihdamlı işyerlerinin faaliyet gösterdiği 9 sektörde ortalama çalışan sayısı Türkiye geneli ortalamasının üzerinde iken, 8 sektörde ortalama çalışan sayısı Türkiye geneli ortalamasının altındadır. Ortalama çalışan sayısı en fazla olan sektörler sırasıyla 9,5 kişi ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü, 9,4 kişi ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörü ve 6 kişi ile Eğitim sektörü olmuştur. Ortalama çalışan sayısı en az olan sektörler ise sırasıyla 2,9 kişi İle Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor; 3,3 kişiyle Ulaştırma ve Depolama, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri İle Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörü olmuştur.

Şekil 14 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Sektörler İtibariyle Ortalama Çalışan Sayısı

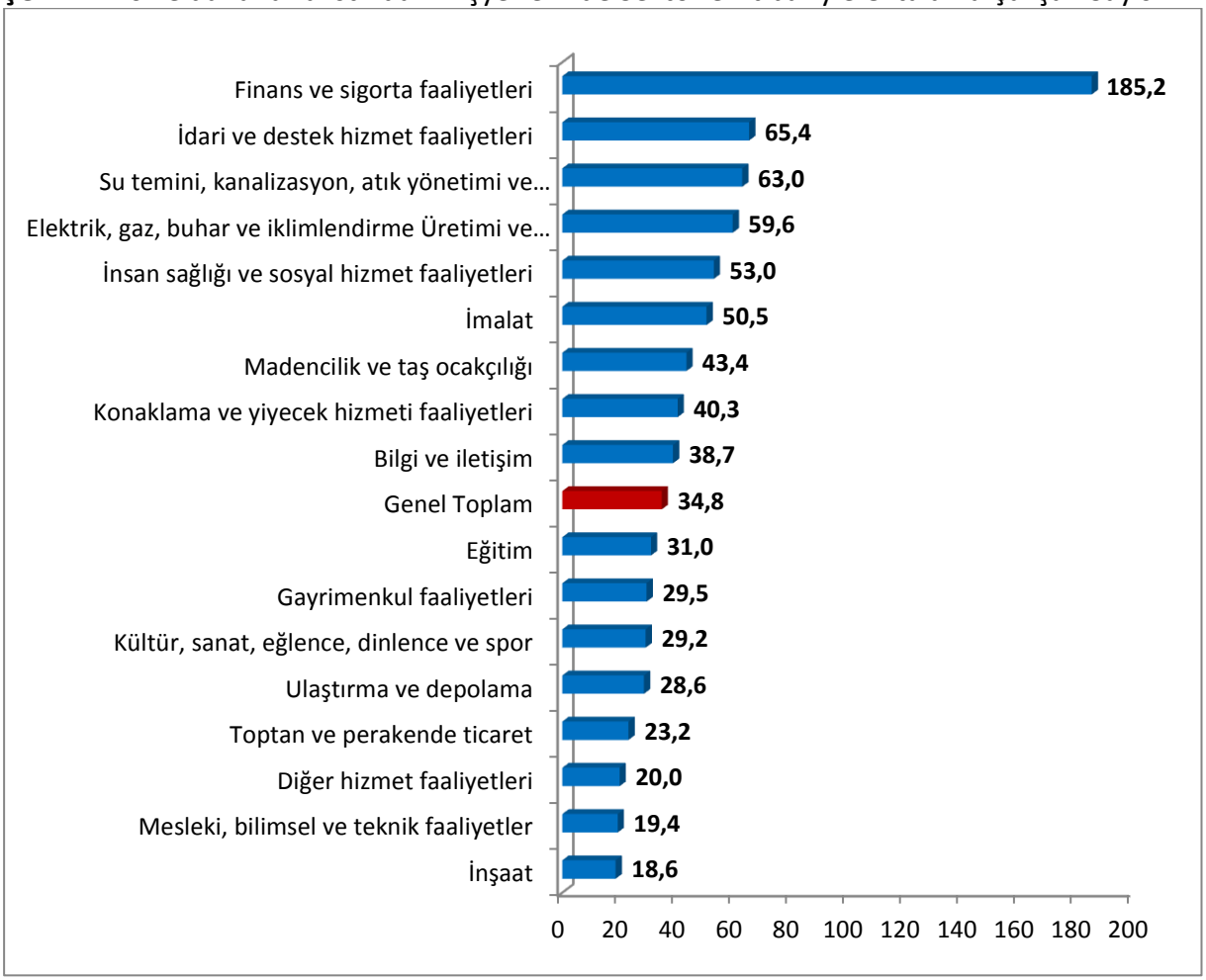

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamında veri derlenen 10 ve daha fazla istihdamlı 186 bin 37 işyerinde toplam 6 milyon 470 bin 126 kişinin istihdam edildiği bilgisinden hareketle, çalışan sayısı işyeri sayısına oranlandığında araştırma kapsamındaki işyerlerinde ortalama 34,8 kişinin çalıştığı tespit edilmiştir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde olduğu gibi 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde de işyerlerinin faaliyet gösterdiği 9 sektörde ortalama çalışan sayısı Türkiye geneli ortalamasının üzerinde iken, 8 sektörde ortalama çalışan sayısı Türkiye geneli ortalamasının altında kalmıştır. Ortalama çalışan sayısı en fazla olan sektörler sırasıyla 185,2 kişi ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörü, 65,4 kişi ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü ve 63 kişi ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü olmuştur. Ortalama çalışan sayısı en az olan sektörler ise sırasıyla 18,6 kişi ile İnşaat; 19,4 kişi ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler ve 20 kişi ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörü olmuştur. İnşaat sektöründe mevsimsel etkilerden dolayı ortalama çalışan sayısı düşük tespit edilmiştir. 2014 yılı çalışmasında ortalama çalışan sayısı 35,1 olarak tespit edilmiştir. Ancak her iki çalışmanın uygulama döneminin farklı olması 2015 yılı çalışmasının ortalama çalışan sayısını kısmen düşürmüştür.

Şekil 15 2 ve Daha Fazla Kişi İstihdamlı İşyerlerinde Sektörler İtibariyle Ortalama Çalışan Sayısı

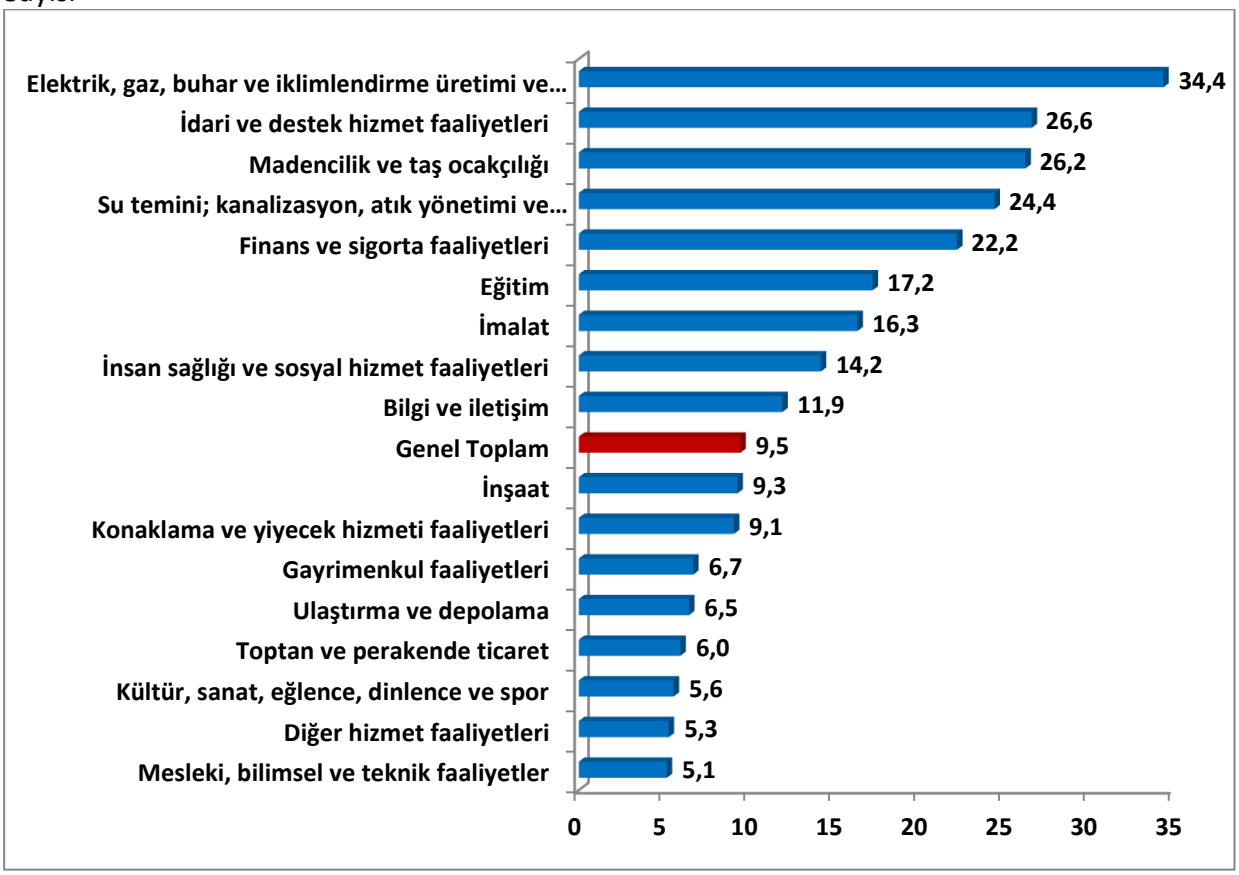

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamında veri derlenen 1 milyon 8 bin 191 işyerinde toplam 9 milyon 548 bin 85 kişinin istihdam edildiği veri iken, çalışan sayısı işyeri sayısına oranlandığında araştırma kapsamındaki işyerlerinde ortalama 9,5 kişinin çalıştığı tespit edilmiştir. İşyeri sayısının ağırlıklı olarak 2-9 istihdamlı işyerlerinde olması bu durumu ortaya çıkarmıştır. 9 sektörde ortalama çalışan sayısı Türkiye geneli ortalamasının üzerinde iken, 8 sektörde ortalama çalışan sayısı Türkiye geneli ortalamasının altındadır. Ortalama çalışan sayısı en fazla olan sektörler sırasıyla 34,4 kişi ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörü, 26,6 kişi ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü, 26,2 kişi ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü olmuştur. Ortalama çalışan sayısı en az olan sektörler ise sırasıyla 5,1 kişi ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler; 5,3 kişi ile Diğer Hizmet Faaliyetleri ve 5,6 kişi ile Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor'dur.

Rapor boyunca meslek bilgisi hem ISCO 08 (Uluslararası Standart Meslek Sınıflaması) ana grubuna sınıflandırılacak hem de Uluslararası standartlar ile uyumlu ve en detayda meslek bilgisi sunan Türk Meslekler Sözlüğü'ne sınıflandırılacaktır. Çalışanların 9 meslek grubunda ve cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki tanbloda gösterilmiştir.

Tablo 38 Cinsiyete ve Meslek Grubuna Göre Çalışanlar

Meslek Grup	Erkek	Kadın	Toplam
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.422.855	173.324	1.596.178
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1.334.592	254.198	1.588.790
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	963.699	460.470	1.424.169
Hizmet ve Satış Elemanları	1.006.242	401.557	1.407.799
Profesyonel Meslek Mensupları	724.426	431.202	1.155.628
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	513.383	477.514	990.897
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	680.686	201.674	882.360
Yöneticiler	379.870	86.420	466.290
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	30.507	5.467	35.974
Genel Toplam	**7.056.259**	**2.491.826**	**9.548.085**

Kaynak: İPA 2015

Çalışanların yüzde 16,7'sinin Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar; yüzde 16,6'sının Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, yüzde 14,9'unun ise Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde istihdam edildiği görülmektedir. İstihdamın en fazla olduğu meslek grupları bu şekilde iken; istihdamın en az olduğu meslek grupları yüzde 0,4 ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları, yüzde 4,9 ile Yöneticiler ve yüzde 9,2 ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel meslek mensuplarıdır. Erkeklerin en yoğun istihdam edildiği meslek grubu toplama paralel bir şekilde yüzde 20,2 ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile yüzde 18,9 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır. Kadınların en fazla istihdam edildiği meslek grupları ise erkeklere göre farklılaşmaktadır. Yüzde 19,2 ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ve yüzde 18,5 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler kadınların en fazla istihdam edildiği meslek grupları olmuştur. Kadınların erkeklere göre daha yüksek oranda Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde çalışması dikkat çekici bir noktadır. Bunun yanında ise genellikle yükseköğretim mezunu isteyen meslekleri bünyesinde barındıran Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda kadınların erkeklere göre daha yüksek oranda çalışması farklı bir gösterge olarak dikkat çekmektedir. Erkek çalışanların sadece yüzde 10'u Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda iken, bu oran kadınlarda yüzde 17'dir.

Araştırma kapsamındaki 2-9 istihdamlı işyerlerindeki çalışanların meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; çalışanların yüzde 18,9'unun Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda, yüzde 16,3'ünün ise Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda istihdam edildiği görülmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde istihdamın en fazla olduğu meslek grupları bu şekilde iken; istihdamın en az olduğu meslek grupları yüzde 0,3 ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ve yüzde 7,5 ile Yöneticilerdir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde erkeklerin en yoğun istihdam edildiği meslek grubu yüzde 20,3 ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve yüzde 17,7 ile Hizmet ve

Satış Elemanlarıdır. Kadınların en fazla istihdam edildiği meslek grupları ise yüzde 22,9 ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubu ve 19,8 ile Profesyonel Meslek Mensuplarıdır.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki çalışanların meslek gruplarına göre dağılımına bakıldığında; çalışanların yüzde 18,3'ünün Tesis ve Makine Operatörleri ile Montajcılar, yüzde 16,9'unun ise Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda olduğu görülmektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışan sayısının en az olduğu meslek grupları 2-9 istihdamlı işyerlerindekine benzer şekilde yüzde 0,4 ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ve yüzde 3,6 ile Yöneticilerdir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde erkeklerin en yoğun istihdam edildiği meslek gruplarının toplama paralel bir şekilde yüzde 20,6 ile Tesis ve Makine Operatörleri ile Montajcılar ve yüzde 20,1 ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olduğu görülmektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde kadınların en fazla istihdam edildiği meslek grupları ise yüzde 20,1 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve yüzde 19,2 ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar olduğu tespit edilmiştir.

2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışanların meslek gruplarına göre dağılımı ile 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışanların meslek gruplarına göre dağılımı farklılık göstermektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün ağırlığının da etkisi ile Hizmet ve Satış Elemanları ön plandadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise İmalat sektöründeki ağırlığın etkisi ile Tesis ve Makine Operatörleri ile Montajcılar ön plana çıkmıştır. En önemli farklılık ise kadın çalışanlar üzerindedir. Her iki büyüklükte kadınların en fazla çalıştığı ilk iki meslek grubu farklıdır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde her 5 kadın çalışandan 1'ii Nitelik Gerektirmeyen mesleklerde istihdam edilirken, 2-9 istihdamlı işyerlerinde her 7 kadın çalışandan 1'i Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdedir. İşyeri büyüklüğü kadınların çalıştığı meslek gruplarını farklılaştırmaktadır.

Araştırma kapsamına giren 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bütün meslek gruplarında erkek çalışan sayısı, kadın çalışan sayısından daha fazladır.

Şekil 16 Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

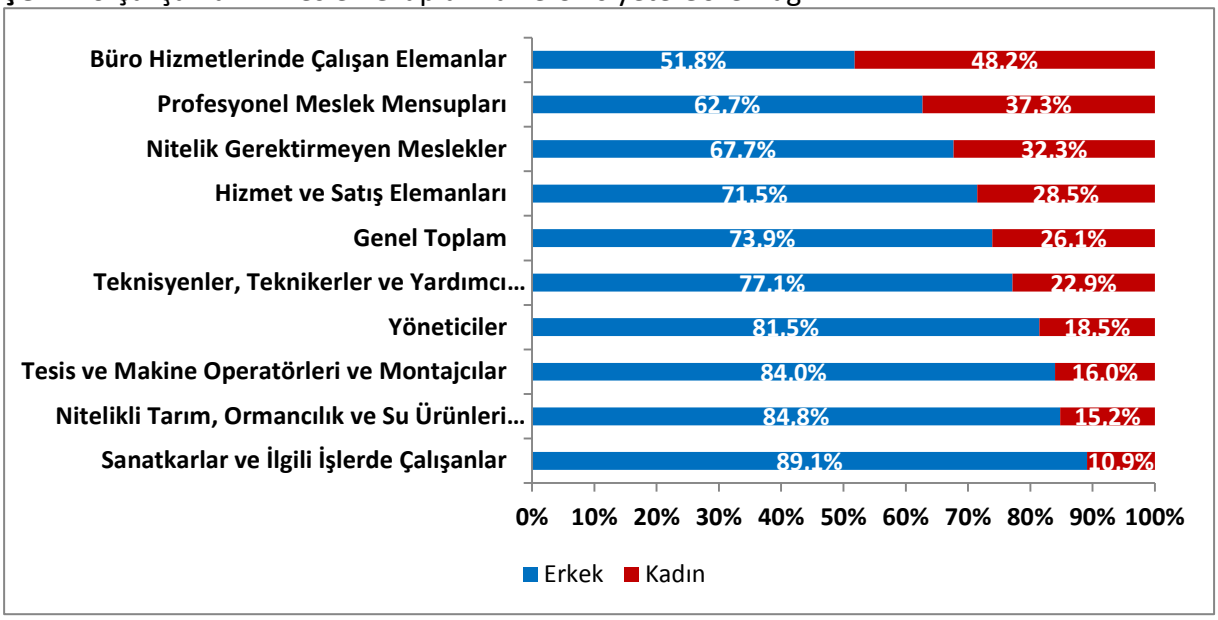

Kaynak: İPA 2015

Erkeklerin kadınlara göre ağırlıklı istihdam edildiği meslek grupları Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubudur. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda istihdam edilen her 100 kişiden 89'u erkek, 11'i kadın; Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri çalışanları meslek grubunda istihdamda olan her 100 kişiden 85'i erkek, 15'i kadın; Tesis Ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda ise istihdam edilenher 100 kişiden 84'ü erkek, 16'sı kadındır. Büro Hizmetlerinde Çalışanlar, Profesyonel Meslek Mensupları, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek gruplarında kadınların çalışma oranı Türkiye geneli oranının üzerindedir. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda istihdam edilen her 100 kişiden 48'i kadın, 52'si erkek; Profesyonel Meslek Mensuplarında istihdam edilen her 100 kişiden 37'si kadın, 63'ü erkek; nitelik gerektirmeyen mesleklerde istihdam edilen her 100 kişiden 32'si kadın, 68'i ise erkektir.

Meslek grupları itibariyle 2-9 istihdamlı işyerlerinde istihdamın yapısı ele alındığında; erkeklerin kadınlara göre ağırlıklı olarak istihdam edildiği meslek grupları Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Yöneticiler meslek grubudur. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda istihdamda olan her 100 kişiden 96'sı erkek, 4'ü kadın; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda ise istihdam edilen her 100 kişiden 90'ı erkek, 10'u kadın; Yöneticiler meslek grubunda ise istihdam edilen her 100 kişiden 87'si erkek, 13'ü kadındır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde kadın istihdamının ağırlık kazandığı meslek grupları ise değişmemektedir. En dikkat çekici özellik ise Büro Hizmetlerinde Çalışan kadın sayısının, erkek sayısından fazla olmasıdır. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda istihdam edilen

her 100 kişiden 52'si kadın, 48'i erkek; Profesyonel Meslek Mensuplarında her 100 kişiden 30'u kadın, 70'i erkek; Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde her 100 kişiden 30'u kadın, 70'i ise erkektir.

Meslek grupları itibariyle 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde istihdamın yapısı erkeklerde de kadınlarda da toplam ile aynı şekildedir. Erkeklerin kadınlara göre daha ağırlıklı olarak istihdam edildiği meslek grupları Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubudur. Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda istihdamda olan 100 kişiden 86'sı erkek, 14'ü kadın; Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri çalışanları meslek grubunda istihdam edilen her 100 kişiden 85'i erkek, 15'i kadın; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda ise istihdam edilen her 100 kişiden 82'si erkek, 18'i kadındır. Kadın istihdamının ağırlık kazandığı meslek grupları ise Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, Profesyonel Meslek Mensupları ile Nitelik Gerektirmeyen meslekler olarak sıralanmaktadır. İstihdamdaki Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar arasında her 100 kişiden 47'si kadın, 53'ü erkek; istihdamda olan Profesyonel Meslek Mensuplarında her 100 kişiden 42'si kadın, 58'i erkek, Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde istihdamda olan her 100 kişiden 33'ü kadın, 67'si ise erkektir.

Daha detaylı olarak en fazla çalışanı olan meslekler cinsiyet ve işyeri büyüklüğüne göre bu bölümde ele alınacaktır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 39 2-9 İstihdamlı İşyerlerinde En Çok Çalışılan Meslekler

Erkek	Kadın	Toplam
İşletmeci	Satış Danışmanı	Satış Danışmanı
Satış Danışmanı	Sekreter	İşletmeci
Şoför-Yük Taşıma	Muhasebeci	Şoför-Yük Taşıma
Garson (Servis Elemanı)	Temizlik Görevlisi	Muhasebeci
Şoför (Yolcu Taşıma)	Büro Memuru (Genel)	Büro Memuru (Genel)
Muhasebeci	Makineci (Dikiş)	Garson (Servis Elemanı)
Beden İşçisi (Genel)	Ön Muhasebeci	Makineci (Dikiş)
Büro Memuru (Genel)	Aşçı	Temizlik Görevlisi
Yönetici (İş Hizmetleri)	İşletmeci	Sekreter
Pazarlamacı	Muhasebe Meslek Elemanı	Şoför (Yolcu Taşıma)
Makineci (Dikiş)	Eczacı Kalfası	Pazarlamacı
Kasiyer	Kasiyer	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (İnşaat)	Çaycı	Aşçı
Satış Temsilcisi / Plasiyer	Pazarlamacı	Yönetici (İş Hizmetleri)
Aşçı	Avukat	Kasiyer
Eczacı Kalfası	Garson (Servis Elemanı)	Ön Muhasebeci

Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	Bulaşıkçı(Stevard)	Eczacı Kalfası
Oto Bakım-Onarımcısı(Oto Mekanikeri)	Eczacı	Satış Temsilcisi / Plasiyer
Tır-Çekici Şoförü	Büro İşçisi	Muhasebe Meslek Elemanı
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Satış Temsilcisi / Plasiyer	Beden İşçisi (İnşaat)

Kaynak: İPA 2015

2-9 istihdamlı işyerlerinde genel olarak en çok çalışılan meslekler; Satış Danışmanı, İşletmeci, Şoför-Yük Taşıma ve Muhasebeci olarak sıralanmaktadır. Erkeklerde en çok çalışılan meslekler; İşletmeci, Satış Danışmanı, Şoför-Yük Taşıma, Garson (Servis Elemanı) ve Şoför (Yolcu Taşıma) şeklinde sıralanırken, kadınlarda en çok çalışılan meslekler; Satış Danışmanı, Sekreter, Muhasebeci, Temizlik Görevlisi ve Büro Memuru (Genel) şeklindedir. En fazla erkek çalışanın bulunduğu ilk 20 meslek ile en fazla kadın çalışanın bulunduğu ilk 20 mesleğin 11 tanesi ortaktır. Bununla beraber 2-9 istihdamlı işyerlerinde kadınların 621 farklı meslekte, erkeklerin ise bin 374 farklı meslekte çalıştığı görülmektedir.

Tablo 40 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde En Çok Çalışılan Meslekler

Erkek	Kadın	Toplam
Beden İşçisi (Genel)	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Temizlik Görevlisi	Bankacılık ve Sigortacılık Mes. El.	Beden İşçisi (Genel)
Şoför-Yük Taşıma	Makineci (Dikiş)	Bankacılık ve Sigortacılık Mes. El.
Beden İşçisi (İnşaat)	Muhasebeci	Makineci (Dikiş)
Güvenlik Görevlisi	Bulaşıkçı(Stevard)	Şoför-Yük Taşıma
Garson (Servis Elemanı)	Büro Memuru (Genel)	Satış Danışmanı
Satış Danışmanı	Satış Danışmanı	Garson (Servis Elemanı)
Aşçı	Sekreter	Büro Memuru (Genel)
Bankacılık ve Sigortacılık Mes. El.	Garson (Servis Elemanı)	Muhasebeci
Büro Memuru (Genel)	Beden İşçisi (Genel)	Aşçı
Makineci (Dikiş)	Aşçı	Güvenlik Görevlisi
Muhasebeci	Hemşire	Beden İşçisi (İnşaat)
Şoför (Yolcu Taşıma)	Ön Muhasebeci	Bulaşıkçı(Stevard)
Pazarlamacı	Konfeksiyon İşçisi	Pazarlamacı
Tır-Çekici Şoförü	Kasiyer	Şoför (Yolcu Taşıma)
Sevkiyat Görevlisi	Müşteri Temsilcisi	Sekreter
Elektrikçi (Genel)	Çaycı	Konfeksiyon İşçisi
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Paketleme İşçisi (El İle)	Büro Memuru (İdari İşler)
Gaz Altı Kaynakçısı	Büro Memuru (İdari İşler)	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Satış Temsilcisi / Plasiyer	Kalite Kontrolcü	Ön Muhasebeci

Kaynak: İPA 2015

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde genel olarak en çok çalışılan meslekler, Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel), Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı, Makineci (Dikiş) ve Şoför-

Yük Taşıma şeklindedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde erkeklerde en çok çalışılan meslekler; Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi (İnşaat) ve Güvenlik Görevlisi şeklinde sıralanmakta iken; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde kadınlarda en çok çalışılan meslekler; Temizlik Görevlisi, Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı, Makineci (Dikiş), Muhasebeci ve Bulaşıkçı (Stevard) şeklinde sıralanmaktadır.

En fazla erkek çalışanın bulunduğu ilk 20 meslek ile en fazla kadın çalışanın bulunduğu ilk 20 mesleğin 9 tanesi ortaktır. Bununla beraber 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde kadınların 3 bin 446 farklı meslekte, erkeklerin ise 4 bin 959 farklı meslekte çalıştığı görülmektedir.

Tablo 41 En Çok Çalışılan Meslekler

Erkek	Kadın	Toplam
Şoför-Yük Taşıma	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Satış Danışmanı	Satış Danışmanı	Satış Danışmanı
Beden İşçisi (Genel)	Muhasebeci	Beden İşçisi (Genel)
İşletmeci	Makineci (Dikiş)	Şoför-Yük Taşıma
Temizlik Görevlisi	Sekreter	İşletmeci
Garson (Servis Elemanı)	Bankacılık Ve Sigortacılık Mes. Elem.	Muhasebeci
Beden İşçisi (İnşaat)	Büro Memuru (Genel)	Makineci (Dikiş)
Büro Memuru (Genel)	Bulaşıkçı(Stevard)	Garson (Servis Elemanı)
Şoför (Yolcu Taşıma)	Aşçı	Büro Memuru (Genel)
Muhasebeci	Garson (Servis Elemanı)	Bankacılık Ve Sigortacılık Mes. Elem.
Güvenlik Görevlisi	Ön Muhasebeci	Aşçı
Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (İnşaat)
Aşçı	Kasiyer	Pazarlamacı
Pazarlamacı	Çaycı	Güvenlik Görevlisi
Bankacılık Ve Sigortacılık Mes. Elem.	İşletmeci	Şoför (Yolcu Taşıma)
Tır-Çekici Şoförü	Pazarlamacı	Sekreter
Satış Temsilcisi / Plasiyer	Hemşire	Bulaşıkçı(Stevard)
Yönetici (İş Hizmetleri)	Müşteri Temsilcisi	Ön Muhasebeci
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Konfeksiyon İşçisi	Kasiyer
Elektrikçi (Genel)	Muhasebe Meslek Elemanı	Satış Temsilcisi / Plasiyer

Kaynak: İPA 2015

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde en çok çalışılan meslekler; Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Beden İşçisi (Genel), Şoför-Yük Taşıma ve İşletmeci olarak sıralanmaktadır. Erkeklerde en çok çalışılan meslekler; Şoför-Yük Taşıma, Satış Danışmanı, Beden İşçisi (Genel), İşletmeci ve Temizlik Görevlisi şeklinde iken; kadınlarda en çok çalışılan meslekler Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Muhasebeci, Makineci (Dikiş) ve Sekreter olarak yer almaktadır. En fazla erkek çalışanın bulunduğu ilk

20 meslek ile en fazla kadın çalışanın bulunduğu ilk 20 mesleğin 11 tanesi ortaktır. Çalışma kapsamında erkeklerin 4 bin 977 farklı meslekte, kadınların ise 3 bin 464 farklı meslekte çalıştığı tespit edilmiştir.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde çalışanların cinsiyet ve sektörel dağılımına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Part-time çalışanı olan işyerlerinin toplam işyerleri içerisindeki payı yüzde 5,4 iken, toplam çalışanların yüzde 16,1'i part-time çalışanı olan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Part-time çalışanı olan işyerlerinde toplam çalışanların yüzde 16,1'i çalışmaktadır. Bu oran erkeklerde yüzde 13,5, kadınlarda ise yüzde 23,5'tir. Part-time çalışanı olan işyerlerinde kadınların çalışma oranının yüksek olduğu görülmektedir. Part-time çalışma kadın istihdamını etkilemektedir. Part-Time çalışanı olan işyerleri olmayan işyerine kıyasla kadın istihdamına olan katlısı %60 daha fazladır.

Tablo 42 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde Çalışanların Cinsiyete ve Sektörlere Göre Dağılımı

Sektör	2-9		10 ve daha fazla		2 ve daha fazla	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
İmalat	20,4%	79,6%	28,0%	72,0%	27,5%	72,5%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	29,9%	70,1%	43,6%	56,4%	42,1%	57,9%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	19,4%	80,6%	48,7%	51,3%	48,4%	51,6%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	38,2%	61,8%	46,3%	53,7%	46,1%	53,9%
Toptan ve Perakende Ticaret	27,3%	72,7%	33,4%	66,6%	31,5%	68,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	55,7%	44,3%	60,9%	39,1%	60,7%	39,3%
Ulaştırma ve Depolama	13,8%	86,2%	25,3%	74,7%	23,4%	76,6%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	31,4%	68,6%	40,4%	59,6%	37,5%	62,5%
Eğitim	58,8%	41,2%	51,8%	48,2%	52,9%	47,1%
İnşaat	9,8%	90,2%	11,8%	88,2%	11,2%	88,8%
Bilgi ve İletişim	36,4%	63,6%	37,2%	62,8%	37,1%	62,9%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	45,7%	54,3%	33,0%	67,0%	38,7%	61,3%
Gayrimenkul Faaliyetleri	32,0%	68,0%	35,4%	64,6%	35,1%	64,9%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	30,4%	69,6%	35,4%	64,6%	33,4%	66,6%
Su Temini; Kanalizasyon Atık Yön.ve İyileş. Faal.	5,9%	94,1%	3,9%	96,1%	4,0%	96,0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	15,7%	84,3%	13,8%	86,2%	14,1%	85,9%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Üretimi ve Dağ.	37,1%	62,9%	15,2%	84,8%	15,7%	84,3%
Genel Toplam	**28,4%**	**71,6%**	**39,4%**	**60,6%**	**38,1%**	**61,9%**

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerlerinde çalışanların yüzde 19,6'sı İmalat, yüzde 15,6'sı Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve yüzde 12,4'ü ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörlerinde çalışmaktadır. En fazla işyerinin bulunduğu Toptan ve Perakende Ticaret sektörü beşinci sıradadır.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde çalışanların yüzde 38,1'i kadındır. Türkiye genelinde bu oran yüzde 26'dır. Hem 2-9 istihdamlı işyerlerinde hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde kadınların çalışanlar içerisindeki oranı Türkiye genelinden yüksektir. Bu tablo Part-time çalışmanın kadın istihdamı üzerinde olumlu bir etki yarattığının göstergesi olarak kabul edilebilir.

Sektörel bazda Part-time çalışanı olan işyerlerinde çalışanların cinsiyet dağılımına bakıldığında; 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde Eğitim ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışanların erkeklere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak bu durum Türkiye genelindeki tabloda da aynıdır. Erkeklerin kadınlara göre çalışanlar içerisindeki oranının en yüksek olduğu sektör yüzde 96 ile Su Temini; Kanalizasyon Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü iken, kadın çalışanı en yüksek olan ise yüzde 60,7 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü olmuştur. Ayrıca Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde çalışan kadın sayısı, erkek sayısına oldukça yaklaşmıştır. Bu sektörlerde part-time çalışanı olmayan işyerlerinde kadın-erkek çalışma oranları kadınlar aleyhine daha yüksektir.

2-9 istihdamlı işyerlerinde de, 10 ve daha fazla istihdamlı ve part-time çalışanı olan işyerlerinde de, Eğitim ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısı erkek çalışanlardan daha fazladır. İmalat sektöründe her iki işyeri büyüklüğünde de part-time çalışanı olan işyerleri ile Türkiye genelindeki işyerlerindeki kadın çalışma oranları hemen hemen aynıdır. Yani İmalat sektöründe part-time çalışmanın kadın istihdamı üzerinde etkisi oldukça sınırlıdır. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe part-time çalışanı olan işyerlerindeki kadın çalışan oranı sektörün geneline göre daha yüksektir. Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe genel itibariyle çalışanların yüzde 30'u kadın iken, aynı sektörde part-time çalışanı olan işyerlerinde yüzde 42'dir. Bu sektörde part-time çalışmanın kadın istihdamı üzerindeki etkisi net bir şekilde görülmektedir.

Part-time çalışanı olan işyerleri göreceli olarak büyük işyerleridir. İşyerlerinin yüzde 5,4'ü part-time çalışana sahip iken, bu işyerlerinde çalışanlar toplam çalışanların yüzde 16,1'idir. Part-time çalışanı olan işyerlerinde kadın çalışanların oranı daha yüksektir.

Part-time çalışana sahip işyerlerinde çalışanların meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; toplam çalışanların dağılımına göre farklılıklar olduğu görülmektedir. Part-time çalışanı olan işyerlerinde istihdamda olanların yüzde 18,9'u Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda, yüzde 18,8'i Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, yüzde 17'si Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubundadır. Türkiye genelinde meslek grupları arasında en fazla çalışanı olan Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu, part-time çalışanı olan işyerlerinde en az çalışana sahip meslek gruplarından biri olmuştur.

Tablo 43 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde Cinsiyete ve Meslek Gruplarına Göre Çalışanların Dağılımı

Meslek Grup	2-9		10 ve daha fazla		Toplam	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	56%	44%	51%	49%	51%	49%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	43%	57%	50%	50%	50%	50%
Profesyonel Meslek Mensupları	28%	72%	46%	54%	43%	57%
Hizmet ve Satış Elemanları	32%	68%	36%	64%	35%	65%
Yöneticiler	20%	80%	34%	66%	32%	68%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mens.	38%	62%	26%	74%	28%	72%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	5%	95%	20%	80%	18%	82%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	9%	91%	19%	81%	17%	83%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	*	*	11%	89%	11%	89%
Genel Toplam	28%	72%	39%	61%	38%	62%

Kaynak: İPA 2015

Büro Hizmetlerinde Çalışanlar meslek grubunda kadın çalışan sayısı erkek çalışan sayısından daha fazladır. Bu durum her iki işyeri büyüklüğü için de geçerlidir. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde kadın ve erkek çalışan oranı aynı olsa da sayısal olarak erkek çalışan sayısı, kadın çalışan sayısından az da olsa fazladır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde erkekler kadınlardan daha fazla Nitelik Gerektirmeyen mesleklerde çalışırken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde tablo tam tersidir.

İşyeri büyüklüklerine göre part-time çalışanı olan işyerleri analiz edildiğinde oranlardaki değişiklikler meslek gruplarına yansımaktadır. 2-9 istihdamlı olan ve part-time çalışmanın olduğu işyerlerinde çalışanların meslek grupları bazında cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda çalışanların yüzde 95,1'ini erkekler oluştururken, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda çalışanların yüzde 56,1'ini kadınların oluşturduğu görülmektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı olup da part-time çalışanı olan işyerlerine bakıldığında; erkek çalışan oranının yüzde 89,2 ile en yüksek olduğu meslek grubu Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları iken, yüzde 51,2 ile kadın istihdamının en çok olduğu meslek grubu Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar olmuştur. Nihai halde part-time çalışanı olan işyerlerinde erkek istihdamının en çok olduğu meslek grubunun işyeri büyüklüğüne bağlı olarak değişiklik göstermesine karşın, kadın istihdamının en çok olduğu meslek grubunun işyeri büyüklüğüne bağlı olarak değişmediği ve Büro Hizmetlerinde Çalışanlar meslek grubunda toplandığı görülmektedir.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde çalışanların meslek gruplarına göre dağılımına ilişkin analizler yapılırken dikkat edilmesi gereken önemli bir husus bulunmaktadır. Araştırma kapsamında ziyaret edilen işyerine "*işyerlerinde part-time çalışan olup olmadığı*" sorulmuştur. Çalışanlarının kaçı veya hangi mesleklerde olanların part-time çalıştığı bilgisi sorulmamıştır. Dolayısıyla part-time çalışanı

olan işyerlerinde çalışanların hepsi part-time çalışmayabilir. Hatta çok düşük oranda part-time çalışan olabilir. Analizlerde bu husus özellikle dikkate alınmalıdır.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde, en fazla çalışılan mesleklere bakıldığında, Türkiye genelinde en fazla çalışılan meslekler ile farklılık arz ettiği görülmektedir.

Tablo 44 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

2-9			10 ve daha fazla		
Kadın	Erkek	Toplam	**Kadın**	**Erkek**	**Toplam**
Pazarlamacı	İşletmeci	Garson	Banka. Ve Sigorta. Mslk El.	Banka. Ve Sigorta. Mslk El.	Banka. Ve Sigorta. Mslk El.
Temizlik Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)	Satış Danışmanı	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Sekreter	Şoför-Yük Taşıma	İşletmeci	Bulaşıkçı	Aşçı	Bulaşıkçı
Satış Danışmanı	Satış Danışmanı	Şoför-Yük Taşıma	Garson	Garson	Garson
Garson	Şoför (Yolcu Taşıma)	Şoför (Yolcu Taşıma)	Büro Memuru (Genel)	Güvenlik Görevlisi	Aşçı
Büro Memuru (Genel)	Çelik Konstrüksiyon İşçisi	Pazarlamacı	Aşçı	Beden İşçisi (Genel)	Büro Memuru(Genel)
Aşçı	Muhasebeci	Temizlik Görevlisi	Hemşire	Bulaşıkçı	Güvenlik Görevlisi
Bulaşıkçı	Kasiyer	Sekreter	Satış Danışmanı	Şoför (Yolcu Taşıma)	Beden İşçisi (Genel)
Paketleme İşçisi (Gıda)	İş Güvenliği Uzmanı (Snf-C)	Muhasebeci	Makineci (Dikiş)	Büro Memuru (Genel)	Satış Danışmanı
Diğer Terziler	Akaryakıt Satış Elemanı	Kasiyer	Halkla İlşk.- Tantm Mslk El.	Şoför-Yük Taşıma	Şoför (Yolcu Taşıma)
İş Güvenliği Uzmanı (Snf-C)	İşyeri Hekimi	İş Güvenliği Uzmanı (Snf-C)	Sekreter	Satış Danışmanı	Makineci (Dikiş)
Antrenör	Döner Ustası	Aşçı	Muhasebeci	Aşçıbaşı	Hemşire
Manikürcü-Pedikürcü	Mermer İşçisi	Büro Memuru (Genel)	Beden İşçisi (Genel)	Bilgisayar Mühendisi	Muhasebeci
Kasiyer	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Çelik Konstrüksiyon İşçisi	Müşteri Temsilcisi	Büro Memuru (İdari İşler)	Büro Memuru (İdari İşler)
Muhasebeci	Aşçı	Diğer Terziler	Proje Yöneticisi	Beden İşçisi (İnşaat)	Halkla İlşkler-Tantm Mslk El.
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Büro Memuru (İdari İşler)	Aşçı Yardımcısı	Şoför-Yük Taşıma
Muhasebe Meslek Elemanı	Pazarlamacı	Bulaşıkçı	Kasiyer	Muhasebeci	Müşteri Temsilcisi
Hemşire	İş Makineleri Operatörü	İşyeri Hekimi	Diğer Öğretmenler	Paketleme İşçisi (El İle)	Proje Yöneticisi
Direksiyon Eğitmeni	Diğer Terziler	Makineci (Dikiş)	Çağrı Merkezi Müşteri T.	Büro İşçisi	Bilgisayar Müh.
Servis Komisi	Depo Sorumlusu	Döner Ustası	Hasta Danışmanı	Makineci (Dikiş)	Aşçı Yardımcısı

Kaynak: İPA 2015

Tablo 45 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Çok Olan Meslekler (2 ve daha fazla)

Kadın	Erkek	Toplam
Bankacılık ve Sigortacılık Mslk El.	Bankacılık ve Sigortacılık Mslk El.	Bankacılık ve Sigortacılık Mslk El.
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Bulaşıkçı	Aşçı	Garson (Servis Elemanı)
Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)	Bulaşıkçı
Büro Memuru (Genel)	Güvenlik Görevlisi	Aşçı
Satış Danışmanı	Şoför (Yolcu Taşıma)	Büro Memuru (Genel)
Aşçı	Şoför-Yük Taşıma	Satış Danışmanı
Hemşire	Büro Memuru (Genel)	Güvenlik Görevlisi
Sekreter	Satış Danışmanı	Beden İşçisi (Genel)
Makineci (Dikiş)	Bulaşıkçı	Şoför (Yolcu Taşıma)
Halkla İlişkiler ve Tanıtım Meslek El.	Beden İşçisi (Genel)	Şoför-Yük Taşıma
Muhasebeci	İşletmeci	Muhasebeci
Beden İşçisi (Genel)	Muhasebeci	Makineci (Dikiş)
Müşteri Temsilcisi	Aşçıbaşı	Hemşire
Büro Memuru (İdari İşler)	Bilgisayar Mühendisi	İşletmeci
Proje Yöneticisi	Beden İşçisi (İnşaat)	Büro Memuru (İdari İşler)
Paketleme İşçisi (El İle)	Aşçı Yardımcısı	Halkla İlişkiler ve Tanıtım Meslek El.
Kasiyer	Büro Memuru (İdari İşler)	Sekreter
Pazarlamacı	Pazarlama Uzmanı	Paketleme İşçisi (El İle)
Diğer Öğretmenler	Makineci (Dikiş)	Aşçı Yardımcısı
Çağrı Merkezi Müşt. Temsilcisi	Büro İşçisi	Müşteri Temsilcisi

Kaynak: İPA 2015

Türkiye genelinde kadınların en çok çalıştığı meslekler içerisinde ilk sırada Temizlik Görevlisi yer almakta iken, part-time çalışanı olan işyerlerinde ise Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı mesleği ilk sıradadır. Erkeklerde ise en çok çalışılan meslek Şoför-Yük Taşıma iken, part-time çalışanı olan işyerlerinde kadınlardaki gibi Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı en çok çalışılan meslektir. Türkiye genelinde en çok çalışılan meslek Temizlik Görevlisi iken yine Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı mesleği part-time çalışanı olan işyerlerinde en çok çalışılan meslek olmuştur.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde erkeklerin en fazla çalıştığı ilk 20 meslek ile kadınların en fazla çalıştığı ilk 20 mesleğin 10 tanesi ortaktır.

2-9 istihdamlı işyerlerinde en çok çalışılan meslek Satış Danışmanı iken, part-time çalışanı olan işyerlerinde Garson, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise Temizlik Görevlisi'dir. İşyeri büyüklüklerine bakılmadan analiz yapıldığında ise, part-time çalışanı olan işyerlerinde en çok çalışılan meslek Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı'dır.

Cinsiyet bazlı bakıldığında ise, 2-9 istihdamlı işyerlerinde farklılıklar ortaya çıkarken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde durum değişmemiş ve göze çarpan meslek yine Bankacılık ve Sigortacılık Meslek Elemanı olmuştur.

Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin çalışan profili bu bölümde incelenecektir. Toplam işyerlerinin yüzde 6,9'u vardiyalı çalışma yaparken, çalışanların yüzde 29,7'si bu işyerlerinde istihdam edilmektedir. Araştırma kapsamındaki işyerlerinde çalışan her 3 kişiden 1'i vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde istihdam edilmektedir.

Tablo 46 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyeri ve Çalışan Sayıları

Sektör	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı
İmalat	19.970	1.344.103
Toptan ve Perakende Ticaret	21.623	385.337
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	11.785	270.262
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2.552	229.301
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1.288	125.449
Ulaştırma ve Depolama	4.529	115.928
İnşaat	2.565	108.374
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	497	52.580
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	229	41.168
Gayrimenkul Faaliyetleri	1.259	28.099
Diğer Hizmet Faaliyetleri	978	27.378
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. Ve Dağ.	260	25.776
Bilgi ve İletişim	473	24.407
Eğitim	403	18.350
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	410	15.519
Su Temini; Kanalizas., Atık Yön. ve İyileş. Faal.	133	15.017
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	720	9.476
Genel Toplam	69.675	2.836.523

Kaynak: İPA 2015

En fazla vardiyalı çalışmanın yapıldığı işyerleri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe olmasına rağmen çalışan sayısı en fazla İmalat sektöründedir. Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde çalışanların yüzde 47,4'ü İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde çalışanların yüzde 13,4'ü de Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe çalışmaktadır.

Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı sektörlerinde çalışan her 3 kişiden 2'si vardiyalı çalışma yapan işyerlerindedir. İmalat sektöründe ise bu oran yüzde 44,4'tür. Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe ise çalışanların sadece yüze 4'ü vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde istihdam edilmektedir.

Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde çalışanların yüzde 24,7'si kadın, yüzde 75,3'ü erkektir. Türkiye geneline yakın bir durum söz konusudur. Vardiyalı çalışmanın kadın çalışanlar üzerinde sınırlı bir etkisi olduğu bu sonuçlardan ortaya çıkmaktadır. Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde Sağlık ve Eğitim sektörlerinde çalışan kadın sayısı bu sektörlerde çalışan erkek sayısından fazladır. İmalat sektöründe Türkiye genelinde çalışanların yüzde 23,3'ü kadın iken, vardiyalı çalışma yapan İmalat sektöründeki işyerlerinde bu oran yüzde 22,1'dir.

Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde çalışanlar ağırlıklı olarak 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde istihdam edilmektedir. Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde çalışanların yüzde 91'i 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindedir.

Tablo 47 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Meslek Grubu ve İşyeri Büyüklüğüne Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grup	Vardiya Yapan İşyeri Çalışan Sayısı		
	2-9	10 ve daha fazla	Toplam
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	41.939	599.948	641.888
Hizmet ve Satış Elemanları	76.766	393.498	470.264
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	32.773	432.953	465.726
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	41.433	401.591	443.025
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Men.	18.546	237.653	256.198
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	10.448	234.329	244.776
Profesyonel Meslek Mensupları	17.787	198.841	216.628
Yöneticiler	13.773	73.708	87.481
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	433	10.105	10.537
Genel Toplam	**253.898**	**2.582.625**	**2.836.523**

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde meslek gruplarına göre en fazla çalışan yüzde 22,6 ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubundadır. Daha sonra ise Hizmet ve Satış Elemanları ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler gelmektedir. Vardiyalı çalışmada İmalat sektörünün ağırlıkta olması en fazla çalışılan meslek gruplarına da yön vermiştir. 2-9 istihdamlı ve vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde en fazla çalışılan meslek grubu yüzde 30'luk oran ile Hizmet ve Satış Elemanlarıdır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu ilk sıradadır.

Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde en fazla çalışılan mesleklere, 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri kapsamında bakıldığında; en fazla çalışılan meslekler Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi, Garson ile Satış Danışmanı'dır.

Tablo 48 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Çok Olan Meslekler

2-9			10 ve daha fazla		
Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
Temizlik Görevlisi	Akaryakıt Satış Elemanı	Garson (Servis Elemanı)	Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)	Temizlik Görevlisi
Satış Danışmanı	Garson (S. Elemanı)	Akaryakıt Satış Elemanı	Beden İşçisi (Genel)	Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Kasiyer	Ekmek Ustası	Satış Danışmanı	Makineci (Dikiş)	Temizlik Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Bulaşıkçı	İşletmeci	Kasiyer	Hemşire	Garson (S. Elemanı)	Garson (S. Elemanı)
Muhasebeci	Madenci (Genel)	Temizlik Görevlisi	Büro Memuru (Genel)	Şoför-Yük Taşıma	Büro Memuru (Genel)
Aşçı	Şoför-Yük Taşıma	Ekmek Ustası	Bulaşıkçı	Aşçı	Şoför-Yük Taşıma
Çocuk Bakım Elemanı	Hamurkar	İşletmeci	Satış Danışmanı	Büro Memuru (Genel)	Aşçı
Garson (S. Elemanı)	Satış Danışmanı	Aşçı	Kasiyer	Akaryakıt Satış Elemanı	Satış Danışmanı
Beden İşçisi (Gnl)	Kasiyer	Madenci (Genel)	Garson (S. Elemanı)	Dokuma Makine Operatör	Muhasebeci
Muhasebe Mslk El.	Aşçı	Şoför-Yük Taşıma	Muhasebeci	Metal Mamul Montaj İşçi	Bulaşıkçı
Ön Muhasebeci	Fırıncı Ustası	Hamurkar	Ambalajcı (El İle)	Satış Danışmanı	Dokuma Makine Operatörü
Sekreter	CNC Torna Tezgahı Op.	Beden İşçisi (Genel)	Sekreter	Kalite Kontrolcü	Kasiyer
Antrenör	Beden İşçisi (Genel)	Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	Kat Hizmetleri Elemanı	Şoför (Yolcu Taşıma)	Metal Mamul. Montaj İşçisi
Paketleme İşçisi (Gıda)	Satış Temsilcisi / Plasiyer	Muhasebeci	Paketleme İşçisi (El İle)	Sevkiyat Görevlisi	Makineci (Dikiş)
Paketleme İşçisi	Pvc Doğr.-İmalat-Montajcısı	Satış Temsilcisi / Plasiyer	Müşteri Temsilcisi	Muhasebeci	Akaryakıt Satış Elemanı
Plastk Mamul. İmal İşç.	Çelik Konstrüksiyon İşçisi	CNC Torna Tezgahı Operatörü	Çağrı Mrkzi Müşteri Tm.	İplik Eğirme Operatörü	Kalite Kontrolcü
Eczacı	Aşçı Yardımcısı	Pvc Doğrama-İmalat-Montajcısı	Büro Memuru (İdari İşler)	Diğer İmalat İlgili İşçiler	Büro Memuru (İdari İşler)
Eczacı Kalfası	Temizlik Görevlisi	Bulaşıkçı(Stevard)	Konfeksiyon İşçisi	Plstk Mamuller İmal İşçisi	Paketleme İşçisi (El İle)
Servis Komisi	Plastik Mamuller İmal İşçisi	Plastik Mamuller İmal İşçisi	Kalite Kontrolcü	Büro Memuru (İdari İşler)	İplik Eğirme Operatörü
Oda Görevlisi-Turizm	Resepsiyon Görevlisi	Çelik Konstrüksiyon İşçisi	Aşçı	Forklift Operatörü	Hemşire
İşletmeci	CNC Freze Tezgahı Op.	Aşçı Yardımcısı	Kalite Kontrolcü-Tekstil	Plstk Enjeksiyon Ürtm El.	Ambalajcı (El İle)

Tablo 49 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Çok Olan Meslekler (2 ve daha fazla)

Kadın	Erkek	Toplam
Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi (Genel)	Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Satış Danışmanı	Temizlik Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Kasiyer	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Bulaşıkçı(Stevard)	Şoför-Yük Taşıma	Satış Danışmanı
Garson (Servis Elemanı)	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Aşçı
Hemşire	Aşçı	Şoför-Yük Taşıma
Makineci (Dikiş)	Büro Memuru (Genel)	Büro Memuru (Genel)
Büro Memuru (Genel)	Satış Danışmanı	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)
Muhasebeci	Dokuma Makineleri Operatörü	Kasiyer
Sekreter	Metal Mamuller Montaj İşçisi	Muhasebeci
Ambalajcı (El İle)	Madenci (Genel)	Bulaşıkçı (Stevard)
Paketleme İşçisi (El İle)	Şoför (Yolcu Taşıma)	Dokuma Makineleri Operatörü
Aşçı	Kalite Kontrolcü	Makineci (Dikiş)
Kat Hizmetleri Elemanı	Muhasebeci	Kalite Kontrolcü
Müşteri Temsilcisi	Kasiyer	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Sevkiyat Görevlisi	Paketleme İşçisi (El İle)
Büro Memuru (İdari İşler)	Plastik Mamuller İmal İşçisi	Büro Memuru (İdari İşler)
Konfeksiyon İşçisi	İplik Eğirme Operatörü	İplik Eğirme Operatörü
Kalite Kontrolcü	Aşçı Yardımcısı	Ambalajcı (El İle)
Kalite Kontrolcü-Tekstil	İşletmeci	Hemşire

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadınlar en fazla Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel), Satış Danışmanı, Kasiyer ve Bulaşıkçı mesleklerinde çalışırken, erkekler ise Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Garson ve Şoför-Yük Taşıma mesleklerinde yoğunlaşmaktadır.

Vardiyalı ya da vardiyasız çalışma yapan tüm işyerlerinde benzer şekilde Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı ve Güvenlik Görevlisi meslekleri en çok çalışılan meslekler olarak ortaya çıkmıştı. Bu anlamda Temizlik Görevlisi, Güvenlik Görevlisi ve Satış Danışmanı meslekleri için vardiya faktörünün en çok çalışılan meslekler olmalarında bir etken olmadığı söylenebilir.

İşyeri büyüklüklerine göre vardiyalı çalışma yapan işyerleri cinsiyet bazlı değerlendirmeye tabi tutulduğunda ortaya şöyle bir sonuç çıkmaktadır. 2-9 istihdamlı vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde en çok çalışılan meslekler; sırasıyla Garson, Akaryakıt Satış Elemanı, Satış Danışmanı, Kasiyer ve Temizlik Görevlisi'dir. Cinsiyet bazlı değerlendirildiğinde ise durum şu şekilde farklılaşmaktadır. Kadınlarda en çok çalışılan ilk beş meslek; Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Kasiyer, Bulaşıkçı ve Muhasebeci iken, erkeklerde Akaryakıt Satış Elemanı, Garson, Ekmek Ustası, İşletmeci ve

Madenci'dir. 10 ve daha fazla istihdamlı aynı tür işyerlerinde ise, Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi, Garson (Servis Elemanı) ve Büro Memuru (Genel) meslekleri en çok çalışılan ilk beş meslektir. Cinsiyet faktörüne göre analizde ise ilk beş meslek şu şekildedir. Kadınlarda; Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi, Makineci, Hemşire, Büro Memuru(Genel) iken, erkeklerde Beden İşçisi, Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Garson, Şoför-Yük Taşıma'dır.

Araştırma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 6,3'ü ihracat yaparken, bu işyerlerinde çalışanlar toplam çalışanların yüzde 24,3'üdür. Yaklaşık olarak her 4 çalışandan 1'i ihracat yapan işyerlerinde istihdam edilmektedir.

Tablo 50 Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyerleri ve Çalışan Sayıları

Sektörler	İhracat Yapan İşyerleri	Çalışan Sayısı
İmalat	32.363	1.765.496
Toptan ve Perakende Ticaret	21.693	341.818
İnşaat	2.705	69.508
Ulaştırma ve Depolama	2.449	58.195
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	966	14.009
Bilgi ve İletişim	710	11.502
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	537	23.323
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	498	5.916
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	471	13.934
Diğer Hizmet Faaliyetleri	460	8.782
Gayrimenkul Faaliyetleri	131	771
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	103	1.986
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	81	2.179
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence Ve Spor	81	918
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	61	2.947
Eğitim	38	456
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	26	1.009
Genel Toplam:	63.372	2.322.750

Kaynak: İPA 2015

Çalışan sayıları açısından bakıldığında; ihracat yapan 63 bin 372 işyerinde toplam 2 milyon 322 bin 750 çalışan mevcuttur. İhracat yapan işyerleri ihracat yapmayan işyerlerine kıyasla 5 kat daha fazla çalışana sahiptir. İhracat yapan işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında en çok ihracat yapan işyerinin ve çalışan sayısının İmalat sektöründe olduğu görülmektedir. Sektör dağılımı açısından incelendiğinde söz konusu toplam çalışanların yüzde 76'lık kısmına karşılık gelen 1 milyon 765 bin 496 kişi İmalat sektöründe çalışmaktadır. İkinci sırada yüzde 14,7'lik oran ve 341 bin 818 kişi ile Toptan ve Perakende Ticaret, üçüncü sırada da yüzde 3'lük oran ve 69 bin 508 kişi ile İnşaat sektörü yer almaktadır. Bu üç sektör ihracat yapan işyerlerinde çalışanların yüzde 94'ünü kapsamaktadır. İhracat

her sektörün ürettiği mal ve hizmetin yapısına uygun olmadığı için çalışanlar belirli sektörlerde toplanmıştır. İmalat sektöründe çalışanların yüzde 58'i ihracat yapan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe bu oran yüzde 28'dir.

İhracat yapan işyerlerinin ortalama çalışan sayısı incelendiğinde Türkiye ortalamasının 37 olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle Türkiye'de ihracat yapan her bir işyerinde ortalama olarak 37 kişi çalışıyor denilebilir. Söz konusu Türkiye ortalamasının üzerinde olan sektörler ortalama olarak 55 kişi ile İmalat, 48 kişi ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı, 43 kişi ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı ve 39 kişi ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörleri olarak sıralanmaktadır.

İhracat yapan işyerlerindeki meslek gruplarına cinsiyet kırılımında bakıldığında; ihracat yapan işyeri çalışanlarının yüzde 75,1'lik bir oran ve 1 milyon 743 bin 231 kişi ile erkek çalışana, yüzde 24,9'luk bir oran ve 579 bin 519 kişi ile de kadın çalışana sahip olduğu görülmektedir. İhracat yapan işyerleri yapmayan işyerlerine kıyasla %27,5 daha fazla kadın istihdam etmektedir.

Çalışan dağılımındaki bu farklılık incelendiğinde; ihracat yapan işyerlerinin yüzde 52,6'sının vardiyalı çalışma yaptığı, yüzde 12,7'sinin de part-time çalışanı olduğu görülmüştür. İşyerlerinde görülen bu farklılaşma cinsiyet bazında çalışan dağılımına da yansımıştır.

Tablo 51 İhracat Yapan İşyerlerinin Meslek Grubu Bazında Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	İhracat Yapan İşyeri Çalışan Sayısı		
	Kadın	Erkek	Toplam
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	154.522	520.152	674.674
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	112.072	461.626	573.698
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	96.685	199.829	296.514
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	41.902	193.394	235.296
Profesyonel Meslek Mensupları	62.204	124.405	186.609
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	66.737	104.351	171.088
Hizmet ve Satış Elemanları	28.724	71.647	100.371
Yöneticiler	14.172	61.109	75.281
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	2.501	6.718	9.219
Genel Toplam:	579.519	1.743.231	2.322.750

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinde çalışan sayısının en çok olduğu meslek grupları ile ihracat yapmayanların da dâhil olduğu tüm işyerlerinde çalışan sayısının en çok olduğu meslek gruplarındaki sıralamalarda küçük farklılıklar olsa da bir benzerlik söz konusudur. Bu benzerlik çalışan sayısındaki yoğunluktan kaynaklanmaktadır. İhracat yapan işyerleri, yapmayanların da dâhil olduğu tüm işyerleri içinde yüzde 6'lık bir paya sahip olmasına karşın; ihracat yapan firmaların çalışanlarının oranı tüm

çalışanlar arasında yüzde 24 olarak karşımıza çıkmaktadır. İhracat yapan 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışan sayısının en çok olduğu meslek grupları sırasıyla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek gruplarıdır.

İhracat yapan işyerlerinde çalışanların meslek gruplarına göre dağılımına bakıldığında, ilk sırada yüzde 29'luk oran ve 674 bin 674 çalışanla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu bulunmaktadır. Daha sonra sırasıyla yüzde 24,7'lik oran ve 573 bin 698 çalışanla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu ve yüzde 12,8'lik oran ve 296 bin 514 çalışanla Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu gelmektedir.

Genel olarak ihracat yapan işyerlerinde çalışan kadın ve erkek oranları genel çalışan oranlarına paralel iken, meslek gruplarına göre bakıldığında ise bazı gruplardaki oranların genel oranlardan farklılaştığı görülmektedir.

Şekil 17 İhracat Yapan İşyerlerinin Meslek Grubu Bazında Cinsiyete Göre Çalışan Dağılımı

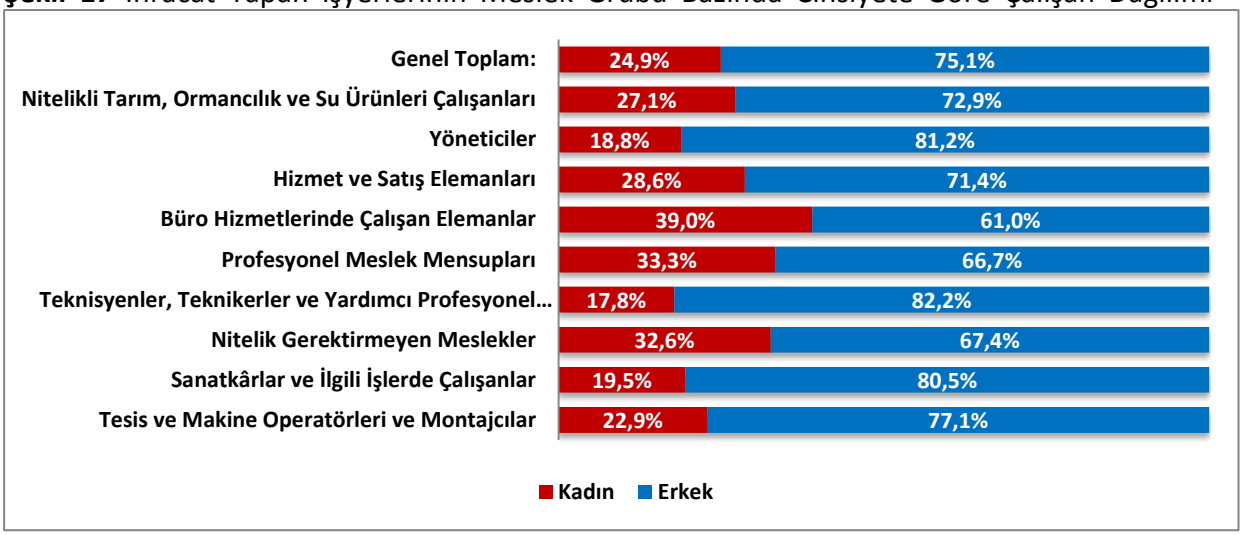

Kaynak: İPA 2015

Türkiye geneli işyerlerinde Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda çalışanların yüzde 48'i kadın iken, ihracat yapan işyerlerinde aynı oran yüzde 39'dur. İhracat yapan işyerlerinde Büro Hizmetlerinde çalışan kadınların oranı daha düşüktür. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda Türkiye genelinde kadınlar yüzde 11'lik paya sahip iken, ihracat yapan işyerlerinde bu oran yüzde 19,5'tir. Bu meslek grubunda da ihracat yapan işyerlerinde kadınların çalışma oranı daha yüksektir.

Tablo 52 İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Çok Olan Meslekler

2-9			10 ve daha fazla		
Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
Muhasebeci	Beden İşçisi (T-Y-B)*	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Muhasebeci	Beden İşçisi (Genel)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Sekreter	Muhasebeci	Beden İşçisi (T-Y-B)*	Muhasebeci	Şoför-Yük Taşıma	Muhasebeci
Beden İşçisi (Genel)	Pazarlamacı	Pazarlamacı	Konfeksiyon İşçisi	Metal Mamuller Montaj İ.	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Çaycı	Şoför-Yük Taşıma	Şoför-Yük Taşıma	Sekreter	Pazarlamacı	Konfeksiyon İşçisi
Aşçı	Satış Danışmanı	Satış Danışmanı	Kalite Kontrolcü-Tekstil	Gaz Altı Kaynakçısı	Kalite Kontrolcü
Temizlik Görevlisi	İşletmeci	İşletmeci	Büro Memuru (Genel)	Kalite Kontrolcü	Şoför-Yük Taşıma
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Tır-Çekici Şoförü	Beden İşçisi (Genel)	Kalite Kontrolcü	Büro Memuru (Genel)	Büro Memuru (Genel)
Overlok Makinesi Operatörü	Gaz Altı Kaynakçısı	Tır-Çekici Şoförü	Satış Danışmanı	Muhasebeci	Pazarlamacı
Pazarlamacı	Depo Hamalı	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Temizlik Görevlisi	Sevkiyat Görevlisi	Satış Danışmanı
Ön Muhasebeci	Satış Temsilcisi / Plasiyer	Ütücü	Ambalajcı (El İle)	Dokuma Makineleri Op.	Dokuma Makineleri Op.
Muhasebe Meslek Elemanı	Ütücü	Satış Temsilcisi	Paketleme İşçisi (El İle)	Konfeksiyon İşçisi	Temizlik Görevlisi
Diğer Terziler Elbise İmalat İ.	Plastik Doğramacı	Temizlik Görevlisi	Metal Mamuller Montaj İ.	Satış Danışmanı	Gaz Altı Kaynakçısı
Paketleme İşçisi (El İle)	Satış Elemanı (Toptan)	Gaz Altı Kaynakçısı	Çaycı	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler	Paketleme İşçisi (El İle)
Büro Memuru (Genel)	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Depo Hamalı	Pazarlamacı	Depo Sorumlusu	Sevkiyat Görevlisi
Müşteri Temsilcisi	Plastik Enjeksiyon Üretim El.	Plastik Doğramacı	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Depo Hamalı	Plastik Enjeksiyon Üretim El.
Kalite Kontrolcü-Tekstil	Büro Memuru (Genel)	Büro Memuru (Genel)	Bisküvi İmalat İşçisi	Plastik Mamuller İmal İşçi.	Ütücü
Pazarlama Uzmanı	Beden İşçisi (Genel)	Sekreter	Aşçı	Ütücü	Ambalajcı (El İle)
Kayısı İşleme Ve Paketleme	Diğer Hizmetçiler ve İlgili İşçi.	Çaycı	Ön Muhasebeci	CNC Torna Tezgâhı Op.	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler
Satış Danışmanı	CNC Torna Tezgâhı Op.	Aşçı	Büro Memuru (İdari İşler)	Plastik Enjeksiyon Üretim	Kalite Kontrolcü-Tekstil
Sabun İmalatçısı(Geleneksel)	Sevkiyat Görevlisi	Diğer Hizmetçiler	Plastik Enjeksiyon Üretimi	Makine Mühendisi	İplik Eğirme Operatörü

Kaynak: İPA 2015

*Taşıma-Yükleme-Boşaltma

Tablo 53 İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Çok Olan Meslekler (2 ve daha fazla)

Kadın	Erkek	Toplam
Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (Genel)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Muhasebeci	Şoför-Yük Taşıma	Muhasebeci
Konfeksiyon İşçisi	Pazarlamacı	Pazarlamacı
Sekreter	Muhasebeci	Şoför-Yük Taşıma
Temizlik Görevlisi	Metal Mamuller Montaj İşçisi	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Kalite Kontrolcü-Tekstil	Gaz Altı Kaynakçısı	Satış Danışmanı
Büro Memuru (Genel)	Satış Danışmanı	Büro Memuru (Genel)
Satış Danışmanı	Büro Memuru (Genel)	Konfeksiyon İşçisi
Kalite Kontrolcü	Kalite Kontrolcü	Kalite Kontrolcü
Ambalajcı (El İle)	Sevkiyat Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Çaycı	Beden İşçisi (T-Y-B)	Gaz Altı Kaynakçısı
Paketleme İşçisi (El İle)	Dokuma Makineleri Operatörü	Dokuma Makineleri Operatörü
Aşçı	Depo Hamalı	Paketleme İşçisi (El İle)
Pazarlamacı	Ütücü	Ütücü
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Tır-Çekici Şoförü	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı
Ön Muhasebeci	Konfeksiyon İşçisi	Sevkiyat Görevlisi
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler	Beden İşçisi (T-Y-B)
Müşteri Temsilcisi	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	Kalite Kontrolcü-Tekstil
Bisküvi İmalat İşçisi	Depo Sorumlusu	Ambalajcı (El İle)
Büro Memuru (İdari İşler)	CNC Torna Tezgâhı Operatörü	Depo Hamalı

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinde çalışanların cinsiyet dağılımına bakıldığında, yüzde 75'inin erkek çalışanlardan oluştuğu belirtilmişti. Bunun sonucunda erkek çalışanların meslekleri ile toplam çalışanların meslekleri arasında bir benzerlik söz konusudur. Diğer bir ifadeyle 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışılan mesleklerde, erkek başlığında yer alan 16 mesleğin benzer sıralama ile genel toplamda da olduğu görülmektedir. Kadınlarda ortak meslek sayısı ise sadece 9'dur.

İhracat yapan işyerlerinde çalışan sayısı fazla olan mesleklerde ilk sırayı Beden İşçisi (Genel) almaktadır. Daha sonra sırasıyla Makineci (Dikiş), Muhasebeci, Pazarlamacı ve Şoför-Yük Taşıma meslekleri gelmektedir. Meslekler cinsiyet detayında incelendiğinde ise nitelik gerektirmeyen mesleklerin yoğunluğu olmamasına rağmen Beden İşçisi (Genel) mesleğinin erkek çalışan ve genel toplamda ilk sırada, kadın çalışanlarda ise ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Meslek sıralamasında erkeklerde Beden İşçisi (Genel) mesleğini sırasıyla Makineci (Dikiş), Şoför-Yük Taşıma, Pazarlamacı ve Muhasebeci meslekleri takip etmektedir. Kadınlarda ise Makineci (Dikiş) ilk sırada yer alırken, Beden

İşçisi (Genel), Muhasebeci, Konfeksiyon İşçisi ve Sekreter sırayı izleyen diğer meslekler olarak karşımıza çıkmaktadır.

İhracat yapan ve büyüklüğü 2 ve daha fazla istihdamlı olan işyerlerinde kadın, erkek ve genel toplam olarak ortak olan meslekler ise; Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel), Muhasebeci, Konfeksiyon İşçisi, Büro Memuru (Genel), Satış Danışmanı, Kalite Kontrolcü, Pazarlamacı ve Metal Mamuller Montaj İşçisi şeklinde sıralanmaktadır.

2.3 İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerleri

Araştırma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 17,7'si daha önce İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin sektörel dağılımına ilişkin veriler önceki bölümde paylaşılmıştır. Bu bölümde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri farklı açılardan ele alınacaktır.

Tablo 54 İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Dağılımı

İŞKUR Hizmetleri	2-9	10 ve daha fazla	TOPLAM
Eleman Talebi	66,7%	85,3%	74,8%
İşveren Danışmanlığı	56,6%	52,1%	54,6%
Mevzuat Danışmanlığı	27,0%	22,5%	25,0%
İEP	17,2%	12,1%	15,0%
Kurs	1,7%	2,5%	21,4%
Çalışanlara Yönelik Eğitim	0,2	0,7%	0,4%
KÇÖ	0,1	0,4%	0,2%
Toplam	100%	100%	100%

Kaynak: İPA 2015
Not: Toplamların yüzde 100'den fazla olmasının nedeni bir işyerinin birden fazla hizmetten yararlanabilmesidir.

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına göre cevap alınan 1 milyon 8 bin 191 işyerinden, yüzde 17,7'lik bir oran ile 178 bin 692 işyeri İŞKUR hizmetlerinden faydalandıklarını belirtmişlerdir. İŞKUR hizmetlerimizden faydalanan söz konusu işyerlerinin yüzde 56,4'ü 2-9 istihdamlı işyerleri iken yüzde 43,6'sı 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

İşyerlerini büyüklüklerine göre kendi içlerinde karşılaştırdığımızda 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 12,3'ünün, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 41,9'unun ve 2 ve daha fazla istihdamlı genel toplam işyerlerinin yüzde 17,7'sinin İŞKUR hizmetlerinden faydalandığı görülmüştür. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı, 2014 yılı İPA çalışması sonuçlarına göre 5,9 puanlık bir artış göstermiş ve yüzde 41,9 sonucuna ulaşmıştır.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yararlandığı hizmetlere göre dağılımına baktığımızda; en fazla İŞKUR'dan eleman talebinde bulunulduğu daha sonra ise işveren ve mevzuat danışmanlığı hizmetlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir. 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri kapsamında İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 74,8'inin eleman talebinde bulunduğu, yüzde 54,6'sının işveren danışmanlığı, yüzde 25'inin ise mevzuat danışmanlığı hizmetlerinden yararlandığı görülmektedir. En az yararlanılan hizmet ise Kısa Çalışma Ödeneği olmuştur. En yüksek orana sahip ilk üç hizmetten yararlanmak için herhangi bir şart gerektirmeden İŞKUR'a kayıtlı olmak yeterli olduğu için bu hizmetlerden yararlanma oranı yüksek çıkmıştır. Geçen yıl yapılan çalışmada (2014 İPA) 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 32'si İŞKUR vasıtası ile eleman ararken bu yıl bu oran yüzde 36'ya yükselmiştir.

Hizmetler özelinde irdelendiğinde; işyeri büyüklüğü ne olursa olsun en çok yararlanılan hizmetin eleman talebi olduğu görülmektedir. Hizmetlerden yararlanma oranlarına göre sıralamada da her iki büyüklüğün sıralaması aynıdır. Sıralama aynı olmasına rağmen 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri Eleman Talebini daha yoğun olarak kullanmaktadır. İşbaşı Eğitim Programlarından yararlanma oranı mevzuatta yapılan çalışmalar sonucu 2-9 istihdamlı işyerlerinde dikkat çekici boyuta ulaşmıştır.

İl düzeyinde İŞKUR hizmetlerinden hangilerinin daha fazla yararlanıldığına baktığımızda; eleman talebi ve işveren danışmanlığı yine dikkat çekici boyutlardadır. 81 ilin 58 tanesinde en fazla yararlanılan İŞKUR hizmeti eleman talebi olmuştur. 21 ilde ise İşveren Danışmanlığı ilk sırayı almıştır. Bir ilimizde Mevzuat danışmanlığı, Hakkari de ise İşbaşı Eğitim Programları İŞKUR'dan en fazla yararlanılan hizmet olmuştur.

Tablo 53'te de görüldüğü üzere işverenler eleman ararken İŞKUR'u etkin bir kanal olarak kullanılmaktadır. Yine de 2-9 istihdamlı işyerlerinde İŞKUR'un etkinliğini biraz daha arttırması gerekmektedir.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri yaş gruplarına göre ele alındığında; en çok faydalanmanın yüzde 25,4'lik bir oran ve 45 bin 452 işyeri ile 5-9 yaş grubunda olduğu görülmüştür. Daha sonra sırasıyla yüzde 21,9'luk bir oran ve 39 bin 87 işyeri ile 0-4 yaş grubu ve yüzde 15,4'lük bir oran ve 27 bin 470 işyeri ile 10-14 yaş grubu gelmektedir.

Tablo 55 İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına ve Alanlara Göre Dağılımı

Hizmetler	0-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-19 Yaş	20-24 Yaş	25+ Yaş	Genel Toplam
Eleman Talebi	74,8%	75,9%	75,4%	74,2%	70,3%	76,1%	74,8%
İşveren Danışmanlığı	55,0%	53,3%	52,9%	54,8%	58,6%	55,5%	54,6%
Mevzuat Danışmanlığı	26,1%	22,1%	25,3%	26,9%	25,8%	25,9%	25,0%
İEP	18,2%	14,2%	17,8%	13,6%	16,4%	8,3%	15,0%
Kurs	1,8%	2,4%	1,7%	1,9%	2,7%	2,0%	2,1%
Çalışanlara Yönelik Eğitim	0,6%	0,2%	0,3%	0,3%	0,2%	0,7%	0,4%
KÇÖ	0,2%	0,1%	0,1%	0,2%	0,3%	0,4%	0,2%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Not: Toplamların yüzde 100'den fazla olmasının nedeni bir işyerinin birden fazla hizmetten yararlanabilmesidir.

Eleman talebi tüm yaş gruplarında en çok tercih edilen hizmet türü olmuştur. Bununla beraber İşveren Danışmanlığı hizmeti de yüksek oranlarla işverenler tarafından tercih edilen İŞKUR hizmeti olmuştur. Faydalanılan hizmetler detaylandırılarak incelendiğinde, yaş gruplarının hizmetlerden birbirine çok yakın değerlerle faydalandıkları görülmüştür.

Şekil 18 İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına ve Alanlara Göre Dağılımı

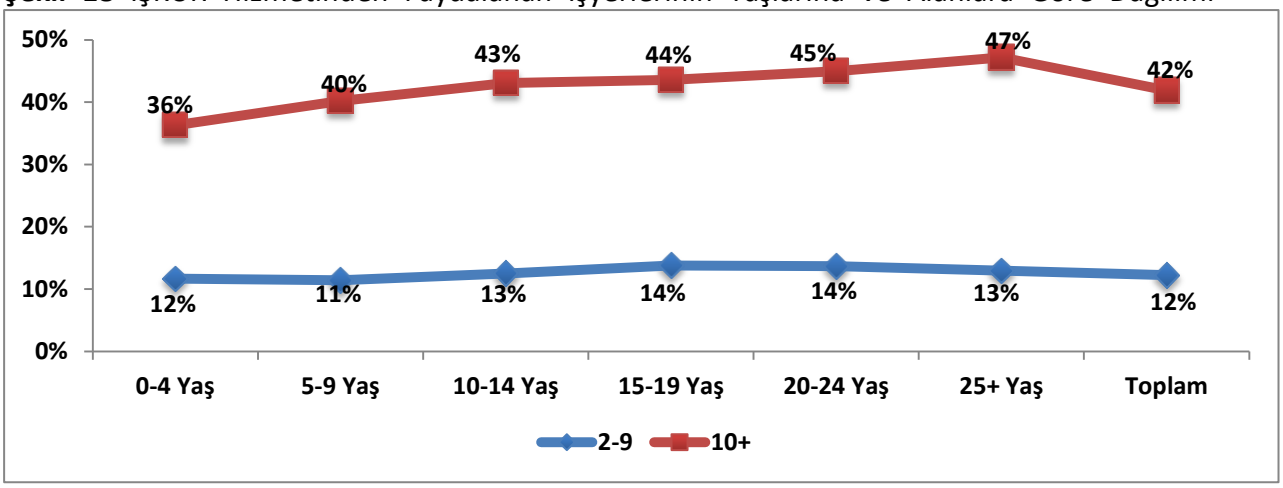

Kaynak: İPA 2015

Yaş grupları işyeri büyüklükleri bazında detaylandırıldığında yararlanılan hizmetleri sırası değişmemekle beraber 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden daha fazla faydalandığı sonucuna ulaşılmıştır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yaş arttıkça İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranının da arttığı görülmüştür. Uzun süredir faaliyet gösteren ve kurumsal işyerleri İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı daha yüksektir.

Şekil 19 2-9 İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanma Sürelerinin Dağılımı

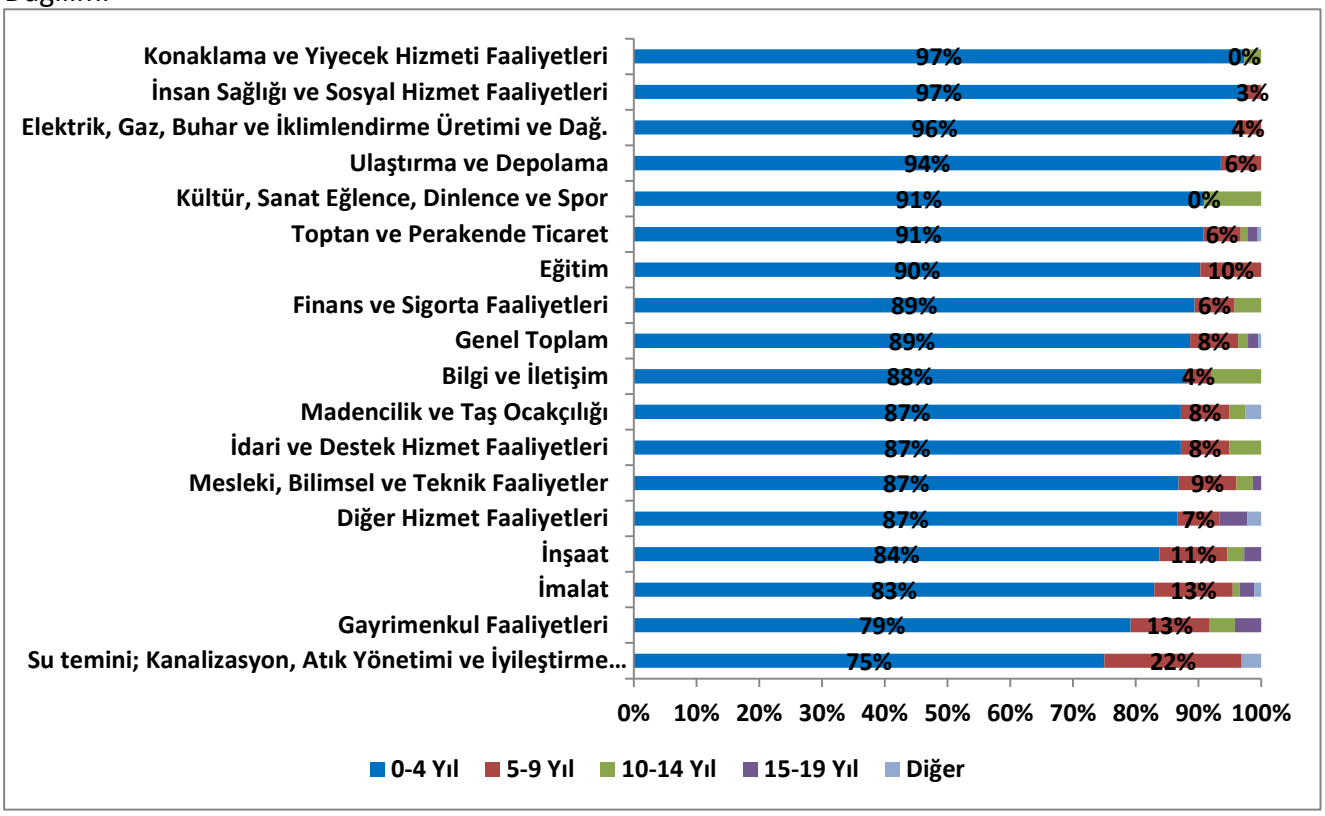

Kaynak: İPA 2015

İŞKUR hizmetlerinden faydalanma ve süre dağılımı işyeri büyüklükleri detayında incelendiğinde de genel toplamla benzer bir sonuç ortaya çıkmaktadır. 2-9 istihdamlı 822 bin 154 işyerinin yüzde 17,3'lük oranına karşılık gelen 100 bin 751 işyerinden İŞKUR hizmetlerinden faydalandıkları yönünde cevap alınmıştır. Söz konusu işyerlerinin faaliyet gösterdikleri sektörlere göre faydalanma süreleri yıllar bazında gruplandığında, Şekil 19'dan görüneceği üzere hizmetlerden faydalanmanın son 4 yıllık sürede yoğunlaştığı görülmektedir. 2-9 istihdamlı işyerleri genel olarak değerlendirildiğinde ise işyerlerinin yüzde 89'u son 4 yıldır, yüzde 8'i 5-9 yıl aralığında, yüzde 2'şer olmak üzere 10-14 ve 15-19 yıl aralıklarında ve son olarak yüzde 1'lik kısmı ise 20+ yıl aralığında İŞKUR hizmetlerinden faydalandıklarını belirtmişlerdir.

2-9 istihdamlı ve İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri incelendiğinde yüzde 35,8 ile en çok faydalanmanın Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Bu oran hizmetlerden faydalanmayanların da yer aldığı tüm 2-9 istihdamlı söz konusu sektör işyerleri arasında ise yüzde 12'ye karşılık gelmektedir. Toptan ve Perakende Ticaret sektörünü yüzde 17,4'lük oranla İmalat sektörü takip etmektedir. Benzer şekilde bu oran da hizmetlerden faydalanmayanların da yer aldığı tüm 2-9 istihdamlı söz konusu sektör işyerleri arasında ise yüzde 12,7'ye karşılık gelmektedir.

Çalışma kapsamında, 2-9 istihdamlı ve İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin yarısının bu iki sektörde faaliyet gösterdiği görülmektedir.

Sektörler İŞKUR hizmetlerinden faydalandıkları süre itibariyle incelendiğinde en çok faydalanmanın özellikle son 4 yıl içerisinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum İŞKUR'un tanınırlığının ve erişilebilirliğinin arttığının bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

81 ilin tamamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanmada son 4 yıl içerisinde önemli artış olduğu görülmektedir. 81 ilin tamamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanılan sürede ilk sırada 0-4 yıl seçeneği bulunmaktadır.

Şekil 20 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanma Sürelerinin Dağılımı

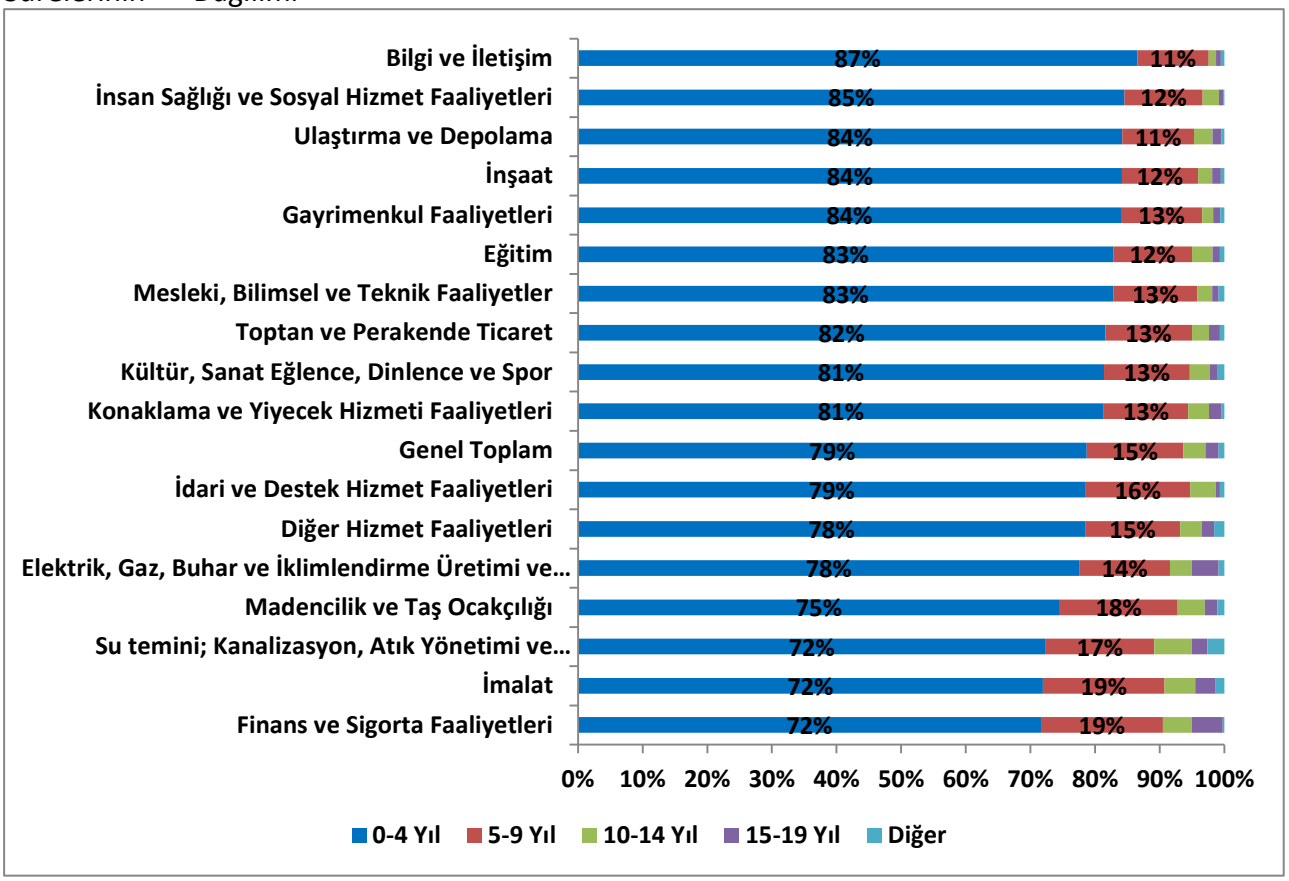

Kaynak: İPA 2015

10 ve daha fazla istihdamlı işyeri olarak ziyaret edilen 186 bin 37 işyerinin ise yüzde 41,9'luk oranına karşılık gelen 77 bin 941 işyerinden İŞKUR hizmetlerinden faydalandıkları yönünde cevap alınmıştır. Şekil 20'de detaylandırılarak gösterilen verilere göre, 10 ve daha fazla çalışanı bulunan işyerleri genel olarak değerlendirildiğinde işyerlerinin yüzde 79'u son 4 yıldır, yüzde 15'i 5-9 yıl

aralığında, yüzde 3'ü 10-14 yıl aralığında, yüzde 2'si 15-19 yıl aralığında ve kalan yüzde 1'i ise 20 ve daha fazla yıl önce hizmetlerimizden faydalandıklarını belirtmişlerdir.

10 ve daha fazla istihdamlı ve İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri incelendiğinde; yüzde 33,1 ile en çok faydalanmanın İmalat sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Bu oran İŞKUR hizmetlerinden faydalanmayanların da yer aldığı tüm 10 ve daha fazla istihdamlı olan söz konusu sektör işyerleri arasında ise yüzde 54,1'e karşılık gelmektedir. İmalat sektörünü yüzde 23,5'lik oranla Toptan ve Perakende Ticaret sektörü takip etmektedir. Benzer şekilde bu oran da İŞKUR hizmetlerinden faydalanmayanların da yer aldığı tüm 10 ve daha fazla istihdamlı olan söz konusu sektör işyerleri arasında ise yüzde 41,3'e karşılık gelmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde de olduğu gibi 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde de son 4 yılda faydalanmanın fazla olduğu görülmektedir. Ancak 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin tüm sektörler itibariyle 5-9 yıl bandında yüzde 14 ortalamayla faydalandıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Bu oran aynı yıl bandında 2-9 istihdamlı olan sektörlerde ise yüzde 8 olarak karşımıza çıkmaktadır. İki büyüklük arasında bu yönde bir farklılaşma göze çarpmaktadır. Son 4 yıl içerisinde 2-9 arası istihdamlı işyerlerine İŞKUR hizmetlerini daha fazla sunma çabası içerisine girmiştir.

Şekil 21 Son 4 Yıl İçinde İşyerlerinin Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanma Sürelerinin Dağılımı

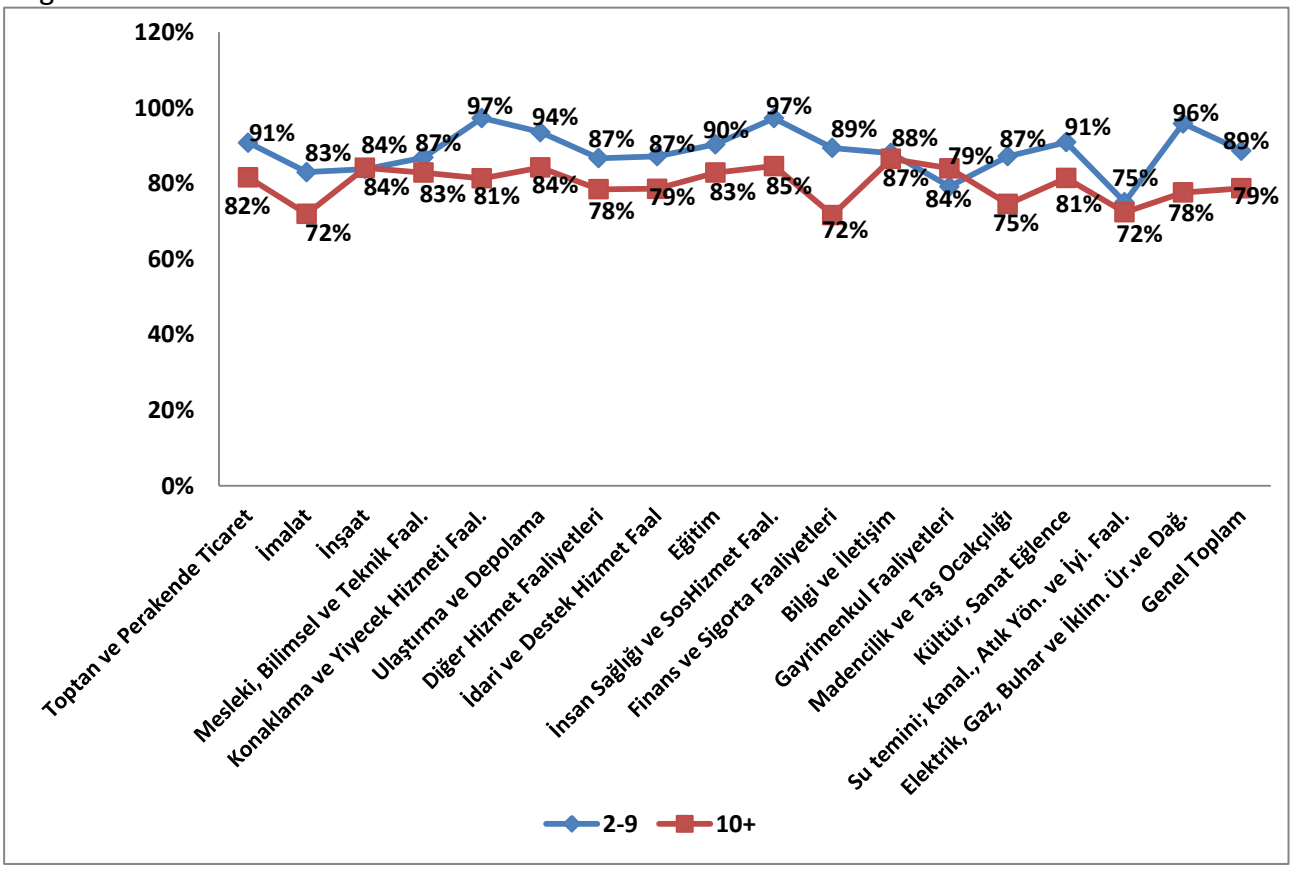

Kaynak: İPA 2015

Yukarıda da değinildiği üzere işverenlerin yüzde 84,3'ü son 4 yıldır İŞKUR hizmetlerinden faydalandıklarını belirtmişlerdir. Bununla beraber en büyük farklılaşmanın ise 17 puanlık bir farkla Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe oluştuğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 56 Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanma Sürelerinin Dağılımı

Sektör	Toplam						
	0-4 Yıl	5-9 Yıl	10-14 Yıl	15-19 Yıl	20-24 Yıl	25+ Yıl	Toplam
Toptan ve Perakende Ticaret	47.655	4.617	869	897	91	231	54.359
İmalat	33.090	7.045	1.424	1.184	360	213	43.315
İnşaat	14.417	1.949	414	336	28	24	17.168
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	12.673	1.457	379	185	4	20	14.717
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	10.596	703	345	100	17	10	11.771
Ulaştırma ve Depolama	9.378	846	107	52	15	2	10.399
Diğer Hizmet Faaliyetleri	5.070	508	45	231	109	16	5.979
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	4.444	712	239	23	23	1	5.442
Eğitim	3.456	450	78	27	12	5	4.028
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	3.430	296	52	13	4	*	3.795
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1.836	194	92	22	1	*	2.145
Bilgi ve İletişim	1.686	143	90	7	4	1	1.932
Gayrimenkul Faaliyetleri	1.187	184	49	47	1	2	1.470
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	707	134	33	12	9	5	899
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	551	38	41	3	2	1	637
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyi. F.	256	65	13	5	6	4	349
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Dağ.	235	34	7	9	1	1	287
Genel Toplam	**150.667**	**19.373**	**4.277**	**3.153**	**688**	**535**	**178.692**

Kaynak: İPA 2015 *İşyeri bulunmamaktadır.

2015 yılı İPA çalışmasında işverenlere İŞKUR hizmetlerinden faydalanma durumları ve süreleri sorulmuştur. Bu anlamda ziyaret edilen 1 milyon 8 bin 191 işyerinin yüzde 17,7'lik oranına karşılık gelen 178 bin 692 işyeri İŞKUR hizmetlerinden faydalandıklarını beyan etmişlerdir. İŞKUR'un kuruluşundan bu yana geçen 69 yıllık süre 24 yıla kadar gruplandırılmış, 25 yıl ve sonrası ise 25+ olarak birleştirilmiş ve işverenlerden faydalanma süresi aralığını işaretlemesi istenmiştir.

Söz konusu soruyu cevaplayan işverenlerin yüzde 84,3'ü son 4 yıl içerisinde hizmetlerden faydalandıklarını belirtmişlerdir. Bu oran 5-9 yıl arası için yüzde 10,8 ve 10-14 yıl arası için ise yüzde 2,4 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum son 4 yıl içerisinde İŞKUR'un tanınırlığının arttığının göstergesidir. Dolayısıyla 2011 yılından bu yana sunulan hizmetlerden faydalanmadaki artış bunun doğal sonucudur.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanma süreleri sektörler bazında değerlendirildiğinde, faydalanmanın yüzde 30'luk pay ile Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Hizmetlerden faydalanma sırasını yüzde 24 ile İmalat, yüzde 10 ile İnşaat, yüzde 8 ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler ve yüzde 7 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleri takip etmektedir. Geri kalan yüzde 21'lik pay ise diğer 12 sektör arasında paylaşılmıştır.

Şekil 22 Büyüklüklerine Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı

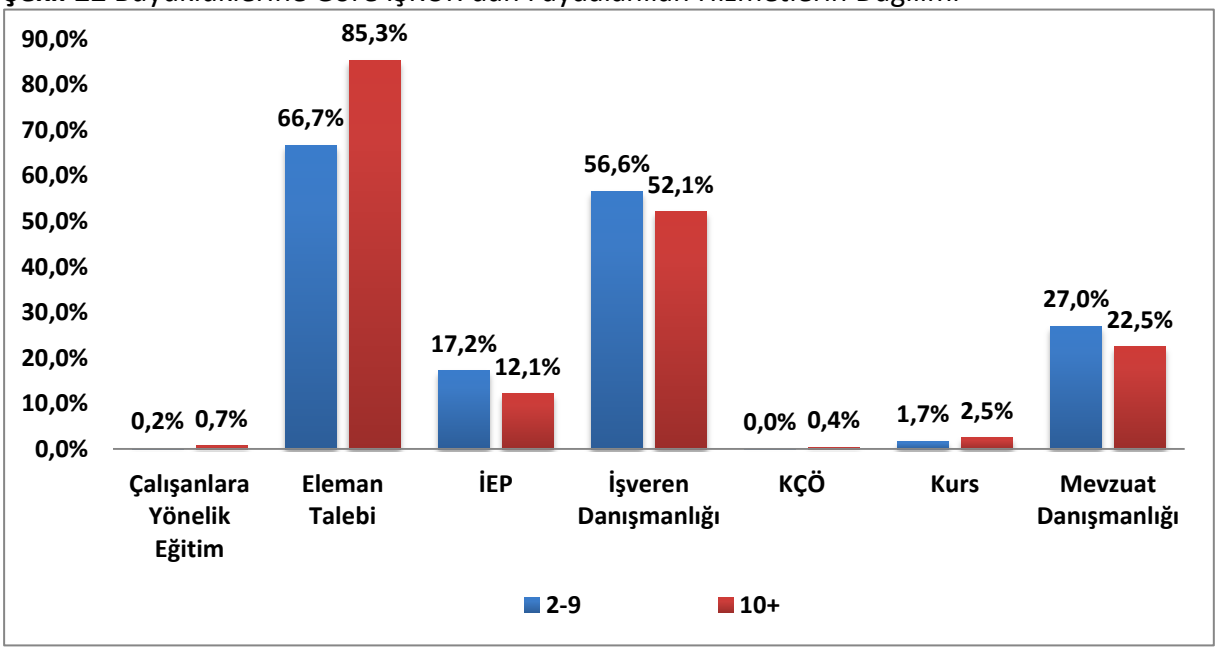

Kaynak: İPA 2015

Çalışma kapsamında ziyaret edilen işyerlerinin büyüklüklerine göre faydalanılan hizmetlerin dağılımı Şekil 22'de yer almaktadır. Görüldüğü üzere Mevzuat Danışmanlığı, İşbaşı Eğitim Programları ve Mevzuat Danışmanlığı hizmetleri 2-9 istihdamlı işyerlerinde daha yoğun olarak kullanılmaktadır. Bununla beraber Eleman Talebi, İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs) ve Çalışanlara Yönelik Eğitim hizmetlerinden faydalanmanın ise 10 ve daha fazla istihdamlı olan işyerlerinde daha ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Sektörler özelinde irdelendiğinde, ziyaret edilen 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 36,7'sinin Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet gösterdiği görülmüştür. Söz konusu sektörde bulunan işyerlerinin; yüzde 64,7'si Eleman Talebi, yüzde 58,2'si İşveren Danışmanlığı, yüzde 25,5'i Mevzuat Danışmanlığı ve yüzde 16,3'ü ise İşbaşı Eğitim Programları hizmetlerinden faydalandıkları görülmektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 25,6'sı ise İmalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Bununla beraber söz konusu sektördeki işyerlerinin; yüzde 91,1'i Eleman Talebi, yüzde 51,3'ü İşveren Danışmanlığı, yüzde 22,1'i Mevzuat Danışmanlığı, yüzde 10,4'ü İşbaşı Eğitim

Programları, yüzde 3,9'u İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs), yüzde 1,1'i Çalışanlara Yönelik Eğitim ve yüzde 0,8'i ise Kısa Çalışma Ödeneği hizmetlerinden faydalandıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 57 Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Eleman Talebi	İEP	İşveren Danışmanlığı	KÇÖ	Kurs	Mevzuat Danışmanlığı
Su Temini;Kanalizas.,Atık Yön.İyi. Faal.	0,4%	86,8%	3,6%	48,2%	0,0%	0,7%	18,6%
İmalat	0,7%	85,5%	11,7%	53,6%	0,4%	3,2%	23,3%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,2%	85,2%	7,4%	37,2%	0,0%	3,6%	19,9%
Bilgi ve İletişim	0,7%	84,2%	18,4%	38,3%	0,1%	2,0%	17,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faal.	0,4%	83,2%	9,9%	59,2%	0,2%	0,8%	25,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,4%	82,7%	9,3%	49,6%	0,2%	2,2%	23,8%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklim. Ür. ve Dağ.	1,0%	80,3%	10,0%	52,1%	0,0%	1,2%	24,7%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faal.	0,3%	75,7%	29,8%	49,9%	1,6%	3,3%	24,1%
Eğitim	0,1%	73,9%	28,9%	51,6%	0,1%	4,8%	20,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,5%	72,2%	25,7%	44,7%	0,0%	3,3%	22,1%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,7%	72,0%	4,0%	61,5%	0,4%	1,7%	31,6%
Toptan ve Perakende Ticaret	0,1%	71,6%	15,4%	56,7%	0,0%	0,8%	24,8%
İnşaat	0,1%	70,0%	8,6%	54,2%	0,1%	0,7%	26,4%
Ulaştırma ve Depolama	0,2%	69,8%	15,1%	53,6%	0,1%	0,7%	32,3%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,6%	69,4%	13,5%	52,6%	0,9%	0,9%	18,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,3%	62,6%	10,6%	46,9%	0,0%	10,0%	21,1%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1,2%	57,9%	30,8%	59,8%	0,0%	2,3%	29,6%
Genel Toplam	**0,4%**	**74,8%**	**15,0%**	**54,6%**	**0,2%**	**2,1%**	**25,0%**

Kaynak: İPA 2015

2015 yılı İPA çalışmasında işverenlere İŞKUR hizmetlerinden faydalanma durumları ve süreleri ile birlikte faydalanılan hizmetler de sorulmuştur. Bu anlamda faydalandıkları yönünde cevap veren işverenlere, şıklarda yer alan; Çalışanlara Yönelik Eğitim, Eleman Talebi, İşbaşı Eğitim Programları, Kısa Çalışma Ödeneği, İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs) ve Mevzuat Danışmanlığı seçeneklerinden birden fazlasını seçebilme imkânı sunulmuştur.

Çalışmanın bu kısmında işyerleri faydalandıkları hizmetler özelinde incelenmiştir. Bu anlamda işyerlerinin yüzde 74'8'i Eleman Talebi, yüzde 54,6'sı İşveren Danışmanlığı ve yüzde 25'i de Mevzuat Danışmanlığı hizmetlerinden faydalandıklarını belirtmişlerdir. Faydalanılan diğer hizmetler sırasıyla yüzde 15 ile İşbaşı Eğitim Programları, yüzde 2,1 ile İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs), yüzde 0,4 ile Çalışanlara Yönelik Eğitim ve yüzde 0,2 ile Kısa Çalışma Ödeneği hizmetleridir.

Tablo 58 İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Özellikleri

İŞKUR Hizmetleri	Part-Time Çalışanı Olan İşyerleri			Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerleri			İhracat Yapan İşyerleri		
	2-9	10 ve daha fazla	Toplam	2-9	10 ve daha fazla	Toplam	2-9	10 ve daha fazla	Toplam
Çalışanlara Yönelik Eğ.	*	104	104	*	204	204	*	235	235
Eleman Talebi	5.218	7.891	13.109	5.476	18.725	24.201	6.491	17.521	24.012
İEP	1.037	1.207	2.243	1.217	2.520	3.738	989	1.958	2.947
İşveren Danışmanlığı	2.982	4.226	7.208	4.336	10.375	14.711	3.893	9.489	13.381
KÇÖ	*	58	58	48	117	165	*	183	183
Kurs	287	275	562	199	727	926	225	788	1.013
Mevzuat Danışmanlığı	1.171	1.761	2.932	1.779	4.633	6.411	2.193	4.220	6.413
Genel Toplam	6.334	8.704	15.038	7.570	20.382	27.952	7.714	18.909	26.622

Kaynak: İPA 2015

Çalışma kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri; part-time çalışanı olan, vardiyalı çalışma veya ihracat yapma özelliklerine ve faydalandıkları hizmetlere göre incelenmiştir. Bu anlamda en çok yararlanılan İŞKUR hizmetinin; part-time çalışanı olan işyerlerinde yüzde 87,2 ile vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde yüzde 86,6 ile ve ihracat yapan işyerlerinde ise yüzde 90,2 ile Eleman Talebi olduğu görülmektedir. Her üç özellikte bulunan işyerleri için diğer en fazla faydalanılan hizmetler ise İşveren Danışmanlığı ve Mevzuat Danışmanlığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha sonra sırayı İşbaşı Eğitim Programları, İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs), Çalışanlara Yönelik Eğitim ve Kısa Çalışma Ödeneği hizmetleri takip etmektedir. Söz konusu inceleme büyüklükler dikkate alınarak yapıldığında yine benzer bir sıralama ile karşılaşılmaktadır.

Vardiyalı çalışan işyerleri vardiyalı çalışmayan işyerlerine kıyasla 3 kat daha fazla İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İhracat yapan işyerleri yapmayanlara kıyasla 2 kat daha fazla İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Part-Time çalışana sahip işyerleri Part-Time çalışana sahip olmayan işyerlerine kıyasla 2 kat daha fazla İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadırlar.

2.3.AÇIK İŞLER

Açık işlere ilişkin veriler işgücü piyasasının talep yönünü ifade etmektedir. Çalışma kapsamında açık iş; henüz yaratılmış ve doldurulmamış, işverenin işyeri dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif adımlar atmakta olduğu ve daha fazla adım atmaya hazırlandığı, işveren tarafından hemen doldurulmak istenen ücretli bir iş anlamına gelmektedir. Dolayısıyla "Bilgi Formu" uygulamaya gidildiğinde açık iş, işyerinde "fiilen" ihtiyaç duyulan ve aktif arama kanalı ile aranan meslekleri ifade etmektedir.

Araştırma kapsamında işyerlerine 16 Mart-30 Nisan tarihleri arasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Bir anlamda ziyaret edilen tarihler arasında işyerlerinin eleman ihtiyaçları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada referans tarihi veya döneminin olmayışı ziyaret sırasındaki mevcut durumun sorulması bu çalışmanın istatistiksel olarak sınırlılığını ortaya koymaktadır. Çalışma kapsamında işyerlerine açık iş bulunan meslekler yanında bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler ve açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve ne kadar süredir aradıkları da sorulmuştur. Bu kapsamda toplanan verilere bu bölümde detaylı bir şekilde yer verilecektir.

Araştırma kapsamında açık işlere ilişkin talep edilen cinsiyet de sorulmuştur. Ülkemizde bu detayda bilgi bulunmamaktadır. Mevcut açık iş verilerini yayınlayan kurum olan İŞKUR, istatistiklerinde bu tür bir veriye yer vermemekte ve işverenlerden gelen açık iş taleplerini cinsiyet ayrımında almamaktadır. Ayrımcılık yaratmaması açısından açık iş verileri cinsiyet ayrımı olmadan toplanmaktadır. Ancak bu çalışma veri üretmeye yönelik bir araştırma olduğundan dolayı açık işlerde cinsiyet ayrıntısı sorulmuştur. Bu şekilde politika üreticilere ve kullanıcılara veri üretmeye çalışılmıştır. Seçenekler arasında "fark etmez" seçeneği de yer almıştır.

Araştırma kapsamındaki toplam 1 milyon 8 bin 191 işyerinden 90 bin 34 tanesinin çalışma döneminde açık işi olduğu tespit edilmiştir. 90 bin 34 işyerinde toplam 242 bin 637 kişilik açık iş tespit edilmiştir.

Tablo 59 İşyeri Büyüklüğüne Göre Açık İş Durumları

İşyeri Büyüklüğü	Açık İşi Olan İşyeri Oranı	Açık İşi Olmayan İşyeri Oranı
2-9	7,7%	92,3%
10 ve daha fazla	14,2%	85,8%
Toplam	8,9%	91,1%

Kaynak: İPA 2015

2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 7,7'sinin açık işi mevcut iken yüzde 92,3'ünün açık işi bulunmamaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin ise yüzde 14,2'sinin açık işi mevcut iken yüzde 85,8'inin açık işi bulunmamaktadır. Toplam işyeri sayılarına baktığımızda yüzde 81,5'lik kısmı 2-9 istihdamlı işyerleri iken açık işi olan işyerlerinin yüzde 70,7'si 2-9 istihdamlı işyeridir. İşyerlerinin büyük bir bölümünün 2-9 istihdamlı işyerleri olmasına rağmen açık iş verme potansiyeli 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde daha fazla görülmektedir. 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin ise yüzde 8,9'unun açık işi bulunmaktadır.

Araştırmanın yapıldığı dönemde hava şartlarının mevsim normallerinin altında seyretmesi özellikle mevsimsellikten etkilenen sektörleri olumsuz etkilemiştir. Bu durum da açık işi olan işyeri sayısını düşürmüştür.

Açık iş verme oranları sektörel olarak incelendiğinde; işyeri büyüklüklerinin sektörel olarak açık iş verme oranlarını etkilediği ve farklılaştırdığı görülmektedir.

Tablo 60 Açık İşi Olan 2-9 İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı

Sektör	2-9						
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25+	Toplam
Toptan ve Perakende Ticaret	15,7%	35,3%	35,1%	38,9%	38,3%	41,5%	30,2%
İmalat	26,8%	24,2%	28,0%	11,6%	38,9%	23,4%	24,7%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	15,5%	6,4%	4,4%	12,1%	0,0%	12,2%	9,8%
İnşaat	9,3%	8,8%	5,3%	9,6%	10,1%	9,7%	8,8%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	9,5%	5,9%	8,1%	0,0%	7,7%	3,7%	8,2%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	7,2%	6,0%	3,9%	3,6%	0,0%	4,8%	5,3%
Ulaştırma ve Depolama	4,3%	3,4%	5,5%	5,0%	0,0%	0,0%	3,7%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2,3%	2,9%	2,6%	1,8%	2,5%	0,0%	2,3%
Bilgi ve İletişim	1,8%	1,3%	1,5%	1,9%	2,0%	1,9%	1,6%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2,2%	1,3%	0,6%	0,6%	0,0%	1,1%	1,3%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,9%	1,5%	2,3%	0,4%	0,0%	0,8%	1,1%
Eğitim	1,7%	0,5%	0,7%	1,2%	0,0%	0,6%	1,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	1,2%	1,3%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,9%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	1,1%	0,8%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	0,3%	0,2%	0,3%	0,3%	0,5%	0,0%	0,3%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.İyi.Faal.	0,2%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. Dağ.	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: 2015 İPA

Araştırma kapsamındaki işyerleri içerisinde toplamda 90 bin 34 işyeri açık işi olduğunu beyan etmiştir. Bunların üçte ikisinden fazlası 2-9 istihdamlı, yaklaşık üçte biri ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir. Hem 2-9 hem de 10 ve daha fazla istihdamlı açık işi olan işyerlerinin yarıdan fazlası İmalat

ile Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir. Diğer ön plana çıkan sektörler ise İnşaat, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörleridir.

2-9 istihdamlı işyerlerinde Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet gösteren ve açık işi olan işyerlerinin yaşları ilerledikçe bulundukları yaş grubunda açık iş veren işyerleri içindeki payları yükselmektedir. Örneğin söz konusu sektördeki açık işi olan işyerlerinin 0-4 yaş grubu içindeki payı yüzde 15,7, 10-14 yaş grubu içinde yüzde 35,1, 25+ yaş grubu içinde yüzde 41,5'tir.

Açık işi olan işyerlerinin yarıdan fazlası 10 yaşından genç işyerleridir. Bu durum özellikle 2-9 istihdamlı işyerleri için böyledir. Bu işyerlerinde, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Gayrimenkul Faaliyetleri ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerinin her birinde, açık işi olan ve 10 yaşından genç işyerlerinin payı yüzde 80'in dahi üzerindedir.

Tablo 61 Açık İşi Olan 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı

Sektör	10 ve daha fazla						
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25+ Yıl	Toplam
İmalat	31,0%	30,5%	37,3%	37,5%	39,9%	47,1%	36,1%
Toptan ve Perakende Ticaret	12,4%	23,4%	25,3%	30,0%	31,0%	25,3%	23,9%
İnşaat	13,6%	10,6%	9,7%	8,2%	8,7%	7,8%	10,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	11,5%	11,0%	7,9%	6,9%	4,9%	7,7%	8,8%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3,5%	5,5%	3,6%	4,7%	3,0%	3,0%	4,1%
Ulaştırma ve Depolama	4,5%	3,2%	3,9%	3,3%	4,9%	2,0%	3,6%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	6,8%	4,1%	2,4%	1,9%	1,5%	1,3%	3,3%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	4,1%	4,1%	2,8%	1,9%	0,8%	0,6%	2,7%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	5,0%	1,3%	1,5%	1,4%	1,0%	1,6%	2,0%
Eğitim	2,7%	2,8%	1,2%	1,3%	1,2%	1,0%	1,9%
Bilgi Ve İletişim	1,5%	1,3%	2,0%	1,2%	0,6%	0,3%	1,2%
Gayrimenkul Faaliyetleri	1,6%	0,7%	0,3%	0,5%	1,0%	0,2%	0,7%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,6%	0,5%	0,4%	0,5%	0,6%	0,8%	0,5%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,4%	0,4%	0,8%	0,3%	0,5%	0,7%	0,5%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,6%	0,3%	0,5%	0,1%	0,1%	0,2%	0,3%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. İyil. Faal.	0,2%	0,2%	0,3%	0,2%	0,2%	0,0%	0,2%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Üretimi Dağ.	0,3%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%
Genel Toplam	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: 2015 İPA

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde de 2-9 istihdamlı işyerlerine benzer bir durum söz konusudur. Şöyle ki, İmalat sektöründe açık işi olan işyerlerinin yaşları ilerledikçe bulundukları yaş grubunda açık iş veren işyerleri içindeki payları yükselmektedir. Örneğin 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde İmalat sektöründeki açık işi olan işyerlerinin 0-4 yaş grubu içindeki payı yüzde 31, 10-14 yaş grubu içinde yüzde 37,3, 25+ yaş grubu içinde yüzde 47,1'dir. Bununla birlikte, bu büyüklükteki işyerlerinde de İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Diğer

Hizmet Faaliyetleri gibi bazı sektörlerde 10 yaşından genç olan ve açık iş olan işyerlerinin payı yüzde 60'ların üzerine çıkabilmektedir.

Tablo 62 Açık İşi Olan 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı

Sektör	2 ve daha fazla						
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25+	Toplam
Toptan ve Perakende Ticaret	15,0%	32,1%	31,7%	36,0%	35,1%	34,1%	28,4%
İmalat	27,6%	25,9%	31,3%	20,0%	39,3%	34,2%	28,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	14,8%	7,6%	5,6%	10,4%	2,1%	10,2%	9,5%
İnşaat	10,1%	9,2%	6,9%	9,2%	9,5%	8,9%	9,1%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	8,4%	5,8%	6,5%	10,3%	5,7%	3,4%	7,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	6,8%	4,7%	3,1%	2,9%	0,4%	3,4%	4,4%
Ulaştırma ve Depolama	4,3%	3,4%	4,9%	4,4%	2,1%	0,9%	3,7%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3,1%	3,3%	2,5%	1,8%	2,0%	0,6%	2,6%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2,5%	2,0%	1,4%	1,0%	0,3%	0,9%	1,7%
Bilgi ve İletişim	1,7%	1,3%	1,7%	1,6%	1,4%	1,2%	1,5%
Eğitim	1,9%	1,1%	0,8%	1,2%	0,5%	0,8%	1,2%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,8%	1,2%	1,7%	0,4%	0,2%	0,8%	0,9%
Gayrimenkul Faaliyetleri	1,3%	1,1%	0,8%	0,2%	0,4%	0,1%	0,9%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	1,0%	0,7%	0,4%	0,0%	0,0%	0,1%	0,5%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,6%	0,3%	0,3%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.İyi. Faal.	0,2%	0,1%	0,2%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. Dağ.	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: 2015 İPA

İmalat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerindeki işyerlerinin araştırma kapsamındaki toplam işyerleri içindeki payı yüksek olduğu gibi açık işi olan işyerleri içindeki payı da yüksektir (yüzde 56,4). Bu durum hem 2-9 hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ve bütün yaş gruplarında da kendini göstermektedir. Örneğin 0-4 yaş grubundaki açık işi olan işyerlerinin yüzde 15'i Toptan ve Perakende Ticaret, yüzde 27,6'sı İmalat sektöründedir. Bu oranlar 10-14 yaş grubundaki işyerleri için sırasıyla yüzde 31,7 ve yüzde 31,3, 25+ yaş grubundaki işyerleri için sırasıyla yüzde 34,1 ve yüzde 34,2'dir. Diğer sektörlerdeki işyerlerinin (özellikle Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, İnşaat ve Mesleki Bilimsel Teknik Faaliyetler sektörlerinin) paylarının 0-4 yaş döneminde göreli olarak yüksek olduğu fakat sonraki yaş gruplarında düştüğü görülmektedir.

Yaş gruplarına göre açık işi olan işyerlerinde; 10 yaşından daha küçük işyerlerinin performansı dikkat çekmektedir. 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 53,3'ü 10 yaşından küçük iken açık işi olan işyerlerinin yüzde 55,9'u 10 yaşından küçük işyerleridir. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde

8,9'unun açık işi bulunurken, 0-4 yaşındaki işyerlerinin yüzde 9,3'ünün, 5-9 yaşındaki işyerlerinin ise yüzde 9,4'ünün açık işi bulunmaktadır. 10-19 yaş grubu biraz daha Türkiye ortalaması ile paralellik gösterirken 20 yaş üzeri işyerlerinin açık işi olan işyeri oranı Türkiye genelinin altında kalmaktadır. İşyerlerini açık işi olma durumuna göre değerlendirdiğimizde işyerlerinin yaşı arttıkça açık işe sahip olma oranlarının azaldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Tablo 63 Sektörlere Göre Açık İşi Olan İşyeri Oranları

Sektör	Açık İş Verme Oranı		
	2-9	10 ve daha fazla	2 ve daha fazla
Toptan ve Perakende Ticaret	6,4%	14,3%	7,4%
İmalat	11,4%	20,0%	13,6%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	9,4%	19,7%	11,0%
İnşaat	8,5%	7,9%	8,3%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	7,3%	11,9%	7,8%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	11,1%	14,5%	11,4%
Ulaştırma ve Depolama	3,1%	8,8%	3,9%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	12,0%	12,2%	12,1%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	5,9%	18,1%	8,6%
Bilgi ve İletişim	11,7%	12,5%	11,9%
Eğitim	9,3%	9,1%	9,2%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	6,2%	10,3%	6,6%
Gayrimenkul Faaliyetleri	5,6%	13,7%	6,6%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	5,8%	10,2%	6,2%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	10,1%	9,2%	9,7%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faal.	8,1%	11,3%	9,2%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağ.	6,0%	5,8%	5,9%
Genel Toplam	7,7%	14,2%	8,9%

Kaynak: İPA 2015

2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 7,7'sinin açık işi mevcuttur. Sektörel olarak baktığımızda; birinci sırada yüzde 12'lik oranı ile İdari ve Destek Hizmeti Faaliyetleri, ikinci sırada yüzde 11,7 ile Bilgi ve İletişim ve üçüncü sırada yüzde 11,4 ile İmalat sektörü yer almaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin açık işi olan işyeri oranı ise yüzde 14,2'dir. Açık iş talebi olan en çok işyeri oranına sahip ilk sektör İmalat (yüzde 20), ikinci sektör Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri (yüzde 19,7) ve üçüncü sektör İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri (yüzde 18,1) sektörüdür. 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri arasındaki farkın en fazla olduğu sektörler İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve İmalat sektörleridir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri 2-9 istihdamlı işyerlerine göre açık

iş verme oranı 12,1 puan fazladır. Aradaki farkın en az olduğu sektörler ise Eğitim ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörleridir.

Türkiye geneline ait 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 8,9'unda açık iş bulunmaktadır. En yüksek açık iş verme oranı yüzde 13,6 ile İmalat sektöründedir. Bunu yüzde 12,1 ile İdari ve Destek Hizmeti Faaliyetleri, yüzde 11,9 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 11,4 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörleri takip etmektedir. En düşük açık iş verme oranı ise yüzde 3,9 ile Ulaştırma ve Depolama sektörüne aittir.

Tablo 64 Sektörlere Göre Açık İşi olan İşyerleri Dağılımlarının 2014 Yılı ile Karşılaştırması

Sektör	Açık İşi Olan İşyeri Oranı		Fark
	2014	2015	
İmalat	29,2%	20,0%	-9,2
Toptan ve Perakende Ticaret	21,3%	14,3%	-7
İnşaat	9,9%	7,9%	-2
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	27,0%	19,7%	-7,3
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	16,8%	11,9%	-4,9
Ulaştırma ve Depolama	13,5%	8,8%	-4,7
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	19,7%	12,2%	-7,5
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	27,7%	18,1%	-9,6
Diğer Hizmet Faaliyetleri	18,0%	14,5%	-3,5
Eğitim	15,2%	9,1%	-6,1
Bilgi ve İletişim	19,9%	12,5%	-7,4
Gayrimenkul Faaliyetleri	17,4%	13,7%	-3,7
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	12,0%	9,2%	-2,8
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	12,9%	10,3%	-2,6
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	16,4%	10,2%	-6,2
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	15,1%	11,3%	-3,7
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	8,4%	5,8%	-2,6
Genel Toplam	20,4%	14,2%	-6,2

Kaynak: İPA 2015

2014 yılında yapılan çalışmada açık iş verme oranı yüzde 20,4 iken 2015 yılında yapılan çalışmada bu oran yüzde 14,2'ye düşmüştür. 2014 yılında yapılan çalışmanın Mayıs-Haziran, bu sene yapılan çalışmanın ise Mart-Nisan aylarında yapılması mevsimsel etkilerden dolayı açık iş talebini etkilemiştir. Açık iş verme oranında bir önceki seneye kıyasla bütün sektörlerde bir azalma mevcuttur. Bu azalışın en çok yaşandığı üç sektör İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, İmalat ve İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleridir. 2014 ve 2015 yıllarında açık iş verme oranı en çok İmalat sektöründe görülürken, en az açık iş verme oranı Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe görülmektedir. 2014 yılında İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü ikinci sırada yer alırken, 2015 yılında yapılan çalışmada üçüncü sırada yer almaktadır. 2014 yılında

Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti sektörü üçüncü sırada yer alırken, 2015 yılında yapılan çalışmada ikinci sırada yer almaktadır.

İl düzeyinde açık işi olan işyeri oranları 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri bazında incelendiğinde; Ardahan ilindeki işyerlerinin yüzde 40,2'sinin açık işinin olduğu ve bu alanda en yüksek orana Ardahan'ın sahip olduğu görülmektedir. Daha sonra sırası ile Karaman yüzde 29,2, Çankırı yüzde 24,7, Denizli yüzde 24,4, Bursa yüzde 23,8, Kars yüzde 21,8 ve Sakarya yüzde 21,7 oranı ile gelmektedir. 36 ilin açık işi olan işyeri oranının yüzde 14,2'lik Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu tespit edilmiştir. İstanbul'da açık işi olan işyeri oranı Türkiye ortalamasının 0,3 puan üzerinde iken, İzmir ve Ankara Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Açık işi olan işyeri oranı en düşük olan iller ise Hakkâri yüzde 2,7, Van yüzde 2,7, Şanlıurfa yüzde 3,7, Bitlis yüzde 4,1, Bingöl ve Diyarbakır yüzde 4,7'dir. İldeki işyeri ağırlığı İnşaat ve Turizm sektörlerinde olan illerde açık işi olan işyeri oranı düşük çıkmıştır. Bunun yanında Suriyeli mültecilerin yoğun olarak bulunduğu illerde de işgücü piyasası olumsuz etkilenmiş ve açık iş oranlarında düşüş gözlenmiştir. Bu duruma en belirgin örnek Gaziantep'tir. Gaziantep'te açık işi olan işyeri oranı yüzde 8,6 ile Türkiye ortalamasının yaklaşık 4 puan altında gerçekleşmiştir.

Açık işler işyeri büyüklüğüne göre ve sektörel düzeyde incelendiğinde; 2-9 istihdamlı işyerlerinde 130 bin 215 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. Açık iş oranı ise yüzde 4,1 olarak gerçekleşmiştir. Açık işi olan işyerlerinin yaklaşık yüzde 71'i 2-9 istihdamlı işyeri iken, açık işlerin yüzde 53,7'si 2-9 istihdamlı işyerlerindedir.

Tablo 65 2-9 İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere Göre Açık İş Dağılımları

Sektör	2-9		
	Açık iş	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
İmalat	42.980	33,0%	6,5%
Toptan ve Perakende Ticaret	32.149	24,7%	3,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	11.069	8,5%	4,5%
İnşaat	10.950	8,4%	3,6%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	9.678	7,4%	3,9%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	5.237	4,0%	4,7%
Ulaştırma ve Depolama	4.505	3,5%	1,8%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3.726	2,9%	7,2%
Bilgi ve İletişim	3.303	2,5%	8,2%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1.357	1,0%	2,8%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1.258	1,0%	2,6%
Gayrimenkul Faaliyetleri	1.232	0,9%	3,2%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	1.074	0,8%	4,9%
Eğitim	1.026	0,8%	2,5%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	398	0,3%	2,5%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. İyileş. Faal.	178	0,1%	3,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Ür. Dağ.	95	0,1%	1,6%
Genel Toplam	**130.215**	**100,0%**	**4,1%**

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerin sektörlere göre dağılımına bakıldığında; birinci sırada 42 bin 980 kişi ile İmalat sektörü, ikinci sırada 32 bin 149 kişi ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü yer almaktadır. Bu iki sektör toplam açık işlerin yüzde 57,4'ünü oluşturmaktadır. Aynı zamanda işyerlerinin yüzde 53,4'ü de bu iki sektörde yer almaktadır. Ancak bu büyüklük grubunda en fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir. Açık iş sayısının ve oranının en düşük olduğu sektör Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörüdür. Sektörlerde işyeri başına düşen ortalama açık iş sayısı bize daha doğru bir bilgi verecektir.

Şekil 23 2-9 İstihdamlı İşyerlerine Ait Ortalama Açık İş Sayısı

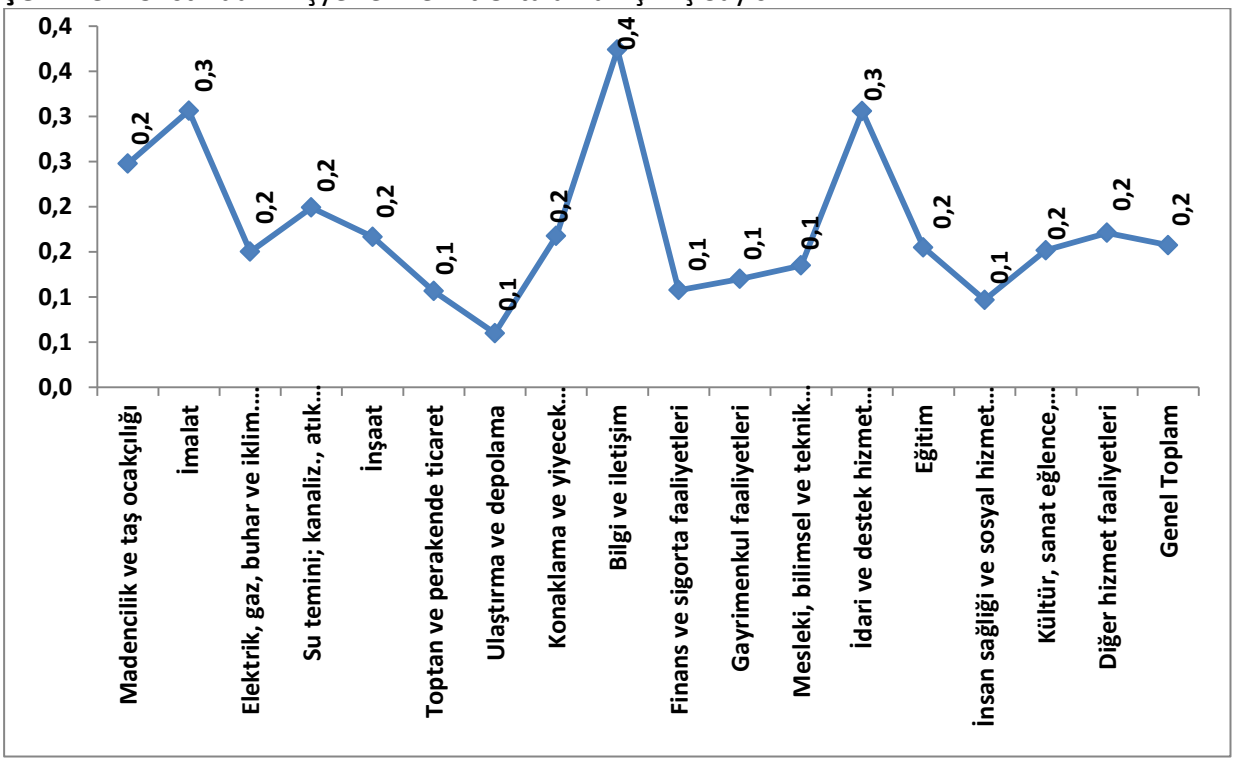

Kaynak: İPA 2015

Yukarıdaki grafikte sektörlere ait ortalama açık iş sayılarına bakıldığında; Bilgi ve İletişim, İmalat, İdari ve Destek Hizmeti Faaliyetleri ve Ulaştırma ve Depolama sektörleri genel ortalamadan farklılık göstermektedir. Bilgi ve İletişim, İmalat ve İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleri genel ortalamanın üstünde kalarak işyeri başına düşen ortalama açık iş sayısı bakımından diğer sektörlerden farklılık göstermektedir. Ulaştırma ve Depolama sektörü ise ortalama açık iş sayısı bakımından genel ortalamanın altında kalmıştır.

2-9 istihdamlı işyerlerinde açık iş oranı yüzde 4,1'dir. Bunun anlamı 100 kişilik potansiyel işyeri kadrosunun 96 kişilik kısmı dolu 4 kişilik kısmı açık demektir. Bu oran bize potansiyel kadronun ne kadarının açık olduğunu göstermektedir. En yüksek açık iş oranı yüzde 8,2 ile Bilgi ve İletişim sektöründedir. İkinci sırada yüzde 7,2 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, üçüncü sırada yüzde 6,5 ile İmalat sektörü yer almaktadır. Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor, Diğer Hizmet Faaliyetleri ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti sektörleri de Türkiye geneline ait yüzde 4,1'lik açık iş oranının üstündedir. En fazla işyeri olan ve açık iş sayısında ise ikinci sırada bulunan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe açık iş oranı yüzde 3 olarak gerçekleşerek Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 112 bin 422 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Açık iş oranı da yüzde 1,7 olarak gerçekleşmiştir. Hem açık iş sayısı hem de açık iş oranı 2-9 istihdamlı işyerlerinin altında kalmıştır.

Tablo 66 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere Göre Açık İş Dağılımları

Sektör	10 ve daha fazla			
	Açık İş Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
İmalat	50.154	2.408.867	44,6%	2,0%
Toptan ve Perakende Ticaret	19.206	1.026.578	17,1%	1,8%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	9.925	474.782	8,8%	2,0%
İnşaat	8.720	627.407	7,8%	1,4%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	6.845	464.012	6,1%	1,5%
Ulaştırma ve Depolama	4.205	307.008	3,7%	1,4%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3.805	175.886	3,4%	2,1%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2.269	208.216	2,0%	1,1%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2.070	73.348	1,8%	2,7%
Eğitim	1.230	166.897	1,1%	0,7%
Bilgi ve İletişim	1.151	99.029	1,0%	1,1%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	863	241.063	0,8%	0,4%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	710	67.551	0,6%	1,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	669	41.311	0,6%	1,6%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	309	22.767	0,3%	1,3%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağ.	164	37.342	0,1%	0,4%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. ve İyileştirme Faal.	125	28.061	0,1%	0,4%
Genel Toplam	**112.422**	**6.470.126**	**100,0%**	**1,7%**

Kaynak: İPA 2015

10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri incelenecek olursa ilk 4 sektör 2-9 istihdamlı işyerleri ile aynıdır. Açık işlerin yüzde 44,6'sı İmalat, yüzde 17,1'i Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir. En az açık iş ise Su Temini Kanalizasyon Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyeti ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründedir. En yüksek açık iş oranı yüzde 2,7 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründedir. Daha sonra yüzde 2,1 ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörü ve yüzde 2 ile İmalat ve Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti sektörü gelmektedir.

Şekil 24 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerine Ait Ortalama Açık İş Sayısı

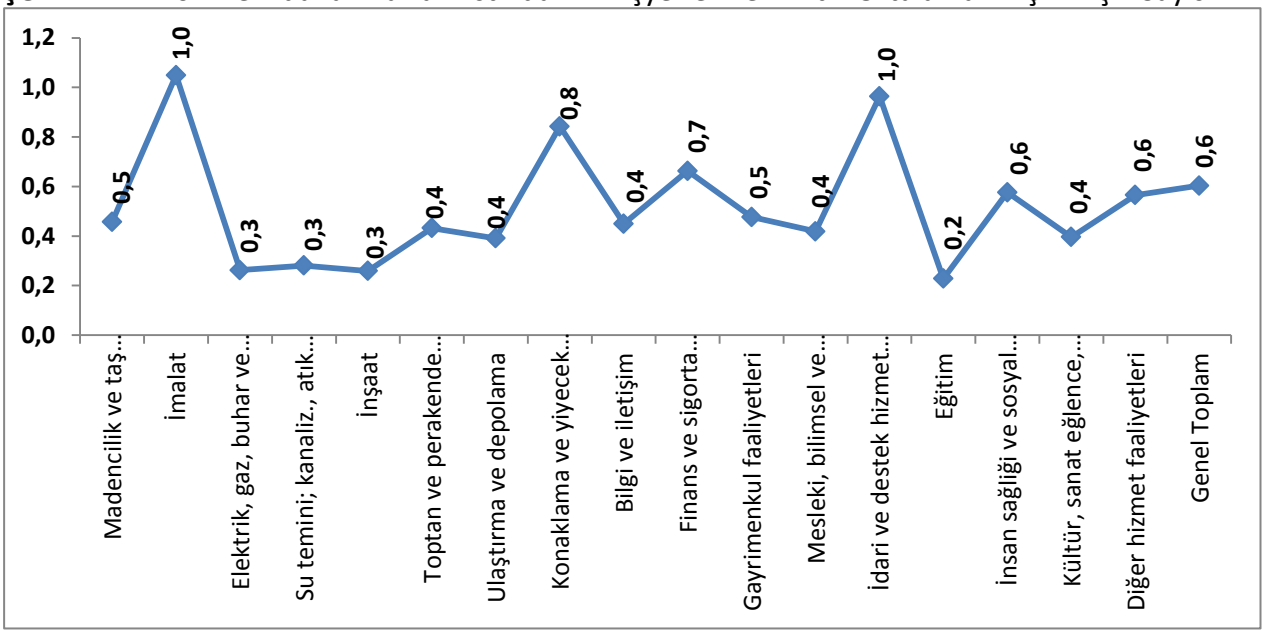

Kaynak: İPA 2015

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine ait ortalama açık iş sayısına bakıldığında; İmalat, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleri genel ortalamanın üzerinde kalarak farklılaşmıştır. Eğitim sektöründe ise diğer sektörlere göre ortalama açık iş sayısının düşük olduğu görülmektedir.

2-9 istihdamlı işyerlerinin açık iş oranının yüzde 4 ile 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden yüksek olması, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin 2-9 istihdamlı işyerlerine göre daha kurumsal olup kapasitelerini tamamlamaya yakın olduklarının, 2-9 istihdamlı işyerlerinin ise eleman talebinin daha çok olduğunun bir göstergesidir.

Araştırmanın saha çalışması döneminde Türkiye genelinde 242 bin kişinin üzerinde elemana ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Açık iş oranı ise yüzde 2,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 67 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Sektörlere Göre Açık İş Dağılımları

Sektör	Toplam			
	Açık İş Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
İmalat	93.134	3.030.486	38,4%	3,0%
Toptan ve Perakende Ticaret	51.355	2.058.290	21,2%	2,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	20.995	707.413	8,7%	2,9%
İnşaat	19.671	923.896	8,1%	2,1%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	13.483	415.778	5,6%	3,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	10.572	512.153	4,4%	2,0%
Ulaştırma ve Depolama	8.710	554.126	3,6%	1,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	7.307	180.456	3,0%	3,9%
Bilgi ve İletişim	4.454	135.878	1,8%	3,2%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	3.626	254.501	1,5%	1,4%
Eğitim	2.256	206.694	0,9%	1,1%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	2.121	287.885	0,9%	0,7%
Gayrimenkul Faaliyetleri	1.901	78.232	0,8%	2,4%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	1.383	43.610	0,6%	3,1%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1.108	82.775	0,5%	1,3%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. ve İyileş. Faal.	303	32.645	0,1%	0,9%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Üretimi Dağıtımı	259	43.270	0,1%	0,6%
Genel Toplam	**242.637**	**9.548.085**	**100,0%**	**2,5%**

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamında yer alan bütün işyerlerine bakıldığında; Türkiye geneline ait açık iş oranı yüzde 2,5'tir. 100 kişilik kadronun 97'si dolu 3'ü boştur. 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde olduğu gibi en çok açık iş İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir. Açık işlerin yüzde 38,2'si İmalat, yüzde 21,2'si Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yer almaktadır. Bu iki sektör toplam açık işlerin yüzde 59,4'ünü oluşturmaktadır. En yüksek açık iş oranına sahip sektör yüzde 3,9 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörüdür. Açık iş oranı en düşük olan sektör ise yüzde 0,6 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörüdür. İmalat sektörü yüzde 3 ile Türkiye genelinin üzerinde yer alırken, Toptan ve Perakende Ticaret yüzde 2,4 ve İnşaat sektörü yüzde 2,1 ile Türkiye genelinin altında yer almıştır. Araştırma döneminin Mart-Nisan ayları olması İnşaat sektöründeki açık iş sayısını olumsuz etkilemiştir. Ayrıca mevsim normallerinin altında seyreden hava şartları ekonomisi turizm ve inşaata dayalı illerde diğer sektörleri de olumsuz etkilemiştir. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe araştırmanın metodolojisinden kaynaklı sıkıntılar yaşanmıştır. Çalışma işyeri bazlı olduğu için bankaların şubeleri ziyaret edilmiş ancak şubelerin personel alma yetkisinin olmamasından ve personel alımlarının merkezden olmasından dolayı bu sektörde de açık işi düşük çıkarmıştır. Ayrıca Eğitim sektöründe dershanelerin kapatılacağı

beklentisi yine açık işleri olumsuz etkilemiştir. Özellikle 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ortaya çıkan açık iş sayısı beklentilerin altında kalmıştır.

Yukarıda yer alan üç tabloya genel olarak bakıldığında; açık işlerin dağılımı benzerlik göstermektedir. Fakat çalışan sayılarının farklılaşması sebebiyle açık iş oranlarında farklılık görülmektedir. Her iki işyeri büyüklüğünde de en çok açık iş İmalat sektöründe yer almasına rağmen 2-9 istihdamlı işyerlerinde İmalat sektörünün açık iş oranı yüzde 6,4 iken 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 2'ye düşmüştür. Türkiye geneline bakıldığında, 2-9 istihdamlı işyerlerinin açık iş oranı yüzde 4 iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 1,7'ye düşmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinin açık iş oranının 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden yüksek olması 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin 2-9 istihdamlı işyerlerine göre daha kurumsal olup kapasitelerini tamamlamaya çok yakın olduklarının, 2-9 istihdamlı işyerlerinin ise eleman talebinin daha çok olduğunun bir göstergesidir.

Şekil 25 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerine Ait Ortalama Açık İş Sayısı

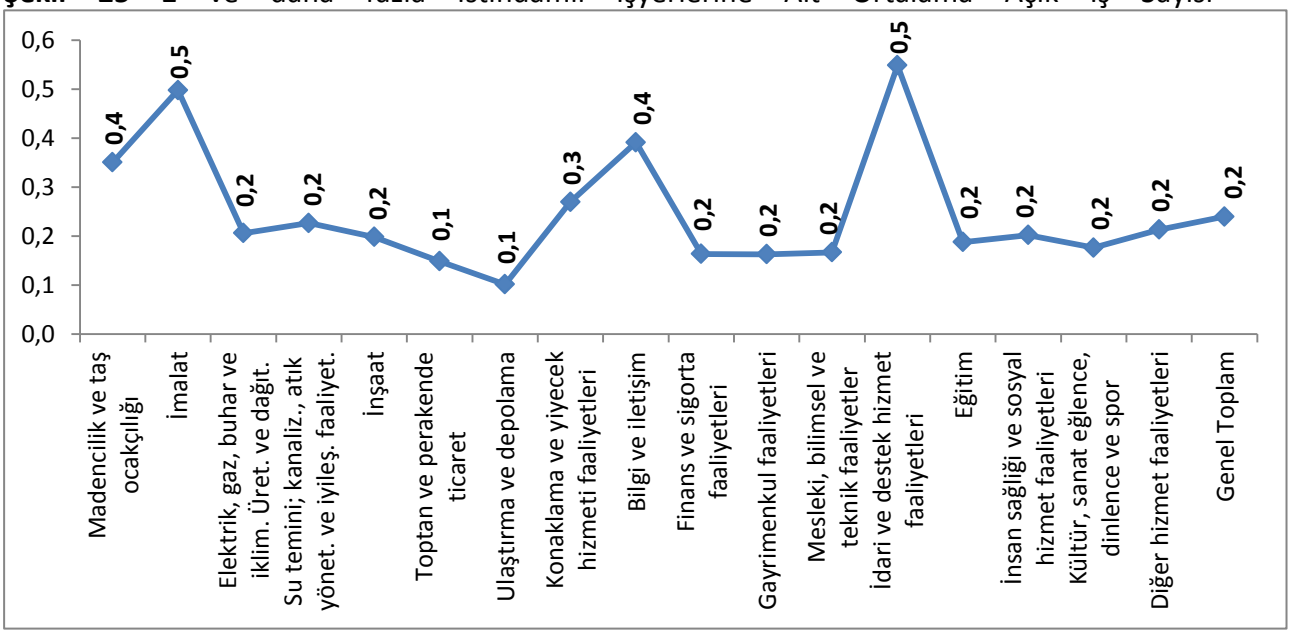

Kaynak: İPA 2015

Genel toplam üzerinden bir değerlendirme yapıldığında; 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine ait ortalama açık iş sayılarında Madencilik ve Taş ocakçılığı, İmalat, Bilgi ve İletişim ve İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleri ortalamanın üzerinde kalarak diğer sektörlerden farklılaşmaktadır.

Açık iş sayısına ve açık iş oranına il düzeyinde bakıldığında; en fazla açık iş İstanbul'dadır. Her 3 açık işten 1 tanesi İstanbul'dadır. Daha sonra ise Bursa gelmektedir. Türkiye genelindeki açık işlerin yüzde 8'i Bursa'dadır. Bu alanda Bursa ili Ankara ve İzmir'i geçmiştir. Bursa'dan sonra sırası ile İzmir, Ankara, Antalya, Kocaeli ve Sakarya en fazla açık işe sahip iller olmuşlardır. En az açık iş ise geçen yıl

da olduğu gibi Hakkari'dedir. Hakkari geçen yıl ki çalışmaya göre daha fazla sayıda açık işe sahip olsa da 81 il içerisinde en az açık işe sahip il olmuştur. Daha sonra sırası ile Tunceli, Siirt, Kilis, Van, Iğdır ve Nevşehir gelmektedir. Açık iş sayısının yanında açık iş oranına da bakıldığında; Türkiye genelinde yüzde 1,7 olan açık iş oranının üzerine 41 il çıkarken, 40 ilin açık iş oranı ise Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. En yüksek açık iş oranı Ardahan ilinde yüzde 9,1 olarak gerçekleşmiştir. Daha sonra sırası ile Bayburt yüzde 5,6, Bitlis yüzde 5, Çankırı yüzde 4,8, Tokat yüzde 4,5, Muğla yüzde 3,9, Kastamonu, Aydın yüzde 3,8 ve Sakarya yüzde 3,5 olarak gerçekleşmiştir. En düşük açık iş oranına sahip olan İller ise yüzde 0,3 ile Van, Siirt yüzde 0,4, Nevşehir yüzde 0,5, Elazığ yüzde 0,6, Mardin, Gaziantep ve Malatya yüzde 0,7'dir.

Tablo 68 Sektörlere Göre Açık İş Dağılımlarının 2014 Yılı ile Karşılaştırması

Sektör	2014 10 ve daha fazla		2015 10 ve daha fazla	
	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
İmalat	43,8%	3,4%	44,6%	2,0%
Toptan ve Perakende Ticaret;	17,5%	3,0%	17,1%	1,8%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	7,5%	2,7%	8,8%	2,0%
İnşaat	7,1%	1,7%	7,8%	1,4%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	7,7%	2,7%	6,1%	1,5%
Ulaştırma ve Depolama	4,1%	2,4%	3,7%	1,4%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2,2%	2,2%	3,4%	2,1%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2,6%	2,6%	2,0%	1,1%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2,1%	4,4%	1,8%	2,7%
Eğitim	1,7%	1,7%	1,1%	0,7%
Bilgi ve İletişim	1,4%	2,6%	1,0%	1,1%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,6%	0,7%	0,8%	0,4%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,7%	1,7%	0,6%	1,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,6%	2,9%	0,6%	1,6%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor	0,3%	2,1%	0,3%	1,3%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağ.	0,1%	0,5%	0,1%	0,4%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faal.	0,1%	0,9%	0,1%	0,4%
Genel Toplam	100,0%	2,7%	100,0%	1,7%

Kaynak: İPA 2015

2014 yılında yapılan İşgücü Piyasası Araştırması sonucuna göre Türkiye geneline ait açık iş oranı yüzde 2,7 iken, bu sene yüzde 1,7'ye düşmüştür. İmalat sektöründe 1,4, Toptan ve Perakende Ticaret Sektöründe ise 1,2 puanlık bir azalış görülmektedir. Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe yaşanan 0,7 ve Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe yaşanan 0,8 puanlık düşüşün sebebi, mevsim sıcaklıklarının normalin altında izlemesi olabilir. Ayrıca bir önceki çalışmanın Mayıs-Haziran, bu sene yapılan çalışmanın ise Mart-Nisan aylarında olması da açık iş oranlarının düşmesinde oldukça önemli bir etkendir. İnşaat sektöründe 0,3 puanlık azalış yaşanmıştır. Şöyle ki

dolar fiyatının yükselmesiyle işverenlerin girdi maliyetleri artmış ve dolayısıyla eleman talebinde bulunmamışlardır. Ayrıca bu sektör için mevsimsel şartlar da belirleyici olmuştur. Açık iş oranında en büyük düşüş 1,7 puanlık azalış ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe yaşanmıştır. Bütün sektörlerde açık iş oranında geçen yıla göre düşüş yaşanmıştır. Açık iş oranı en az düşen sektör ise Mesleki, Teknik ve Bilimsel Faaliyetler sektörü olmuştur. Çalışmanın aynı zaman diliminde gerçekleştirilmemesi karşılaştırılabilirliğini güçleştirmektedir.

Sektörlerin açık işlerden aldığı paya bakıldığında, çok büyük bir değişimin yaşanmadığı görülmektedir. Sıralamada da birkaç sektörün birer basamak yerinin değiştiği tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında 242 bin 637 açık iş alınmıştır. Bunun 130 bin 215'i 2-9 istihdamlı işyerleri, 112 bin 422'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri tarafından verilmiştir. Açık işlerin yarısında (yüzde 50,2) cinsiyet tercihi sadece erkek, yüzde 17,6'sında sadece kadın, yüzde 32,2'sinde ise cinsiyetin fark etmediği belirtilmiştir.

Tablo 69 2-9 İstihdamlı İşyerlerinde Açık İşlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektör	2-9							
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
İmalat	4.577	26.266	12.138	42.980	10.6%	61.1%	28.2%	100.0%
Toptan ve Perakende Ticaret	5.881	18.819	7.449	32.149	18.3%	58.5%	23.2%	100.0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2.421	3.632	5.016	11.069	21.9%	32.8%	45.3%	100.0%
İnşaat	1.033	9.504	413	10.950	9.4%	86.8%	3.8%	100.0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2.221	4.760	2.697	9.678	23.0%	49.2%	27.9%	100.0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2.465	1.540	1.232	5.237	47.1%	29.4%	23.5%	100.0%
Ulaştırma ve Depolama	429	3.432	644	4.505	9.5%	76.2%	14.3%	100.0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	856	1.057	1.813	3.726	23.0%	28.4%	48.6%	100.0%
Bilgi ve İletişim	597	438	2.268	3.303	18.1%	13.3%	68.7%	100.0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	921	97	339	1.357	67.9%	7.1%	25.0%	100.0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	467	144	647	1.258	37.1%	11.4%	51.4%	100.0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	164	164	903	1.232	13.3%	13.3%	73.3%	100.0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	126	663	284	1.074	11.8%	61.8%	26.5%	100.0%
Eğitim	513	128	385	1.026	50.0%	12.5%	37.5%	100.0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	7	273	118	398	1.9%	68.5%	29.6%	100.0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.İyi.Faal.	36	141	0	178	20.5%	79.5%	0.0%	100.0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim.Ür.Dağ.	19	43	33	95	20.0%	45.7%	34.3%	100.0%
Genel Toplam	22.734	71.102	36.379	130.215	17.5%	54.6%	27.9%	100.0%

Kaynak: 2015 İPA

Açık işlerin büyük bir kısmı dört sektördeki işyerleri tarafından verilmiştir. Bu sektörler İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve İnşaat'tır. Bu dört

sektördeki açık işlerin, toplam açık işler içindeki payının 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 75 olduğu görülmektedir.

2-9 istihdamlı işyerlerinde sektörlerin neredeyse yarısında, açık işlerde belirgin bir erkek tercihi vardır. Örneğin İnşaat sektöründe yüzde 86,8, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetlerinde yüzde 79,5, Ulaştırma ve Depolamada yüzde 76,2'dir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor ile İmalat sektörleri ise arkadan gelmektedir. Açık işlerde kadın tercihinin öne çıktığı üç sektör vardır ki bu sektörlerde kadınların tercih edilirliği, erkek tercih oranının ve fark etmez oranının üzerindedir. Bunlar İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri (yüzde 67,9), Eğitim (yüzde 50) ve Diğer Hizmet Faaliyetleridir (yüzde 47,1).

Tablo 70 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Açık İşlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektör	10 ve daha fazla							
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
İmalat	8.937	24.684	16.533	50.154	17.8%	49.2%	33.0%	100.0%
Toptan ve Perakende Ticaret	4.006	9.225	5.975	19.206	20.9%	48.0%	31.1%	100.0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1.451	2877	5.598	9.925	14.6%	29.0%	56.4%	100.0%
İnşaat	903	6.128	1.690	8.720	10.3%	70.3%	19.4%	100.0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1.747	1.976	3.122	6.845	25.5%	28.9%	45.6%	100.0%
Ulaştırma ve Depolama	217	2.819	1.169	4.205	5.2%	67.0%	27.8%	100.0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	508	806	2.491	3.805	13.3%	21.2%	65.5%	100.0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	775	143	1.351	2.269	34.2%	6.3%	59.5%	100.0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	601	751	718	2.070	29.0%	36.3%	34.7%	100.0%
Eğitim	431	92	707	1.230	35.1%	7.5%	57.4%	100.0%
Bilgi ve İletişim	99	127	925	1.151	8.6%	11.0%	80.3%	100.0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	18	132	712	863	2.1%	15.3%	82.6%	100.0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	53	569	89	710	7.4%	80.1%	12.5%	100.0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	103	159	406	669	15.5%	23.8%	60.7%	100.0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	57	84	168	309	18.4%	27.2%	54.4%	100.0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim.Üretimi Dağ.	52	58	55	164	31.9%	35.0%	33.2%	100.0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.İyi. Faal.	13	50	62	125	10.4%	40.1%	49.5%	100.0%
Genel Toplam	19.971	50.680	41.771	112.422	17.8%	45.1%	37.2%	100.0%

Kaynak: 2015 İPA

2-9 istihdamlı işyerlerinde olduğu gibi 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde de açık işlerin büyük bir kısmı dört sektördeki işyerleri tarafından verilmiştir. Bu sektörler İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ile İnşaat sektörleri olup, bu dört sektördeki açık işlerin toplam açık işler içindeki payı, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise yüzde 78'dir. İmalat sektörü, hem 2-9 hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, açık işlerde erkek tercihinin en yüksek olduğu sektördür. İkinci sırada ise Toptan ve Perakende Ticaret sektörü

gelmektedir. Açık işlerde kadın tercihi açısından ise durum daha farklıdır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde Toptan ve Perakende Ticaret, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise İmalat sektörleri en çok kadın açık iş sayısının olduğu sektörlerdir.

Tablo 71 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Açık İşlerin Sektör ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektör	2 ve daha fazla							
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
İmalat	13.513	50.950	28.671	93.134	14.5%	54.7%	30.8%	100.0%
Toptan ve Perakende Ticaret	9.887	28.044	13.424	51.355	19.3%	54.6%	26.1%	100.0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	3.872	6.509	10.614	20.995	18.4%	31.0%	50.6%	100.0%
İnşaat	1.936	15.632	2.103	19.671	9.8%	79.5%	10.7%	100.0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2.729	5.566	5.189	13.483	20.2%	41.3%	38.5%	100.0%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2.603	3.034	4.935	10.572	24.6%	28.7%	46.7%	100.0%
Ulaştırma ve Depolama	646	6.251	1.813	8.710	7.4%	71.8%	20.8%	100.0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	3.065	2.291	1.950	7.307	42.0%	31.4%	26.7%	100.0%
Bilgi ve İletişim	696	565	3.193	4.454	15.6%	12.7%	71.7%	100.0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1.696	240	1.690	3.626	46.8%	6.6%	46.6%	100.0%
Eğitim	944	220	1.091	2.256	41.9%	9.8%	48.4%	100.0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	486	276	1.359	2.121	22.9%	13.0%	64.1%	100.0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	268	324	1.309	1.901	14.1%	17.0%	68.9%	100.0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	183	747	452	1.383	13.2%	54.0%	32.7%	100.0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	60	842	206	1.108	5.4%	76.0%	18.6%	100.0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.İyi. Faal.	49	192	62	303	16.3%	63.3%	20.4%	100.0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim.Ür. Dağ.	71	101	87	259	27.5%	38.9%	33.6%	100.0%
Genel Toplam	42.705	121.782	78.150	242.637	17.6%	50.2%	32.2%	100.0%

Kaynak: 2015 İPA

Açık işlerde cinsiyet tercihine sektörel olarak bakıldığında; 9 sektörde erkek, 6 sektörde fark etmez, 2 sektörde ise kadın çalışan tercihinin ilk sırada olduğu görülmektedir. Kadın tercihinin en yüksek olduğu sektörler; İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Eğitim ve Diğer Hizmet Faaliyetleridir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ve Eğitim sektörlerinde erkek tercih oranı yüzde 10'un altındadır fakat fark etmez seçeneğinin payı kadın tercih oranına yakındır. Diğer Hizmet Faaliyetlerinde ise kadın tercih oranı erkeğin ve fark etmezin üzerindedir (yüzde 42). Bilgi ve İletişim sektörü ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe fark etmezin ağırlığı yüksektir ve belirgin bir cinsiyet tercihi yoktur. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ile Eğitim sektörlerinde kadın işgücünün erkeklere göre daha yüksek oranda talep edilmesinin bir nedeni bu sektörlerde kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından fazla olmasıdır. Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe ise çalışan erkek sayısı kadın sayısından fazla olmasına rağmen açık işlerde istenen cinsiyet tercihinde kadın ön plana çıkmıştır. Erkek çalışan tercihinin en yüksek oranda olduğu sektör İnşaat'tır. Daha sonra ise Maden ve

Taş ocakçılığı ile Ulaştırma ve Depolama sektörleri gelmektedir. Bu sektörlerdeki açık işlerde erkek tercihi oranı yüzde 70'lerin üzerindedir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründeki açık işlerin sadece yüzde 5,4'ü için kadın işgücü tercih edilmektedir.

İl düzeyinde açık işlerde tercih edilen cinsiyet durumunu analiz edecek olursak; sadece 2 ilde kadın tercih oranı diğer seçenekleri geride bırakmıştır. Bu iller Ağrı ve Bingöl'dür. 55 adet ilde erkek talebi, 24 adet ilde ise "fark etmez" ilk sıradadır. Fark etmez'in ilk sırada olduğu illerden sadece Bayburt ve Bitlis'te kadınların oranı erkeklerden yüksektir.

Açık işlerde kadın işgücü talep etme oranının en yüksek olduğu iller Bingöl, Ağrı, Gaziantep, Sakarya, Van, Ordu ve Balıkesir illerindir. Söz konusu illerin oranları yüzde 30'ların üzerindedir. Kadınların en düşük oranda talep edildikleri iller ise sırası ile Hakkâri, Bayburt, Şırnak, Bitlis, Kastamonu, Afyonkarahisar, Gümüşhane, Iğdır ve Ardahan'dır. Hakkâri ilinde açık işlerde sadece kadın işgücü talebi olmamıştır. Açık işlerde erkek işgücü talep etme oranının en yüksek olduğu iller sırasıyla Hakkâri, Ardahan, Kırşehir, Iğdır, Artvin, Siirt, Yozgat ve Konya'dır. Erkek işgücü talebinin en düşük oranda olduğu iller ise Bayburt, Bitlis, Adıyaman, Şanlıurfa, Çankırı, Bingöl ve Sinop'tur. "Fark etmez" seçeneğinin en yüksek oranda Bayburt, Bitlis, Adıyaman, Şanlıurfa, Çankırı ve Sinop illeridir. "Fark etmez" seçeneğinin en az oranda işaretlendiği iller ise Bingöl, Ardahan, Kırşehir, Hakkâri, Siirt, Kars ve Artvin'dir.

Bingöl, Ağrı, Gaziantep illerinde kadın çalışan oranı düşük iken açık işlerde kadın işgücü oranının yüksek olması dikkat çekicidir. Açık işlerde cinsiyet tercihini açık iş olan meslekler etkilemektedir.

Tablo 72 Açık İşlerin Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektör	2014 10 ve daha fazla			2015 10 ve daha fazla		
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Kadın	Erkek	Fark etmez
İmalat	10,6%	48,9%	40,5%	17,8%	49,2%	33,0%
Toptan ve Perakende Ticaret	15,8%	47,3%	36,9%	20,9%	48,0%	31,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	10,0%	34,4%	55,6%	14,6%	29,0%	56,4%
İnşaat	7,1%	75,0%	17,9%	10,4%	70,3%	19,4%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	6,5%	32,6%	60,9%	25,5%	28,9%	45,6%
Ulaştırma ve Depolama	12,5%	74,8%	12,7%	5,2%	67,0%	27,8%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	8,6%	28,2%	63,2%	13,4%	21,2%	65,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	24,1%	4,1%	71,9%	34,2%	6,3%	59,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	23,2%	24,6%	52,2%	29,0%	36,3%	34,7%
Eğitim	14,3%	6,2%	79,5%	35,0%	7,5%	57,5%
Bilgi ve İletişim	5,6%	17,2%	77,2%	8,6%	11,0%	80,4%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1,9%	19,5%	78,6%	2,1%	15,3%	82,5%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	5,2%	83,4%	11,3%	7,5%	80,1%	12,5%
Gayrimenkul Faaliyetleri	6,5%	19,2%	74,3%	15,4%	23,8%	60,7%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	13,1%	20,0%	66,9%	18,4%	27,2%	54,4%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür.Dağ.	4,3%	56,4%	39,4%	31,7%	35,4%	33,5%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.İyi.Faal.	7,5%	70,5%	22,0%	10,4%	40,0%	49,6%
Genel Toplam	11,4%	45,7%	42,8%	17,8%	45,1%	37,2%

Kaynak: 2015 İPA

2014 yılında açık işlerin yüzde 11,4'ünde kadınlar, yüzde 45,7'sinde erkekler tercih edilirken yüzde 42,8 oranında fark etmez seçeneğinin işaretlendiği tespit edilmiştir. Bu yıl için kadın tercih oranı geçen yıla göre yükselerek yüzde 17,8'e çıkmış, fark etmez seçeneğinin payı ise yüzde 37,2'ye düşmüştür. Erkeklerin tercih edilirliğinde ise ciddi bir değişiklik yoktur. Oran yüzde 45,7'den yüzde 45,1'e düşmüştür.

2014 yılı ile karşılaştırıldığında Ulaştırma ve Depolama sektörü dışında kalan bütün sektörlerdeki açık işlerde kadınların tercih oranı artmış, bu sektörde ise yüzde 12,5'ten yüzde 5,2'ye düşmüştür. Sektörlerin çoğunda kadın tercih oranının artışı erkek tercih oranının azalması şeklinde, bazı sektörlerde ise erkek tercih oranının değil, fark etmez seçeneğinin payının düşmesi şeklinde tezahür etmiştir.

Yukarıda bahsedildiği üzere kadın tercihinin artmasının ve fark etmez tercihinin azalmasının en büyük müsebbibi olan sektörler kadınların tercih edildiği açık işlerin yarıdan çoğunu barındıran İmalat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörleridir. Kadınların tercih edildiği açık işlerin ve erkeklerin tercih edildiği açık işlerin içinde sektörlerin payına bakıldığında İmalat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinin toplam payı yüzde 65 civarındadır ki bu oran 2014 yılı için de yaklaşık olarak böyledir.

Geçen yıla göre düşmekle birlikte erkek tercih oranının en yüksek olduğu sektörler değişmemiştir. Bunların ilk üçü sırasıyla Madencilik ve Taş Ocakçılığı, İnşaat ve Ulaştırma ve Depolama sektörleridir.

Gayrimenkul Faaliyetleri, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Eğitim ve İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde açık işlerde kadın tercih oranı artmış, erkeklerde fazla değişme olmamış, fark etmez seçeneğinin ise payı azalmıştır.

Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe kadın tercihinde ciddi artış, erkekte ise azalış vardır. Kadın tercihinin payı yüzde 4,3'ten yüzde 31,9'a çıkmıştır. Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe erkek tercihinin payı yüzde 70,3'ten yüzde 40,1'e düşmüş, fark etmez seçeneğinin payı ise artmıştır.

Fark etmez seçeneğinin oranının düşük olduğu sektörlerde genellikle tercih edilen cinsiyet erkektir. (Madencilik ve Taş Ocakçılığı, İnşaat, Ulaştırma ve Depolama gibi.) Fark etmez seçeneğinin payının yüksek olduğu sektörlerde genelde erkek tercihi kadınlardan yüksektir ama bunun istisnası Eğitim ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleridir. Hem geçen yıl hem de bu yıl bu sektörlerde kadın tercih oranı erkeklerin çok üstündedir ve bu yıl geçen yıla göre artmış olup fark etmez seçeneğinin payı azalmıştır. Fakat yine de belirgin olarak kadınların tercih edildiğini söyleyebileceğimiz bir sektör yoktur. Çünkü kadın tercih oranının erkek tercih oranından yüksek olduğu sektörlerde fark etmez oranı kadın tercih oranından daha yüksektir.

Tablo 73 Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek Grubu	2-9 Arası	10 ve daha fazla	2 ve daha fazla
	Açık iş	Açık iş	Açık iş
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	40.668	24.211	64.879
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	23.874	25.218	49.091
Hizmet ve Satış Elemanları	26.546	18.756	45.303
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	10.142	16.770	26.912
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Men.	12.246	9.081	21.327
Profesyonel Meslek Mensupları	9.413	8.733	18.146
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	7.039	8.444	15.483
Yöneticiler	287	708	995
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0	501	501
Genel Toplam	130.215	112.422	242.637

Kaynak: 2015 İPA

Açık işlerin meslek grubuna göre dağılımında bazı meslek gruplarında 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin bazı meslek gruplarında 2-9 istihdamlı işyerlerinin açık işlerinin daha fazla olduğunu görmekteyiz.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışan sayısı 6,5 milyona yakın iken 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışan sayısı 3 milyon civarındadır. Buna rağmen, açık işler 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, 2-9 istihdamlı işyerlerine göre yaklaşık 18 bin kişi daha azdır.

En çok açık iş verilen mesleklerde üç meslek grubu öne çıkmaktadır. Bunlar, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Hizmet ve Satış Elemanlarıdır. Hem 2-9 istihdamlı hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde açık işlerin yüzde 60'tan fazlası bu üç meslek grubundadır. Bu durum, açık işlerin çoğunun İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde olmasıyla paralel bir sonuçtur.

2-9 istihdamlı işyerlerinde, toplam açık işlerin üçte birine yakın bir kısmına tekabül eden 40 bin 668 açık iş, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubundadır. Bununla birlikte, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ilk sırada olsa bile, bu gruptaki açık işler, toplamın yüzde 21,5'ini oluşturmaktadır. Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubundaki açık iş sayısı 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, 2-9 istihdamlı işyerlerine göre yaklaşık 6 bin kişi daha azdır. 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki açık iş sayısı arasındaki farkı büyük ölçüde bu iki meslek grubundaki açık iş sayılarındaki farklar ortaya çıkarmaktadır. Bununla birlikte bahsedilen durum Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar için geçerli değildir. Bu meslek grubunda 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki açık iş sayısı 2-9 istihdamlı işyerlerindeki açık iş sayısından yaklaşık bin 400 fazladır.

Açık iş oranı açık işleri daha iyi analiz edebilmemiz için önemli bir göstergedir. Aşağıdaki grafikte açık iş oranlarına Meslek gruplarına ve işyeri büyüklüklerine yer verilmiştir.

Şekil 26 Meslek Gruplarına ve İşyeri Büyüklüklerine Göre Açık İş Oranı

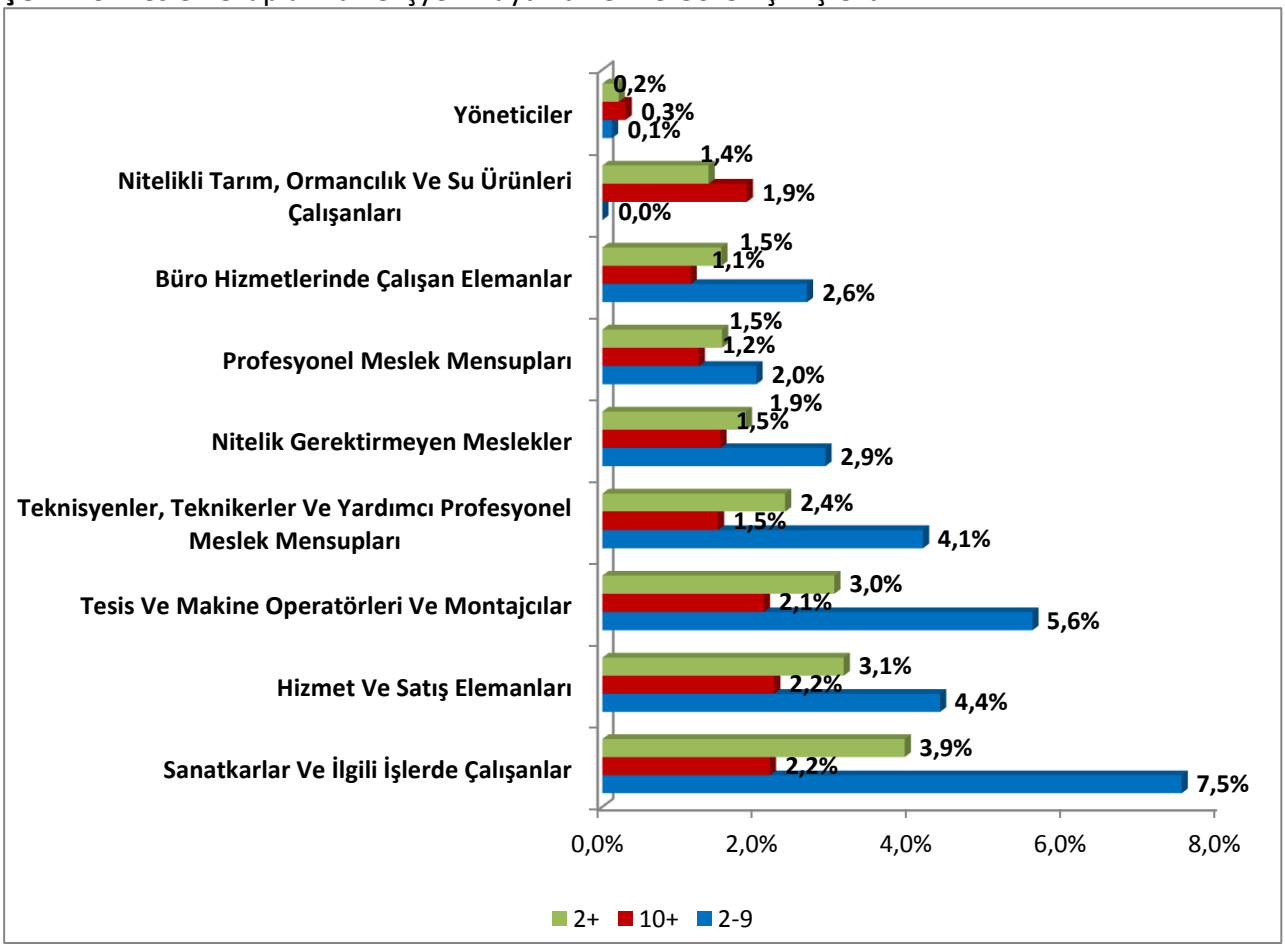

Kaynak: 2015 İPA

Yukarıda bahsedilen üç meslek grubu bütün işyerlerinde hem çalışan sayısının hem de açık iş sayısının büyük bölümünü barındıran meslek gruplarıdır. Aynı zamanda açık iş oranlarının en yüksek olduğu meslek grupları da bunlardır. Örneğin 2-9 istihdamlı işyerlerinde Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlarda açık iş oranı yüzde 7,5'tir. Bu üç grubun haricinde, 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 4,1 açık iş oranıyla Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları da ön plana çıkmaktadır.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 2-9 istihdamlı işyerlerine göre açık iş oranı iki meslek grubu haricinde bütün meslek gruplarında daha düşüktür. Bu iki grup çalışan ve açık işler içinde ağırlığı düşük olan Yöneticiler ile Nitelikli Tarım Ormancılık ve Su Ürünleri çalışanlarıdır.

Araştırma kapsamındaki bütün işyerleri genelinde açık iş oranı yüzde 2,5'tir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde açık iş oranı genel oranın altında olup yüzde 1,7'dir. Bu işyerlerinde en çok açık iş olan meslek gruplarında bile oran yüzde 2,2 olup ortalamanın altındadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise bu oran yüzde 4,1'dir. Bu işyerlerinde dokuz meslek grubundan altısında açık iş oranları genel oranın üzerindedir.

Tablo 74 Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek Grupları	2014 10 ve daha fazla			2015 10 ve daha fazla		
	Açık iş	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı	Açık iş	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	49.762	25.1%	3.6%	25.218	22.4%	2.1%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	39.653	20.0%	3.1%	24.211	21.5%	2.2%
Hizmet ve Satış Elemanları	32.461	16.3%	3.4%	18.756	16.7%	2.2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	32.417	16.3%	2.5%	16.770	14.9%	1.5%
Teknisyenler, Teknikerler Yard. Prof. Meslek Men.	14.346	7.2%	2.3%	9.081	8.1%	1.5%
Profesyonel Meslek Mensupları	15.272	7.7%	2.1%	8.733	7.8%	1.2%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	12.756	6.4%	1.8%	8.444	7.5%	1.1%
Yöneticiler	857	0.4%	0.4%	708	0.6%	0.3%
Nitelikli Tarım, Orman. ve Su Ürünleri Çalışanları	1.058	0.5%	3.6%	501	0.4%	1.9%
Genel Toplam	198.582	100.0%	2.7%	112.422	100.0%	**1.7%**

Kaynak: 2015 İPA

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden alınan açık iş sayısında, geçen yıl gerçekleştirilen araştırma kapsamında alınana göre 86 binlik bir düşüş vardır. Aynı şekilde açık iş oranı geçen yıl yüzde 2,7 iken bu yıl yüzde 1,7'ye düşmüştür. Bu düşüş bütün meslek grupları için söz konusudur. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımında geçen yıl ile bu yıl arasında önemli bir değişme görülmemektedir.

En çok açık iş verilen ilk üç meslek grubu ve ilaveten Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlarında açık iş oranları hem geçen yıl hem de bu yıl ortalamanın üstündedir.

Tablo 75 Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Meslek Grubu	2-9				10 ve daha fazla			
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1.750	11.413	10.710	23.874	4.292	11.734	9.191	25.218
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.440	37.259	1.969	40.668	2.668	17.884	3.658	24.211
Hizmet ve Satış Elemanları	7.879	8.623	10.044	26.546	3.993	5.160	9.602	18.756
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	2.733	4.974	2.435	10.142	3.973	7.001	5.796	16.770
Teknisyenler, Teknikerler Yard.ı Prof. Mes.Mens.	3.690	4.621	3.934	12.246	1.148	4.640	3.293	9.081
Profesyonel Meslek Mensupları	2.365	2.661	4.388	9.413	1.534	1.684	5.515	8.733
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2.828	1.345	2.867	7.039	2.151	2.113	4.180	8.444
Yöneticiler	48	207	32	287	118	158	432	708
Nitelikli Tarım, Orman. Su Ürün. Çalışanları	0	0	0	0	93	307	101	501
Genel Toplam	22.734	71.102	36.379	130.215	19.971	50.680	41.771	112.422

Kaynak: 2015 İPA

2-9 istihdamlı işyerlerindeki açık iş sayısı 130 bin 215 iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki açık iş sayısı 112 bin 422'dir. Bu farklılık cinsiyet tercihi ve meslek grubu açısından incelendiğinde bazı dikkat çekici hususlar öne çıkmaktadır.

2-9 istihdamlı işyerlerindeki açık işlerin yüzde 54,6'sında yani 71 bin 102'sinde erkekler tercih edilmiştir. Bu tercihin 37 bin 259'u yani yarıdan fazlası Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubundadır. Aynı meslek grubunda 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise cinsiyet tercihi farklılaşmaktadır. Kadın ve fark etmez seçeneklerinin tercih edildiği açık işlerin sayısı 2-9 istihdamlı işyerlerinden daha fazla iken, erkeklerin tercih edildiği açık işlerin sayısı 2-9 istihdamlı işyerlerine göre yaklaşık 20 bin daha düşüktür. Açık iş sayılarına ilişkin yukarıda bahsedilen farklılık büyük ölçüde buradan kaynaklanmaktadır.

Açık işlerde kadın tercihi oranı 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde birbirine çok yakın olup yüzde 17 civarındadır. Fakat 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, 2-9 istihdamlı işyerlerine göre erkek tercih oranı 10 puan düşük, fark etmez tercihlerinin oranı 10 puan yüksektir.

Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlarda kadın tercih oranı 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 40,2 iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 25,5'tir. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubu bütün işyerlerinde kadın tercih oranının en yüksek olduğu meslek grubudur.

İşyeri büyüklüğünün cinsiyet tercihini etkilemesine dair başka bir örnek Yöneticiler meslek grubu ile ilgilidir. Bu meslek grubunda 2-9 istihdamlı işyerlerinde 287 açık işin 207'sinde erkek tercih edilmiştir ki bu yüzde 72,1 oranında gerçekleşen bir tercihtir. Fakat bu durum 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çok daha farklıdır. Bu işyerlerinde, Yöneticiler meslek grubunda verilen 708 açık işin 158'inde yani yüzde 22,3'ünde tercih edilen cinsiyet erkektir.

Hizmet ve Satış Elemanları ile Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubundaki açık işlerde, belirgin bir cinsiyet tercihi yoktur. Bu durum 2-9 istihdamlı işyerlerinde Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları için de böyleyken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde erkek tercihi oranı daha yüksek gerçekleşmekte ve yüzde 51,1'e çıkmaktadır.

Kadınların öne çıktığı, sayısal ve oransal olarak erkeklerin ve fark etmez seçeneğinin üzerinde olduğu bir meslek grubu bulunmamaktadır. Sayısal olarak en çok kadın tercih edilen açık işler, 2-9 istihdamlı işyerlerinde Hizmet ve Satış Elemanları, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarıdır.

Tablo 76 Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Meslek Grubu	2014 10 ve daha fazla				2015 10 ve daha fazla			
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	3.362	2.529	6.857	12.756	2.151	2.113	4.180	8.444
Hizmet ve Satış Elemanları	4.061	10.686	17.714	32.461	3.993	5.160	9.602	18.756
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	4.948	14.200	13.270	32.417	3.973	7.001	5.796	16.770
Nitelikli Tarım, Orman. Su Ürün. Çalışanları	22	783	253	1.058	93	307	101	501
Profesyonel Meslek Mensupları	1.955	2.938	10.378	15.272	1.534	1.684	5.515	8.733
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	2.060	30.997	6.594	39.652	2.668	17.884	3.658	24.211
Teknisyenler, Teknikerler ve Yard.ı Prof. Mes.Mens.	1.064	7.452	5.827	14.346	1.148	4.640	3.293	9.081
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	5035	21075	23651	49762	4292	11734	9191	25218
Yöneticiler	201	187	469	857	118	158	432	708
Genel Toplam	22.707	90.848	85.013	198.582	19.971	50.680	41.771	112.422

Kaynak: 2015 İPA

2014 yılı İPA sonuçları ile karşılaştırıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki açık işlerde kadın tercih oranı artmış (yüzde 11,4'ten yüzde 17,8'e çıkmıştır), erkek tercih oranı fazla değişmemiş, fark etmez seçeneği azalmıştır (yüzde 42,8'den yüzde 37,2'ye düşmüştür).

Bütün meslek gruplarında erkek tercihi sayısal olarak azalmıştır. Kadın tercihi ise bazı meslek gruplarında artmış fakat meslek grubu içindeki oranı açısından iki meslek grubu dışında bütün meslek gruplarında artmış; Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ve Yöneticilerde düşmüştür.

Fark etmez seçeneğinin payının düşük olduğu ve belirgin olarak erkeklerin tercih edildiği meslek grupları geçen yıla göre değişmemiştir. Bunlar, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları'dır. Bu üç meslek grubunda da geçen yıla göre fark etmez ve erkek tercihi azalmış, kadın tercihi artmıştır. Buna rağmen erkek tercih oranı daha yüksektir.

Fark etmez tercihinin arttığı tek meslek grubu Yöneticiler'dir. Bu meslek grubunda, oranlar birbirine yakın olmakla birlikte, geçen yıl kadın tercih oranı erkek tercih oranından fazlayken bu yıl erkek tercih oranı kadın tercih oranından fazladır. Yöneticilerle birlikte Profesyonel Meslek Mensupları, fark etmez seçeneğinin en yüksek olduğu ve cinsiyet tercihleri arasında çok yüksek fark olmayan iki meslek grubudur.

Tablo 77 Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Meslek Grubu	2015 2 ve daha fazla			
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4.109	55.143	5.627	64.879
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	6.042	23.148	19.901	49.091
Hizmet ve Satış Elemanları	11.873	13.783	19.647	45.303
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	6.706	11.975	8.232	26.912
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Prof. Meslek Mens.	4.839	9.261	7.228	21.327
Profesyonel Meslek Mensupları	3.899	4.345	9.903	18.146
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	4.979	3.458	7.047	15.483
Yöneticiler	167	364	464	995
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	93	307	101	501
Genel Toplam	42.705	121.782	78.150	242.637

Kaynak: 2015 İPA

Araştırma kapsamında toplam 242 bin 637 açık iş tespit edilmiş olup bunların yarıdan çoğu üç meslek grubundadır. Bu gruplar Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ve Hizmet ve Satış Elemanları'dır. Sayısal olarak en çok erkek tercih edilen meslek grupları da bunlardır. Meslek grubu içindeki tercih oranına göre ise yüzde 85 oranında Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, yüzde 61,3 ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grupları erkek tercihi açısından öne çıkmaktadır.

Açık işlerde kadın tercih oranının en yüksek olduğu meslek grupları ise, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar (yüzde 32,2), Hizmet ve Satış Elemanları (yüzde 26,2) ve Nitelik Gerektirmeyen Meslekler (yüzde 24,9)dir. Fakat bu meslek gruplarından sadece Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlarda kadın tercih oranı erkeklerden fazla fakat fark etmez oranının altındadır. Genel olarak kadınların belirgin olarak tercih edildikleri bir meslek grubu yoktur.

Tablo 78 Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

Sıra	2-9			10 ve daha fazla			2 ve daha fazla		
	Meslekler	Açık İş Sayısı	Oran	Meslekler	Açık İş Sayısı	Oran	Meslekler	Açık İş Sayısı	Oran
1	Makineci (Dikiş)	7.154	5.5%	Makineci (Dikiş)	6.240	5.6%	Makineci (Dikiş)	13.394	5.5%
2	Satış Danışmanı	6.247	4.8%	Beden İşçisi (Genel)	5.011	4.5%	Satış Danışmanı	10.241	4.2%
3	Garson (Servis Elemanı)	5.588	4.3%	Garson (Servis Elemanı)	4.027	3.6%	Garson (Servis Elemanı)	9.614	4.0%
4	Demir Doğramacı	2.967	2.3%	Satış Danışmanı	3.994	3.6%	Beden İşçisi (Genel)	5.855	2.4%
5	Gaz Altı Kaynakçısı	2.944	2.3%	Temizlik Görevlisi	2.140	1.9%	Gaz Altı Kaynakçısı	5.038	2.1%
6	Tornacı (Torna Tezgâhı Operatörü)	2.598	2.0%	Gaz Altı Kaynakçısı	2.093	1.9%	Temizlik Görevlisi	4.494	1.9%
7	Temizlik Görevlisi	2.354	1.8%	Güvenlik Görevlisi	1.816	1.6%	Pazarlamacı	3.523	1.5%
8	Pazarlamacı	2.331	1.8%	Şoför-Yük Taşma	1.306	1.2%	Şoför-Yük Taşma	3.262	1.3%
9	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma ve Sıhhi Tes.	2.216	1.7%	Pazarlamacı	1.191	1.1%	Ön Muhasebeci	3.191	1.3%
10	Ön Muhasebeci	2.020	1.6%	Ön Muhasebeci	1.170	1.0%	Tornacı (Torna Tezgâhı Op.)	3.115	1.3%
11	Makine Montaj İşçisi	1.990	1.5%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1.158	1.0%	Demir Doğramacı	3.037	1.3%
12	Şoför-Yük Taşma	1.955	1.5%	Kasiyer	1.101	1.0%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma ve Sıhhi Tes.	2.450	1.0%
13	Bayan Kuaförü	1.627	1.2%	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	1.092	1.0%	Servis Komisi	2.393	1.0%
14	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1.461	1.1%	Servis Komisi	1.067	0.9%	Kasiyer	2.325	1.0%
15	Reyon Görevlisi	1.372	1.1%	Paketleme İşçisi (El İle)	997	0.9%	Makine Montaj İşçisi	2.098	0.9%
16	Servis Komisi	1.326	1.0%	Muhasebeci	987	0.9%	Güvenlik Görevlisi	2.068	0.9%
17	Satış Temsilcisi / Plasiyer	1.228	0.9%	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	978	0.9%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	2.057	0.8%
18	Kasiyer	1.224	0.9%	İnşaat Mühendisi	919	0.8%	Reyon Görevlisi	1.981	0.8%
19	Cam Balkon Sistemleri Montajcısı	1.208	0.9%	CNC Torna Tezgâhı Operatörü	901	0.8%	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	1.973	0.8%
20	Sekreter	1.201	0.9%	Elektrikçi (Genel)	893	0.8%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	1.970	0.8%
	Diğer	79.202	60.8%	Diğer	73.340	65.2%	Diğer	158.559	65.3%
	Toplam	130.215	100.0%	Toplam	112.422	100.0%	Toplam	242.637	100.0%

Kaynak: 2015 İPA

Açık işlerin mesleklere göre dağılımı incelendiğinde; hem 2-9 istihdamlı hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, açık işler içinde en yüksek payın Makineci (Dikiş) mesleğinde olduğu görülmektedir. Toplam açık işlerin, 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 5,5'i, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 5,6'sı bu meslektedir. Garson ve Satış Danışmanı da açık iş sayısının yüksek olduğu mesleklerdir. Bu iki meslekte bütün işyerlerinde, toplamda 20 bin civarında açık iş mevcuttur. Gaz Altı Kaynakçısı, Temizlik Görevlisi, Pazarlamacı ve Ön Muhasebeci meslekleri hem 2-9 hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ilk onun içinde olan; açık işlerdeki payı nispeten yüksek olan mesleklerdir.

Açık işlerde işyerlerinin büyüklüklerine göre bazı farklılıklar dikkat çekmektedir. Örneğin, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde Beden İşçisi mesleğinde 5.011 kişilik açık iş olmasına rağmen 2-9 istihdamlı işyerlerinde ilk 20 meslek içinde Beden İşçisi yoktur. Güvenlik Görevlisi, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 1.816 açık işle yedinci sırada olan, 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise ilk yirmi içinde yer almayan bir meslektir. Demir Doğramacı, Tornacı ve Sıhhi Tesisatçı meslekleri toplamda yaklaşık 8.000 açık işle 2-9 istihdamlı işyerlerinde ilk on içinde iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ilk yirmi açık iş arasında bulunmamaktadır.

Açık iş sıralamasında ilk on sıradaki meslekler 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bir iki istisna dışında aynıdır. Fakat ikinci ondaki mesleklerde durum farklıdır. Kasiyer dışında ikinci onda hiç ortak meslek yoktur. Bu grupta 2-9 istihdamlı işyerlerindeki açık iş olan meslekler daha çok hizmet ve ticarete yönelik meslekler iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde aynı grupta olan meslekler daha çok imalata yönelik mesleklerdir.

Tablo 79 Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

	2014 10 ve daha fazla			2015 10 ve daha fazla		
	Meslekler	Açık İş Sayısı	Oran	Meslekler	Açık İş Sayısı	Oran
1	Makineci (Dikiş)	12,816	6.5%	Makineci (Dikiş)	6,240	5.6%
2	Beden İşçisi (Genel)	10,794	5.4%	Beden İşçisi (Genel)	5,011	4.5%
3	Garson (Servis Elemanı)	6,646	3.3%	Garson (Servis Elemanı)	4,027	3.6%
4	Satış Danışmanı	5,988	3.0%	Satış Danışmanı	3,994	3.6%
5	Temizlik Görevlisi	4,008	2.0%	Temizlik Görevlisi	2,140	1.9%
6	Güvenlik Görevlisi	3,856	1.9%	Gaz Altı Kaynakçısı	2,093	1.9%
7	Şoför-Yük Taşma	3,651	1.8%	Güvenlik Görevlisi	1,816	1.6%
8	Gaz Altı Kaynakçısı	3,151	1.6%	Şoför-Yük Taşma	1,306	1.2%
9	Depo Hamalı	2,913	1.5%	Pazarlamacı	1,191	1.1%
10	Çağrı Merkezi Görevlisi	2,735	1.4%	Ön Muhasebeci	1,170	1.0%
11	Komi(Garson Yardımcısı)	2,568	1.3%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1,158	1.0%
12	Ütücü	2,212	1.1%	Kasiyer	1,101	1.0%
13	Ön Muhasebeci	1,999	1.0%	Plastik Enjeksiyon Üretim El.	1,092	1.0%
14	Pazarlamacı	1,964	1.0%	Servis Komisi	1,067	0.9%
15	Plastik Enjeksiyon Üretim El.	1,950	1.0%	Paketleme İşçisi (El İle)	997	0.9%
16	Bulaşıkçı (Stevard)	1,885	0.9%	Muhasebeci	987	0.9%
17	Kasiyer	1,855	0.9%	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	978	0.9%
18	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	1,817	0.9%	İnşaat Mühendisi	919	0.8%
19	Müşteri Temsilcisi	1,784	0.9%	CNC Torna Tezgâhı Operatörü	901	0.8%
20	Kaynakçı(Oksijen ve Elektrik)	1,668	0.8%	Elektrikçi (Genel)	893	0.8%
	Diğer	**122,324**	**61.6%**	**Diğer**	**73,340**	**65.2%**
	Toplam	**198,582**	**100.0%**	**Toplam**	**112,422**	**100.0%**

Kaynak: 2015 İPA

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bildirilen toplam açık iş sayısı geçen yıl 198 bin 582 iken bu yıl 112 bin 422 olmuştur. En çok açık iş olan mesleklerin sıralamasına bakıldığında üst sıralardaki meslekler geçen yıl ve bu yıl büyük ölçüde aynıdır. Örneğin, hem 2014 hem 2015'te ilk iki sırada olan Makineci (Dikiş) ve Beden İşçisi meslekleri toplam açık işlerin yüzde onundan fazlasını kapsamaktadır.

Hemen hemen bütün mesleklerde açık iş sayısı yaklaşık yüzde 50 azalırken bu azalma Gaz Altı Kaynakçısı mesleğinde daha sınırlı kalmıştır. Bu meslekte açık iş sayısı yaklaşık üçte bir azalarak 3 bin 151'den 2 bin 93'e düşmüştür.

Tablo 80 Açık İşlerin Mesleklere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

2-9			10 ve daha fazla			Toplam		
Kadın	Erkek	Fark etmez	Kadın	Erkek	Fark etmez	Kadın	Erkek	Fark etmez
Satış Dan.	Demir Doğ.	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Gen)	Makineci (Dikiş)	Satış Danışmanı	Gaz Altı Kaynakçısı	Makineci (Dikiş)
Sekreter	Gaz Altı Kay.	Garson (Servis El.)	Satış Danışmanı	Gaz Altı Kaynakçısı	Garson (Servis El.)	Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Genel)	Garson (Servis Elemanı)
Ön Muhasebeci	Tornacı (Torna Tezgâhı Operatörü)	Satış Danışmanı	Beden İşçisi (Genel)	Şoför-Yük Taşma	Satış Danışmanı	Ön Muhasebeci	Şoför-Yük Taşma	Satış Danışmanı
Temizlik Görevlisi	Sıhhi Tesisatçı	Süt ve Süt Ürünleri İşlemecisi	Kablo Ağı Bantlama El.	Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)	Sekreter	Tornacı (Torna Tezgâhı Operatörü)	Temizlik Görevlisi
Overlok Makinesi Op.(Overlokçu)	Satış Danışmanı	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Temizlik Görevlisi	Elektrikçi (Genel)	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Demir Doğramacı	Beden İşçisi (Genel)
Garson (Servis Elemanı)	Makine Montaj İşçisi	Iç Giyim Konfeksiyon Makineci	Ön Muhasebeci	CNC Torna Tezgâhı Operatörü	Güvenlik Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)	Ön Muhasebeci
Satış Temsilcisi / Plasiyer	Şoför-Yük Taşma	Bayan Kuaförü	Sekreter	Garson (Servis Elemanı)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Kasiyer	Satış Danışmanı	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Bayan Kuaförü	Garson (Servis Elemanı)	Ön Muhasebeci	Kasiyer	Kurye	İnşaat Mühendisi	Overlok Makinesi Op. (Overlokçu)	Sıhhi Tesisatçı	Süt ve Süt Ürünleri İşlemecisi
Manikürcü-Pedikürcü	Kaynakçi (Oksijen Ve Elektrik)	Mimar	Paketleme İşçisi (El Ile)	Tir-Çekici Şoförü	Servis Komisi	Beden İşçisi (Genel)	Makine Montaj İşçisi	Pazarlamaci
Makineci (Dikiş)	Pazarlamaci	Servis Elemanı (Garson) Yardimcisi	Ortaci/Ayakçi (Tekstil)	Akaryakit Satış Elemanı (Pompaci)	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistani	Ortaci/Ayakçi (Tekstil)	Kaynakçi (Oksijen Ve Elektrik)	Bulaşıkçı(Stevard)

Kaynak: 2015 İPA

Araştırma kapsamında toplamda bin 821 farklı meslekte açık iş olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde toplamda bin 795 meslekte, 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise 291 farklı meslekte açık işin mevcut olduğu görülmüştür.

Mesleklerin üçte ikisine yakın kısmında kadınlar tercih edilmemiştir. Şöyle ki, bin 821 meslekten sadece 665'inde kadınların tercih edildiği açık iş bulunmaktadır. Açık işlerde kadın tercih edilen meslekler daha çok 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindedir. Bu işyerlerinde 650 meslekte, açık işlerde kadın tercih edilmektedir. Bu sayı 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise 83'tür.

Cinsiyete ve işyeri büyüklüğüne göre açık iş sayısı en yüksek olan ilk yirmi meslek incelendiğinde; hem 2-9 hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, Temizlik Görevlisi ve Makineci (Dikiş) mesleklerindeki açık işlerde cinsiyet olarak erkek tercihi söz konusu değildir. Bu mesleklere yönelik cinsiyet tercihlerinde sadece kadın ve fark etmez seçilmişken erkek seçilmemiştir. Bununla birlikte hem 2-9 hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, açık işlerde erkeklerin tercih edildiği bir meslek olarak Gaz Altı Kaynakçısı üst sıralardadır.

En çok açık iş olan mesleklerden Satış Danışmanı mesleğinde kadın tercihi ön plana çıkmaktadır. Bu tercih daha çok 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde görülürken, 2-9 istihdamlı işyerlerinde cinsiyet tercihindeki farklılık daha düşüktür. Garson da üst sıralardaki açık işlerden olup belirgin bir cinsiyet tercihi yoktur.

Hem 2-9 hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, Ön Muhasebeci mesleği için cinsiyet tercihlerinde kadın veya fark etmez tercihleri seçilmiştir. Erkeklerin en çok tercih edildiği açık işlerin içinde Ön Muhasebeci mesleği bulunmamaktadır.

Pazarlamacı mesleğinde 2-9 istihdamlı işyerlerinde belirgin bir cinsiyet tercihi yokken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde söz konusu meslek kadınların tercih edildiği açık işler arasında bulunmayıp, erkek ve fark etmez seçeneklerinin tercih edildiği açık işlerde bulunmaktadır.

Şoför–Yük Taşıma mesleği hem 2-9 hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde erkeklerin tercih edildiği mesleklerdendir.

2-9 istihdamlı işyerlerinde olmayan sadece 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde aranan Güvenlikçi mesleği için kadın tercihi söz konusu olmayıp erkek veya fark etmez seçenekleri seçilmiştir.

Şekil 27 Açık İşlerin Arama Kanalına Göre Dağılımı

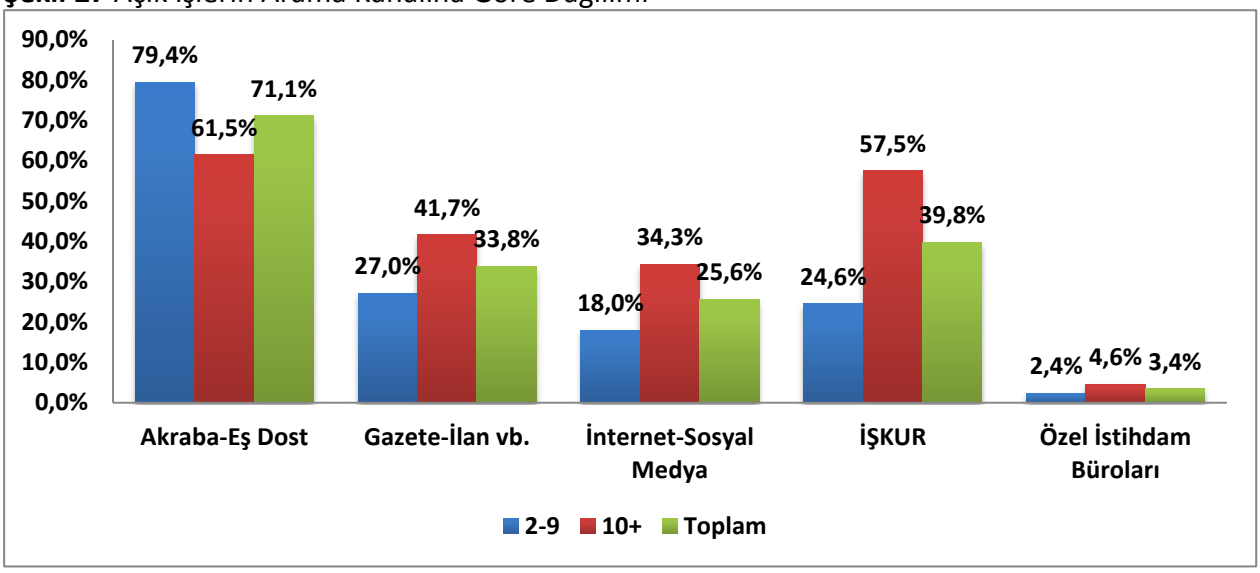

Kaynak: 2015 İPA

Açık işlerin en fazla arandığı kanal Akraba Eş-Dost olmuştur. Daha sonra sırası ile İŞKUR, Gazete-İlan vb., İnternet-Sosyal Medya ile Özel İstihdam Büroları gelmektedir.

Arama kanalları içinde en çok tercih edilen arama kanalı akraba, eş-dosttur. Toplam 242 bin 637 açık işten 172 bin 551'inde bu arama kanalına başvurulmuştur. Bu da yüzde 71,1'e tekabül etmektedir. Bu oran 2-9 istihdamlı işyerleri için yüzde 79,4'tür. Daha düşük olmakla birlikte 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde akraba, eş-dost seçeneği yüzde 61,5 ile yine birinci sıradadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, akraba, eş-dost kanalı ile aranan açık işlerin payı 2-9 istihdamlı işyerlerine göre düşükken diğer bütün kanalların payı daha yüksektir.

2-9 istihdamlı işyerlerinde akraba, eş-dost seçeneğinden sonra sırasıyla gazete, ilan, vb, İŞKUR, internet, sosyal medya ve özel istihdam büroları gelmektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise İŞKUR'un tercih edilirliği yüzde 57,5 ile ikinci sıradadır.

İnternet-sosyal medyanın tercih edilirliği 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 2-9 istihdamlı işyerlerine göre neredeyse iki kat fazladır. (Yüzde 18,2 – yüzde 34,3.)

2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 79,4 ile birinci tercih olan akraba, eş-dost arama kanalının tercih oranının diğer kanalların çok üzerinde olması ve diğer kanalların tercih edilirliğinin yüzde 27'nin üzerine çıkamaması, bu tür işyerlerinin önemli bir kısmında bu kanalın açık işleri aramak için tek tercih olarak yeterli görüldüğüne işaret etmektedir.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise akraba, eş-dost arama kanalı birinci tercih olmakla birlikte diğer seçeneklerin oranı da oldukça yüksektir. Bu durum 10 ve daha fazla istihdamlı

işyerlerinde birden fazla arama kanalı kullanma eğiliminin 2-9 istihdamlı işyerlerine göre daha yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Açık İş arama kanallarını il düzeyinde ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri kapsamında incelersek; 34 İlde en fazla tercih edilen arama kanalı Akraba-Eş dost iken 46 ilde ise İŞKUR ilk sıradadır. Sadece Kastamonu ilinde Gazete-İlan vb kanalı en fazla kullanılan arama kanalı olmuştur. Toplamda Akraba-eş dost'un tercih edilme oranı İŞKUR'a göre yüksek iken İŞKUR illerin yarısından fazlasında en fazla tercih edilen arama kanalı olmuştur. Bu tablonun ortaya çıkmasında açık işlerin önemli bir kısmını barındıran İstanbul, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Konya, Muğla, Samsun illerinde akraba-Eş Dost'un en fazla tercih edilen arama kanalı olmasıdır.

Genelde illerde en fazla tercih edilen ilk iki arama kanalı İŞKUR ve Akraba-Eş Dost'tur. Bu iki arama kanalı da 81 ilde tercih edilmiştir. Gazete-İlan vb 78 ilde tercih edilirken 3 ilde bu arama kanalı açık işlerde kullanılmamıştır. İnternet-Sosyal Medya da açık işlerde arama kanalı olarak 78 ilde kullanılmasına rağmen 3 ilde mevcut açık işler aranırken kullanılmamıştır. Özel İstihdam Büroları ise 42 ildeki açık işlerde arama kanalı olarak kullanılmıştır.

Akraba-Eş Dost, Hakkâri ilindeki açık işlerin tamamı içi tercih edilen bir arama kanalı olmuştur. Çankırı ilinde açık işlerin yüzde 98,8'i, Mardin'de yüzde 92,6'sı, Şırnak'ta yüzde 92'si, Batman'da yüzde 90,3'ü Akraba-Eş Dost kanalı ile aranmıştır. Akraba-Eş Dost'un en düşük oranda kullanıldığı il ise Bolu olmuştur. Bolu ilinde açık ilerin yüzde 24'ü, Bitlis'te yüzde 27,7'si, Bingöl'de yüzde 30,7'si, Şanlıurfa'da yüzde 31,5'i Tunceli'de yüzde 38,5'i, Eskişehir'de ise yüzde 39,9'u akraba-Eş Dost vasıtasıyla aranmıştır. Karaman ilinde açık işlerin yüzde 98,6'sı, Ardahan'da yüzde 97'si, Osmaniye'de yüzde 96,7'si, Niğde'de yüzde 96,4'ü İŞKUR vasıtasıyla aranmıştır. Bitlis, Iğdır, Artvin, Bolu ve Tokat illerinde de İŞKUR'un tercih edilme oranı yüzde 90'ların üzerinde olmuştur. İŞKUR'un en az oranda tercih edildiği iller ise yüzde 20,9 ile Diyarbakır, yüzde 29,9 ile Bilecik, yüzde 36 ile Bayburt, yüzde 36,3 ile Muğla, yüzde 40,8 ile Ankara ve yüzde 43,5 ile İstanbul'dur. 12 İl İŞKUR'un Türkiye geneli ortalamasının altında kalmıştır. Gazete-İlan vb en fazla oranda sırası ile Şanlıurfa, Çankırı, Kastamonu, Çorum, İzmir, İstanbul ve Edirne illerinde kullanılırken Kırşehir, Hakkari ve Siirt'te açık işler aranırken hiç tercih edilmemiştir. İnternet-Sosyal Medya en fazla oranda sırasıyla Şanlıurfa, İstanbul, Ankara, Antalya, Eskişehir, Uşak, Batman ve Adana illerinde kullanılırken Hakkari, Bingöl ve Tunceli illerinde açık işler aranırken hiç tercih edilmemiştir. Özel istihdam Büroları ise en fazla oranda sırası ile Manisa, Gümüşhane, Kayseri, İstanbul, Gaziantep ve Ankara illerinde arama kanalı olarak kullanılmıştır.

Tablo 81 Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Sektör	2-9				
	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sos.Medya	İŞKUR	Özel İstihdam Büroları
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	64,8%	1,9%	14,8%	64,8%	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	81,1%	31,1%	24,3%	48,6%	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	74,3%	17,1%	51,4%	42,9%	17,1%
Toptan ve Perakende Ticaret	77,4%	27,4%	18,3%	33,5%	2,4%
Eğitim	60,0%	10,0%	55,0%	30,0%	5,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve Dağ.	31,4%	62,9%	62,9%	28,6%	37,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faal.	85,9%	35,9%	25,0%	28,1%	0,0%
Su Temini; Kanalizas.,Atık Yön. İyi. Faal.	88,6%	34,1%	4,5%	27,3%	0,0%
İnşaat	81,1%	35,8%	15,1%	26,4%	3,8%
Ulaştırma ve Depolama	95,2%	4,8%	0,0%	23,8%	0,0%
Bilgi ve İletişim	55,4%	12,0%	78,3%	21,7%	2,4%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	82,4%	19,6%	11,8%	19,6%	0,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faal.	71,4%	21,4%	17,9%	17,9%	3,6%
İmalat	80,6%	30,6%	10,2%	17,1%	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	77,0%	13,1%	26,2%	16,4%	14,8%
Gayrimenkul Faaliyetleri	56,7%	30,0%	40,0%	13,3%	0,0%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	88,2%	17,6%	8,8%	2,9%	8,8%
Genel Toplam	**79,4%**	**27,0%**	**18,0%**	**24,6%**	**2,4%**

Kaynak: İPA 2015

2-9 istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin aranma kanalları incelendiğinde; en fazla yüzde 79,4 oranıyla Akraba-Eş Dost arama kanalının kullanıldığı görülmektedir. 2-9 istihdamlı işyerleri için Akraba-Eş Dost kanalından sonra açık işlerin arandığı diğer bir kanal yüzde 27 oranıyla Gazete-İlan vb. olmuştur. İŞKUR kanalının, Türkiye'deki 2-9 istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 24,6'sında kullanıldığı görülmektedir. En düşük oranda kullanılan arama kanalı ise yüzde 2,4'lük oranla Özel İstihdam Büroları olmuştur.

Sektörler itibariyle 2-9 istihdamlı işyerlerince verilen açık işlerin aranma kanallarına göre dağılımı incelendiğinde; Akraba-Eş Dost arama kanalının daha sık kullanıldığı görülmekle birlikte İŞKUR kanalıyla açık işlerini en fazla oranda piyasaya sunan işyerlerinin Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe olduğu görülmektedir. Zira bu sektörden alınan açık işlerin aranma kanallarına göre dağılımı incelendiğinde; Akraba-Eş Dost ve İŞKUR kanalları üzerinden verilen açık işlerin başa baş olduğu görülmektedir. Akraba-Eş Dost arama kanalının ağırlıkta olmadığı ikinci sektör ise Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörüdür. Bu sektördeki açık işler ağırlıklı olarak Gazete- İlan ve İnternet-Sosyal Medya aracılığıyla aranmaktadır.

İŞKUR'un 2-9 istihdamlı işyerlerine sunduğu hizmetleri daha iyi anlatması gerekmektedir. Bu işyeri büyüklüğünde İŞKUR'un tanınırlığı ve işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu oldukça düşüktür.

Tablo 82 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinde Sektörlere göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Sektör	10 ve daha fazla				
	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR	Özel İstihdam Büroları
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	47,9%	47,5%	48,1%	70,6%	2,4%
İmalat	65,4%	44,6%	28,2%	63,5%	2,3%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve Dağ.	23,3%	26,2%	45,0%	61,7%	7,6%
Ulaştırma ve Depolama	68,9%	30,2%	40,9%	59,7%	7,8%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	65,6%	38,5%	37,3%	58,3%	4,6%
Gayrimenkul Faaliyetleri	39,5%	44,4%	55,6%	55,1%	5,1%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	64,3%	35,2%	12,7%	54,8%	3,2%
Su Temini; Kanalizas., Atık Yön. ve İyi. Faal.	66,1%	27,4%	34,2%	52,2%	3,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	46,8%	36,3%	55,2%	50,3%	10,5%
Toptan ve Perakende Ticaret	58,5%	41,1%	32,1%	50,1%	6,4%
İnşaat	69,7%	34,1%	27,6%	48,1%	3,7%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	33,6%	46,0%	66,2%	45,7%	12,4%
Eğitim	51,4%	23,4%	49,4%	37,6%	8,4%
Bilgi ve İletişim	58,4%	26,9%	73,5%	37,2%	35,3%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	70,6%	54,4%	27,7%	37,0%	2,5%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	69,6%	31,0%	30,0%	30,8%	6,8%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	20,3%	28,4%	78,6%	30,4%	22,2%
Genel Toplam	**61,5%**	**41,7%**	**34,3%**	**57,5%**	**4,6%**

Kaynak: İPA 2015

Türkiye'de 10 ve daha fazla istihdamlı ve açık işleri olan işyerleri incelendiğinde; arama kanalı olarak en fazla Akraba-Eş Dost arama kanalı kullanılmıştır. Açık iş bildiren işyerlerindeki tüm açık işlerin yüzde 61,5'i Akraba-Eş Dost kanalı kullanılarak aranmıştır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 2-9 istihdamlı işyerlerinin aksine İŞKUR aranma kanalı olarak daha ön plandadır. Zira 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde açık işlerde arama kanalı olarak İŞKUR, yüzde 57,5 ile ikinci sırada yer alırken; 2-9 istihdamlı işyerlerinde yani küçük ölçekli işyerlerinde arama kanalı olarak İŞKUR, yüzde 24,6 ile üçüncü sırada yer almıştır.

Sektörler itibariyle incelendiğinde ise; İŞKUR en fazla İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe ön plandadır. Bu sektördeki açık işlerin yüzde 70,6'sında İŞKUR kanalı kullanılmıştır.

Bazı sektörlerde ise İnternet-Sosyal Medya kanalı ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe İnternet-Sosyal Medya önemli bir ağırlığa sahiptir. Yüzde 78,6 oranıyla göze çarpan bu oran aynı zamanda da tablodaki en yüksek oranı oluşturmaktadır.

Gerek 2-9 istihdamlı işyerlerinde gerekse 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde açık işlerde arama kanalı olarak Özel İstihdam Bürolarının önemli bir ağırlığı bulunmamaktadır. Ancak bu genel yorumu sektörler özelinde yapmak Bilgi ve İletişim sektörü gibi nitelikli personel ihtiyacının yoğun olduğu sektörler karşısında yanlış olacaktır. Zira 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin açık işlerinde arama kanalı olarak yüzde 35,3 ile Özel İstihdam Büroları kullanılmıştır.

17 sektörün 10 tanesinde Akraba-Eş Dost, 4 tanesinde İnternet-Sosyal Medya, 3 tanesinde ise İŞKUR en fazla tercih edilen arama kanalı olmuştur. Dikkat çeken nokta ise İnternet-Sosyal Medya arama kanalının ilk sırada olduğu sektörlerde İŞKUR ikinci arama kanalıdır. Ancak genel olarak bakıldığında, talep edilen açık işleri İnternet-Sosyal Medya aracılığı ile arama ile İŞKUR vasıtasıyla arama arasında yüksek derecede ters yönlü bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Bazı sektörler klasik eleman arama yöntemi olan Akraba-Eş Dost yöntemini terk ederek profesyonel yöntemlere yönelmişlerdir.

Tablo 83 Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları (2 ve Daha Fazla İstihdamlı)

Sektör	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR	Özel İstihdam Büroları
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	59,6%	41,7%	39,7%	62,9%	1,5%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	64,5%	23,2%	13,4%	58,4%	2,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve Dağ.	26,3%	39,6%	51,5%	49,6%	18,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	76,3%	37,2%	30,8%	42,4%	2,2%
İmalat	72,4%	38,1%	19,9%	42,1%	1,2%
Ulaştırma ve Depolama	82,5%	17,1%	19,8%	41,1%	3,8%
Toptan ve Perakende Ticaret	70,3%	32,6%	23,4%	39,7%	3,9%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	56,0%	30,7%	41,2%	38,2%	7,9%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	52,3%	21,7%	62,5%	37,8%	19,2%
Su Temini; Kanalizas., Atık Yön. ve İyi. Faal.	79,3%	31,3%	16,8%	37,6%	1,2%
İnşaat	76,1%	35,1%	20,6%	36,0%	3,8%
Eğitim	55,3%	17,3%	51,9%	34,1%	6,9%
Gayrimenkul Faaliyetleri	50,6%	35,1%	45,5%	28,0%	1,8%
Bilgi ve İletişim	56,2%	15,9%	77,1%	25,7%	10,9%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	64,8%	22,4%	37,5%	24,7%	14,1%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	79,0%	29,5%	16,3%	24,5%	0,7%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	84,1%	20,6%	13,6%	9,2%	8,4%
Genel Toplam	**71,1%**	**33,8%**	**25,6%**	**39,8%**	**3,4%**

Kaynak: İPA 2015

Türkiye genelinde 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise Akraba-Eş Dost arama kanalı yine ilk sırada yer almakta ve bu işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 71,1'ini kapsamına almaktadır. İkinci sırada ise İŞKUR yer almakta olup oranı yüzde 39,8'dir. Yani 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bulunan açık işlerin yüzde 39,8'i İŞKUR üzerinden aranmaktadır. Üçüncü sırada yüzde 33,8 ile Gazete-İlan vb., sonrasında yüzde 25,6 ile İnternet-Sosyal Medya ve son olarak da yüzde 3,4 ile Özel İstihdam Büroları açık işlerde arama kanalı olarak kullanılmıştır.

Araştırma kapsamındaki tüm işyerlerinin değerlendirildiği bu tabloda; açık işlerin İŞKUR kanalıyla diğer kanallara nazaran yüksek oranlarda piyasaya sunulması sadece İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe gerçekleşmiş olup, bu sektörden alınan açık işlerin yüzde 62,9'u İŞKUR kanalıyla aranmaktadır. Yüzde 59,6'sı Akraba-Eş Dost, yüzde 41,7'si Gazete-İlan vb., yüzde 39,7'si İnternet-Sosyal Medya ve yüzde 1,5'i ise Özel İstihdam Büroları aracılığıyla aranmaktadır.

Açık işlerin aranma kanalları arasında genel olarak Akraba-Eş Dost yöntemi daha fazla tercih edilmesine rağmen bazı sektörlerde İnternet-Sosyal Medya kanalı daha yüksek oranda tercih edilmektedir. Özellikle Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Finans ve Sigorta Faaliyetleri ve Bilgi ve İletişim sektörlerinde İnternet-Sosyal Medya kanalı, Akraba-Eş Dost yöntemine nazaran daha yoğun olarak tercih edilmiştir. İŞKUR'un 2-9 istihdamlı işyerlerinde oranının düşük olması 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki tabloyu da olumsuz etkilemiştir.

Meslek gruplarına göre açık işlerin hangi arama kanalları ile arandığı işyeri büyüklüklerine göre incelenecektir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde ağırlıklı olarak Akraba-Eş Dost'un kullanılması meslek grupları üzerinde de etkisini göstermiştir. Yöneticiler meslek grubu hariç diğer tüm meslek gruplarında Akraba-Eş Dost arama kanalı ağırlıktayken, Yöneticilerde İnternet-Sosyal Medya arama kanalı ağırlıkta olup oranı ise yüzde 83,1'dir. Diğer bir deyişle 2-9 istihdamlı işyerlerinde Yönetici meslek grubu için verilen açık işlerin yüzde 83,1'i için İnternet-Sosyal Medya kanalı kullanılmıştır.

Tablo 84 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grupları	2-9				
	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR	Özel İstihdam Büroları
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	76,7%	27,7%	6,5%	24,2%	1,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	87,8%	30,7%	23,1%	20,8%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	72,5%	18,0%	26,0%	43,4%	7,9%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	84,2%	31,3%	9,4%	19,9%	0,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	85,0%	21,0%	17,2%	28,9%	0,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	67,6%	22,7%	32,0%	34,9%	2,8%
Profesyonel Meslek Mensupları	68,8%	25,5%	53,7%	12,3%	15,8%
Yöneticiler	27,9%	0,0%	83,1%	11,0%	0,0%
Genel Toplam	79,4%	27,0%	18,0%	24,6%	2,4%

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerin aranma kanalı olarak İŞKUR değerlendirildiğinde; meslek grupları arasında İŞKUR en fazla Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda ağırlıktadır. Bu meslek grubunda verilen açık işlerin yüzde 43,4'ü İŞKUR kanalıyla aranmıştır. Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda Özel İstihdam Bürolarının İŞKUR'dan daha yüksek oranda tercih edilmesi dikkat çekici bir unsurdur.

Yönetici aranırken Özel istihdam Bürolarının tercih edilmemesi dikkat çeken bir noktadır. Profesyonel meslek mensuplarının da en çok akraba eş dost ile aranması da dikkat çekicidir. Akraba eş dost ile internet arama kanalları arasında ters yönlü bir ilişki mevcut iken profesyonel meslek grubunda bu durum söz konusu değildir. Burada işyeri büyüklüğünün iş arama kanalları üzerinde etkisi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Tablo 85 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grupları	10 ve daha fazla				
	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR	Özel İstihdam Büroları
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	65,6%	46,8%	25,1%	61,8%	1,6%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	66,3%	41,9%	23,5%	61,4%	2,1%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	67,2%	37,8%	29,1%	65,1%	2,1%
Hizmet ve Satış Elemanları	60,1%	43,6%	38,9%	53,8%	5,7%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	50,0%	37,3%	54,3%	56,7%	3,4%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	54,8%	35,5%	42,2%	47,9%	12,1%
Profesyonel Meslek Mensupları	47,0%	40,6%	60,6%	40,2%	15,4%
Nitelikli Tarım, Orman. ve Su Ürün.Çalışan.	66,5%	33,1%	24,2%	57,2%	0,0%
Yöneticiler	48,8%	41,7%	74,2%	32,4%	23,5%
Genel Toplam	61,5%	41,7%	34,3%	57,5%	4,6%

Kaynak: İPA 2015

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 6 meslek grubunda Akraba-Eş Dost, 2 meslek grubunda İnternet-Sosyal Medya, bir meslek grubunda ise İŞKUR ilk sırada yer almıştır.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri tarafından verilen açık işlerde İŞKUR arama kanalı olarak Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde ön plandadır. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde verilen açık işlerin yüzde 65,1'i İŞKUR kanalıyla aranmıştır. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda verilen açık işlerin yüzde 56,7'sinde İŞKUR arama kanalı olarak tercih edilmiştir. Bu meslek grubunda verilen açık işlerin yüzde 50'sinde ise Akraba-Eş Dost arama kanalı kullanılmıştır. Diğer meslek grupları incelendiğinde İŞKUR genel olarak Akraba-Eş Dost arama kanalına göre daha az oranda tercih edilir olmuştur.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri ile 2-9 istihdamlı işyerlerinin meslek gruplarına göre arama kanalları karşılaştırıldığında, meslek gruplarının 6 tanesinde arama kanallarının sıralamasında değişiklik olduğu görülmüştür. İşyeri büyüklüğü arama kanallarının meslek gruplarına göre dağılımını etkilemiştir.

Tablo 86 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları (2 ve Daha Fazla İstihdamlı)

Meslek Grupları	Genel Toplam (2 ve daha fazla)				
	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR	Özel İstihdam Büroları
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	72,8%	33,0%	12,8%	38,1%	1,4%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	74,6%	39,3%	17,5%	41,4%	1,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	76,3%	36,1%	29,7%	34,5%	2,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	73,9%	31,5%	24,6%	51,5%	1,3%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	65,0%	25,4%	32,9%	45,3%	9,7%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	58,0%	30,7%	44,2%	46,8%	3,1%
Profesyonel Meslek Mensupları	58,3%	32,8%	57,0%	25,7%	15,6%
Nitelikli Tarım, Orman. ve Su Ürün. Çalışan.	66,5%	33,1%	24,2%	57,2%	0,0%
Yöneticiler	42,8%	29,7%	76,8%	26,3%	16,7%
Genel Toplam	71,0%	34,0%	26,0%	40,0%	3,0%

Kaynak: İPA 2015

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden verilen açık işlerin arama kanalları incelendiğinde yine Akraba-Eş Dost arama kanalının sıklıkla kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. Sadece Yöneticiler meslek grubunda İnternet-Sosyal Medya arama kanalının diğer arama kanallarına göre daha ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu meslek grubunda verilen açık işlerin yüzde 77'si İnternet-Sosyal Medya üzerinden; yüzde 43'ü de Akraba-Eş Dost üzerinden aranmıştır. Özel İstihdam Büroları üzerinden açık işleri doldurma ihtiyacı ise daha çok Profesyonel Meslek Mensupları ve Yöneticiler meslek gruplarında görülmektedir. Bu iki meslek grubu haricinde Özel İstihdam Bürolarına açık işlerin aranma kanalı olarak önemli bir ağırlıkta başvuru yapılmamıştır.

Gazete-İlan vb. kanalı ile aranan açık işler tüm meslek gruplarında birbirine yakın oranlarda seyretmiştir. Her meslek grubunda Gazete-ilan vb. arama kanalı açık işlerin yaklaşık yüzde 30'unun aranmasında kullanılmıştır. İŞKUR'un en düşük oranda aranma kanalı olarak kullanıldığı meslek grupları Profesyonel Meslek Mensupları ile Yöneticiler olmuştur. İŞKUR'un küçük ölçekli işyerlerine hizmetlerini tanıtması ve beyaz yakalıların istihdamına aracılıktan daha fazla pay alması gerekmektedir. Özellikle beyaz yakalıların İŞKUR hizmetlerinden yararlandırılıp istihdamının sağlanması için özel tedbirler alınmalıdır. En fazla açık iş olan mesleklerde işyeri büyüklüğüne göre arama kanallarına bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerlerinde en fazla açık iş olan mesleklerde Akraba-Eş Dost kanalının ağırlığı görülmektedir.

Tablo 87 En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları

Meslekler	2-9 Arası İstihdamlı				
	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Makineci (Dikiş)	100,0%	8,3%	8,3%	8,2%	0,0%
Satış Danışmanı	89,6%	22,5%	19,3%	11,4%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	90,7%	27,7%	21,7%	19,1%	0,0%
Demir Doğramacı	100,0%	20,9%	0,0%	6,7%	0,0%
Gaz Altı Kaynakçısı	32,4%	74,3%	0,0%	13,5%	0,0%
Tornacı (Torna Tezgâhı Op.)	8,1%	84,4%	0,0%	15,6%	0,0%
Temizlik Görevlisi	74,6%	14,7%	25,4%	23,5%	0,0%
Pazarlamacı	97,2%	20,5%	17,2%	38,6%	0,0%
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Sıhhi Tes.	63,5%	46,6%	18,8%	55,0%	0,0%
Ön Muhasebeci	68,0%	10,7%	13,6%	33,6%	0,0%
Makine Montaj İşçisi	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Şoför-Yük Taşıma	86,3%	33,5%	30,5%	11,9%	0,0%
Bayan Kuaförü	78,0%	22,0%	12,6%	18,9%	0,0%
Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	43,4%	14,1%	14,1%	72,2%	0,0%
Reyon Görevlisi	85,7%	57,1%	28,6%	14,3%	0,0%
Servis Komisi	100,0%	73,9%	0,0%	0,0%	0,0%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	100,0%	16,0%	0,0%	57,8%	25,8%
Kasiyer	64,7%	48,0%	64,0%	49,4%	0,0%
Cam Balkon Sistemleri Montaj.	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Sekreter	54,7%	31,9%	53,1%	32,2%	0,0%
Genel Toplam	79,4%	27,0%	18,0%	24,6%	2,4%

Kaynak: İPA 2015

2-9 istihdamlı işyerlerinden alınan açık işler meslek bazında ayrıntılı olarak incelendiğinde; bazı mesleklerde verilen açık işlerin tamamında Akraba-Eş Dost kanalının mutlaka kullanıldığı, bazılarında da sadece bu arama kanalının kullanıldığı görülmüştür. İlk 20 mesleğin 16 tanesinde Akraba-Eş Dost en fazla kullanılan arama kanalıdır. 5 meslekte ise tüm açık işler Akraba-Eş Dost kanalı ile aranmaktadır. Örneğin; Cam Balkon Sistemleri Montajcısı mesleğinde sadece Akraba-Eş Dost aracılığıyla açık işler aranmışken; Satış Temsilcisi / Plasiyer, Servis Komisi, Demir Doğramacı ve Makineci (Dikiş) mesleklerinde verilen açık işlerin tamamı için diğer arama kanallarının yanında Akraba-Eş Dost arama kanalına da başvurulmuştur.

Tornacı, Makine Montajcısı, Gaz Altı Kaynakçısı mesleğinde Gazete-İlan vb. arama kanalı ilk sırada iken Kaynakçı (Oksijen Elektrik) mesleğinde İŞKUR ilk sırayı almıştır. Özel İstihdam Bürosu ilk 20 meslek içerisinde sadece Satış Temsilcisi/Plasiyer mesleğinde kullanılmıştır.

Tablo 88 En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları

Meslekler	10 ve daha fazla				
	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR	Özel İstihdam Büroları
Makineci (Dikiş)	75,8%	50,1%	17,9%	50,9%	0,5%
Beden İşçisi (Genel)	63,0%	39,4%	26,9%	78,7%	0,3%
Garson (Servis Elemanı)	68,9%	40,4%	32,1%	54,8%	3,8%
Satış Danışmanı	49,0%	46,8%	51,0%	50,7%	6,2%
Temizlik Görevlisi	51,4%	47,8%	37,4%	77,1%	1,6%
Gaz Altı Kaynakçısı	61,7%	35,4%	17,9%	74,0%	1,9%
Güvenlik Görevlisi	56,5%	41,7%	58,6%	58,0%	0,9%
Şoför-Yük Taşıma	60,5%	34,5%	15,2%	52,1%	2,2%
Pazarlamacı	49,9%	29,7%	44,5%	45,1%	7,4%
Ön Muhasebeci	59,9%	26,2%	27,1%	57,8%	2,0%
Çağrı Merkezi Müşteri Tem.	28,8%	46,1%	49,2%	66,4%	3,7%
Kasiyer	58,9%	49,8%	21,1%	52,3%	6,2%
Plastik Enjeksiyon Ür.Elemanı	70,9%	49,8%	23,2%	76,6%	1,3%
Servis Komisi	76,2%	42,9%	24,7%	42,3%	0,1%
Paketleme İşçisi (El İle)	69,9%	40,6%	30,2%	71,8%	0,7%
Muhasebeci	64,5%	33,5%	41,1%	39,3%	5,4%
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	92,8%	51,4%	21,9%	15,1%	0,0%
İnşaat Mühendisi	30,5%	70,4%	66,0%	61,3%	9,9%
CNC Torna Tezgahı Operatörü	50,9%	53,8%	43,5%	60,2%	2,5%
Elektrikçi (Genel)	62,1%	43,3%	28,4%	59,7%	3,1%
Genel Toplam	61,5%	41,7%	34,3%	57,5%	4,6%

Kaynak: İPA 2015

En fazla açık iş olan 20 mesleğin 10 tanesinde Akraba-Eş Dost, 7 tanesinde İŞKUR, 2 tanesinde İnternet-Sosyal Medya, 1 tanesinde ise Gazete-İlan vb. açık iş arama kanalı olarak ilk sırada yer almıştır. Özel istihdam Bürosu mesleklerin tamamına yakınında kullanılsa da oranı oldukça düşük düzeyde kalmıştır.

2-9 istihdamlı işyerleri ile 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde aynı mesleklerde açık işlerin aranma kanalı dağılımında farklılıklar görülmektedir. Örneğin; Makineci (Dikiş) mesleğinde, 2-9 istihdamlı işyerlerinde Akraba-Eş Dost aranma kanalının oranı yüzde 100 olup, diğer arama kanallarının oranı yüzde 10'un altında kalırken; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde Akraba-Eş Dost aranma kanalının oranı yüzde 75 iken, İŞKUR ve Gazete-İlan vb. arama kanallarının oranı yüzde 50'dir.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden alınan açık işler meslek bazında incelendiğinde; İŞKUR'un aranma kanalı olarak kullanılması 2-9 istihdamlı işyerlerine göre oransal olarak daha

ağırlıktadır. Diğer bir deyişle işyerlerinin kapasitesi büyüdükçe ve işyerleri kurumsallaştıkça İŞKUR'a başvuru oranları artmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri ile ilgili tablodan çıkan önemli bir diğer sonuç ise; en çok açık iş olan mesleklerde Akraba-Eş Dost arama kanalının tamamen kullanılmayışıdır. Bu durumun sebebi ise kurumsal firmaların açık pozisyonlarını doldururken yine kurumsal kanalları kullanma eğiliminin olmasıdır.

Tablo 89 En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları

Meslekler	Genel Toplam (2 ve daha fazla)				
	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR	Özel İstihdam Büroları
Makineci (Dikiş)	88,7%	27,8%	12,8%	28,1%	0,2%
Satış Danışmanı	73,8%	31,9%	31,7%	26,8%	2,4%
Garson (Servis Elemanı)	81,6%	33,0%	26,1%	34,0%	1,6%
Beden İşçisi (Genel)	68,3%	37,4%	23,0%	70,9%	0,3%
Gaz Altı Kaynakçısı	44,6%	58,2%	7,4%	38,6%	0,8%
Temizlik Görevlisi	63,6%	30,5%	31,1%	49,1%	0,8%
Pazarlamacı	81,2%	23,6%	26,4%	40,8%	2,5%
Şoför-Yük Taşıma	75,9%	33,9%	24,4%	28,0%	0,9%
Ön Muhasebeci	65,0%	16,4%	18,5%	42,4%	0,7%
Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü)	18,5%	79,4%	4,8%	21,8%	1,0%
Demir Doğramacı	99,8%	21,1%	0,5%	7,4%	0,0%
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma ve Sıhhi Tesisatçı	63,0%	45,8%	18,0%	55,3%	0,7%
Servis Komisi	89,4%	60,1%	11,0%	18,9%	0,0%
Kasiyer	62,0%	48,9%	43,7%	50,8%	2,9%
Makine Montaj İşçisi	2,5%	97,2%	1,3%	2,5%	0,4%
Güvenlik Görevlisi	52,1%	46,4%	61,2%	63,1%	0,8%
Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	50,0%	21,3%	16,3%	71,1%	1,3%
Reyon Görevlisi	77,2%	58,4%	25,1%	29,4%	5,4%
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	96,4%	25,5%	10,8%	7,5%	0,0%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	78,2%	20,1%	17,2%	53,7%	30,6%
Genel Toplam	71,0%	33,9%	25,6%	39,9%	3,5%

Kaynak: İPA 2015

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde Akraba-Eş Dost arama kanalının sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. En çok açık iş bulunan ilk 20 mesleğin 14'ünde Akraba-Eş Dost, 3'er meslekte ise Gazete-İlan vb. ile İŞKUR en fazla kullanılan arama kanalı olmuştur.

İŞKUR; Beden İşçisi, Güvenlik Görevlisi ve Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik) mesleklerinde ilk sıradaki arama kanalı olmuştur. Makine Montaj İşçisi mesleği neredeyse sadece Gazete-İlan vb yoluyla aranmıştır.

Açık işi olan işyerlerinin yaş gruplarına göre açık işlerini hangi kanal ile aradığı bilgisine ulaşılmaya çalışılmıştır.

Tablo 90 Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları

Arama Kanalı	2-9						
	0-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-19 Yaş	20-24 Yaş	25+ Yaş	Toplam
Akraba-Eş Dost	85,5%	65,5%	88,5%	85,2%	86,8%	91,9%	79,4%
Gazete-İlan vb.	21,9%	39,8%	14,9%	19,2%	23,2%	25,2%	27,0%
İnternet-Sosyal Medya	19,7%	17,2%	15,2%	14,5%	22,1%	22,8%	18,0%
İŞKUR	27,9%	21,9%	27,6%	25,3%	21,6%	14,1%	24,6%
Özel İstihdam Büroları	2,7%	3,3%	1,1%	1,3%	2,9%	0,0%	2,4%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Yaş gruplarına göre 2-9 istihdamlı işyerlerine bakıldığında; tüm yaş gruplarında Akraba-Eş Dost arama kanalının ağırlığı söz konusudur. 25+ yaş grubundaki işyerleri açık işlerini yüzde 90'ın üzerinde Akraba-Eş Dost vasıtasıyla aramaktadır. Sadece 5-9 yaş grubunda Akraba-Eş Dost arama kanalının oranı Türkiye geneli ortalamasının altındadır. İŞKUR'un ise 2 ve daha fazla ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin aksine 20 yaş üzerinde arama kanalı olarak kullanılma oranı düşmektedir. İşyeri büyüklüğü, açık işlerin yaş gruplarına göre aranma kanallarının dağılımını etkilemektedir.

Tablo 91 Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları

Arama Kanalı	10 ve daha fazla						
	0-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-19 Yaş	20-24 Yaş	25+ Yaş	Toplam
Akraba-Eş Dost	64,5%	65,9%	58,6%	57,2%	62,9%	57,1%	61,5%
Gazete-İlan vb.	37,2%	42,5%	42,3%	41,0%	48,0%	41,3%	41,7%
İnternet-Sosyal Medya	39,0%	30,7%	33,7%	31,2%	31,1%	39,4%	34,3%
İŞKUR	56,9%	56,1%	56,7%	54,8%	60,9%	60,7%	57,5%
Özel İstihdam Büroları	2,6%	4,7%	6,0%	5,0%	2,9%	6,6%	4,6%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, 25+ yaş grubu hariç diğer yaş gruplarında Akraba-Eş Dost arama kanalı ilk sıradadır. 25 yaş üzeri işyerleri ise açık işlerinde en fazla İŞKUR'u kullanmışlardır. 20 yaş ve üzeri işyerlerine bakıldığında, İŞKUR'un etkinliği artmaktadır. Özel İstihdam Büroları da en yüksek orana 25 yaş üzeri işyerlerinde sahip olmuşlardır.

Kurumsallaşmış ve uzun yıllardır faaliyet gösteren işyerlerinin İŞKUR'u kullanma oranı daha yüksektir. Bu kapsamda İŞKUR işgücü piyasasına yeni giren işyerlerine kendini daha iyi tanıtmalıdır. Araştırma kapsamında açık işlerin ne kadar süredir arandıkları da tespit edilmeye çalışılmıştır. Aşağıdaki tabloda arama sürelerine göre açık işlerin arama kanalları verilerine yer verilmiştir.

Tablo 92 Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları

Arama Kanalı	2 ve daha fazla						
	0-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-19 Yaş	20-24 Yaş	25+ Yaş	Toplam
Akraba-Eş Dost	78,5%	65,7%	72,5%	70,6%	71,1%	65,7%	71,1%
Gazete-İlan vb.	27,0%	40,8%	29,6%	30,5%	39,5%	37,3%	33,8%
İnternet-Sosyal Medya	26,1%	22,3%	25,1%	23,2%	28,0%	35,3%	25,6%
İŞKUR	37,5%	34,7%	43,2%	40,6%	47,4%	49,1%	39,8%
Özel İstihdam Büroları	2,6%	3,8%	3,7%	3,2%	2,9%	5,0%	3,4%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 27'si 0-4 yaş arası işyerlerinden, yüzde 29'u 5-9 yaş arası işyerlerinden, yüzde 13'ü 10-14 ve 15-19 yaş arası işyerlerinden, yüzde 8'i 20-24 ve yüzde 10'u ise 25 ve daha yukarı yaştaki işyerlerinden alınmıştır. Bu oranlar, işyerlerinin yaşının artmasının, piyasaya sundukları açık işlerin sayısını pozitif yönde etkilemediğini göstermektedir.

Yaş gruplarına göre işyerlerinin açık işlerinde kullandıkları arama kanalları incelendiğinde; Akraba-Eş Dost arama kanalı bütün yaş gruplarında ilk sıradadır. Söz konusu arama kanalı 0-4 ve 10-14 yaş gruplarında Türkiye geneli oranının üzerindedir. 5-9 ile 25+ yaş gruplarında ise Türkiye genelinin 5 puan altındadır.

İŞKUR'un özelikle 20 yaş üzerindeki işyerlerindeki payı dikkat çekicidir. Kurumsallaşmış işyerlerinin İŞKUR'u tercihleri, 20 yaş altı işyerlerine göre daha yüksek oranda olmuştur. Özel İstihdam Bürolarında da en yüksek oran 25+ yaş grubundaki işyerlerindedir.

Tablo 93 Arama Kanalına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Arama Kanalı	Genel Toplam (2 ve daha fazla)			
	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün	Toplam
Akraba-Eş Dost	70,2%	64,5%	78,9%	71,1%
Gazete-İlan vb.	30,6%	40,4%	38,8%	33,8%
İnternet-Sosyal Medya	27,1%	21,5%	24,1%	25,6%
İŞKUR	44,5%	29,3%	33,5%	39,8%
Özel İstihdam Büroları	3,6%	3,1%	3,4%	3,4%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin açık işleri, aranma süresine göre değerlendirildiğinde; Akraba-Eş Dost bütün arama süresi kategorilerinde ilk sıradadır. Ancak 90 gün ve daha uzun süredir aranan açık işlerde ağırlığı daha fazladır. İŞKUR ile İnternet-Sosyal Medya'nın 90 gün ve daha uzun süredir aranan açık işlerde tercih edilme oranı Türkiye geneli oranlarının altında iken, 0-30 gün arası

süredir aranan açık işler Türkiye geneli oranlarının üzerindedir. İŞKUR vasıtasıyla karşılanmaya çalışılan açık işlerin daha kısa sürede sonuçlandırıldığını söyleyebiliriz. Özellikle 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki açık işlerde 0-30 günden beri açık olan işlerde İŞKUR arama kanalları içerisinde ilk sıradadır.

İŞKUR'u kullanan işyerleri kullanmayanlara kıyasla talep edilen açık işi 0-30 gün içinde bulması yüzde 72,3 oranında daha fazladır.

İl düzeyinde açık işlerde bekleme süreleri incelendiğinde; 77 İlde açık işlerin en fazla 0-30 gündür arandığını, Şanlıurfa, Zonguldak, Sinop ve Kastamonu illerinde ise açık işlerin en fazla 90 ve daha fazla gündür arandığını görmekteyiz. Hiçbir ilde 31-89 gün arası ilk sırada yer almamıştır.

Açık işlerin cinsiyet kırılımında ve işyeri büyüklüğüne göre aranma kanalları analiz edildiğinde; 2-9 istihdamlı işyerlerinden alınan 130 bin 215 kişilik açık işin 71 bin 102'sinde yani yüzde 54,6'sında sadece erkek eleman tercihi göze çarpmaktadır. Yüzde 17,5 oranındaki açık işlerde ise sadece kadın tercihi bulunmaktayken, yüzde 27,9'unda cinsiyet ayrımına gidilmemiştir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde de açık işlerde erkek tercihi kadınlara nazaran daha yüksek bir oranda gerçekleşmiştir. Bu işyerlerinde 2-9 istihdamlı işyerlerine kıyasla ortaya çıkan bir diğer husus, "fark etmez" seçeneğinin daha yüksek oranda talep edilmiş olmasıdır. Başka bir ifadeyle daha büyük ölçekli işyerlerinde istihdam edilmek istenen elemanlar için daha düşük oranda cinsiyet ayrımına gidilmiştir.

Tablo 94 İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	2-9				10 ve daha fazla			
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	79,0%	78,9%	80,8%	79,4%	66,3%	63,3%	57,0%	61,5%
Gazete-İlan vb.	20,1%	31,8%	22,0%	27,0%	37,6%	40,7%	44,8%	41,7%
İnternet-Sosyal Medya	17,1%	15,0%	24,7%	18,0%	28,2%	29,4%	43,2%	34,3%
İŞKUR	31,9%	21,9%	25,2%	24,6%	53,4%	61,3%	54,8%	57,5%
Özel İstihdam Büroları	0,9%	1,7%	4,9%	2,4%	3,5%	2,9%	7,3%	4,6%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Akraba-Eş Dost vasıtasıyla açık işleri arama, hem 2-9 istihdamlı işyerlerinde hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde tüm cinsiyet kırılımlarında ilk sıradadır. İnternet-Sosyal Medya ve Özel İstihdam Bürolarının kullanılma oranları her iki işyeri büyüklüğünde de "fark etmez" seçeneğinde en yüksek orandadır. İŞKUR ise, 2-9 istihdamlı işyerlerinde kadın talep edilen açık işlerde, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise erkek talep edilen açık işlerde ön plandadır.

Tablo 95 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Genel Toplam (2 ve daha fazla)			
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	73,1%	72,4%	68,1%	71,1%
Gazete-İlan vb.	28,3%	35,5%	34,2%	33,8%
İnternet-Sosyal Medya	22,3%	21,0%	34,6%	25,6%
İŞKUR	42,0%	38,3%	41,0%	39,8%
Özel İstihdam Büroları	2,1%	2,2%	6,2%	3,4%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin açık işlerinde Akraba-Eş Dost kanalı cinsiyete göre de ön plana çıkmıştır. Akraba-Eş Dost ve İŞKUR arama kanalları kadın işgücü aranırken daha yüksek oranlarda kullanılmışlardır. Gazete-İlan vb. aracılığıyla erkekler, İnternet-Sosyal Medya ile Özel İstihdam Büroları "fark etmez" seçeneğinde en yüksek oranlarına ulaşmışlardır.

Vardiyalı çalışma yapan işyerlerindeki açık işlerin, hangi arama kanalları ile arandığına cinsiyet kırılımında bakıldığında; vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde de cinsiyette erkek tercihi ön plandadır. Toplamda 59 bin 108 kişilik açık işin yüzde 46,9'unda cinsiyet tercihi olarak erkek, yüzde 15,4'ünde kadın ve yüzde 37,7'sinde ise belirli bir cinsiyet tercihinde bulunulmamış ve "fark etmez" tercihinde bulunulmuştur.

Tablo 96 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	67,3%	66,5%	60,7%	64,5%
Gazete-İlan vb.	40,9%	42,4%	39,7%	41,1%
İnternet-Sosyal Medya	26,7%	31,7%	38,6%	33,5%
İŞKUR	60,4%	55,2%	59,0%	57,4%
Özel İstihdam Büroları	2,8%	2,8%	4,9%	3,6%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde açık işlerin yüzde 64,5'i Akraba-Eş Dost, yüzde 57,4'ü İŞKUR, yüzde 41,1'i Gazete-İlan vb., yüzde 33,5'i İnternet-Sosyal Medya, yüzde 3,6'sı Özel İstihdam Büroları vasıtası ile aranmaktadır. Akraba-Eş Dost Türkiye geneli ortalamasının (yüzde 71,1) altında kalırken, diğer arama kanalları Türkiye geneli ortalamalarının üzerindedir. İŞKUR burada en büyük artış gözlenen arama kanalıdır. Türkiye genelinde açık işlerin yüzde 39,8'i İŞKUR vasıtası ile aranırken, bu oran vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde yüzde 57,4 olmuştur.

Cinsiyet bazında arama kanallarına bakıldığında; Akraba-Eş Dost bütün arama kanallarında ilk sırada iken, cinsiyete göre arama kanalı sıralamaları Türkiye geneli ile benzerlik göstermektedir. İŞKUR kadın işgücü aranırken daha yüksek oranda kullanılmaktadır.

Part-time çalışanı olan işyerlerinden alınan toplam 36 bin 100 kişilik açık işin yüzde 41,4 gibi ağırlıklı bir oranında belirli bir cinsiyet tercihinde bulunulmamış olup, yüzde 37,8 oranında aranılan elemanın cinsiyetinin erkek, yüzde 20,9 oranında ise kadın olması yönünde bir eğilim mevcuttur.

Tablo 97 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	71,8%	73,6%	60,8%	67,9%
Gazete-İlan vb.	28,5%	41,7%	41,2%	38,8%
İnternet-Sosyal Medya	33,8%	25,6%	45,7%	35,6%
İŞKUR	34,6%	38,7%	39,0%	38,0%
Özel İstihdam Büroları	3,9%	2,3%	6,1%	4,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerlerinde Akraba-Eş Dost hem genel dağılımda hem de cinsiyete göre kırılımlarda ilk sıradadır. Part-time çalışanı olan işyerlerinin tercih ettiği arama kanallarında Akraba-Eş Dost ile İŞKUR'un oranı Türkiye geneli tercih oranlarına göre düşüktür. Diğer arama kanallarının ise oranları yüksektir. Özellikle İnternet-Sosyal Medya arama kanalında 10 puanlık bir artış söz konusudur. İŞKUR'da Türkiye geneline göre puan farkı azdır. Ancak İŞKUR bakımından dikkat çekici nokta, kadın eleman aranırken tercih edilme oranının erkek eleman aranırken tercih edilme oranından düşük olmasıdır. Türkiye genelinde bu tablonun tam tersi söz konusudur. Akraba-Eş Dost için de aynı durum söz konusudur.

İŞKUR arama kanalı tam zamanlı çalışanı olan işyerlerinde daha yüksek oranda tercih edilirken, part-time çalışanı olan işyerlerinde ise Gazete-İlan vb. ve İnternet-Sosyal Medya arama kanlları daha yoğun olarak kullanılmaktadır.

İhracat yapan işyerlerinden alınan açık iş sayısı 54 bin 444 olup, bu sayının yüzde 44,2'sinde cinsiyette erkek tercihinde bulunulmuştur. Yüzde 38,5'inde ise belirli bir cinsiyet tercihinde bulunulmamış ve "fark etmez" tercih edilmiştir.

Tablo 98 İhracat Yapan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	78,9%	59,3%	65,2%	65,0%
Gazete-İlan vb.	26,2%	43,0%	39,2%	38,6%
İnternet-Sosyal Medya	19,1%	30,4%	29,5%	28,1%
İŞKUR	46,0%	65,3%	48,7%	55,6%
Özel İstihdam Büroları	1,9%	4,5%	4,0%	3,8%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinde açık işlerin yüzde 65'i Akraba-Eş Dost, yüzde 55,6'sı İŞKUR, yüzde 38,6'sı Gazete-İlan vb., yüzde 28,1'i İnternet-Sosyal Medya, yüzde 3,8'i Özel İstihdam Büroları vasıtası ile aranmaktadır. Akraba-Eş Dost Türkiye geneli ortalamasının (yüzde 71,1) altında kalırken, diğer arama kanalları Türkiye geneli ortalamalarının üzerindedir. İŞKUR burada en büyük artış gözlenen arama kanalıdır. Türkiye genelinde açık işlerin yüzde 39,8'i İŞKUR vasıtası ile aranırken bu oran vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde yüzde 55,6 olmuştur.

Cinsiyet kırılımında ise kadın ve fark etmez tercihinde Akraba-Eş Dost en fazla kullanılan arama kanalı iken, erkek talep edilen işgücü ise ağırlıklı olarak İŞKUR vasıtası ile aranmaktadır. Bu durum Türkiye genelinin tersi bir durumdur.

Çalışma kapsamında açık iş olan mesleklerde hangi becerilerin talep edildiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Açık iş olan mesleklerde belirlenmiş olan 10 beceri türünden 3 tanesini önem sırasına göre yazmaları istenmiştir. Bu nedenle beceriler en fazla tercih edilenden en az tercih edilen beceriye doğru sıralanmıştır. Beceriler ile ilgili tablolarda herhangi bir sayı veya oran kullanılmamıştır.

Tablo 99 Açık İşlerde Aranan Becerilerin Sıralaması

2-9	10 ve daha fazla	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik
Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe	Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe	Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe
İletişim ve İfade Yeteneği	Takım Çalışması	İletişim ve İfade Yeteneği
Takım Çalışması	İletişim ve İfade Yeteneği	Takım Çalışması
Bilgisayar kullanımı	Bilgisayar kullanımı	Bilgisayar kullanımı
Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Satış ve Pazarlama Becerisi
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)
Proje Tabanlı Çalışma	Proje Tabanlı Çalışma	Proje Tabanlı Çalışma
Yabancı Dil	Yabancı Dil	Yabancı Dil

Kaynak: İPA 2015

İşyeri büyüklüklerine göre açık işlerde talep edilen becerilerin dağılımı incelendiğinde; işyeri büyüklüğünün beceri sıralamasını çok fazla etkilemediği görülmektedir. En fazla tercih edilen ilk 5 beceri bütün işyeri büyüklüklerinde aynı iken sadece 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde İletişim ve İfade Yeteneği ile Takım Çalışması yer değiştirmiştir. En az tercih edilen son 3 becerinin de tüm işyeri büyüklüklerinde sıralaması aynıdır.

En fazla tercih edilen beceri Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik'tir. Daha sonra ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe gelmektedir. Açık işlerde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübeden önce Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik becerisi talep edilmesi açık iş olan mesleklerin yapısı ile ilgilidir. Mesleklere göre talep edilen beceriler ilerleyen bölümlerde incelenecektir.

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması verilerine göre, açık işlerde aranan becerilerin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerlerinde cinsiyet kırılımında talep edilen becerilerde farklılaşma olduğu görülmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde "fark etmez" seçeneği genel toplamı fazlası ile etkilemiştir. Genel dağılım ile "fark etmez" seçeneğinde istenen becerilerin sıralaması birbirine yakındır.

Tablo 100 Açık İşlerde Aranan Becerilerin Cinsiyete Göre Sıralaması (2-9 İstihdamlı)

Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe	Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik
İletişim ve İfade Yeteneği	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe	Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe
Bilgisayar Kullanımı	Takım Çalışması	İletişim ve İfade Yeteneği	İletişim ve İfade Yeteneği
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	İletişim ve İfade Yeteneği	Takım Çalışması	Takım Çalışması
Takım Çalışması	Bilgisayar Kullanımı	Bilgisayar Kullanımı	Bilgisayar Kullanımı
Satış ve Pazarlama Becerisi	Satış ve Pazarlama Becerisi	Satış ve Pazarlama Becerisi	Satış ve Pazarlama Becerisi
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Proje Tabanlı Çalışma	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)
Yabancı Dil	Proje Tabanlı Çalışma	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Proje Tabanlı Çalışma
Proje Tabanlı Çalışma	Yabancı Dil	Yabancı Dil	Yabancı Dil

Kaynak: 2015 İPA

Genel toplam ile açık işlerde cinsiyeti fark etmez olarak tercih edenler arasında en fazla aranan becerinin Fiziki veBedensel Yeterlilik olduğu görülmektedir. Bunu Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ile İletişim ve İfade Yeteneği becerileri takip etmektedir. Cinsiyet tercihi kadınlar olan işyerlerinde en fazla aranan beceri Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olurken, onu İletişim ve İfade Yeteneği ve Bilgisayar Kullanımı becerileri takip etmektedir.

Açık İşte cinsiyet tercihi erkekler olan işyerlerinde, en fazla aranan beceri Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olurken, bunu Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması becerileri takip etmektedir.

En az talep edilen beceriler ise Yabancı Dil ve Proje Tabanlı Çalışma becerileri olmuştur. Sadece kadın veya erkek talep edilen açık işlerde talep edilen becerilerde farklılaşma görülmektedir. En dikkat çeken noktalardan biri de Fiziksel ve Bedensel Yeterliliğin kadınlarda 4. sırada olmasıdır.

Tablo 101 Açık İşlerde Aranan Becerilerin Cinsiyete Göre Sıralaması (10 ve daha fazla İstihdamlı)

Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik
Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe	Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe	Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe	Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe
İletişim ve İfade Yeteneği	Takım Çalışması	İletişim ve İfade Yeteneği	Takım Çalışması
Takım Çalışması	İletişim ve İfade Yeteneği	Takım Çalışması	İletişim ve İfade Yeteneği
Bilgisayar kullanımı	Bilgisayar kullanımı	Bilgisayar kullanımı	Bilgisayar kullanımı
Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Satış ve Pazarlama Becerisi
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Proje Tabanlı Çalışma	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)
Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Yabancı Dil	Proje Tabanlı Çalışma
Yabancı Dil	Yabancı Dil	Proje Tabanlı Çalışma	Yabancı Dil

Kaynak: 2015 İPA

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bulunan açık işlerde cinsiyet kırılımından önce genel duruma bakıldığında; en fazla aranan becerinin Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olduğu görülmektedir. Bunu Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ile Takım Çalışması becerileri takip etmektedir. En az tercih edilen beceriler ise Yabancı Dil ile Proje Tabanlı Çalışma olmuştur. Cinsiyet tercihi kadınlar olan işyerlerinde en fazla aranan beceri Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olurken, bunu İletişim ve İfade Yeteneği ve Bilgisayar Kullanımı becerileri takip etmiştir. Bütün kırılımlarda Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ilk sırada iken Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe 2. sıradadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde mesleki beceriden önce Fiziki ve Bedensel Yeterlilik aranması dikkat çekici olmuştur.

Tablo 102 Açık İşlerde Aranan Becerilerin Cinsiyete Göre Sıralaması

2 ve daha fazla İstihdamlı			
Kadın	**Erkek**	**Fark etmez**	**Genel Toplam**
Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe	Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe	Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe
İletişim ve İfade Yeteneği	Takım Çalışması	İletişim ve İfade Yeteneği	İletişim ve İfade Yeteneği
Bilgisayar kullanımı	İletişim ve İfade Yeteneği	Takım Çalışması	Takım Çalışması
Takım Çalışması	Bilgisayar kullanımı	Bilgisayar kullanımı	Bilgisayar kullanımı
Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Satış ve Pazarlama Becerisi	Satış ve Pazarlama Becerisi
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Satış ve Pazarlama Becerisi	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)
Yabancı Dil	Proje Tabanlı Çalışma	Yabancı Dil	Proje Tabanlı Çalışma
Proje Tabanlı Çalışma	Yabancı Dil	Proje Tabanlı Çalışma	Yabancı Dil

Kaynak: 2015 İPA

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bulunan açık işlerde cinsiyet kırılımından önce genel duruma bakıldığında; en fazla aranan becerinin Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olduğu gözlenmiştir. Bunu Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ile Takım Çalışması becerileri takip etmiştir. En az tercih edilen beceriler ise Yabancı Dil ile Proje Tabanlı Çalışma olmuştur. Cinsiyet tercihi kadınlar olan işyerlerinde en fazla aranan beceri Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olurken, bunu Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve İletişim ve İfade Yeteneği becerileri takip etmiştir. Kadınların hariç olduğu diğer kırılımlarda Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ilk sırada iken Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe 2. sıradadır. Kadınlarda ise tersi bir durum söz konusudur. 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde mesleki beceriden önce Fiziki ve Bedensel Yeterlilik aranması dikkat çekici olmuştur. Kadınlarda aranan beceriler diğer kırılımlara göre farklılık göstermiştir.

Açık işlerde sektör detayında talep edilen becerilere bakıldığında; sektörler arasında farklılaşma olduğu görülmektedir. Tabloda sektörlerin karşısında beceriler, 1'den 10'a kadar numaralandırılmıştır. 1 en çok talep edilen, 10 ise en az talep edilen beceriyi ifade etmektedir.

Tablo 103 Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi

Sektör	Bilgisayar Kullanımı	Fiziki-Bedensel Yet.	Hesap Yapabilme	İletişim-İfade yet.	Proje Tabanlı Çalışma	Satış-Pazarlama Bec.	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi Tec.
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6	1	7	5	8	10	4	3	9	2
İmalat	5	1	7	4	9	8	6	3	10	2
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve Dağ.	1	3	7	4	6	9	10	5	8	2
Su Temini; Kanalizas., Atık Yön. Ve İyileş. Faal.	5	1	8	4	6	9	7	3	10	2
İnşaat	5	1	7	6	4	10	8	3	9	2
Toptan ve Perakende Ticaret	6	1	7	3	9	4	8	5	10	2
Ulaştırma ve Depolama	4	1	6	3	10	9	8	5	7	2
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	9	1	7	3	10	5	6	4	8	2
Bilgi ve İletişim	1	2	9	4	8	7	10	6	5	3
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3	9	7	1	10	4	8	5	6	2
Gayrimenkul Faaliyetleri	3	4	8	2	10	1	7	6	9	5
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2	5	6	4	7	9	8	3	10	1
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	4	1	8	2	10	6	7	5	9	3
Eğitim	3	4	8	1	10	9	5	7	6	2
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	4	3	7	2	8	9	6	5	10	1
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3	2	7	5	10	6	8	4	9	1
Diğer Hizmet Faaliyetleri	6	1	7	3	8	10	5	4	9	2
Genel Toplam	5	1	8	3	9	6	7	4	10	2

Kaynak: 2015 İPA

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde sektörel bazda Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ile Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ön plana çıkmaktadır. 9 sektörde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, 3 sektörde ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe en fazla tercih edilen beceriler olmuştur. Bilgisayar Kullanımı 2 sektörde, İletişim ve İfade Yeteneği 2 sektörde ve Satış ve Pazarlama becerisi ise 1 sektörde en fazla tercih edilen beceri olmuştur. Örneğin; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı (Bilgisayar Kullanımı), Finans ve Sigorta Faaliyetleri (İletişim ve İfade Yeteneği), Gayrimenkul Faaliyetleri (Satış ve Pazarlama Becerileri), Eğitim (İletişim ve İfade Yeteneği). Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe 3 sektör hariç en fazla tercih edilen 2 beceri arasında yer almıştır. Bilgi ve İletişim ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe 3., Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe ise 5. sıradaki beceri olmuştur. Hemen hemen bütün sektörlerde önem arz eden bir beceri olmasına rağmen genel toplamda 2. sırada kalmıştır. Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ise sektörlerin önemli bir kısmında İlk sırayı alırken, Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe 9. sırada yer alarak neredeyse en az tercih edilen beceri olmuştur. Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe ise 5. sırada yer almıştır. En fazla tercih edilen ilk 2 becerinin dışında kaldığı sektör sayısı ise 6'dır. Ancak buna rağmen genelde en fazla tercih edilen beceri olarak ön plana çıkmıştır. En az tercih edilen beceriler ise Yabancı Dil, Proje Tabanlı Çalışma ve Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) becerileri olmuştur. Yabancı Dil Becerisi, Bilgi ve İletişim sektöründe en fazla tercih edilen 5. beceri olurken, Proje Tabanlı Çalışma İnşaat sektöründe en çok talep edilen 4. beceri olmuştur. Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) ise 6. ile 9. sıralar arasında dengeli bir dağılım göstermiştir. İletişim ve İfade Yeteneği ile Takım Çalışmasına Uyum genellikle sektörlerde 3. ve 5. sıralar arasında olan beceriler olarak dikkat çekmiştir.

Sektörel dağılımda ise farklılıklar söz konusudur. Sektörlerin önemli bir kısmında ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ile Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerileri bulunurken, ardından gelen becerilerin sıralamasını sektörün yapısı ile sektördeki açık iş bulunan mesleklerin yapısı etkilemektedir. Örneğin Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe İletişim ve İfade Yeteneği ilk sırada, Bilgisayar Kullanımı 3. sırada, Satış ve Pazarlama becerisi 4. sırada iken, Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik 9. sıradadır. Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe ise ilk sırada Satış ve Pazarlama becerisi bulunmakta, İnşaat sektöründe ise farklı bir yapı söz konusu olmaktadır.

Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe en fazla talep edilen beceri Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik olup, Satış ve Pazarlama becerisinin 4. sırada olması, Bilgi ve İletişim sektöründe Fiziksel ve Bedensel Yeterliliğin mesleki bilgiden önce gelmesi, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe Fiziksel ve Bedensel Yeterliliğin mesleki bilgiden önce gelmesi dikkat çeken hususlarolmuştur.

Meslek gruplarında işyeri büyüklüğüne göre açık işlerde ihtiyaç duyulan beceri sıralamalarına aşağıdaki bölümde yer verilmiştir.

Tablo 104 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi (2-9)

Meslek Grupları	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1	5	4	3	10	6	9	8	7	2
Hizmet ve Satış Elemanları	7	2	6	1	9	4	8	5	10	3
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	5	1	8	4	9	7	6	3	10	2
Profesyonel Meslek Mensupları	2	3	8	5	4	10	7	6	9	1
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	6	2	7	5	8	9	4	3	10	1
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1	7	9	4	5	2	6	8	10	3
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	7	1	6	4	9	8	5	3	9	2
Yöneticiler	1	7	8	2	8	3	5	6	8	4
Genel Toplam	5	1	8	3	9	6	7	4	10	2

Kaynak: 2015 İPA

2-9 istihdamlı işyerlerinde talep edilen açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımında 8 meslek grubunun 3 tanesinde Bilgisayar Kullanımı, 2'şer meslek grubunda Yeterli Mesleki/Mesleki Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ilk sırada iken, 1 meslek grubunda ise İletişim ve İfade Yeteneği ilk sırada yer almıştır. Yani en çok tercih edilen beceri türü olmuştur.

Yeterli Mesleki/Mesleki Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi meslek gruplarında genelde en çok tercih edilen ilk 3 beceri içerisinde olmasına rağmen, genel toplamda 2. sırada yer almıştır. Bütün meslek gruplarında üst sıralarda tercih edilen beceri olmuştur. Ancak Yöneticiler meslek grubunda en fazla tercih edilen 4. beceri olmuştur. En fazla talep edilen beceri konumundaki Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ise Yöneticiler ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarında en az tercih edilen beceriler arasında olmasına rağmen genel sıralamada ilk sırada yer almıştır.

2-9 istihdamlı işyerlerinde, meslek gruplarının kendi içerisinde, açık işlerde talep edilen becerilere göre dağılımı incelendiğinde; Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Bilgisayar Kullanımı ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve İletişim ve İfade Yeteneği şeklinde gerçekleşmektedir. Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; İletişim ve İfade Yeteneği, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe şeklinde gerçekleşmektedir. Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek

grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir. Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Bilgisayar Kullanımı Fiziki ve Bedensel Yeterlilik şeklinde gerçekleşmektedir. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir. Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Bilgisayar Kullanımı, Satış ve Pazarlama ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe şeklinde gerçekleşmektedir. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir. Yöneticiler meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Bilgisayar Kullanımı, İletişim ve İfade Yeteneği ve Satış ve Pazarlama Becerisi şeklinde gerçekleşmektedir.

Hem meslek gruplarının kendi içerisinde hem de işyeri büyüklüğüne göre aynı meslek gruplarında talep edilen becerilerde farklılaşma görülmektedir.

Tablo 105 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi (10 ve daha fazla)

Meslek Grupları	Bilgisayar Kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim Ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme Ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi Ve Tecrübe
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2	3	6	1	10	8	9	5	7	4
Hizmet ve Satış Elemanları	6	1	7	2	10	5	8	4	9	3
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	5	1	7	4	8	9	6	3	10	2
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürün. Çalışan.	6	1	9	3	7	8	5	4	9	2
Profesyonel Meslek Mensupları	2	9	6	3	5	10	4	7	8	1
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	6	2	8	4	7	9	5	3	10	1
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	3	2	8	4	9	5	7	6	10	1
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	6	1	7	4	9	8	5	3	10	2
Yöneticiler	6	10	8	2	9	3	4	5	7	1
Genel Toplam	5	1	8	4	9	7	6	3	10	2

Kaynak: 2015 İPA

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde talep edilen açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımında Yeterli Mesleki/Mesleki Teknik Bilgi ve Tecrübe ile Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ön plandadır. 9 meslek grubunun 4'er tanesinde Yeterli Mesleki/Mesleki Teknik Bilgi ve Tecrübe ile Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ilk sırada iken 1 tane meslek grubunda ise İletişim ve İfade Yeteneği ilk sırada yer almıştır. Yani en çok tercih edilen beceri türü olmuştur. Yeterli Mesleki/Mesleki Teknik Bilgi ve Tecrübe genellikle meslek gruplarında en çok tercih edilen ilk 3 beceri içerisinde olmasına rağmen genel toplamda 2. sırada yer almıştır. Bütün meslek gruplarında üst sıralarda tercih edilen bir beceri olmuştur. En fazla tercih edilen beceri konumundaki Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ise Yöneticiler meslek grubunda en az tercih edilen beceri; Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda 9. tercih edilen beceri olmasına rağmen, genel sıralamada ilk sırada yer almıştır. En az tercih edilen beceriler ise Yabancı Dil, Proje Tabanlı Çalışma ve Hesap Yapabilme becerisi olmuştur.

Meslek gruplarının kendi içerisinde açık işlerde talep edilen becerilere göre dağılımı incelendiğinde; Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Bilgisayar Kullanımı, İletişim ve İfade Yeteneği ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe şeklinde gerçekleşmektedir. Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, İletişim ve İfade Yeteneği ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe şeklinde gerçekleşmektedir. Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve İletişim ve İfade Yeteneği şeklinde gerçekleşmektedir. Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Bilgisayar Kullanımı ve İletişim ve İfade Yeteneği şeklinde gerçekleşmektedir. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir. Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Bilgisayar Kullanımı şeklinde gerçekleşmektedir. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir. Yöneticiler meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, İletişim ve İfade Yeteneği ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir.

Hem meslek gruplarının kendi içerisinde hem de işyeri büyüklüğüne göre aynı meslek gruplarında talep edilen becerilerde farklılaşma görülmektedir.

Tablo 106 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi (2 ve daha fazla istihdamlı)

Meslek Grupları	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1	4	5	2	10	7	9	6	8	3
Hizmet ve Satış Elemanları	7	2	6	1	10	4	8	5	9	3
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	5	1	8	4	9	7	6	3	10	2
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	6	1	9	3	7	8	5	4	9	2
Profesyonel Meslek Mensupları	2	5	8	3	4	10	6	7	9	1
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	6	2	8	5	7	9	4	3	10	1
Teknisyenler, Teknikerler ve Yard. Profes.Meslek Mens.	2	5	9	4	7	3	6	8	10	1
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	7	1	6	4	9	8	5	3	10	2
Yöneticiler	3	10	8	2	9	4	5	6	7	1
Genel Toplam	5	1	8	3	9	6	7	4	10	2

Kaynak: 2015 İPA

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde talep edilen açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımında Yeterli Mesleki/Mesleki Teknik Bilgi ve Tecrübe ile Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ön plandadır. 9 meslek grubunun 4 tanesinde Yeterli Mesleki/Mesleki Teknik Bilgi ve Tecrübe ilk sırada iken, 3 meslek grubunda Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, 1'er meslek grubunda ise Bilgisayar Kullanımı ve İletişim ve İfade Yeteneği ilk sırada yer almıştır. Yani en çok tercih edilen beceri türü olmuştur.

Yeterli Mesleki/Mesleki Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi meslek gruplarında en çok tercih edilen ilk 3 beceri içerisinde olmasına rağmen, genel toplamda 2. sırada yer almıştır. Bütün meslek gruplarında üst sıralarda tercih edilen bir beceri olmuştur. En fazla tercih edilen beceri konumundaki Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi Yöneticiler meslek grubunda en az tercih edilen beceri olmasına rağmen, genel sıralamada ilk sırada yer almıştır.

Meslek gruplarının kendi içerisinde açık işlerde talep edilen becerilere göre dağılımı incelendiğinde; Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Bilgisayar Kullanımı, İletişim ve İfade Yeteneği ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe şeklindedir. Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; İletişim ve İfade Yeteneği, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe şeklindedir. Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel

Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması şeklindedir. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve İletişim ve İfade Yeteneği şeklindedir. Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Bilgisayar Kullanımı ve İletişim ve İfade Yeteneği şeklindedir. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması şeklindedir. Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Bilgisayar Kullanımı ve Satış ve Pazarlama şeklindedir. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması şeklindedir. Yöneticiler meslek grubunda en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, İletişim ve İfade Yeteneği, ve Bilgisayar Kullanımı şeklindedir.

Hizmet ve Satış elemanları meslek grubunda Satış ve Pazarlama becerisinin 4. sırada ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisinden daha sonra olması, Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde 2. sırada aranan becerinin Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olması dikkat çeken hususladır. Meslek grupları arasında becerilere ilişkin farklılaşma söz konusudur

Açık iş olan mesleklerde talep edilen becerilere bundan sonraki bölümde yer verilecektir. Meslek düzeyinde hangi becerilerin hangi sırada talep edilmekte olduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Tablo 107 Açık İşi En Fazla Olan Mesleklerde Talep Edilen Beceriler (2-9)

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe
Satış Danışmanı	4	5	8	2	7	1	10	3	9	6
Makineci (Dikiş)	*	1	4	5	*	*	*	3	*	2
Garson (Servis Elemanı)	5	1	6	2	*	8	7	4	*	3
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma ve Sıhhi Tesisatçı	6	2	*	*	4	*	5	3	*	1
Temizlik Görevlisi	3	1	7	5	*	6	*	4	*	2
Ön Muhasebeci	1	8	2	4	*	6	7	5	*	3
Gaz Altı Kaynakçısı	*	2	*	*	*	*	3	4	*	1
Demir Doğramacı	*	1	*	2	*	*	5	3	*	4
Pazarlamacı	4	7	6	2	*	1	5	*	*	3
Şoför-Yük Taşıma	*	1	*	3	*	*	4	5	*	2
Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü)	*	3	6	4	*	*	2	5	*	1
Bayan Kuaförü	*	3	*	1	*	*	5	4	*	2
Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	*	1	5	6	3	*	*	4	*	2
Servis Komisi	*	5	*	1	*	2	*	3	*	4
Reyon Görevlisi	*	2	4	1	*	3	*	5	*	*
Sekreter	1	*	3	2	*	*	7	6	5	4
Satış Temsilcisi / Plasiyer	3	*	*	1	*	2	*	5	*	4
Kasiyer	6	2	1	4	*	5	*	3	*	7
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	*	1	*	*	*	*	*	2	*	3
Mimar	5	*	*	3	2	*	4	*	*	1

Kaynak: 2015 İPA

*Talep edilmemiştir.

2-9 istihdamlı işyerlerinde en fazla açık iş olan ilk 20 meslekte talep edilen beceriler yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

Yabancı Dil, Proje Tabanlı Çalışma, Takım Çalışması ve Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme becerileri dışındaki beceriler en az 1 meslekte, en fazla tercih edilen beceri olmuşlardır. Sayılan beceriler ise en fazla açık iş olan bu işyeri büyüklüğündeki açık işi olan mesleklerde ilk sıraya çıkamamışlardır. İlk 20 meslek kapsamında düşünüldüğünde; bütün mesleklerde talep edilen bir beceri bulunmamaktadır. Yeterli Mesleki Teknik Bilgi ve Tecrübe sadece Reyon Görevlisi mesleğinde hiç talep edilmemiştir. Fiziki ve Bedensel Yeterlilik; Mimar, Sekreter, Satış Temsilcisi mesleklerinde hiç talep edilmemiştir. Ön Muhasebeci ve Pazarlamacı mesleklerinde de en az tercih edilen beceri

olmuştur. Mimar ve Pazarlamacı mesleğinde Takım Çalışması hiç tercih edilmemiştir. Yabancı Dil ise sadece Satış Danışmanı ve Sekreter mesleklerinde talep edilmemiştir. Mimar mesleğinde tercih edilmemesi dikkat çekici olmuştur.

Açık işi en fazla olan meslekler talep edilen becerilere göre incelendiğinde; Makineci (Dikiş) mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması (2 bin 777) şeklinde gerçekleşmektedir. Bu meslekte fiziksel yeterliliğin mesleki bilgiden önce gelmesi dikkat çekici bir özellik olmuştur. Satış Danışmanı mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Satış ve Pazarlama, İletişim ve İfade Yeteneği ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir. Garson (Servis Elemanı) mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, İletişim ve İfade Yeteneği ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe şeklinde gerçekleşmiştir. Demir Doğramacı mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, İletişim ve İfade Yeteneği ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmiştir. Mesleki bilginin ise bu meslekte 4. sırada talep edilmesi dikkat çekicidir. Gaz Altı Kaynakçısı mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme şeklinde gerçekleşmiştir. Mimar mesleğinde ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Proje Tabanlı Çalışma, İletişim ve İfade Yeteneği, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme ve Bilgisayar Kullanımı becerileri sırası ile tercih edilmişlerdir. İnşaat Kalıpçısında sadece 3 beceri tercih edilmiştir. Bunlar da sırasıyla Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Takım Çalışması ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübedir.

Satış ve Pazarlama ile ilgili mesleklerde Satış ve Pazarlama ile İletişim ve İfade Yeteneği ilk iki sırada yer almaktadır. Bayan Kuaföründe ilk sırada İletişim ve İfade Yeteneği becerisinin aranması 3. sırada ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik talep edilmesi dikkat çekicidir. Demir Doğramacı ve Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik) mesleklerinde ilk sırada tercih edilen becerinin Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olması mesleğin gerekliliğinden çok yapacakları işin gerektirdiği bir özellik olduğu düşünülmektedir.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde en fazla açık iş olan mesleklerde istenen beceriler ve sıralaması aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 108 Açık İşi En Fazla Olan Mesleklerde Talep Edilen Beceriler (10 ve daha fazla)

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe
Makineci (Dikiş)	7	2	6	4	8	*	5	3	*	1
Beden İşçisi (Genel)	6	1	7	4	8	9	5	2	10	3
Satış Danışmanı	4	3	7	2	10	1	8	6	9	5
Garson (Servis Elemanı)	7	1	8	2	10	6	9	4	5	3
Temizlik Görevlisi	5	1	7	2	9	10	6	4	8	3
Gaz Altı Kaynakçısı	8	2	7	6	5	*	4	3	*	1
Güvenlik Görevlisi	5	1	8	3	7	*	6	4	9	2
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1	9	8	2	*	6	4	3	5	7
Pazarlamacı	4	5	8	2	10	1	7	6	9	3
Ön Muhasebeci	1	5	2	4	8	9	6	7	10	3
Şoför-Yük Taşıma	6	1	9	3	7	8	5	4	10	2
Kasiyer	4	3	1	2	9	6	8	7	10	5
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	6	1	3	7	*	*	5	4	8	2
Servis Komisi	5	1	8	2	*	7	9	4	6	3
Muhasebeci	1	6	2	4	9	8	5	7	10	3
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	6	1	7	4	*	*	5	2	*	3
İnşaat Mühendisi	2	8	7	9	3	10	5	6	4	1
CNC Torna Tezgahı Operatörü	5	2	4	6	7	*	8	3	9	1
Elektrikçi (Genel)	3	2	8	7	5	9	6	4	*	1
Paketleme İşçisi (El İle)	6	1	7	3	*	*	5	2	*	4
Makineci (Dikiş)	7	2	6	4	8	*	5	3	*	1

Kaynak: 2015 İPA

Yabancı Dil, Proje Tabanlı Çalışma, Takım Çalışması ve Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, İletişim ve İfade Yeteneği becerileri dışındaki beceriler en az 1 meslekte en fazla tercih edilen beceri olmuşlardır. Sayılan beceriler ise en fazla açık iş olan bu işyeri büyüklüğündeki açık iş olan mesleklerde ilk sıraya çıkamamışlardır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde İletişim ve İfade Yeteneği becerisinin ilk sırada olduğu meslekler mevcut iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde aynı durum söz konusu olmamıştır. İlk 20 meslek kapsamında düşünüldüğünde; Bilgisayar Kullanımı, Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik, Hesap Yapabilme, İletişim ve İfade Yeteneği, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Takım Çalışması ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe bütün mesleklerde talep edilen beceriler olmuştur. Beden İşçisi ve CNC Torna Tezgâh Operatörü mesleklerinde son sıralarda da olsa Yabancı Dil talep edilmesi istisnai bir durum oluşturmuştur. Beden İşçisi mesleğinde Yeterli

Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisinin en çok talep edilen 3. beceri olması aslında bu meslekte tam anlamıyla Beden İşçisi istenmediği, işin mesleki nitelik ve beceri gerektiren bir iş olduğunu göstermektedir. Yabancı Dil becerisinin en yüksek sırada istenen beceri olarak yer bulduğu meslek İnşaat Mühendisliğidir. Mesleki beceri ve niteliğin en düşük düzeyde talep edildiği meslek ise Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisidir.

Makineci (Dikiş) mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Takım Çalışması ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe şeklinde gerçekleşmektedir. Garson (Servis Elemanı) mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, İletişim ve İfade Yeteneği ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe şeklinde gerçekleşmektedir. Satış Danışmanı mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Satış ve Pazarlama, İletişim ve İfade Yeteneği ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik şeklinde gerçekleşmektedir. Temizlik Görevlisi mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, İletişim ve İfade Yeteneği ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe şeklinde gerçekleşmektedir. Gaz Altı Kaynakçısı mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir.

İşyeri büyüklüğü mesleklerde aranan becerileri etkileyebilmektedir. Aynı meslekte 2-9 istihdamlı işyerleri ile 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin beceri talepleri ve sıralaması farklıdır. Makineci (Dikiş) mesleğinde 2-9 istihdamlı işyerlerinde sadece 5 beceri türü talep edilirken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 8 farklı beceri türü talep edilmektedir. Aynı meslekte 2-9 istihdamlı işyerlerinde en fazla talep edilen beceri Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübedir. Satış Danışmanı mesleğinde her iki işyeri büyüklüğünde beceri sıralamaları birbirine yakın iken, yine de farklılıklar bulunmaktadır.

Mesleklerin çeşitli özellikleri de beceri beklentisini etkilemektedir. Eğitim durumu, nitelik vb. özelliklerde meslekler arasındaki farklılıklar beceri ihtiyacına da yansımaktadır. Örneğin İnşaat Mühendisi, Elektrikçi ve Beden İşçisi karşılaştırıldığında beceri sıralamalarının çok farklı olduğu görülmektedir. Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik, Beden İşçisinde en fazla aranan beceri iken, Elektrikçi mesleğinde mesleki nitelik ilk sırada olup, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik 2. sıradadır. İnşaat Mühendisinde ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik en az tercih edilen becerilerden biri olup 8. sıradadır. Proje Tabanlı Çalışma becerisi İnşaat Mühendisi mesleğinde ilk sıralarda talep edilirken, Elektrikçi mesleğinde 5. sırada, Beden İşçisi mesleğinde ise 8. sırada tercih edilen beceri olmuştur.

Mesleklerdeki beceri farklılaşmasını işyeri büyüklüğü etkilediği gibi, mesleklerin yapısı ve gerekli olan asgari eğitim düzeyi de etkilemektedir.

Tablo 109 Açık İşi En Fazla Olan Mesleklerde Talep Edilen Beceriler (2 ve daha fazla)

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe
Makineci (Dikiş)	7	1	5	4	8	*	6	3	*	2
Satış Danışmanı	3	4	7	2	8	1	9	5	10	6
Garson (Servis Elemanı)	5	1	6	2	10	8	7	4	9	3
Beden İşçisi (Genel)	6	1	7	4	8	9	5	2	10	3
Temizlik Görevlisi	5	1	8	4	10	6	7	3	9	2
Gaz Altı Kaynakçısı	8	2	7	6	5	*	3	4	*	1
Ön Muhasebeci	1	7	2	4	9	8	6	5	10	3
Pazarlamacı	4	5	8	2	10	1	6	7	9	3
Şoför-Yük Taşıma	6	1	9	3	7	8	5	4	10	2
Servis Komisi	6	2	8	1	*	5	9	3	7	4
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	6	2	8	7	4	9	5	3	*	1
Kasiyer	5	2	1	3	9	6	8	4	10	7
Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü)	8	2	6	5	7	9	3	4	*	1
Güvenlik Görevlisi	5	1	8	3	7	*	6	4	9	2
Demir Doğramacı	8	1	7	2	6	*	5	3	*	4
Satış Temsilcisi / Plasiyer	3	7	6	1	8	2	9	5	10	4
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	7	1	5	6	3	*	8	4	*	2
Reyon Görevlisi	7	2	4	1	9	3	8	5	*	6
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	2	9	8	1	*	4	5	3	6	7
Sekreter	1	7	4	2	10	9	8	6	5	3

Kaynak: 2015 İPA

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde açık iş bulunan mesleklerde talep edilen beceriler incelendiğinde; en fazla açık iş olan ilk 20 meslekte Proje Tabanlı Çalışma, Yabancı Dil, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme ile Takım Çalışması becerileri hariç diğer beceriler en az bir meslekte en fazla talep edilen beceri olmuşlardır. Takım Çalışması ile Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme becerileri ilk 20 mesleğin tamamında talep edilen beceriler olmakla beraber hiçbirinde ilk sıraya yerleşememişlerdir. Proje Tabanlı Çalışma, Satış ve Pazarlama ile Yabancı Dil dışındaki tüm beceriler ilk 20 mesleğin

tamamında aranan beceriler olmuşlardır. En fazla açık iş olan mesleklerde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik biraz daha ön planda olan beceri olarak dikkat çekmiştir.

Makineci (Dikiş) mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir. Satış Danışmanı mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Satış ve Pazarlama, İletişim ve İfade Yeteneği ve Bilgisayar Kullanımı şeklinde gerçekleşmektedir. Garson (Servis Elemanı) mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, İletişim ve İfade Yeteneği ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe şeklinde gerçekleşmektedir. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Takım Çalışması ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe şeklinde gerçekleşmektedir. Gaz Altı Kaynakçısı mesleğinde açık işlerde en fazla aranan beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme şeklinde gerçekleşmektedir.

Açık işleri arama kanalları ile ilgili daha önceki bölümlerde bilgiler verilmiştir. Bu tabloda ise açık işlerin arandığı kanallarda en fazla hangi becerilerin talep edildiği bilgisi sunulmuştur.

Tablo 110 Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Beceriler	Genel Toplam				
	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR	Özel İstihdam Büroları
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	2	1	1	3
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	2	1	2	2	1
İletişim ve İfade Yeteneği	4	3	3	3	2
Takım Çalışması	3	4	4	4	7
Bilgisayar kullanımı	5	5	5	5	4
Satış ve Pazarlama Becerisi	6	6	6	6	6
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	7	7	8	7	8
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	8	8	7	8	9
Proje Tabanlı Çalışma	9	9	10	9	5
Yabancı Dil	10	10	9	10	10

Kaynak: 2015 İPA

Arama kanalları bütün işyerleri çerçevesinde açık işlerde talep edilen becerilere göre incelendiğinde; Akraba-Eş Dost arama kanalı ile aranan açık işlerde en fazla talep edilen beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir. Gazete-İlan vb. arama kanalı ile aranan açık işlerde en fazla talep edilen beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve İletişim ve İfade Yeteneği şeklinde gerçekleşmektedir. İnternet-Sosyal Medya arama kanalı ile aranan açık

işlerde en fazla talep edilen beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve İletişim ve İfade Yeteneği şeklinde gerçekleşmektedir. İŞKUR arama kanalı ile aranan açık işlerde en fazla talep edilen beceriler sırasıyla; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve İletişim ve İfade Yeteneği şeklinde gerçekleşmektedir. Özel İstihdam Büroları arama kanalı ile aranan açık işlerde en fazla talep edilen beceriler sırasıyla; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, İletişim ve İfade Yeteneği ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik şeklinde gerçekleşmektedir.

Arandığı kanala göre açık işlerde talep edilen becerilerde İŞKUR ile İnternet-Sosyal Medyanın beceri sıralamaları benzerdir. Akraba-Eş Dost ile Gazete-İlan vb. kanallarında ilk 4 sıradaki becerilerin sıralamasında farklılıklar bulunurken, 5. beceriden itibaren sıralaması aynıdır. Özel İstihdam Bürosunun beceri sıralaması ise diğer arama kanallarından farklılaşmaktadır. Arama kanallarının hepsinde tüm beceriler tercih edilmiştir. Fiziki ve Bedensel Yeterlilik 3 arama kanalında, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ise 2 adet arama kanalında en çok tercih edilen beceridir.

Açık işlerin aranma sürelerine göre dağılımında; sürelere göre hangi becerilerin talep edildiği sıralaması ile birlikte aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Tablodaki veriler 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine aittir.

Tablo 111 Açık İşlerde Talep Edilen Becerilere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi(2 ve daha fazla istihdamlı)

Beceriler	Genel Toplam		
	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Bilgisayar Kullanımı	5	5	6
Fiziki-Bedensel Yet.	1	2	2
Hesap Yapabilme	7	7	8
İletişim-İfade yet.	3	4	4
Proje Tabanlı Çalışma	9	9	9
Satış-Pazarlama Bec.	6	6	7
Sorun Çözme Ve İnisiyatif Alabilme	8	8	5
Takım Çalışması	4	3	3
Yabancı Dil	10	10	10
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi Tec.	2	1	1

Kaynak: 2015 İPA

Açık işlerde talep edilen becerilerin aranma süresine göre dağılımı tüm işyerleri bazında incelendiğinde; 0-30 gün arası süredir aranan açık işlerde becerilerin dağılımı incelendiğinde; Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve İletişim ve İfade Yeteneği şeklinde gerçekleşmektedir. 31-89 gün arası süredir aranan açık işlerde becerilerin dağılımı incelendiğinde; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması şeklinde

gerçekleşmektedir. 90+ günlük süredir aranan açık işlerde becerilerin dağılımı incelendiğinde; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması şeklinde gerçekleşmektedir.

Açık işlerde aranma sürelerine göre talep edilen beceri sıralamalarında arama süreleri arasında çok fazla fark bulunmamaktadır. Ancak 31-89 gün arası ile 90 gün ve sonrası grupları arasındaki ilişki daha fazladır. Açık işin aranma süresi arttığında ise talep edilen beceri düzeyinde yeterli mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe'nin ilk sırada olduğu görülmektedir. Açık işlerde istenen beceri düzeyi arttığında, açık işin karşılanma durumu zorlaşmaktadır. Aranan nitelik ve beceri düzeyi arttığında, açık işi arama süresi de artmaktadır.

Araştırma kapsamındaki işyerlerine açık iş olan mesleklerde talep edilen asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Açık iş olan mesleklerde talep edilen eğitim düzeyi cinsiyet kırılımında aşağıdaki tabloda incelenmiştir.

Tablo 112 Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Eğitim Düzeyi	2-9				10 ve daha fazla				Genel Toplam			
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Çıraklık	9,1%	6,7%	4,7%	6,6%	7,5%	4,9%	3,3%	4,8%	8,4%	6,0%	4,0%	5,8%
Lise Altı	15,7%	10,2%	16,3%	12,9%	24,7%	23,2%	17,2%	21,2%	19,9%	15,6%	16,8%	16,8%
Genel L.	28,9%	11,0%	24,1%	17,8%	21,6%	11,0%	20,6%	16,5%	25,5%	11,0%	22,3%	17,2%
Meslek L.	7,9%	7,2%	1,9%	5,8%	4,8%	17,7%	5,0%	10,7%	6,4%	11,5%	3,6%	8,1%
Meslek Y.O.	5,2%	1,8%	2,7%	2,7%	3,9%	3,2%	4,4%	3,8%	4,6%	2,4%	3,6%	3,2%
Lisans	5,3%	2,0%	6,2%	3,8%	5,4%	3,1%	14,5%	7,7%	5,3%	2,5%	10,6%	5,6%
Lisansüstü	0,2%	0,0%	0,5%	0,2%	0,1%	0,2%	0,5%	0,3%	0,2%	0,1%	0,5%	0,2%
Fark etmez	27,6%	61,0%	43,6%	50,3%	32,1%	36,7%	34,4%	35,0%	29,7%	50,9%	38,7%	43,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: 2015 İPA

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde en fazla tercih edilen eğitim durumu "fark etmez" olmuştur. Açık işlerin yüzde 43,2'si için eğitim durumu olarak "fark etmez" tercih edilmiştir. Daha sonra sırası ile, Genel lise ve lise altı eğitim düzeyi gelmiştir. Meslek Lisesi, Çıraklık, Lisans, Meslek Yüksekokulu ve Lisansüstü şeklinde sıralama devam etmiştir. Açık işlerde talep edilen eğitim düzeyi düşüktür. Açık işlerde eğitim düzeyinden ziyade işi yapabilmeye bakılmakta ya da belirli bir eğitim düzeyinden ziyade "işbaşında işi öğrenme" mantığı geçerlidir.

Açık işlerde eğitim düzeyi cinsiyete göre incelendiğinde; kadınlarda en fazla talep edilen eğitim düzeyleri; Fark etmez (yüzde 29,7), Genel Lise (yüzde 25,5) ve Lise Altı (yüzde 19,9) şeklinde gerçekleşmektedir. Erkeklerde en fazla talep edilen eğitim düzeyleri; Fark etmez (yüzde 50,9), Lise Altı (yüzde 15,6) ve Meslek Lisesi (11,5) şeklinde gerçekleşmektedir. Fark etmez seçeneğinde en fazla

talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde; Fark etmez (yüzde 38,7), Genel Lise (yüzde 22,3) ve Lise Altı (yüzde 16,8) şeklinde gerçekleşmektedir. Kadınlarda yükseköğretim mezunu talebi yüzde 10 düzeyinde iken, erkeklerde bu oran yüzde 5 civarındadır. Çıraklık mezunlarının erkeklere göre kadınlarda daha yüksek oranda talep edilmesi dikkat çekicidir.

Cinsiyete göre açık işlerde talep edilen eğitim düzeyi farklılaşmaktadır. Kadınlarda istenen eğitim düzeyi erkeklere göre daha yüksektir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde en fazla talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde; Fark etmez (yüzde 50,3), Genel Lise (yüzde 17,8) ve Lise Altı (yüzde 12,9) şeklinde gerçekleşmektedir. Sıralama olarak 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine yakın olmakla beraber, Çıraklık mezunu eleman talebi Meslek Liselerinin üzerindedir. Bu durum oldukça dikkat çekicidir. Yüksekokul mezunu eleman talep oranı hem 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine, hem de 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine göre düşüktür.

Kadınlarda en fazla talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde; Genel Lise (yüzde 28,9), Fark etmez (yüzde 27,6) ve Lise Altı (yüzde 15,7) şeklinde gerçekleşmektedir. Erkeklerde en fazla talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde; Fark etmez (yüzde 61), Genel Lise (yüzde 11)ve Lise Altı (10,2) şeklinde gerçekleşmektedir. Fark etmez seçeneğinde en fazla talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde; Fark etmez (yüzde 43,6), Genel Lise (yüzde 24,1) ve Lise Altı (yüzde 16,3) şeklinde gerçekleşmektedir. Bu işyeri büyüklüğünde cinsiyete göre talep edilen eğitim düzeyi farklılaşması diğer işyeri büyüklüklerine göre daha keskindir. Kadınlarda talep edilen eğitim düzeyi erkeklerde talep edilen eğitim düzeyinin oldukça üzerindedir.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde en fazla talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde; Fark etmez (yüzde 35), Lise Altı (yüzde 21,2) ve Genel Lise (yüzde 16,5) şeklinde gerçekleşmektedir. Diğer eğitim düzeylerinin sıralaması 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri ile aynıdır. Yüksekokul mezunu talep oranı 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde diğer işyeri büyüklüklerine göre yüksektir. Bu işyeri grubunda daha yüksek eğitim düzeyine sahip eleman aranmaktadır.

Açık işlerde eğitim düzeyi cinsiyete göre incelendiğinde; kadınlarda en fazla talep edilen eğitim düzeyleri; Fark etmez (yüzde 32,1), Lise Altı (yüzde 24,7) ve Genel Lise (yüzde 21,6) şeklinde gerçekleşmektedir. Erkeklerde en fazla talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde; Fark etmez (yüzde 36,7), Lise Altı (yüzde 23,2) ve Meslek Lisesi (yüzde 17,7) şeklinde gerçekleşmektedir. Fark etmez seçeneğinde en fazla talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde; Fark etmez (yüzde 34,4), Genel Lise (yüzde 20,6) ve Lise Altı (yüzde 17,2) şeklinde gerçekleşmektedir. Kadınlarda erkeklere göre daha yüksek oranda eğitim düzeyi talep edilmektedir. Ancak buradaki farklılaşma 2-9 istihdamlı işyerlerindeki kadar keskin değildir.

Gerek işyeri büyüklüğü, gerekse de cinsiyet; talep edilen eğitim düzeyini etkilemektedir. Kadınlarda erkeklere göre, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde, 2-9 istihdamlı işyerlerine göre daha yüksek eğitim düzeyi talep edilmektedir. En fazla talep edilen eğitim düzeyinin "fark etmez" olması; işgücü piyasasında ağırlıklı olarak nitelik düzeyi düşük eleman talebi olduğu sonucundan ziyade eğitim ile beceri arasında bir kopukluk olduğunu göstermektedir.

Açık işlerde talep edilen asgari eğitim düzeyleri meslek grupları ve işyeri büyüklüklerine göre aşağıdaki tabloda incelenecektir.

Tablo 113 Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi (2-9)

Sektör	Çıraklık	Lise Altı	Genel L.	Meslek L.	Meslek Y.O.	Lisans	Lisans üstü	Fark etmez
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	1,9%	18,5%	3,7%	5,6%	7,4%	13,0%	0,0%	50,0%
İmalat	7,9%	14,4%	8,3%	6,9%	0,5%	0,5%	0,0%	61,6%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklim. Ür. Ve Dağ.	5,7%	2,9%	20,0%	11,4%	37,1%	22,9%	0,0%	0,0%
Su Temini; Kanalizas., Atık Yön. Ve İyileş. Faal.	11,4%	18,2%	4,5%	2,3%	2,3%	2,3%	0,0%	59,1%
İnşaat	3,8%	0,0%	7,5%	11,3%	3,8%	1,9%	0,0%	71,7%
Toptan Ve Perakende Ticaret	5,5%	14,6%	25,0%	2,4%	0,6%	2,4%	0,0%	49,4%
Ulaştırma Ve Depolama	0,0%	19,0%	9,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	71,4%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	6,3%	18,8%	21,9%	0,0%	1,6%	0,0%	0,0%	51,6%
Bilgi Ve İletişim	0,0%	1,2%	18,1%	7,2%	9,6%	15,7%	6,0%	42,2%
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	2,9%	42,9%	11,4%	14,3%	28,6%	0,0%	0,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,0%	3,3%	46,7%	3,3%	6,7%	0,0%	0,0%	40,0%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	8,2%	6,6%	36,1%	9,8%	14,8%	16,4%	0,0%	8,2%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1,4%	24,3%	29,7%	13,5%	4,1%	2,7%	0,0%	24,3%
Eğitim	0,0%	0,0%	22,5%	2,5%	15,0%	52,5%	5,0%	2,5%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	7,1%	21,4%	21,4%	7,1%	28,6%	0,0%	14,3%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence Ve Spor	0,0%	8,8%	47,1%	0,0%	0,0%	11,8%	0,0%	32,4%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	27,5%	19,6%	9,8%	5,9%	0,0%	0,0%	0,0%	37,3%
Genel Toplam	6,6%	12,9%	17,8%	5,8%	2,7%	3,8%	0,2%	50,3%

Kaynak: 2015 İPA

2-9 istihdamlı işyerlerindeki açık işlerde 17 sektörden 9 tanesi için en fazla talep edilen eğitim düzeyi "fark etmez"dir. 5 sektörde açık işlerin yarıdan fazlasında istenen asgari eğitim düzeyi "fark etmez"dir. İnşaat ile Ulaştırma ve Depolama sektörlerinde açık işlerin yüzde 70'inin üzerinde talep edilen eğitim düzeyi "fark etmez"dir. Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörlerinde ise hiç talep edilmemiştir. 5 sektörde Genel Lise, 2 sektörde ise Lisans en fazla talep edilen eğitim düzeyleri olmuştur. Eğitim ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründeki açık işler için en fazla tercih edilen eğitim düzeyi Lisans olmuştur. Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe ise en fazla tercih edilen eğitim düzeyi Meslek Yüksekokulları olmuştur.

Çıraklık eğitim mezunlarının Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe en fazla tercih edilen 2. eğitim düzeyi olması dikkat çekmektedir. Lisansüstü eğitim en yüksek oranda Bilgi ve İletişim ile Eğitim sektöründe görülmüştür. Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Eğitim sektöründe ise her 3 açık işten 2'si için yüksekokul mezunu talep edilmektedir. Diğer Hizmet Faaliyetleri ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektörlerinde yükseköğretim mezunu talebi bulunmamaktadır. Sektörlerin çoğunluğunda Genel Lise talebi Meslek Lisesi talebinden yüksektir. Ulaştırma ve Depolama sektöründe sadece 3 eğitim düzeyi talep edilmiştir. Lisansüstü eğitim düzeyi ise sadece 2 sektörde talep edilmiştir.

Tablo 114 Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi (10 ve daha fazla)

Sektör	Çıraklık	Lise Altı	Genel L.	Meslek L.	Meslek Y.O.	Lisans	Lisans üstü	Fark etmez
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1,5%	17,6%	5,7%	6,1%	1,8%	5,2%	0,0%	62,1%
İmalat	6,2%	26,5%	8,2%	13,2%	2,3%	4,0%	0,2%	39,3%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. Ve Dağ.	0,0%	31,6%	3,1%	15,2%	13,2%	28,8%	0,6%	7,4%
Su Temini; Kanalizas., Atık Yön. ve İyileş. Faal.	6,8%	21,5%	8,6%	3,6%	1,6%	14,1%	0,0%	43,7%
İnşaat	4,4%	13,6%	11,9%	10,5%	7,5%	12,2%	0,2%	39,6%
Toptan ve Perakende Ticaret	3,3%	14,9%	27,4%	12,7%	4,4%	5,7%	0,0%	31,5%
Ulaştırma ve Depolama	1,8%	41,7%	12,6%	5,4%	5,1%	5,4%	0,0%	28,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	5,9%	21,9%	22,5%	5,6%	1,9%	1,3%	0,0%	40,9%
Bilgi ve İletişim	0,5%	1,7%	42,9%	0,8%	8,3%	39,1%	0,0%	6,7%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,2%	0,1%	45,7%	0,3%	10,9%	30,6%	8,7%	3,4%
Gayrimenkul Faaliyetleri	6,1%	9,4%	16,2%	6,9%	4,6%	15,4%	0,0%	41,5%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1,6%	4,1%	17,2%	8,2%	8,8%	41,0%	0,5%	18,5%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1,9%	21,9%	39,0%	1,7%	1,8%	3,0%	0,0%	30,6%
Eğitim	1,7%	3,5%	21,2%	1,9%	12,7%	49,5%	4,2%	5,2%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	8,5%	4,4%	13,7%	16,1%	9,7%	36,2%	1,9%	9,4%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	4,4%	12,9%	27,2%	4,9%	2,1%	9,3%	0,0%	39,2%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	5,3%	23,4%	14,0%	13,1%	3,2%	1,7%	0,3%	39,0%
Genel Toplam	4,8%	21,2%	16,5%	10,7%	3,8%	7,7%	0,3%	35,0%

Kaynak: 2015 İPA

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki açık işlerde 17 sektörden 9 tanesi için en fazla talep edilen eğitim düzeyi "fark etmez"dir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründeki açık işlerin yüzde 60'ı için talep edilen eğitim düzeyi "fark etmez"dir. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe talep edilme oranı yüzde 3,4'tür. 4 sektörde Genel Lise, 3 sektörde ise Lisans en fazla talep edilen sektörler olmuştur. Eğitim, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerindeki açık işler için en fazla tercih edilen eğitim düzeyi Lisans olmuştur. Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe ise en çok tercih edilen eğitim düzeyi Lise Altı olmuştur. 3 farklı işyeri büyüklüğünde de Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe en fazla talep edilen eğitim düzeyi farklı olmuştur.

Lisansüstü eğitim en yüksek oranda Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe görülmüştür. Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörlerinde her 2 açık işten 1'i için, Eğitim sektöründe ise her 3 açık işten 2'si için Yüksekokul mezunu talep edilmektedir. Sektörlerin çoğunluğunda Genel Lise talebi Meslek Lisesi talebinden yüksektir. Ancak Meslek Lisesi mezunlarının, Genel Lise mezunlarından yüksek olduğu sektör sayısı, diğer işyeri büyüklüklerine göre daha fazladır. En çok açık işin bulunduğu İmalat sektöründe Meslek Lisesi mezunu talep edilme oranı daha yüksektir. Lisansüstü ile Çıraklık mezunu eğitim düzeyleri dışındaki tüm eğitim düzeyleri, bu işyeri büyüklüğünde her sektörde talep edilmiştir. Lisansüstü eğitim düzeyi ise 10 sektörde talep edilirken, 7 sektördeki açık işlerde istenen bir eğitim düzeyi olmamıştır.

Sektörler arasında talep edilen açık işlerde eğitim düzeyleri arasında bir farklılaşma söz konusudur. Sektörler arasında talep edilen eğitim düzeylerinin sıralaması ve oranları farklılık göstermektedir. Bunun yanında işyeri büyüklükleri arasında da bir farklılaşma görülmektedir.

Tablo 115 Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi (2 ve daha fazla)

Sektör	Çıraklık	Lise Altı	Genel L.	Meslek L.	Meslek Y.O.	Lisans	Lisansüstü	Fark etmez
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1,6%	17,9%	5,0%	5,9%	3,8%	8,0%	0,0%	57,8%
İmalat	7,0%	20,9%	8,3%	10,3%	1,5%	2,4%	0,1%	49,6%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve Dağ.	2,1%	21,1%	9,3%	13,8%	22,0%	26,6%	0,4%	4,7%
Su Temini; Kanalizas., Atık Yön. ve İyileş. Faal.	9,5%	19,6%	6,2%	2,8%	2,0%	7,2%	0,0%	52,7%
İnşaat	4,1%	6,0%	9,5%	11,0%	5,4%	6,5%	0,1%	57,5%
Toptan ve Perakende Ticaret	4,7%	14,7%	25,9%	6,3%	2,0%	3,7%	0,0%	42,7%
Ulaştırma ve Depolama	0,9%	30,0%	11,0%	2,6%	2,4%	2,6%	0,0%	50,5%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	6,1%	20,2%	22,2%	2,6%	1,7%	0,6%	0,0%	46,5%
Bilgi ve İletişim	0,1%	1,3%	24,5%	5,6%	9,3%	21,7%	4,5%	33,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,1%	1,7%	44,0%	6,9%	12,9%	29,4%	3,5%	1,4%
Gayrimenkul Faaliyetleri	2,1%	5,5%	36,0%	4,6%	5,9%	5,4%	0,0%	40,5%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	6,3%	5,9%	30,8%	9,4%	13,1%	23,3%	0,2%	11,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1,7%	22,8%	35,7%	5,9%	2,6%	2,9%	0,0%	28,4%
Eğitim	0,9%	1,9%	21,8%	2,2%	13,7%	50,9%	4,6%	4,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	5,3%	5,4%	16,6%	18,1%	8,8%	33,3%	1,2%	11,2%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	1,0%	9,7%	42,6%	1,1%	0,5%	11,2%	0,0%	33,9%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	21,2%	20,7%	11,0%	7,9%	0,9%	0,5%	0,1%	37,8%
Genel Toplam	5,8%	16,8%	17,2%	8,1%	3,2%	5,6%	0,2%	43,2%

Kaynak: 2015 İPA

Sektörlere göre açık işlerde talep edilen asgari eğitim düzeyi her birisi için ayrı ayrı incelendiğinde; 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki açık işlerde 17 sektörden 10 tanesi için en fazla talep edilen eğitim düzeyi "fark etmez"dir. 4 sektörde açık işlerin yarıdan fazlasında istenen asgari eğitim düzeyi için "fark etmez" denilmiştir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründeki açık işlerin yüzde 57,8'i için, İnşaat sektöründeki açık işlerin yüzde 57,5'i için talep edilen eğitim düzeyi

olarak “fark etmez” denilmiştir. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe talep edilme oranı yüzde 1,4’tür. 4 sektörde Genel Lise, 3 sektörde ise Lisans en fazla talep edilen eğitim düzeyi olmuştur. Eğitim, Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründeki açık işler için en fazla tercih edilen eğitim düzeyi Lisans olmuştur.

Lisansüstü eğitim en yüksek oranda Bilgi ve İletişim ile Eğitim sektöründe görülmüştür. Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde her 2 açık işten 1’i için, Eğitim sektöründe ise her 3 açık işten 2’si için Yüksekokul mezunu talep edilmektedir. Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe açık işlerin yüzde 21’i için Çıraklık mezunu tercih edilmesi dikkat çekicidir. Sektörlerin çoğunluğunda Genel Lise talebi Meslek Lisesi talebinden yüksektir. Ancak en çok açık işin bulunduğu İmalat sektöründe Meslek Lisesi mezunu talep edilme oranı daha yüksektir. Lisansüstü eğitim düzeyi dışındaki tüm eğitim düzeyleri, bu işyeri büyüklüğünde her sektörde talep edilmiştir. Lisansüstü eğitim düzeyi ise 11 sektörde talep edilirken, 6 sektördeki açık işlerde istenen bir eğitim düzeyi olmamıştır.

Sektörler arasında talep edilen açık işlerde eğitim düzeyleri arasında bir farklılaşma söz konusudur. Sektörler arasında talep edilen eğitim düzeylerinin sıralaması ve oranları farklılık göstermektedir.

Tablo 116 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi (2-9)

Meslek Grup	Çıraklık	Lise Altı	Genel L.	Meslek L.	Meslek Y.O.	Lisans	Lisansüstü	Fark etmez
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	5,2%	5,7%	50,1%	10,0%	9,5%	3,2%	0,0%	16,3%
Hizmet ve Satış Elemanları	6,2%	15,1%	32,0%	0,3%	0,7%	0,6%	0,0%	45,1%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	9,0%	27,6%	7,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	56,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	4,2%	12,5%	11,5%	5,0%	39,1%	0,5%	27,1%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	12,3%	7,2%	5,3%	9,2%	0,0%	0,0%	0,0%	65,9%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yard. Profes. Meslek Mens.	0,0%	6,9%	44,6%	14,2%	17,4%	6,3%	1,6%	8,9%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	2,5%	22,7%	5,8%	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	68,1%
Yöneticiler	0,0%	0,0%	83,1%	0,0%	0,0%	16,9%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	6,6%	12,9%	17,8%	5,8%	2,7%	3,8%	0,2%	50,3%

Kaynak: 2015 İPA

2-9 istihdamlı işyerlerinde açık iş olan 8 meslek grubunun 4 tanesinde en fazla talep edilen eğitim düzeyi olarak “fark etmez” tercih edilmiştir. 3 tane meslek grubunda ise Genel Lise mezunları, Profesyonel Meslek Mensupları için ise Lisans mezunları tercih edilmiştir. 3 adet meslek grubunda açık işlerin yarıdan fazlası için eğitim düzeyi olarak “fark etmez” tercih edilmiştir. Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda “fark etmez” seçeneğinin yüzde 65,9 oranında tercih edilmesi dikkat çekici bir sonuçtur. Mesleki nitelik ve beceri gerektiren bir meslek grubunda “fark etmez”

seçeneğinin ön planda olması bu meslek grubunda mesleki nitelik ve beceri ile eğitim düzeyi arasında bir bağ olmadığını göstermektedir.

Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda Çıraklık mezunu talebi yüzde 12 seviyesindedir. Söz konusu meslek grubu, Çıraklık mezunu işgücü talebinin en yüksek oranda olduğu meslek grubudur. Yöneticiler meslek grubundaki açık işlerde yüzde 83 oranında Genel Lise mezunu tercih edilmesi dikkat çekicidir. Büro Hizmetlerinde Çalışanlar meslek grubunda hiç Yüksek Lisans mezunu talebi yokken, Yöneticiler meslek grubunda sadece Genel Lise ile Lisans mezunu düzeyinde talep olmuştur. Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarındaki yaklaşık her 2 açık işten 1'i için Yüksekokul mezunu tercih edilmiştir. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde, Yüksekokul mezunu talep edilmemiştir.

2-9 istihdamlı işyerlerindeki açık işlerde istenen eğitim düzeyleri farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma diğer işyeri büyüklüklerine göre daha yüksek orandadır. Meslek gruplarına göre açık işlerde talep edilen asgari eğitim düzeyi incelendiğinde;

Büro Hizmetlerinde Çalışanlar meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Genel Lise (yüzde 50,1), Fark etmez (yüzde 16,3) ve Meslek Lisesi (yüzde 10) şeklinde gerçekleşmektedir. Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 45,1), Genel Lise (yüzde 32) ve Lise Altı (yüzde 15,1) şeklinde gerçekleşmektedir. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 56), Lise Altı (yüzde 27,6) ve Çıraklık (yüzde 9) şeklinde gerçekleşmektedir. Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Lisans (yüzde 39,1), Fark etmez (yüzde 27,1) ve Genel Lise (yüzde 12,5) şeklinde gerçekleşmektedir. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 65,9), Çıraklık (yüzde 12,3) ve Meslek Lisesi (yüzde 9,2) şeklinde gerçekleşmektedir. Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Genel Lise (yüzde 44,6), Meslek Yüksekokulu (yüzde 17,4) ve Meslek Lisesi (yüzde 14,2) şeklinde gerçekleşmektedir. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 68,1), Lise Altı (yüzde 22,7) ve Genel Lise (yüzde 5,8) şeklinde gerçekleşmiştir. Yöneticiler meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Genel Lise (yüzde 83,19) ve Lisans (16,9) şeklinde gerçekleşmektedir. Genel toplam içindeki eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 50,3), Genel Lise (yüzde 17,8) ve Lise Altı (yüzde 12,9) şeklinde gerçekleşmektedir.

Tablo 117 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi (10 ve daha fazla)

Meslek Grup	Çıraklık	Lise Altı	Genel L.	Meslek L.	Meslek Y.O.	Lisans	Lisans üstü	Fark etmez
Hizmet ve Satış Elemanları	1,7%	11,8%	52,4%	8,5%	7,3%	7,1%	0,0%	11,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	4,2%	16,9%	41,0%	3,1%	1,6%	2,2%	0,0%	31,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	6,0%	34,6%	4,9%	3,1%	0,3%	0,1%	0,3%	50,7%
Profesyonel Meslek Mensupları	1,2%	42,9%	3,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	52,9%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1,9%	1,0%	8,3%	6,6%	7,6%	69,1%	2,4%	3,2%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yard. Profes.Meslek Mens.	7,5%	24,1%	5,2%	20,0%	1,2%	0,2%	0,0%	41,8%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1,6%	6,7%	18,5%	25,7%	22,5%	13,7%	0,2%	11,2%
Yöneticiler	5,2%	28,4%	7,2%	9,7%	0,2%	0,0%	0,0%	49,2%
Genel Toplam	**39.370**	**23.872**	**18.512**	**12.016**	**8.710**	**5.390**	**4.239**	**312**

Kaynak: 2015 İPA

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 9 meslek grubunun 4 tanesinde en fazla talep edilen eğitim düzeyi olarak "fark etmez" tercih edilmiştir. 2'şer meslek grubunda ise Genel Lise mezunları ve Lisans mezunları tercih edilmiştir. Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda en fazla talep edilen eğitim düzeyi Meslek Lisesi mezunu olmuştur. 2 adet meslek grubunda açık işlerin yarıdan fazlası için eğitim düzeyi olarak "fark etmez" tercih edilmiştir. Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda "fark etmez" seçeneğinin yüzde 41,8 oranında tercih edilmesi dikkat çekici bir sonuçtur. Mesleki nitelik ve beceri gerektiren bir meslek grubunda "fark etmez" seçeneğinin ön planda olması bu meslek grubunda mesleki nitelik ve beceri ile eğitim düzeyi arasında bir bağ olmadığını göstermektedir. Profesyonel Meslek Mensupları ve Yöneticiler meslek grubundaki açık işlerde ilk sırada talep edilen eğitim düzeyi Lisans mezunları olmuştur.

Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda Çıraklık mezunu talebi yüzde 8 seviyesindedir. Söz konusu meslek grubu Çıraklık mezunu işgücü talebinin en yüksek oranda olduğu meslek grubudur. Profesyonel Meslek Mensupları ve Yöneticiler meslek gruplarındaki her 5 açık işten 4'ü için Yüksekokul mezunu tercih edilmiştir. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Yüksekokul mezunu talep oranı yüzde 1'i bulmamaktadır. Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda genel lise mezunu talebi ilk sıradadır.

Meslek gruplarına göre açık işlerde talep edilen asgari eğitim düzeyi incelendiğinde;

Büro Hizmetlerinde Çalışanlar meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Genel Lise (yüzde 52,4), Lise Altı (yüzde 11,8) ve Fark etmez (yüzde 11,2) şeklinde gerçekleşmektedir. Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim

düzeyleri sırasıyla; Genel Lise (yüzde 41), Fark etmez (yüzde 31) ve Lise Altı (yüzde 16,9) şeklinde gerçekleşmektedir. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 50,7), Lise Altı (yüzde 34,6) ve Çıraklık (yüzde 6) şeklinde gerçekleşmektedir. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 52,9), Lise Altı (yüzde 42,9) ve Genel Lise (yüzde 3) şeklinde gerçekleşmektedir. Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Lisans (yüzde 69,1), Genel Lise (yüzde 8,3) ve Meslek Yüksekokulu (yüzde 7,6) şeklinde gerçekleşmektedir. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 41,8), Lise Altı (yüzde 24,1) ve Meslek Lisesi (yüzde 20) şeklinde gerçekleşmektedir. Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Meslek Lisesi (yüzde 25,7), Meslek Yüksekokulu (yüzde 22,5) ve Genel Lise (yüzde 18,5) şeklinde gerçekleşmektedir. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 49,2), Lise Altı (yüzde 28,4) ve Meslek Lisesi (yüzde 9,7) şeklinde gerçekleşmiştir. Yöneticiler meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Lisans (yüzde 48,3), Meslek Yüksekokulu (yüzde 30,1) ve Genel Lise (yüzde 11,3) şeklinde gerçekleşmiştir. Genel toplam içindeki eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 35), Lise Altı (yüzde 21,2) ve Genel Lise (yüzde 16,5) şeklinde gerçekleşmiştir.

Tablo 118 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi (2 ve daha fazla)

Meslek Grup	Çıraklık	Lise Altı	Genel L.	Meslek L.	Meslek Y.O.	Lisans	Lisansüstü	Fark etmez
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	3,3%	9,0%	51,4%	9,2%	8,3%	5,4%	0,0%	13,5%
Hizmet Ve Satış Elemanları	5,4%	15,8%	35,8%	1,4%	1,1%	1,2%	0,0%	39,3%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	7,1%	32,0%	5,8%	1,9%	0,2%	0,1%	0,2%	52,7%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	1,2%	42,9%	3,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	52,9%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,9%	2,6%	10,4%	9,1%	6,3%	53,6%	1,4%	15,6%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	10,5%	13,5%	5,2%	13,2%	0,5%	0,1%	0,0%	56,9%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yard. Profes. Meslek Mens.	0,7%	6,8%	33,5%	19,1%	19,6%	9,5%	1,0%	9,9%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	3,9%	25,6%	6,5%	5,4%	0,1%	0,0%	0,0%	58,4%
Yöneticiler	0,8%	0,4%	32,0%	0,2%	21,4%	39,3%	1,7%	4,2%
Genel Toplam	5,8%	16,8%	17,2%	8,1%	3,2%	5,6%	0,2%	43,2%

Kaynak: 2015 İPA

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 9 meslek grubunun 5 tanesinde en fazla talep edilen eğitim düzeyi olarak “fark etmez” tercih edilmiştir. 2’şer meslek grubunda ise Genel Lise mezunları ve Lisans mezunları tercih edilmiştir. 4 adet meslek grubunda açık işlerin yarıdan fazlası için eğitim düzeyi olarak “fark etmez” tercih edilmiştir. Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda

“fark etmez” seçeneğinin yüzde 56,9 oranında tercih edilmesi dikkat çekici bir sonuçtur. Mesleki nitelik ve beceri gerektiren bir meslek grubunda “fark etmez” seçeneğinin ön planda olması bu meslek grubunda mesleki nitelik ve beceri ile eğitim düzeyi arasında bir bağ olmadığını göstermektedir. Profesyonel Meslek Mensupları ve Yöneticiler meslek grubundaki açık işlerde ilk sırada talep edilen eğitim düzeyi Lisans mezunları olmuştur.

Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda Çıraklık mezunu talebi yüzde 10 seviyesindedir. Söz konusu meslek grubu Çıraklık mezunu işgücü talebinin en yüksek oranda olduğu meslek grubudur. Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda açık işlerin yüzde 85’i için eğitim düzeyi olarak “fark etmez” ve Lise Altı mezunu tercih edilirken, bu oran Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda yüzde 95’lere yükselmektedir. Büro Hizmetlerinde Çalışanlar meslek grubunda hiç Yüksek Lisans mezunu talebi yokken, Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda ise Meslek Lisesi, MYO, Lisans ve Yüksek Lisans mezunu eleman talep edilmemiştir. Profesyonel Meslek Mensupları ve Yöneticiler meslek gruplarındaki her 3 açık işten 2’si için Yüksekokul mezunu tercih edilmiştir. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Yüksekokul mezunu talep oranı yüzde 1’i bulmamaktadır.

Meslek gruplarına göre açık işlerde talep edilen asgari eğitim düzeyi incelendiğinde;

Büro Hizmetlerinde Çalışanlar meslek grubunda, açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Genel Lise (yüzde 51,4), Fark etmez (yüzde 13,5) ve Meslek Lisesi (yüzde 9,2) şeklinde gerçekleşmektedir. Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 39,3), Genel Lise (yüzde 35,8) ve Lise Altı (yüzde 15,8) şeklinde gerçekleşmektedir. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 52,7), Lise Altı (yüzde 32) ve Çıraklık (yüzde 7,1) şeklinde gerçekleşmektedir. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 52,9), Lise Altı (yüzde 42,9) ve Genel Lise (yüzde 3) şeklinde gerçekleşmektedir. Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Lisans (yüzde 53,6), Fark etmez (yüzde 15,6) ve Genel Lise (yüzde 10,4) şeklinde gerçekleşmektedir. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 56,9), Lise Altı (yüzde 13,5) ve Meslek Lisesi (yüzde 13,2) şeklinde gerçekleşmektedir. Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Genel Lise (yüzde 33,5), Meslek Yüksekokulu (yüzde 19,6) ve Meslek Lisesi (yüzde 19,1) şeklinde gerçekleşmektedir. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 58,4), Lise Altı (yüzde 25,6) ve Genel Lise (yüzde

6,5) şeklinde gerçekleşmektedir. Yöneticiler meslek grubunda açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri sırasıyla; Lisans (yüzde 39,3), Genel Lise (yüzde 32) ve Meslek Yüksekokulu (yüzde 21,4) şeklinde gerçekleşmektedir. Genel toplam içindeki eğitim düzeyleri sırasıyla; Fark etmez (yüzde 43,2), Genel Lise (yüzde 17,2) ve Lise Altı (yüzde 16,8) şeklinde gerçekleşmektedir.

Meslek grupları arasında istenen eğitim düzeylerine göre bir farklılaşma söz konusudur.

Tablo 119 Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı (2-9)

Eğitim Düzeyi	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR	Özel İstihdam Büroları	Genel Toplam
Çıraklık	7,4%	8,1%	7,0%	6,8%	0,0%	5,8%
Lise Altı	13,3%	15,7%	6,5%	14,9%	5,0%	16,8%
Genel L.	18,4%	15,0%	23,2%	20,0%	16,2%	17,2%
Meslek L.	5,6%	4,2%	4,4%	10,5%	13,1%	8,1%
Meslek Y.O.	2,3%	3,2%	7,1%	2,5%	19,4%	3,2%
Lisans	2,4%	2,1%	11,5%	4,2%	35,4%	5,6%
Lisansüstü	0,0%	0,0%	1,1%	0,0%	1,6%	0,2%
Fark etmez	50,7%	51,7%	39,3%	41,1%	9,2%	43,2%

Kaynak: 2015 İPA

2-9 istihdamlı işyerlerinde açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri kullanılan arama kanalları detayında incelendiğinde; yüzde 79,4 ile en çok tercih edilen Akraba-Eş Dost arama kanalında Fark etmez, Genel Lise ve Lise Altı eğitim düzeylerinin ilk sıralarda arandığı görülmektedir. Genel toplamda da olduğu gibi 2-9 istihdamlı işyerlerinde de eğitimli işgücü arayan işverenlerin bu kanalı sıklıkla kullanmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

2-9 istihdamlı işyerlerinde en çok kullanılan diğer arama kanalları, daha önce de belirtildiği üzere Gazete-İlan vb., İŞKUR, İnternet-Sosyal Medya ve Özel İstihdam Büroları olarak sıralanmaktadır. Söz konusu ilk 2 arama kanalında aranan eğitim düzeyleri benzerlik göstermektedir.

İŞKUR kanalıyla aranan açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri, diğer arama kanalları ve genel toplam ile karşılaştırıldığında; genel toplamla paralellik gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bununla beraber Özel İstihdam Büroları ile aranan açık işlerde talep edilen eğitim düzeyinin farklılaşması incelendiğinde; açık işlerin yüzde 2,4'ünün karşılık geldiği görülmektedir.

Akraba Eş-Dost, İŞKUR ve Gazete-İlan yöntemiyle aranan açık işlerde eğitim düzeyi düşüktür. Bu üç arama kanalında da Yükseköğretim mezunlarının oranı yüzde 10'un altındadır. Ancak bu eğitim grubunun payı İnternet ve Sosyal Medya ile Özel İstihdam Büroları kanalıyla aranan açık işlerde oldukça yüksektir.

Tablo 120 Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı (10 ve daha fazla**)**

Eğitim Düzeyi	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR	Özel İstihdam Büroları	Genel Toplam
Çıraklık	5,1%	4,7%	3,5%	3,9%	4,8%	4,4%
Lise Altı	23,4%	21,6%	15,2%	24,9%	7,2%	21,7%
Genel L.	13,7%	15,6%	22,1%	16,9%	22,8%	16,7%
Meslek L.	9,2%	12,2%	14,2%	11,8%	11,2%	11,5%
Meslek Y.O.	3,4%	3,7%	5,7%	3,2%	8,3%	3,9%
Lisans	5,0%	7,2%	15,4%	4,6%	29,2%	7,7%
Lisansüstü	0,3%	0,5%	0,5%	0,1%	0,7%	0,3%
Fark etmez	39,9%	34,5%	23,5%	34,5%	15,8%	33,8%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: 2015 İPA

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde en çok kullanılan arama kanalları; yüzde 61,5 ile Akraba-Eş Dost, yüzde 57,5 ile İŞKUR, yüzde 41,7 ile Gazete-İlan vb. yüzde 34,3 ile İnternet-Sosyal Medya ve yüzde 4,6 ile Özel İstihdam Büroları olmuştur.

İŞKUR kanalı ile aranan açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri, diğer arama kanalları ve genel toplam ile karşılaştırıldığında; 2-9 istihdamlı işyerlerinde olduğu gibi 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde de genel toplamla benzerlik göstermektedir.

Açık işlerde talep edilen eğitim düzeylerinin kendi içlerinde arama kanalına göre dağılımları incelendiğinde; Çıraklık eğitim düzeyi talep edilen açık işlerin yüzde 65,7'sinin Akraba-Eş Dost kanalı ve yüzde 46,8'inin İŞKUR kanalı ile arandığı görülmektedir. Aynı sıralama Lise Altı eğitim düzeyi için aynı arama kanallarında yüzde 67,7 ve yüzde 67,4 oranları ile gerçekleşmiştir. Bununla beraber Genel Lise ve Meslek Lisesi eğitim düzeyinde talep edilen açık işler, en çok İŞKUR ve Akraba-Eş Dost arama kanalları kullanılarak aranmaktadır. Meslek Yüksekokulu, Lisans ve Lisans Üstü eğitim düzeylerinde aranan açık işler yine kendi aralarında incelendiğinde; İnternet-Sosyal Medya ve Akraba-Eş Dost arama kanallarının en çok tercih edildiği görülmektedir. Son olarak eğitim düzeyi için Fark etmez seçeneğinin işaretlendiği açık işlerin, en çok İŞKUR ve Akraba- Eş Dost arama kanalları kullanılarak arandığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 121 Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı (2 ve daha fazla istihdamlı)

Eğitim Düzeyi	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR	Özel İstihdam Büroları	Genel Toplam
Çıraklık	6,5%	6,1%	4,8%	4,9%	3,0%	5,8%
Lise Altı	17,3%	19,1%	11,9%	21,6%	6,4%	16,8%
Genel L.	16,5%	15,4%	22,5%	17,9%	20,3%	17,2%
Meslek L.	7,0%	8,8%	10,5%	11,4%	11,9%	8,1%
Meslek Y.O.	2,7%	3,5%	6,2%	3,0%	12,5%	3,2%
Lisans	3,5%	5,0%	13,9%	4,5%	31,5%	5,6%
Lisansüstü	0,1%	0,3%	0,7%	0,1%	1,0%	0,2%
Fark etmez	46,4%	41,9%	29,5%	36,7%	13,3%	43,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: 2015 İPA

Açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri kullanılan arama kanalları detayında incelendiğinde; yüzde 71 ile en çok tercih edilen Akraba-Eş Dost arama kanalında Fark etmez, Lise Altı ve Genel Lise eğitim düzeylerinin ilk sıralarda arandığı görülmektedir. Buradan eğitimli işgücü arayan işverenlerin bu kanalı sıklıkla kullanmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Yüzde 39,8 ile en çok kullanılan 2. arama kanalı olan İŞKUR aracılığıyla aranan elemanlarda eğitim düzeyleri ise Fark etmez, Lise Altı, Genel Lise ve Meslek Lisesi olarak sıralanmaktadır. Söz konusu sıralamada Meslek Lisesi eğitim düzeyinin diğer kanallarla aranması incelendiğinde, yüzde 11,4 ile 2. sırada yer aldığı görülmektedir.

Tablo 122 Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık işin Aranma Süresi

Eğitim Düzeyi	2-9			10 ve daha fazla			Genel Toplam		
	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Çıraklık Eğitimi	55,5%	22,3%	22,3%	69,4%	10,7%	19,9%	60,9%	17,8%	21,4%
Lise altı	72,7%	11,7%	15,6%	68,1%	14,4%	17,6%	70,0%	13,3%	16,8%
Genel lise	58,9%	23,6%	17,6%	74,0%	13,0%	13,0%	65,6%	18,9%	15,5%
Meslek lisesi	63,2%	1,6%	35,2%	68,5%	13,3%	18,2%	66,5%	8,8%	24,7%
Meslek yüksekokulu	81,9%	7,7%	10,4%	68,5%	18,0%	13,5%	74,5%	13,4%	12,1%
Lisans	59,9%	12,6%	27,4%	70,5%	14,4%	15,1%	66,7%	13,8%	19,5%
Lisans üstü	100,0%	*	*	79,8%	4,5%	15,7%	88,8%	2,5%	8,7%
Fark etmez	56,3%	21,3%	22,4%	62,8%	10,2%	27,0%	58,8%	17,1%	24,1%
Genel Toplam	60,1%	18,7%	21,2%	67,5%	12,5%	19,9%	63,6%	15,8%	20,6%

Kaynak: 2015 İPA

Açık işlerde talep edilen eğitim durumları kendi içlerinde aranma süresi detayında incelendiğinde; talep edilen eğitim hangi düzeyde olursa olsun 0-30 gün arasında bir yığılma gerçekleştiği görülmektedir. İşyeri büyüklükleri detayında incelendiğinde, sıralamada farklılık görünmemektedir.

Tablo 123 İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerde Aranan Asgari Eğitim Düzeyi (2-9)

Eğitim Düzeyi	2-9 Arası İstihdamlı						
	0-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-19 Yaş	20-24 Yaş	25+ Yaş	Toplam
Çıraklık Eğitimi	6,6%	7,4%	7,0%	5,4%	6,1%	3,4%	6,6%
Lise Altı	15,8%	11,0%	15,2%	6,0%	8,8%	21,8%	12,9%
Genel Lise	20,3%	18,4%	12,5%	21,1%	12,5%	5,8%	17,8%
Meslek Lisesi	8,3%	2,1%	6,8%	9,9%	4,7%	3,2%	5,8%
Meslek Yüksekokulu	2,8%	2,4%	0,6%	2,6%	5,5%	5,1%	2,7%
Lisans	3,5%	4,4%	3,9%	2,8%	3,0%	4,0%	3,7%
Lisans Üstü	0,6%	*	*	*	*	*	0,2%
Fark etmez	42,1%	54,4%	54,0%	52,2%	59,4%	56,8%	50,3%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: 2015 İPA

2-9 istihdamlı işyerlerine ait açık işler, talep edilen eğitim düzeyi detayında incelendiğinde; söz konusu açık işlerin yüzde 50,3'ünde "Fark etmez" seçeneğinin işaretlendiği görülmektedir. Başka bir ifadeyle 2-9 istihdamlı işyerlerinde her 2 açık işinden 1'inin eğitim durumu, işveren için bir fark oluşturmamaktadır. En çok talep edilen diğer eğitim düzeyleri ise yüzde 17,8'lik oranla Genel Lise ve yüzde 12,9'luk oran ile Lise Altıdır. Geri kalan yüzde 19'luk oran ise diğer 5 eğitim düzeyi arasında paylaşılmıştır.

Açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri, işyerlerinin yaş grupları detayında incelendiğinde; toplamda olduğu gibi en çok "Fark etmez" seçeneğinin işaretlendiği görülmektedir. En çok işaretlenen ikinci eğitim düzeyi olan "Genel Lise" ise 5 yaş grubunda da en çok talep edilen diğer eğitim düzeyi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaş gruplarında talep edilen eğitim düzeyi sıralamasında bir benzerlik olmakla beraber, yalnız 25 yaş ve üzerinde bulunan işyerlerinde diğer yaş gruplarına göre 2 eğitim düzeyinde farklılaşma olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. "Genel Lise" eğitim düzeyi, 25 yaş ve üzerinde yer alan işyerlerinde ortalamanın 12 puan altında kalarak 3. sırada gerçekleşirken, söz konusu yaş grubunda en çok talep edilen 2. eğitim düzeyi ise "Lise Altı" olmuştur.

Şekil 28 2-9 İstihdamlı İşyerlerinin Çalışan ve Açık İş Dağılımı

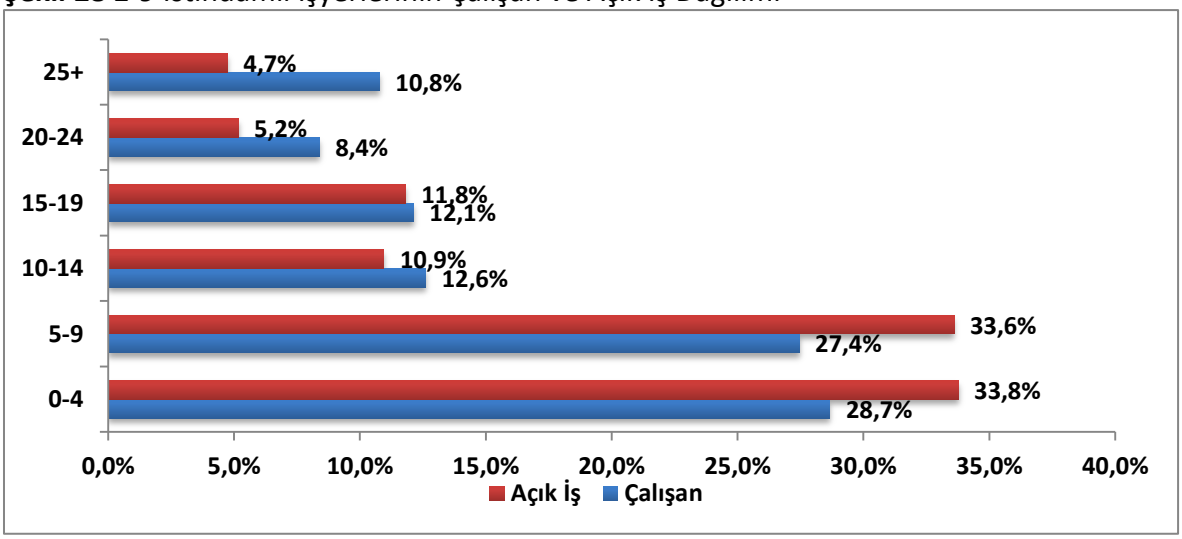

Kaynak: 2015 İPA

2-9 istihdamlı işyerlerine ait açık işlerin, işyeri yaş grubuna göre dağılımına bakıldığında; en fazla açık işin yüzde 33,8'lik oranla 0-4 yaş ve yüzde 33,6'lık oranla 5-9 yaş gruplarında olduğu görülmektedir. Söz konusu 2 yaş grup çalışanları ise toplam çalışanların yüzde 28,7'lik ve yüzde 27,4'lük oranlarına karşılık gelmektedir. Dolayısıyla söz konusu 2 yaş grubunun açık iş dağılımında yüksek paya sahip olması normaldir.

Tablo 124 İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerde Aranan Asgari Eğitim Düzeyi (10 ve daha fazla)

Eğitim Düzeyi	10 ve daha fazla İstihdamlı						
	0-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-19 Yaş	20-24 Yaş	25+ Yaş	Toplam
Çıraklık Eğitimi	5,6%	3,6%	5,2%	4,1%	6,4%	4,8%	4,8%
Lise altı	21,6%	18,6%	19,9%	19,0%	27,6%	23,3%	21,2%
Genel lise	19,2%	16,9%	16,2%	16,3%	13,8%	14,7%	16,5%
Meslek lisesi	4,7%	10,3%	10,3%	12,1%	13,6%	15,3%	10,7%
Meslek yüksekokulu	3,5%	2,7%	4,9%	3,6%	3,6%	4,9%	3,8%
Lisans	5,0%	7,8%	8,7%	6,8%	7,0%	11,4%	7,7%
Lisans üstü	0,5%	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0,5%	0,3%
Fark etmez	39,9%	39,9%	34,6%	37,9%	28,0%	25,0%	35,0%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: 2015 İPA

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine ait açık işler, talep edilen eğitim düzeyi detayında incelendiğinde; söz konusu açık işlerin yüzde 35'inde "Fark etmez" seçeneğinin işaretlendiği görülmektedir. Başka bir ifadeyle 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin her 3 açık işinden 1'inin eğitim durumu, işveren için bir fark oluşturmamaktadır. En çok talep edilen diğer eğitim düzeyleri ise

yüzde 21,2'lik oranla Lise Altı, yüzde 16,5'lik oranla Genel Lise ve yüzde 10,7'lik oran ile Meslek Lisesidir. Söz konusu 2 işyeri büyüklüğü bu noktada farklılaşma göstermektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinin her 20 açık işinden sadece 1 tanesi Meslek Lisesi düzeyinde aranırken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin ise her 10 açık işinin 1 tanesi Meslek Lisesi düzeyinde aranmaktadır.

Açık işlerde talep edilen eğitim düzeyleri işyerlerinin yaş grupları detayında incelendiğinde; toplamda olduğu gibi "Fark etmez" seçeneğinin en çok işaretlendiği görülmektedir. En çok işaretlenen diğer eğitim düzeyleri yaş grupları detayında incelendiğinde; "Lise Altı" düzeyinin tüm yaş gruplarında da en çok talep edilen diğer seçenek olduğu görülmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinin aksine 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde "Meslek Lisesi" 0-4 yaş bandı dışında kalan yaş gruplarında yüksek bir trend göstermiştir. Özellikle 25 yaş ve üzeri grupta yer alan işyerlerinde, her 7 açık işten 1'inin "Meslek Lisesi" eğitim düzeyinde aranması dikkat çekici bir durumdur. Yine aynı yaş grubunda yer alan işyerlerinde açık işlerin yüzde 16,8'i "Meslek Yüksekokulu", "Lisans" ve "Lisansüstü" eğitim düzeyinde aranmaktadır. Bu durum uzun süredir işgücü piyasasında faaliyet gösteren işyerlerinin nitelikli işgücüne ihtiyaç duyduklarının bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Şekil 29 10 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Çalışan ve Açık İş Dağılımı

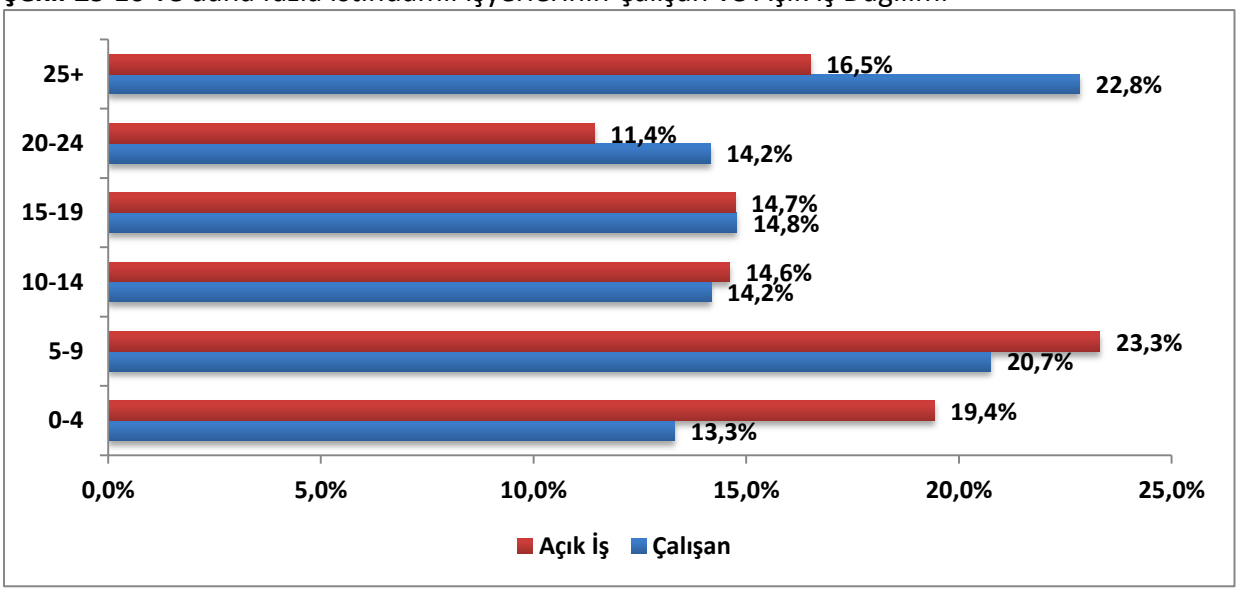

Kaynak: 2015 İPA

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine ait açık işlerin, işyeri yaş grubuna göre dağılımına bakıldığında; en çok açık işin yüzde 23,3'lük oranla 5-9 yaş ve yüzde 19,4'lük oranla 0-4 yaş gruplarında olduğu görülmektedir. Söz konusu açık iş dağılımları çalışan dağılımları ile birlikte değerlendirildiğinde; 0-4 yaş grubunun açık iş dağılımı, çalışan dağılımının 6,1 puan üzerinde gerçekleştiği için ilk sırada olduğunu söylemek mümkündür. Bununla beraber çalışan ve açık iş dağılımı birlikte değerlendirildiğinde; işyerinin yaşı arttıkça açık işinin azaldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Tablo 125 İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerde Aranan Asgari Eğitim Düzeyi (2 ve daha fazla)

Eğitim Düzeyi	2 ve daha fazla İstihdamlı						
	0-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15-19 Yaş	20-24 Yaş	25+ Yaş	Toplam
Çıraklık	6,2%	6,0%	6,1%	4,7%	6,3%	4,4%	5,8%
Lise altı	17,7%	13,8%	17,7%	12,7%	21,1%	22,9%	16,8%
Genel lise	20,0%	17,8%	14,5%	18,6%	13,3%	12,5%	17,2%
Meslek lisesi	7,1%	5,2%	8,7%	11,0%	10,5%	12,3%	8,1%
Meslek yüksekokulu	3,0%	2,5%	2,9%	3,1%	4,3%	4,9%	3,2%
Lisans	4,0%	5,7%	6,5%	4,9%	5,6%	9,6%	5,6%
Lisans üstü	0,5%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,4%	0,2%
Fark etmez	41,4%	49,0%	43,6%	44,8%	38,8%	32,9%	43,2%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: 2015 İPA

Genel toplama bakıldığında; tüm açık işler, talep edilen eğitim düzeyi detayında incelendiğinde; söz konusu açık işlerin yüzde 43,2'sinde "Fark etmez" seçeneğinin işaretlendiği görülmektedir. Başka bir ifadeyle çalışma kapsamında tespit edilen her 10 açık işin 4'ünün eğitim durumu, işveren için bir fark oluşturmamaktadır. En çok talep edilen diğer eğitim düzeyleri ise yüzde 17,2'lik oranla "Genel Lise" ve yüzde 16,8'lik oran ile "Lise Altı"dır. Açık işlerde talep edilen eğitim düzeyi işyerlerinin yaş grupları detayında incelendiğinde; toplamda olduğu gibi "Fark etmez" seçeneğinin en çok işaretlendiği görülmektedir. En çok işaretlenen 2. eğitim düzeyi ise 0-4 yaş, 5-9 yaş ve 15-19 yaş gruplarında yer alan işyerlerinde "Genel Lise" eğitim düzeyi iken, diğer yaş gruplarında ise "Lise Altı" eğitim düzeyi olmuştur.

Şekil 30 2 ve daha fazla İstihdamlı İşyerlerinin Çalışan ve Açık İş Dağılımı

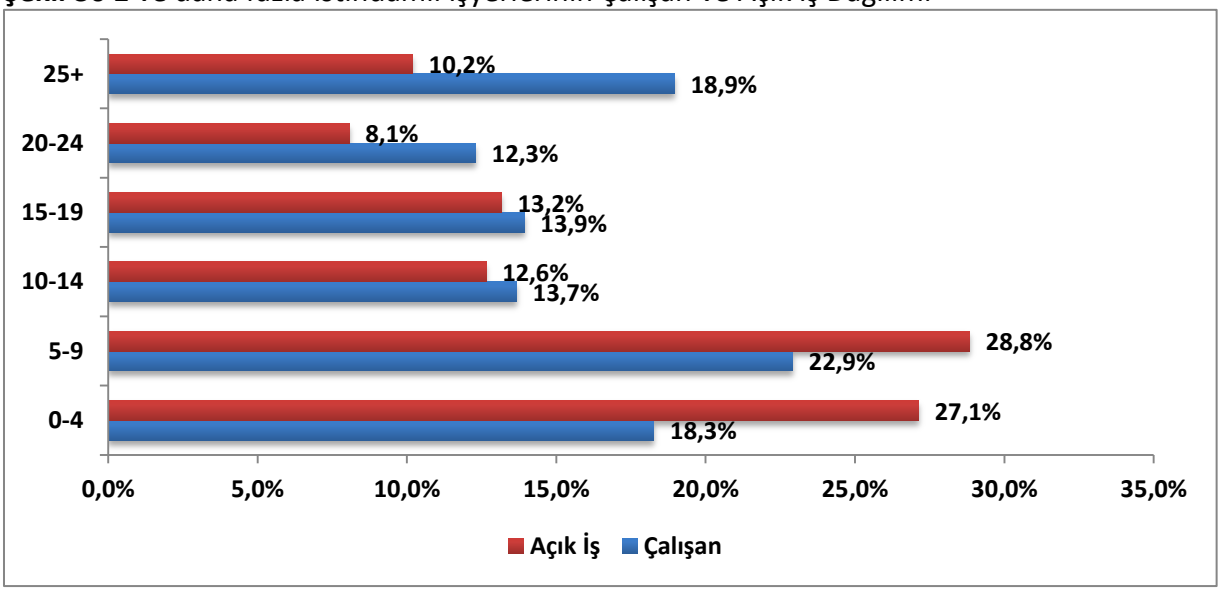

Kaynak: 2015 İPA

Çalışma kapsamında tespit edilen açık işlerin, işyeri yaş grubuna göre dağılımına bakıldığında; en fazla açık işin yüzde 28,8'lik oranla 5-9 yaş ve yüzde 27,1'lik oranla 0-4 yaş gruplarında olduğu

görülmektedir. Söz konusu açık iş dağılımları çalışan dağılımları ile birlikte değerlendirildiğinde; 0-4 yaş grubunun açık iş dağılımı, çalışan dağılımının 8,9 puan üzerinde gerçekleştiği için ilk sırada olduğunu söylemek mümkündür. Bununla beraber çalışan ve açık iş dağılımı birlikte değerlendirildiğinde; işyerinin yaşı arttıkça açık işinin azaldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Tablo 126 Toplam Açık İş Ve İşveren Sayılarının 2014 ve 2015 Yıllarındaki Durumu

İşyeri Büyüklük	2015			2014		
	İşveren Sayısı	Açık İş İşveren Sayısı	Toplam Açık İş Sayısı	İşveren Sayısı	Açık İş İşveren Sayısı	Toplam Açık İş Sayısı
2-9	822.154	63.631	130.215	*	*	*
10 ve daha fazla	186.037	26.403	112.422	200.911	40.940	198.582
Genel Toplam	**1.008.191**	**90.034**	**242.637**	**200.911**	**40.940**	**198.582**

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamında tüm Türkiye'de 1 milyon 8 bin 191 işyeri ziyaret edilmiştir. 2015 yılı içerisinde yapılan çalışmaya 2-9 istihdamlı işyerleri de dâhil edildiği için 2014 yılı ile karşılaştırıldığında çalışan ve açık iş sayılarında büyük farklılıklar söz konusu olmaktadır. Anlamlı bir karşılaştırma yapabilmek için 2014 ve 2015 yıllarının 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin rakamları karşılaştırılabilir. 2014 yılında ziyaret edilen işyeri sayısı 200 bin 911'dir. Bununla beraber 2015 yılında ziyaret edilen işyeri listesi, 2014 yılı işyeri listesi ile aynı olmasına rağmen, 186 bin 37 işyeri ziyaret edilebilmiştir. Ziyaret edilen işyeri sayısındaki söz konusu azalma; işyerinin bulunamaması, kapanması, faal olmaması veya işverenin cevaplamayı reddetmesi gibi sebeplere dayanmaktadır.

2014 yılında ziyaret edilen işyerlerinden 40 bin 940 tanesinde açık iş olduğu tespit edilmiştir. Yani her 5 işyerinden 1'inde açık iş olduğu görülmüştür. 2015 yılında ise 90 bin 34 işyerinde açık iş tespit edilmiştir. Bu işyerlerinin 26 bin 403'ü 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir. Yani 10 ve daha fazla istihdamlı her 7 işyerinden 1'inde açık iş tespit edilirken, 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yaklaşık her 11 işyerinden 1'inde açık iş olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak 2014 yılında açık iş verme oranı yüzde 20,4 iken bu oran 2015 yılında 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 14,2'ye düşmüş, 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise yüzde 8,9 olarak gerçekleşmiştir.

Sadece 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin ziyaret edildiği 2014 yılında açık iş sayısı 198 bin 582 iken, 2015 yılında toplam 242 bin 637 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu sayının 112 bin 422'si 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden alınmıştır. Sonuç olarak Türkiye geneli açık iş oranı 2014 yılında yüzde 2,7 iken, bu oran 2015 yılında yüzde 2,5 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 1,7 iken 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 4,1'dir.

Tablo 127 Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörlere Göre Açık İş Arama Sürelerinin Dağılımı

Sektör	2-9			10 ve daha fazla		
	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Toptan ve Perakende Ticaret	62,5%	12,6%	24,9%	72,6%	13,5%	13,9%
İmalat	59,5%	8,7%	31,8%	68,6%	12,5%	19,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	79,9%	9,0%	11,1%	78,8%	10,8%	10,4%
İnşaat	60,2%	18,5%	21,3%	72,0%	15,5%	12,5%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	72,7%	12,1%	15,2%	73,1%	12,5%	14,4%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	51,5%	21,2%	27,3%	69,4%	14,2%	16,3%
Ulaştırma ve Depolama	72,7%	18,2%	9,1%	74,4%	12,1%	13,5%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	75,9%	10,3%	13,8%	76,0%	7,3%	16,8%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	82,4%	5,9%	11,8%	65,7%	16,8%	17,4%
Bilgi ve İletişim	74,4%	12,2%	13,5%	67,8%	18,1%	14,2%
Eğitim	72,2%	13,2%	14,6%	75,0%	14,4%	10,7%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	70,0%	15,0%	15,0%	77,3%	4,5%	18,1%
Gayrimenkul Faaliyetleri	42,9%	14,3%	42,9%	63,8%	13,1%	23,1%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	79,5%	7,7%	12,8%	83,2%	9,1%	7,7%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	78,8%	9,1%	12,1%	77,3%	12,1%	10,5%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. ve İyi. Faaliyetleri	72,2%	11,1%	16,7%	81,7%	12,6%	5,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Üretimi ve Dağıtımı	64,3%	14,3%	21,4%	60,8%	31,3%	7,8%
Genel Toplam	64,8%	12,3%	22,9%	71,6%	12,9%	15,5%

Kaynak: İPA 2015

Türkiye genelinde 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin açık işlerini arama süreleri değerlendirildiğinde; daha büyük işyerlerinde 2-9 istihdamlı işyerlerine nazaran açık işler daha kısa süre ilanda kalmaktadır. Başka bir ifadeyle açık işi olan 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 71,6'sı 0-30 gün; yüzde 12,9'u ise 31-89 gün ve yüzde 15,5'i ise 90 gün ve daha fazla süre içerisinde boş kadrolarını doldurmaya çalışmıştır. Bu bağlamda daha büyük ve kurumsallaşmış işyerlerinin açık işleri daha kısa süre ilanda kalmaktadır. Bu oranlar ise 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 64,8 oranında 0-30 gün; yüzde 12,3 oranında 31-89 gün ve yüzde 22,9 oranında ise 90 ve daha fazla gün olarak görülmektedir. Bu oranlara bakıldığında, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine nazaran 2-9 istihdamlı işyerlerinde, 0-30 gün arası açık işlerin ilanda kalma süresinin daha düşük bir oranda olduğu görülmekteyken; 90 gün ve daha fazla süredir açık işlerin ilanda kalması ise daha yüksek bir oranda gerçekleşmiştir.

Açık işi olan işyerlerinin arama sürelerini incelerken sektörler itibariyle de yorumlamak önem arz etmektedir. 2-9 istihdamlı işyerleri için İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründeki açık işi olan işyerlerinin büyük bir çoğunluğu açık işlerini 0-30 gün arasında aramaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise bu husus Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe

görülmektedir. Bu sektördeki açık işi olan işyerlerinin yüzde 83,2'si 0-30 gün arasında açık işlerini aramaktadır.

Tablo 128 Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörlere Göre Açık İş Arama Sürelerinin Dağılımı

Sektör	2 ve daha fazla		
	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Toptan ve Perakende Ticaret	65,0%	12,8%	22,2%
İmalat	62,9%	10,1%	27,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	79,6%	9,5%	10,9%
İnşaat	64,0%	17,6%	18,5%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	72,8%	12,2%	15,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	53,9%	20,3%	25,8%
Ulaştırma ve Depolama	73,2%	16,4%	10,4%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	75,9%	9,2%	14,9%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	74,6%	11,0%	14,4%
Bilgi ve İletişim	72,8%	13,6%	13,6%
Eğitim	73,4%	13,7%	12,8%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	71,2%	13,3%	15,5%
Gayrimenkul Faaliyetleri	48,1%	14,0%	37,9%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	80,1%	7,9%	12,0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	78,1%	10,5%	11,4%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	76,1%	11,7%	12,2%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	62,6%	22,6%	14,8%
Genel Toplam	66,8%	12,5%	20,7%

Kaynak: İPA 2015

2015 yılında yapılan İşgücü Piyasası Araştırmasında (İPA), geçtiğimiz yıllardan farklı olarak işverenlere "Açık İşinizi Ne Kadar Süredir Arıyorsunuz?" sorusu da sorulmuştur. Bu sorunun sorulmasındaki amaç; açık işlerin karşılanma süresini tespit etmek ve açık işlerin aranma sürelerinin arttığı ve azaldığı sektörleri, meslek gruplarını ve meslekleri belirlemektir. Bu sorunun sorulması ile temininde güçlük çekilen ya da eleman ihtiyacı karşılanması zor olan mesleklerin belirlenebileceği düşünülmektedir.

Açık iş veren 90 bin 34 işyerinin yüzde 66,8'i açık işlerini 0-30 gün aralığında ararken, yüzde 12,5'i 31-89 gün aralığında, yüzde 20,7'si ise açık işlerini 90 günden fazla süredir aramaktadır. En fazla açık iş veren işyerinin bulunduğu sektör olan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe işverenlerin yüzde 65'i açık işlerini 0-30 gün aralığında aramaktadır. Açık iş veren işyerlerinin en çok olduğu 2. sektör olan İmalat sektöründe de benzer bir yüzde dağılımı söz konusudur. Bu 2 sektörde açık iş veren

işyeri sayısı tüm açık iş veren işyerlerinin yüzde 56,4'ünü oluşturmaktadır. Yani açık iş veren her 100 işyerinden yaklaşık 56'sı Toptan ve Perakende Ticaret ile imalat sektöründe bulunmaktadır.

Tablo 129 Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresinin Dağılımı

Sektör	2-9			10 ve daha fazla			2 ve daha fazla		
	0-30	31-89	90 +	0-30	31-89	90 +	0-30	31-89	90 +
İmalat	50,9%	22,7%	26,4%	64,1%	12,4%	23,5%	58,0%	17,1%	24,8%
Toptan ve Perakende Ticaret	62,2%	14,0%	23,8%	65,9%	12,1%	22,0%	63,6%	13,3%	23,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faal.	70,3%	20,3%	9,4%	77,7%	10,2%	12,1%	73,8%	15,6%	10,7%
İnşaat	50,9%	18,9%	30,2%	69,3%	14,0%	16,7%	59,1%	16,7%	24,2%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	63,9%	24,6%	11,5%	72,4%	13,5%	14,0%	66,3%	21,5%	12,2%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	85,1%	4,1%	10,8%	81,9%	4,4%	13,7%	83,1%	4,3%	12,7%
Ulaştırma ve Depolama	71,4%	23,8%	4,8%	55,4%	32,5%	12,1%	63,7%	28,0%	8,3%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	52,9%	23,5%	23,5%	64,2%	13,0%	22,8%	56,1%	20,6%	23,3%
Bilgi ve İletişim	81,9%	7,2%	10,8%	71,2%	16,0%	12,9%	79,2%	9,5%	11,4%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faal.	89,3%	3,6%	7,1%	68,0%	12,9%	19,1%	76,0%	9,4%	14,6%
Eğitim	67,5%	15,0%	17,5%	75,4%	11,4%	13,2%	71,8%	13,0%	15,1%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	80,0%	11,4%	8,6%	74,8%	3,4%	21,8%	77,9%	8,2%	13,9%
Gayrimenkul Faaliyetleri	53,3%	13,3%	33,3%	52,6%	8,8%	38,6%	53,1%	11,7%	35,2%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	88,2%	2,9%	8,8%	79,2%	7,0%	13,8%	86,2%	3,9%	9,9%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	74,1%	13,0%	13,0%	81,1%	9,7%	9,3%	78,5%	10,9%	10,6%
Su Temini; Kanalizas.,Atık Yön. İyi. Faal.	81,8%	6,8%	11,4%	77,1%	14,2%	8,7%	79,9%	9,9%	10,3%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. Dağ.	37,1%	34,3%	28,6%	76,5%	21,8%	1,7%	62,1%	26,4%	11,6%
Genel Toplam	60,1%	18,7%	21,2%	67,5%	12,5%	20,0%	63,6%	15,8%	20,6%

Kaynak: İPA 2015

Yapılan çalışma kapsamında Türkiye genelinde 242 bin 637 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu açık işlerin yüzde 63,6'sının aranma süresi 0-30 gündür. 2-9 istihdamlı işyerlerindeki açık iş sayısı 130 bin 215 olup bu sayının yüzde 60,1'i 0-30 gün, yüzde 18,7'si 31-89 gün, yüzde 21,2'si ise 90 günden fazla süredir aranmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki açık iş sayısı ise 112 bin 422'dir. Bu sayının yüzde 67,5'i 0-30 gün, 12,5'i 31-89 gün, yüzde 19,9'u ise 90 günden fazla süredir açık iş olarak aranmaktadır. En fazla açık iş 93 bin 134 kişi ile İmalat sektöründe yer almaktadır. İmalat sektöründeki açık işlerin yaklaşık yüzde 58'inin aranma süresi 0-30 gün aralığındadır. Bu sektörü 51 bin 355 kişilik açık iş ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü izlemektedir. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründeki açık işlerin yüzde 63,6'sının aranma süresi 0-30 gündür. 2014 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasında da en fazla açık iş bu 2 sektörden alınmıştır. En fazla açık işi olan 3. sektör ise 20 bin 995 kişilik açık iş ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörüdür. Bu sektördeki açık işlerin yüzde 73,8'i 0-30 gün, yüzde 15,6'sı 31-89 gün, yüzde 10,7'si ise 90 günden fazla süredir açık iş olarak aranmaktadır. Görüleceği üzere Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe açık işlerin aranma süreleri arttıkça açık iş sayısında azalma söz konusudur. En fazla açık iş alınan ilk 3 sektörden

biri olan İmalat sektörünü diğer 2 sektörden ayıran önemli bir ayrım ise; İmalat sektöründe açık işlerin yüzde 53,9'unun 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden alınmış olmasıdır. Diğer 2 sektör olan Toptan ve Perakende Ticaret ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörlerinde açık işlerin yarıdan fazlası 2-9 istihdamlı işyerlerinden alınmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında Türkiye genelinde alınan her 100 açık işten 68 tanesi bu 3 sektörden alınmıştır.

Açık iş sayısının en az olduğu 3 sektör ise sırasıyla; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Su Temini; Kanalizasyon, Atık yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleridir. Bu 3 sektördeki açık iş sayısı toplam açık iş sayısının yalnızca binde 7'sini oluşturmaktadır.

Tablo 130 İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresinin Dağılımı

İşyeri Yaşı	2-9			10 ve daha fazla		
	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
0-4	62,9%	16,1%	21,0%	64,0%	13,0%	23,0%
5-9	57,1%	23,6%	19,3%	67,7%	10,8%	21,5%
10-14	60,9%	17,1%	22,0%	70,0%	10,8%	19,1%
15-19	61,3%	22,6%	16,1%	63,8%	12,5%	23,8%
20-24	50,6%	6,0%	43,3%	71,6%	12,0%	16,4%
25+	67,0%	9,5%	23,5%	69,9%	16,3%	13,9%
Genel Toplam	60,1%	18,7%	21,2%	67,5%	12,5%	19,9%

Kaynak: İPA 2015

İşyerinin büyüklüğü ile açık işin aranma süresi arasında da doğrusal bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere 2-9 istihdamlı işyerleri ile 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri arasında göze çarpan keskin bir ayrım bulunmamaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 0-30 gün aralığı yüzde 67,5 iken, 2-9 istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 60,1'dir. Ayrıca 2-9 istihdamlı işyerlerinde işyeri yaşı 5-9 aralığı ve 15-19 aralığı olan işyerlerinde; açık işlerin aranma süresi arttıkça açık iş oranında azalma olduğu görülmektedir. Aynı durum 10 ve daha fazla istihdamlı 25+ yaşındaki işyerlerinde de geçerlidir. Bu işyerlerinde de açık işlerin aranma süresi ile açık iş sayısı arasında benzer bir durum söz konusudur. 2-9 istihdamlı işyerlerinde 20-24 yaş aralığında ki işyerlerinin 0-30 ve 90+ günde açık işlerini bulunması birbirine yakındır. Bu durum diğerlerine göre farklılık göstermektedir.

Şekil 31 İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

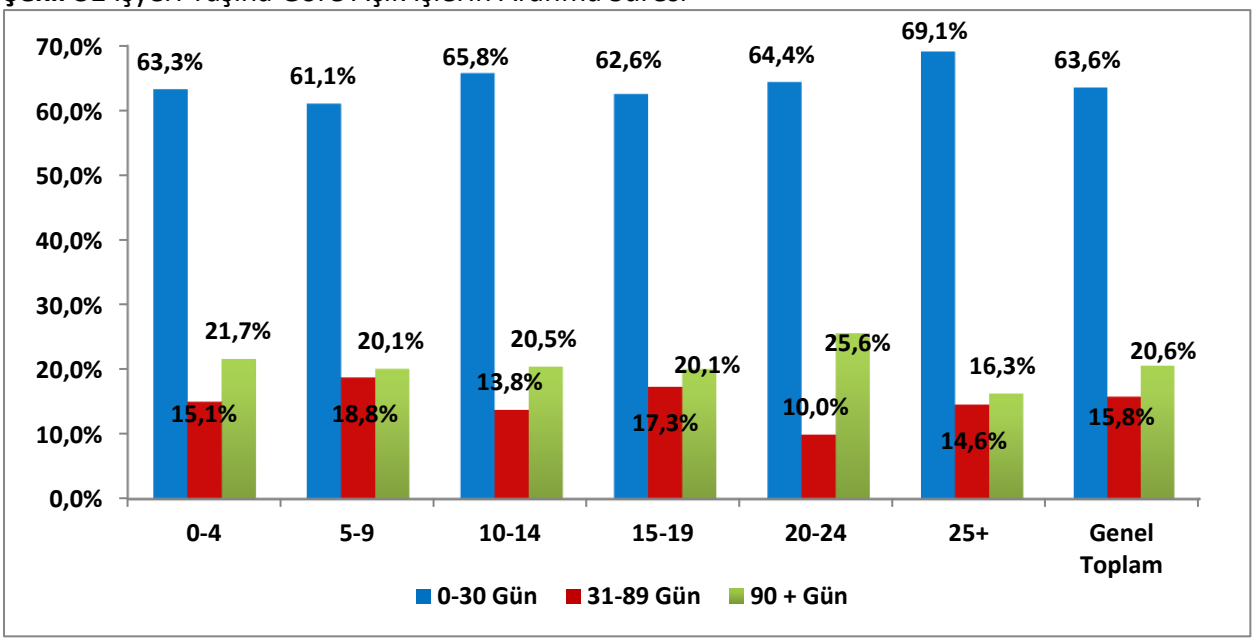

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerin işyeri yaşına göre aranma süreleri incelendiğinde; 242 bin 637 kişilik açık işin yüzde 63,6'sının 0-30 gün aralığında arandığı görülmektedir. 31-89 gün aralığında aranan açık işlerin oranı yüzde 15,8 iken, 90 günden fazla süredir aranan açık işlerin oranı yüzde 20,6'dır. Tüm işyeri yaş gruplarında 0-30 günlük açık iş aranma süresi yüzde 60'ın üzerindedir. Açık işin aranma süresi artıkça açık iş sayısında doğrusal bir artış ya da azalış söz konusu değildir. Bundan dolayı işyerinin yaşı ile açık işlerin aranma süreleri arasındaki ilişki incelendiğinde, çok anlamlı bir sonuç ortaya çıkmamaktadır.

Tablo 131 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresinin Dağılımı

Meslek Grubu	2-9			10 ve daha fazla		
	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	82,4%	11,4%	6,2%	71,3%	14,9%	13,8%
Hizmet ve Satış Elemanları	59,4%	22,6%	18,0%	73,6%	11,9%	14,5%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	84,1%	12,2%	3,7%	71,5%	10,9%	17,7%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürün.Çalışanları	72,4%	5,9%	21,7%	90,1%	2,8%	7,1%
Profesyonel Meslek Mensupları	48,4%	23,9%	27,6%	72,9%	13,7%	13,4%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	60,8%	12,5%	26,6%	63,4%	13,6%	23,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yard. Profes.Mes.Mens.	58,5%	18,6%	23,0%	64,6%	15,3%	20,1%
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	89,0%	0,0%	11,0%	62,1%	10,7%	27,2%
Yöneticiler	60,1%	18,7%	21,2%	63,4%	21,5%	15,1%
Genel Toplam	60,1%	18,7%	21,2%	67,5%	12,5%	19,9%

Kaynak: İPA 2015

İşyerinin büyüklüğü ile arama süreleri arasında belirgin bir farklılık söz konusu değildir. Yani işyerinin 2-9 ya da 10 ve daha fazla istihdamlı olması açık işlerinin aranma sürelerinde farklılaşma

ortaya çıkarmamaktadır. Örnek verilecek olursa; Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin açık iş arama süreleri arttıkça açık iş oranları azalmaktadır. Ancak Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda böyle bir paralellik söz konusu değildir. Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda 2-9 istihdamlı işyerlerinin açık iş oranlarının, açık iş aranma süresi arttıkça azaldığı görülmektedir. Aynı sektörde 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise 0-30 gün aralığı yüzde 73,7'den, 31-89 gün aralığında yüzde 11,9'a düşmüş, daha sonra 90+ günden fazla süredir aranan açık işlerin oranında yüzde 14,5 ile bir artış meydana gelmiştir. Diğer meslek gruplarında da aranma süresi ile işyeri büyüklüğü arasında bir paralellik bulunmamaktadır.

Tablo 132 Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresinin Dağılımı

Meslek Grubu	2 ve daha fazla		
	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	76,3%	13,3%	10,3%
Hizmet ve Satış Elemanları	65,3%	18,1%	16,6%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	76,2%	11,4%	12,4%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	90,1%	2,8%	7,1%
Profesyonel Meslek Mensupları	72,6%	9,6%	17,7%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	54,0%	20,1%	25,9%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	62,5%	13,7%	23,8%
Tesis Ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	60,3%	14,5%	25,1%
Yöneticiler	70,8%	15,3%	13,9%
Genel Toplam	63,6%	15,8%	20,6%

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerin meslek gruplarında aranma süreleri incelendiğinde; tüm meslek gruplarında açık işlerin en uzun arandığı gün aralığı 0-30 gündür ve tüm meslek gruplarında 0-30 gün aranma süresinin oranı yüzde 50'nin üzerindedir. En fazla açık iş bulunan meslek grubu olan Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda açık işlerin aranma süresi uzadıkça açık işlerin oranında azalma olduğu görülmektedir. Bu meslek grubunda açık işlerin yüzde 76,3'ü 0-30 gün aralığında aranırken, yüzde 13,3'ü 31-89 gün, yüzde 10,3'ü ise 90+ günden fazla süredir aranmaktadır. Aynı durum en fazla açık iş olan 2. meslek grubu olan Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda ve en az açık işi olan Yöneticiler meslek grubunda da söz konusudur.

2.4.TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

İşgücü piyasasının talep yönünü analiz edebilmek amacıyla çok önemli veriler sunan İşgücü Piyasası Araştırmalarının 2015 yılı içerisinde yapılan çalışmasında, işyerlerine sorulan sorulardan bir tanesi de "Son 1 Yıl İçerisinde İşyerinizde Eleman Temininde Güçlük Çektiğiniz Meslekleri ve Bu Mesleklerde Temininde Güçlük Çektiğiniz Eleman Sayısını Belirtiniz? " sorusudur.

Şekil 32 İşyeri Büyüklüğüne Göre TGÇM Durumu

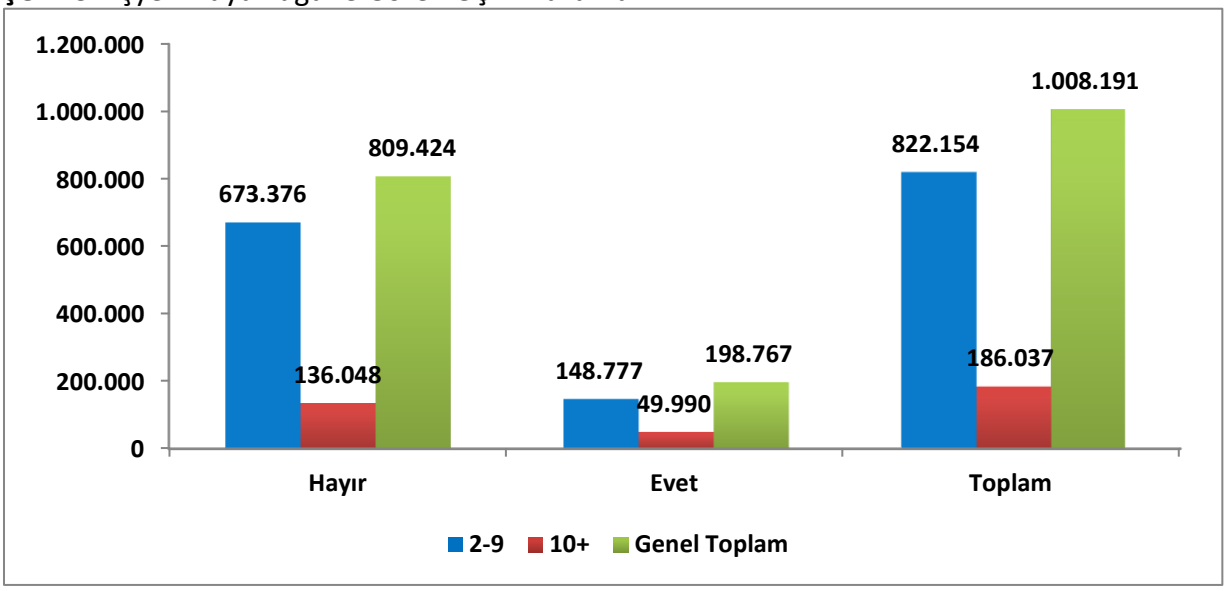

Kaynak: İPA 2015

İşyerlerine yapılan ziyaretler sonucunda tüm Türkiye'de araştırma kapsamında ziyaret edilen 1 milyon 8 bin 191 işyerinin yaklaşık yüzde 20'lik dilimini oluşturan 198 bin 767 işyerinin eleman temininde güçlük çektikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Yani her 5 işyerinden 1'inin eleman temininde güçlük çektikleri belirlenmiştir. Bu sayının yaklaşık yüzde 25'i olan 49 bin 990'ı 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden alınırken, yüzde 75'i olan 148 bin 767'si 2-9 istihdamlı işyerlerinden alınmıştır.

İl düzeyinde, işyerleri içinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin oranına bakıldığında en yüksek orana sahip olan il Iğdır'dır. Iğdır'daki işyerlerinin yüzde 60'ı eleman ararken temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Daha sonra sırası ile Kars (yüzde 56,1), Ardahan (yüzde 50,3), Bolu (yüzde 49,3), Sinop (yüzde 45,3), Yozgat (yüzde 44,7), Kastamonu (yüzde 43,2), Burdur (yüzde 42,7), Denizli (yüzde 42,6) ve Çankırı (yüzde 42,5) gelmektedir. Bu illerde işyerleri eleman ararken istediği elemanı bulmakta güçlük çekmektedir. İşgücü piyasasının arz ve talebi arasında bir uyumsuzluk olabileceğini görülmektedir. Eleman temininde güçlük çeken işyeri oranının en düşük olduğu iller ise Tunceli (yüzde 4,9), Bingöl (yüzde 8,9), Hakkari (yüzde 9,8), Mardin yüzde (11,1), Diyarbakır (yüzde 13,3), Şanlıurfa (yüzde 14,7), Van (yüzde 15,6)'dır. Bu illerde açık işi olan işyeri oranı da oldukça düşüktür. Eleman temininde güçlük çeken işyeri oranı düşük olan illerde işyerlerinin talebinin düşük

olmasından dolayı söz konusu oran düşüktür. 81 ilin 50 tanesinde eleman temininde güçlük çeken işyeri oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Tablo 133 İşyerlerinin TGÇM Durumu 2014 ve 2015 Yılları Karşılaştırması

Yıllar	2015			2014		
Temininde Güçlük Çekme Durumu	**Hayır**	**Evet**	**Toplam**	**Hayır**	**Evet**	**Toplam**
2-9	673.376	148.777	822.154	0	0	0
10 ve daha fazla	136.048	49.990	186.037	128.908	72.003	200.911
Genel Toplam	**809.424**	**198.767**	**1.008.191**	**128.908**	**72.003**	**200.911**

Kaynak: İPA 2015

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına 2-9 istihdamlı işyerleri de dâhil edildiği için, 2014 yılı ile karşılaştırıldığında çalışan ve TGÇM (Temininde Güçlük Çekilen Meslek) sayılarında farklılıklar söz konusudur. Anlamlı bir karşılaştırma yapılabilmesi için 2014 ve 2015 yıllarının 10 ve daha fazla istihdamlı işyeri sayılarının karşılaştırılması gerekmektedir. 2014 yılında 200 bin 911 işyerinden, 72 bin 3'ünün eleman temininde güçlük çektiği tespit edilmiştir. 2015 yılında ise hem işyeri sayısı azalmış hem de işyerlerinden alınan TGÇM sayısında ciddi bir düşüş olmuştur. İşyeri sayısında meydana gelen bu düşüş, işyerlerinin kapanması, taşınması ve belirtilen adreste bulunamaması gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır.

2015 yılında her 5 işyerinden 1'inin eleman temininde güçlük çektiği yukarıda belirtilmiştir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise yaklaşık her 4 işyerinden 1'inde eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. 2014 yılında ise her 3 işyerinden 1 tanesinin eleman temininde güçlük çektiği tespit edilmiştir. İşyeri sayısında 2014 yılından 2015 yılına yüzde 7,4'lük bir azalma meydana gelmiştir. Ancak TGÇM'si bulunan işyeri sayısındaki azalma oranı yüzde 30,6 ile işyeri sayısındaki düşüşten çok daha yüksektir.

Şekil 33 İşyeri Büyüklüğü ve Yıllara Göre TGÇM Durumu

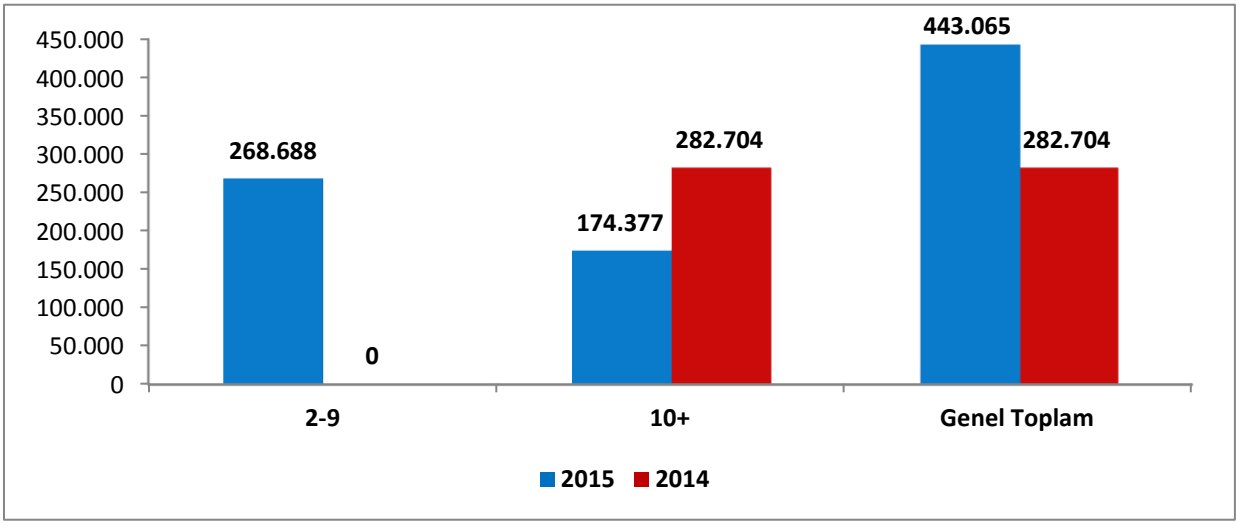

Kaynak: İPA 2015

TGÇM'si olan 198 bin 767 işyerinde, toplam temininde güçlük çekilen eleman sayısı 443 bin 65'tir. Yani eleman temininde güçlük çeken her işyeri, ortalama 2,2 kişinin temininde güçlük çekmektedir. 2014 yılında ise eleman temininde güçlük çeken her işyerinde ortalama 3,9 kişinin temininde güçlük çekildiği görülmektedir.

Tablo 134 Temininde Güçlük Çekilen Meslek Veren İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektör	2-9	10 ve daha fazla	2 ve daha fazla
İmalat	25,3%	35,4%	27,9%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	25,5%	27,5%	25,7%
Bilgi ve İletişim	25,7%	19,4%	24,3%
Eğitim	21,7%	26,8%	24,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	19,6%	35,5%	22,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	19,8%	19,7%	19,8%
İnşaat	20,4%	17,2%	19,3%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	12,5%	42,7%	19,1%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	16,1%	20,3%	18,1%
Toptan ve Perakende Ticaret	15,6%	27,0%	17,1%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faal.	14,5%	19,7%	16,2%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	15,5%	21,3%	16,1%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	16,0%	15,7%	16,0%
Ulaştırma ve Depolama	12,9%	19,7%	13,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	13,7%	13,5%	13,6%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor	11,2%	17,2%	11,8%
Gayrimenkul Faaliyetleri	9,2%	20,8%	10,6%
Genel Toplam	18,1%	26,9%	19,7%

Kaynak: İPA 2015

Temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerine sektörler itibariyle bakıldığında; ilk sırada İmalat sektörü gelmektedir. İmalat sektöründeki işyerlerinin yüzde 27,9'u eleman temininde güçlük çekmektedir. Daha sonra sırasıyla; Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörü ile Bilgi ve İletişim sektörü temininde güçlük çektiğini bildiren işyeri oranının en yüksek olduğu sektörlerdir. Tüm Türkiye'deki işyerlerinin yüzde 19,7'si eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. 6 sektördeki TGÇM veren işyerlerinin oranının, Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Ayrıca 17 sektörden 12'sinde işyeri büyüdükçe temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerinin oranının arttığı görülmektedir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden TGÇM'si olan işyerlerinin oranı yüzde 42,7 ile dikkat çekmektedir.

İl düzeyinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında İmalat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinin ön plana çıktığını görmekteyiz. 81 ilin 40 tanesinde Toptan ve Perakende Ticaret, 39 tanesinde İmalat sektörü en fazla eleman temininde güçlük çeken işyerine sahip sektörlerdir. Tunceli'de İnşaat, Muğla'da Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleri ilk sıradadır.

Tablo 135 Temininde Güçlük Çekilen Meslek Bildiren İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektör	2014 10 ve daha fazla	2015 10 ve daha fazla
	Sektör İçinde Oranı	Sektör İçinde Oranı
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	54,1%	42,7%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	47,6%	35,5%
İmalat	46,8%	35,4%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	29,9%	27,5%
Toptan ve Perakende Ticaret	36,2%	27,0%
Eğitim	33,5%	26,8%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	33,3%	21,3%
Gayrimenkul Faaliyetleri	29,5%	20,8%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	29,4%	20,3%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. İyileştirme Faal.	27,3%	19,7%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	26,5%	19,7%
Ulaştırma ve Depolama	25,8%	19,7%
Bilgi ve İletişim	30,8%	19,4%
İnşaat	24,1%	17,2%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	26,2%	17,2%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	16,8%	15,7%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklim. Üretimi ve Dağıtımı	17,4%	13,5%
Genel Toplam	35,8%	26,9%

Kaynak: İPA 2015

Eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin sektörel dağılımı, 2014 ve 2015 yıllarında benzerlik göstermektedir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe TGÇM veren

işyerlerinin oranı yüzde 42,7 seviyesindedir. Bu sektörü yüzde 35,5 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü takip ederken, 3. sırada yüzde 35,4 ile İmalat sektörü yer almaktadır. 2014 yılında da bu 3 sektör TGÇM veren işyerlerinin en fazla olduğu 3 sektördür. Bu 3 sektörde TGÇM bildiren işyerleri, tüm TGÇM bildiren işyerlerinin yüzde 45,5'ini oluşturmaktadır. 2014 yılında ise bu oran çok fazla değişmeyerek yüzde 44,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

TGÇM oranının en az olduğu sektörlerde 2014 ve 2015 yılı çalışmaları arasında küçük farklılıklar görülmektedir. 2014 yılına göre 3,9 puan azalışla Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörü, 2015 yılı için oransal olarak temininde en az güçlük çekilen işyerinin olduğu sektör olmuştur. Daha sonra sırasıyla; Finans ve Sigorta Faaliyetleri ve Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektörleri gelmektedir.

Tablo 136 Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısının 2014 Ve 2015 Yılları İçin Sektörel Dağılımı

Sektör	2014 10 ve daha fazla		2015 10 ve daha fazla	
	Eleman Sayısı	**Oran**	**Eleman Sayısı**	**Oran**
İmalat	111.361	39,4%	69.797	40,0%
Toptan Ve Perakende Ticaret	48.979	17,3%	32.312	18,5%
İnşaat	34.347	12,1%	20.270	11,6%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	21.918	7,8%	13.780	7,9%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	18.839	6,7%	9.917	5,7%
Ulaştırma ve Depolama	9.957	3,5%	6.357	3,6%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	8.630	3,1%	4.984	2,9%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	7.960	2,8%	4.888	2,8%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	5.408	1,9%	3.476	2,0%
Eğitim	4.027	1,4%	2.989	1,7%
Bilgi ve İletişim	3.631	1,3%	2.029	1,2%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	3.295	1,2%	1.274	0,7%
Gayrimenkul Faaliyetleri	1.452	0,5%	840	0,5%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1.305	0,5%	480	0,3%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	833	0,3%	414	0,2%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	384	0,1%	337	0,2%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	377	0,1%	234	0,1%
Genel Toplam	**282.704**	100,00%	**174.377**	100,00%

Kaynak: İPA 2015

2014 ve 2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırmaları karşılaştırıldığında; temininde güçlük çekilen kişi sayısının sektörel dağılımında herhangi bir değişikliğin olmadığı görülmektedir. Oransal dağılımda değişiklik olmamasına rağmen temininde güçlük çekilen kişi sayısında 108 bin 327 kişilik bir azalma söz konusudur. Bu azalmanın birçok sebebi olabilir. Bu sebeplerden biri 2014 yılı İşgücü Piyasası

Araştırmasına göre işyeri sayısında ve çalışan sayısında ortaya çıkan azalmadır. Sebeplerden bir diğeri ise, işverenlerin aradığı niteliğe ve beceriye uygun elemanı geçtiğimiz yıllara göre daha kolay bir şekilde bulabilmeleridir.

Temininde güçlük çekilen eleman sayısının en fazla olduğu sektör olan İmalat sektöründe temininde güçlük çekilen elemanların oranı 0,6 puanlık bir artış ile yüzde 40 seviyesinde ortaya çıkmıştır. Toplam çalışanların yüzde 32'sinin İmalat sektöründe olduğu düşünüldüğünde; en fazla temininde güçlük çekilen eleman sayısının İmalat sektöründe olması beklenilen bir sonuçtur. Bu sektörü takip eden Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe de 2014 yılına göre 1,2 puanlık bir artış meydana gelmiştir. Ancak en fazla temininde güçlük çekilen elemanın olduğu 3. sektör olan İnşaat sektörünün sektörler içerisindeki payında 2014 yılına göre 0,5 puanlık bir düşüş yaşanmıştır. Ayrıca temininde güçlük çekilen her 10 elemandan 7'si bu 3 sektörde bulunmaktadır.

Tablo 137 Sektörlere Göre TGÇM Eleman Sayısının Dağılımı

Sektör	2-9	10 ve daha fazla	Toplam
İmalat	71.832	69.797	141.630
Toptan ve Perakende Ticaret	80.569	32.312	112.881
İnşaat	28.926	20.270	49.195
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	22.139	13.780	35.919
Ulaştırma ve Depolama	15.230	6.357	21.587
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	14.596	4.984	19.580
Diğer Hizmet Faaliyetleri	13.042	3.476	16.518
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	5.086	9.917	15.003
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2.132	4.888	7.021
Bilgi ve İletişim	4.218	2.029	6.247
Eğitim	2.257	2.989	5.246
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3.342	480	3.822
Gayrimenkul Faaliyetleri	2.628	840	3.468
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	670	1.274	1.944
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	1.484	414	1.898
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Üretimi ve Dağıtımı	244	337	582
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyi.Faal.	291	234	525
Genel Toplam	**268.688**	**174.377**	**443.065**

Kaynak: İPA 2015

Temininde güçlük çekilen elemanların bulunduğu sektörler işyerlerinin büyüklüğüne göre incelendiğinde sonuçların çok fazla farklılaşmadığı görülmektedir. Tüm TGÇM'nin yüzde 60,6'sı 2-9 istihdamlı işyerlerinden alınırken, yüzde 39,4'ü 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden alınmıştır. 12 sektörde 2-9 istihdamlı işyerlerinden alınan TGÇM kişi sayısı fazla iken; İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Eğitim, Madencilik ve Taş Ocakçılığı ve Elektrik,

Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörlerinde 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden alınan TGÇM'nin 2-9 istihdamlı işyerlerinden daha fazla olduğu görülmektedir. 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde TGÇM'nin en fazla olduğu ilk 7 sektör aynı sektörlerdir. Ayrıca TGÇM veren işyerlerinin en çok olduğu ilk 6 sektör ile TGÇM elemanların bulunduğu ilk 6 sektör aynı sektörlerdir.

Tablo 138 İşyeri Büyüklüklerine Göre En Fazla Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		2 ve daha fazla	
Meslek	Dağılım	Meslek	Dağılım	Meslek	Dağılım
Satış Danışmanı	4,4%	Makineci (Dikiş)	4,8%	Satış Danışmanı	3,9%
Garson (Servis Elemanı)	3,5%	Satış Danışmanı	3,3%	Makineci (Dikiş)	3,7%
Makineci (Dikiş)	3,0%	Garson (Servis Elemanı)	3,1%	Garson (Servis Elemanı)	3,3%
Demir Doğramacı	1,9%	Beden İşçisi (Genel)	2,3%	Pazarlamacı	1,6%
Aşçı	1,8%	Gaz Altı Kaynakçısı	2,0%	Beden İşçisi (Genel)	1,6%
Pazarlamacı	1,8%	Temizlik Görevlisi	1,5%	Aşçı	1,5%
Isıtma ve Sıhhi Tesisatçı	1,6%	Güvenlik Görevlisi	1,4%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,4%
Oto Bakım-Onarımcısı	1,6%	Pazarlamacı	1,3%	Şoför-Yük Taşıma	1,3%
Bayan Kuaförü	1,4%	Şoför-Yük Taşıma	1,1%	Sıhhi Tesisatçı	1,2%
Şoför-Yük Taşıma	1,4%	Aşçı	1,0%	Demir Doğramacı	1,2%
Diğer	77,6%	Diğer	78,2%	Diğer	79,2%
Genel Toplam	100%	Genel Toplam	100%	Genel Toplam	100%

Kaynak: İPA 2015

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre en fazla temininde güçlük çekilen meslek Satış Danışmanıdır. 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde temininde güçlük çekilen ilk 3 meslek aynıdır. Temininde güçlük çekilen yaklaşık her 10 elemandan 1'i bu 3 meslekte bulunmaktadır. 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki temininde güçlük çekilen ilk 10 meslekten 6'sı aynı mesleklerdir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde Demir Doğramacı, Sıhhi Tesisatçı/Isıtma ve Sıhhi Tesisatçı, Oto Bakım-Onarımcısı (Oto Mekanikeri) ve Bayan Kuaförü meslekleri; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise Beden İşçisi (Genel), Gaz Altı Kaynakçısı, Temizlik Görevlisi ve Güvenlik Görevlisi ilk 10 meslekte bulunan farklı mesleklerdir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde Beden İşçisi, Temizlik Görevlisi gibi mesleklerin temininde güçlük çekilen ilk 10 meslek arasına girmesi, 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise bu mesleklerin olmaması; işyerinin büyüdükçe nitelik gerektirmeyen mesleklerde eleman talebinin arttığını göstermektedir.

Tablo 139 2014-2015 Yılları En Fazla Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2015 10 ve daha fazla		2014 10 ve daha fazla	
Meslek	Dağılım	Meslek	Dağılım
Makineci (Dikiş)	4,8%	Makineci (Dikiş)	5,7%
Satış Danışmanı	3,3%	Garson (Servis Elemanı)	3,3%
Garson (Servis Elemanı)	3,1%	Satış Danışmanı	2,6%
Beden İşçisi (Genel)	2,3%	Beden İşçisi (Genel)	2,5%
Gaz Altı Kaynakçısı	2,0%	Güvenlik Görevlisi	2,0%
Temizlik Görevlisi	1,5%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,8%
Güvenlik Görevlisi	1,4%	Aşçı	1,2%
Pazarlamacı	1,3%	Pazarlamacı	1,2%
Şoför-Yük Taşıma	1,1%	Temizlik Görevlisi	1,2%
Aşçı	1,0%	Şoför-Yük Taşıma	1,1%
Diğer	78,2%	Diğer	77,4%
Genel Toplam	100%	Genel Toplam	100%

Kaynak: İPA 2015

2014 ve 2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırmalarında 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde temininde güçlük çekilen meslekler karşılaştırıldığında; ilk 10 mesleğin değişmediği görülmektedir. En fazla temininde güçlük çekilen meslek 2013 ve 2014 yılları İşgücü Piyasası Araştırmalarında olduğu gibi Makineci (Dikiş) mesleğidir. En fazla açık iş olan ilk 10 meslek ile en fazla temininde güçlük çekilen ilk 10 mesleğin 9 tanesi aynıdır. En fazla açık iş olan ve temininde en fazla güçlük çekilen meslek Makineci (Dikiş) mesleğidir. Açık işler ile temininde güçlük çekilen mesleklerin bu ölçüde paralellik göstermesi işverenin boş kontenjanını doldurabilecek kriterde eleman bulamadığını göstermektedir. Zira son 3 yıldır hem açık işin en fazla olduğu meslek hem de temininde en fazla güçlük çekilen meslek Makineci(Dikiş) mesleğidir. İlerleyen bölümlerde temininde güçlük çekilme nedenleri başlığı altında bu durumun sebepleri irdelenecektir.

Tablo 140 Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri	**2-9**	**10 ve daha fazla**	2 ve daha fazla
Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	75,8%	73,7%	75,3%
Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	62,2%	60,0%	61,6%
Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	34,7%	37,1%	35,3%
Önerilen Ücretin Az Bulunması	17,8%	18,5%	18,0%
Çalışma Ortam Ve Koşullarının Beğenilmemesi	16,7%	16,8%	16,8%
Vardiyalı Çalışma Olması	1,2%	4,2%	1,9%

Kaynak: İPA 2015

İşgücü piyasasına ilişkin tutarlı ve uzun vadeli politika geliştirebilmek için ortaya çıkan sorunların nedenini belirlemek ve bu nedenlere ilişkin planlamalar yapmak gereklidir. Aksi takdirde

salt sorunun ifade edilip yazılmasının herhangi bir katkısı olmayacağı gibi sorunun çözümü adına da kullanılabilir olmayacaktır. Bu bağlamda temininde güçlük çekilen mesleklerin temininde güçlük çekilme nedenleri de çok önemlidir. Uygulanacak aktif işgücü piyasası politikalarının yönü ancak bu şekilde çizilebilecektir.

Temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında; ilk sırayı yüzde 75,3 ile "gerekli beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması", 2. sırayı yüzde 61,6 ile "yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması", 3. sırayı ise yüzde 35,3 ile "bu meslekte işe başvuru yapılmaması" almaktadır. Bu 3 nedeni ise yüzde 18 ile "önerilen ücretin az bulunması" yüzde 16,8 ile "çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi" ve yüzde 1,9 ile "vardiyalı çalışma olması" izlemektedir.

2-9 istihdamlı işyerlerinde "gerekli beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" ve "yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" nedenleri 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden yaklaşık 2 puan yüksek iken, diğer 4 neden 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde daha yüksek oranda çıkmıştır.

Şekil 34 Temininde Güçlük Çekilme Nedenlerinin Yıllara Göre Durumu (10 ve daha fazla)

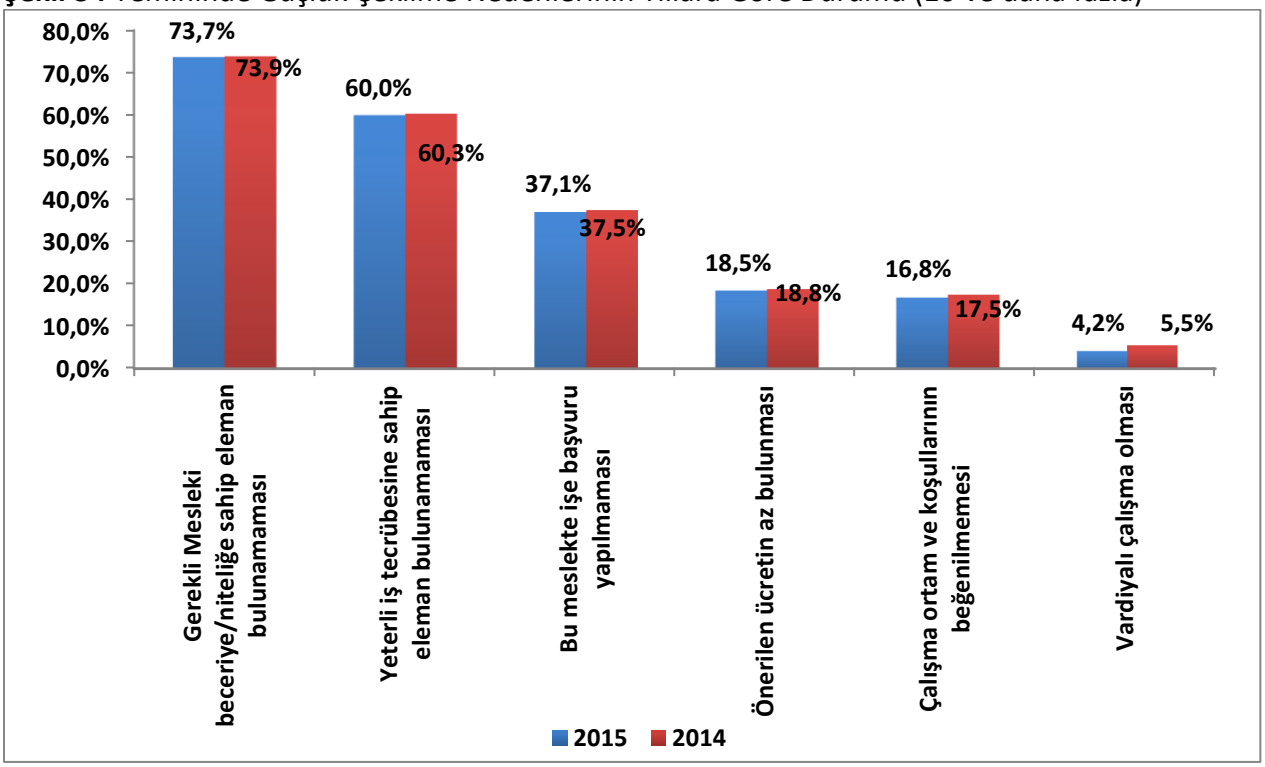

Kaynak: İPA 2015

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki temininde güçlük çekilme nedenleri 2014 yılı ile karşılaştırıldığında, oransal dağılımın çok fazla değişmediği görülmektedir. 2014 yılında temininde güçlük çekilme nedeni olarak sorulan "işyerine ulaşım zorluğu" ve "çalışma sürelerinin uzunluğu" bu

sene yapılan çalışmada anlamlı bir sonuç üretilemediği için soru formundan çıkartılmış ve işverenlere sorulmamıştır. 2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarında mesleksizlik, deneyim eksikliği ve nitelik eksikliğinin eleman temin edememe gerekçesi olarak ön plana çıktığı görülmektedir. Eleman temininde güçlük çeken her 4 işverenden 3'ü gerekli niteliğe sahip eleman bulamadığından, her 5 işverenden 3'ü ise iş tecrübesine sahip eleman bulamadığından eleman temininde sorun yaşamaktadır. Eleman teminde güçlük çekilme nedeninin nicelik değil nitelik sorunu olduğu anlaşılmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim almış eleman sayısının az olması bir başka sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Zira temininde güçlük çekilen meslekte başvuru yapılamaması yüzde 37,1 oranında tercih edilmiştir. Çalışma kapsamında sorulan TGÇM nedenleri işverenlere sorulduğu için "önerilen ücretin az bulunması", "çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi" nedenleri bu çalışmada da oransal olarak düşük çıkmıştır.

Tablo 141 Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri (2 ve daha fazla)

SEKTÖRLER()	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Önerilen ücretin az bulunması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Vardiyalı çalışma olması
İmalat	77,0%	64,4%	42,3%	21,1%	21,3%	5,8%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	75,3%	61,6%	36,0%	19,8%	18,3%	2,0%
Ulaştırma ve Depolama	76,0%	62,9%	36,0%	18,2%	17,1%	0,7%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	69,5%	50,1%	35,8%	21,8%	24,5%	5,6%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	64,6%	72,7%	40,0%	20,4%	20,1%	2,8%
Eğitim	74,6%	59,5%	36,6%	19,7%	11,4%	1,1%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Üretimi Ve Dağıtımı	70,0%	51,7%	49,9%	15,0%	13,7%	0,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	69,5%	53,9%	39,0%	35,0%	22,1%	17,7%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	59,5%	37,8%	56,4%	21,8%	11,2%	4,2%
Bilgi ve İletişim	80,6%	62,6%	32,0%	27,1%	14,0%	7,1%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	64,9%	47,6%	42,8%	17,8%	10,6%	1,7%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	92,1%	71,1%	23,7%	31,4%	1,7%	0,1%
Gayrimenkul Faaliyetleri	79,9%	63,9%	19,7%	19,3%	25,6%	1,2%
Toptan ve Perakende Ticaret	74,9%	64,5%	44,7%	13,5%	32,2%	9,8%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyi. Faal.	72,5%	63,0%	38,4%	15,2%	26,7%	12,3%
İnşaat	76,2%	45,5%	31,2%	15,3%	16,1%	1,7%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	69,1%	56,4%	35,7%	15,3%	40,5%	2,8%
Genel Toplam	74,4%	61,1%	39,0%	20,7%	19,1%	4,0%

Kaynak: İPA 2015

Temininde güçlük çekilme nedenleri sektörler itibariyle incelendiğinde; tüm sektörlerde "gerekli beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" ve "yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" nedenleri işverenler tarafından en fazla işaretlenen iki neden olmuştur. Sadece

Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe “bu meslekte işe başvuru yapılmaması” nedeni “yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması” nedeninden daha fazla işaretlenmiştir.

Temininde güçlük çekilme nedenleri sektörler özelinde incelendiğinde; “gerekli beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması” nedeninin en fazla işaretlendiği ilk 3 sektörün yüzde 92,1 ile Finans ve Sigorta faaliyetleri, yüzde 80,6 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 79,9 ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektörleri olduğu görülmektedir. Diğer bir neden olan “yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması” nedeninin en fazla işaretlendiği ilk 3 sektör yüzde 72,7 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri, yüzde 71,1 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri ve yüzde 64,5 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleri olarak karşımıza çıkmaktadır. “İşe başvuru yapılmaması” nedeni ile temininde güçlük çekilen elemanın olduğu ilk 3 sektör yüzde 56,4 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı, yüzde 49,9 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ve yüzde 44,7 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleridir. Bununla beraber “önerilen ücretin az bulunması” nedeni ile temininde güçlük çekilen elemanın olduğu ilk 3 sektör yüzde 35 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, yüzde 31,4 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri ve yüzde 21,8 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleridir.

“Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi” nedeni ile eleman bulunamayan ilk 3 sektör; yüzde 40,5 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, yüzde 32,2 ile Toptan ve Perakende Ticaret ve yüzde 26,7 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörleridir.

Son olarak “vardiyalı çalışma olması nedeni” ile eleman temin edemeyen ilk 3 sektör ise yüzde 17,7 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, yüzde 12,3 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ve yüzde 9,8 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleridir.

2-9 istihdamlı işyerlerinde; İnşaat, Diğer Hizmet Faaliyetleri, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Bilgi ve İletişim, Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Gayrimenkul Faaliyetleri ve Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerinde TGÇM nedeni olarak “vardiyalı çalışma olması” nedenini işaretleyen işyeri olmamıştır. Ayrıca TGÇM’si olan işyerlerinin yüzde 90’dan fazlasının işaretlediği tek sektör ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörüdür.

Tablo 142 TGÇM Mesleklerin Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri (2 ve daha fazla)

Meslekler(2 ve daha fazla)	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Önerilen ücretin az bulunması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Vardiyalı çalışma olması
Satış Danışmanı	71,0%	64,7%	34,6%	29,0%	18,1%	5,5%
Makineci (Dikiş)	81,8%	73,9%	45,0%	20,7%	23,2%	0,5%
Garson (Servis Elemanı)	70,5%	57,1%	33,2%	17,6%	18,7%	5,5%
Pazarlamacı	73,3%	53,9%	11,7%	32,9%	31,7%	0,3%
Beden İşçisi (Genel)	42,3%	26,8%	56,4%	24,4%	29,0%	17,2%
Aşçı	80,2%	62,5%	24,7%	13,8%	18,8%	0,8%
Gaz Altı Kaynakçısı	59,4%	73,4%	36,1%	20,1%	9,4%	1,3%
Şoför-Yük Taşıma	66,5%	61,9%	44,9%	21,0%	19,1%	0,7%
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	86,7%	79,6%	51,8%	28,1%	20,8%	0,1%
Demir Doğramacı	91,9%	56,7%	9,9%	4,1%	0,5%	0,1%
Oto Bakım-Onarımcısı(Oto Mekanikeri)	74,8%	61,7%	58,8%	28,4%	33,1%	7,6%
Temizlik Görevlisi	49,3%	47,7%	29,1%	46,5%	25,3%	7,4%
Ön Muhasebeci	85,1%	78,1%	16,4%	20,4%	16,0%	0,3%
Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	80,9%	76,6%	26,9%	16,3%	14,9%	0,9%
Elektrikçi (Genel)	81,3%	73,2%	24,7%	33,3%	18,7%	0,4%
Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat-Montajcısı	89,6%	72,2%	12,3%	15,8%	27,8%	0,0%
Bayan Kuaförü	77,6%	58,8%	50,3%	5,8%	9,3%	0,1%
CNC Torna Tezgahı Operatörü	74,9%	53,5%	28,3%	10,0%	4,6%	22,4%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	50,7%	34,0%	55,0%	33,2%	29,2%	10,4%
Muhasebeci	91,4%	71,7%	16,5%	29,0%	22,9%	1,1%

Kaynak: İPA 2015

Temininde güçlük çekilen mesleklerde temininde güçlük çekilme nedenleri ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde; nitelik gerektiren mesleklerde "gerekli beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" ve "yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Bahsedilen nitelik sorunlarının çözümü için mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programlarının önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. İŞKUR talep edilen elemanların nitelik sorununu çözmek adına 81 ilde yoğun bir şekilde aktif işgücü piyasası programları düzenlemektedir. Bu kapsamda 2014 yılında 33 bin 64 program düzenlemiş olup, bu programlardan 200 bin 770 kişi yararlanmıştır. Bu programlardan 26 bin 284'ü işbaşı eğitim programıdır ve işbaşı eğitim programlarından 59 bin 456 kişi faydalanmıştır. Düzenlenen 5 bin 552 mesleki eğitim programından ise 109 bin 666 kişi faydalanmıştır.

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına geri dönüldüğünde; Beden İşçisi, Temizlik Görevlisi gibi nitelik gerektirmeyen mesleklerde "bu meslekte işe başvuru yapılmaması" ve "önerilen ücretin az bulunması" nedenlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Demir Doğramacı ve Muhasebeci mesleklerinde "gerekli beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" nedeninin yüzde 90'ın üzerinde işaretlendiği görülmektedir. Oto Bakım Onarımcısı, Akaryakıt Satış Elemanı ve Beden İşçisi (Genel) mesleklerinde "bu meslekte işe başvuru yapılmaması" nedeninin en fazla işaretlendiği görülmektedir. "Çalışma ortam ve koşularının beğenilmemesi" nedeni ise Beden İşçisi (Genel) ve Akaryakıt Satış Elemanı mesleklerinde en yüksek orana sahiptir.

Eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen işyerlerinde "vardiyalı çalışma olması" nedeninin oransal olarak en fazla işaretlendiği meslekler; CNC Torna Tezgâh Operatörü ve Beden İşçisi (Genel) meslekleridir. Bununla beraber İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin yüzde 34'ünün eleman temininde güçlük çektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 143 İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

İŞKUR Hizmetleri	2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
	TGÇM EVET	TGÇM HAYIR	TGÇM EVET	TGÇM HAYIR	TGÇM EVET	TGÇM HAYIR
Eleman Talebi	26.254	40.952	26.273	40.194	52.527	81.146
İşveren Danışmanlığı	16.407	40.587	14.658	25.969	31.066	66.556
Mevzuat Danışmanlığı	6.402	20.771	6.277	11.228	12.679	31.999
İşbaşı Eğitim Programı	5.406	11.924	3.817	5.636	9.223	17.560
Kurs	586	1.143	910	1.063	1.496	2.207
Çalışanlara Yönelik Eğitim	0	159	257	298	257	456
Kısa Çalışma Ödeneği	0	48	98	197	98	245
Genel Toplam	**31.962**	**68.790**	**28.778**	**49.203**	**60.699**	**117.992**

Kaynak: İPA 2015

İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekme durumlarına bakıldığında; toplamda 198 bin 767 işyeri eleman temininde güçlük çektiğini ifade ederken, bu işyerlerinin 60 bin 699 tanesi (yüzde 30,5) İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 17,7'si İŞKUR hizmetlerinden yararlanırken, eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin yüzde 30,5'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. İşyerlerinin eleman bulmakta güçlük çektiklerinde, İŞKUR'u etkin bir kaynak olarak kullandıkları görülmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 12,3'ü, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin ise yüzde 41,9'u İŞKUR hizmetlerinden yararlanırken, eleman temininde güçlük çeken 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 21,5'i, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin ise yüzde 57,5'i İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktadır.

Hem İŞKUR hizmetlerinden yararlanan, hem de eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin İŞKUR'un en fazla "eleman talebi" hizmetinden faydalandıkları görülmektedir. Daha sonra sırası ile işveren ve mevzuat danışmanlığı hizmetlerinden faydalanılmıştır. İŞKUR hizmetlerinden yararlanıp temininde güçlük çekilen mesleği olmayan işyerlerinde de faydalanılan hizmet sıralamaları aynı şekildedir. İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yararlandıkları hizmet sıralaması da aynı yöndedir. Talep edilen hizmetlerin sıralamasında bir farklılaşma söz konusu değildir. Ancak İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin yüzde 75'i eleman talebi hizmetinden faydalanırken, İŞKUR hizmetlerinden faydalanıp eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin yüzde 86,5'i eleman talebi hizmetinden faydalanmıştır. Bu oran 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 91,3'e çıkmaktadır. Eleman temininde güçlük çeken işyerleri ağırlıklı olarak aradıkları elemanı bulmada İŞKUR'u kaynak olarak kullanmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bu özellik daha da belirginleşmektedir.

İşyerlerinin yüzde 19,7'si eleman temininde güçlük çekerken, yine işyerlerinin yüzde 6,9'u vardiyalı çalışma yapmaktadır. Eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin yüzde 12,2'si vardiyalı çalışma yaparken, vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin ise yüzde 34,8'i eleman temininde güçlük çekmektedir.

Tablo 144 Vardiyalı Çalışan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Sektör	2-9		10 ve daha fazla		Toplam	
	TGÇM EVET	TGÇM HAYIR	TGÇM EVET	TGÇM HAYIR	TGÇM EVET	TGÇM HAYIR
İmalat	3.383	4.776	4.890	6.922	8.273	11.697
Toptan ve Perakende Ticaret	3.136	10.978	2.778	4.731	5.914	15.708
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2.767	3.459	2.508	3.051	5.275	6.510
Ulaştırma ve Depolama	858	2.360	332	979	1.190	3.339
İnşaat	207	826	520	1.012	727	1.838
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	151	554	533	1.315	684	1.869
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	48	242	485	511	534	754
Diğer Hizmet Faaliyetleri	308	308	137	225	445	534
Gayrimenkul Faaliyetleri	123	739	118	279	241	1.018
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	159	0	78	174	236	174
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	158	379	47	136	205	515
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	44	81	114	258	158	339
Bilgi ve İletişim	40	159	65	209	105	368
Eğitim	26	179	62	136	88	315
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve Dağıt.	19	41	39	162	58	203
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi	16	28	28	60	44	88
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0	144	23	61	23	205
Genel Toplam	**11.443**	**25.254**	**12.758**	**20.220**	**24.201**	**45.474**

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı vardiyalı çalışma yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. 10 ve daha fazla istihdamlı ve vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin yüzde 38,7'si eleman temininde güçlük çekmektedir. Vardiyalı çalışma yapan her 3 işyerinden 1'i eleman temin ederken güçlük çekmiştir.

Sektörel olarak incelendiğinde ise; Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin yüzde 57,6'sı eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe yüzde 45,5, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe yüzde 44,8'dir. İlgili oranın en düşük olduğu sektörler ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri (yüzde 10,3) ile Gayrimenkul Faaliyetleri (yüzde 19,2) sektörleridir.

10 ve daha fazla istihdamlı ve vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı, 2-9 istihdamlı işyerlerine göre daha yüksektir. Bu farklılık bazı sektörlerde belirgin bir şekilde görünürken bazı sektörlerde tam tersi durumdadır. İmalat sektöründe 2-9 istihdamlı işyerlerinde vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin yüzde 41,5'i eleman temininde güçlük çekerken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise bu oran yüzde 41,1'dir. Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründeki 2-9 istihdamlı ve vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin tamamı eleman temininde güçlük çekmektedir. Tam tersi durum ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe söz konusudur. Bu sektörde 2-9 istihdamlı ve vardiyalı çalışma yapan hiçbir işyeri eleman temininde güçlük çekmemektedir.

Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı, vardiyalı çalışma yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Ancak bu durum her sektör için söz konusu değildir. Sektörler arasında farklılaşmalar görülmektedir.

Vardiyalı çalışma yapan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 145 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

Sektör	2 ve daha fazla					
	Bu Meslekte İşe Başvuru Yok	Gerekli Mesleki Beceriye Sahip Eleman Yok	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Yok	Çalışma Ortam Ve Koşulları İyi Değil	Önerilen Ücret Az	Vardiyalı Çalışma Var
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	47,1%	79,7%	74,7%	47,7%	20,8%	20,4%
İmalat	45,7%	67,3%	49,6%	17,7%	23,1%	19,4%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Üretimi ve Dağıtımı	36,9%	84,6%	44,1%	13,5%	22,5%	4,3%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. ve İyi. Faal.	41,1%	69,7%	32,1%	41,0%	9,3%	8,2%
İnşaat	41,3%	60,8%	46,1%	17,7%	30,6%	4,9%
Toptan ve Perakende Ticaret	44,8%	68,6%	54,3%	25,7%	32,8%	10,3%
Ulaştırma ve Depolama	33,3%	48,2%	48,4%	38,6%	21,5%	10,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	32,3%	68,9%	55,8%	21,8%	23,5%	10,5%
Bilgi ve İletişim	40,4%	72,7%	37,6%	9,0%	48,2%	54,7%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	14,3%	87,3%	40,3%	1,4%	28,8%	6,1%
Gayrimenkul Faaliyetleri	11,1%	65,2%	79,8%	12,0%	41,8%	6,5%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	40,3%	70,9%	89,3%	35,0%	27,2%	2,6%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	43,4%	68,6%	56,0%	22,9%	50,3%	36,7%
Eğitim	53,9%	84,0%	24,1%	5,4%	4,2%	1,2%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	58,0%	55,5%	34,7%	8,7%	27,3%	8,9%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	18,1%	61,7%	93,1%	3,4%	6,2%	7,3%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	68,3%	34,6%	31,5%	12,1%	27,3%	2,9%
Genel Toplam	**42,9%**	**66,0%**	**52,0%**	**21,0%**	**27,8%**	**15,9%**

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapan işyerleri ağırlıklı olarak gerekli mesleki beceri/niteliğe sahip eleman bulunamaması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ile ilgili meslekte eleman bulunamaması gelmiştir. Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme nedeninin en düşük oranda vardiyalı çalışma olması dikkat çekicidir. Ancak Türkiye genelinde eleman temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde temininde güçlük çekilme nedeni olarak vardiyalı çalışmanın oranı yüzde 4'tür. Vardiyalı çalışma yapmanın eleman temininde güçlük çekme konusunda ön planda olan bir neden olmadığı görülmektedir. Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde istenilen elemanın temininde gerekli mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamaması en büyük problemdir. Vardiyalı çalışma yapma ise eleman temininde önemli bir sorun olarak görülmemektedir.

Sektörel olarak vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde temininde güçlük çekilme nedenleri incelendiğinde; sektörlerin önemli bir kısmında gerekli mesleki beceriye ve tecrübeye sahip eleman bulamamanın ön planda olduğu görülmektedir. Diğer Hizmet Faaliyetleri ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde ise ilk sırada ilgili meslekte eleman bulunamaması vardır. Bu sektörlerde eleman ihtiyacı duyulan mesleklerde eleman yetiştirilmelidir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Ulaştırma ve Depolama sektörlerinde çalışma ortam ve koşullarının kötü olmasının diğer sektörlere göre daha yüksek oranlarda eleman temini önünde engel olduğu ifade edilmiştir. Bilgi ve İletişim, Gayrimenkul Faaliyetleri ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde ise ücretlerin azlığından dolayı eleman temininde güçlük çekilmesi dikkat çekici oranlardadır. Vardiyalı çalışmanın eleman temini için önemli bir sorun teşkil ettiğini belirten sektör Bilgi ve İletişim sektörü olmuştur. Bilgi ve İletişim sektöründe mesleki beceri ve niteliğin yanında ücretlerin azlığı ve vardiyalı çalışma eleman temini önünde en büyük engeller olarak ortaya çıkmıştır. Bu özelliği ile Bilgi ve İletişim sektörü diğer sektörlerden ayrılmıştır. Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Eğitim sektöründe gerekli mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamaması oranı oldukça yüksektir. Ayrıca bu sektörlerde diğer nedenlerin oranları da düşüktür. Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Eğitim sektöründe temel sorunun gerekli mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamaması olduğu önemli bir tespittir. Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörlerinde eleman aranan mesleklerde tecrübe eksikliğinin üst seviyede olduğu görülmüştür.

Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde işyeri büyüklüğüne göre temininde güçlük çekilme nedenleri incelendiğinde; çok büyük bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir.

Şekil 35 Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

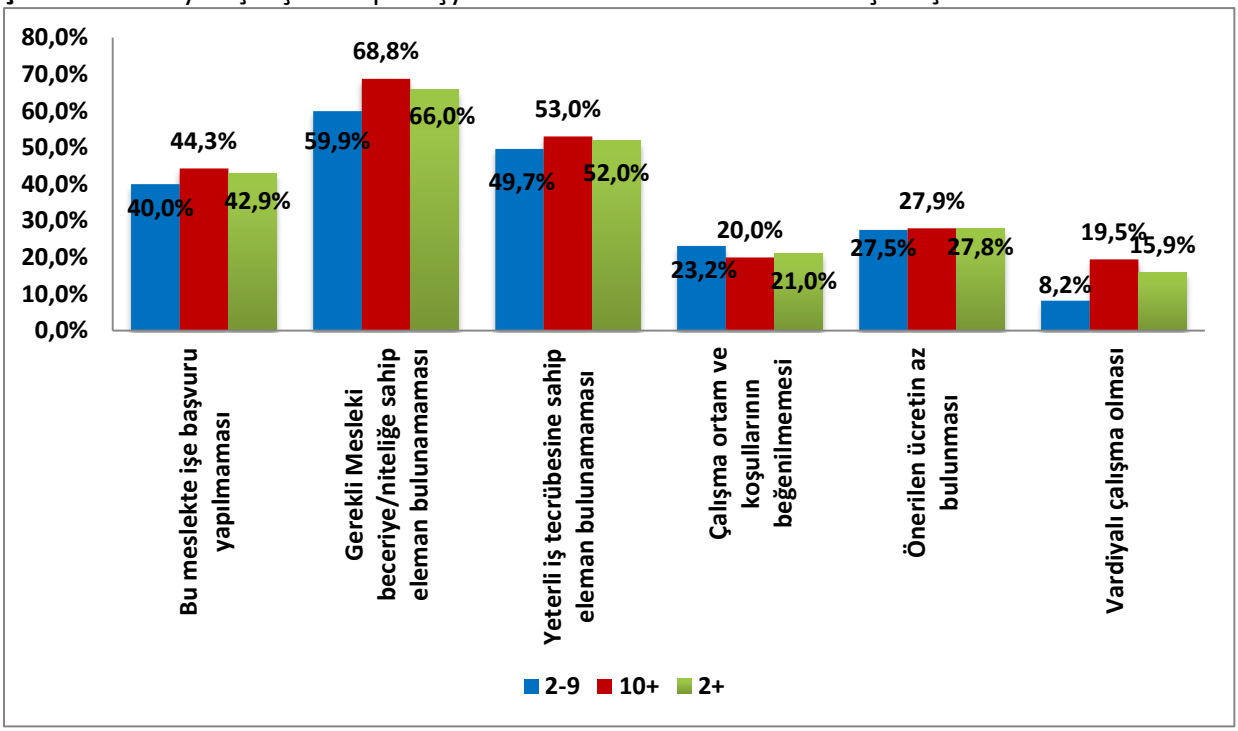

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekme nedenlerinin sıralamasını işyeri büyüklüğü etkilememektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde de, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde de eleman temininde en fazla oranda gerekli mesleki ve beceriye sahip eleman bulunamaması, en düşük oranda ise vardiyalı çalışma yapılması bulunmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi hariç diğer nedenlerde oranlar 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden düşüktür. Özellikle vardiyalı çalışmanın 2-9 istihdamlı işyerlerinde çok düşük olması grafikte görüleceği üzere vardiyalı çalışma yapılması şıkkında kendini belirgin bir şekilde göstermiştir.

İşyerlerinin yüzde 19,7'si eleman temininde güçlük çekerken, yine işyerlerinin yüzde 6,3'ü ihracat yapmaktadır. Eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin yüzde 12,2'si ihracat yaparken, ihracat yapan işyerlerinin ise yüzde 34,5'i eleman temininde güçlük çekmektedir.

Tablo 146 İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Sektör	2-9		10 ve daha fazla		Toplam	
	TGÇM EVET	TGÇM HAYIR	TGÇM EVET	TGÇM HAYIR	TGÇM EVET	TGÇM HAYIR
İmalat	5.969	6.168	7.930	12.294	13.900	18.463
Toptan ve Perakende Ticaret	3.136	10.586	2.196	5.775	5.333	16.360
Ulaştırma ve Depolama	644	644	244	918	887	1.562
İnşaat	413	1.033	464	794	878	1.827
Bilgi ve İletişim	199	279	38	194	237	472
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	44	140	108	245	152	385
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0	476	102	388	102	864
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	50	201	50	170	100	371
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0	308	72	80	72	388
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyet.	0	346	48	104	48	450
Gayrimenkul Faaliyetleri	41	82	2	6	43	88
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi	12	36	18	36	30	73
Eğitim	26	0	1	11	27	11
Elek., Gaz, Buhar ve İklim. Üret. ve Dağ.	11	24	7	19	18	43
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyet.	0	48	14	19	14	67
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	0	0	8	18	8	18
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0	63	4	14	4	77
Genel Toplam	10.546	20.435	11.307	21.084	21.853	41.519

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı ihracat yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. 10 ve daha fazla istihdamlı ve ihracat yapan işyerlerinin yüzde 34,9'u eleman temininde güçlük çekmektedir. İhracat yapan her 3 işyerinden 1'i eleman temin ederken güçlük çekmiştir.

Sektörel olarak incelendiğinde ise, Eğitim sektöründe ihracat yapan işyerlerinin yüzde 70'i eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran İmalat sektöründe yüzde 43, Ulaştırma ve Depolama sektöründe yüzde 36,2'dir. İlgili oranın en düşük olduğu sektörler ise Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor (yüzde 4,9) ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri (yüzde 9,7) sektörleridir.

10 ve daha fazla istihdamlı ve ihracat yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı, 2-9 istihdamlı işyerlerine göre daha yüksektir. Bu farklılık bazı sektörlerde belirgin bir şekilde görünürken, bazı sektörlerde tam tersi durumdadır.

İhracat yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı, ihracat yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Ancak bu durum her sektör için söz konusu değildir. Sektörler arasında farklılaşmalar görülmektedir.

İhracat yapan ve eleman temininde güçlük işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 147 İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

Sektör	2 ve daha fazla					
	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Önerilen ücretin az bulunması	Vardiyalı çalışma olması
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	48,5%	79,8%	50,1%	40,1%	7,7%	0,4%
İmalat	48,4%	76,9%	62,4%	19,9%	27,6%	11,2%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve Dağ.	23,6%	70,7%	65,8%	3,3%	6,8%	0,0%
Su Temini;Kanalizas.,Atık Yön.ve İyi.Faal.	23,2%	45,1%	35,5%	39,0%	17,7%	0,0%
İnşaat	43,4%	69,4%	82,6%	9,6%	7,8%	1,3%
Toptan ve Perakende Ticaret	25,5%	86,7%	78,9%	9,7%	12,4%	4,5%
Ulaştırma ve Depolama	32,5%	90,6%	33,2%	17,4%	7,2%	0,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faal.	64,3%	45,7%	46,2%	37,8%	62,1%	0,0%
Bilgi ve İletişim	65,4%	78,2%	59,5%	22,8%	0,9%	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,0%	4,6%	95,4%	0,0%	0,0%	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	45,7%	65,0%	83,3%	43,3%	5,7%	0,4%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	64,3%	99,0%	76,2%	45,5%	18,2%	0,0%
Eğitim	1,4%	100,0%	67,1%	65,7%	32,9%	32,9%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faal.	56,5%	59,4%	43,5%	0,0%	0,0%	0,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	20,0%	100,0%	44,6%	5,4%	15,9%	0,0%
Genel Toplam	**43,5%**	**78,8%**	**65,2%**	**18,2%**	**23,0%**	**8,9%**

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerleri ağırlıklı olarak gerekli mesleki beceri/niteliğe sahip eleman bulunamaması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ile ilgili meslekte eleman bulunamaması gelmiştir. Temininde güçlük çekilme nedenlerinin Türkiye geneli sıralaması ile ihracat yapan işyerlerinin sıralaması aynıdır. Hatta oranlar da birbirine yakındır.

Sektörel olarak ihracat yapan işyerlerinde temininde güçlük çekilme nedenleri incelendiğinde; sektörlerin önemli bir kısmında gerekli mesleki beceriye ve tecrübeye sahip eleman bulamamanın ön planda olduğu görülmektedir. Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe ise ilk sırada ilgili meslekte eleman bulunamaması vardır. Bu sektörde eleman ihtiyacı duyulan mesleklerde eleman yetiştirilmelidir. Eğitim, Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler ile İdari ve

Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde çalışma ortam ve koşullarının kötü olmasının diğer sektörlere göre daha yüksek oranlarda eleman temini önünde engel olduğu ifade edilmiştir. Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ile Eğitim sektörlerinde ise ücretlerin azlığından dolayı eleman temininde güçlük çekilmesi dikkat çekici oranlardadır. Vardiyalı çalışmanın eleman temini için önemli bir sorun teşkil ettiğini belirten sektör Eğitim sektörü olmuştur. Eğitim sektöründe mesleki beceri ve niteliğin yanında çalışma ortam ve koşullarının kötülüğü eleman temini önünde en büyük engeller olarak ortaya çıkmıştır. Bu özelliği ile Eğitim sektörü diğer sektörlerden ayrılmıştır. Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Eğitim, Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde ihracat yapıp eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin tamamı gerekli mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulamadıklarını ifade etmişlerdir. Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektörlerinde eleman aranan mesleklerde tecrübe eksikliğinin üst seviyede olduğu görülmüştür.

Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde işyeri büyüklüğüne göre temininde güçlük çekilme nedenleri incelendiğinde, çok büyük bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir.

Şekil 36 İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

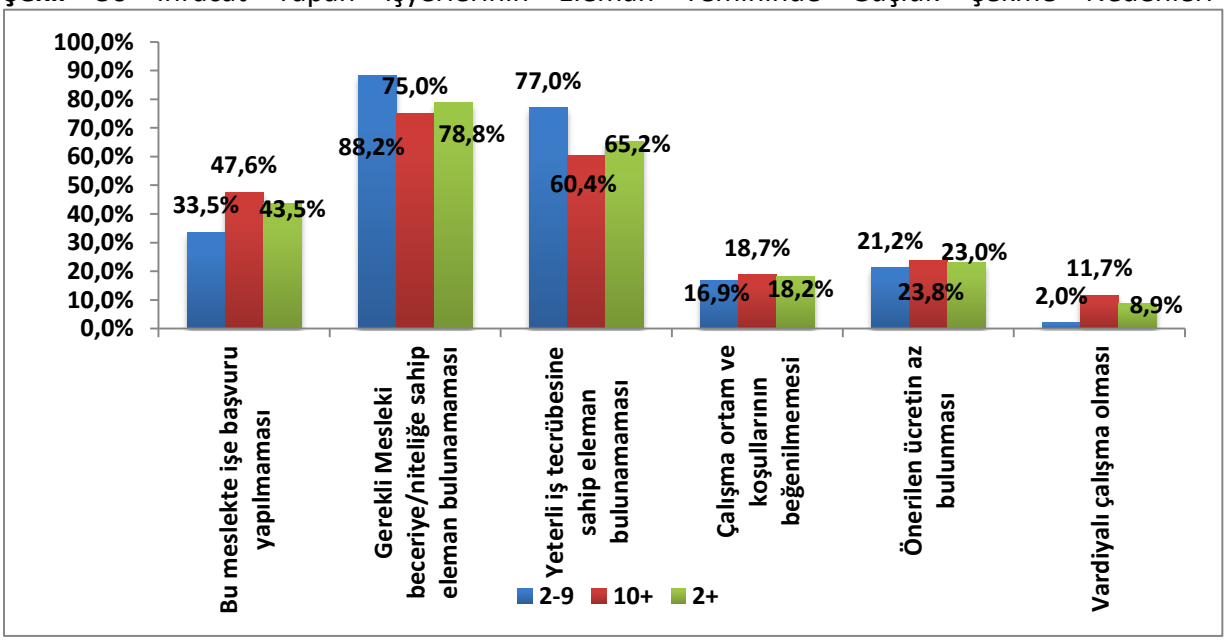

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekme nedenlerinin sıralamasını işyeri büyüklüğü etkilememektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde de, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde de eleman temininde en yüksek oranda gerekli mesleki beceriye sahip eleman bulunamaması en düşük oranda ise vardiyalı çalışma yapılması bulunmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde gerekli mesleki beceriye sahip eleman bulunamaması ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması dışındaki diğer nedenlerde oranlar 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden düşüktür. Özellikle

vardiyalı çalışmanın 2-9 istihdamlı işyerlerinde çok düşük olması grafikte görüleceği üzere vardiyalı çalışma yapılması şıkkında kendini belirgin bir şekilde göstermiştir.

İşyerlerinin yüzde 19,7'si eleman temininde güçlük çekerken, yine işyerlerinin yüzde 5,4'ünün part-time çalışanı bulunmaktadır. Eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin yüzde 10,3'ünün part-time çalışanı varken, part-time çalışanı olan işyerlerinin ise yüzde 37,6'sı eleman temininde güçlük çekmektedir.

Tablo 148 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

Sektör	2-9		10 ve daha fazla		Toplam	
	TGÇM EVET	TGÇM HAYIR	TGÇM EVET	TGÇM HAYIR	TGÇM EVET	TGÇM HAYIR
Toptan ve Perakende Ticaret;	3.725	7.057	966	1.629	4.690	8.686
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2.421	3.286	895	1.049	3.316	4.336
İmalat	1.990	1.990	1.259	1.836	3.249	3.826
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1.587	2.697	258	941	1.845	3.638
İnşaat	1.240	1.240	425	1.027	1.665	2.267
Ulaştırma ve Depolama	1.287	2.360	305	740	1.592	3.100
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	339	679	538	593	877	1.271
Eğitim	410	1.103	462	855	872	1.957
Diğer Hizmet Faaliyetleri	616	1.027	110	135	726	1.162
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	201	655	341	847	542	1.502
Bilgi ve İletişim	358	159	73	269	431	429
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	126	663	47	119	174	782
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	144	287	23	90	167	377
Gayrimenkul Faaliyetleri	82	164	37	71	119	235
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	22	15	18	31	40	46
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Üretimi ve Dağıtımı	8	3	8	33	16	35
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. ve İyi. Faal.	8	20	5	22	13	42
Genel Toplam	14.565	23.404	5.770	10.287	20.335	33.691

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı part-time çalışanı olmayan işyerlerine göre daha yüksektir. 2-9 istihdamlı ve part-time çalışanı olan işyerlerinin yüzde 38,4'ü eleman temininde güçlük çekmektedir. Part-time çalışanı olan her 3 işyerinden 1'i eleman temin ederken güçlük çekmiştir.

Sektörel olarak incelendiğinde ise, Bilgi ve İletişim sektöründe part-time çalışanı olan işyerlerinin yüzde 50,2'si eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe yüzde 46,8, İmalat sektöründe ise yüzde 45,9'dur. İlgili oranın en düşük olduğu sektörler ise; Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor (yüzde 18,2) ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri (yüzde 23,2) sektörleridir.

2-9 istihdamlı ve part-time çalışanı olan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine göre daha yüksektir. Bu farklılık bazı sektörlerde belirgin bir şekilde görünürken, bazı sektörlerde tam tersi durumdadır.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı, vardiyalı çalışma yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Ancak bu durum her sektör için söz konusu değildir. Sektörler arasında farklılaşmalar görülmektedir.Part-time çalışanı olan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 149 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

Sektör	2 ve daha fazla					
	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Önerilen ücretin az bulunması	Vardiyalı çalışma olması
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	48,4%	80,3%	92,8%	6,9%	21,6%	20,5%
İmalat	52,2%	75,6%	68,0%	26,6%	29,6%	9,5%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. Dağ.	3,4%	70,8%	57,2%	3,4%	9,2%	0,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.İyi. Faal.	13,6%	55,1%	89,8%	10,2%	27,6%	0,0%
İnşaat	38,4%	94,3%	80,1%	7,9%	32,5%	1,0%
Toptan ve Perakende Ticaret;	24,5%	68,6%	51,7%	28,9%	39,3%	4,6%
Ulaştırma ve Depolama	39,3%	73,0%	68,9%	13,3%	29,8%	0,6%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	27,4%	71,8%	53,4%	38,1%	21,9%	10,0%
Bilgi ve İletişim	39,5%	86,7%	76,3%	3,5%	30,3%	3,8%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	12,9%	81,1%	60,6%	0,0%	31,8%	0,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	42,6%	97,1%	30,1%	27,3%	73,4%	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	52,1%	49,7%	39,2%	6,3%	18,4%	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	51,2%	80,7%	52,7%	32,2%	63,9%	31,0%
Eğitim	36,8%	70,3%	50,7%	11,3%	22,8%	3,4%
İnsan Sağliği ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	51,4%	48,9%	38,9%	8,0%	24,7%	8,3%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	27,2%	94,7%	75,1%	9,4%	4,3%	4,8%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	34,5%	83,7%	57,3%	2,3%	7,7%	0,4%
Genel Toplam	38,1%	73,0%	58,4%	23,2%	31,5%	7,4%

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerleri ağırlıklı olarak gerekli mesleki beceri/niteliğe sahip eleman bulunamaması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ile ilgili meslekte eleman bulunamaması gelmiştir. Temininde güçlük çekilme nedenlerinin Türkiye geneli sıralaması ile ihracat yapan işyerlerinin sıralaması aynıdır. Ancak

Part-time çalışanı olan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme nedenleri içerisinde önerilen ücretin düşük bulunması oranı Türkiye geneline göre oldukça yüksektir. Part-time çalışan istenen işlerde ücretler, çalışmak isteyenler için düşük bulunmaktadır.

Sektörel olarak part-time çalışanı olan işyerlerinde temininde güçlük çekilme nedenleri incelendiğinde; sektörlerin önemli bir kısmında gerekli mesleki beceriye ve tecrübeye sahip eleman bulamamanın ön planda olduğu görülmektedir. Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde ise ilk sırada ilgili meslekte eleman bulunamaması vardır. Bu sektörlerde eleman ihtiyacı duyulan mesleklerde eleman yetiştirilmelidir. Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde çalışma ortam ve koşullarının kötü olmasının diğer sektörlere göre daha yüksek oranlarda eleman temini önünde engel olduğu ifade edilmiştir. Gayrimenkul Faaliyetleri, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde ise ücretlerin azlığından dolayı eleman temininde güçlük çekilmesi dikkat çekici oranlardadır. Vardiyalı çalışmanın eleman temini için önemli bir sorun teşkil ettiğini belirten sektör İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü olmuştur. İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe mesleki beceri ve niteliğin yanında ücretlerin azlığı ve vardiyalı çalışma eleman temini önünde en büyük engeller olarak ortaya çıkmıştır. Bu özelliği ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü diğer sektörlerden ayrılmıştır, İnşaat, Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektörlerinde gerekli mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamaması oranı oldukça yüksektir. Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Eğitim sektöründe temel sorunun gerekli mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamaması olduğu önemli bir tespittir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerinde eleman aranan mesleklerde tecrübe eksikliğinin üst seviyede olduğu görülmüştür.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde işyeri büyüklüğüne göre temininde güçlük çekilme nedenleri incelendiğinde, çok büyük bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir.

Şekil 37 Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

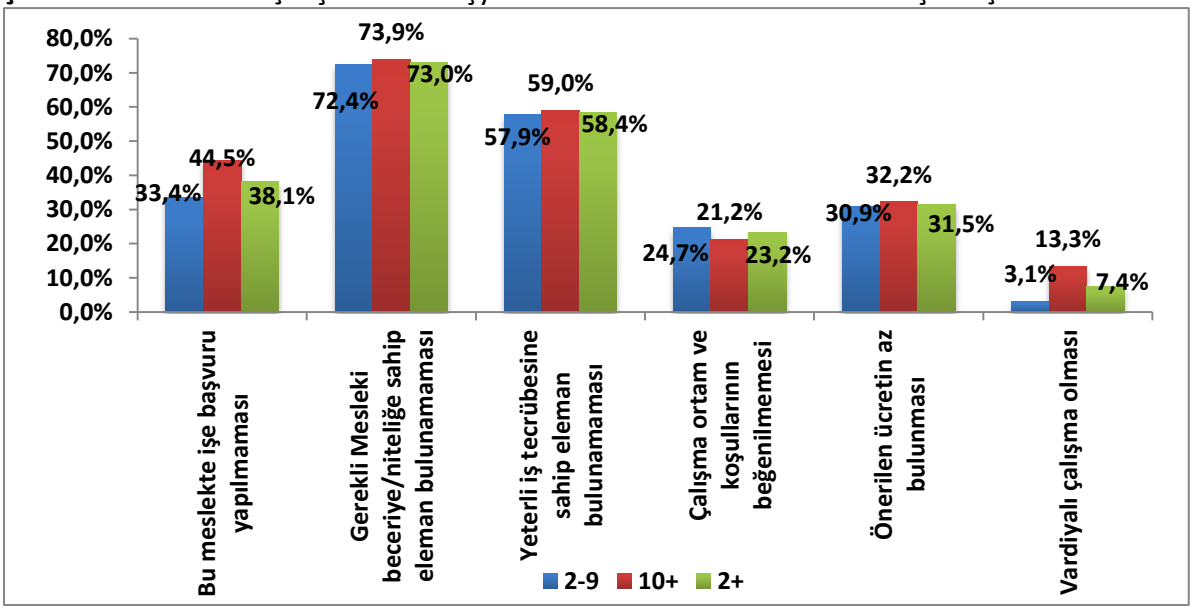

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekme nedenlerinin sıralamasını işyeri büyüklüğü etkilememektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde de, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde de eleman temininde en yüksek oranda gerekli mesleki beceriye sahip eleman bulunamaması, en düşük oranda ise vardiyalı çalışma yapılması bulunmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi hariç diğer nedenlerde oranlar 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden düşüktür. Özellikle vardiyalı çalışmanın 2-9 istihdamlı işyerlerinde çok düşük olması grafikte görüleceği üzere vardiyalı çalışma yapılması şıkkında kendini belirgin bir şekilde göstermiştir.

2-9 istihdama sahip temininde güçlük çektiğini bildiren işyerleri bildirmeyenlere kıyasla yüzde 20 daha az İŞKUR'u kullanmaktadır. 10+ istihdama sahip temininde güçlük çektiğini bildiren işyerleri bildirmeyenlere kıyasla yüzde 12 daha fazla İŞKUR'u kullanmaktadır. 2-9 istihdama sahip temininde güçlük çektiğini bildiren işyerleri bildirmeyenlere kıyasla yüzde 20 daha az İŞKUR'u kullanmaktadır.

2.5.GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Çalışma kapsamında işyerlerinin bir yıl sonraki istihdam tahminleri alınmıştır. 2016 yılının Mart-Nisan döneminde çalışan sayılarında ne gibi bir farklılık bekliyorlar ve bu farklılaşma hangi mesleklerde olacak verisi elde edilmeye çalışılmıştır. Bu bölümde işyerlerinin bir yılsonraki istihdam beklentileri üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak için tam bir yıllık süre sorulmuştur.

Türkiye genelinde 2016 yılı Mart-Nisan aylarında istihdamın, 2015 yılı Mart-Nisan aylarına göre yüzde 5,1 oranında artması beklenmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişim oranının yüzde 8,6 oranında olacağı tahmin edilirken, aynı oran 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 3,4 olarak öngörülmüştür. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde İmalat sektörü önemli yer tutmaktadır. Bu sektördeki istihdam artış beklentisinin düşük olması ve Eğitim sektöründe 2-9 istihdamlı işyerlerinde istihdam artışı, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise istihdam azalışı beklenmesi; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki NİDO'nun düşük çıkmasına neden olmuştur. Geçen yıl yapılan araştırmanın sonuçlarına göre de NİDO yüzde 5,1 olarak öngörülmüştür. Geçen yıl yapılan araştırma 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde olduğu için istihdam artış beklentisinde bir düşüşün olduğu söylenebilir.

Tablo 150 Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektör	2-9 İstihdamlı		10 ve daha fazla		2 ve daha fazla	
	Net İstihdam Değişimi	NİDO	Net İstihdam Değişimi	NİDO	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	4.146	27,20%	2.483	3,70%	6.629	8,0%
İnşaat	31.612	10,70%	42.535	6,80%	74.146	8,0%
Bilgi ve İletişim	4.417	12,00%	5.533	5,60%	9.950	7,3%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	10.273	21,30%	23.478	5,10%	33.751	6,6%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	18.089	7,50%	9.066	5,20%	27.155	6,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	8.215	7,70%	3.393	4,60%	11.609	6,4%
Toptan ve Perakende Ticaret	82.921	8,00%	37.421	3,60%	120.342	5,8%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Spor	1.516	7,30%	849	3,70%	2.365	5,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faal.	25.771	11,10%	10.605	2,20%	36.376	5,1%
Ulaştırma ve Depolama	13.729	5,60%	10.900	3,60%	24.628	4,4%
İmalat	56.312	9,10%	65.820	2,70%	122.132	4,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	821	2,20%	1.514	3,70%	2.336	3,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. İyi. Faal.	437	9,50%	498	1,80%	935	2,9%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faal.	1.890	4,10%	4.892	2,30%	6.782	2,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür.Dağ.	391	6,60%	300	0,80%	691	1,6%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	2.695	5,80%	1.110	0,50%	3.805	1,3%
Eğitim	2.385	6,00%	-64	0,00%	2.320	1,1%
Genel Toplam	265.620	8,60%	220.331	3,40%	485.951	5,1%

Bütün sektörlerde istihdam artışı olacağı tahmin edilirken, sayısal olarak en yüksek istihdam artışının İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat sektörlerinde olacağı öngörülmektedir. Sayısal olarak en düşük istihdam artışı ise; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerindedir. Ancak bu durum ilgili sektörlerdeki işyeri ve çalışan sayısı ile doğrudan ilgilidir. En fazla çalışan olan sektörlerde sayısal olarak en fazla istihdam artışı, en az çalışana sahip sektörlerde ise en az istihdam artış beklentisi bulunmaktadır. Bu nedenle daha doğru bir analiz için Net İstihdam Değişim Oranına bakılması gerekmektedir.

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde en yüksek NİDO İnşaat ve Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörlerindedir. Bu 2 sektörde de NİDO yüzde 8'dir. Özellikle İnşaat sektöründe 2015 yılında mevsimsel etkilerden dolayı istihdamın düşük olması, gelecek dönem istihdam beklentilerini arttırmıştır. Bilgi ve İletişim ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerindeki NİDO da dikkat çekici seviyededir. En düşük NİDO'ya sahip sektörler ise; Eğitim, Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörleridir. Araştırmanın yapıldığı dönemde, özel dershaneler ile ilgili kapatılacağı yönündeki beklenti Eğitim sektörünü NİDO'su en düşük sektör haline getirmiştir. Hatta bu sektörde 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde toplamda istihdam azalışı beklenmektedir. Eğitim sektörü işyeri büyüklükleri de dikkate alındığında istihdam azalışı beklentisi olan tek sektördür. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe ise NİDO'nun düşük çıkma nedeni, bu sektörde insan kaynakları planlamalarının genellikle merkezden yapılması ve yerel birimlere dağılımın merkezden olmasıdır. Dolayısıyla mevcut çalışma işyerlerine yani yerel birimlere yönelik olduğu için, merkezin planlaması bir anlamda kapsam dışı kalmıştır. Sektörün yapısı gereği NİDO düşük oranda tespit edilmiştir.

2-9 istihdamlı işyerlerinde en yüksek NİDO'ya sahip sektörler; Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleridir. Bu sektörlerdeki Net İstihdam Değişim Oranı yüzde 20'lerin üzerindedir. Bu gruptaki işyerlerinde en düşük NİDO ise Gayrimenkul Faaliyetleri ile Sağlık sektörlerindedir. Gayrimenkul Faaliyetleri sektörü dışındaki tüm sektörlerde 2-9 istihdamlı işyerlerindeki NİDO'lar, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindeki NİDO'lardan daha yüksektir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde NİDO'su en yüksek sektörler; İnşaat ile Bilgi ve İletişim sektörleridir. En düşük olanlar ise; Eğitim, Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörleridir.

2016 yılının Mart-Nisan döneminde bir önceki yıla göre 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde toplam 486 bin kişilik istihdam artışı beklenmektedir. Araştırma kapsamındaki işyerlerinde istihdamın yaklaşık yarım milyon kişi artması öngörülmektedir. Net istihdam değişim oranı hem işyeri

büyüklüğüne göre, hem de sektörlere göre farklılık göstermektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde NİDO daha yüksektir. İstihdamın yoğun olduğu İmalat ve İnşaat sektörlerinde ise NİDO farlılık göstermiştir. İmalat sektöründe 2-9 istihdamlı işyerlerinde NİDO Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşirken; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Bu durum genel NİDO'yu olumsuz etkilemiştir. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ise öngörü tam tersi şekildedir.

İl düzeyinde Net İstihdam Değişim Oranları 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri kapsamında incelendiğinde bütün illerde istihdam artışı beklendiği tespit edilmiştir. En yüksek istihdam artış beklentisi Bitlis ilindedir. Daha sonra sırası ile Iğdır, Ağrı, Ardahan ve Tokat gelmektedir. Bu illerdeki NİDO yüzde 10'un üzerindedir. Bu illeri Çanakkale, Bayburt, Muş, Aksaray ve Muğla takip etmektedir. NİDO'su en düşük il ise Bilecik'tir. Daha sonra sırası ile Kırşehir, Nevşehir, Çorum, Mardin, Sinop, Tekirdağ, Kilis, Kırklareli illeri gelmektedir. 54 ilin NİDO'su Türkiye ortalamasının üzerindedir. 27 ilin ise istihdam artış beklentisi Türkiye ortalamasının altındadır. Bu tablo yorumlanırken çalışmanın Mart-Nisan aylarında yapıldığı gözden kaçmamalıdır.

Tablo 151 Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	2-9		10 ve daha fazla		2 ve daha fazla	
	Net İstihdam Değişimi	NİDO	Net İstihdam Değişimi	NİDO	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	73.474	14,6%	56.528	5,2%	130.002	8,1%
Hizmet ve Satış Elemanları	55.923	9,6%	30.975	3,8%	86.898	6,2%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	29.786	10,5%	20.706	3,5%	50.493	5,7%
Tesis ve Makine Op. ve Montajcılar	42.070	10,4%	44.463	3,8%	86.533	5,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	30.988	9,1%	39.085	3,6%	70.072	4,9%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	-14	-0,2%	1.357	5,2%	1.343	3,7%
Profesyonel Meslek Mensupları	19.427	4,2%	14.612	2,1%	34.039	2,9%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	13.144	5,1%	12.237	1,7%	25.380	2,6%
Yöneticiler	822	0,4%	369	0,2%	1.119	0,3%
Genel Toplam	265.620	**8,6%**	220.331	**3,4%**	**485.951**	**5,1%**

Kaynak: İPA 2015

Meslek gruplarına göre 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişimi ve NİDO incelendiğinde; hem sayısal olarak en büyük istihdam artışının hem de en yüksek NİDO'nun Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra sırası ile; Hizmet ve Satış Elemanları ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensuplarındadır. En düşük sayıda net istihdam artışı ve NİDO Yöneticiler meslek grubunda beklenmektedir. 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde bütün meslek gruplarında istihdam artışı

beklenmektedir. Bu işyeri büyüklüğünde Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde yüzde 4,9 oranında istihdam artışı beklense de bu oran Türkiye genelinin altındadır.

2-9 istihdamlı işyerleri ile 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin NİDO'larında meslek gruplarına göre farklılıklar görülmektedir. Her iki büyüklükte de en yüksek oran Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubundadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda istihdam azalışı beklenmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde tek istihdam azalışı beklenen meslek grubu Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlarıdır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise en düşük NİDO Yöneticiler meslek grubundadır.

Tablo 152 En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		2 ve daha fazla	
Net istihdam Artışı Beklenen Meslekler	**Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler**	**Net istihdam Artışı Beklenen Meslekler**	**Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler**	**Net istihdam Artışı Beklenen Meslekler**	**Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler**
Garson (Servis Elemanı)	Servis Şoförü (Okul)	Temizlik Görevlisi	Düz Dikiş Makineci	Garson (Servis Elemanı)	Düz Dikiş Makineci
Satış Danışmanı	Ekmek Ustası	Beden İşçisi (İnşaat)	Kanal ve Izgara İşçisi	Satış Danışmanı	Kanal ve Izgara İşçisi
Makineci (Dikiş)	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Beden İşçisi (Genel)	Diğer Öğretmenler	Temizlik Görevlisi	Servis Şoförü (Okul)
Pazarlamacı	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	Garson (Servis Elemanı)	Matematik Öğrt.-Ortaöğretim	Makineci (Dikiş)	Ekmek Ustası
Temizlik Görevlisi	Diğer İnşaat Boyacıları	Satış Danışmanı	Türkçe Öğretmeni	Beden İşçisi (İnşaat)	Kokoreç Ustası
Şoför-Yük Taşıma	Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)	Makineci (Dikiş)	İlköğretim Matematik Öğrt.	Beden İşçisi (Genel)	Mantı Ustası
Kasap	Kokoreç Ustası	Güvenlik Görevlisi	Fen Bilgisi Öğrt.-İlköğretim	Pazarlamacı	Diğer Öğretmenler
Satış Temsilcisi / Plasiyer	Kalite Kontrolcü-Tekstil	Şoför (Yolcu Taşıma)	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim	Şoför-Yük Taşıma	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Ahşap Mobilya İmalatçısı	Mantı Ustası	İnşaat Ustası	Tarih Öğretmeni-Ortaöğretim	Güvenlik Görevlisi	Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)
Beden İşçisi (İnşaat)	Hamal	Gaz Altı Kaynakçısı	Biyoloji Öğretmeni-Ortaöğretim	Gaz Altı Kaynakçısı	Matematik Öğrt.-Ortaöğretim

Kaynak: İPA 2015

En fazla istihdam artışı ve azalışı beklenen meslekler incelendiğinde; 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde; Garson, Satış Danışmanı ve Temizlik Görevlisi mesleklerinin en fazla istihdam artışı; Düz Dikiş Makinecisi, Kanal Izgara İşçisi ve Servis Şoförünün ise en fazla istihdam azalışı beklenen meslekler olduğu görülmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde istihdam artışı veya azalışı olan meslekler genel toplamı daha fazla etkilemiştir.

2-9 istihdamlı işyerleri ile 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde en fazla istihdam artışı ve azalışı beklenen mesleklerde farklılık görülmektedir. Aslında temel farklılık istihdam azalışı beklenen mesleklerdedir. İstihdam artışı beklenen ilk 10 mesleğin 5 tanesi her iki işyeri büyüklüğünde de ortaktır. Ancak istihdam azalışı beklenen ilk 10 meslekte ortak meslek bulunmamaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde istihdam azalışı beklenen meslekler ağırlıklı olarak tekstil, gıda imalatı ve inşaat üzerine iken; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise ilk iki madde dışındaki mesleklerin tamamı Eğitim sektörüne aittir. Özel dershanelerin 2015 yılından itibaren kapanma sürecine gireceği beklentisi ve koleje dönüşemeyen dershanelerin özel liseye dönüşmesi bu tabloyu ortaya çıkarmış olabilir. Gelecek öngörüsü tam 1 yıl sonrası için sorulduğundan cevapların mevsimsel etkilerin dışında olması beklenmektedir.

İşyerlerinin çalışma şekillerine göre net istihdam değişim oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. İşyerlerinin türüne göre Net İstihdam Değişim Oranlarının (NİDO) farklılaştığı görülmektedir.

Tablo 153 İşyeri Türü ve Büyüklüğüne Göre NİDO

İşyeri Türü	2-9 NİDO	10 ve daha fazla NİDO	2 ve daha fazla NİDO
Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerleri	12,2%	2,9%	3,7%
İhracat Yapan İşyerleri	11,5%	2,8%	3,8%
Part-Time Çalışanı Olan İşyerleri	21,2%	2,6%	4,9%
Genel Toplam	8,6%	3,4%	5,1%

Kaynak: İPA 2015

2-9 istihdamlı işyerlerinde beklenen NİDO, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine göre daha yüksektir. Bütün işyeri büyüklüklerinde, 2-9 istihdamlı işyerlerindeki NİDO, Türkiye genelinin üzerinde iken; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde tam tersi durumdadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde hem vardiyalı çalışma yapan hem ihracat yapan hem de part-time çalışanı olan işyerlerinin NİDO'su Türkiye genelinden düşüktür. Bu durumun nedeni yukarıda da açıklandığı gibi 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin beklentisinin düşük olmasıdır. Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinde diğer işyeri büyüklüklerine göre 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde NİDO daha yüksek olsa da, 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde en düşük NİDO'ya sahip olmuştur. Part-time çalışanı olan işyerlerinde 2-9 istihdamlı işyerlerinde NİDO oldukça yüksek iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde en düşük NİDO'ya sahip olan işyeri türü olmuştur.

Vardiyalı çalışma yapan, ihracat yapan ve part-time çalışanı bulunan işyerleri bir yıl sonra istihdam artışı beklemelerine karşın NİDO'larının Türkiye genelinin altında kaldığı görülmektedir.

Part-Time çalışana sahip işyerleri Part-Time çalışanı olmayan işyerlerine kıyasla %50 daha fazla istihdam artış beklentisi bulunmaktadır. Part-Time çalışana sahip işyerleri Part-Time çalışanı olmayan işyerlerine kıyasla %10 daha fazla istihdam azalış beklentisi bulunmkatadır.

Tablo 154 Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri (10 ve Daha Fazla İstihdamlı)

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Hayır
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	12,7%	2,7%	42,4%	42,2%
İmalat	18,8%	3,4%	41,8%	36,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	7,8%	1,4%	36,3%	54,5%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileş. Faaliyetleri	13,5%	1,5%	42,1%	42,9%
İnşaat	14,1%	3,3%	47,3%	35,4%
Toptan ve Perakende Ticaret	16,7%	3,0%	39,8%	40,5%
Ulaştırma ve Depolama	14,2%	4,1%	43,8%	37,9%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	16,9%	2,4%	38,3%	42,5%
Bilgi ve İletişim	16,2%	3,5%	39,8%	40,4%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	12,4%	2,4%	35,1%	50,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	15,1%	2,1%	34,0%	48,7%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	15,5%	3,4%	38,5%	42,6%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	16,0%	1,9%	44,8%	37,3%
Eğitim	13,6%	7,9%	40,7%	37,9%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	22,3%	1,5%	37,4%	38,7%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	11,7%	0,5%	34,7%	53,1%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	14,7%	1,6%	35,7%	48,0%
Genel Toplam	16,4%	3,2%	41,7%	38,6%

Kaynak: İPA 2015

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin bir yıl sonraki istihdam beklentileri incelendiğinde, işverenlerin yüzde 41,7'sinin bir yıl sonuna dair bir öngörüsünün bulunmadığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle her 10 işverenden 4'ünin istihdam beklentisi belirsizlik taşımaktadır. Bununla beraber işverenlerin yüzde 38,6'lık kısmı ise mevcut istihdamında bir değişme yaşamayacağı öngörüsünde bulunmuştur. Geri kalan işverenlerin yüzde 16,4'ü artış beklerken, yüzde 3,2'si ise azalış beklediği beyanında bulunmuşlardır.

Tablo sektörler özelinde incelendiğinde en çok azalış bekleyen işverenlerin Eğitim sektöründe faaliyet gösterdiği göze çarpmaktadır. Söz konusu sektörde faaliyet gösteren işverenlerin yüzde 40,7'si ise bir yıl sonrası için bir öngörüsünün bulunmadığını beyan etmişlerdir. Söz konusu sektörde faaliyet gösteren dershanelerle ilgili konjonktürel dalgalanma göz önünde bulundurulduğunda bu sonucun normal olduğu düşünülmektedir.

2016 Nisan dönemine kadar istihdamda en çok artış bekleyen sektörler İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, İmalat ve Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleridir.

Tablo 155 Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri (2-9 arası İstihdamlı)

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Hayır
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	17,9%	0,5%	42,2%	39,4%
İmalat	14,0%	2,0%	39,5%	44,5%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	12,0%	0,9%	27,5%	59,7%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.ve İyileş. Faaliyetleri	15,8%	0,9%	39,4%	43,9%
İnşaat	13,2%	4,1%	43,4%	39,3%
Toptan ve Perakende Ticaret	11,5%	2,1%	34,4%	52,0%
Ulaştırma ve Depolama	9,7%	2,3%	33,4%	54,6%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	13,6%	2,9%	34,6%	49,0%
Bilgi ve İletişim	18,9%	5,0%	29,3%	46,8%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	14,2%	2,2%	29,2%	54,5%
Gayrimenkul Faaliyetleri	9,6%	3,6%	34,4%	52,4%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	13,5%	1,3%	30,1%	55,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	19,8%	2,9%	32,6%	44,6%
Eğitim	20,2%	4,3%	35,3%	40,3%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	8,0%	1,4%	26,0%	64,7%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	8,0%	0,0%	31,3%	60,7%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	12,4%	3,0%	30,2%	54,4%
Genel Toplam	12,5%	2,4%	35,1%	50,1%

Kaynak: İPA 2015

2-9 istihdamlı işyerlerinin bir yıl sonraki istihdam beklentileri incelendiğinde, işverenlerin yüzde 50,1'lik oranla yarısının istihdamda bir değişme yaşamayacağı düşüncesi taşıdığı görülmektedir. Bununla birlikte işverenlerin yüzde 35,1'i ise bir yıl sonuna dair bir öngörüsünün bulunmadığı yönünde işaretlemede bulunmuşlardır. 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde istihdam artışı bekleyen işverenlerin oranı yüzde 12,5 iken, azalış bekleyen işverenlerin oranı ise yüzde 2,4 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 156 Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri (2 ve daha fazla İstihdam)

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Hayır
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	15,3%	1,5%	42,3%	40,8%
İmalat	15,3%	2,4%	40,1%	42,3%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İkliml.Üretimi ve Dağıtımı	9,9%	1,1%	31,9%	57,1%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. ve İyil. Faaliyetleri	15,0%	1,1%	40,3%	43,6%
İnşaat	13,5%	3,8%	44,7%	38,0%
Toptan ve Perakende Ticaret	12,2%	2,3%	35,1%	50,5%
Ulaştırma ve Depolama	10,3%	2,5%	34,7%	52,5%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	14,1%	2,8%	35,1%	48,0%
Bilgi ve İletişim	18,3%	4,6%	31,6%	45,4%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	14,0%	2,2%	29,8%	54,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	10,3%	3,4%	34,4%	52,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	13,7%	1,6%	31,0%	53,7%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	18,4%	2,5%	37,1%	41,9%
Eğitim	17,2%	5,9%	37,7%	39,2%
İnsan Sağliği ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	11,1%	1,4%	28,5%	59,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	8,4%	0,1%	31,6%	60,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	12,7%	2,9%	30,8%	53,7%
Genel Toplam	13,2%	2,5%	36,3%	48,0%

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamındaki işyerlerinin istihdam beklentilerini sektörel bazda ele alırsak; 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin yüzde 48'i istihdamlarının bir yıl sonra da bugünkü durum ile aynı kalacağını, yüzde 36,3'ü fikirlerinin veya öngörülerinin bulunmadığını, yüzde 13,2'si istihdamlarını arttıracaklarını yüzde 2,5'i ise istihdamlarını azaltacaklarını bildirmişlerdir.

İşyerlerinin istihdam beklentilerini il düzeyinde incelersek; fikrim yok ile değişim olmayacak şıkları ön plana çıkmaktadır. 60 ilde en yüksek oranda fikrim yok işaretlenirken 21 ilde ise istihdamın değişmeyeceği ilk sırada yer almıştır. Tüm illerde istihdam artışı bekleyen işyeri sayısı istihdam azalışı bekleyen işyeri sayısından fazladır.

İstihdam beklentileri içinde en yüksek oranda istihdam artışı bekleyen illere baktığımızda ilk sırada Iğdır'ı görmekteyiz. Iğdır'daki işyerlerinin yüzde 32,5'i istihdamlarını arttıracaklarını belirtmişlerdir. Bu oran Çanakkale'de yüzde 30, Tokat'ta yüzde 28,8, Şırnak'ta yüzde 28,1, Zonguldak'ta yüzde 27,6, Yozgat'ta yüzde 25,7'dir. İstihdam artışı beklentisinde en düşük oranlar ise Tunceli yüzde 4,9, Hakkâri yüzde 5,5, Bingöl yüzde 5,7, Kırşehir yüzde 8,7, Mardin yüzde 8,8, Nevşehir yüzde 9, Muş yüzde 9,6'dır. 47 il Türkiye ortalamasının üzende iken 34 il ortalamanın altındadır.

İstihdam azalışı bekleyen işyerlerinin oranı incelendiğinde bu alanda da Iğdır ilk sıradadır. Iğdır'da işyerlerinin yüzde 14,1'i istihdamlarını azaltacağını bildirmişlerdir. Bu oran Zonguldak'ta yüzde 6,9, Hatay'da yüzde 6,5, Ardahan'da yüzde 6,4 ve Erzincan'da yüzde 6,1'dir. En düşük oranda istihdam da azalış bekleyen iller sırası ile Kırşehir, Çankırı, Bitlis, Bingöl ve Nevşehir'dir. Fikrim yok diyenler ise en yüksek oranda Kilis, Bingöl ve Batmandadır. Daha sonra ise Şanlıurfa, Muş, Hakkari, van, Siirt ve Tunceli gelmektedir. En düşük oranda ise sırasıyla Bolu, Nevşehir, Konya, Bursa, Muğla, Çanakkale ve Denizli olmuştur. İstihdamda değişim olmayacağı beklentisi en yüksek oranda Bolu, Nevşehir, Muğla, Denizli, Tekirdağ, Balıkesir, Konya ve Kayseridir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SEKTÖRLERE GÖRE İPA SONUÇLARI ÖZETİ

2015 yılı İşgücü Piyasası Talep Araştırması bilindiği üzere sektörel düzeyde tahmin üreten bir çalışmadır. Nace Rev.2'ye göre 17 sektörde tahmin üretmektedir. Raporun bu bölüme kadar olan kısmında sektörler ile ilgili bilgilere detaylı olarak yer verilmiştir. Ancak sektörlerde hangi mesleklerin ön plana çıktığı konusuna ise yer verilememiştir. Bu bölümde ise araştırma kapsamında bulunan 17 sektörde en fazla hangi mesleklerde açık iş ve temininde güçlük çekilen meslek bulunduğu hususuna ve istihdam artışı veya azalışı beklenen mesleklere ilişkin bilgiler verilecektir.

Bu bölüm analiz edilirken dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan bir tanesi bazı mesleklerin sektörü olmadığı varsayımıdır. Bazı meslekler belirli sektördeki işyerlerinde bulunabilirken bazı meslekler ise tüm sektörlerdeki işyerlerinde bulunabilmektedir. Örneğin; Muhasebeci, Büro Memuru veya Temizlik Görevlisi bütün işyerlerinde bulunabilir. Bu durum da bu mesleklerin tüm sektörlerde olduğu sonucunu karşımıza çıkarmaktadır. Bu bölüm değerlendirilirken bu husus önemle dikkate alınmalıdır.

Özellikle son dönemlerde çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanan eylem planlarında ve 2023 Ulusal İstihdam Stratejisi'nde sektörel düzeyde hedefler ve eylemler bulunmaktadır. Bu bakımdan sektör düzeyindeki bilgilerin önemi her geçen gün artmaktadır. Yapılan çalışmada sektörel olarak detaylı bilgilere erişilmiştir. Bu bilgilerin kullanıcılar ile paylaşılması amacıyla bu bölüm hazırlanmıştır.

3.1.MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe faaliyet gösteren 3 bin 161 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Söz konusu sektör tüm sektörler içerisinde yüzde 0,3'lük pay ile en az işyerine sahip sektörlerden üçüncüsü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla beraber Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 50,8'i 2-9 istihdamlı işyerlerinden, geri kalan yüzde 49,2'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır. Başka bir ifadeyle sektörde faaliyet gösteren her 2 işyerinden 1'i 2-9 istihdamlı diğeri ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma sonucunda Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe 82 bin 775 kişinin istihdamda olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışanların yüzde 18,4'ünün 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 81,6'sının ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalıştığı görülmektedir. Sektörde faaliyet gösteren her 2 işyerinden 1'inin 2-9 istihdamlı diğerinin 10 ve daha fazla istihdamlı işyeri olduğu düşünüldüğünde söz konusu çalışan dağılımı; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin çalışan sayısının yoğunluğu sonucunu göstermektedir.

Şekil 38 Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

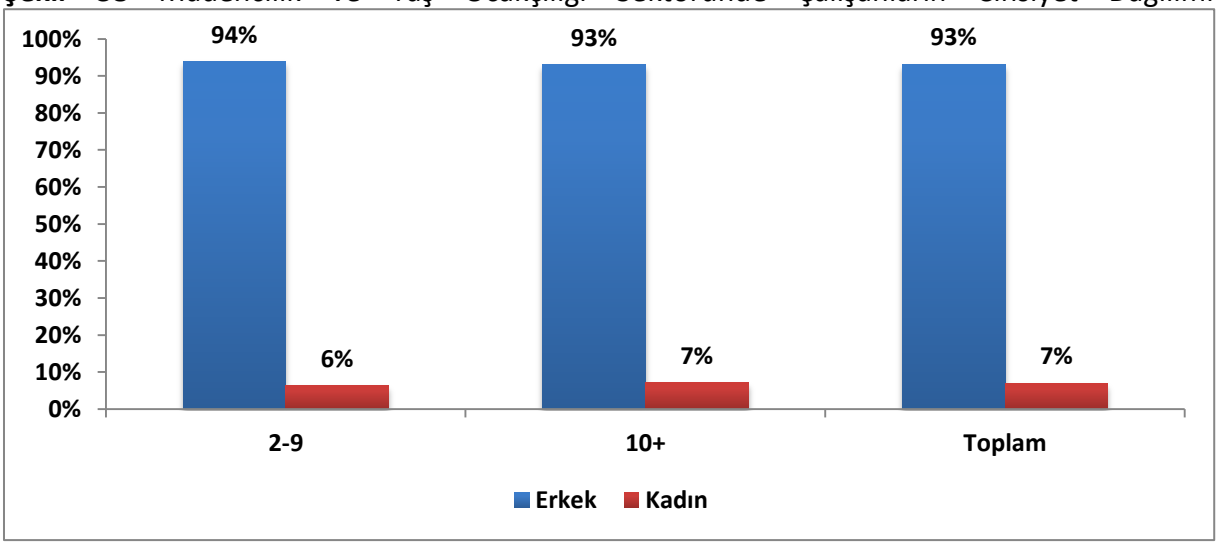

Kaynak: İPA 2015

Sektör çalışanları cinsiyet kategorisinde incelendiğinde; her iki büyüklük ve genel toplam içerisinde paralel bir dağılımın gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde, büyüklüğü ne olursa olsun erkek yoğun çalışma biçimi olduğunu göstermektedir. Her 3 büyüklük için de kadın çalışan dağılımının en az olduğu söz konusu sektörün tabiatı düşünüldüğünde bu sonucun çıkması normal karşılanmalıdır.

Tablo 157 Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Madenci (Genel)	45,9%	Madenci (Genel)	15,2%	Madenci (Genel)	20,9%
Maden Mühendisi	3,0%	Diğer Madenciler Ve Taş Ocakçılar	8,7%	Diğer Madenciler ve Taş Ocakçılar	7,1%
Elektrikçi (Genel)	2,7%	Şoför-Yük Taşıma	5,9%	Şoför-Yük Taşıma	5,3%
Mermer İşçisi	2,7%	Beden İşçisi (Genel)	5,0%	Beden İşçisi (Genel)	4,4%
Şoför-Yük Taşıma	2,4%	Mermer İşçisi	4,8%	Mermer İşçisi	4,4%
İşletmeci	2,2%	İş Makineleri Operatörü	2,8%	İş Makineleri Operatörü	2,5%
Beden İşçisi (Genel)	2,0%	Ağır Kamyon Şoförü	1,9%	Maden Mühendisi	2,0%
Büro Memuru (Genel)	1,8%	Maden Mühendisi	1,8%	Ağır Kamyon Şoförü	1,6%
Muhasebeci	1,8%	Büro Memuru (Genel)	1,5%	Büro Memuru (Genel)	1,6%
Kaynakçı(Oksijen ve Elektrik)	1,3%	Muhasebeci	1,4%	Muhasebeci	1,5%
Beden İşçisi (İnşaat)	1,2%	Kepçe Operatörü	1,3%	Kepçe Operatörü	1,2%
İş Makineleri Operatörü	1,2%	Aşçı	1,2%	Aşçı	1,1%
Aşçı	1,1%	Beden İşçisi (İnşaat)	1,1%	Beden İşçisi (İnşaat)	1,1%
Bekçi	1,1%	Yer Altı Maden İş. Hazırlık El.	1,0%	Bekçi	0,9%
Sekreter	1,0%	Bekçi	0,9%	Elektrikçi (Genel)	0,9%
Proses İşçisi	1,0%	Ekskavatör(Kazıma-Yükleme) Op.	0,8%	Yer Altı Maden İş. Hazırlık El.	0,8%
Kepçe Operatörü	1,0%	Nezaretçi ve Ustabaşı	0,8%	Proses İşçisi	0,8%
Vinç Operatörü	0,8%	Temizlik Görevlisi	0,7%	Ekskavatör(Kazıma ve Yükleme) Op	0,8%
Ekskavatör(Kazıma ve Yükleme) Op	0,8%	Seramik İmal İşçisi	0,7%	İşletmeci	0,7%
Büro Memuru (İdari İşler)	0,7%	Proses İşçisi	0,7%	Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	0,7%
Diğer	**24,3%**	**Diğer**	**41,8%**	**Diğer**	**39,7%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe çalışan sayısının en çok olduğu meslekler incelendiğinde; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri ile 2-9 istihdamlı işyerlerinin de olduğu genel toplam mesleklerinde benzer sıralamaların olduğu göze çarpmaktadır. Çalışanların yüzde 82'sinin 10 ve daha fazla istihdamlı işyerinde bulunmalarından dolayı bu beklenen bir durumdur. Her 3 büyüklük için de ilk sırada yer alan meslek Madenci (Genel) olarak karşımıza çıkmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ilk sıralarda yer alan diğer meslekler; Diğer Madenciler ve Taş Ocakçılar, Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi (Genel) ve Mermer İşçisi şeklinde sıralanmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise Maden Mühendisi, Elektrikçi (Genel), Mermer İşçisi ve Şoför-Yük Taşıma meslekleri sıralanmaktadır.

Tablo 158 Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	%	Meslek	%	Meslek	%
Ağır Kamyon Şoförü	14,8%	Mermer İşçisi	23,3%	Mermer İşçisi	15,6%
Proses İşçisi	11,1%	Şoför-Yük Taşıma	12,1%	Şoför-Yük Taşıma	10,4%
Beden İşçisi (Genel)	7,4%	Madenci (Genel)	8,4%	Ağır Kamyon Şoförü	7,4%
Şoför-Yük Taşıma	7,4%	Beden İşçisi (Genel)	6,1%	Beden İşçisi (Genel)	6,6%
Beden İşçisi (İnşaat)	5,6%	İş Makineleri Operatörü	4,2%	Madenci (Genel)	5,4%
Beton Transmikser Op.	5,6%	Ağır Kamyon Şoförü	3,3%	Proses İşçisi	4,0%
Satış Danışmanı	3,7%	Mekanik Bakım Onarımcısı	2,1%	İş Makineleri Operatörü	2,7%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	3,7%	Elektrikçi (Genel)	2,1%	Beton Transmikser Op.	2,3%
Alüminyum Doğramacı	3,7%	Diğer Madenciler	2,1%	Beden İşçisi (İnşaat)	2,0%
Teknik Ressam	3,7%	Maden Mühendisi	1,9%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	2,0%
Büro Memuru (Genel)	1,9%	Muhasebeci	1,8%	Muhasebeci	1,8%
Sekreter	1,9%	Kepçe Operatörü	1,7%	Alüminyum Doğramacı	1,5%
Ön Muhasebeci	1,9%	Ekskavatör(Kazıma ve Yükleme) Op.	1,7%	Mekanik Bakım Onarımcısı	1,4%
Aşçı	1,9%	Kamyonet Şoförü	1,4%	Elektrikçi (Genel)	1,4%
Bekçi	1,9%	Mermer Blok Kesme Makinesi Op.	1,4%	Diğer Madenciler	1,4%
Sıhhi Tesisat Malzemeleri Satış El.	1,9%	Forklift Operatörü	1,3%	Satış Danışmanı	1,3%
Harita Mühendisi	1,9%	Tır-Çekici Şoförü	1,0%	Teknik Ressam	1,3%
Makine Mühendisi	1,9%	Mermer Ebatlandırma İşçisi	1,0%	Maden Mühendisi	1,2%
Muhasebeci	1,9%	Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	1,0%	Makine Mühendisi	1,1%
Uluslararası İlişkiler Uzmanı	1,9%	Maden Makineleri Bakım ve On.	1,0%	Kepçe Operatörü	1,1%
Diğer	**14,8%**	**Diğer**	**20,9%**	**Diğer**	**28,1%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe bin 108 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu da bize Türkiye geneli açık iş dağılımının yüzde 0,5'inin bu sektöre ait olduğunu göstermektedir. 82 bin 775 çalışanı olan sektörün açık iş oranı yüzde 1,3 olarak hesaplanmış ve bu oranla Türkiye geneli açık iş oranının (yüzde 2,5) altında kaldığı tespit edilmiştir. Sektörde yer alan söz konusu açık işlerin yüzde 64'ü 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde iken geri kalan yüzde 36'lık kısmı ise 2-9 istihdamlı işyerlerine aittir. Dolayısıyla çalışanların mesleki dağılımında olduğu gibi, açık işlerin mesleki dağılımında da genel toplam ile 10 ve daha fazla istihdamlı işyerine benzer bir tablo görünmektedir.

Açık işlerin mesleki dağılımında genel toplamda ilk sırayı Mermer İşçisi almaktadır. Daha sonra sırasıyla Şoför-Yük Taşıma, Ağır Kamyon Şoförü, Beden İşçisi (Genel) ve Madenci (Genel) meslekleri gelmektedir. 2-9 istihdamlı işyerleri için söz konusu sıralama Ağır Kamyon Şoförü, Proses İşçisi, Beden İşçisi (Genel), Şoför-Yük Taşıma ve Beden İşçisi (İnşaat) mesleklerinden oluşmaktadır. 10

ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise sıralama Mermer İşçisi, Şoför-Yük Taşıma, Madenci (Genel), Beden İşçisi (Genel) ve İş Makineleri Operatörü şeklindedir.

Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe yer alan açık işler cinsiyet bazında incelendiğinde; söz konusu açık işlerin yüzde 76'sında erkek, yüzde 5,4'ünde ise kadın işgücü talep edildiği tespit edilmiştir. Geri kalan yüzde 18,6'lık açık işte ise işverenler tarafından fark etmez seçeneğinin işaretlediği görülmektedir. Kadınlarda aranan açık işlere ilişkin meslekler; Ön Muhasebeci, Muhasebeci, Sekreter ve Muhasebe Meslek Elemanı şeklinde sıralanmaktadır. Fark etmez kriteri altında aranan açık işlere ilişkin meslekler ise Satış Danışmanı, Uluslararası İlişkiler Uzmanı, Seramik Teknisyeni ve Kimya Laboratuvarı Teknisyeni olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 159 Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Madenci (Genel)	27,5%	Mermer İşçisi	16,1%	Madenci (Genel)	17,0%
Diğer Madenciler ve Taşocakçılar	11,0%	Madenci (Genel)	11,5%	Mermer İşçisi	11,3%
Proses İşçisi	5,5%	İş Makineleri Operatörü	6,8%	İş Makineleri Op.	6,3%
İş Makineleri Op.	5,5%	Ekskavatör(Kazıma ve Yükleme) Op.	4,1%	Ekskavatör(Kazıma-Yükleme) Op.	3,8%
Şoför-Yük Taşıma	4,4%	Ağır Kamyon Şoförü	3,4%	Diğer Madenciler ve Taşocakçılar	3,8%
Beden İşçisi (Genel)	3,3%	Şoför-Yük Taşıma	3,4%	Şoför-Yük Taşıma	3,7%
Beden İşçisi (İnşaat)	3,3%	Yer Altı Maden İşletmesi Haz. El.	2,8%	Beden İşçisi (Genel)	2,6%
Maden Mühendisi	3,3%	Kepçe Operatörü	2,5%	Maden Mühendisi	2,2%
Mermer Blok Kesme Makinesi Op.	3,3%	Beden İşçisi (Genel)	2,2%	Ağır Kamyon Şoförü	2,2%
Ekskavatör(Kazıma ve Yükleme) Op.	3,3%	Maden Mühendisi	1,7%	Mermer Blok Kesme Makinesi Op.	2,2%
Kimyager	2,2%	Mermer Blok Kesme Makinesi Op.	1,6%	Proses İşçisi	1,9%
Mermer İşçisi	2,2%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,5%	Yer Altı Maden İşletmesi Hazır. El.	1,8%
Alüminyum Doğramacı	2,2%	Mekanik Bakım Onarımcısı	1,5%	Kepçe Operatörü	1,7%
Granit Seramik İmal İşçisi	2,2%	Elektrikçi (Genel)	1,5%	Mermer Ebatlandırma İşçisi	1,3%
Beton Santral Operatörü	2,2%	Garson (Servis Elemanı)	1,4%	Beden İşçisi (İnşaat)	1,1%
Mermer Ebatlandırma İşçisi	2,2%	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	1,4%	Beton Pompa-Püskürtme Op.	1,1%
Sondaj Operatörü/Sondör	2,2%	Muhasebeci	1,3%	Kaynakçı (Oksijen- Elektrik)	1,0%
Sıhhi Tesisat Malzemeleri Sat. El.	1,1%	Makine Bakımcı	1,2%	Beton Santral Operatörü	1,0%
Jeoloji Mühendisi	1,1%	Beton Pompa-Püskürtme Op.	1,1%	Mekanik Bakım Onarımcısı	1,0%
İnşaat Mühendisi	1,1%	Beko Loder (Kazıcı - Yükleyici) Op.	1,0%	Elektrikçi (Genel)	1,0%
Diğer	**11,0%**	**Diğer**	**31,9%**	**Diğer**	**31,8%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe bin 944 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Bu sayı Türkiye geneli temininde güçlük çekilen kişi sayısının yüzde 0,4'üne karşılık gelmektedir. Temininde güçlük çekilen kişiler işyeri büyüklüğüne göre incelendiğinde; açık iş dağılımına benzer bir tablo ortaya çıkmaktadır. Yani temininde güçlük çekildiği tespit edilen kişilerin yüzde 66'sı 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde iken geri kalan yüzde 34'lük kısım ise 2-9 istihdamlı işyerlerine aittir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerde genel toplamda ilk sırayı Madenci (Genel) almaktadır. Daha sonra sırasıyla Mermer İşçisi, İş Makineleri Operatörü, Ekskavatör(Kazıma- Yükleme) Operatörü ile Diğer Madenciler ve Taşocakçılar meslekleri gelmektedir. 2-9 istihdamlı işyerleri için söz konusu sıralama Madenci (Genel), Diğer Madenciler ve Taşocakçılar, Proses İşçisi ve İş Makineleri Operatörü mesleklerinden oluşmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise Mermer İşçisi, Madenci (Genel), İş Makineleri Operatörü, Ekskavatör(Kazıma ve Yükleme) Op. Ve Ağır Kamyon Şoförü sıralama şeklindedir.

Tablo 160 Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Madenci (Genel)	Ambalajcı (Makine İle)
Mermer İşçisi	Kantarcı
Beden İşçisi (Genel)	Büro Memuru (Genel)
Şoför-Yük Taşıma	Kazmacı-Maden Ve Taşocağı
İş Makineleri Operatörü	Petrol ve Doğalgaz Mühendisi
Ağır Kamyon Şoförü	İmbikçi (Odun Distilasyonu) -Orman
Mermer Ocakçısı	Pazarlamacı
Mermer Çıkarma İşçisi	İnşaat Ustası
Taş Ayırıcı (Mermer, Granit)	Maden Ve Taş Ocağı Makasçısı
Diğer Madenciler Ve Taşocakçılar (Nitelik Gerektirmeyen)	Galeri Açma Operatörü (Maden Ocağı)
Ekskavatör(Kazıma Ve Yükleme) Operatörü	İnşaat Bekçisi
Beton Santral Operatörü	Sekreter
Tesis İşçisi (Maden)	Bekçi
Maden Mühendisi	Müşteri Temsilcisi
Konkasör Operatörü (Kırma-Eleme)	Yönetim Bilişim Sistemleri Uzmanı

Kaynak: İPA 2015

Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 15'inin artış beklediği, yüzde 2'sinin ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönemde genel toplam itibariyle 131 farklı meslekte 6 bin 922 kişilik istihdam artışı beklendiği ve 33 farklı meslekte 293 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 59'unun 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 41'inin ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Azalış bekleyen işyerlerinin ise yüzde 15'i 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 85'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında, net istihdam değişim oranının yüzde 8 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 2,9 puan üzerinde gerçekleşmiştir.

3.2.İMALAT SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında İmalat sektöründe faaliyet gösteren 185 bin 413 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Söz konusu sektör tüm sektörler içerisinde yüzde 18'lik pay ile en çok işyerine sahip ikinci sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla beraber İmalat sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 74,3'ü 2-9 istihdamlı işyerlerinden, geri kalan yüzde 25,7'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır. Başka bir ifadeyle sektörde faaliyet gösteren her 4 işyerinden 3'ü 2-9 istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma sonucunda İmalat sektöründe 3 milyon 30 bin 486 kişinin istihdamda olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışanların yüzde 20,5'inin 2-9 istihdamlı işyerlerinde, geri kalan yüzde 79,5'inin ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalıştığı görülmektedir. Sektörde faaliyet gösteren her 4 işyerinden 1'inin 10 ve daha fazla istihdamlı işyeri olduğu düşünüldüğünde söz konusu çalışan dağılımı; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin çalışan sayısının yoğunluğu sonucunu göstermektedir.

Şekil 39 İmalat Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

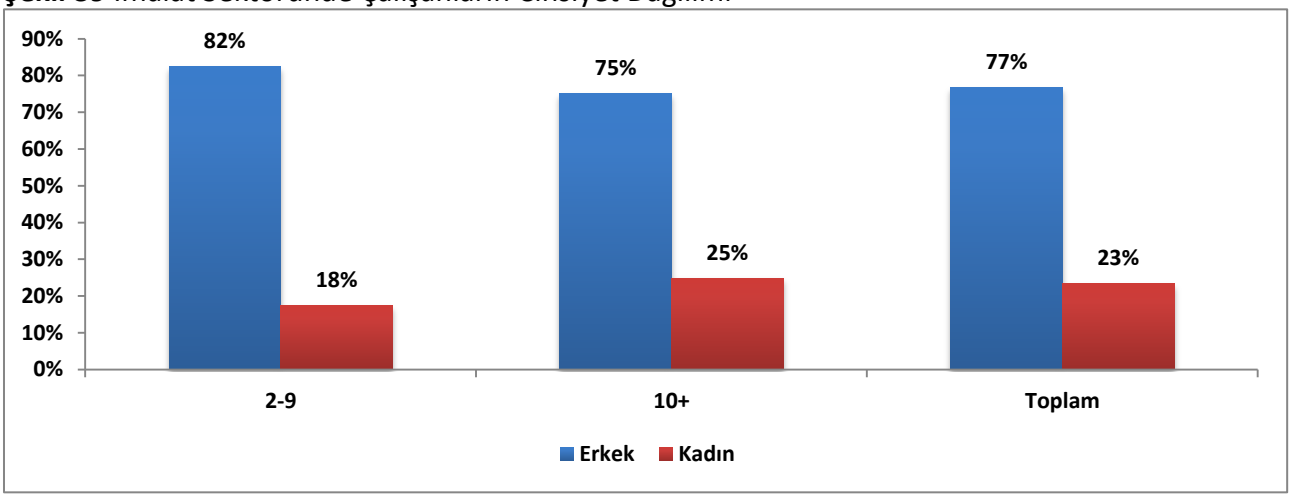

Kaynak: İPA 2015

Sektör çalışanları cinsiyet bazında incelendiğinde; sektör çalışanlarının büyük çoğunluğu 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yoğunlaştığından genel toplam ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde paralel bir dağılımın olduğu görülmektedir. Bu durum İmalat sektöründe faaliyet

gösteren işyerlerinde, çalışan yaklaşık olarak her 4 kişiden 3'ünün erkeklerden, 1'inin ise kadınlardan oluştuğunu göstermektedir. Her 3 büyüklük Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında İmalat sektöründe kadın istihdamı, 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 5,6 puan, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 2,7 puan ve genel toplamda ise yüzde 2,8 puan ile Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 161 İmalat Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

2-9		10 ve Daha Fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Makineci (Dikiş)	7,0%	Makineci (Dikiş)	5,2%	Makineci (Dikiş)	4,2%
İşletmeci	6,2%	Beden İşçisi (Genel)	4,7%	Beden İşçisi (Genel)	1,0%
Beden İşçisi (Genel)	2,5%	Konfeksiyon İşçisi	1,7%	İşletmeci	1,0%
Şoför-Yük Taşıma	2,4%	Muhasebeci	1,5%	Muhasebeci	0,9%
Satış Danışmanı	2,3%	Metal Mamuller Montaj İşçisi	1,4%	Şoför-Yük Taşıma	0,8%
Plastik Doğramacı/PVC Doğrama-İmalat Mon.	2,0%	Kalite Kontrolcü	1,3%	Konfeksiyon İşçisi	0,6%
Hamurkar	1,9%	Şoför-Yük Taşıma	1,2%	Metal Mamuller Montaj İşçisi	0,6%
Muhasebeci	1,8%	Dokuma Makineleri Op.	1,0%	Gaz Altı Kaynakçısı	0,6%
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	1,8%	Büro Memuru (Genel)	1,0%	Kalite Kontrolcü	0,6%
Makine Montaj ve Bakım Onarımcısı	1,4%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,0%	Büro Memuru (Genel)	0,5%
Yönetici (İş Hizmetleri)	1,4%	Temizlik Görevlisi	0,9%	Satış Danışmanı	0,4%
Gaz Altı Kaynakçısı	1,4%	Ütücü	0,9%	Temizlik Görevlisi	0,4%
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	1,3%	Pazarlamacı	0,9%	Ütücü	0,3%
Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)	1,3%	Paketleme İşçisi (El İle)	0,9%	Pazarlamacı	0,3%
Pişirici (Ekmek)	1,1%	Kalite Kontrolcü-Tekstil	0,8%	Paketleme İşçisi (El İle)	0,3%
Ön Muhasebeci	1,1%	Plastik Enjeksiyon Ür.El.	0,8%	Dokuma Makineleri Operatörü	0,2%
Temizlik Görevlisi	1,1%	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler	0,7%	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	0,2%
Matbaa İşçisi	1,1%	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	0,7%	Kalite Kontrolcü-Tekstil	0,2%
Büro Memuru (Genel)	1,1%	Sevkiyat Görevlisi	0,7%	Plastik Enjeksiyon Üretim El.	0,2%
Tornacı (Torna Tezgahı Op.)	1,0%	İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel)	0,7%	Ahşap Mobilya İm.	0,2%
Diğer	**58,7%**	**Diğer**	**72,1%**	**Diğer**	**71,6%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İmalat sektöründe çalışan sayısının en çok olduğu meslekler incelendiğinde; işyeri büyüklüklerinde benzer sıralamaların olduğu göze çarpmaktadır. Her 3 büyüklük için de ilk sırada yer alan meslek Makineci (Dikiş) olarak karşımıza çıkmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ilk sıralarda yer alan meslekler; Beden İşçisi (Genel), Konfeksiyon İşçisi, Muhasebeci ve Metal Mamuller Montaj İşçisi şeklinde sıralanmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise İşletmeci, Beden İşçisi (Genel), Şoför-Yük Taşıma ve Satış Danışmanı meslekleri sıralanmaktadır.

Tablo 162 İmalat Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	%	Meslek	%	Meslek	%
Makineci (Dikiş)	15,3%	Makineci (Dikiş)	10,7%	Makineci (Dikiş)	12,8%
Gaz Altı Kaynakçısı	6,5%	Beden İşçisi (Genel)	7,9%	Gaz Altı Kaynakçısı	4,7%
Tornacı (Torna Tezgahı Op.)	6,0%	Gaz Altı Kaynakçısı	3,2%	Beden İşçisi (Genel)	4,7%
Demir Doğramacı	5,1%	Plastik Enjeksiyon Üretim El.	2,0%	Tornacı (Torna Tezgahı Op.)	3,3%
Makine Montaj İşçisi	4,6%	Cnc Torna Tezgahı Op.	1,7%	Demir Doğramacı	2,4%
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	2,3%	Kablo Ağı Bantlama Elemanı	1,3%	Makine Montaj İşçisi	2,2%
Ahşap Mobilya İmalatçısı	2,3%	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	1,3%	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	1,8%
Overlok Makinesi Operatörü .	2,3%	Paketleme İşçisi (El İle)	1,1%	Cnc Torna Tezgahı Op.	1,5%
Dokuma Konfeksiyon Makineci	2,3%	Dokuma Makineleri Operatörü .	1,1%	Overlok Makinesi Op.	1,5%
Servis Elemanı (Garson) Yard.	1,9%	Ütücü	1,0%	Ahşap Mobilya İmalatçısı	1,4%
Satış Danışmanı	1,9%	Metal Mamuller Montaj İşçisi	1,0%	Mermer İşçisi	1,3%
Ahşap Mobilya İmalat Ustası	1,9%	CNC Freze Tezgahı Operatörü	1,0%	Dokuma Konfeksiyon Makineci	1,2%
Ahşap Yat Ve Tekne Yapımcısı	1,9%	Kalite Kontrolcü-Tekstil	1,0%	Satış Danışmanı	1,2%
Mermer İşçisi	1,9%	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	0,9%	Ahşap Mobilya İmalat Ustası	1,2%
Metal Kaplamacı	1,9%	Mermer İşçisi	0,9%	Şoför-Yük Taşıma	1,1%
Dokuma Makineleri Operatörü ve Ayarcısı	1,9%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	0,9%	Metal Kaplamacı	1,1%
Şoför-Yük Taşıma	1,9%	Tornacı (Torna Tezgahı Op.)	0,9%	Plastik Enjeksiyon Üretim El.	1,1%
Garson (Servis Elemanı)	1,4%	Makine Mühendisi	0,8%	Servis Elemanı (Garson) Yard.	0,9%
Temizlik Görevlisi	1,4%	Meyve Sebze Ayıklama İşçisi	0,8%	Pazarlamacı	0,9%
Mobilya ve Dekorasyon Montaj Ustası	1,4%	Müşteri Temsilcisi	0,8%	Temizlik Görevlisi	0,9%
Diğer	**34,3%**	**Diğer**	**59,9%**	**Diğer**	**52,9%**
Genel Toplam	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İmalat Sektöründe 93 bin 134 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu da sektörler arası açık iş dağılımındaki en yüksek pay olan yüzde 38,4'ün söz konusu sektöre ait olduğunu göstermektedir. 3 milyon 30 bin 486 çalışanı olan sektörün açık iş oranı yüzde 3 olarak hesaplanmış ve bu oranla açık iş oranı en yüksek olan sektör olmuştur. Sektörde yer alan açık işlerin yüzde 54'ü 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde iken geri kalan yüzde 46'lık kısım ise 2-9 istihdamlı işyerlerine aittir.

Açık işlerin mesleki dağılımında genel toplamda ilk sırayı Makineci (Dikiş) almaktadır. Daha sonra sırasıyla Gaz Altı Kaynakçısı, Beden İşçisi (Genel), Tornacı (Torna Tezgahı Op.) ve Demir Doğramacı meslekleri gelmektedir. 2-9 istihdamlı işyerleri için söz konusu sıralama Gaz Altı Kaynakçısı, Tornacı (Torna Tezgahı Op.), Demir Doğramacı ve Makine Montaj İşçisi mesleklerinden

oluşmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise sıralama Beden İşçisi (Genel), Gaz Altı Kaynakçısı, Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı ve CNC Torna Tezgahı Operatörü şeklindedir.

İmalat sektöründe yer alan açık işler cinsiyet bazında incelendiğinde; söz konusu açık işlerin yüzde 54,7'sinde erkek, yüzde 14,5'inde ise kadın işgücü talep edildiği tespit edilmiştir. Geri kalan yüzde 30,8'lik kısımda ise işverenler tarafından fark etmez seçeneğinin işaretlendiği görülmektedir. Kadınlarda aranan açık işlere ilişkin meslekler; Makineci (Dikiş), Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu) ve Ortacı/Ayakçı (Tekstil) şeklinde sıralanmaktadır. Erkeklerde aranan açık işlere ilişkin meslekler ise; Gaz Altı Kaynakçısı, Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü), Demir Doğramacı, Beden İşçisi (Genel) ve Makine Montaj İşçisi şeklindedir. Fark etmez kriteri altında aranan açık işlere ilişkin meslekler ise; Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Genel), Dokuma Konfeksiyon Makineci, Ortacı/Ayakçı (Tekstil) ve Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer yandan İmalat sektöründe 141 bin 630 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Bu sayı Türkiye geneli temininde güçlük çekilen kişi sayısının yüzde 32'sine karşılık gelmektedir. Temininde güçlük çekilen kişiler işyeri büyüklüğünde incelendiğinde; temininde güçlük çekildiği bildirilen kişilerin yüzde 51'i 2-9 istihdamlı işyerlerine, geri kalan yüzde 49'luk kısmı ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine aittir. Başka bir ifadeyle İmalat sektöründe temininde güçlük çekilen kişi sayıları 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde eşit olarak paylaşılmıştır.

Temininde güçlük çekilen mesleklerde her 3 büyüklük için de ilk sırayı Makineci (Dikiş) mesleği almaktadır. Daha sonra sırasıyla Gaz Altı Kaynakçısı, Beden İşçisi (Genel,) Demir Doğramacı ve CNC Torna Tezgâhı Operatörü meslekleri gelmektedir. 2-9 istihdamlı işyerleri için söz konusu sıralama Demir Doğramacı, Gaz Altı Kaynakçısı, Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat-Mont. Ve Hamurkâr mesleklerinden oluşmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise sıralama Beden İşçisi (Genel), Gaz Altı Kaynakçısı, CNC Torna Tezgâhı Operatörü ve Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı şeklindedir.

Tablo 163 İmalat Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Makineci (Dikiş)	9,1%	Makineci (Dikiş)	10,6%	Makineci (Dikiş)	9,9%
Demir Doğramacı	5,3%	Beden İşçisi (Genel)	4,0%	Gaz Altı Kaynakçısı	3,8%
Gaz Altı Kaynakçısı	3,9%	Gaz Altı Kaynakçısı	3,7%	Beden İşçisi (Genel)	3,0%
Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat-Mont.	3,3%	CNC Torna Tezgâhı Operatörü	2,0%	Demir Doğramacı	2,7%
Hamurkâr	3,0%	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	1,5%	CNC Torna Tezgâhı Op.	2,2%
Dokuma Konfeksiyon Makineci	2,8%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,4%	Plastik Doğramacı	1,9%
Cnc Torna Tezgâhı Operatörü	2,5%	Tornacı (Torna Tezgâhı Op.)	1,2%	Hamurkar	1,8%
Tornacı (Torna Tezgâhı Operatörü)	2,2%	Müşteri Temsilcisi	1,1%	Tornacı (Torna Tezgâhı Op.)	1,7%
Beden İşçisi (Genel)	1,9%	Dokuma Makineleri Op. / Dokumacı	1,1%	Dokuma Konfeksiyon Makineci	1,7%
Ahşap Mobilya İmalat Ustası	1,9%	Mermer İşçisi	1,1%	Overlok Makinesi Op.(Overlokçu)	1,5%
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	1,9%	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	1,0%	Ahşap Mobilya İmalat Ustası	1,3%
Lehimci	1,7%	Overlok Makinesi Op.(Overlokçu)	1,0%	Satış Danışmanı	1,0%
Kesici (Makine İle) -Ayakkabı, Çanta Vb.	1,7%	Kablo Ağı Bantlama Elemanı	1,0%	Çorap Örme Makinesi Op.	1,0%
Mobilya Ve Dekorasyon Montaj Ustası	1,4%	Satış Danışmanı	1,0%	Ahşap Mobilya İmalatçısı	1,0%
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	1,4%	Ahşap Mobilya İmalatçısı	0,9%	Mobilyacı	1,0%
Mobilya Döşeme Ustası	1,4%	Mobilya Döşeme İşçisi	0,9%	Kaynakçı (Oksijen-Elektrik)	1,0%
Marangoz	1,4%	Cnc Freze Tezgâhı Operatörü	0,9%	Marangoz	1,0%
Çorap Örme Makinesi Operatörü	1,4%	Mobilyacı	0,9%	Mermer İşçisi	0,9%
Ön Muhasebeci	1,1%	Ütücü	0,9%	Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	0,9%
Satış Danışmanı	1,1%	Remayöz Makinesi Operatörü/Remayözcü	0,7%	Plastik Enjeksiyon Üretim El.	0,9%
Diğer	**49,6%**	**Diğer**	**63,0%**	**Diğer**	**59,7%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İmalat sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 59'unun artış beklediği, yüzde 9'unun ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle bin 244 farklı meslekte 140 bin 377 kişilik istihdam artışı, 432 farklı meslekte ise 18 bin 246 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Tablo 164 İmalat Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Makineci (Dikiş)	Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)
Ahşap Mobilya İmalatçısı	Kokoreç Ustası
Beden İşçisi (Genel)	Mantı Ustası
Gaz Altı Kaynakçısı	Kalite Kontrolcü-Tekstil
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Pazarlamacı	Büro İşçisi
CNC Torna Tezgâhı Operatörü	Makine Teknisyeni-Motor Ve Makine
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Ekmek Ustası
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	Oluklu Mukavva Kutu Üretim Elemanı
Demir Doğramacı	Kalite Kontrolcü
Yelken, Çadır Ve Tente İşçisi	Deri Eşya Montajcısı
Ahşap Mobilya İmalat Ustası	Gemi Onarım İşçisi
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Örme Operatörü (Nezaretçi/Ustabaşı)
Makine Montaj İşçisi	Kablo Montaj İşçisi
Ütücü	Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi

Kaynak: İPA 2015

İmalat sektöründe 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 68'inin 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 32'sinin ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer durum azalış bekleyen işyerlerinde de söz konusudur. Yani azalış bekleyen işyerlerinin yüzde 63'ü 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 37'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

İmalat sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 4 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 1,1 puan altında gerçekleşmiştir.

3.3.ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe faaliyet gösteren bin 259 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Söz konusu sektör tüm sektörler içerisinde yüzde 0,1'lik pay ile en az işyerine sahip sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla beraber Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 50,2'si 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 49,8'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır. Başka bir ifadeyle sektörde faaliyet gösteren işyerlerinin yarısı 2-9 istihdamlı, diğer yarısı ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma sonucunda Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe 43 bin 270 kişinin istihdamda olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışanların yüzde 13,7'si 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışırken, geri kalan yüzde 86,3'ü ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır.

Şekil 40 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

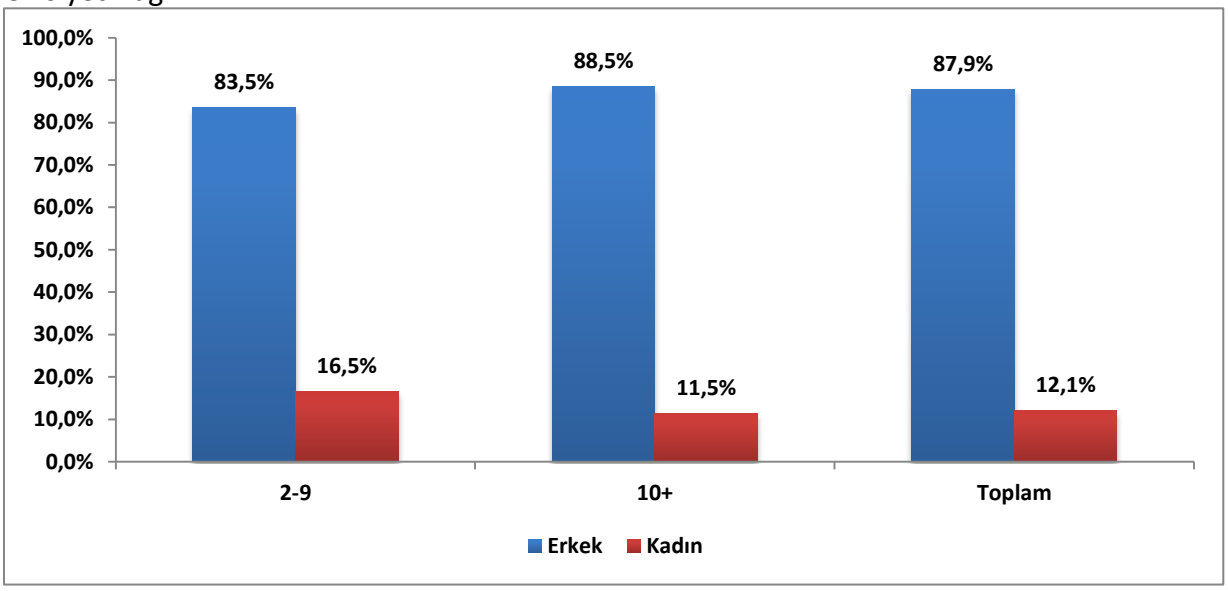

Kaynak: İPA 2015

Sektör çalışanları cinsiyet bazında incelendiğinde; sektör çalışanlarının büyük çoğunluğu 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yoğunlaştığından genel toplam ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde paralel bir dağılımın olduğu görülmektedir. Bu durum Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde, çalışan yaklaşık olarak her 10 kişiden 9'unun erkeklerden, 1'inin ise kadınlardan oluştuğunu göstermektedir. Her 3 büyüklük Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı

sektöründe kadın istihdamı, 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 6,6 puan, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 16,1 puan ve genel toplamda ise yüzde 14 puan ile Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 165 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Madenci (Genel)	14,0%	Elektrikçi (Genel)	8,9%	Elektrikçi (Genel)	7,8%
Makine Teknikeri	4,8%	Büro Memuru (Genel)	5,4%	Büro Memuru (Genel)	5,0%
Diğer Elektrik Teknisyenleri	3,5%	Beden İşçisi (Genel)	2,7%	Madenci (Genel)	5,0%
Muhasebeci	3,3%	Elektrik Mühendisi	2,2%	Elektrik Teknikeri	4,8%
Büro Memuru (Genel)	2,6%	Sayaç Okuma Elemanı (Elektrik)	1,6%	Elektrik Tesisatı ve Pano Montörü Teknisyeni	4,0%
Elektrik Teknikeri	2,6%	Bakım ve Onarım Elektrikçisi	1,5%	Diğer Elektrik Teknisyenleri	3,7%
Temizlik Görevlisi	2,4%	Müşteri Temsilcisi	1,4%	Beden İşçisi (Genel)	2,5%
İnşaat Ustası	2,3%	Güvenlik Görevlisi	1,3%	Elektrik Mühendisi	2,1%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	2,1%	Uzman (Genel)	1,2%	Mekanik Bakım ve Onarımcısı (Motorlu Taşıtlar Hariç)	2,0%
Makine Mühendisi	1,8%	Makine Mühendisi	1,2%	Elektrik Teknisyeni-Yüksek Voltaj	1,8%
Sekreter	1,7%	Elektrik-Elektronik Mühendisi	0,9%	Sayaç Okuma Elemanı (Elektrik)	1,4%
Beden İşçisi (Genel)	1,7%	Muhasebeci	0,9%	Bakım Ve Onarım Elektrikçisi	1,3%
Elektrik Mühendisi	1,7%	Büro Memuru (İdari İşler)	0,8%	Güvenlik Görevlisi	1,3%
Satış Danışmanı	1,6%	Uzman Yardımcısı (Genel)	0,8%	Makine Mühendisi	1,3%
İşletmeci	1,5%	Temizlik Görevlisi	0,8%	Muhasebeci	1,2%
Elektrik Tesisatı ve Pano Montörü Teknisyeni	1,4%	Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	0,7%	Müşteri Temsilcisi	1,2%
Güvenlik Görevlisi	1,3%	Diğer Büro Memurları	0,7%	Temizlik Görevlisi	1,0%
Maden Mühendisi	1,2%	Diğer Mühendisler	0,6%	Uzman (Genel)	1,0%
Şoför-Yük Taşıma	1,2%	Otopark Görevlisi	0,6%	Makine Teknikeri	1,0%
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	1,1%	Beden İşçisi (Temizlik)	0,5%	Elektrik-Elektronik Mühendisi	0,9%
Diğer	**46,5%**	**Diğer**	**65,2%**	**Diğer**	**49,7%**
Genel Toplam	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**

Kaynak: İPA 2015

Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım sektöründe çalışan sayısının en çok olduğu meslekler incelendiğinde; çalışan dağılımından da anlaşılacağı üzere genel toplamla 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışılan meslekler sıralamasında büyük benzerlik söz konusudur. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri ve genel toplam işyerlerinde en çok çalışılan meslek Elektrikçi (Genel) olarak karşımıza çıkmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ilk sıralarda yer alan meslekler; Büro Memuru (Genel), Beden İşçisi (Genel), Elektrik Mühendisi ve Sayaç Okuma Elemanı (Elektrik)

şeklinde sıralanmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise; Madenci (Genel), Makine Teknikeri, Diğer Elektrik Teknisyenleri, Muhasebeci ve Büro Memuru (Genel) meslekleri sıralanmaktadır.

Tablo 166 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Elektrik Teknisyeni	28,6%	Sayaç Tamir İşçisi	30,4%	Sayaç Tamir İşçisi	19,3%
Muhasebeci	14,3%	Elektrik Teknikeri	10,3%	Elektrik Teknisyeni	10,5%
Satış Danışmanı	11,4%	Elektrik Mühendisi	8,9%	Elektrik Teknikeri	9,6%
Elektrik Teknikeri	8,6%	Elektrik-Elektronik Teknisyeni	2,5%	Elektrik Mühendisi	7,8%
Bilgisayar Mühendisi	5,7%	Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü)	2,4%	Muhasebeci	5,2%
Elektrik Mühendisi	5,7%	Gaz Altı Kaynakçısı	2,4%	Satış Danışmanı	4,2%
Doğalgaz Tesisat Teknisyeni	5,7%	Satış Yönetimi Mes.El.	2,4%	Bilgisayar Mühendisi	2,1%
Pazarlamacı	5,7%	Elektrik Pano Montaj İşçisi	2,4%	Doğalgaz Tesisat Teknisyeni	2,1%
Ön Muhasebeci	2,9%	Uzman Yardımcısı (Genel)	2,2%	Pazarlamacı	2,1%
Kimyager	2,9%	Diğer Elektrik Teknisyenleri	2,2%	Elektrik-Elektronik Teknisyeni	1,6%
İnşaat Mühendisi	2,9%	Elektrik Teknisyeni-Yüksek Voltaj	1,8%	Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü)	1,5%
Kimya Mühendisi	2,9%	Elektrik Tesisatı Ve Pano Montörü Teknisyeni	1,8%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,5%
Klima Sistemleri Teknisyeni	2,9%	Makine Teknolojisi Teknisyeni	1,8%	Satış Yönetimi Mes.El.	1,5%
		Mekanik Bakım Onarımcısı	1,8%	Elektrik Pano Montaj İşçisi	1,5%
		Bütçe Uzmanı	1,7%	Ön Muhasebeci	1,4%
		Sistem Analisti (Bt)	1,2%	Uzman Yardımcısı (Genel)	1,4%
		Ziraat Mühendisi (Bitkisel Üretim)	1,2%	Diğer Elektrik Teknisyenleri	1,4%
		Harita Teknikeri	1,2%	Elektrik Teknisyeni-Yüksek Voltaj	1,2%
		Makine Teknikeri	1,2%	Elektrik Tesisatı Ve Pano Montörü Tek.	1,2%
		Gıda Teknikeri	1,2%	Makine Teknolojisi Teknisyeni	1,2%
Diğer	**0,0%**	**Diğer**	**18,6%**	**Diğer**	**21,7%**
Genel Toplam	100,0%	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe 259 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu da sektörler arası açık iş dağılımındaki en az pay olan yüzde 0,1'in söz konusu sektöre ait olduğunu göstermektedir. 43 bin 270 çalışanı olan sektörün açık iş oranı yüzde 0,6 olarak hesaplanmış ve bu oranla açık iş oranı en düşük olan sektör olmuştur. Sektörde yer alan söz konusu açık işlerin yüzde 63'ü 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde iken geri kalan yüzde 37'lik kısmı ise 2-9 istihdamlı işyerlerine aittir.

Açık işlerin mesleki dağılımında genel toplamda ilk sırayı Sayaç Tamir İşçisi almaktadır. Daha sonra sırasıyla; Elektrik Teknisyeni, Elektrik Teknikeri, Elektrik Mühendisi ve Muhasebeci meslekleri gelmektedir. 2-9 istihdamlı işyerleri için söz konusu sıralama Elektrik Teknisyeni, Muhasebeci, Satış Danışmanı, Elektrik Teknikeri ve Bilgisayar Mühendisi mesleklerinden oluşmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise sıralama; Sayaç Tamir İşçisi, Elektrik Teknikeri, Elektrik Mühendisi, Elektrik-Elektronik Teknisyeni ve Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü) şeklindedir.

Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım sektöründe yer alan açık işler cinsiyet bazında incelendiğinde; söz konusu açık işlerin yüzde 38,9'unda erkek, yüzde 27,5'inde ise kadın işgücü talep edildiği tespit edilmiştir. Geri kalan yüzde 33,6'lık açık işte ise işverenler tarafından fark etmez seçeneğinin işaretlendiği görülmektedir. Söz konusu sektörde yer alan açık işlerde erkekler kadınlara göre daha yoğun olmakla birlikte fark etmez seçeneği de bir diğer alternatif olarak görülmüştür.

Tablo 167 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Elektrik Teknisyeni	11,1%	Elektrik Teknikeri	18,8%	Elektrik Teknikeri	13,2%
İmal İşçisi	11,1%	Elektrikçi (Genel)	7,8%	Elektrikçi (Genel)	5,4%
Şoför-Yük Taşıma	10,0%	Elektrik Tesisatı ve Pano Mon. Tek.	6,8%	Şoför-Yük Taşıma	5,3%
Muhasebeci	5,6%	Elektrik Teknisyeni-Yüksek Voltaj	6,1%	Elektrik Mühendisi	5,0%
Elektrik Teknikeri	5,6%	Güneş Panelleri- Foto. Sis.Kur.Bak. On.El.	5,9%	Elektrik Tesisatı ve Pano Mon. Tek.	4,9%
Satış Temsilcisi	5,6%	Elektrik Mühendisi	5,4%	Elektrik Teknisyeni	4,7%
Motorsikletli Kurye	5,6%	Argon Kaynakçısı	4,4%	İmal İşçisi	4,7%
Garson (Servis Elemanı)	4,4%	Kalıp Bağlama Ve Ayar İşçisi	4,0%	Elektrik Teknisyeni-Yüksek Voltaj	3,6%
Elektrik Mühendisi	4,4%	Beden İşçisi (Genel)	3,4%	Muhasebeci	3,5%
Makine Mühendisi	3,3%	Diğer Elektrik Teknisyenleri	2,7%	Güneş Panelleri- Foto. Sis.Kur.Bak. On.El.	3,4%
Yazılım Destek Uzmanı	3,3%	Hidroelektrik Santral Operatörü	2,7%	Argon Kaynakçısı	2,6%
Doğalgaz Tesisat Teknisyeni	3,3%	Elektrik-Elektronik Mühendisi	2,1%	Kalıp Bağlama Ve Ayar İşçisi	2,3%
Yüksek Gerilim Trafo Merkezi İşletme El.	3,3%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	2,0%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,3%
Elektrikçi (Genel)	2,2%	Muhasebeci	1,9%	Motorsikletli Kurye	2,3%
Elektrik Tesisatı ve Pano Mon. Tek.	2,2%	LPG Dolum Ve Boşaltım İşçisi	1,9%	Garson (Servis Elemanı)	2,2%
Klima Sistemleri Teknisyeni	2,2%	Şoför-Yük Taşıma	1,9%	Doğalgaz Tesisat Teknisyeni	2,1%
Teknik Ressam	2,2%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,8%	Beden İşçisi (Genel)	2,0%
Pazarlamacı	2,2%	Harita Teknikeri	1,4%	Makine Mühendisi	1,7%
Diğer Taşımacılar	1,1%	Doğalgaz Tesisat Teknisyeni	1,2%	LPG Dolum Ve Boşaltım İşçisi	1,6%

LPG Dolum Ve Boşaltım İşçisi	1,1%	Satış Yönetimi Meslek Elemanı	1,2%	Diğer Elektrik Teknisyenleri	1,6%
Diğer	**10,0%**	**Diğer**	**16,4%**	**Diğer**	**25,6%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe 582 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Bu sayı Türkiye geneli temininde güçlük çekilen kişi sayısının yüzde 0,1'ine karşılık gelmektedir. Temininde güçlük çekilen kişiler işyeri büyüklüğüne göre incelendiğinde; temininde güçlük çekildiği bildirilen kişilerin yüzde 42'si 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 58'lik kısmı ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine aittir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin sıralamasında, açık işlerin mesleki sıralamasında olduğu gibi 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri ile genel toplam arasında benzer bir sıralama söz konusudur. Bu kapsamda genel toplamda temininde güçlük çekilen meslekler; Elektrik Teknikeri, Elektrikçi (Genel), Şoför-Yük Taşıma, Elektrik Mühendisi ve Elektrik Tesisatı ve Pano Montörü Teknisyeni/Elektrik Teknisyeni gelmektedir. 2-9 istihdamlı işyerleri için söz konusu sıralama Elektrik Teknisyeni, İmal İşçisi, Şoför-Yük Taşıma, Muhasebeci ve Elektrik Teknikeri mesleklerinden oluşmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise sıralama Elektrik Teknikeri, Elektrikçi (Genel), Elektrik Tesisatı ve Pano Mon. Tek., Elektrik Teknisyeni-Yüksek Voltaj ve Güneş Panelleri ve Fotovoltaik Sistemleri Kurulum Bakım ve Onarım Elemanı şeklindedir.

Tablo 168 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Elektrik Teknikeri	Makine Teknolojisi Teknisyeni
Sayaç Tamir İşçisi	Sekreter
Elektrikçi (Genel)	Muhasebe Uzmanı
Elektrik Mühendisi	Büro İşçisi
Diğer Elektrik Teknisyenleri	Büro Memuru (İdari İşler)
Satış Danışmanı	Muhasebe Meslek Elemanı
İmal İşçisi	Döner Ustası
Diğer Mühendisler	Muhasebe Yardımcı Elemanı
Elektrik Teknisyeni-Yüksek Voltaj	Diğer Özel Sektör Genel Müdürler
Güneş Panelleri ve Fotovoltaik Sistemleri Kurulum Bakım ve On.El.	Büro Memuru (Genel)
Güvenlik Görevlisi	Ön Muhasebeci
Muhasebeci	Lpg Dolum Ve Boşaltım İşçisi
Elektrik Enerjisi Üretim, İletim ve Dağıtım Teknikeri	Jeofizik Mühendisi
Şoför-Yük Taşıma	Jeoloji Mühendisi
Makine Teknikeri	Çevre Mühendisi

Kaynak: İPA 2015

Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 10'unun artış beklediği, yüzde 1'inin ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 76 farklı meslekte 733 kişilik istihdam artışı, 10 farklı meslekte ise 41 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 61'inin 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 39'unun ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer durum azalış bekleyen işyerlerinde de söz konusudur. Yani azalış bekleyen işyerlerinin yüzde 38'i 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 62'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir. Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 1,6 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 3,5 puan altında olarak gerçekleşmiştir.

3.4.SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren bin 339 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Söz konusu sektör tüm sektörler içerisinde yüzde 0,1'lik pay ile en az işyerine sahip olan ikinci sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla beraber Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin yüzde 66,7'si 2-9 istihdamlı işyerlerinden, geri kalan yüzde 33,3'ü ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır. Başka bir ifadeyle söz konusu sektörde faaliyet gösteren her 3 işyerinden 2'si 2-9 istihdamlı, 1'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma sonucunda Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe 32 bin 645 kişinin istihdamda olduğu tespit edilmiştir. Tüm sektörler içerisinde en az çalışana sahip olan söz konusu sektördeki çalışanların yüzde 14'ü 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışırken, geri kalan yüzde 86'sı ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır

Şekil 41 Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön.ve İyileştirme Faali.Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

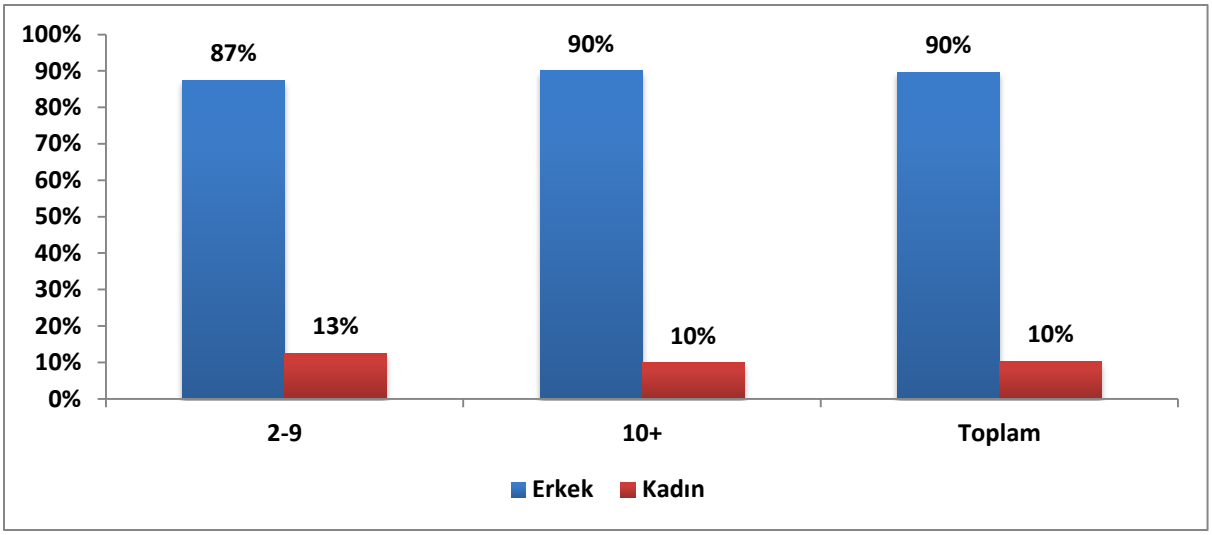

Kaynak: İPA 2015

Sektör çalışanları cinsiyet bazında incelendiğinde; sektör çalışanlarının büyük çoğunluğu 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yoğunlaştığından genel toplam ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde paralel bir dağılımın olduğu görülmektedir. Bu durum Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde, çalışan yaklaşık olarak her 10 kişiden 9'unun erkeklerden, 1'inin ise kadınlardan oluştuğunu göstermektedir.

Her 3 işyeri büyüklüğü Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe kadın istihdamı, 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 10,6 puan, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 17,6 puan ve genel toplamda ise yüzde 15,8 puan ile Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 169 Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Şoför-Yük Taşıma	7,1%	Temizlik Görevlisi	19,1%	Temizlik Görevlisi	16,5%
Beden İşçisi (Genel)	6,0%	Beden İşçisi (Genel)	9,2%	Şoför-Yük Taşıma	8,8%
Atık Toplayıcısı	5,8%	Şoför-Yük Taşıma	9,1%	Beden İşçisi (Genel)	8,8%
Şişe Tasnifçisi	4,5%	Beden İşçisi (Temizlik)	8,1%	Beden İşçisi (Temizlik)	7,1%
İşletmeci	4,4%	Çöp Tasnif Ediciler	4,7%	Çöp Tasnif Ediciler	4,0%
Geri Dönüşüm İşçisi	3,8%	Çöpçü	4,5%	Büro Memuru (Genel)	3,9%
Çevre Mühendisi	3,0%	Büro Memuru (Genel)	4,1%	Çöpçü	3,8%
Büro Memuru (Genel)	2,7%	Geri Dönüşüm İşçisi	3,1%	Geri Dönüşüm İşçisi	3,2%
Hurda Hazırlama Ve Takip İşçisi	2,6%	Ağır Kamyon Şoförü	1,8%	Ağır Kamyon Şoförü	1,6%
Hurda Toplayıcısı/Geri Dön. Atık Top.	2,5%	Çöp Kamyonu Sürücüsü	1,7%	Çöp Kamyonu Sürücüsü	1,5%
Muhasebeci	2,3%	Park Temizlik İşçisi	1,4%	Çevre Mühendisi	1,4%
Kanal Ve Izgara İşçisi	1,4%	Süpürgeci (Tem. İş.)-Cadde,Sokak	1,1%	Atık Toplayıcısı	1,3%
Büro İşçisi	1,4%	Çevre Mühendisi	1,1%	Park Temizlik İşçisi	1,2%
İmal İşçisi	1,4%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	0,9%	Muhasebeci	1,0%
Şoför (Yolcu Taşıma)	1,4%	Muhasebeci	0,8%	Süpürgeci (Tem.İş.)-Cadde,Sokak	0,9%
Sevkiyat Görevlisi	1,3%	Malzeme Takip Ve Dağıtım İşçisi	0,8%	İşletmeci	0,8%
Paketleme İşçisi (El İle)	1,3%	Kantarcı	0,8%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	0,8%
Beden İşçisi (İnşaat)	1,2%	Diğer Bilgisayar Makinesi Op.	0,7%	İş Makineleri Operatörü	0,7%
Beden İşçisi (Taşıma,Yükleme-Boş.)	1,2%	İş Makineleri Operatörü	0,7%	Hurda Toplayıcısı/Geri Dön. Atık Top.	0,7%
Plastik Mamuller İmal İşçisi	1,2%	Yönetici (İş Hizmetleri)	0,6%	Malzeme Takip Ve Dağıtım İşçisi	0,7%
Diğer	**43,3%**	**Diğer**	**25,7%**	**Diğer**	**31,4%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**

Kaynak: İPA 2015

Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe çalışan sayısının en çok olduğu meslekler incelendiğinde; çalışan dağılımından da anlaşılacağı üzere genel toplamla 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışılan meslekler sıralamasında büyük benzerlik söz konusudur. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri ve genel toplam işyerlerinde en çok çalışılan meslek Temizlik Görevlisi olarak karşımıza çıkmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ilk sıralarda yer alan diğer meslekler; Beden İşçisi (Genel), Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi (Temizlik) ve Çöp Tasnif Ediciler şeklinde sıralanmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi (Genel), Atık Toplayıcısı, Şişe Tasnifçisi ve İşletmeci meslekleri sıralanmaktadır.

Tablo 170 Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Kuyu Kazıcı	27,3%	Geri Dönüşüm İşçisi	16,6%	Kuyu Kazıcı	16,0%
Beden İşçisi (Genel)	13,6%	Beden İşçisi (Genel)	15,8%	Beden İşçisi (Genel)	14,5%
Meydancı	9,1%	Çevre Mühendisi	7,3%	Şoför-Yük Taşıma	7,0%
Tır-Çekici Şoförü	9,1%	Şoför-Yük Taşıma	7,2%	Geri Dönüşüm İşçisi	6,9%
Oto Yedek Parça Satış Elemanı	6,8%	Plastik Mamuller İmal İşçisi	4,8%	Meydancı	5,8%
Şoför-Yük Taşıma	6,8%	Ön Muhasebeci	3,7%	Tır-Çekici Şoförü	5,3%
Plastik Mamuller İmal İşçisi	4,5%	Pazarlamacı	3,4%	Plastik Mamuller İmal İşçisi	4,7%
Proses İşçisi	4,5%	Granül İmal İşçisi	3,0%	Çevre Mühendisi	4,3%
Vidanjör Şoförü	4,5%	Kırma Makinesi Op.-Kimyasal Madde.	3,0%	Oto Yedek Parça Satış Elemanı	4,0%
Sevkiyat Görevlisi	2,3%	Tuğla Ve Kiremit Kalıpçısı (Elle)	2,4%	Proses İşçisi	2,7%
Çevre Mühendisi	2,3%	Sıvacı	2,4%	Vidanjör Şoförü	2,7%
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	2,3%	Soğuk Demirci	2,4%	Ön Muhasebeci	1,5%
Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü)	2,3%	Arıtma Tesisi İşletme Operatörü	2,0%	Pazarlamacı	1,4%
Oto Bakım-Onarımcısı (Oto Mekanikeri)	2,3%	Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat-Mon.	2,0%	Sevkiyat Görevlisi	1,3%
Elektronik Teknolojisi Teknikeri	2,3%	Makine Mühendisi	1,8%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma-Sıhhi Tesisatçı	1,3%
		Kurye	1,7%	Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü)	1,3%
		Örtülü Elektrot Ark Kaynakçısı	1,7%	Oto Bakım-Onarımcısı	1,3%
		Metal Mamuller Montaj İşçisi	1,7%	Elektronik Teknolojisi Teknikeri	1,3%
		Elektrikçi (Genel)	1,6%	Granül İmal İşçisi	1,2%
		Vardiya Amiri (Çöp-Atık Su Arıtma Tesisleri)	1,2%	Kırma Makinesi Op.Kimyasal Madde.	1,2%
Diğer	**0,0%**	**Diğer**	**14,4%**	**Diğer**	**14,1%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe 303 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu da sektörler arası açık iş dağılımında en az ikinci pay olan yüzde 0,1'in söz konusu sektöre ait olduğunu göstermektedir. 32 bin 645 çalışanı olan sektörün açık iş oranı yüzde 0,9 olarak hesaplanmış ve bu oranla açık iş oranı en düşük olan ikinci sektör olmuştur. Sektörde yer alan söz konusu açık işlerin yüzde 41'i 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde iken geri kalan yüzde 59'luk kısım ise 2-9 istihdamlı işyerlerine aittir.

Açık işlerin mesleki dağılımında; genel toplamda ilk sırayı Kuyu Kazıcı almaktadır. Daha sonra sırasıyla Beden İşçisi (Genel), Şoför-Yük Taşıma, Geri Dönüşüm İşçisi ve Meydancı meslekleri gelmektedir. 2-9 istihdamlı işyerleri için söz konusu sıralama Kuyu Kazıcı, Beden İşçisi (Genel),

Meydancı, Tır-Çekici Şoförü ve Oto Yedek Parça Satış Elemanı mesleklerinden oluşmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise sıralama Geri Dönüşüm İşçisi, Beden İşçisi (Genel), Çevre Mühendisi, Şoför-Yük Taşıma ve Plastik Mamuller İmal İşçisi şeklindedir.

Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe yer alan açık işler cinsiyet bazında incelendiğinde; söz konusu açık işlerin yüzde 63'ünde erkek, yüzde 16'sında ise kadın işgücü talep edildiği tespit edilmiştir. Geri kalan yüzde 20'lik açık işte ise işverenler tarafından fark etmez seçeneğinin işaretlendiği görülmektedir.Bu veriler ışığında söz konusu sektör için açık işte cinsiyet tercihinin erkek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 171 Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Geri Dönüşüm İşçisi	13,9%	Geri Dönüşüm İşçisi	14,9%	Geri Dönüşüm İşçisi	14,3%
Kuyu Kazıcı	13,9%	Beden İşçisi (Genel)	10,5%	Kuyu Kazıcı	7,7%
Şoför-Yük Taşıma	6,9%	Şoför-Yük Taşıma	5,9%	Şoför-Yük Taşıma	6,5%
Meydancı	5,6%	Plastik Mamuller İmal İşçisi	5,7%	Beden İşçisi (Genel)	4,7%
Çevre Mühendisi	5,6%	Kaynakçı (Oksijen-Elektrik)	5,5%	Kepçe Operatörü	4,7%
Granül İmal İşçisi	5,6%	Çöp Kamyonu Sürücüsü	4,3%	Granül İmal İşçisi	4,4%
Kepçe Operatörü	5,6%	Kepçe Operatörü	3,5%	Plastik Mamuller İmal İşçisi	4,1%
Sevkiyat Görevlisi	4,2%	Granül İmal İşçisi	2,9%	Çevre Mühendisi	3,9%
Oto Yedek Parça Satış Elemanı	4,2%	Gaz Altı Kaynakçısı	2,8%	Meydancı	3,1%
Beden İşçisi (Taşıma-Yükleme-Boş.)	2,8%	Elektrikçi (Genel)	2,7%	Tır-Çekici Şoförü	2,5%
Hamal	2,8%	Metal Temizleyici	2,7%	Kaynakçı (Oksijen- Elektrik)	2,4%
Kimyager	2,8%	Aşçı	2,1%	Sevkiyat Görevlisi	2,3%
Plastik Enjeksiyon Ür. Elemanı	2,8%	Plastik Geri Dön. Mak. Op.	2,1%	Oto Yedek Parça Satış Elemanı	2,3%
Plastik Mamuller İmal İşçisi	2,8%	Tır-Çekici Şoförü	2,1%	Elektrikçi (Genel)	2,0%
Tır-Çekici Şoförü	2,8%	Çevre Mühendisi	1,9%	Plastik Enjeksiyon Ür. El.	1,9%
Ön Muhasebeci	1,4%	Kırma Mak. Op.-Kimyasal Madde.	1,6%	Çöp Kamyonu Sürücüsü	1,9%
Elektrikçi (Genel)	1,4%	Ağır Kamyon Şoförü	1,5%	Kimyager	1,7%
Sıhhi Tesisatçı	1,4%	Örtülü Elektrot Ark Kaynakçısı	1,3%	Plastik Geri Dön. Mak. Op.	1,7%
Frezeci (Freze Tezgah İşçisi)	1,4%	Elektrik-Elektronik Mühendisi	1,3%	Beden İşçisi (Taşıma-Yükleme-Boş.)	1,5%
Tornacı (Torna Tezgahı Op.)	1,4%	Tuğla Ve Kiremit Kalıpçısı (Elle)	1,3%	Hamal	1,5%
Diğer	**11,1%**	**Diğer**	**23,5%**	**Diğer**	**24,9%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe 525 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Bu sayı Türkiye geneli temininde güçlük çekilen kişi sayısının yüzde 0,1 ile tüm sektörler içinde en düşük temininde güçlük çekilen kişi dağılım oranına karşılık gelmektedir. Temininde güçlük çekilen kişiler işyeri büyüklüğüne göre incelendiğinde; temininde güçlük çekildiği bildirilen kişilerin yüzde 55'i 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 45'lik kısmı ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine aittir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin sıralamasında açık iş meslek sıralamasında olduğu gibi 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri ile genel toplam arasında benzer bir sıralama söz konusudur. Bu kapsamda genel toplamda temininde güçlük çekilen meslekler; Geri Dönüşüm İşçisi, Kuyu Kazıcı, Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi (Genel) ve Kepçe Operatörüdür. 2-9 istihdamlı işyerleri için söz konusu sıralama; Geri Dönüşüm İşçisi, Kuyu Kazıcı, Şoför-Yük Taşıma, Meydancı ve Çevre Mühendisi şeklindedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise sıralama; Geri Dönüşüm İşçisi, Beden İşçisi (Genel), Şoför-Yük Taşıma, Plastik Mamuller İmal İşçisi ve Kaynakçı (Oksijen-Elektrik) şeklindedir.

Tablo 172 Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Geri Dönüşüm İşçisi	Kanal Ve Izgara İşçisi
Beden İşçisi (Genel)	Gemi Doğramacısı
Beden İşçisi (Temizlik)	Mekaniker (Kompresör)
Temizlik Görevlisi	İşletmeci
Şoför-Yük Taşıma	Diğer Betonarmeciler, Şap İşçileri Ve Mozaik (Terrazo) İşçileri
Diğer Plastik Mamuller İmalat İşçileri	Şantiye Şefi-İnşaat
Çevre Mühendisi	Beko Loder (Kazıcı - Yükleyici) Operatörü
Plastik Mamuller İmal İşçisi	Sekreter
Beden İşçisi (İnşaat)	Büro Memuru (İdari İşler)
Çöpçü	Elektrik-Elektronik Mühendisi
Paketleme İşçisi (El İle)	Ağır Kamyon Şoförü
Şoför (Yolcu Taşıma)	Endüstri Mühendisi
Hurda Hazırlama Ve Takip İşçisi	Makine Mühendisi
Meydancı	Su Ürünleri Mühendisi
Tır-Çekici Şoförü	Makina Mühendisliği Öğretim Üyesi

Kaynak: İPA 2015

Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 15'inin artış beklediği, yüzde 1'inin ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek

detayında incelendiğinde; söz konusu döneme kadar genel toplam itibariyle bin 70 farklı meslekte 980 kişilik istihdam artışı, 8 farklı meslekte ise 45 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 70'inin 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 30'unun ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer durum azalış bekleyen işyerlerinde de söz konusudur. Yani azalış bekleyen işyerlerinin yüzde 54'ü 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 46'sı ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 2,9 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 2,2 puan altındadır.

3.5.İNŞAAT SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında İnşaat sektöründe faaliyet gösteren 99 bin 355 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Söz konusu sektör, tüm sektörler içerisinde yüzde 9,8'lik paya sahiptir. Sektör kapsamındaki işyerlerinin yüzde 66,1'i 2-9 istihdamlı işyerlerinden, 33,9'u ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma sonucunda İnşaat sektöründe 923 bin 896 kişinin istihdamda olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışanların yüzde 32,1'inin 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 67,9'unun ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalıştığı görülmektedir. Başka bir deyişle her 3 kişiden 1'i 2-9 istihdamlı işyerlerinde, 2'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır.

Şekil 42 İnşaat Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

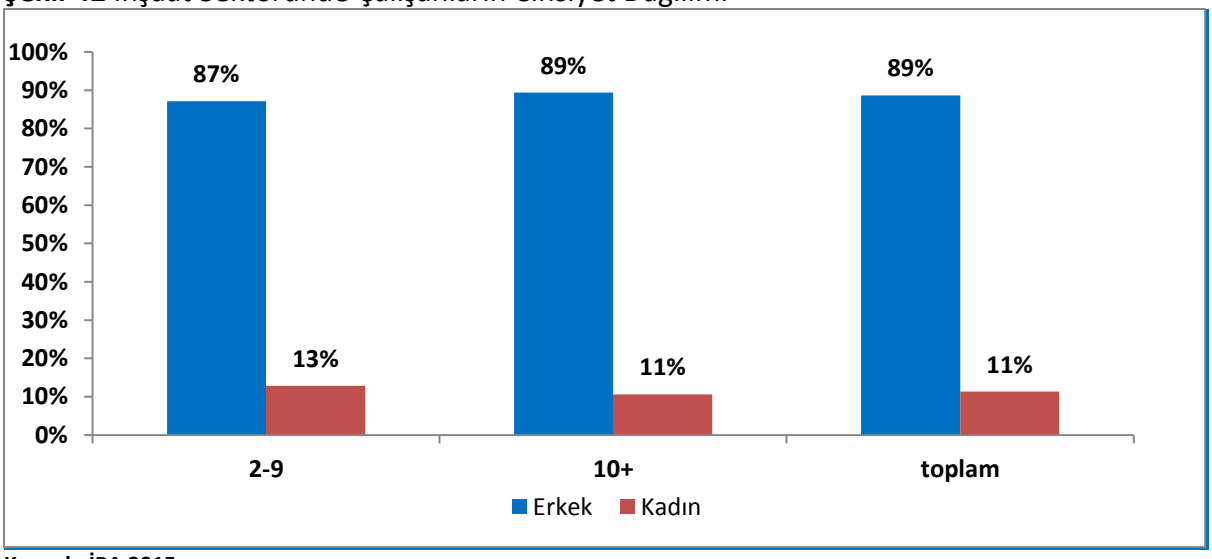

Kaynak: İPA 2015

Sektör çalışanları cinsiyet bazında incelendiğinde; işyerlerinde her 3 büyüklük için cinsiyet farklılaşmasında paralel bir dağılımın olduğu görülmektedir. Şöyle ki her 10 çalışandan 9'unun

erkeklerden, 1'inin ise kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu veriler Türkiye ile kıyaslandığında İnşaat sektöründe kadın istihdamı 15 puan üstte iken, erkek istihdamı 15 puan alttadır.

Tablo 173 İnşaat Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Beden İşçisi (İnşaat)	7,7%	Beden İşçisi (İnşaat)	12,8%	Beden İşçisi (İnşaat)	11,1%
İşletmeci	5,0%	Beden İşçisi (Genel)	4,0%	Beden İşçisi (Genel)	3,7%
Muhasebeci	4,2%	Sıvacı	2,7%	Muhasebeci	2,7%
Beden İşçisi (Genel)	3,1%	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	2,3%	Sıvacı	2,5%
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	3,1%	Elektrikçi (Genel)	2,3%	İşletmeci	2,2%
Büro Memuru (Genel)	3,0%	Muhasebeci	2,1%	Büro Memuru (Genel)	2,1%
Sekreter	2,2%	İnşaat Mühendisi	1,8%	Elektrikçi (Genel)	2,0%
Sıvacı	2,0%	Soğuk Demirci	1,8%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	2,0%
Şoför-Yük Taşıma	1,9%	Temizlik Görevlisi	1,7%	Şoför-Yük Taşıma	1,7%
Yönetici (İnşaat)	1,7%	İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)	1,7%	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	1,7%
Betonarme Demircisi	1,5%	Şoför-Yük Taşıma	1,7%	Sekreter	1,6%
Elektrikçi (Genel)	1,5%	Büro Memuru (Genel)	1,6%	Temizlik Görevlisi	1,5%
Pazarlamacı	1,5%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	1,4%	İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)	1,5%
Taş Ocakçı (Genel)	1,5%	Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	1,3%	İnşaat Mühendisi	1,4%
Makine Mühendisi	1,3%	Sekreter	1,3%	Soğuk Demirci	1,4%
Satış Danışmanı	1,3%	Beden İşçisi-Bina İnşaatı	1,3%	Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	1,3%
Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	1,3%	Betonarme Demircisi	1,2%	Betonarme Demircisi	1,3%
Yönetici (İş Hizmetleri)	1,3%	İnşaat Boyacısı/Boyacı	1,2%	İnşaat Boyacısı/Boyacı	1,1%
Bekçi	1,2%	İnşaat Kalfası (Genel)	1,1%	Beden İşçisi-Bina İnşaatı	1,0%
Çelik Konstrüksiyon İşçisi	1,2%	Aşçı	1,0%	İş Makineleri Operatörü	1,0%
Diğer	**52,8%**	**Diğer**	**53,6%**	**Diğer**	**55,2%**
Genel Toplam	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**

Kaynak: İPA 2015

İnşaat sektöründe en çok çalışılan mesleklere bakıldığında; ilk sırada yer alan Beden İşçisi (İnşaat) mesleği tüm işyeri büyüklükleri için aynıdır. Diğer meslekler ise şu şekilde sıralanmıştır. 2-9 istihdamlı işyerleri için; İşletmeci, Muhasebeci, Beden İşçisi (Genel), Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için; Beden İşçisi (Genel), Sıvacı, İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle), Elektrikçi (Genel) meslekleridir. Genel toplamda ise; Beden İşçisi (Genel), Muhasebeci, Sıvacı ve İşletmecidir.

Tablo 174 İnşaat Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	9,4%	İnşaat Teknolojisi Teknikeri	4,2%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	6,0%
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	9,4%	Elektrikçi (Genel)	4,1%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	5,6%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	9,4%	Beden İşçisi (Genel)	3,4%	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	5,4%
Taş Ocakçı (Genel)	7,5%	İnşaat Mühendisi	3,0%	Taş Ocakçı (Genel)	4,2%
Usta Öğretici (Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçılık)	5,7%	Gaz Altı Kaynakçısı	2,3%	Demir Doğramacı	3,2%
Demir Doğramacı	5,7%	Beden İşçisi (İnşaat)	2,3%	Cam Balkon Sistemleri Montajcısı	3,2%
Cam Balkon Sistemleri Montajcısı	5,7%	Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	2,3%	Usta Öğretici (Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçılık)	3,2%
Ön Muhasebeci	3,8%	Muhasebeci	2,1%	İnşaat Teknolojisi Teknikeri	2,9%
Oto Yıkama Elemanı	3,8%	Tır-Çekici Şoförü	2,0%	Ön Muhasebeci	2,9%
Asansör Bakım Ve Onarım Ustası	3,8%	Ağır Kamyon Şoförü	2,0%	Elektrikçi (Genel)	2,9%
Soğutucu Ev Aletleri Ve Klimalar Bakım Onarımcısı	3,8%	Garson (Servis Elemanı)	2,0%	Asansör Bakım Ve Onarım Ustası	2,2%
İş Makineleri Operatörü	3,8%	Danışma Memuru	1,9%	İş Makineleri Operatörü	2,2%
Malzeme Takip Ve Dağıtım İşçisi	1,9%	Alüminyum Doğramacı	1,8%	Oto Yıkama Elemanı	2,1%
Mağaza Sorumlusu/Şefi	1,9%	Mimar	1,8%	Soğutucu Aletler Ve Klimalar Bakım Onarımcı	2,1%
Karma Çiftçilik (Bitkisel Üretim Ve Hayvan Yetiştiriciliği)	1,9%	Ön Muhasebeci	1,8%	Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	2,1%
Temizlik Görevlisi	1,9%	Elektrik Mühendisi	1,7%	Mimar	1,8%
Mimar	1,9%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	1,6%	Elektrik Tesisatı Ve Pano Montörü Teknisyeni	1,7%
Elektrik Tesisatçısı-Bina	1,9%	Elektrik Tesisatı Ve Pano Montörü Teknisyeni	1,4%	Beden İşçisi (Genel)	1,5%
Elektrikçi (Genel)	1,9%	Makine Mühendisi	1,3%	İnşaat Mühendisi	1,3%
Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	1,9%	Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	1,3%	Temizlik Görevlisi	1,3%
Diğer	**13,2%**	**Diğer**	**55,8%**	**Diğer**	**42,2%**
Genel Toplam	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**

Kaynak: İPA 2015

İnşaat sektöründe 19 bin 671 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu sayı Türkiye'de açık iş dağılımının yüzde 8,1'lik diliminin bu sektöre ait olduğunu göstermektedir. İnşaat sektörünün açık iş oranı yüzde 2,1 olarak hesaplanmıştır.

Açık işi en çok olan mesleklere bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerleri için; İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle), Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı, Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik), Taş Ocakçı

(Genel), Usta Öğretici (Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçılık) meslekleri iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için; İnşaat Teknolojisi Teknikeri, Elektrikçi (Genel), Beden İşçisi (Genel), İnşaat Mühendisi, Gaz Altı Kaynakçısı meslekleridir.

Açık iş analizine cinsiyet faktörü de katıldığında; kadınlarda açık iş oranı yüzde 9,8 iken, erkeklerde yüzde 79,5, fark etmez seçeneği için ise yüzde 10,7 olarak hesaplanmıştır. Şu halde İnşaat sektörü için açık işte erkekler daha etkin olup bariz bir farklılaşmadan bahsedilebilir.

Tablo 175 İnşaat Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	10,0%	Prefabrik Yapı Montaj İşçisi	5,7%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	7,4%
Amele - Demiryolu İnşaatı Ve Bakımı	7,1%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	3,7%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	4,7%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	7,1%	İnşaat Mühendisi	3,5%	Amele - Demiryolu İnşaatı Ve Bakımı	4,2%
Asansör Bakım Ve Onarım Ustası	5,7%	Elektrikçi (Genel)	3,0%	Asansör Bakım Ve Onarım Ustası	3,5%
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	3,6%	Beden İşçisi (İnşaat)	2,5%	Elektrikçi (Genel)	3,3%
Elektrikçi (Genel)	3,6%	Alüminyum Doğramacı	2,3%	Sıvacı	2,8%
Sıvacı	3,6%	İnşaat Teknolojisi Teknikeri	2,2%	İnşaat Elemanları Kalıpçısı	2,7%
Isı Yalıtımcısı	3,6%	Elektrik Teknikeri	2,2%	Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi	2,6%
Asansör Montaj Ustası	2,9%	Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi	2,1%	Prefabrik Yapı Montaj İşçisi	2,4%
Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi	2,9%	Diğer Elektrik Teknisyenleri	2,1%	Isı Yalıtımcısı	2,2%
Demir Doğramacı	2,9%	Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	2,0%	Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	2,1%
Kepçe Operatörü	2,9%	Sıvacı	1,8%	Kepçe Operatörü	2,0%
Ön Muhasebeci	2,1%	İş Makineleri Operatörü	1,7%	Asansör Montaj Ustası	1,9%
Alüminotermit Kaynakçısı	2,1%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,6%	Demir Doğramacı	1,8%
Çelik Konstrüksiyon İşçisi	2,1%	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	1,4%	İnşaat Teknolojisi Teknikeri	1,7%
Plastik Doğramacı /Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	2,1%	Beden İşçisi (Genel)	1,4%	Elektrik Teknikeri	1,7%
Güvenlik Görevlisi	1,4%	Mimar	1,3%	Ön Muhasebeci	1,5%
Beden İşçisi (Genel)	1,4%	Muhasebeci	1,3%	İnşaat Mühendisi	1,5%
Paketleme İşçisi (El İle)	1,4%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,3%	Beden İşçisi (Genel)	1,4%
Oto Yıkama Elemanı	1,4%	Mekanik Bakım Onarımcısı	1,3%	İnşaat Ustası	1,3%
Diğer	**30,0%**	**Diğer**	**55,6%**	**Diğer**	**47,3%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İnşaat sektöründe 19 bin 222 işyeri, 49 bin 195 kişilik temininde güçlük çekilen meslek olduğunu belirtmiştir. Bu sayı Türkiye genelinde temininde güçlük çekilenlerin yüzde 11,1'lik diliminin bu sektöre ait olduğunu göstermektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerleri için; Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı, Amele - Demiryolu İnşaatı Ve Bakımı, Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik), Asansör Bakım Ve Onarım Ustası, İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle) iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için; Prefabrik Yapı Montaj İşçisi, Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı, İnşaat Mühendisi, Elektrikçi (Genel), Beden İşçisi (İnşaat) meslekleridir.

Temininde güçlük çekilen ilk 20 meslekten 10 tanesi aynı zamanda açık işi olan mesleklerdir. Bunlar; Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı, Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik), İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle), Demir Doğramacı, İnşaat Teknolojisi Teknikeri, Ön Muhasebeci, Elektrikçi (Genel), Asansör Bakım Ve Onarım Ustası, Plastik Doğramacı/Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı ve İnşaat Mühendisi'dir.

Tablo 176 İnşaat Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Beden İşçisi (İnşaat)	Servis Şoförü (Okul)
İnşaat Ustası	Kanal Ve Izgara İşçisi
Sıvacı	Diğer İnşaat Boyacıları
Kasap	İşletmeci
Beden İşçisi (Genel)	Usta Öğretici (Mermercilik Ve Süsleme Taşçılığı)
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	Elektronik Teknolojisi Teknikeri
Çelik Konstrüksiyon İşçisi	Satış Koordinatörü (İnşaat)
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	Koordinatör-İnşaat, İmalat Sanayi
Taş Ve Tuğla Duvarcısı/Yapı Duvarcısı	İdari İşler Müdürü
İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)	Bahçıvan
Oto Yıkama Elemanı	Pizza Ustası
Gaz Altı Kaynakçısı	Şantiye Şefi-İnşaat
İnşaat Boyacısı/Boyacı	Kablo Montaj İşçisi
Ahşap Kalıpçı	İskele Kurucusu-İnşaat (Metal Veya Ahşap)
İnşaat Kalfası (Genel)	İş Makineleri Bakım Ve Onarımcısı

Kaynak: İPA 2015

İnşaat sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 14'ünün artış beklediği, yüzde 4'ünün ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda bin 462 farklı meslekte, 11 bin 576 kişilik istihdam artışı, 101 farklı meslekte ise bin 935 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 64'ünün 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 36'sının ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer durum azalış bekleyen işyerlerinde de söz konusudur. Yani azalış bekleyen işyerlerinin yüzde 70'i 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 30'u ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

İnşaat sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 8 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 2,9 puan üzerindedir.

3.6.TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet gösteren 345 bin 826 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Tüm sektörler içerisinde yüzde 34'lük pay ile en çok işyerenin bulunduğu söz konusu sektör işyerlerinden yüzde 87'si 2-9 istihdamlı işyerlerinden, geri kalan yüzde 13'ü ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma sonucunda sektörde istihdam halinde 2 milyon 58 bin 290 kişinin olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışanların yüzde 51,1'i 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışırken, geri kalan yüzde 49,9'u ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır. Başka bir ifadeyle söz konusu sektörde istihdam halinde bulunanların yarısı, büyüklük itibariyle 2-9 istihdamlı işyerlerindeyken, diğer yarısı 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır.

Şekil 43 Toptan ve Perakende Ticaret Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

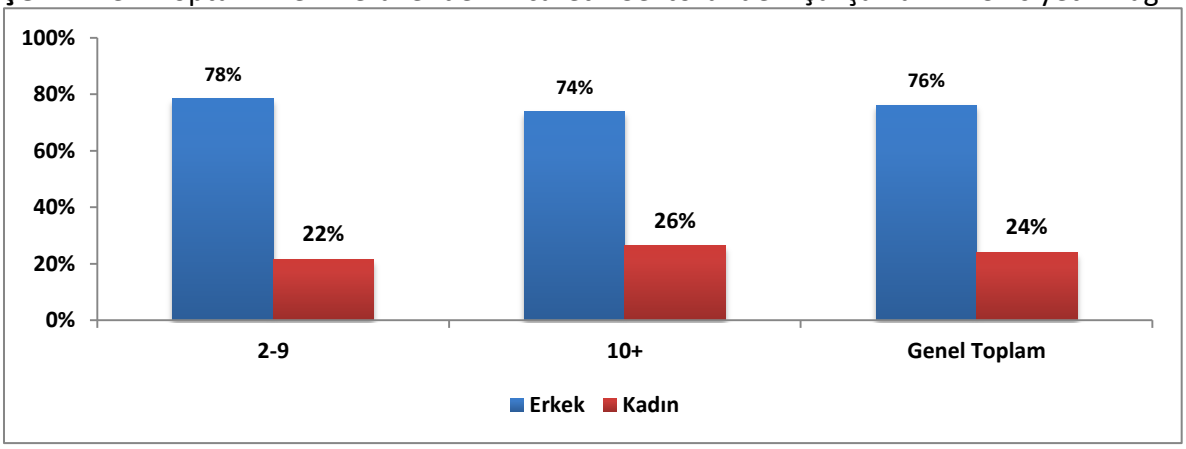

Kaynak: İPA 2015

Sektörde çalışanlar cinsiyet kategorisinde incelendiğinde; her iki büyüklük ve genel toplam içerisinde paralel bir dağılımın gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde, büyüklüğü ne olursa olsun çalışan yaklaşık olarak her 4 kişiden 3'ünün erkeklerden, 1'inin ise kadınlardan oluştuğunu göstermektedir. Her 3 büyüklük Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında; Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe kadın istihdamının, 2-9

istihdamlı işyerlerinde yüzde 2 puan, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 1 puan ve genel toplamda ise yüzde 2 puan daha az olduğu görülmektedir.

Tablo 177 Toptan ve Perakende Ticaret Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Satış Danışmanı	8,4%	Satış Danışmanı	13,9%	Satış Danışmanı	11,1%
Şoför-Yük Taşıma	3,4%	İşletmeci	6,5%	İşletmeci	3,6%
Muhasebeci	3,3%	Pazarlamacı	3,2%	Pazarlamacı	3,2%
Pazarlamacı	3,2%	Eczacı Kalfası	3,2%	Şoför-Yük Taşıma	3,1%
Beden İşçisi (Genel)	2,8%	Şoför-Yük Taşıma	2,7%	Muhasebeci	2,9%
Büro Memuru (Genel)	2,7%	Muhasebeci	2,5%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,4%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,4%	Kasiyer	2,4%	Kasiyer	2,3%
Akaryakıt Satış Elemanı	2,4%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,3%	Beden İşçisi (Genel)	2,1%
Satış Elemanı (Perakende)	2,3%	Satış Elemanı (Perakende)	1,8%	Büro Memuru (Genel)	2,1%
Kasiyer	2,2%	Yönetici (İş Hizmetleri)	1,6%	Satış Elemanı (Perakende)	2,0%
Reyon Görevlisi	1,9%	Ön Muhasebeci	1,6%	Akaryakıt Satış Elemanı	1,9%
Temizlik Görevlisi	1,7%	Oto Bakım-Onarımcısı	1,6%	Eczacı Kalfası	1,6%
Ön Muhasebeci	1,4%	Beden İşçisi (Taşıma-Yükleme)	1,6%	Reyon Görevlisi	1,5%
Sevkiyat Görevlisi	1,3%	Beden İşçisi (Genel)	1,5%	Temizlik Görevlisi	1,5%
Depo Sorumlusu	1,3%	Büro Memuru (Genel)	1,5%	Ön Muhasebeci	1,5%
Depo Hamalı	1,1%	Akaryakıt Satış Elemanı	1,5%	Oto Bakım-Onarımcısı	1,2%
Müşteri Temsilcisi	1,0%	Eczacı	1,4%	Sevkiyat Görevlisi	1,0%
Aşçı	1,0%	Temizlik Görevlisi	1,3%	Depo Hamalı	1,0%
Oto Bakım-Onarımcısı	0,9%	Reyon Görevlisi	1,2%	Aşçı	1,0%
Sekreter	0,8%	Yönetici (Perakende Ticaret)	1,1%	Beden İşçisi (Taşıma-Yükleme)	0,9%
Diğer	**54,6%**	**Diğer**	**45,6%**	**Diğer**	**51,9%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe çalışan sayısının en çok olduğu meslekler incelendiğinde, işyeri büyüklüklerinde benzer sıralamaların olduğu göze çarpmaktadır. Her 3 büyüklük için de ilk sırada yer alan meslek Satış Danışmanı olarak karşımıza çıkmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ilk sıralarda yer alan meslekler; Satış Danışmanı, Şoför-Yük Taşıma, Muhasebeci, Pazarlamacı ve Beden İşçisi (Genel) şeklinde sıralanmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise Satış Danışmanı, İşletmeci, Pazarlamacı, Eczacı Kalfası ve Şoför-Yük Taşıma meslekleri sıralanmaktadır.

Tablo 178 Toptan ve Perakende Ticaret Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler

2 ve daha fazla		2-9		10 ve daha fazla	
Meslek	%	Meslek	%	Meslek	%
Satış Danışmanı	14,1%	Satış Danışmanı	15,2%	Satış Danışmanı	12,1%
Pazarlamacı	4,0%	Reyon Görevlisi	4,3%	Kasiyer	4,5%
Reyon Görevlisi	3,8%	Pazarlamacı	4,3%	Makineci (Dikiş)	3,8%
Kasiyer	3,6%	Süt Ve Süt Ürünleri İşlemecisi	3,7%	Pazarlamacı	3,6%
Ön Muhasebeci	2,8%	Ön Muhasebeci	3,0%	Şoför-Yük Taşıma	3,1%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	2,7%	Servis Komisi	3,0%	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	3,1%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,6%	Kasiyer	3,0%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	3,0%
Makineci (Dikiş)	2,6%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma-Sıhhi Tesisatçı	3,0%	Reyon Görevlisi	2,9%
Şoför-Yük Taşıma	2,3%	İç Giyim Konfeksiyon Makineci	3,0%	Çelik Jant Makinesi Operatörü	2,8%
Süt Ve Süt Ürünleri İşlemecisi	2,3%	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	2,4%	Ön Muhasebeci	2,4%
Servis Komisi	2,0%	Otomotiv Elektrikçisi	2,4%	Beden İşçisi (Genel)	2,2%
Oto Bakm-Onarmcı(Oto Mekankeri)	2,0%	Oto Bakm-Onarmcı (Oto Mekankeri)	2,4%	Garson (Servis Elemanı)	2,2%
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma-Sıhhi Tesisatçı	2,0%	Ön Düzen Ve Balans Ayarcısı	2,4%	Muhasebeci	1,9%
İç Giyim Konfeksiyon Makineci	1,9%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,4%	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	1,7%
Otomotiv Elektrikçisi	1,7%	Çorap Örme Makinesi Operatörü	2,4%	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	1,6%
Beden İşçisi (Genel)	1,6%	Cam Balkon Sistemleri Montajcısı	1,8%	Oto Bakm-Onarmcı (Oto Mekanikeri)	1,2%
Ön Düzen Ve Balans Ayarcısı	1,5%	Makineci (Dikiş)	1,8%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,1%
Çorap Örme Makinesi Operatörü	1,5%	Şoför-Yük Taşıma	1,8%	Mobilya Montaj İşçisi	0,9%
Garson (Servis Elemanı)	1,2%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1,2%	Kasap	0,9%
Cam Balkon Sistemleri Montajcısı	1,1%	Beden İşçisi (Genel)	1,2%	Oto Yıkama Elemanı	0,9%
Diğer	**42,6%**	**Diğer**	**34,8%**	**Diğer**	**44,1%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe 51 bin 355 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu da Türkiye geneli açık iş dağılımının yüzde 21,2'sinin bu sektöre ait olduğunu göstermektedir. 2 milyon 58 bin 290 çalışanı olan sektörün açık iş oranı yüzde 2,4 olarak hesaplanmış ve bu oranla Türkiye geneli açık iş oranına (yüzde 2,5) yakın olduğu görülmektedir.

Açık işi en çok olan mesleklere bakıldığında; tüm işyeri büyüklükleri için ilk sırada Satış Danışmanı mesleği yer almıştır. İşyeri büyüklüklerine göre analiz edildiğinde; 2-9 istihdamlı işyerlerinde; Satış Danışmanı, Reyon Görevlisi, Pazarlamacı, Süt Ve Süt Ürünleri İşletmecisi ve Ön Muhasebeci; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde Satış Danışmanı, Kasiyer, Makineci (Dikiş), Pazarlamacı ve Şoför-Yük Taşıma; 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise Satış Danışmanı,

Pazarlamacı, Reyon Görevlisi, Kasiyer ve Ön Muhasebeci meslekleri bu sektör için açık iş analizinde ön plana çıkan meslekler olarak belirlenmiştir.

Açık işte cinsiyet faktörü analize dahil edildiğinde; her iki cinsiyet ve fark etmez seçeneğinde yine Satış Danışmanı mesleği ilk sırada yer almaktadır. Kadınlarda bu sıralamayı Makineci (Dikiş), Kasiyer, Satış Temsilcisi/Plasiyer ve Ön Muhasebeci meslekleri takip ederken, erkeklerde Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı), Şoför-Yük Taşıma, Sıhhi,Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı ve Servis Komisi meslekleri sırasıyla takip etmektedir. Fark etmez seçeneğine göre analiz sonuçlarına bakıldığında ise; Süt Ve Süt Ürünleri İşletmecisi, İç Giyim Konfeksiyon Makineci, Reyon Görevlisi ve Pazarlamacı meslekleri sırasıyla açık işi en çok olan meslekler olmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe cinsiyet farklılaşmasının olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 179 Toptan ve Perakende Ticaret Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2 ve daha fazla		2-9		10 ve daha fazla	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Satış Danışmanı	12,1%	Satış Danışmanı	12,4%	Satış Danışmanı	11,3%
Oto Bakım-Onarımcı (Oto Mekanikeri)	3,8%	Oto Bakım-Onarımcı (Oto Mekanikeri)	4,6%	Pazarlamacı	4,6%
Pazarlamacı	3,7%	Pazarlamacı	3,4%	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	4,4%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	3,0%	Eczacı Kalfası	3,4%	Makineci (Dikiş)	2,7%
Eczacı Kalfası	2,5%	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	2,4%	Şoför-Yük Taşıma	2,4%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,3%	Tarım İşçisi (Tarla Ürünleri)	2,4%	Kasiyer	2,4%
Makineci (Dikiş)	2,2%	Kayak Eğitmeni	2,4%	Muhasebeci	2,3%
Şoför-Yük Taşıma	1,9%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,4%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,1%
Tarım İşçisi (Tarla Ürünleri)	1,7%	Otomotiv Kaporta Ustası	1,9%	Beden İşçisi (Genel)	1,8%
Kayak Eğitmeni	1,7%	Makineci (Dikiş)	1,9%	Oto Bakım-Onarımcı (Oto Mekanikeri)	1,8%
Kasiyer	1,7%	Ön Muhasebeci	1,7%	Garson (Servis Elemanı)	1,7%
Otomotiv Kaporta Ustası	1,6%	Reyon Görevlisi	1,7%	Kasap	1,5%
Ön Muhasebeci	1,6%	Elektrikçi (Genel)	1,7%	Ön Muhasebeci	1,4%
Reyon Görevlisi	1,6%	Otomotiv Boya Ustası	1,7%	Reyon Görevlisi	1,3%
Elektrikçi (Genel)	1,5%	Dekoratif El Sanatları Üretim Elemanı	1,7%	Mobilya Montaj İşçisi	1,3%
Mobilya Montaj İşçisi	1,4%	Şoför-Yük Taşıma	1,7%	Otomotiv Kaporta İşçisi	1,0%
Otomotiv Boya Ustası	1,4%	Kasiyer	1,5%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,0%
Garson (Servis Elemanı)	1,4%	Mobilya Montaj İşçisi	1,5%	Paketleme İşçisi (El İle)	1,0%
Dekoratif El Sanatları Üretim Elemanı	1,2%	Garson (Servis Elemanı)	1,2%	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	1,0%
Beden İşçisi (Genel)	1,2%	Servis Komisi	1,2%	Meyve Sebze Ayıklama İşçisi	1,0%
Diğer	50,4%	**Diğer**	47,0%	**Diğer**	51,9%
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının Ve Motosikletlerin Onarımı sektöründe temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; 112 bin 881 kişilik temininde güçlük çekilen meslek bulunmaktadır. Bu sayı Türkiye geneli temininde güçlük çekilen kişi sayısının yüzde 25,5'ine tekabül etmektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; açık işte olduğu gibi Satış Danışmanı mesleği temininde en fazla güçlük çekilen meslek olmuştur. İşyeri büyüklükleri dikkate alındığında da sonuç değişmemiş ve Satış Danışmanı bu analizde de ilk sırada yer almıştır. Türkiye geneli işyerlerine bakıldığında; sırasıyla Satış Danışmanı, Pazarlamacı, Reyon Görevlisi, Kasiyerve Ön Muhasebeci meslekleri temininde en fazla güçlük çekilen ilk beş meslek olmuştur. 2-9 istihdamlı işyerlerinde; Satış Danışmanı, Reyon Görevlisi, Pazarlamacı, Süt Ve Süt Ürünleri İşletmecisi ve Ön Muhasebeci; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise Satış Danışmanı, Kasiyer, Makineci (Dikiş),Pazarlamacıve Şoför-Yük Taşıma meslekleri temininde en fazla güçlük çekilen ilk beş meslek olmuştur.

En fazla açık iş olan ilk 20 meslek ile temininde en fazla güçlük çekilen ilk 20 meslekten 10 tanesi ortaktır. Bunlar; Satış Danışmanı, Pazarlamacı, Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı), Satış Temsilcisi/Plasiyer, Makineci (Dikiş), Şoför-Yük Taşıma, Kasiyer, Ön Muhasebeci, Reyon Görevlisi ve Garson (Servis Elemanı)dur.

Tablo 180 Toptan ve Perakende Ticaret Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Satış Danışmanı	Beden İşçisi (İnşaat)
Pazarlamacı	Hamal
Satış Temsilcisi / Plasiyer	Oto Koltuk Kılıf Dikim Elemanı
Reyon Görevlisi	Ön Düzen Ve Balans Ayarcısı
Akaryakıt Satış Elemanı	Lastik-Cant Montaj İşçisi
Şoför-Yük Taşıma	Elektrik Ark Kaynakçısı (Makine İle)
Kasap	Un İmal İşçisi
Beden İşçisi (Genel)	Oto Satış Elemanı
Kasiyer	Muhasebe Yardımcı Elemanı
Temizlik Görevlisi	Motorlu Metal Kesme Makası Operatörü
Garson (Servis Elemanı)	Mekanik Bakım Ve Onarımcısı (Motorlu Taşıtlar Hariç)
Otomotiv Mekanikçisi	Doğalgaz Tesisat Teknisyeni
Oto Yıkama Elemanı	Matbaa İşçisi
Sevkiyat Görevlisi	Bekçi
Muhasebeci	CNC Lazerle Kesme Operatörü

Kaynak: İPA 2015

Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 12'sinin artış beklediği, yüzde 2'sinin ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 881 farklı meslekte 135 bin 924 kişilik istihdam artışı, 230 farklı meslekte ise 135 bin 924 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 82'sinin 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 18'inin ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer şekilde azalış bekleyen işyerlerinin yüzde 83'ü 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 17'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 5,8 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 7 puan üzerindedir.

3.7.ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında Ulaştırma ve Depolama sektöründe faaliyet gösteren 85 bin 829 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Söz konusu sektör tüm sektörler içerisinde yüzde 8,5'lik paya sahiptir. Ayrıca sektör kapsamındaki 2-9 istihdamlı işyeri oranı yüzde 87,5, 10 ve daha fazla istihdamlı işyeri oranı ise 12,5'tir.

Çalışma sonucunda Ulaştırma ve Depolama sektöründe 544 bin 126 kişinin istihdamda olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışanların yüzde 44,6'sının 2-9 istihdamlı işyerlerinde, geri kalan yüzde 55,4'ünün ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalıştığı görülmektedir.

Şekil 44 Ulaştırma ve Depolama Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

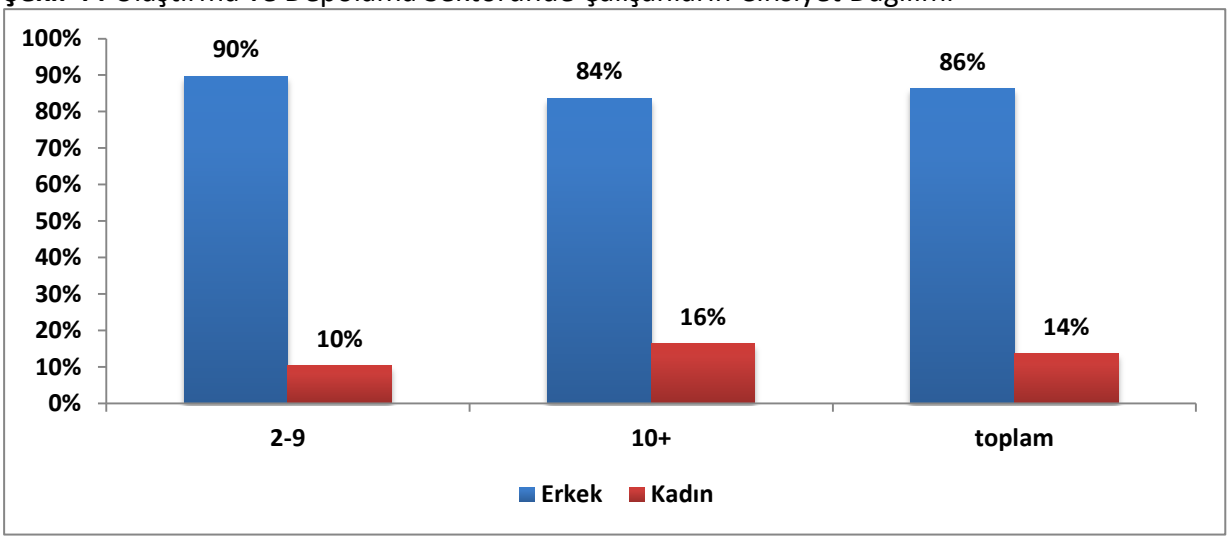

Kaynak: İPA 2015

Sektörde çalışanlar cinsiyet bazında incelendiğinde; işyerlerinde her 3 büyüklük için cinsiyet farklılaşmasında paralel bir dağılımın olduğu görülmektedir. Şöyle ki her 10 çalışandan 9'unun erkek,

1'inin ise kadın olduğu görülmektedir. Bu veriler Türkiye ile kıyaslandığında ise; Ulaştırma ve Depolama sektöründe kadın istihdamı 12 puan daha altta iken, erkek istihdamı 12 puan daha üsttedir.

Tablo 181 Ulaştırma ve Depolama Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Şoför-Yük Taşıma	16,4%	Şoför-Yük Taşıma	11,7%	Şoför-Yük Taşıma	13,8%
Şoför (Yolcu Taşıma)	15,7%	Şoför (Yolcu Taşıma)	8,7%	Şoför (Yolcu Taşıma)	11,8%
İşletmeci	5,7%	Tır-Çekici Şoförü	8,5%	TIR-ÇEKİCİ ŞOFÖRÜ	6,6%
Tır-Çekici Şoförü	4,3%	Kurye	3,6%	Kurye	3,3%
Büro Memuru (Genel)	3,0%	Büro Memuru (Genel)	2,8%	Büro Memuru (Genel)	2,9%
Kurye	3,0%	Uçak Yükleme İşçisi	2,5%	İŞLETMECİ	2,9%
Ekmek Ustası	2,2%	Paketleme İşçisi (El İle)	2,4%	Servis Şoförü (Okul)	1,8%
Satış Danışmanı	1,8%	Servis Şoförü (Okul)	2,2%	Muhasebeci	1,5%
Ağır Kamyon Şoförü	1,6%	Pilot	1,9%	Uçak Yükleme İşçisi	1,4%
Seyahat Servis Elemanı-Otobüs, Tren	1,4%	Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes/Otobüs-Tren)	1,9%	Paketleme İşçisi (El İle)	1,3%
Yönetici (İş Hizmetleri)	1,4%	Muhasebeci	1,8%	Temizlik Görevlisi	1,2%
Müşteri Temsilcisi	1,2%	Hostes (Uçak Kabin Memuru)	1,6%	Ağır Kamyon Şoförü	1,2%
Bilet Satış Elemanı (Gişe/Banko)	1,2%	Temizlik Görevlisi	1,5%	Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes/Otobüs-Tren)	1,1%
Servis Şoförü (Okul)	1,2%	Beden İşçisi (Genel)	1,1%	Otobüs Kaptanı (Şoförü)	1,1%
Ön Muhasebeci	1,0%	Otobüs Kaptanı (Şoförü)	1,1%	Pilot	1,1%
Muhasebeci	1,0%	Lojistik Elemanı	1,1%	SATIŞ DANIŞMANI	1,0%
Otobüs Kaptanı (Şoförü)	1,0%	Gümrük İşletme Meslek Elemanı	1,0%	Bilet Satış Elemanı (Gişe/Banko)	1,0%
Yönetici (Ulaşım İşleri)	1,0%	Ağır Kamyon Şoförü	0,9%	Ekmek Ustası	1,0%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	1,0%	İthalat-İhracat Sorumlusu	0,9%	Hostes (Uçak Kabin Memuru)	0,9%
Kasiyer	1,0%	Lojistik Operasyon Elemanı	0,9%	MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	0,9%
Diğer	**33,9%**	**Diğer**	**41,9%**	**Diğer**	**42,3%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Ulaştırma ve Depolama sektöründe çalışan sayısının en çok olduğu mesleklere bakıldığında; 2-9 istihdamlı, 10 ve daha fazla istihdamlı ve genel toplam için ilk 2 mesleğin aynı olduğu görülmektedir. Bu meslekler, Şoför-Yük Taşıma ve Şoför (Yolcu Taşıma)dır. Üçüncü meslekten itibaren ise işyeri büyüklüklerine göre sıralama değişmektedir. Örneğin 2-9 istihdamlı işyerleri için üçüncü sırada İşletmeci varken, 10 ve daha fazla istihdamlı ve genel toplam işyerleri için Tır-Çekici Şoförü gelmiştir. Bu anlamda 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin Ulaştırma ve Depolama sektörü için genel toplamı yansıttığını söylemek mümkündür.

Tablo 182 Ulaştırma ve Depolama Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Hamurkar	19,0%	Kurye	15,5%	Kurye	9,9%
Ön Muhasebeci	9,5%	Lojistik Elemanı	7,2%	Hamurkar	9,9%
Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes/Otobüs-Tren)	9,5%	Tır-Çekici Şoförü	7,1%	Şoför-Yük Taşıma	8,1%
Diğer Sıhhi Tesisat İşçileri Ve Boru Tesisatçıları	9,5%	Şoför-Yük Taşıma	6,5%	Ön Muhasebeci	5,7%
Diğer Kaynakçılar Ve Pürmüzcüler	9,5%	İmal İşçisi	5,3%	Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes/Otobüs-Tren)	5,0%
Şoför-Yük Taşıma	9,5%	Hostes (Uçak Kabin Memuru)	4,7%	Diğer Sıhhi Tesisat İşçileri Ve Boru Tesisatçıları	4,9%
Manav	4,8%	Depo Sorumlusu	4,5%	Diğer Kaynakçılar Ve Pürmüzcüler	4,9%
Kurye	4,8%	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	3,8%	Lojistik Elemanı	3,5%
Otomotiv Elektrikçisi	4,8%	Pilot	3,8%	Tır-Çekici Şoförü	3,4%
Pişirici (Ekmek)	4,8%	Paketleme İşçisi (El İle)	3,6%	Vinç Operatörü	3,0%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	4,8%	Şoför (Yolcu Taşıma)	2,8%	Forklift Operatörü	2,7%
Forklift Operatörü	4,8%	Ağır Kamyon Şoförü	2,7%	İmal İşçisi	2,6%
Vinç Operatörü	4,8%	Lojistik Operasyon Elemanı	1,9%	Otomotiv Elektrikçisi	2,5%
Genel Toplam	100,0%	Muhasebeci	1,9%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	2,5%
		Makinist-Tren	1,8%	Manav	2,5%
		Ön Muhasebeci	1,6%	Pişirici (Ekmek)	2,5%
		Lojistik Operasyon Sorumlusu	1,4%	Hostes (Uçak Kabin Memuru)	2,3%
		Asfalt İşçisi	1,2%	Depo Sorumlusu	2,2%
		Vinç Operatörü	1,1%	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	1,8%
		Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	0,9%	Pilot	1,8%
Diğer	**0,0%**	**Diğer**	**20,9%**	**Diğer**	**18,5%**
Genel Toplam	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**

Kaynak: İPA 2015

Ulaştırma ve Depolama sektöründe 8 bin 710 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu sayı Türkiye geneli açık iş dağılımının yüzde 3,6'lık diliminin bu sektöre ait olduğunu göstermektedir. Sektörün açık iş oranı ise yüzde 1,5 olarak hesaplanmıştır. Bu oran Türkiye geneli açık iş oranının 1 puan altındadır.

Açık işi olan mesleklere bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerleri için; Hamurkar, Ön Muhasebeci, Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes/Otobüs-Tren), Diğer Sıhhi Tesisat İşçileri Ve Boru Tesisatçıları, Diğer Kaynakçılar Ve Pürmüzcüler; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için; Kurye, Lojistik Elemanı, Tır-Çekici Şoförü, Şoför-Yük Taşıma ve İmal İşçisi meslekleridir.

Açık iş analizine cinsiyet faktörü eklendiğinde; kadınlarda açık iş oranı yüzde 7,4, erkeklerde yüzde 71,8 ve fark etmez seçeneğinde yüzde 20,8'dir. Şu halde Ulaştırma ve Depolama sektöründe açık işte erkeklerin ön planda olduğu söylenebilir.

Tablo 183 Ulaştırma ve Depolama Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	%	Meslek	%	Meslek	%
Şoför-Yük Taşıma	11,3%	Tır-Çekici Şoförü	13,0%	Şoför-Yük Taşıma	11,2%
Kurye	9,9%	Şoför-Yük Taşıma	11,0%	Kurye	9,4%
Pişirici (Ekmek)	5,6%	Kurye	8,4%	Şoför (Yolcu Taşıma)	4,9%
İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)	4,2%	Şoför (Yolcu Taşıma)	6,5%	Pişirici (Ekmek)	4,0%
İnşaat Demiri Bağlama Ustası	4,2%	Pilot	2,8%	Tır-Çekici Şoförü	3,8%
Otomotiv Kaporta Ustası	4,2%	Lojistik Elemanı	2,7%	Otomotiv Kaporta Ustası	3,1%
Şoför (Yolcu Taşıma)	4,2%	Ön Muhasebeci	2,3%	İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)	3,0%
Reyon Görevlisi	2,8%	Ağır Kamyon Şoförü	2,2%	İnşaat Demiri Bağlama Ustası	3,0%
Mobilyacı	2,8%	Vinç Operatörü	2,1%	Muhasebeci	2,4%
Muhasebeci	2,8%	Büro Memuru (Genel)	1,6%	Marangoz	2,3%
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	2,8%	İthalat-İhracat Sorumlusu	1,5%	Ekskavatör(Kazıma Ve Yükleme) Operatörü	2,1%
Marangoz	2,8%	Depo Hamalı	1,4%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	2,0%
Demir Doğramacı	2,8%	Hostes (Uçak Kabin Memuru)	1,4%	Reyon Görevlisi	2,0%
Tur Operatörü	2,8%	Yan Forklift (Reachtruck) Operatörü	1,3%	Mobilyacı	2,0%
Plastik Doğramacı /Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	2,8%	Muhasebeci	1,3%	Plastik Doğramacı /Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	2,0%
İlik-Düğmeci/İlik-Düğme Otomatçı	2,8%	Gümrük Müşavir Yardımcısı	1,2%	Tur Operatörü	2,0%
Ekskavatör(Kazıma Ve Yükleme) Operatörü	2,8%	Makinist-Tren	1,2%	Demir Doğramacı	2,0%
Büro Memuru (Genel)	1,4%	Lojistik Operasyon Elemanı	1,2%	İlik-Düğmeci/İlik-Düğme Otomatçı	2,0%
Sekreter	1,4%	Marangoz	1,2%	Ön Muhasebeci	1,7%
Büro Memuru (İdari İşler)	1,4%	Bilgi İşlem Destek Uzmanı	1,2%	Vinç Operatörü	1,6%
Diğer	**23,9%**	**Diğer**	**34,4%**	**Diğer**	**33,5%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**

Kaynak: İPA 2015

Ulaştırma ve Depolama sektöründe 11 bin 766 işyeri, 21 bin 587 kişilik temininde güçlük çekilen meslek olduğunu bildirmiştir. Bu oran Türkiye geneli temininde güçlük çekilen eleman sayısının yüzde 4,9'luk diliminin bu sektöre ait olduğunu göstermektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerleri için; Şoför-Yük Taşıma, Kurye,Pişirici (Ekmek), İnşaat Kalıpçısı (Ahşap), İnşaat Demiri Bağlama Ustası; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için Tır-Çekici Şoförü, Şoför-Yük Taşıma, Kurye, Şoför (Yolcu Taşıma) ve Pilot meslekleridir.

Temininde güçlük çekilen ilk 20 meslekten yalnızca 5 tanesi aynı zamanda açık işi olan mesleklerdir. Bunlar; Kurye, Şoför-Yük Taşıma, Tır-Çekici Şoförü, Vinç Operatörü ve Pişirici (Ekmek)'dir.

Tablo 184 Ulaştırma ve Depolama Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Şoför (Yolcu Taşıma)	Ekmek Ustası
Şoför-Yük Taşıma	Kasiyer
Tır-Çekici Şoförü	Servis Şoförü (Okul)
Kurye	Gümrük İşletme Meslek Elemanı
Kepçe Operatörü	Depo Hamalı
İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)	Beton Transmikser Operatörü
Lojistik Operasyon Elemanı	Zeytin Toplama İşçisi
İnşaat Demiri Bağlama Ustası	Kurye (İlaç Dağıtım)
Beden İşçisi (İnşaat)	Elektrik-Elektronik Teknolojisi Teknisyeni
Ön Muhasebeci	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Satış Danışmanı	Rehber Öğretmen (Psikolojik Danışman)
Muhasebeci	Hurda Toplayıcısı/Geri Dönüştürülebilir Atık Toplayıcısı
Kamyonet Şoförü	Barkodcu
Otomotiv Kaporta Ustası	Ahşap Mobilya İmalatçısı
Ağır Kamyon Şoförü	Büro Yönetimi Ve Sekreterlik/Büro Yönetimi Ve Yönetici Asistanı

Kaynak: İPA 2015

Ulaştırma ve Depolama sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 10'unun artış beklediği, yüzde 4'ünün ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 238 farklı meslekte 25 bin 516 kişilik istihdam artışı, 33 farklı meslekte ise 887 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 83'ünün 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 17'sinin ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer durum azalış bekleyen işyerlerinde de söz konusudur. Yani azalış bekleyen işyerlerinin yüzde 80'i 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 20'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

Ulaştırma ve Depolama sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 4,4 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 0,7 puan altındadır.

3.8. KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren 77 bin 840 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Söz konusu sektör tüm sektörler içerisinde yüzde 7,7'lik paya sahiptir. Bununla beraber Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektör işyerlerinden yüzde 84,9'u 2-9 istihdamlı işyerlerinden, geri kalan yüzde 15,1'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma sonucunda Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe 707 bin 413 kişinin istihdamda olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışanların yüzde 32,9'u 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışırken, geri kalan yüzde 67,1'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır. Diğer bir deyişle her 3 çalışandan 1'i 2-9 istihdamlı, 2'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde istihdam edilmektedir.

Şekil 45 Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

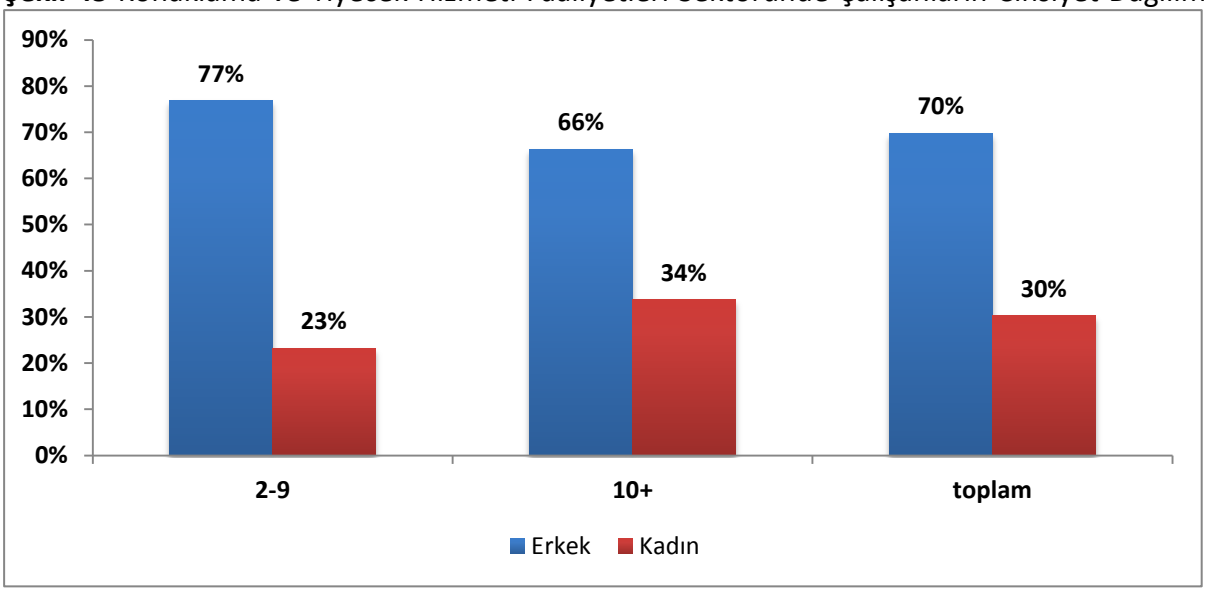

Kaynak: İPA 2015

Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe çalışanların cinsiyet dağılımına bakıldığında; her 3 işyeri büyüklüğü için de dağılımın farklı olduğu görülmektedir. Genel toplam Türkiye verileri ile kıyaslandığında; kadın istihdamı bu sektör için Türkiye geneli oranından 4 puan altta, erkek istihdamı ise 4 puan üsttedir.

Tablo 185 Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Sektöründe En Çok Açık İş Olan Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Garson (Servis Elemanı)	37,5%	Garson (Servis Elemanı)	30,3%	Garson (Servis Elemanı)	34,1%
Aşçı Yardımcısı	7,8%	Servis Komisi	9,0%	Bulaşıkçı (Stevard)	7,2%
Bulaşıkçı (Stevard)	7,8%	Bulaşıkçı (Stevard)	6,5%	Aşçı Yardımcısı	6,2%
Motorsikletli Kurye	6,3%	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	4,5%	Servis Komisi	5,9%
Kurye	4,7%	Aşçı Yardımcısı	4,4%	Motorsikletli Kurye	4,1%
Temizlik Görevlisi	4,7%	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	3,9%	Aşçı	3,4%
Aşçı	3,1%	Aşçı	3,8%	Temizlik Görevlisi	3,2%
Servis Komisi	3,1%	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	3,1%	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	3,0%
Dondurma Satış Elemanı	3,1%	Oda Görevlisi-Turizm	2,9%	Kurye	2,9%
Paket Teslim Elemanı (Yaya)	3,1%	Meydancı	2,2%	Döner Ustası	1,9%
Döner Ustası	3,1%	Satış Danışmanı	2,2%	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	1,9%
Mutfak Görevlisi	3,1%	Barmen-Barmaid	1,7%	Mutfak Görevlisi	1,8%
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	1,6%	Motorsikletli Kurye	1,6%	Paket Teslim Elemanı (Yaya)	1,8%
Kebap Ustası	1,6%	Temizlik Görevlisi	1,5%	Dondurma Satış Elemanı	1,7%
Şef Garson	1,6%	Bagaj Taşıyıcısı (Bellboy)	1,5%	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	1,5%
Yiyecek Servis Tezgahı Çalışanı	1,6%	Genel Alan Temizleme Ve Düzenleme Görevlisi / Meydancı (Otel)	1,4%	Kasiyer	1,4%
Kasiyer	1,6%	Kasiyer	1,2%	Oda Görevlisi-Turizm	1,4%
Büro İşçisi	1,6%	Kurye	1,0%	Kebap Ustası	1,1%
Gözleme Ustası	1,6%	Yemek Dağıtım Elemanı (Kepçeci)	0,9%	Meydancı	1,0%
Muhasebeci	1,6%	Bar Servis Elemanı	0,8%	Satış Danışmanı	1,0%
Diğer	**0,0%**	**Diğer**	**15,7%**	**Diğer**	**13,6%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe 20 bin 995 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu sayı Türkiye geneli açık iş dağılımının yüzde 8,7'sinin bu sektöre ait olduğunu göstermektedir. Açık iş oranı ise yüzde 2,9 olarak hesaplanmıştır. Bu oran Türkiye geneli açık iş oranından 0,4 puan daha fazladır.

Açık işi en çok olan mesleklere bakıldığında; her 3 işyeri büyüklüğü için de ilk sıradaki meslek Garson (Servis Elemanı)'dur. İkinci sıradan itibaren farklılaşma başlamakta olup sırasıyla şu şekildedir; 2-9 istihdamlı işyerleri için Aşçı Yardımcısı, Bulaşıkçı (Stevard), Motorsikletli Kurye, Kurye;

10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise Servis Komisi, Bulaşıkçı (Stevard), Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı) ve Aşçı Yardımcısı meslekleridir.

Açık iş analizine cinsiyet bazında bakıldığında; kadınlarda açık iş oranı yüzde 18, erkeklerde yüzde 31 ve fark etmez seçeneğinde ise yüzde 51 oranında gerçekleşmiştir. Fark etmez seçeneğinin diğerlerine nazaran yüksek çıkması Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe cinsiyet farklılaşmasının olmadığını göstermektedir.

Tablo 186 Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Garson (Servis Elemanı)	32,8%	Garson (Servis Elemanı)	30,8%	Garson (Servis Elemanı)	32,1%
Aşçı	15,6%	Aşçı	7,5%	Aşçı	12,5%
Kurye	3,9%	Bulaşıkçı (Stevard)	7,4%	Bulaşıkçı (Stevard)	5,2%
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	3,9%	Servis Komisi	5,9%	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	3,3%
Pide Ustası	3,9%	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	5,5%	Servis Komisi	3,2%
Bulaşıkçı (Stevard)	3,9%	Oda Görevlisi-Turizm	3,6%	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	3,1%
Usta Öğretici (Pastacılık, Tatlıcılık Ve Şekerlemecilik)	3,1%	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	3,4%	Motorsikletli Kurye	3,1%
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	3,1%	Motorsikletli Kurye	2,9%	Pide Ustası	3,0%
Motorsikletli Kurye	3,1%	Aşçı Yardımcısı	2,5%	Kurye	2,7%
Aşçı Yardımcısı	2,3%	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	2,3%	Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	2,4%
Kuyumcu-Altın Ve Gümüş İşleme	2,3%	Genel Alan Temizleme Ve Düzenleme Görevlisi / Meydancı (Otel)	2,0%	Aşçı Yardımcısı	2,4%
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	1,6%	Satış Danışmanı	1,7%	Usta Öğretici (Pastacılık, Tatlıcılık Ve Şekerlemecilik)	1,9%
Kebap Ustası	1,6%	Kebap Ustası	1,4%	Oda Görevlisi-Turizm	1,9%
Servis Komisi	1,6%	Pide Ustası	1,4%	Kebap Ustası	1,5%
Dondurma Satış Elemanı	1,6%	Döner Ustası	1,4%	Kuyumcu-Altın Ve Gümüş İşleme	1,4%
Börekçi-Dükkan Sahibi	1,6%	Meydancı	1,4%	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	1,3%
Pazarlamacı	1,6%	Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	1,4%	Satış Danışmanı	1,1%
Alakart Aşçısı	0,8%	Temizlik Görevlisi	1,0%	Pazarlamacı	1,0%
Barmen-Barmaid	0,8%	Barmen-Barmaid	1,0%	Dondurma Satış Elemanı	1,0%
Çay Servis Elemanı (Askıcı)	0,8%	Kasiyer	0,9%	Börekçi-Dükkan Sahibi	1,0%
Diğer	**10,2%**	**Diğer**	**14,5%**	**Diğer**	**14,9%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0 %**

Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe 17 bin 150 işyeri 35 bin 919 kişilik temininde güçlük çekilen meslek olduğunu belirtmiştir. Bu oran Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 8,1'inin bu sektöre ait olduğunu göstermektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerleri için Garson (Servis Elemanı), Aşçı, Kurye, Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi, Pide Ustası;10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise Garson (Servis Elemanı), Aşçı, Bulaşıkçı (Stevard), Servis Komisi, Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı) meslekleridir.

Temininde güçlük çekilen ilk 20 meslekten 13 tanesi aynı zamanda açık işi olan mesleklerdir. Şöyle ki bunlar; Garson (Servis Elemanı), Bulaşıkçı (Stevard), Servis Komisi, Motorsikletli Kurye, Aşçı, Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı), Kurye, Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı, Dondurma Satış Elemanı, Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi, Oda Görevlisi-Turizm, Kebap Ustası ve Satış Danışmanı meslekleridir.

Tablo 187 Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Garson (Servis Elemanı)	Düz Dikiş Makineci
Aşçı	Kuyumcu-Altın Ve Gümüş İşleme
Pide Ustası	Ekmek Satış Elemanı
Aşçı Yardımcısı	Satış Görevlisi
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller
Servis Komisi	Satış Danışmanı
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	Makineci (Dikiş)
Temizlik Görevlisi	Diğer Hizmet Müdürleri
Bulaşıkçı (Stevard)	Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi
Oda Görevlisi-Turizm	Sekreter
Mutfak Görevlisi	Parke Döşeyicisi
Güvenlik Görevlisi	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim
Kurye	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim
Kantin Garsonu	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Motorsikletli Kurye	Gıda Teknikeri

Kaynak: İPA 2015

Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 14'ünün artış, yüzde 3'ünün ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 192 farklı meslekte 74 bin 961 kişilik istihdam artışı, 38 farklı meslekte ise 2 bin 210 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 82'sinin 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 18'inin ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer durum azalış bekleyen işyerlerinde de söz konusudur. Yani azalış bekleyen işyerlerinin yüzde 87'si 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 13'ü ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 5,1 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasıyla aynıdır.

3.9.BİLGİ VE İLETİŞİM SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında Bilgi ve İletişim sektöründe faaliyet gösteren 11 bin 392 işyeri için bilgi derlenmiştir. Tüm sektörler arasında yüzde 1,1'lik paya sahiptir. Sektör kapsamındaki işyerlerinin yüzde 77,5'i 2-9 istihdamlı işyerlerinden, yüzde 22,5'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma kapsamında 135 bin 877 kişinin bu sektörde istihdam edildiği tespit edilmiş olup, bunların yüzde 27,1'i 2-9 istihdamlı işyerlerinde, yüzde 72,9'u ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır. Şu halde sektördeki her 4 çalışandan 3'ünün 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalıştığını söylemek mümkündür.

Şekil 46 Bilgi ve İletişim Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

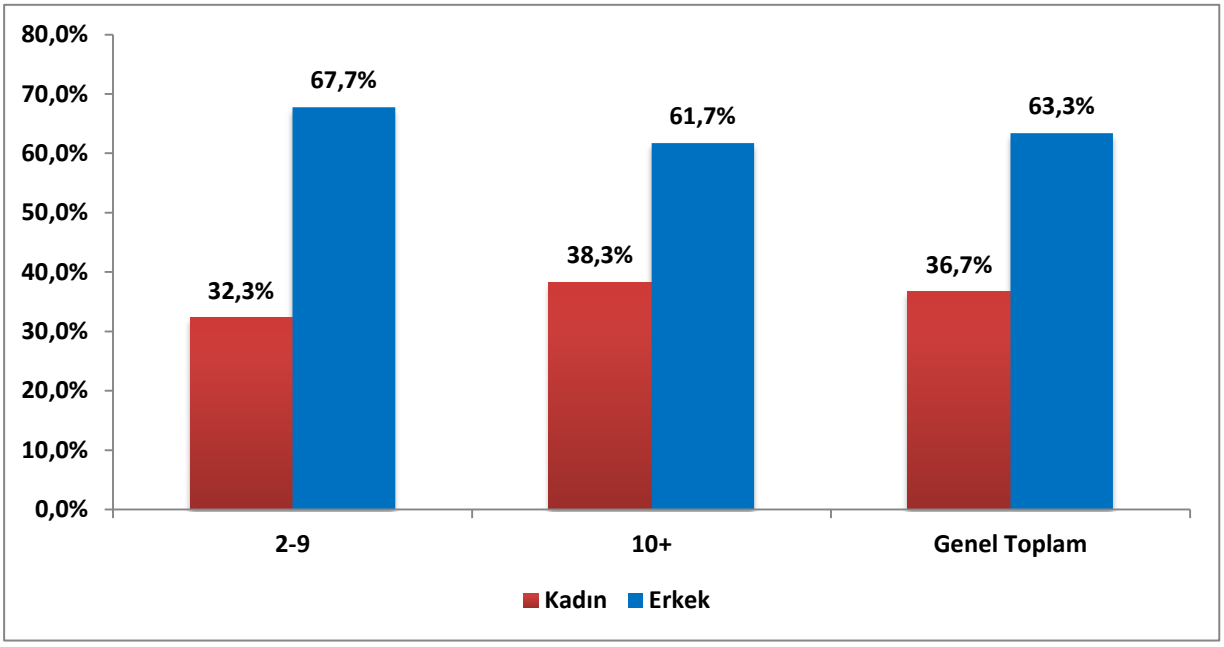

Kaynak: İPA 2015

Sektörde çalışanların cinsiyet dağılımı incelendiğinde; işyeri büyüklükleri ne olursa olsun erkeklerin kadınlardan daha yüksek oranda çalıştığını görmek mümkündür. Diğer bir deyişle her 3

çalışandan 2'si erkek, 1'i kadındır. Her 3 büyüklük Türkiye geneli ile kıyaslandığında 2-9 istihdamlı işyerlerinde yüzde 8, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 10 ve genel toplamda ise yine yüzde 10 puan daha fazla kadın istihdamı mevcuttur.

Tablo 188 Bilgi ve İletişim Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Müşteri Temsilcisi	8,0%	Yazılım Mühendisi	5,4%	Müşteri Temsilcisi	5,9%
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	6,9%	Satış Danışmanı	4,8%	Bilgisayar Mühendisi	5,4%
Bilgisayar Mühendisi	6,7%	İşletmeci	3,8%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	5,2%
Satış Danışmanı	3,9%	Muhasebeci	3,2%	Satış Danışmanı	4,2%
Büro Memuru (Genel)	3,0%	Sekreter	3,1%	Yazılım Mühendisi	3,2%
Finans Uzmanı	2,7%	Büro Memuru (Genel)	2,6%	Büro Memuru (Genel)	2,9%
Yazılım Mühendisi	2,4%	Muhabir	2,6%	Yazılım Geliştiricisi	2,2%
Yazılım Geliştiricisi	2,3%	Temizlik Görevlisi	2,1%	Finans Uzmanı	2,0%
Borsa Ve Finans Meslek Elemanı	2,1%	Bilgisayar Mühendisi	1,9%	Muhasebeci	1,8%
Yazılım Destek Uzmanı	1,9%	Yazılım Geliştiricisi	1,7%	Borsa Ve Finans Meslek Elemanı	1,6%
Muhasebeci	1,3%	Lojistik Elemanı	1,6%	Yazılım Destek Uzmanı	1,5%
Bilgisayar Operatörü	1,3%	Yazılım Tasarımcısı	1,6%	Muhabir	1,5%
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	1,2%	Şoför-Yük Taşıma	1,5%	Sekreter	1,4%
Pazarlamacı	1,2%	Gazete Dağıtıcısı	1,2%	İşletmeci	1,2%
Muhabir	1,1%	Büro İşçisi	1,2%	Pazarlamacı	1,2%
Bilgi İşlem Destek Uzmanı	1,1%	Pazarlamacı	1,2%	Temizlik Görevlisi	1,1%
Kameraman	1,0%	Garson (Servis Elemanı)	1,1%	Yazılım Tasarımcısı	1,1%
Bilgisayar Programcısı	1,0%	Editör-Gazete, Dergi Vb.	1,1%	Bilgisayar Operatörü	1,0%
Yazılım Tasarımcısı	0,9%	Elektrik Teknisyeni-Yüksek Voltaj	1,1%	Bilgisayar Programcısı	1,0%
Temizlik Görevlisi	0,8%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	1,1%	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	0,9%
Diğer	**49,0%**	**Diğer**	**56,2%**	**Diğer**	**53,7%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Bilgi ve İletişim sektöründe en fazla çalışılan meslekler incelendiğinde; işyeri büyüklüklerine göre en fazla çalışılan mesleğin değiştiği görülmektedir. Şöyle ki 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde sırasıyla Müşteri Temsilcisi, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Bilgisayar Mühendisi, Satış Danışmanı ve Büro Memuru (Genel) en çok çalışılan ilk 5 meslek iken; 2-9 istihdamlı işyerlerinde sırasıyla Yazılım Mühendisi, Satış Danışmanı, İşletmeci, Muhasebeci ve Sekreter meslekleri en çok çalışılan ilk 5 meslektir.

Tablo 189 Bilgi ve İletişim Sektöründe En Çok Açık İşi Olan Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Teknik Satış Temsilcisi	12,5%	Eğlence Hizmetleri	24,1%	Eğlence Hizmetleri	17,9%
Yazılım Mühendisi	10,0%	Dans Sanatçısı	12,0%	Dans Sanatçısı	8,9%
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	9,8%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilci	6,0%	Yazılım Mühendisi	7,1%
Satış Danışmanı	9,3%	Yazılım Mühendisi	6,0%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	7,0%
Müşteri Temsilcisi	8,4%	Montajcı (Kurgucu)	6,0%	Montajcı (Kurgucu)	4,5%
Yazılım Geliştiricisi	8,4%	Radyo Ve Televizyon Teknolojisi Teknikeri	6,0%	Radyo Ve Televizyon Teknolojisi Teknikeri	4,5%
Sosyal Medya Uzmanı	4,1%	Bilgisayar Mühendisi	3,6%	Bilgisayar Mühendisi	3,5%
İşletme Elektrik Bakm Onarımcı	4,1%	Yazılım Destek Uzmanı	3,6%	Teknik Satış Temsilcisi	3,2%
Bilgisayar Mühendisi	3,1%	Sekreter	2,4%	Yazılım Destek Uzmanı	2,9%
Diğer Mühendisler	2,1%	Donanım Geliştirme Uzmanı	2,4%	Satış Danışmanı	2,4%
Satış Müdürü	2,1%	Grafik Tasarımcısı	2,4%	Müşteri Temsilcisi	2,2%
Bilgi Teknoloji Danışmanı	1,4%	Akrobat	2,4%	Yazılım Geliştiricisi	2,2%
Yazılım Tasarımcı	1,3%	Güvenlik Sistemleri Montaj	2,4%	Grafik Tasarımcısı	1,9%
Endüstri Mühendisi	1,1%	Bilgisayar Teknolojisi Teknikeri	2,4%	Bilgisayar Teknolojisi Teknikeri	1,8%
Medikal Muhasebe Elemanı	1,0%	Ön Muhasebeci	1,2%	Sekreter	1,8%
Çaycı	1,0%	Kasiyer	1,2%	Donanım Geliştirme Uzmanı	1,8%
Pazar Araştırma Analisti	1,0%	Büro İşçisi	1,2%	Akrobat	1,8%
Büro Yönetimi Ve Sekreterlik	1,0%	Çaycı	1,2%	Güvenlik Sistem Montaj	1,8%
Uluslararası Satış Elemanı	1,0%	Bilgisayar Programcısı	1,2%	Çaycı	1,2%
Yazılım Proje Yöneticisi (Özel Sektör)	1,0%	Web Programcısı	1,2%	Büro Yönetimi Ve Sekreterlik	1,2%
Diğer	**16,1%**	**Diğer**	**10,8%**	**Diğer**	**20,7%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**

Kaynak: İPA 2015

Bilgi ve İletişim sektöründe 4 bin 454 kişilik açık iş mevcuttur. Türkiye genelindeki açık işlerin yüzde 1,8'i bu sektördedir. 135 bin 838 çalışanı olan bu sektörün açık iş oranı ise yüzde 3,2 olarak hesaplanmıştır.

Açık işi en çok olan meslekler incelendiğinde; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde Teknik Satış Temsilcisi, Yazılım Mühendisi, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Satış Danışmanı ve Müşteri Temsilcisi açık işi en çok olan ilk 5 meslek olarak sıralanmıştır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise Eğlence Hizmetleri, Dans Sanatçısı, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilci, Yazılım Mühendisi, Montajcı (Kurgucu) ve Radyo Ve Televizyon Teknolojisi Teknikeri meslekleri açık işi en çok olan ilk 5 meslek olarak sıralanmıştır.

Açık iş analizine cinsiyet bazlı bakıldığında; fark etmez seçeneğinin yüzde 72 olarak kadın ve erkek seçeneklerinden oldukça yüksek çıkması, bu sektör için cinsiyet farklılaşmasının olmadığını göstermektedir.

Tablo 190 Bilgi ve İletişim Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	13,8%	Bilgisayar Programcısı	7,5%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	7,7%
Bilgisayar Mühendisi	13,0%	Yazılım Geliştiricisi	6,6%	Bilgisayar Mühendisi	6,8%
Yazılım Mühendisi	11,3%	Yazılım Destek Uzmanı	6,6%	Yazılım Mühendisi	6,2%
Müşteri Temsilcisi	10,3%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	4,7%	Bilgisayar Programcısı	5,9%
Teknik Satış Temsilcisi	7,4%	Radyo Ve Televizyon Spikeri	4,7%	Yazılım Geliştiricisi	5,6%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	6,8%	Bilgisayar Mühendisi	3,8%	Yazılım Destek Uzmanı	4,8%
Satış Danışmanı	3,9%	Yazılım Mühendisi	3,8%	Müşteri Temsilcisi	3,4%
Yazılım Geliştiricisi	3,4%	Dans Sanatçısı	3,8%	Radyo Ve Televizyon Spikeri	3,3%
Bilgisayar Yazılım Teknisyeni	2,9%	Grafiker	2,8%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,8%
Bilgisayar Programcısı	2,3%	Haber Editörü	2,8%	Dans Sanatçısı	2,5%
Pazarlamacı	2,0%	Editör-Gazete, Dergi Vb.	2,8%	Grafiker	2,4%
Muhabir	1,7%	Reklamcı	2,8%	Teknik Satış Temsilcisi	2,4%
Kameraman	1,6%	Büro Makineleri Teknik Servis Teknisyeni	2,8%	Reklamcı	2,0%
Grafiker	1,6%	Teknik Servis Elemanı	2,8%	Teknik Servis Elemanı	2,0%
Yazılım Tasarımcısı	1,2%	Elektrik-Elektronik Teknisyeni	2,8%	Elektrik-Elektronik Teknisyeni	1,9%
Yazılım Destek Uzmanı	1,1%	Elektrik Ve Elektronik Malzemeleri Satış Elemanı	1,9%	Pazarlamacı	1,9%
Aktivasyon Görevlisi	0,7%	Güvenlik Sistemleri Satış Elemanı	1,9%	Haber Editörü	1,9%
Genel Yayın Yönetmeni	0,6%	Gazete Dağıtıcısı	1,9%	Editör-Gazete, Dergi Vb.	1,9%
Haberleşme Sistemleri Teknisyeni Telekomünikasyon Teknisyeni	0,6%	Sistem Tasarımcısı (Bt)	1,9%	Büro Makineleri Teknik Servis Teknisyeni	1,9%
Uluslararası Satış Elemanı	0,6%	Yönetim Bilişim Sistemleri Uzmanı	1,9%	Bilgisayar Yazılım Teknisyeni	1,6%
Diğer	13,2%	**Diğer**	**29,2%**	**Diğer**	**31,1%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Bilgi ve İletişim sektöründe 2 bin 764 işyeri, 6 bin 247 kişilik temininde güçlük çekilen meslek olduğunu belirtmiştir.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde sırasıyla Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Bilgisayar Mühendisi, Yazılım Mühendisi, Müşteri Temsilcisi ve Teknik Satış Temsilcisi ilk 5 meslek olarak karşımıza çıkmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise Bilgisayar Programcısı, Yazılım Geliştiricisi, Yazılım Destek Uzmanı, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Radyo Ve Televizyon Spikeri sırasıyla en çok temininde güçlük çekilen ilk 5 meslek olmuştur.

Bilgi ve İletişim sektöründe temininde en çok güçlük çekilen ilk 20 meslekten 7 tanesinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu meslekler sırasıyla; Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Bilgisayar Mühendisi, Yazılım Mühendisi, Yazılım Geliştiricisi, Yazılım Destek Uzmanı, Teknik Satış Temsilcisi ve Müşteri Temsilcisi'dir.

Tablo 191 Bilgi ve İletişim Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Yazılım Mühendisi	Büro Memuru (Genel)
Yazılım Ve Veri Tabanı Uzmanı	Pizza Ustası
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çevirmen/Tercüman
Bilgisayar Mühendisi	Yönetici (Bilgi İşlem)
Yazılım Destek Uzmanı	Elektronik Haberleşme (Telekomünikasyon) Teknikeri
Reklamcı	Yazılım Tasarımcısı
Satış Danışmanı	Şoför (Yolcu Taşıma)
Pazarlamacı	Beden İşçisi (Genel)
Web Tasarımcısı	Matbaa İşçisi (Baskı Sonrası)
Tiyatro Oyuncusu	Matbaa İşçisi
Satış Temsilcisi / Plasiyer	Sesçi
Yazılım Geliştiricisi	Elektrik Mühendisi
Arşivci	Ekonomist (İktisatçı)
Metin Yazarı	Veri Giriş Kontrol İşletmeni
Editör-Gazete, Dergi Vb.	Büro İşçisi

Kaynak: İPA 2015

Bilgi ve İletişim sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 18,3'ünün istihdamda artış, yüzde 4,6'sının ise istihdamda azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 127 meslekte, 20 bin 461 kişilik artış; 21 meslekte ise 337 kişilik azalış beklenmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 80,1'i 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 19,9'u ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir. Benzer şekilde azalış bekleyen işyerlerinin ise yüzde 82,9'u 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 17,1'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Bilgi ve İletişim sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 7,3 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 2,2 puan üzerindedir.

3.10.FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren 12 bin 980 işyeri için bilgi derlenmiştir. Söz konusu sektör tüm sektörler arasında yüzde 1,3'lük paya sahiptir. Sektör kapsamındaki işyerlerinin yüzde 90'ı 2-9 istihdamlı, yüzde 10'u ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma kapsamında 287 bin 885 kişinin bu sektörde istihdam edildiği tespit edilmiş olup, bunlardan yüzde 16,3'ü 2-9 istihdamlı, yüzde 83,7'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır. Şu halde sektördeki her 5 çalışandan 4'ünün 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalıştığını söylemek mümkündür.

Şekil 47 Finans ve Sigorta Faaliyetleri Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

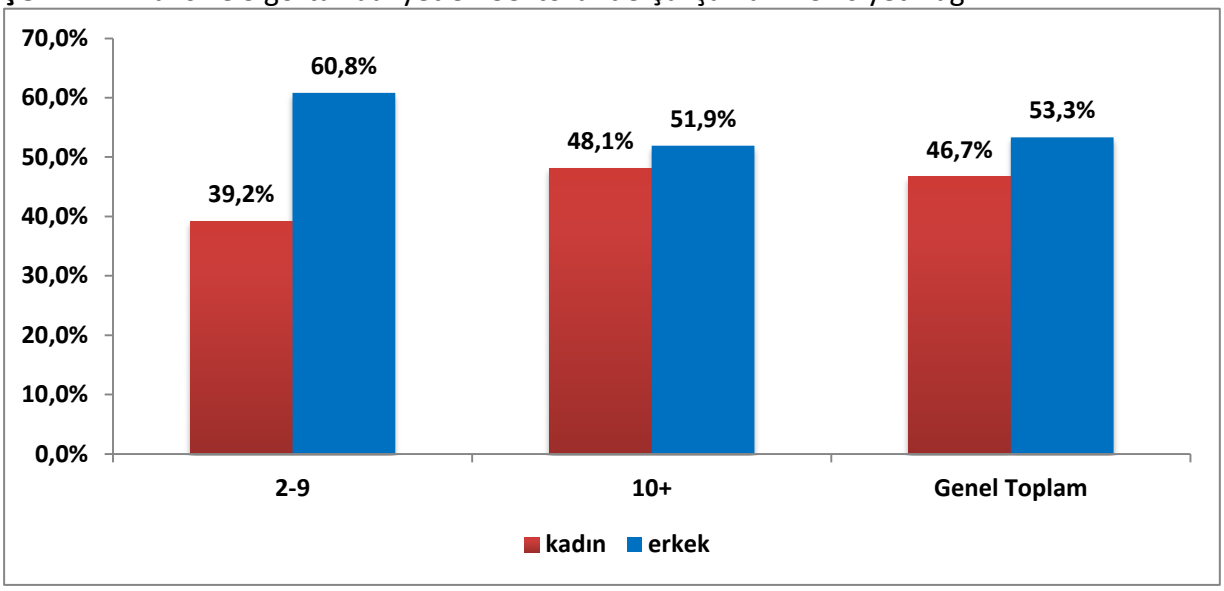

Kaynak: İPA 2015

Sektörde çalışanlar cinsiyet bazında incelendiğinde; 2-9 ve 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde farklı bir dağılımın gerçekleştiği görülmektedir. Şöyle ki 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışan her 3 kişiden 1'i kadın iken, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise çalışan her 2 kişiden 1'nin kadın çalışan olduğu görülmektedir. Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe genelde kadın istihdamında Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde 16 puan, 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise 20 puan olmak üzere kadın istihdamı, Türkiye geneli oranının oldukça üzerindedir.

Tablo 192 Finans ve Sigorta Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Bankacılık Ve Sigortacılık Meslek Elemanı	63,1%	Sigortacılık Meslek Elemanı	23,6%	Bankacılık Ve Sigortacılık Meslek Elemanı	52,9%
Sigortacılık Meslek Elemanı	2,7%	Büro Memuru (Genel)	7,1%	Sigortacılık Meslek Elemanı	6,1%
Pazarlama Uzmanı	2,7%	Sigorta Teknik Personel	5,8%	Pazarlama Uzmanı	2,4%
Operasyon Yetkilisi (Banka)	2,5%	Şoför (Yolcu Taşıma)	5,2%	Operasyon Yetkilisi (Banka)	2,1%
Pazarlama Yetkilisi (Banka)	1,9%	Yönetici-Sigorta	4,1%	Sigorta Satış Temsilcisi-Sağlık, Hayat	1,8%
Banka Gişe Yetkilisi	1,7%	Sigorta Satış Temsilcisi-Sağlık, Hayat	3,5%	Büro Memuru (Genel)	1,7%
Sigorta Satış Temsilcisi-Sağlık, Hayat	1,4%	Temizlik Görevlisi	2,9%	Pazarlama Yetkilisi (Banka)	1,6%
Bankacılık Meslek Elemanı	1,3%	İşletmeci	2,9%	Banka Gişe Yetkilisi	1,4%
İdari İşler Uzmanı	1,3%	Diğer Veznedarlar Ve İlgili Personel	2,5%	Sigorta Teknik Personel	1,3%
Ekonomist-Uzman	1,3%	Büro İşçisi	2,5%	Yönetici-Sigorta	1,1%
Güvenlik Görevlisi (Banka)	1,1%	Pazarlamacı	2,5%	Bankacılık Meslek Elemanı	1,1%
Yönetici-Endüstriyel İlişkiler Ve Personel İşleri	0,9%	Şoför-Yük Taşıma	2,4%	İdari İşler Uzmanı	1,1%
Bölge Müdürü-Özel Sektör	0,9%	Döviz Alım Satım Elemanı	2,1%	Ekonomist-Uzman	1,1%
Müdür Yardımcısı	0,7%	Kasiyer	2,0%	Güvenlik Görevlisi (Banka)	0,9%
Büro Memuru (Genel)	0,7%	Satış Danışmanı	1,8%	Şoför (Yolcu Taşıma)	0,9%
Operasyon Yöneticisi	0,6%	Muhasebeci	1,6%	Yönetici-Endüstriyel İlişkiler Ve Personel İşleri	0,8%
Müşteri Temsilcisi	0,6%	Raportör	1,6%	Bölge Müdürü-Özel Sektör	0,8%
Bireysel Emeklilik Aracısı	0,6%	İnşaat Ustası	1,3%	Müdür Yardımcısı	0,6%
Yönetici-Sigorta	0,6%	Motorsikletli Kurye	1,3%	Muhasebeci	0,6%
Sigorta Aracısı	0,4%	Diğer Özel Sektör Genel Müdürler	1,2%	Büro İşçisi	0,6%
Diğer	**12,9%**	**Diğer**	**22,1%**	**Diğer**	**19,1%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe çalışan sayısının en çok olduğu meslekler incelendiğinde; her 3 büyüklük için de en çok çalışılan ilk mesleğin oransal olarak diğer mesleklerden oldukça fazla olduğu göze çarpmaktadır. Bu durum bu mesleklerde yığılma olduğunu göstermektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için Bankacılık Ve Sigortacılık Meslek Elemanı, 2-9 istihdamlı işyerleri için Sigortacılık Meslek Elemanı ve genel toplamda ise yine Bankacılık Ve Sigortacılık Meslek Eleman mesleği karşımıza çıkmaktadır. Yine dikkat çeken başka bir durum da Sigortacılık Meslek Elemanı mesleğinin her 3 büyüklük için de en çok çalışılan ilk 2 meslekten biri olmasıdır.

Tablo 193 Finans ve Sigorta Faaliyetleri Sektöründe En Çok Açık İşi Olan Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	%	Meslekler	%	Meslekler	%
Direkt Satış Uzmanı (Banka)	21,3%	Sigortacılık Meslek Elemanı	45,7%	Sigortacılık Meslek Elemanı	30,1%
Sigorta Satış Temsilcisi-Sağlık, Hayat	16,2%	Raportör	11,4%	Direkt Satış Uzmanı (Banka)	8,7%
Döviz Alım Satım Elemanı	9,7%	Büro Memuru (Genel)	8,6%	Büro Memuru (Genel)	7,1%
Sigortacılık Meslek Elemanı	7,3%	Ön Muhasebeci	5,7%	Raportör	6,8%
Bireysel Emeklilik Aracısı	5,1%	Bireysel Emeklilik Aracısı	5,7%	Sigorta Satış Temsilcisi-Sağlık, Hayat	6,6%
Büro Memuru (Genel)	5,0%	Cilt Bakım Ve Güzellik Meslek Elemanı	2,9%	Bireysel Emeklilik Aracısı	5,5%
Operasyon Yetkilisi (Banka)	4,8%	Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	2,9%	Döviz Alım Satım Elemanı	3,9%
Bilgisayar Mühendisi	4,8%	Bayan Kuaförü	2,9%	Ön Muhasebeci	3,5%
Uzman Yardımcısı (Genel)	4,8%	Satış Danışmanı	2,9%	Operasyon Yetkilisi (Banka)	2,0%
Bilgi İşlem Destek Uzmanı	2,9%	Muhasebeci	2,9%	Bilgisayar Mühendisi	2,0%
Yazılım Mühendisi	1,9%	Büro Yönetimi Ve Sekreterlik	2,9%	Uzman Yardımcısı (Genel)	2,0%
İş Güvenliği Uzmanı (Az Tehlikeli Sınıf-C)	1,9%	Elementer Sigorta Temsilcisi	2,9%	Muhasebeci	1,8%
Pazarlama Yetkilisi (Banka)	1,0%	Sigorta Teknik Personel	2,9%	Satış Danışmanı	1,7%
Sistem Analisti (Bt)	1,0%			Cilt Bakım Ve Güzellik Meslek Elemanı	1,7%
Sistem Uzmanı	1,0%			Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	1,7%
Avukat	1,0%			Bayan Kuaförü	1,7%
Ekonomist-Uzman	1,0%			Büro Yönetimi Ve Sekreterlik	1,7%
Kredi Analisti (Banka)	1,0%			Elementer Sigorta Temsilcisi	1,7%
İnsan Kaynakları Uzmanı	1,0%			Sigorta Teknik Personel	1,7%
Dış Ticaret Uzmanı	1,0%			Bilgi İşlem Destek Uzmanı	1,2%
Diğer	**6,5%**	**Diğer**	**0,0%**	**Diğer**	**7,1%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe 2 bin 121 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Türkiye geneli açık işlerin dağılımında yüzde 0,9'luk dilim bu sektöre aittir. 287 bin 885 kişinin çalıştığı sektörde açık iş oranı yüzde 0,7 ile Türkiye geneli açık iş oranının yaklaşık 2 puan aşağısındadır.

Açık işi en çok olan mesleklere bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için sırasıyla; Direkt Satış Uzmanı (Banka), Sigorta Satış Temsilcisi-Sağlık, Hayat, Döviz Alım Satım Elemanı,

Sigortacılık Meslek Elemanı ve Bireysel Emeklilik Aracısı; 2-9 istihdamlı işyerleri içinse; Sigortacılık Meslek Elemanı, Raportör, Büro Memuru (Genel), Ön Muhasebeci ve Bireysel Emeklilik Aracısı meslekleri ilk 5 sırada yer almaktadır.

Açık işte cinsiyet bazlı değerlendirme yapıldığında; fark etmez seçeneğinin yüzde 64 oranı ile diğer seçeneklerden yüksek çıkması, bu sektörde cinsiyet farklılaşmasının olmadığını göstermektedir.

Tablo 194 Finans ve Sigorta Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Sigortacılık Meslek Elemanı	29,2%	Sigortacılık Meslek Elemanı	60,2%	Sigortacılık Meslek Elemanı	56,3%
Sigorta Satış Temsilcisi-Sağlık, Hayat	8,9%	Raportör	9,7%	Raportör	8,6%
Bilet Satış Elemanı (Uçak)	8,7%	Bireysel Emeklilik Aracısı	7,5%	Bireysel Emeklilik Aracısı	6,7%
Sigorta Eksperi	7,4%	Sigorta Teknik Personel	4,3%	Sigorta Teknik Personel	4,0%
Yazılım Mühendisi	5,2%	Bankacılık Ve Sigortacılık Meslek Elemanı	3,2%	Sigorta Satış Temsilcisi-Sağlık, Hayat	3,9%
Bilgi Teknoloji Danışmanı	3,5%	Sigorta Satış Temsilcisi-Sağlık, Hayat	3,2%	Bankacılık Ve Sigortacılık Meslek Elemanı	3,1%
Temizlik Görevlisi	3,4%	Büro Memuru (Genel)	2,2%	Pazarlamacı	2,2%
Sigorta Memuru	3,2%	Muhasebeci	2,2%	Muhasebeci	2,0%
Pazarlamacı	2,8%	Bilgisayar Operatörü	2,2%	Büro Memuru (Genel)	1,9%
Bankacılık Ve Sigortacılık Meslek Elemanı	2,1%	Pazarlamacı	2,2%	Bilgisayar Operatörü	1,9%
Sigorta Teknik Personel	2,1%	Sigorta Memuru	1,1%	Sigorta Memuru	1,3%
İş Güvenliği Uzmanı (Çok Tehlikeli Sınıf-A)	1,7%	Elementer Sigorta Temsilcisi	1,1%	Bilet Satış Elemanı (Uçak)	1,1%
İş Güvenliği Uzmanı (Tehlikeli Sınıf-B)	1,7%	İdari Ve Mali İşler Müdürü	1,1%	Elementer Sigorta Temsilcisi	0,9%
Borsa Ve Finans Meslek Elemanı	1,7%			İdari Ve Mali İşler Müdürü	0,9%
Müşteri Temsilcisi	1,7%			Sigorta Eksperi	0,9%
Turizm Danışma Elemanı	1,5%			Yazılım Mühendisi	0,7%
Garson (Servis Elemanı)	1,5%			Bilgi Teknoloji Danışmanı	0,4%
Muhasebeci	1,3%			Temizlik Görevlisi	0,4%
Raportör	0,9%			İş Güvenliği Uzmanı (Çok Tehlikeli Sınıf-A)	0,2%
Sigorta Eksperi (Motorlu Kara Taşıtları-Kaza)	0,9%			İş Güvenliği Uzmanı (Tehlikeli Sınıf-B)	0,2%
Diğer	10,6%	**Diğer**	**0,0%**	**Diğer**	**2,1%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründeki tüm işyerlerinin yüzde 16'sı olan 2 bin 72 işyeri, 5 bin 246 kişinin temininde güçlük çekildiğini belirtmiştir. Bu sayı Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen kişi sayısının yüzde 1'ine tekabül etmektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde; Sigortacılık Meslek Elemanı, Sigorta Satış Temsilcisi-Sağlık, Hayat, Bilet Satış Elemanı (Uçak), Sigorta Eksperi ve Yazılım Mühendisi meslekleri ilk 5 sırada yer alırken; 2-9 istihdamlı işyerlerinde Sigortacılık Meslek Elemanı, Raportör, Bireysel Emeklilik Aracısı, Sigorta Teknik Personel ve Bankacılık Ve Sigortacılık Meslek Elemanı meslekleri ilk 5 sırada yer alan temininde güçlük çekilen meslekler olarak sıralanmaktadır.

En fazla açık işi olan ilk 20 meslek ile temininde en fazla güçlük çekilen ilk 20 meslekten 9 tanesi ortaktır. Bu meslekler; Sigortacılık Meslek Elemanı, Büro Memuru (Genel), Raportör, Sigorta Satış Temsilcisi-Sağlık, Hayat, Bireysel Emeklilik Aracısı, Muhasebeci, Elementer Sigorta Temsilcisi ve Sigorta Teknik Personel meslekleridir.

Tablo 195 Finans ve Sigorta Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Sigortacılık Meslek Elemanı	İşletmeci
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Büro İşçisi
Sigorta Satış Temsilcisi-Sağlık, Hayat	Müşteri Temsilcisi
Sigorta Teknik Personel	Ziraat Mühendisi
Operasyon Yetkilisi (Banka)	Diğer Hizmetçiler Ve İlgili Hizmet İşçileri
Uzman Yardımcısı (Genel)	Otomotiv Montajcısı
Pazarlamacı	Tarak Makinesi Operatörü-Tekstil
Satış Danışmanı	Laboratuvar Teknikeri
Döviz Alım Satım Elemanı	Sigorta Eksperi
Raportör	Muhabir
Dış Ticaret Meslek Elemanı	Otomotiv Boya İşçisi
Büro Memuru (Genel)	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı
Bireysel Emeklilik Aracısı	Otomotiv Kaporta İşçisi
Sigorta Memuru	Kahve Ve Kakao Hazırlayıcısı (Barista)
Bilgisayar Mühendisi	Yönetici-Sigorta

Kaynak: İPA 2015

Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 14'ünün artış, yüzde 2,2'sinin ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 50 farklı meslekte, 3 bin 892 kişilik istihdam artışı, 8 farklı meslekte ise 87 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 91,1'inin 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 8,9'unun ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer şekilde azalış

bekleyen işyerlerinin yüzde 88,3'ü 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 11,7'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 1,3 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 3,8 puan altındadır.

3.11.GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren 11 bin 668 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Söz konusu sektör işyerlerinin yüzde 88'i 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 12'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma kapsamında söz konusu sektörde istihdam edilen kişi sayısı 78 bin 232'dir. Mevcut çalışanların yüzde 47,2'si 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışırken, geri kalan yüzde 52,8'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır. Başka bir ifadeyle söz konusu sektörde istihdam edilenlerin yarısı, büyüklük itibariyle 2-9 istihdamlı işyerlerindeyken, diğer yarısı 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindedir.

Şekil 48 Gayrimenkul Faaliyetleri Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

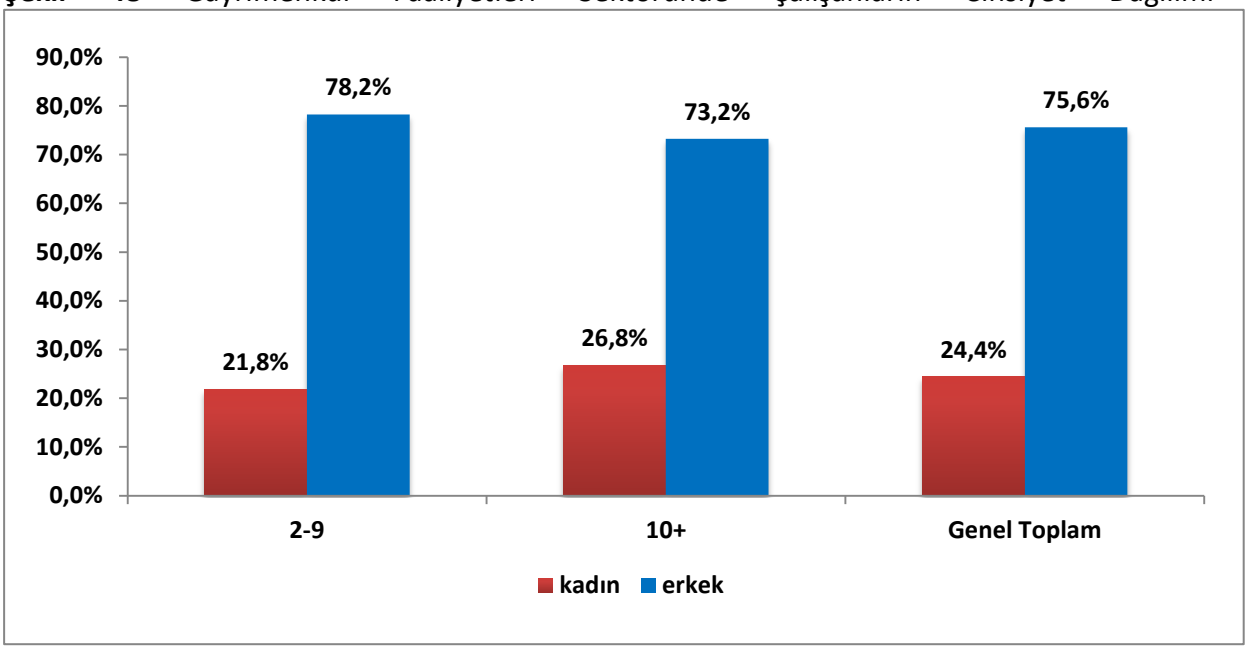

Kaynak: İPA 2015

Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe, her 3 büyüklük için de cinsiyet farklılığı paralel bir dağılım göstermektedir. Bu sektörde bütün işyeri büyüklüklerinde her 3 çalışandan 1'i kadın, 2'si ise erkektir.

Bu sektör için istihdamı Türkiye geneli ile kıyaslayacak olursak dağılımın hemen hemen aynı olduğu oranlardaki değişikliğin en fazla 1 puan oynadığı göze çarpmaktadır.O halde Gayrimenkul

Faaliyetleri Sektörüne ait işyeri verilerinin Türkiye verileri ile benzer oranlara sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 196 Gayrimenkul Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Temizlik Görevlisi	17,4%	Temizlik Görevlisi	8,0%	Temizlik Görevlisi	13,0%
Güvenlik Görevlisi	5,7%	Emlak Ve Emlak Yönetimi Meslek Elemanı/Emlak Danışmanı	6,5%	Güvenlik Görevlisi	4,5%
Büro Memuru (İdari İşler)	5,1%	Satış Danışmanı	5,7%	Satış Danışmanı	3,3%
Pazarlamacı	2,8%	İşletmeci	4,6%	Emlak Ve Emlak Yönetimi Meslek Elemanı	3,2%
Muhasebeci	2,5%	Gayrimenkul Değerleme Uzmanı	4,6%	Büro Memuru (İdari İşler)	2,9%
Beden İşçisi (İnşaat)	2,4%	Bekçi	3,7%	Gayrimenkul Değerleme Uzmanı	2,8%
Bahçıvan	2,4%	Sekreter	3,3%	Büro Memuru (Genel)	2,6%
Büro Memuru (Genel)	2,1%	Büro Memuru (Genel)	3,2%	İşletmeci	2,5%
Kapıcı	1,7%	Güvenlik Görevlisi	3,2%	Muhasebeci	2,3%
Müşteri Temsilcisi	1,6%	Kapıcı	2,9%	Kapıcı	2,3%
Gayrimenkul Değerleme Uzmanı	1,3%	Emlakçı	2,9%	Sekreter	2,2%
Sekreter	1,3%	Beden İşçisi-Bina İnşaatı	2,6%	Bekçi	2,1%
İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)	1,2%	Gayrimenkul Planlamacısı	2,2%	Bahçıvan	1,8%
Satış Danışmanı	1,2%	Muhasebeci	2,2%	Pazarlamacı	1,5%
Elektrikçi (Genel)	1,1%	Yönetici-Gayrimenkul İşleri	2,1%	Emlakçı	1,5%
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1,1%	Beden İşçisi (Genel)	1,9%	Sıvacı	1,4%
Sıvacı	1,1%	Sıvacı	1,8%	Beden İşçisi-Bina İnşaatı	1,4%
Danışma Memuru	1,1%	Yönetici (İş Hizmetleri)	1,7%	Beden İşçisi (Genel)	1,3%
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	1,0%	Büro İşçisi	1,4%	Müşteri Temsilcisi	1,3%
Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	1,0%	Bahçıvan	1,2%	Beden İşçisi (İnşaat)	1,3%
Diğer	**44,9%**	**Diğer**	**34,4%**	**Diğer**	**44,6%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe çalışan sayısının en çok olduğu meslekler incelendiğinde; işyeri büyüklüklerinde benzer sıralamaların olduğu göze çarpmaktadır. Her 3 büyüklük için de ilk sırada yer alan meslek Temizlik Görevlisi olarak karşımıza çıkmaktadır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ilk 5 sırada yer alan meslekler; Temizlik Görevlisi, Güvenlik Görevlisi, Büro Memuru (İdari İşler), Pazarlamacı ve Muhasebeci şeklindedir. 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise; Temizlik Görevlisi, Emlak Ve Emlak Yönetimi Meslek Elemanı/Emlak Danışmanı, Satış Danışmanı, İşletmeci ve Gayrimenkul Değerleme Uzmanı meslekleri ilk 5 sırada yer almaktadır.

Tablo 197 Gayrimenkul Faaliyetleri Sektöründe En Çok Açık İşi Olan Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Temizlik Görevlisi	31,0%	Emlak Ve Emlak Yönetimi Meslek Elemanı/Emlak Danışmanı	46,7%	Emlak Ve Emlak Yönetimi Meslek Elemanı/Emlak Danışmanı	30,5%
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	12,6%	Satış Danışmanı	23,3%	Satış Danışmanı	15,6%
Gayrimenkul Değerleme Uzmanı	8,7%	Gayrimenkul Değerleme Uzmanı	10,0%	Temizlik Görevlisi	10,9%
Güvenlik Görevlisi	6,6%	Pazarlamacı	6,7%	Gayrimenkul Değerleme Uzmanı	9,5%
Garson (Servis Elemanı)	3,7%	Sekreter	3,3%	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	4,5%
Müşteri İlişkileri Yöneticisi (Crm)	3,0%	Büro İşçisi	3,3%	Pazarlamacı	4,4%
Muhasebeci	2,5%	Çaycı	3,3%	Sekreter	2,5%
İnşaat Boyacısı/Boyacı	1,8%	Makam Şoförü	3,3%	Güvenlik Görevlisi	2,3%
Ön Muhasebeci	1,6%			Büro İşçisi	2,2%
Mimar	1,6%			Çaycı	2,2%
Halkla İlişkiler Görevlisi	1,3%			Makam Şoförü	2,2%
Satış Danışmanı	1,2%			Garson (Servis Elemanı)	1,3%
Mekanik Bakım Onarımcısı	1,1%			Müşteri İlişkileri Yöneticisi (Crm)	1,0%
Elektrik Teknikeri	1,0%			Muhasebeci	0,9%
Müşteri Temsilcisi	1,0%			İnşaat Boyacısı/Boyacı	0,6%
Muhasebe Yetkilisi	1,0%			Ön Muhasebeci	0,6%
Finans Uzmanı	1,0%			Mimar	0,6%
Elektrik Teknisyeni-Yüksek Voltaj	1,0%			Halkla İlişkiler Görevlisi	0,5%
Elektronik Teknisyeni	1,0%			Mekanik Bakım Onarımcısı	0,4%
Diğer Üst Düzey Yöneticiler	1,0%			Elektrik Teknikeri	0,4%
Diğer	16,2%	**Diğer**	**0,0%**	**Diğer**	**7,0%**
Genel Toplam	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**

Kaynak: İPA 2015

Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe bin 901 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. Türkiye geneli açık iş dağılımının yüzde 0,8'i bu sektöre aittir. 78 bin 232 kişilik çalışan bulunan sektörün açık iş oranı yüzde 2,4'tür. Bu oranla Gayrimenkul Faaliyetleri sektörü Türkiye geneli açık iş oranına oldukça yakındır. Açık işi en çok olan mesleklere bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerleri ile diğer tüm işyerlerinde sıralamadaki ilk 2 mesleğin aynı olduğu göze çarpmaktadır. Bu meslekler; Emlak Ve Emlak Yönetimi Meslek Elemanı/Emlak Danışmanı ve Satış Danışmanıdır. Bu mesleklerin oransal olarak da yüksek olması, bu mesleklerde 2-9 istihdamlı işyerlerinde ve diğer işyeri büyüklüklerinde yığılma olduğunu göstermektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise ilk iki meslek Temizlik Görevlisi

ve Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)'dir. Bu durum sektörde işyeri büyüklüklerine göre mesleklerde farklılaşma olduğunu göstermektedir. Açık işte cinsiyet bazlı değerlendirme yapıldığında; fark etmez seçeneğinin yüzde 68,9 oranında diğer seçeneklerden yüksek çıkması, bu sektörde cinsiyet farklılaşmasının olmadığını göstermektedir.

Tablo 198 Gayrimenkul Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Müşteri Temsilcisi	16,7%	Emlak Ve Emlak Yönetimi Meslek Elemanı/Emlak Danışmanı	23,4%	Emlak Ve Emlak Yönetimi Meslek Elemanı/Emlak Danışmanı	17,9%
Güvenlik Görevlisi	9,3%	Satış Danışmanı	10,9%	Satış Danışmanı	8,9%
Temizlik Görevlisi	8,8%	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	9,4%	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	7,2%
Beden İşçisi (Temizlik)	7,8%	İnşaat Ustası	7,8%	İnşaat Ustası	5,9%
Gayrimenkul Değerleme Uzmanı	7,6%	İnşaat Boyacısı/Boyacı	6,3%	Müşteri Temsilcisi	5,2%
Muhasebeci	3,5%	Sıvacı	6,3%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	5,1%
Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	2,7%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	6,3%	İnşaat Boyacısı/Boyacı	5,0%
Satış Danışmanı	2,6%	Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi	4,7%	Sıvacı	4,9%
Bahçıvan	2,3%	Temizlik Görevlisi	3,1%	Temizlik Görevlisi	4,5%
Elektrikçi (Genel)	1,9%	Bahçıvan	3,1%	Gayrimenkul Değerleme Uzmanı	4,2%
Elektrik Teknisyeni-Yüksek Voltaj	1,7%	Gayrimenkul Değerleme Uzmanı	3,1%	Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi	3,6%
Danışma Görevlisi-Otel	1,6%	Pazarlamacı	3,1%	Bahçıvan	2,9%
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı	1,6%	Müşteri Temsilcisi	1,6%	Pazarlamacı	2,4%
Garson (Servis Elemanı)	1,5%	Büro Memuru (Genel)	1,6%	Güvenlik Görevlisi	2,2%
Havuz Görevlisi	1,4%	Sekreter	1,6%	Beden İşçisi (Temizlik)	1,9%
Elektrik Teknikeri	1,2%	Garson (Servis Elemanı)	1,6%	Garson (Servis Elemanı)	1,5%
İnşaat Boyacısı/Boyacı	1,2%	Metal Sac İşleme İşçisi	1,6%	Sekreter	1,4%
Elektrik Tesisatçısı-Bina	1,1%	Harita Teknikeri	1,6%	Harita Teknikeri	1,2%
Mekanik Bakım Onarımcısı	1,1%	İnşaat Kalfası (Genel)	1,6%	Büro Memuru (Genel)	1,2%
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	1,1%	Kalorifer Ateşçisi (Katı Ve Sıvı Yakıt)	1,6%	Metal Sac İşleme İşçisi	1,2%
Diğer	23,4%	**Diğer**	**0,0%**	**Diğer**	**11,5%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe 3 bin 468 kişilik temininde güçlük çekilen meslek vardır. Bu sayı Türkiye geneli temininde güçlük çekilen kişi sayısının yüzde 0,8'ine tekabül etmektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerlerinde ve genel toplamda temininde güçlük çekilen ilk iki meslek aynı olup; Emlak Ve Emlak Yönetimi Meslek Elemanı/Emlak Danışmanı ve Satış Danışmanı meslekleridir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise mesleklerde farklılaşma göze çarpmakta olup, ilk sıralarda Müşteri Temsilcisi, Güvenlik Görevlisi ve Temizlik Görevlisi meslekleri yer almaktadır.

En fazla açık işi olan ilk 20 meslek ile temininde en fazla güçlük çekilen ilk 20 meslekten 10 tanesi aynı meslekler olup şunlardır; Emlak Ve Emlak Yönetimi Meslek Elemanı/Emlak Danışmanı, Satış Danışmanı, Temizlik Görevlisi, Gayrimenkul Değerleme Uzmanı, Pazarlamacı, Sekreter, Güvenlik Görevlisi, Garson (Servis Elemanı) ve İnşaat Boyacısı/Boyacı'dır.

Tablo 199 Gayrimenkul Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Emlak Ve Emlak Yönetimi Meslek Elemanı/Emlak Danışmanı	Beden İşçisi-Bina İnşaatı
Satış Danışmanı	Çöpçü
Gayrimenkul Değerleme Uzmanı	Kapıcı
Temizlik Görevlisi	Kalorifer Ateşçisi (Katı Ve Sıvı Yakıt)
Güvenlik Görevlisi	Diğer Üst Düzey Yöneticiler
Emlakçı	Beden İşçisi (İnşaat)
Müşteri Temsilcisi	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim
Pazarlamacı	Diğer Servis Hizmetleri (Kapıcı Ve Benzeri)
Danışma Memuru	Fen Bilgisi Öğretmeni-İlköğretim
Mimar	Rehber Öğretmen (Psikolojik Danışman)
İnşaat Mühendisi	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim
Bahçıvan	Tarih Öğretmeni-Ortaöğretim
Taş Duvarcı-İnşaat)	Türkçe Öğretmeni
İnşaat Ustası	İş Güvenliği Uzmanı (Tehlikeli Sınıf-B)
Aşçı	Biyoloji Öğretmeni-Ortaöğretim
Grafiker	Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim

Kaynak: İPA 2015

Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 10,3'ünün artış beklediği, yüzde 3,4'ünün ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 88 farklı meslekte 5 bin 907 kişilik istihdam artışı, 19 farklı meslekte ise bin 236 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 82,2'sinin 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 17,8'inin ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer şekilde azalış

bekleyen işyerlerinin yüzde 92,6'sı 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 7,4'ü ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 3 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 2,1 puan altındadır.

3.12.MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER

Çalışma kapsamında Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe faaliyet gösteren 80 bin 794 işyeri için bilgi derlenmiştir. Söz konusu sektör tüm sektörler arasında yüzde 8'lik paya sahiptir. Sektör kapsamındaki işyerlerinin yüzde 88,8'i 2-9 istihdamlı, yüzde 11,2'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma sonucunda 415 bin 778 kişinin bu sektörde istihdam edildiği tespit edilmiş olup, bunlardan yüzde 57,7'si 2-9 istihdamlı işyerlerinde, yüzde 42,3'ü ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır. Şu halde sektördeki her 2 çalışandan 1'inin 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalıştığını söylemek mümkündür.

Şekil 49 Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

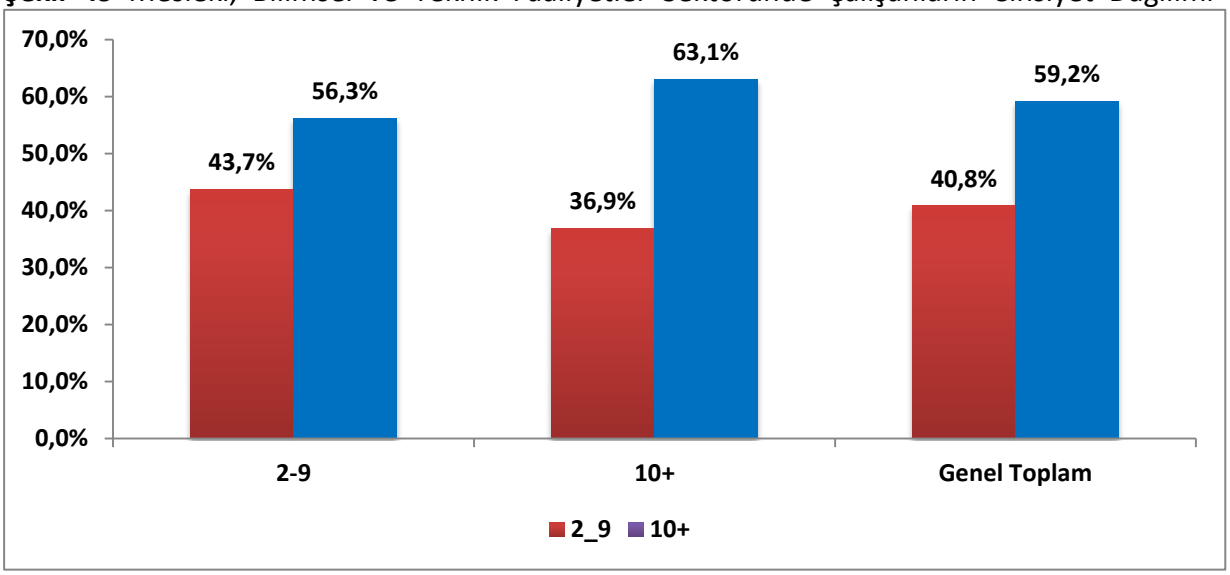

Kaynak: İPA 2015

Sektörde çalışanlar cinsiyet bazında incelendiğinde, 2-9 istihdamlı işyerleri ve genel toplam içerisinde paralel bir dağılımın gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde, 10 ve daha fazla istihdamlılar hariç çalışan yaklaşık olarak her 5 kişiden 3'ünün erkeklerden, 2'sinin ise kadınlardan oluştuğunu göstermektedir. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ise çalışan her 3 kişiden 2'si erkek, 1'i kadındır. Söz konusu sektör Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında; Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe kadın istihdamı 15 puan fazla iken erkek istihdamı Türkiye geneline göre 15 puan daha düşüktür.

Tablo 200 Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının **En** Çok Olduğu Meslekler

10 ve daha fazla		2-9 Arası İstihdam		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
İnşaat Mühendisi	5,7%	Muhasebeci	12,4%	Muhasebeci	8,9%
Büro Memuru (Genel)	4,3%	Muhasebe Meslek Elemanı	9,3%	Muhasebe Meslek Elemanı	6,2%
Muhasebeci	4,1%	Avukat	7,9%	Büro Memuru (Genel)	6,2%
Makine Mühendisi	2,5%	Büro Memuru (Genel)	7,7%	Avukat	5,6%
Ürün Tanıtım Görevlisi	2,4%	Sekreter	5,4%	Sekreter	3,9%
Avukat	2,3%	Mali Müşavir	3,6%	İnşaat Mühendisi	2,9%
Mimar	2,2%	İşletmeci	2,7%	Mimar	2,3%
Temizlik Görevlisi	2,1%	Ön Muhasebeci	2,3%	Mali Müşavir	2,2%
Satış Destek Elemanı (Mörş)	2,1%	Mimar	2,3%	Temizlik Görevlisi	1,9%
Muhasebe Meslek Elemanı	2,0%	Temizlik Görevlisi	1,7%	İşletmeci	1,8%
İnşaat Teknolojisi Teknikeri	2,0%	Büro İşçisi	1,5%	Büro İşçisi	1,6%
Sekreter	2,0%	Yönetici (İş Hizmetleri)	1,5%	Ön Muhasebeci	1,6%
Büro İşçisi	1,8%	Büro Memuru (Hukuk)	1,4%	Makine Mühendisi	1,3%
Denetçi	1,6%	Grafiker	1,3%	İnşaat Teknolojisi Teknikeri	1,2%
Elektrik Mühendisi	1,5%	İş Güvenliği Uzmanı(Snf-C)	1,3%	Yönetici (İş Hizmetleri)	1,1%
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1,5%	Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı	1,0%	Büro Memuru (Hukuk)	1,0%
Satış Elemanı (Perakende)	1,2%	İç Mimar	1,0%	Ürün Tanıtım Görevlisi	1,0%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	1,0%	Muhasebe Yardımcı Elemanı	1,0%	Grafiker	1,0%
Sosyal Medya Uzmanı	1,0%	Çaycı	0,9%	Satış Destek Elemanı (Mörş)	0,9%
Beden İşçisi (Genel)	0,9%	İnşaat Mühendisi	0,9%	Elektrik Mühendisi	0,9%
Diğer	**55,7%**	**Diğer**	**33,1%**	**Diğer**	**46,4%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe en çok çalışılan mesleklere bakıldığında; her üç büyüklük için de ortak meslekler olduğu göze çarpmaktadır. Örneğin Büro Memuru (Genel), Muhasebeci, Muhasebe Meslek Elemanı, İnşaat Mühendisi, Avukat, Mimar, Temizlik Görevlisi, Sekreter ve Büro İşçisi meslekleri her üç büyüklük için de en çok çalışılan mesleklerdir.

Tablo 201 Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri Sektöründe En Çok Açık İşi Olan Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
İnşaat Mühendisi	15,6%	Anketör	8,2%	Mimar	6,7%
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	7,8%	Mimar	8,2%	Anketör	5,9%
Satış Destek Elemanı (Mörş)	5,3%	Muhasebe Meslek Elemanı	6,6%	Muhasebe Meslek Elemanı	5,3%
Finans Uzmanı	3,9%	Sac Metal Kalıpçısı	6,6%	Sac Metal Kalıpçısı	4,7%
Jeoloji Mühendisi	3,6%	Otomotiv Sac Şekllendrme İşçsi	6,6%	Otomotiv Sac Şekllendrme İşçsi	4,7%
Mimar	3,1%	Sekreter	4,9%	İnşaat Mühendisi	4,4%
İnşaat Teknolojisi Teknikeri	2,9%	Kimyager	3,3%	Sekreter	3,9%
Pazarlamacı	2,2%	Web Tasarımcısı	3,3%	Muhasebeci	2,8%
Satış Danışmanı	2,1%	Muhasebeci	3,3%	Kimyager	2,5%
Muhasebe Meslek Elemanı	2,1%	Cnc Freze Tezgahı Operatörü	3,3%	Dava Takip Memuru	2,4%
Masaj Uygulayıcısı/Masöz	1,8%	Freze Tezgahı Operatörü	3,3%	Freze Tezgahı Operatörü	2,4%
Ürün Tanıtım Görevlisi	1,8%	Dava Takip Memuru	3,3%	Web Tasarımcısı	2,4%
Kalıpçı-Pres	1,8%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	3,3%	Cnc Freze Tezgahı Operatörü	2,4%
Elektrik Mühendisi	1,6%	İş Güvenliği Ve İş Sağlığı Saha Elemanı	3,3%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,4%
Güvenlik Görevlisi	1,5%	Büro Memuru (Genel)	1,6%	İş Güvenliği Ve İş Sağlığı Saha Elemanı	2,4%
Muhasebeci	1,4%	Aşçı	1,6%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsil.	2,2%
Mobilyacı	1,3%	Donanım Geliştirme Uzmanı	1,6%	Pazarlamacı	1,8%
Sekreter	1,2%	Yazılım Geliştiricisi	1,6%	Elektrik Mühendisi	1,6%
Büro Memuru (Genel)	1,2%	Elektrik Mühendisi	1,6%	Satış Destek Elemanı (Mörş)	1,5%
Makine Mühendisi	1,1%	Grafik Tasarımcısı	1,6%	Büro Memuru (Genel)	1,5%
Diğer	**36,8%**	**Diğer**	**23,0%**	**Diğer**	**36,4%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe 13 bin 483 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu da sektörün Türkiye geneli açık iş dağılımında yüzde 5,6'lık dilime sahip olduğunu göstermektedir. 415 bin 778 çalışanı olan sektör için açık iş oranı ise yüzde 3,1 olarak hesaplanmıştır.

En çok açık işi olan mesleklere bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerleri ve genel toplam için ilk 5 mesleğin aynı olduğu görülmektedir. Bu meslekler; Anketör, Mimar, Muhasebe Meslek Elemanı, Sac Metal Kalıpçısı ve Otomotiv Sac Şekillendirme İşçisidir.

Açık işte cinsiyet bazlı değerlendirme yapıldığında cinsiyet farklılaşması görülmektedir. Şöyle ki kadınlarda yüzde 20,2, erkeklerde yüzde 41,3, fark etmez seçeneğinde ise yüzde 38,5 oranında açık iş tespit edilmiştir. Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründeki açık işlerde erkeklerin yoğunlukta olduğu söylenebilir.

Tablo 202 Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	6,7%	Muhasebe Meslek Elemanı	16,3%	Muhasebe Meslek Elemanı	12,7%
Elektrik Mühendisi	5,2%	Anketör	5,4%	Mimar	5,2%
Mimar	4,6%	Mimar	5,4%	Anketör	4,1%
İnşaat Mühendisi	4,4%	Muhasebeci	4,3%	Muhasebeci	4,1%
İnşaat Teknolojisi Teknikeri	4,3%	Büro Memuru (Hukuk)	4,3%	Büro Memuru (Hukuk)	3,6%
Makine Mühendisi	3,7%	Sekreter	3,3%	İnşaat Teknolojisi Teknikeri	3,5%
Muhasebeci	3,2%	İnşaat Teknolojisi Teknikeri	3,3%	Elektrik Mühendisi	3,0%
Arge Elemanı	3,1%	Pazarlamacı	3,3%	Pazarlamacı	2,8%
Mobilyacı	3,0%	Ön Muhasebeci	2,2%	Sekreter	2,5%
Muhasebe Meslek Elemanı	2,3%	Yazılım Geliştiricisi	2,2%	İnşaat Mühendisi	1,9%
Harita Teknikeri	2,2%	Elektrik Mühendisi	2,2%	Ön Muhasebeci	1,8%
Kalıpçı-Pres	1,9%	Kimyager	2,2%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1,7%
Elektrikçi (Genel)	1,5%	Sac Metal Kalıpçısı	2,2%	Kimyager	1,7%
Pazarlamacı	1,4%	Cnc Freze Tezgahı Operatörü	2,2%	Harita Teknisyeni	1,7%
Masaj Uygulayıcısı/Masöz	1,4%	Harita Teknisyeni	2,2%	Cnc Freze Tezgahı Operatörü	1,7%
Harita Mühendisi	1,4%	Dava Takip Memuru	2,2%	Dava Takip Memuru	1,7%
Büro Memuru (Hukuk)	1,3%	Patent Uzmanı	2,2%	Sac Metal Kalıpçısı	1,6%
Elektrik Teknikeri	1,3%	Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı	1,1%	Yazılım Geliştiricisi	1,6%
İşyeri Hekimi	1,2%	Aşçı	1,1%	Patent Uzmanı	1,6%
Mobilya Döşeme İşçisi	1,1%	Çaycı	1,1%	Elektrik Teknikeri	1,1%
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe 13 bin 35 işyeri, 19 bin 580 kişilik temininde güçlük çekilen meslek olduğunu bildirmiştir. Diğer bir deyişle Türkiye geneli temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 4,4'ü bu sektördedir. Genel toplam ve 2-9 istihdamlı işyerleri için temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; Muhasebe Meslek Elemanı, Mimar, Anketör, Muhasebeci ve Büro Memuru (Hukuk) meslekleri ilk 5 sırada yer alan ve her iki büyüklük için de aynı olan mesleklerdir. Söz konusu mesleklerin açık işte de her iki büyüklük için aynı olduğu göze çarpmaktadır.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Elektrik Mühendisi, Mimar, İnşaat Mühendisi ve İnşaat Teknolojisi Teknikeri meslekleri temininde en fazla güçlük çekilen meslekler olarak belirlenmiştir.

Açık işi en fazla olan ilk 20 meslekten 12 tanesi aynı zamanda temininde de güçlük çekilen meslekler olmuştur. Bunlar; Mimar, Anketör, Sac Metal Kalıpçısı, İnşaat Mühendisi, Sekreter,

Muhasebeci, Kimyager, Dava Takip Memuru, Cnc Freze Tezgâhı Operatörü, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Pazarlamacı ve Elektrik Mühendisidir.

Tablo 203 Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Muhasebe Meslek Elemanı	Metin Yazarı
Muhasebeci	Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı
İnşaat Mühendisi	Editör-Gazete, Dergi Vb.
Cnc Freze Tezgahı Operatörü	Stajyer (Öğrenci)
Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü)	Makine Montaj Ve Bakım Onarımcısı
Mimar	Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim
Sıcak Metal Şekillendirme İşçisi	Elementer Sigorta Temsilcisi
Elektrik Tamircisi	Sınıf Öğretmeni
Frezeci (Freze Tezgahı Operatörü)	Paketleme İşçisi (El İle)
Avukat	Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)
Harita Teknikeri	Ev İnşaatçıları (Ev Ve Benzeri Küçük Yapılar)
Kimya Mühendisi	Büro Yönetimi Elemanı
Kimya Teknikeri	Diğer Sıhhi Tesisat İşçileri Ve Boru Tesisatçıları
Kimya Teknolojisi Teknisyeni	Yapı Öğretmeni
Grafiker	Bekçi

Kaynak: İPA 2015

Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 13,9'unun artış, yüzde 1,8'inin ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 296 farklı meslekte, 27 bin 948 kişilik istihdam artışı, 37 farklı meslekte ise 793 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 87,4'ünün 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 12,6'sının ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer şekilde azalış bekleyen işyerlerinin yüzde 78,2'si 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 21,8'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründeki işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 6,5 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 1,4 puan üzerindedir.

3.13.İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ

Çalışma kapsamında İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren 19 bin 286 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Söz konusu sektör tüm sektörler içerisinde yüzde 1,9'luk paya sahiptir. İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektör işyerlerinin yüzde 63,2'si 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 36,8'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma kapsamında sektörde istihdam halinde bulunan 512 bin 153 kişinin olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışanların yüzde 9,4'ü 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışırken, geri kalan yüzde 90,6'sı ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır. Başka bir ifadeyle söz konusu sektörde istihdam halinde bulunan 10 kişiden 1'i , 2-9 istihdamlı işyerlerindeyken kalan 9'u ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır.

Şekil 50 İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

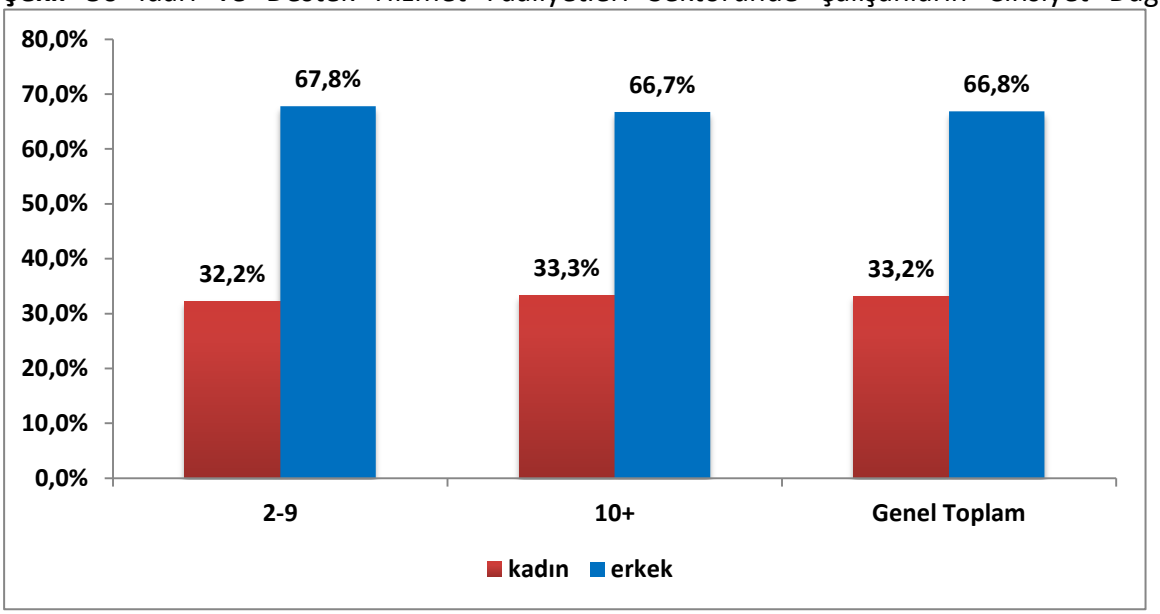

Kaynak: İPA 2015

Sektörde çalışanlar cinsiyet bazında incelendiğinde; her iki büyüklük ve genel toplam içerisinde paralel bir dağılımın gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren tüm işyeri büyüklüklerinde çalışan yaklaşık olarak her 3 kişiden 2'sinin erkeklerden, 1'inin ise kadınlardan oluştuğunu göstermektedir.

Cinsiyet bazlı istihdam Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında; erkek istihdamı Türkiye genelinin 7 puan altındayken, kadın istihdamı 7 puan üstünde olarak hesaplanmıştır.

Tablo 204 İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Temizlik Görevlisi	35,2%	Temizlik Görevlisi	7,5%	Temizlik Görevlisi	32,6%
Güvenlik Görevlisi	15,6%	Satış Danışmanı	5,1%	Güvenlik Görevlisi	14,1%
Beden İşçisi (Temizlik)	2,9%	Büro Memuru (Genel)	4,9%	Beden İşçisi (Temizlik)	2,7%
Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	2,5%	İşletmeci	4,7%	Beden İşçisi (Genel)	2,5%
Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Meslek Elemanı	2,3%	Bilet Satış Elemanı (Uçak)	3,9%	Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	2,2%
Beden İşçisi (Genel)	2,3%	Beden İşçisi (Genel)	3,9%	Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Meslek Elemanı	2,1%
ÇAĞRI MERKEZİ MÜŞTERİ Temslcsi	1,4%	ŞOFÖR (YOLCU TAŞIMA)	3,0%	BÜRO MEMURU (GENEL)	1,7%
Büro Memuru (Genel)	1,4%	Muhasebeci	2,7%	Garson (Servis Elemanı)	1,3%
Garson (Servis Elemanı)	1,3%	Sekreter	2,4%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1,3%
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	1,1%	Bilet Satış Elemanı (Gişe/Banko)	2,2%	Şoför (Yolcu Taşıma)	1,1%
Şoför (Yolcu Taşıma)	0,9%	Şoför-Yük Taşıma	2,1%	Satış Danışmanı	1,0%
Şoför-Yük Taşıma	0,8%	Paketleme İşçisi (Gıda)	1,6%	Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	1,0%
Aşçı Yardımcısı	0,7%	Büro İşçisi	1,6%	Şoför-Yük Taşıma	0,9%
Büro İşçisi	0,7%	Garson (Servis Elemanı)	1,5%	Muhasebeci	0,8%
Proses İşçisi	0,7%	Paketleme İşçisi (El İle)	1,2%	Büro İşçisi	0,7%
Veri Giriş Kontrol İşletmeni	0,6%	Ön Muhasebeci	1,0%	Aşçı Yardımcısı	0,7%
Ambalajcı (El İle)	0,6%	Diğer Özel Sektör Genel Müdürler	1,0%	İşletmeci	0,6%
Muhasebeci	0,6%	Yönetici (İş Hizmetleri)	1,0%	Proses İşçisi	0,6%
Satış Danışmanı	0,6%	Turizm Danışma Elemanı	0,9%	Sekreter	0,6%
Danışma Memuru	0,5%	Direksiyon Eğitmeni	0,9%	Veri Giriş Kontrol İşletmeni	0,6%
Diğer	**27,3%**	**Diğer**	**46,8%**	**Diğer**	**30,9%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe çalışan sayısının en çok olduğu meslekler incelendiğinde; tüm işyeri büyüklüklerinde benzer sıralamaların olduğu göze çarpmaktadır. Her 3 büyüklük için de Temizlik Görevlisi mesleği ilk sırada yer alırken, diğer meslekler şöyle sıralanmıştır. 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için; Güvenlik Görevlisi, Beden İşçisi (Temizlik), Güvenlik Görevlisi (Silahsız), Halkla İlişkiler ve Tanıtım Meslek Elemanı; 2-9 istihdamlı işyerleri için; Satış Danışmanı, Büro Memuru (Genel), İşletmeci ve Bilet Satış Elemanı (Uçak) meslekleri en çok çalışılan meslekler olmuştur.

Tablo 205 İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri Sektöründe En Çok Açık İşi Olan Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Güvenlik Görevlisi	21,4%	Temizlik Görevlisi	17,6%	Güvenlik Görevlisi	16,2%
Temizlik Görevlisi	14,1%	Büro Memuru (Genel)	9,5%	Temizlik Görevlisi	15,3%
Satış Danışmanı	12,4%	Güvenlik Görevlisi	6,8%	Satış Danışmanı	9,9%
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	7,5%	Garson (Servis Elemanı)	5,4%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	4,8%
Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	3,9%	Satış Danışmanı	5,4%	Büro Memuru (Genel)	3,7%
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	2,9%	Elektrik-Elektronik Teknisyeni	5,4%	Garson (Servis Elemanı)	2,8%
Beden İşçisi (Genel)	2,6%	Şoför (Yolcu Taşıma)	4,1%	Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	2,5%
Ambalajcı (El İle)	2,4%	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	2,7%	Elektrik-Elektronik Teknisyeni	1,9%
Bahçıvan	1,9%	Aşçı	2,7%	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	1,9%
Paketleme İşçisi (El İle)	1,5%	Aşçı Yardımcısı	2,7%	Beden İşçisi (Genel)	1,7%
Garson (Servis Elemanı)	1,3%	Bilet Satış Elemanı (Uçak)	2,7%	Şoför (Yolcu Taşıma)	1,6%
Lojistik Operasyon Elemanı	1,3%	Muhasebeci	2,7%	Ambalajcı (El İle)	1,6%
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	1,1%	Diğer Elektrik Teknisyenleri	2,7%	Paketleme İşçisi (El İle)	1,4%
Tarım İşçisi (Tarla Ürünleri)	1,0%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	2,7%	Muhasebeci	1,4%
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	0,8%	Şoför-Yük Taşıma	2,7%	Bahçıvan	1,2%
Sevkiyat Görevlisi	0,8%	Ön Muhasebeci	1,4%	Aşçı	1,2%
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	0,8%	Kapıcı-Kaloriferci	1,4%	Diğer Elektrik Teknisyenleri	1,1%
Kablo Montaj İşçisi	0,7%	Bayan Kuaförü	1,4%	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	1,0%
Yaşlı Bakım Teknisyeni	0,7%	Perakende Satış Elemanı (Gıda)	1,4%	Bilet Satış Elemanı (Uçak)	1,0%
Muhasebeci	0,6%	Satış Elemanı (Perakende)	1,4%	Şoför-Yük Taşıma	1,0%
Diğer	**20,3%**	**Diğer**	**17,6%**	**Diğer**	**26,7%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe 10 bin 572 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu sayı söz konusu sektörün Türkiye geneli açık iş dağılımında yüzde 4,4'lük bir dilime sahip olduğunu göstermektedir. 512 bin 153 çalışana sahip olan bu sektördeki açık iş oranı yüzde 2'dir.

Açık işi en çok olan mesleklere bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde; Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Güvenlik Görevlisi (Silahsız);2-9 istihdamlı işyerlerinde ise Temizlik Görevlisi, Büro Memuru (Genel), Güvenlik Görevlisi,

Garson (Servis Elemanı) ve Satış Danışmanı meslekleri olarak belirlenmiştir.

Açık işte cinsiyet bazlı değerlendirme yapıldığında yüzde 46,7 ile fark etmez seçeneği en fazla tercih edilmiştir. Kadın ve erkek arasındaki oran ise birbirine çok yakın olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla bu sektördeki açık işler için cinsiyet farklılaşmasından söz edemeyiz.

Tablo 206 İdari Destek Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2-9 Arası		10+		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Temizlik Görevlisi	21,78%	Güvenlik Görevlisi	20,9%	Temizlik Görevlisi	18,1 %
Pazarlamacı	5,94%	Temizlik Görevlisi	16,2%	Güvenlik Görevlisi	14,2 %
Garson (Servis Elemanı)	4,95%	Satış Danışmanı	8,7%	Satış Danışmanı	6,8%
Büro Memuru (Genel)	4,95%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	6,2%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	4,1%
Elektrik-Elektronik Teknisyeni	4,95%	Çağrı Merkezi Yöneticisi	3,1%	Garson (Servis Elemanı)	2,3%
Satış Danışmanı	2,97%	Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	1,9%	Pazarlamacı	2,2%
Aşçı	2,97%	Müşteri Hizmetleri Gör.	1,8%	Çağrı Merkezi Yöneticisi	2,1%
Ön Muhasebeci	2,97%	Sevkiyat Görevlisi	1,7%	Büro Memuru (Genel)	2,0%
Animatör-Eğlence Hizmetleri	2,97%	Beden İşçisi (Genel)	1,6%	Elektrik-Elektronik Teknisyeni	1,9%
Bilet Satış Elemanı (Uçak)	2,97%	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	1,4%	Aşçı	1,5%
Sıhhi Tesisatçı/Isıtma ve Sıhhi Tesisatçı	2,97%	Müşteri Temsilcisi	1,1%	Ön Muhasebeci	1,3%
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	2,97%	Bahçıvan	1,0%	Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	1,2%
İlaçlamacı (Bitki Zarar. İle Müc.)	2,97%	Garson (Servis Elemanı)	1,0%	Müşteri Hizmetleri Görevlisi	1,2%
Finans Uzmanı	2,97%	Hemşire	0,9%	Sevkiyat Görevlisi	1,1%
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	1,98%	Lojistik Operasyon Elemanı	0,9%	Animatör-Eğlence Hizmetleri	1,1%
Seyahat Acentesi Satış Görevlisi	1,98%	Forklift Operatörü	0,8%	Bilet Satış Elemanı (Uçak)	1,1%
Halkla İlişkiler ve Organ. Hizmet. El.	1,98%	Tarım İşçisi (Tarla Ürünleri)	0,8%	Sıhhi Tesisatçı/Isıtma ve Sıhhi Tesisatçı	1,1%
Mutfak Görevlisi	1,98%	Sulama Sistemleri Montaj İşçisi	0,8%	Beden İşçisi (Genel)	1,0%
Web Ofset Baskı .	1,98%	Paketleme İşçisi (El İle)	0,7%	Perakende Satış Elemanı (Gıda)	1,0%
Güvenlik Görevlisi	0,99%	Aşçı	0,7%	İlaçlamacı)	1,0%
Diğer	19,80%	Diğer	27,8%	Diğer	33,6 %
Genel Toplam	100%	Genel Toplam	100%	Genel Toplam	100%

Kaynak: İPA 2015

İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe 3 bin 814 işyeri, 15 bin kişilik temininde güçlük çekilen meslek olduğunu belirtmiştir. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 3,4'ü bu sektörde yer almaktadır.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında genel toplam için; Temizlik Görevlisi, Güvenlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Garson (Servis Elemanı);10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için; Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Çağrı Merkezi Yöneticisi; 2-9 istihdamlı işyerleri için ise; Temizlik Görevlisi, Pazarlamacı, Büro Memuru (Genel), Garson (Servis Elemanı) ve Elektrik-Elektronik Teknisyeni meslekleri temininde en fazla güçlük çekilen ilk 5 meslek olmuştur.

Temininde güçlük çekilen ilk 20 meslekten 10 tanesinin aynı zamanda açık işi olan meslekler olduğu görülmektedir.. Bu meslekler şunlardır; Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Büro Memuru (Genel), Garson (Servis Elemanı), Güvenlik Görevlisi (Silahsız), Elektrik-Elektronik Teknisyeni, Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı, Aşçı ve Bilet Satış Elemanı (Uçak) meslekleridir.

Tablo 207 İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Temizlik Görevlisi	Bilet Satış Elemanı (Gişe/Banko)
Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (Temizlik)
Ambar/Depo Görevlisi	Fatura Ve Hesap Tahsilatçısı
Satış Danışmanı	Direksiyon Eğitmeni
Garson (Servis Elemanı)	Oto Bakım-Onarımcısı (Oto Mekanikeri)
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Diğer Başka Yerde Sınıflandırılmamış İçki Ve Gıda Maddeleri İşçileri
Bulaşıkçı (Stevard)	Asfalt İşçisi
Aşçı Yardımcısı	Ürün Tanıtım Görevlisi
Beden İşçisi (Genel)	Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)
Peyzaj Bahçıvanı	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	Kepçe Operatörü
Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	Türkçe Öğretmeni
Büro Memuru (Genel)	İlköğretim Matematik Öğretmeni
Deterjan Üretim İşçisi	Betonarme Demircisi
Şoför (Yolcu Taşıma)	Kurye

Kaynak: İPA 2015

İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 18,4'ünün artış beklediği, yüzde 2,5'inin ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 231 farklı meslekte 34 bin 258 kişilik istihdam artışı, 40 farklı meslekte ise 507 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 68'inin 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 32'sinin ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer şekilde azalış bekleyen

işyerlerinin yüzde 72,5'i 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 27,5'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe bulunan işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 6,6 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 1,5 puan üzerindedir.

3.14. EĞİTİM SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında Eğitim sektöründe faaliyet gösteren 11 bin 997 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Tüm sektörler içerisinde yüzde 1,2'lik paya sahiptir. Söz konusu sektör işyerlerinin yüzde 55,1'i 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 44,9'u ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindendir.

Çalışma sonucunda sektör içinde istihdam halinde bulunan 206 bin 694 kişinin olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışanların yüzde 19,3'ü 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışırken, geri kalan yüzde 80,7'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır. Başka bir ifadeyle söz konusu sektörde her 5 çalışandan 4'ü 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 1'i ise 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır.

Şekil 51 Eğitim Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

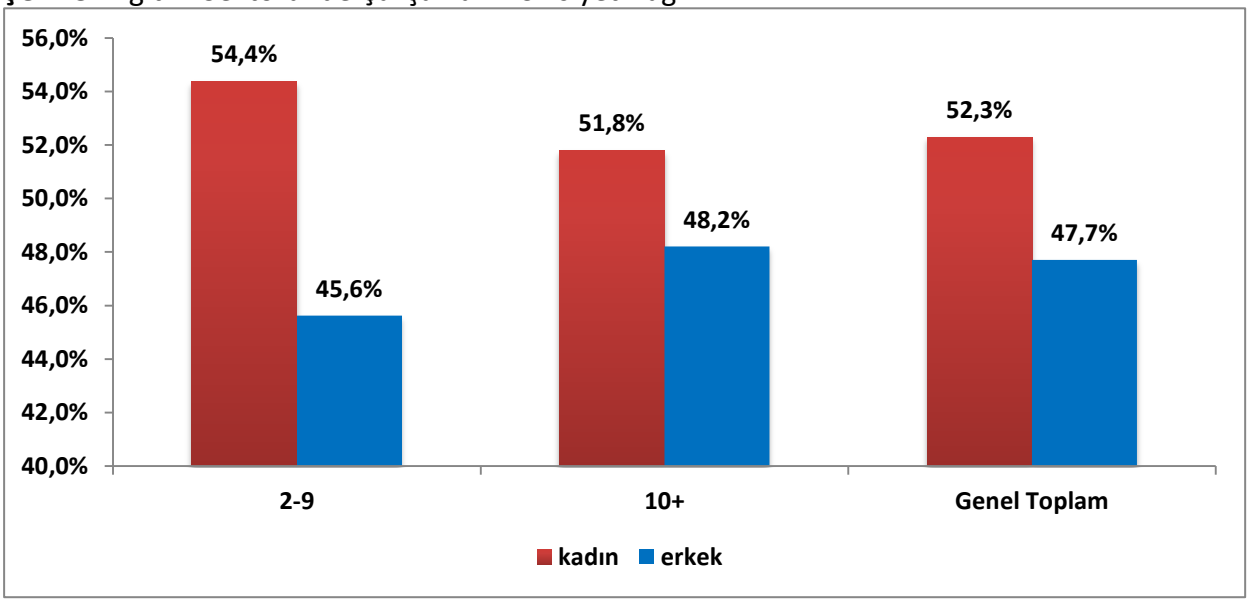

Kaynak: İPA 2015

Sektörde çalışanlar cinsiyet bazlı incelendiğinde; her iki büyüklük ve genel toplam içerisinde paralel bir dağılımın gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum Eğitim sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde, tüm işyeri büyüklüklerinde, çalışanların yaklaşık olarak yarısının erkeklerden, yarısının da kadınlardan oluştuğunu göstermektedir.

Cinsiyet bazlı istihdam Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında; kadın istihdamı Türkiye genelinin 26 puan üstündeyken, erkek istihdamı 26 puan altında olarak hesaplanmıştır. Eğitim sektörü, kadın istihdamının en çok olduğu ikinci sektör olarak göze çarpmaktadır.

Tablo 208 Eğitim Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Temizlik Görevlisi	6,9%	Direksiyon Eğitmeni	12,8%	Temizlik Görevlisi	6,6%
Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	6,0%	Okul Öncesi Öğretmeni	6,1%	Direksiyon Eğitmeni	6,2%
Büro Memuru (Genel)	5,0%	Temizlik Görevlisi	5,7%	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	5,4%
Diğer Öğretmenler	4,8%	Büro Memuru (Genel)	4,1%	Büro Memuru (Genel)	4,8%
Direksiyon Eğitmeni	4,7%	Trafik Ve Çevre Bilgisi Öğreticisi (Sürücü Kursu)	3,5%	Diğer Öğretmenler	4,1%
Sınıf Öğretmeni	4,2%	İngilizce Öğretmeni	3,0%	Sınıf Öğretmeni	3,8%
İngilizce Öğretmeni	3,7%	İşletmeci	2,8%	İngilizce Öğretmeni	3,6%
Türkçe Öğretmeni	3,2%	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	2,8%	Türkçe Öğretmeni	2,9%
Öğretim Görevlisi	2,9%	Sekreter	2,6%	Okul Öncesi Öğretmeni	2,6%
Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim	2,1%	Motor Ve Araç Tekniği Bilgisi Öğreticisi (Sürücü Kursu)	2,4%	Öğretim Görevlisi	2,3%
Fen Bilgisi Öğretmeni-İlköğretim	1,8%	Aşçı	2,2%	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim	1,9%
Okul Öncesi Öğretmeni	1,8%	Okul Müdürü	2,1%	Sekreter	1,8%
Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim	1,7%	İlk Yardım Eğitmeni (Sürücü Kursu)	2,1%	Fen Bilgisi Öğretmeni-İlköğretim	1,7%
Biyoloji Öğretmeni-Ortaöğretim	1,7%	Usta Öğretici (Anaokulu)	2,0%	Tarih Öğretmeni-Ortaöğretim	1,6%
Tarih Öğretmeni-Ortaöğretim	1,7%	Sınıf Öğretmeni	1,9%	Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim	1,5%
Sekreter	1,6%	Dershane Müdürü	1,6%	Biyoloji Öğretmeni-Ortaöğretim	1,5%
Diğer Sınıf Öğretmenleri	1,5%	Türkçe Öğretmeni	1,5%	Coğrafya Öğretmeni-Ortaöğretim	1,3%
Coğrafya Öğretmeni-Ortaöğretim	1,3%	Diğer Öğretmenler	1,4%	Trafik Ve Çevre Bilgisi Öğreticisi (Sürücü Kursu)	1,2%
Türk Dili Ve Edebiyat Öğretmeni-Ortaöğretim	1,2%	Tarih Öğretmeni-Ortaöğretim	1,4%	Diğer Sınıf Öğretmenleri	1,2%
Muhasebeci	1,1%	Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri	1,2%	Motor Ve Araç Tekniği Bilgisi Öğreticisi (Sürücü Kursu)	1,1%
Diğer	**41,3%**	**Diğer**	**36,8%**	**Diğer**	**42,9%**
Genel Toplam	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**

Eğitim sektöründe en çok çalışılan mesleklere bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde Temizlik Görevlisi, Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim, Büro Memuru (Genel), Diğer Öğretmenler,

Direksiyon Eğitmeni; 2-9 istihdamlı işyerlerinde; Direksiyon Eğitmeni, Okul Öncesi Öğretmeni, Temizlik Görevlisi, Büro Memuru (Genel), Trafik Ve Çevre Bilgisi Öğreticisi (Sürücü Kursu) meslekleri en çok çalışılan mesleklerdir.

Tablo 209 Eğitim Sektöründe En Çok Açık İşi Olan Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Okul Öncesi Öğretmeni	7,5%	İngilizce Öğretmeni	15,0%	İngilizce Öğretmeni	9,6%
Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	6,8%	Direksiyon Eğitmeni	10,0%	Direksiyon Eğitmeni	7,9%
Güvenlik Görevlisi	6,1%	Çocuk Gelişim Elemanı	7,5%	Okul Öncesi Öğretmeni	6,4%
Direksiyon Eğitmeni	6,1%	Büro Memuru (Genel)	5,0%	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	4,9%
İngilizce Öğretmeni	5,1%	Sekreter	5,0%	Sekreter	4,7%
Sekreter	4,4%	Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri	5,0%	Büro Memuru (Genel)	4,2%
Temizlik Görevlisi	3,9%	Okul Öncesi Öğretmeni	5,0%	Çocuk Gelişim Elemanı	4,0%
Büro Memuru (Genel)	3,6%	Psikolog	5,0%	Güvenlik Görevlisi	3,4%
Eğitim Danışmanı	3,1%	Yönetici Sekreter / Asistan	5,0%	Temizlik Görevlisi	3,3%
İnsan Kaynakları Uzmanı	2,9%	Ön Muhasebeci	2,5%	Eğitim Danışmanı	2,8%
Sınıf Öğretmeni	2,5%	Temizlik Görevlisi	2,5%	Psikolog	2,7%
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	2,4%	Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Öğretmeni	2,5%	Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri	2,6%
İlk Yardım Eğitmeni (Sürücü Kursu)	2,3%	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim	2,5%	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim	2,4%
Halkla İlişkiler Görevlisi	2,3%	Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim	2,5%	Yönetici Sekreter / Asistan	2,3%
Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim	2,3%	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	2,5%	Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim	2,2%
Türkçe Öğretmeni	2,1%	Müzik Öğretmeni-Ortaöğretim	2,5%	Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Öğretmeni	2,2%
Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim	1,9%	İlköğretim Matematik Öğretmeni	2,5%	Ön Muhasebeci	2,0%
Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Öğretmeni	1,9%	Psikolog (Okul Öncesi Eğitim)	2,5%	İnsan Kaynakları Uzmanı	1,6%
Ön Muhasebeci	1,6%	Muhasebeci	2,5%	Pazarlamacı	1,5%
Web Tasarımcısı	1,5%	Eğitim Danışmanı	2,5%	Müzik Öğretmeni-Ortaöğretim	1,4%
Diğer	**29,7%**	**Diğer**	**10,0%**	**Diğer**	**28,1%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0 %**

Kaynak: İPA 2015

Eğitim sektöründe 2 bin 256 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu sayı Türkiye geneli açık iş dağılımının yüzde 0,9'unun bu sektöre ait olduğunu göstermektedir. 206 bin 694 çalışanı olan Eğitim sektörünün açık iş oranı ise yüzde 1,1 olarak hesaplanmıştır.

Açık işi en çok olan mesleklere bakıldığında;10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için Okul Öncesi Öğretmeni, Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim, Güvenlik Görevlisi, Direksiyon Eğitmeni, İngilizce Öğretmeni; 2-9 istihdamlı işyerleri için ise İngilizce Öğretmeni, Direksiyon Eğitmeni, Çocuk Gelişim Elemanı, Büro Memuru (Genel) ve Sekreter meslekleridir.

Her 3 büyüklük için de açık iş tespit edilen ortak meslekler şunlardır; Okul Öncesi Öğretmeni, Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim, Direksiyon Eğitmeni, İngilizce Öğretmeni, Sekreter, Temizlik Görevlisi, Büro Memuru (Genel), Eğitim Danışmanı, Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim, Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim, Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Öğretmeni meslekleridir.

Açık işte cinsiyet bazlı değerlendirme yapıldığında; yüzde 41,9 oranında kadın, yüzde 9,8 oranında erkek ve yüzde 48,4 oranında ise fark etmez seçeneği işaretlenmiştir. Bu durumdan Eğitim sektöründe açık işlerde erkeklerden ziyade kadınların arandığı, alternatif olarak ise fark etmez seçeneğinin işaretlendiği anlaşılmaktadır.

Tablo 210 Eğitim Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	%	Meslekler	%	Meslekler	%
İngilizce Öğretmeni	10,0%	İngilizce Öğretmeni	12,5%	İngilizce Öğretmeni	11,1%
Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	8,8%	Sınıf Öğretmeni	12,5%	Sınıf Öğretmeni	9,1%
Direksiyon Eğitmeni	8,8%	Temizlik Görevlisi	9,1%	Direksiyon Eğitmeni	8,4%
Sınıf Öğretmeni	6,5%	Okul Öncesi Öğretmeni	9,1%	Temizlik Görevlisi	6,8%
İlk Yardım Eğitmeni (Sürücü Kursu)	5,8%	Direksiyon Eğitmeni	8,0%	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	6,0%
Temizlik Görevlisi	5,0%	Aşçı	5,7%	Okul Öncesi Öğretmeni	5,6%
Rehber Öğretmen (Psikolojik Danışman)	3,6%	İlköğretim Matematik Öğretmeni	4,5%	İlk Yardım Eğitmeni (Sürücü Kursu)	4,8%
Coğrafya Öğretmeni-Ortaöğretim	3,5%	İlk Yardım Eğitmeni (Sürücü Kursu)	3,4%	Aşçı	3,4%
Okul Öncesi Öğretmeni	3,1%	Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri	3,4%	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim	2,7%
Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim	3,0%	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim	2,3%	İlköğretim Matematik Öğretmeni	2,7%
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	3,0%	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	2,3%	Rehber Öğretmen (Psikolojik Danışman)	2,1%
Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim	2,3%	Psikolog	2,3%	Coğrafya Öğretmeni-Ortaöğretim	2,0%
Sağlık Bilgisi Öğretmeni	2,2%	Dalgıç (Balıkadam)	2,3%	Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim	1,8%
Aşçı	1,6%	Yönetici Sekreter / Asistan	2,3%	Psikolog	1,7%
Biyoloji Öğretmeni-Ortaöğretim	1,5%	İlk Yardım Eğitmeni	2,3%	Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	1,7%
Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Öğretmeni	1,4%	Sekreter	1,1%	Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri	1,7%
Sekreter	1,4%	Trafik Ve Çevre Bilgisi Öğreticisi (Sürücü Kursu)	1,1%	Sekreter	1,3%

Psikolog	1,3%	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	1,1%	Sağlık Bilgisi Öğretmeni	1,3%
İlköğretim Matematik Öğretmeni	1,2%	Usta Öğretici (Anaokulu)	1,1%	İlk Yardım Eğitmeni	1,1%
Fizyoterapist	1,1%	Fen Bilgisi Öğretmeni-İlköğretim	1,1%	Usta Öğretici (Anaokulu)	1,0%
Diğer	24,7%	**Diğer**	**12,5%**	**Diğer**	**23,8%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Eğitim sektöründe 2 bin 877 işyeri, 5 bin 246 kişilik temininde güçlük çekilen meslek olduğunu belirtmiştir. Bu sayılar Türkiye geneli temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 1,2'sinin bu sektöre ait olduğunu göstermektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için İngilizce Öğretmeni, Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim, Direksiyon Eğitmeni, Sınıf Öğretmeni, İlk Yardım Eğitmeni (Sürücü Kursu); 2-9 istihdamlı işyerleri için ise İngilizce Öğretmeni, Sınıf Öğretmeni, Temizlik Görevlisi, Okul Öncesi Öğretmeni ve Direksiyon Eğitmeni meslekleri temininde en fazla güçlük çekilen mesleklerdir. Temininde güçlük çekilen ilk 20 mesleğin 7 tanesi aynı zamanda açık işi olan mesleklerdir. Bu meslekler; İngilizce Öğretmeni, Direksiyon Eğitmeni, Okul Öncesi Öğretmeni, Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim, Sekreter, Temizlik Görevlisi, Psikolog, Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri, Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim ve Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim meslekleridir.

Tablo 211 Eğitim Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Okul Öncesi Öğretmeni	Diğer Öğretmenler
Sınıf Öğretmeni	Türkçe Öğretmeni
İngilizce Öğretmeni	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim
Güvenlik Görevlisi	Fen Bilgisi Öğretmeni-İlköğretim
Temizlik Görevlisi	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim
Usta Öğretici (Anaokulu)	Sosyal Bilgiler Öğretmeni-Ortaöğretim
Direksiyon Eğitmeni	Biyoloji Öğretmeni-Ortaöğretim
Öğretim Görevlisi	Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim
Çocuk Gelişim Elemanı	Tarih Öğretmeni-Ortaöğretim
Eğitim Danışmanı	Coğrafya Öğretmeni-Ortaöğretim
Dalgıç (Balıkadam)	Sosyal Bilgiler Öğretmeni (İlköğretim)
Sekreter	Dershane Müdürü
Motor Ve Araç Tekniği Bilgisi Öğreticisi (Sürücü Kursu)	İlköğretim Matematik Öğretmeni
Orta Öğretim Öğretmeni	Usta Öğretici (Diğer)
Yazılım Mühendisi	Felsefe Grubu Öğretmeni-Ortaöğretim

Kaynak: İPA 2015

Eğitim sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 17,3'ünün artış beklediği, yüzde 5,9'unun ise azalış beklediği

yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 120 farklı meslekte, 4 bin 197 kişilik istihdam artışı beklendiği ve 53 farklı meslekte ise bin 877 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 64,3'ünün 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 35,7'sinin ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer şekilde azalış bekleyen işyerlerinin yüzde 39,6'sı 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 60,4'ü ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir. Eğitim sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 1,1 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 4 puan altındadır.

3.15.İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ

Çalışma kapsamında İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren 17 bin 933 işyeri için bilgi derlenmiştir. Tüm sektörler arasında yüzde 1, 8'lik paya sahiptir. Sektör kapsamındaki işyerlerinin yüzde 78,1'i 2-9 istihdamlı, yüzde 21,9'u ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma sonucunda 254 bin 501 kişinin bu sektörde istihdam edildiği tespit edilmiş olup, bunların yüzde 18,2'si 2-9 istihdamlı işyerlerinde, yüzde 81,8'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır. Şu halde sektördeki her 5 çalışandan 4'ünün 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalıştığını söylemek mümkündür.

Şekil 52 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

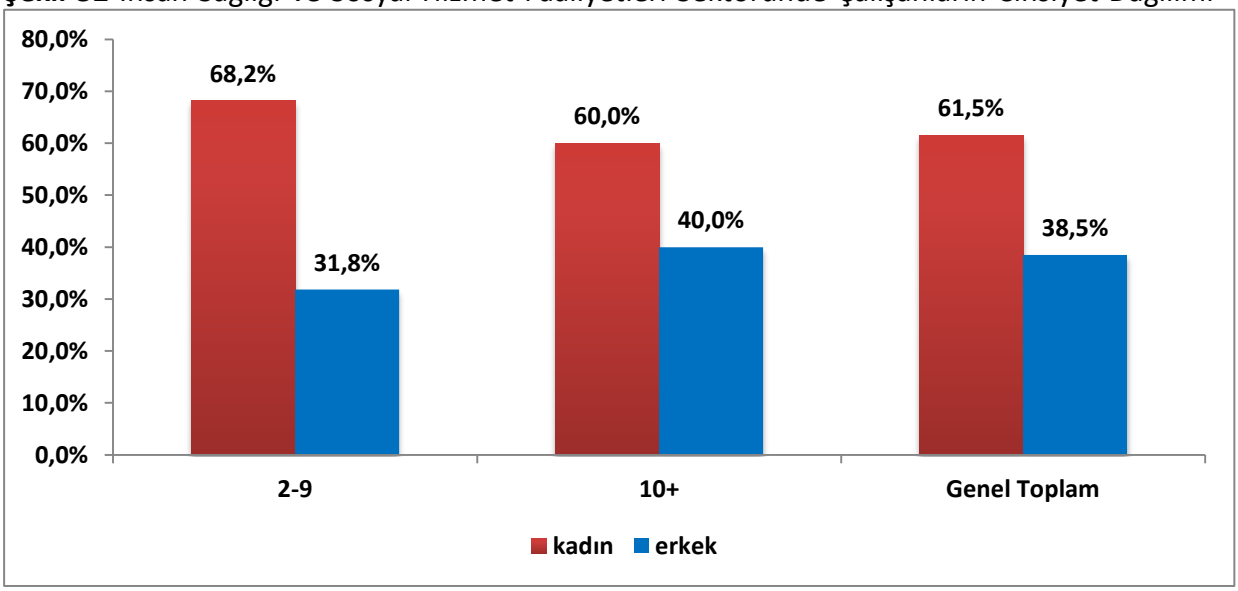

Kaynak: İPA 2015

Sektörde çalışanlar cinsiyet bazlı incelendiğinde; her iki büyüklük ve genel toplam içerisinde paralel bir dağılımın gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri

sektöründe faaliyet gösteren tüm işyeri büyüklüklerinde çalışan yaklaşık olarak her 5 kişiden 3'ünün kadınlardan, 2'sinin ise erkeklerden oluştuğunu söyleyebiliriz.

Cinsiyet bazlı istihdam Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında; kadın istihdamı 35 puan daha üstte iken, erkek istihdamı 35 puan daha alttadır. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü, kadın istihdamının en yüksek olduğu sektördür.

Tablo 212 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		GENEL TOPLAM	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Hemşire	11,3%	Sekreter	14,7%	Hemşire	9,8%
Temizlik Görevlisi	6,5%	Diş Hekimi	13,0%	Temizlik Görevlisi	6,5%
Hasta Danışmanı	4,6%	Temizlik Görevlisi	6,6%	Sekreter	4,8%
Diğer Uzman Tıp Doktorları	3,5%	Diş Hekimi Yardımcısı	5,4%	Hasta Danışmanı	3,7%
Acil Tıp Teknisyeni	3,2%	Hemşire	2,9%	Diğer Uzman Tıp Doktorları	3,2%
Büro Memuru (İdari İşler)	2,9%	Okul Öncesi Öğretmeni	2,6%	Diş Hekimi	3,0%
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	2,6%	Büro İşçisi	2,2%	Büro Memuru (İdari İşler)	2,7%
Sekreter	2,6%	Büro Memuru (İdari İşler)	2,0%	Acil Tıp Teknisyeni	2,7%
Büro Memuru (Genel)	2,4%	Diğer Uzman Tıp Doktorları	2,0%	Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	2,3%
Okul Öncesi Öğretmeni	1,7%	Diş Hekimi Sekreteri	1,9%	Büro Memuru (Genel)	2,3%
Fizyoterapist	1,6%	Büro Memuru (Genel)	1,7%	Okul Öncesi Öğretmeni	1,9%
Şoför (Yolcu Taşıma)	1,6%	Aşçı	1,6%	Şoför (Yolcu Taşıma)	1,4%
Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi	1,5%	Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı	1,5%	Fizyoterapist	1,4%
Hasta Bakımı Teknisyeni	1,5%	Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Öğretmeni	1,4%	Diş Hekimi Yardımcısı	1,3%
Temizlik Görevlisi (Hastane)	1,4%	İşletmeci	1,4%	Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi	1,2%
Sağlık Memuru	1,3%	Çocuk Gelişimi Meslek Elemanı	1,2%	Hasta Bakımı Teknisyeni	1,2%
Yaşlı Bakım Teknisyeni	1,3%	Çocuk Gelişim Elemanı	1,2%	Sağlık Memuru	1,2%
Tıbbi Sekreter	1,2%	Pazarlamacı	1,0%	Temizlik Görevlisi (Hastane)	1,2%
Hastane Hizmetlisi	1,2%	Tıbbi Laboratuvar Teknisyeni/ Laboratuvar Teknisyeni	1,0%	Tıbbi Sekreter	1,1%
Hasta Ve Yaşlı Bakım Elemanı	1,1%	Okul Müdürü	0,9%	Yaşlı Bakım Teknisyeni	1,0%
DİĞER	**45,1%**	**DİĞER**	**33,9%**	**DİĞER**	**45,9%**
GENEL TOPLAM	**100,0%**	**GENEL TOPLAM**	**100,0%**	**GENEL TOPLAM**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe çalışan sayısının en çok olduğu mesleklere bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için Hemşire, Temizlik Görevlisi, Hasta Danışmanı, Diğer Uzman Tıp Doktorları, Acil Tıp Teknisyeni; 2-9 istihdamlı işyerleri için ise Sekreter, Diş Hekimi, Temizlik Görevlisi, Diş Hekimi Yardımcısı ve Hemşire meslekleridir.

Tablo 213 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Açık İşi En Çok Olan Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Hemşire	17,4%	Okul Öncesi Öğretmeni	14,3%	Hemşire	13,6%
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	9,5%	Temizlik Görevlisi	10,7%	Temizlik Görevlisi	9,3%
Temizlik Görevlisi	8,4%	Diş Hekimi Yardımcısı	10,7%	Okul Öncesi Öğretmeni	8,1%
Okul Öncesi Öğretmeni	4,5%	Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Elemanı	7,1%	Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	5,9%
Hasta Danışmanı	4,0%	Çocuk Gelişim Elemanı	7,1%	Diş Hekimi Yardımcısı	5,1%
Acil Tıp Teknisyeni	3,3%	Muhasebeci	7,1%	Çocuk Gelişim Elemanı	3,1%
Fizyoterapist	2,3%	Hemşire	7,1%	Muhasebeci	3,1%
Garson (Servis Elemanı)	2,0%	Sekreter	3,6%	Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Elemanı	2,7%
Diş Hekimi	1,8%	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	3,6%	Hasta Danışmanı	2,5%
Diş Hekimi Yardımcısı	1,7%	Aşçı	3,6%	Acil Tıp Teknisyeni	2,1%
Diğer Veznedarlar Ve İlgili Personel	1,6%	Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	3,6%	Psikolog	2,0%
Engelli Bakım Elemanı	1,4%	Psikolog	3,6%	Tıbbi Sekreter	1,9%
Sınıf Öğretmeni	1,3%	İşyeri Hekimi	3,6%	Sekreter	1,8%
Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri	1,2%	Tıbbi Sekreter	3,6%	Şoför (Yolcu Taşıma)	1,6%
Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi	1,2%	Yardımcı Klinik Elemanı (Diş)	3,6%	İşyeri Hekimi	1,6%
Diğer Yardımcı Sağlık Personeli	1,2%	Şoför (Yolcu Taşıma)	3,6%	Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	1,6%
İşitme Engelliler Sınıf Öğretmeni	1,2%	Genel Müdür Yardımcısı-Eğitim, Sağlık, Spor (Özel Sektör)	3,6%	Aşçı	1,5%
İlaç Tanıtım-Satış Mümessili (Reprezantı)	1,2%			Fizyoterapist	1,4%
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1,1%			Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	1,3%
Hasta Bakımı Teknisyeni	1,1%			Yardımcı Klinik Elemanı (Diş)	1,3%
Diğer	**32,6%**	**Diğer**	**0,0%**	**Diğer**	**28,4%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe 3 bin 626 açık iş tespit edilmiştir. Bu sayı Türkiye geneli açık iş dağılımının yüzde 1,5'lik diliminin bu sektöre ait olduğunu göstermektedir. 254 bin 501 çalışanı olan sektörün açık iş oranı ise yüzde 1,4 olarak hesaplanmıştır.

Açık işi en çok olan mesleklere bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için; Hemşire, Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim, Temizlik Görevlisi, Okul Öncesi Öğretmeni, Hasta Danışmanı; 2-9 istihdamlı işyerleri için; Okul Öncesi Öğretmeni, Temizlik Görevlisi, Diş Hekimi Yardımcısı, Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Elemanı ve Çocuk Gelişim Elemanı meslekleridir.

Açık işte cinsiyet bazlı değerlendirme yapıldığında; yüzde 46,8 ile kadınlar, yüzde 6,6 ile erkekler ve yüzde 46,6 ile fark etmez seçeneği işaretlenmiştir. Dolayısıyla bu sektör için açık işte kadınların ön planda olduğu söylenebilir.

Tablo 214 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	%	Meslekler	%	Meslekler	%
Hemşire	19,1%	Diş Hekimi Yardımcısı	18,2%	Hemşire	16,7%
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	14,3%	Hemşire	11,4%	Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	9,9%
Hasta Bakımı Teknisyeni	5,0%	Sekreter	9,1%	Diş Hekimi Yardımcısı	6,5%
Fizyoterapist	4,9%	Okul Öncesi Öğretmeni	6,8%	Fizyoterapist	4,1%
Temizlik Görevlisi	3,7%	Temizlik Görevlisi	4,5%	Okul Öncesi Öğretmeni	4,1%
Okul Öncesi Öğretmeni	2,9%	Çocuk Gelişim Elemanı	4,5%	Temizlik Görevlisi	4,0%
İşitme Engelliler Sınıf Öğretmeni	2,6%	Diş Hekimi	4,5%	Hasta Bakımı Teknisyeni	3,5%
Hasta Ve Yaşlı Bakım Elemanı	2,2%	Ön Muhasebeci	2,3%	Sekreter	2,9%
Sağlık Memuru	2,1%	Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	2,3%	Diş Hekimi	2,4%
Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri	1,7%	Kimya Mühendisi	2,3%	Çocuk Gelişim Elemanı	1,9%
Acil Tıp Teknisyeni	1,7%	Biyoloji Öğretmeni-Ortaöğretim	2,3%	İşitme Engelliler Sınıf Öğretmeni	1,8%
Engelli Bakım Elemanı	1,6%	Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim	2,3%	Psikolog	1,7%
Diş Hekimi	1,5%	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	2,3%	Hasta Ve Yaşlı Bakım Elemanı	1,5%
Psikolog	1,4%	Sınıf Öğretmeni	2,3%	Sağlık Memuru	1,5%
Diş Hekimi Yardımcısı	1,4%	Psikolog	2,3%	Sınıf Öğretmeni	1,4%
Yoğun Bakım Hemşiresi	1,3%	Ebe-Hemşire	2,3%	Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri	1,2%
Ebe	1,1%	Çocuk Gelişimcisi/Çocuk Gelişim Uzmanı(Özel Eğitim Kurumları/Rehberlik Ve Araştırma Merkezleri)	2,3%	Acil Tıp Teknisyeni	1,2%
Sınıf Öğretmeni	1,0%	Fizyoterapist	2,3%	Engelli Bakım Elemanı	1,1%
Anestezi Teknisyeni	0,9%	Dil Ve Konuşma Terapisti	2,3%	İşyeri Hekimi	1,1%
Radyoloji Teknisyeni-Radyodiagnostik	0,9%	İşyeri Hekimi	2,3%	Dil Ve Konuşma Terapisti	0,9%

Diğer	28,8%	Diğer	11,4%	Diğer	30,7%
Genel Toplam	100,0%	Genel Toplam	100,0%	Genel Toplam	100,0%

Kaynak: İPA 2015

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe 3 bin 422 işyeri, 7 bin 21 kişilik temininde güçlük çekilen meslek olduğunu belirtmiştir. Türkiye geneli temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 1,6'sı bu sektöre aittir.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için; Hemşire, Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim, Hasta Bakımı Teknisyeni, Fizyoterapist, Temizlik Görevlisi; 2-9 istihdamlı işyerleri için ise; Diş Hekimi Yardımcısı, Hemşire, Sekreter, Okul Öncesi Öğretmeni, ve Temizlik Görevlisi meslekleridir.

Temininde güçlük çekilen ilk 20 meslekten 10 tanesi aynı zamanda açık işi olan mesleklerdir. Bu meslekler; Hemşire, Temizlik Görevlisi, Okul Öncesi Öğretmeni, Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim, Diş Hekimi Yardımcısı, Çocuk Gelişim Elemanı, Acil Tıp Teknisyeni Sekreteri, İşyeri Hekimi ve Fizyoterapist meslekleridir.

Tablo 215 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Hemşire	Muhasebe Meslek Elemanı
Okul Öncesi Öğretmeni	Otopark Görevlisi
Temizlik Görevlisi	İşletmeci
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	Psikiyatri Uzmanı (Psikiyatr)
Hasta Bakımı Teknisyeni	Diş Teknik Sekreterliği Meslek Elemanı
Usta Öğretici (Anaokulu)	Tıbbi Laboratuvar Teknisyeni/ Laboratuvar Teknisyeni
Diş Hekimi Yardımcısı	Fizyoterapist Yardımcısı
Sekreter	Diş Protez Teknisyeni
Diğer Uzman Tıp Doktorları	
Diğer Personel Ve Meslek Uzmanları	
Acil Tıp Teknisyeni	
Hasta Danışmanı	
Çocuk Gelişim Elemanı	
Garson (Servis Elemanı)	
Tıbbi Sekreter	

Kaynak: İPA 2015

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 11,1'inin artış beklediği, yüzde 1,4'ünün ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 166 farklı meslekte, 6 bin 720 kişilik

istihdam artışı beklendiği ve 8 farklı meslekte ise bin 20 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 56'sının 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 44'ünün ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Benzer şekilde azalış bekleyen işyerlerinin yüzde 75,9'u 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 24,1'i ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir.

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 2,7 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 2,4 puan altındadır.

3.16.KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe faaliyet gösteren 7 bin 855 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Tüm sektörler içerisinde yüzde 0,8'lik paya sahiptir. Söz konusu sektör işyerlerinden yüzde 90,1'i 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 9,9'u ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma sonucunda sektör içinde istihdam halinde bulunan 43 bin 610 kişinin olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışanların yüzde 47,8'i 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışırken, geri kalan yüzde 52,2'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır.

Şekil 53 Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

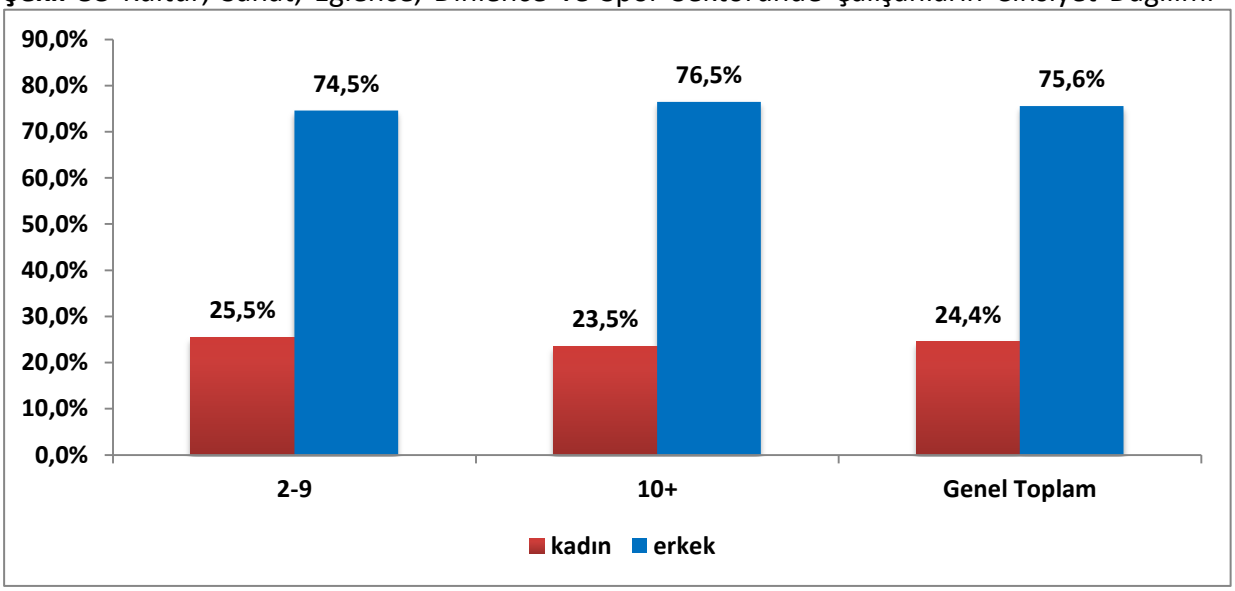

Kaynak: İPA 2015

Sektörde çalışanlar cinsiyet bazında incelendiğinde; her 3 büyüklük içerisinde paralel bir dağılımın gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe

faaliyet gösteren tüm işyeri büyüklüklerinde çalışan yaklaşık olarak her 4 kişiden 3'ünün erkeklerden, 1'inin ise kadınlardan oluştuğunu göstermektedir.

Cinsiyet bazlı istihdam Türkiye geneli verileri ile karşılaştırıldığında; kadın istihdamı 2 puan daha altta iken, erkek istihdamı 2 puan daha üsttedir.

Tablo 216 Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Futbolcu	11,5%	Garson (Servis Elemanı)	13,2%	Garson (Servis Elemanı)	7,8%
Temizlik Görevlisi	5,4%	İşletmeci	9,5%	Futbolcu	6,0%
Antrenör (Spor Eğitimcisi)	4,5%	Kasiyer	6,4%	Temizlik Görevlisi	5,2%
Garson (Servis Elemanı)	2,8%	Temizlik Görevlisi	4,8%	İşletmeci	4,8%
Güvenlik Görevlisi	2,3%	Antrenör (Spor Eğitimcisi)	3,8%	Antrenör (Spor Eğitimcisi)	4,2%
Fitnıs Eğitmeni (Fitness Eğitmeni)	2,1%	Büro Memuru (Genel)	3,6%	Kasiyer	3,3%
Beden İşçisi (Genel)	2,1%	Satış Danışmanı	3,2%	Büro Memuru (Genel)	2,6%
Muhasebeci	1,8%	Çaycı	2,1%	Satış Danışmanı	2,2%
Büro Memuru (Genel)	1,7%	Yönetici (İş Hizmetleri)	2,0%	Fitnıs Eğitmeni (Fitness Eğitmeni)	1,6%
Büro Memuru (İdari İşler)	1,7%	Müzisyen	1,5%	Beden İşçisi (Genel)	1,4%
Animatör-Eğlence Hizmetleri	1,5%	Sekreter	1,2%	Güvenlik Görevlisi	1,4%
Satış Danışmanı	1,4%	Aşçı	1,2%	Çaycı	1,3%
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	1,3%	Bilet Satış Elemanı (Gişe/Banko)	1,2%	Muhasebeci	1,2%
Voleybolcu	1,2%	Tiyatro Oyuncusu	1,2%	Yönetici (İş Hizmetleri)	1,2%
Akrobat	1,2%	Sahne Makinisti (Set İşçisi)	1,2%	Aşçı	1,2%
Aşçı	1,1%	Fitnıs Eğitmeni (Fitness Eğitmeni)	1,1%	Büro Memuru (İdari İşler)	1,0%
Futbol Antrenörü	1,1%	Diğer Hizmet Müdürleri	0,9%	Sekreter	1,0%
Dans Sanatçısı	1,0%	Diğer Özel Sektör Genel Müdürler	0,9%	Tiyatro Oyuncusu	0,9%
Diğer Sporcular Ve İlgili Personel	1,0%	Beden İşçisi (İnşaat)	0,8%	Diğer Sporcular Ve İlgili Personel	0,9%
Şoför (Yolcu Taşıma)	1,0%	Bulaşıkçı (Stevard)	0,8%	Bilet Satış Elemanı (Gişe/Banko)	0,9%
Diğer	**52,2%**	**Diğer**	**39,4%**	**Diğer**	**49,9%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe çalışan sayısının en çok olduğu mesleklere bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için; Futbolcu, Temizlik Görevlisi, Antrenör (Spor Eğitimcisi), Garson (Servis Elemanı), Güvenlik Görevlisi; 2-9 istihdamlı işyerleri için ise Garson (Servis Elemanı), İşletmeci, Kasiyer, Temizlik Görevlisi ve Antrenör (Spor Eğitimcisi) meslekleridir.

Tablo 217 Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor Sektöründe Açık İşi En Çok Olan Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	**%**	**Meslekler**	**%**	**Meslekler**	**%**
Garson (Servis Elemanı)	18,6%	Garson (Servis Elemanı)	41,2%	Garson (Servis Elemanı)	36,1%
Temizlik Görevlisi	13,0%	Aşçı	11,8%	Aşçı	10,2%
Servis Komisi	5,7%	Tiyatro Oyuncusu	8,8%	Tiyatro Oyuncusu	6,9%
Cankurtaran	4,7%	Gemici	8,8%	Gemici	6,9%
Aşçı	4,6%	Çocuk Gelişimi Meslek Elemanı	2,9%	Kasiyer	3,0%
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	4,1%	Kasiyer	2,9%	Temizlik Görevlisi	2,9%
Kasiyer	3,1%	Büro İşçisi	2,9%	Fitnıs Eğitmeni (Fitness Eğitmeni)	2,6%
Plaj Görevlisi (Beach Boy)	2,5%	Bulaşıkçı (Stevard)	2,9%	Bulaşıkçı (Stevard)	2,6%
Satış Danışmanı	2,3%	Beden Eğitimi Öğretmeni-Ortaöğretim	2,9%	Çocuk Gelişimi Meslek Elemanı	2,3%
Masaj Uygulayıcısı/Masöz	2,1%	Nargile Yapımcısı	2,9%	Büro İşçisi	2,3%
Meydancı	2,1%	Bilgisayar Bakım Ve Onarımcısı	2,9%	Beden Eğitimi Öğretmeni-Ortaöğretim	2,3%
Müşteri Temsilcisi	1,9%	Fitnıs Eğitmeni (Fitness Eğitmeni)	2,9%	Nargile Yapımcısı	2,3%
Misafir İlişkileri Görevlisi (Guest Relations Officer)	1,9%	Antrenör (Spor Eğitimcisi)	2,9%	Bilgisayar Bakım Ve Onarımcısı	2,3%
Operasyon Yöneticisi	1,9%	Yönetici (İş Hizmetleri)	2,9%	Antrenör (Spor Eğitimcisi)	2,3%
Oyun Parkı Görevlisi	1,9%			Yönetici (İş Hizmetleri)	2,3%
Yüzme Antrenörü	1,7%			Servis Komisi	1,3%
Fitnıs Eğitmeni (Fitness Eğitmeni)	1,6%			Cankurtaran	1,0%
Pastane Ürünleri Satış Elemanı	1,6%			Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	0,9%
Reyon Görevlisi	1,4%			Plaj Görevlisi (Beach Boy)	0,6%
Bulaşıkçı (Stevard)	1,3%			Satış Danışmanı	0,5%
Diğer	**22,1%**	**Diğer**	**0,0%**	**Diğer**	**8,5%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe bin 383 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu sayı Türkiye geneli açık iş dağılımının 0,6'lık diliminin bu sektöre ait olduğunu göstermektedir. 43 bin 610 çalışana sahip olan sektörün açık iş oranı ise yüzde 3,1 olarak hesaplanmıştır.

Açık işi en çok olan mesleklere bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için; Garson (Servis Elemanı), Temizlik Görevlisi, Servis Komisi, Cankurtaran, Aşçı; 2-9 istihdamlı işyerleri için ise; Garson (Servis Elemanı), Aşçı, Tiyatro Oyuncusu, Gemici, Çocuk Gelişimi Meslek Elemanı meslekleridir.

Açık iş analizine cinsiyet faktörü de katıldığında; yüzde 13,2 ile kadınlar, yüzde 54 ile erkekler ve yüzde 32,7 ile fark etmez seçenekleri tercih edilmiştir. Dolayısıyla Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe, açık işlerde aranan cinsiyet erkek olup, cinsiyetfarklılaşması söz konusudur.

Tablo 218 Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

10 ve daha fazla		2-9		Genel Toplam	
Meslekler	%	Meslekler	%	Meslekler	%
Garson (Servis Elemanı)	16,4%	Garson (Servis Elemanı)	23,4%	Garson (Servis Elemanı)	21,9%
Akrobat	9,2%	Kasiyer	8,5%	Kasiyer	7,3%
Animatör-Eğlence Hizmetleri	9,1%	Antrenör (Spor Eğitimcisi)	8,5%	Antrenör (Spor Eğitimcisi)	6,8%
Temizlik Görevlisi	7,2%	Özel Efekt Uzmanı	6,4%	Özel Efekt Uzmanı	5,0%
Aşçı	4,8%	Aşçı	4,3%	Aşçı	4,4%
Satış Danışmanı	3,9%	Makyöz-Makyör	4,3%	Gemici	3,5%
Dans Sanatçısı	3,6%	Fast Food Hazırlayıcısı-Hamburger, Tost, Sandviç Vb.	4,3%	Pazarlamacı	3,5%
Kasiyer	3,2%	Nargile Yapımcısı	4,3%	Makyöz-Makyör	3,3%
Beden İşçisi (Genel)	2,4%	Pazarlamacı	4,3%	Fast Food Hazırlayıcısı-Hamburger, Tost, Sandviç Vb.	3,3%
Kayak Eğitmeni	2,4%	Gemici	4,3%	Nargile Yapımcısı	3,3%
Cankurtaran	1,8%	Çocuk Gelişimi Meslek Elemanı	2,1%	Satış Danışmanı	2,5%
Fitnıs Eğitmeni (Fitness Eğitmeni)	1,5%	Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	2,1%	Beden İşçisi (Genel)	2,2%
Servis Komisi	1,5%	Satış Danışmanı	2,1%	Akrobat	2,0%
Oyun Parkı Görevlisi	1,4%	Beden İşçisi (Genel)	2,1%	Animatör-Eğlence Hizmetleri	2,0%
Masör-Masöz	1,3%	Dağıtım Elemanı (Gıda-İçecek)	2,1%	Fitnıs Eğitmeni (Fitness Eğitmeni)	2,0%
Elektrikçi (Genel)	1,2%	Beden Eğitimi Öğretmeni-Ortaöğretim	2,1%	Muhasebeci	1,7%
Masaj Uygulayıcısı/Masör	1,1%	Diğer Müzisyenler Ve Ses Sanatkarları	2,1%	Çocuk Gelişimi Meslek Elemanı	1,7%
Reyon Görevlisi	1,0%	Muhasebeci	2,1%	Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	1,7%
Şef Garson	1,0%	Bilgisayar Bakım Ve Onarımcısı	2,1%	Dağıtım Elemanı (Gıda-İçecek)	1,7%
Gemici	1,0%	Bilgisayar Operatörü	2,1%	Beden Eğitimi Öğretmeni-Ortaöğretim	1,7%
Diğer	25,0%	**Diğer**	**6,4%**	**Diğer**	**18,4%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe faaliyet gösteren 923 işyeri, bin 898 kişilik temininde güçlük çekilen meslek olduğunu belirtmiştir. Bu sayı Türkiye geneli temininde güçlük çekilen eleman sayısının yüzde 0,4'ünün bu sektöre ait olduğunu göstermektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için; Garson (Servis Elemanı), Akrobat, Animatör-Eğlence Hizmetleri, Temizlik Görevlisi, Aşçı; 2-9 istihdamlı

işyerleri için ise; Garson (Servis Elemanı), Kasiyer, Antrenör (Spor Eğitimcisi), Özel Efekt Uzmanı ve Aşçı meslekleridir.

Temininde güçlük çekilen ilk 20 meslekten 8 tanesi aynı zamanda açık işi en çok olan mesleklerdendir. Bu meslekler sırasıyla; Garson (Servis Elemanı), Aşçı, Gemici, Fitnıs Eğitmeni (Fitness Eğitmeni), Çocuk Gelişimi Meslek Elemanı, Beden Eğitimi Öğretmeni-Ortaöğretim, Nargile Yapımcısı, Antrenör (Spor Eğitimcisi)dür.

Tablo 219 Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Garson (Servis Elemanı)	Futbolcu
Satış Danışmanı	Malzemeci (Spor)
Temizlik Görevlisi	Masör-Masöz
Müzisyen	Çim Saha Görevlisi
Sıvacı	Metal Levha İşçisi
Fast Food Hazırlayıcısı-Hamburger, Tost, Sandviç Vb.	Beden İşçisi (Temizlik)
İlköğretim Matematik Öğretmeni	Tekstil Mühendisi
Nargile Yapımcısı	Elektrikçi (Genel)
Elektronik Teknisyeni	Elektrikli Motor Bakım-Onarımcısı
Dans Sanatçısı	Mimar
Beden İşçisi (Genel)	Park Temizlik İşçisi

Kaynak: İPA 2015

Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 8,4'ünün artış beklediği, yüzde 0,1'inin ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 76 farklı meslekte, 2 bin 380 kişilik istihdam artışı beklendiği ve 7 farklı meslekte ise 19 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 86,1'inin 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 13,9'unun ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Azalış bekleyen işyerlerinin ise tamamının 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri olduğu tespit edilmiştir.

Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 5,4 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 0,3 puan üzerindedir.

3.17.DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ SEKTÖRÜ

Çalışma kapsamında Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren 34 bin 264 işyerinden cevap alınarak veri derlenmiştir. Tüm sektörler içerisinde yüzde 3,4'lük paya sahiptir. Söz konusu sektör işyerlerinin yüzde 89,3'ü 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 10,7'si ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluşmaktadır.

Çalışma sonucunda sektörde istihdam edilen 180 bin 456 kişinin olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışanların yüzde 59,4'ü 2-9 istihdamlı işyerlerinde çalışırken, geri kalan yüzde 40,6'sı ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde çalışmaktadır.

Şekil 54 Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Çalışanların Cinsiyet Dağılımı

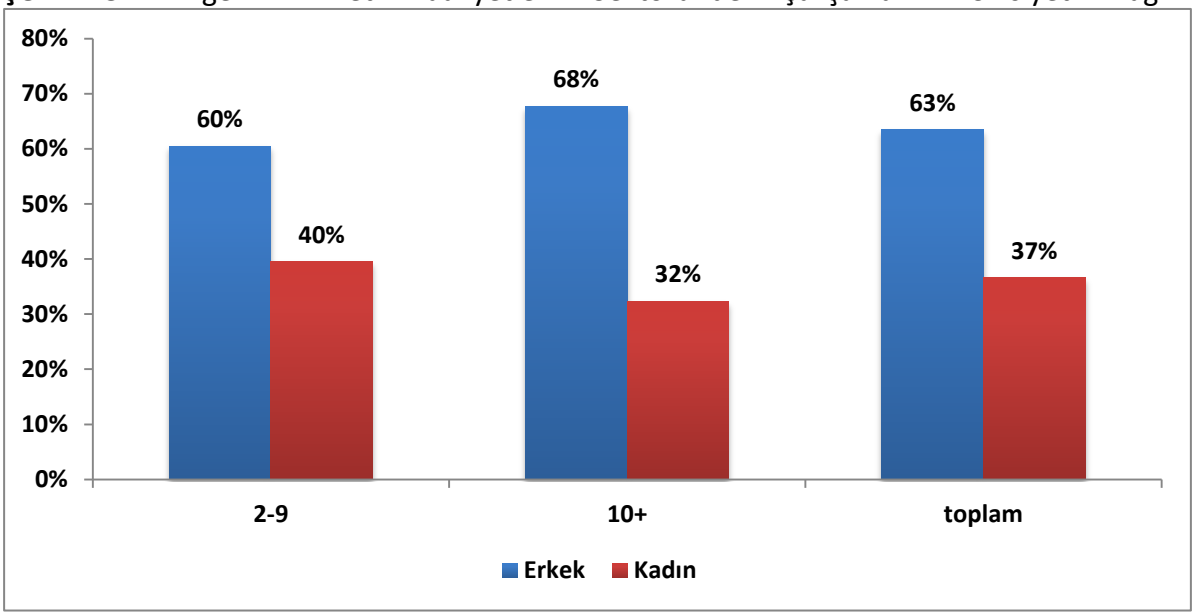

Kaynak: İPA 2015

Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe çalışanların cinsiyet dağılımına bakıldığında; her 3 işyeri büyüklüğü için de paralel bir cinsiyet dağılımının olduğu tablodan da görülmektedir. Diğer bir deyişle bu sektörde çalışan her 5 kişiden 3'ü erkeklerden, 2'si ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 220 Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Çalışan Sayısının En Çok Olduğu Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	%	Meslek	%	Meslek	%
Bayan Kuaförü	14,1%	Temizlik Görevlisi	7,0%	Bayan Kuaförü	9,1%
Manikürcü-Pedikürcü	4,6%	Büro Memuru (Genel)	4,6%	Temizlik Görevlisi	4,9%
İşletmeci	4,3%	Ütücü	2,7%	Büro Memuru (Genel)	3,1%
Temizlik Görevlisi	3,4%	Beden İşçisi (Temizlik)	2,4%	Manikürcü-Pedikürcü	3,1%
Erkek Berberi/Erkek Kuaförü	3,1%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	2,4%	İşletmeci	2,8%
Halı Yıkama İşçisi	2,6%	Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servis Teknisyeni	1,9%	Ütücü	2,2%
Büro Memuru (Genel)	2,1%	Teknik Servis Elemanı	1,8%	Sekreter	2,0%
Sekreter	2,1%	Bayan Kuaförü	1,8%	Erkek Berberi/Erkek Kuaförü	1,9%
Kuaför	2,1%	Sekreter	1,7%	Makineci (Dikiş)	1,7%
Ütücü	1,9%	Makineci (Dikiş)	1,7%	Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servis Teknisyeni	1,6%
Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı	1,8%	Paketleme İşçisi (El İle)	1,7%	Halı Yıkama İşçisi	1,6%
Cilt Bakım ve Güzellik Meslek Elemanı	1,8%	Müşteri Temsilcisi	1,6%	Aşçı	1,5%
Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	1,8%	Elektrikli Ev Aletleri Bakım Ve Tamircisi	1,5%	Teknik Servis Elemanı	1,5%
Dernek, Vakıf, Birlik Ve Stk Başkan Ve Üst Düzey Yöneticileri	1,8%	Muhasebeci	1,4%	Kuaför	1,5%
Aşçı	1,7%	Futbolcu	1,2%	Paketleme İşçisi (El İle)	1,4%
Makineci (Dikiş)	1,7%	Aşçı	1,1%	Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	1,3%
Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servis Teknisyeni	1,4%	Beden İşçisi (Genel)	1,1%	Dernek, Vakıf, Birlik Ve Stk Başkan Ve Üst Düzey Yöneticileri	1,2%
Banka Gişe Yetkilisi	1,2%	Masör-Masöz	1,0%	Cilt Bakım Ve Güzellik Meslek Elemanı	1,1%
Teknik Servis Elemanı	1,2%	Şoför-Yük Taşıma	1,0%	Masör-Masöz	1,1%
Masör-Masöz	1,2%	Satış Danışmanı	0,9%	Şoför-Yük Taşıma	1,1%
Diğer	**43,9%**	**Diğer**	**59,6%**	**Diğer**	**54,4 %**
Genel Toplam	**100%**	**Genel Toplam**	**100%**	**Genel Toplam**	**100%**

Kaynak: İPA 2015

Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe çalışan sayısının en çok olduğu mesleklere bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerleri için Bayan Kuaförü, Manikürcü-Pedikürcü, İşletmeci, Temizlik Görevlisi, Erkek Berberi/Erkek Kuaförü; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise; Temizlik Görevlisi, Büro Memuru (Genel), Ütücü, Beden İşçisi (Temizlik) ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi meslekleridir.

Tablo 221 Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Açık İşi En Çok Olan Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	%	Meslek	%	Meslek	%
Bayan Kuaförü	29,4%	Ütücü	10,6%	Bayan Kuaförü	21,8%
Manikürcü-Pedikürcü	11,8%	Makineci (Dikiş)	5,4%	Manikürcü-Pedikürcü	8,8%
Teknik Servis Elemanı	7,8%	Kalite Kontrolcü-Tekstil	4,9%	Teknik Servis Elemanı	5,8%
Ahşap Mobilya İmalat Ustası	5,9%	Kumaş Paketleme İşçisi	3,2%	Ahşap Mobilya İmalat Ustası	4,2%
Diğer Erkek Ve Kadın Berberleri, Güzellik Uzmanları Ve İlgili İşçiler	3,9%	Masör-Masöz	2,9%	Masör-Masöz	3,6%
Masör-Masöz	3,9%	Ambalajcı (El İle)	2,8%	Temizlik Görevlisi	3,3%
Temizlik Görevlisi	3,9%	İplik Temizleme İşçisi	2,8%	Ütücü	3,0%
Halı Yıkama İşçisi	3,9%	Bayan Kuaförü	2,6%	Hemşire	3,0%
Hemşire	3,9%	Çorap Kontrolörü	2,6%	Halı Yıkama İşçisi	2,9%
Sekreter	2,0%	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	2,4%	Diğer Erkek Ve Kadın Berberleri, Güzellik Uzmanları Ve İlgili İşçiler	2,8%
Aşçı	2,0%	Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	2,3%	Kuaför	2,0%
Aşçı (Özel Hizmet)	2,0%	Kuaför	2,0%	Keseci(Tellak)	1,9%
Cilt Bakım Ve Güzellik Meslek Elemanı	2,0%	Sedefkar	2,0%	Klima Sistemleri Teknisyeni	1,7%
Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	2,0%	Bakır İşleme Ve Süslemecisi	2,0%	Elektrik-Elektronik Teknisyeni	1,6%
Kese Ve Köpük Masörü	2,0%	Temizlik Görevlisi	1,9%	Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	1,6%
Keseci(Tellak)	2,0%	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1,8%	Sekreter	1,5%
Erkek Berberi/Erkek Kuaförü	2,0%	Diğer Teknisyen Ve Teknikerler	1,7%	Makineci (Dikiş)	1,5%
Kuaför	2,0%	Föncü (Kuaför Elemanı)	1,7%	Aşçı	1,5%
Bilgisayar Bakım Ve Onarımcısı	2,0%	Elektrikli Ev Aletleri Bakım Ve Tamircisi	1,7%	Kese Ve Köpük Masörü	1,4%
Elektrik-Elektronik Teknisyeni	2,0%	Keseci(Tellak)	1,6%	Erkek Berberi/Erkek Kuaförü	1,4%
Diğer	**3,9%**	**Diğer**	**41,3%**	**Diğer**	**24,6%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe 7 bin 307 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. Türkiye geneli açık iş dağılımının yüzde 3'ü bu sektöre aittir. Açık iş oranı ise yüzde 3,9 olarak hesaplanmıştır. Söz konusu açık iş oranı, Türkiye geneli açık iş oranından yüzde 1,4 daha fazladır. En fazla açık iş olan mesleklere bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerleri için; Bayan Kuaförü, Manikürcü-Pedikürcü, Teknik Servis Elemanı, Ahşap Mobilya İmalat Ustası, Diğer Erkek Ve Kadın Berberleri, Güzellik

Uzmanları Ve İlgili İşçiler;10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise; Ütücü, Makineci (Dikiş), Kalite Kontrolcü-Tekstil, Kumaş Paketleme İşçisi ve Masör-Masöz meslekleridir.

Açık iş analizine cinsiyet faktörü de katıldığında; kadınlarda açık iş oranı yüzde 42, erkeklerde yüzde 31,4 ve fark etmez seçeneğinde ise yüzde 26,7 olarak hesaplanmıştır. Bu oranlara bakarak, Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe açık işte cinsiyet tercihinin erkekler yönünde olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 222 Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektöründe Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

2-9		10 ve daha fazla		Genel Toplam	
Meslek	**%**	**Meslek**	**%**	**Meslek**	**%**
Bayan Kuaförü	29,1%	Ütücü	6,2%	Bayan Kuaförü	23,6%
Manikürcü-Pedikürcü	11,0%	Manikürcü-Pedikürcü	4,4%	Manikürcü-Pedikürcü	9,6%
Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı	7,9%	Kalite Kontrolcü	4,3%	Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı	6,2%
Erkek Berberi/Erkek Kuaförü	7,1%	Kalite Kontrolcü-Tekstil	3,7%	Erkek Berberi/Erkek Kuaförü	5,7%
Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	4,7%	Masör-Masöz	3,6%	Teknik Servis Elemanı	4,2%
Teknik Servis Elemanı	4,7%	Paketleme İşçisi (El İle)	3,4%	Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	3,9%
Kese Ve Köpük Masörü	3,9%	Elektrikli Ev Aletleri Bakım Ve Tamircisi	2,8%	Kese Ve Köpük Masörü	3,2%
Halı Yıkama İşçisi	3,9%	Bayan Kuaförü	2,7%	Ütücü	3,2%
Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servis Teknisyeni	3,1%	Elektronik Teknisyeni	2,7%	Halı Yıkama İşçisi	3,1%
Masör-Masöz	2,4%	Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servis Teknisyeni	2,6%	Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servis Teknisyeni	3,0%
Ahşap Mobilya İmalat Ustası	2,4%	Makineci (Dikiş)	2,4%	Masör-Masöz	2,6%
Ütücü	2,4%	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	2,3%	Ahşap Mobilya İmalat Ustası	1,9%
Ahşap Mobilya İmalatçısı	1,6%	Teknik Servis Elemanı	2,2%	Elektronik Teknisyeni	1,8%
Elektronik Teknisyeni	1,6%	Klima Sistemleri Teknisyeni	2,2%	Paketleme İşçisi (El İle)	1,3%
Sekreter	0,8%	Temizlik Görevlisi	2,0%	Ahşap Mobilya İmalatçısı	1,3%
Danışma Görevlisi-Otel	0,8%	Ambalajcı (El İle)	1,6%	Elektrikli Ev Aletleri Bakım Ve Tamircisi	1,2%
Aşçı	0,8%	Kumaş Paketleme İşçisi	1,6%	Kalite Kontrolcü	0,9%
Ağdacı	0,8%	Çorap Kontrolörü	1,6%	Aşçı	0,9%
Cilt Bakım Ve Güzellik Meslek Elemanı	0,8%	Masaj Uygulayıcısı/Masöz	1,3%	Diğer Teknisyen Ve Teknikerler	0,8%
Satış Danışmanı	0,8%	Aşçı	1,3%	Kalite Kontrolcü-Tekstil	0,8%
Diğer	**9,4%**	**Diğer**	**45,2%**	**Diğer**	**20,6%**
Genel Toplam	**100,0%**	**Genel Toplam**	**100,0 %**	**Genel Toplam**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe 8 bin 811 işyeri, 16 bin 518 kişilik temininde güçlük çekilen meslek olduğunu belirtmiştir. Bu sayı Türkiye geneli temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 3,7'lik dilimine tekabül etmektedir.

Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerleri için; Bayan Kuaförü, Manikürcü-Pedikürcü, Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı, Erkek Berberi/Erkek Kuaförü , Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen; 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için ise; Ütücü, Manikürcü-Pedikürcü, Kalite Kontrolcü, Kalite Kontrolcü-Tekstil, Masör-Masöz meslekleridir.

Temininde güçlük çekilen ilk 20 mesleğin 10 tanesi aynı zamanda açık işi olan mesleklerdir. Bu meslekler; Bayan Kuaförü, Manikürcü-Pedikürcü, Ahşap Mobilya İmalat Ustası, Masör-Masöz, Ütücü, Halı Yıkama İşçisi, Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen, Aşçı, Kese Ve Köpük Masörü ve Erkek Berberi/Erkek Kuaförü meslekleridir.

Tablo 223 Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektöründe 30 Nisan 2016 Tarihi İtibariyle Beklenen İstihdam Değişimi

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Bayan Kuaförü	Ütücü
Aşçı	Danışma Memuru
Diğer Elektrikli Eşya Montajcıları Ve İlgili Elektrik İşçileri	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Manikürcü-Pedikürcü	Nezaretçi Ve Ustabaşı (Giyecek İmalatı)
Güzellik Hizmetleri Elemanı/Estetisyen	Paketleme İşçisi (El İle)
Temizlik Görevlisi	Kurye
Elektronik Teknisyeni	Alçı Sıva Uygulayıcısı
Erkek Berberi/Erkek Kuaförü	Güvenlik Görevlisi
Halı Yıkama İşçisi	Fen Bilgisi Öğretmeni-İlköğretim
Masör-Masöz	Teknik Direktör
Teknik Servis Elemanı	Otomasyon Sistemleri Destek Elemanı
Şoför-Yük Taşıma	İlköğretim Matematik Öğretmeni
Masaj Uygulayıcısı/Masör	Sosyal Bilgiler Öğretmeni (İlköğretim)
Klima Sistemleri Teknisyeni	Türkçe Öğretmeni
Makineci (Dikiş)	İşletme Elektrik Bakım Onarımcısı

Kaynak: İPA 2015

Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işverenlere 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi sorulmuş ve yüzde 13'ünün artış beklediği, yüzde 3'ünün ise azalış beklediği yönünde cevap alınmıştır. Beklenen değişimler meslek detayında incelendiğinde; söz konusu dönem itibariyle genel toplamda 194 farklı meslekte 12 bin 446 kişilik istihdam artışı beklendiği ve 30 farklı meslekte ise 837 kişilik istihdam azalışı beklendiği görülmektedir.

Artış beklediklerini beyan eden işyerlerinin yüzde 88'inin 2-9 istihdamlı, geri kalan yüzde 12'sinin ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden oluştuğu görülmektedir. Azalış bekleyen işyerlerinin ise yüzde 94'ü 2-9 istihdamlı, yüzde 6'sı ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleridir. Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işverenlerin 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle bekledikleri istihdam değişimi hesaplandığında; net istihdam değişim oranının yüzde 6,4 olduğu görülmektedir. Söz konusu oran Türkiye ortalamasının 1,1 puan üstündedir.

SONUÇ

2008 yılından itibaren tüm dünyayı etkisi altına alan ekonomik krizin işgücü piyasaları üzerindeki olumsuz sonuçları tam olarak silinmemiştir. Birçok ülkede özellikle işsiz oranları kriz öncesi seviyesine henüz dönmemiştir. Kriz dönemini almış olduğu tedbirler ile birçok ülkeye göre daha az kayıp ile geçiren Türkiye'de 2012 yılında işsizlik oranı yüzde 8,4 ile son yılların en düşük seviyesine ulaştıktan sonra tekrar artmaya başlamıştır. 2015 yılında da işsizlik oranındaki artışın devam etmesi beklenmektedir. 2016-2018 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Program hedeflerinde 2015 yılı için işsizlik oranı yüzde 10,5 olacağı öngörülürken, 2018 yılı için ise hedef işsizliği tekrar tek hanelere düşürerek yüzde 9,9 olarak gerçekleşmesidir. Yine OVP'de tarım dışı istihdamın 2 milyon 199 bin kişi artacağı ve 2018'de işgücüne katılma Oranının yüzde 52,2 olacağı öngörülmektedir. Görüldüğü üzere istihdamın korunması ve işsizliğin azaltılması önümüzdeki dönemlerde de hassasiyet gösterilmesi gereken bir konu olacaktır.

İşsizlikle mücadelede yeni istihdam alanları oluşturmak kadar işgücü arz ve talebini doğru ve etkin bir şekilde buluşturmak da önemlidir. İşgücü piyasasında arz ve talebin uyumlaştırılabilmesi için ise öncelik işgücünün arz ve talep yapısının ortaya konulması gerekmektedir. İşgücü arzının özellikleri nelerdir? Ne tür eğitime ve beceriye sahiptirler? Bu hususların bilinmesi gerekmektedir. İşgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili olarak ise işgücü piyasası nitelik ve nicelik olarak nelerin talep edildiği iyi bir şekilde tespit edilmelidir. Bu nedenle işgücü piyasasının arz yönü ve talep yönünü tespit eden çalışmalar oldukça önemlidir.

İşgücü piyasasının arz yönüne ilişkin veriler ağırlıklı olarak TÜİK'in yapmış olduğu "Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi" sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Bu çalışmalar ve çalışma sonuçlarından beklentiler ülkemizde istihdamı arttırmaya işsizliği azaltmaya yönelik en önemli belgelerde yer almaktadır. Ulusal İstihdam Stratejisi, 10. Kalkınma Planı, Türkiye Sanayi Strateji Belgesi, Mesleki ve Teknik Eğitim Stratejisi ve Eylem Planı, Verimlilik Stratejisi ve Eylem Planı, İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem planı gibi makro politika belgelerinde İşgücü Piyasası Araştırmalarına ve bu çalışmadan elde edilecek sonuçlara yer verilmektedir.

Eğitim planlamasından, yatırım planlamasına; teşvik sistemlerinden, beşeri sermaye yatırımına; kariyer planlamasından, mesleki eğitim programlarına kadar bir dizi alanda temel politikaların belirlenip, politika belgelerinin hazırlanmasında en hayati konulardan biri "işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespiti"dir.

Ülke için birçok olumlu çıktısı olan/olacak bu çalışmaların İŞKUR açısından en önemli özelliği hiç şüphesiz, ülkenin ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünün yetiştirilmesi amacıyla aktif işgücü programları

(AİP) kapsamında düzenlenen mesleki eğitimlere yol gösterici yönüdür. Bu durum mevzuat anlamında da temellendirilmiş durumdadır. İl Müdürlüklerimizce sunulan temel hizmetlerden mesleki eğitim faaliyetlerinin esaslarını belirleyen Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği ile İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri gereği "il düzeyinde sunulacak mesleki eğitim hizmetlerinin İPA sonuçları dikkate alınarak" planlanması gerekmektedir.

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması'nın kapsamı genişletilmiş olup ülke geneli için 2-9 istihdamlı işyerleri de araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Böylelikle Türkiye geneli için 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için veri üretilmiştir. İl düzeyinde ise 10 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için veri üretilmiştir.

2015 yılı Türkiye İşgücü Piyasası Araştırması Sonuçlarına göre açık iş oranı yüzde 2,5 gibi yüksek sayılabilecek bir oranda tespit edilmiştir. İşgücü piyasasında genellikle nitelik ve beceri gerektiren mesleklerde eleman bulunmasında zorluk çekildiğini göstermektedir. Mevcut çalışanların nitelik düzeyi düşük iken ihtiyaç duyulan meslekler nitelik düzeyi daha yüksek mesleklerdir. Açık işlerin geçen yıla göre kadınların daha fazla istihdam edilebileceği alanlara kaydığı tespit edilmiştir. Kadın istihdamının arttırılması için bu önemli bir gelişmedir.

Çalışma sonuçlarına göre her on işyerinden birinin açık işinin olması ve her beş işyerinden birinin eleman temin ederken güçlük çekmesi işgücü piyasasındaki arz ve talep arasında uyumsuzluk olduğunu göstermektedir. Ancak geçen yıla göre eleman temininde güçlük çeken işyeri sayısında ve temininde güçlük çekilen kişi sayısında bir düşüş söz konusudur. Bu durum aslında işgücü piyasasındaki arz ve talep uyumsuzluğunun bir miktar azaltıldığının bir göstergesidir.

Türkiye işgücü piyasasının genelinde çalışanların ve işsizlerin eğitim durumlarının düşük olması işgücü piyasasını olumsuz etkilemektedir. Araştırma kapsamında eleman temininde güçlük çekilen mesleklerdeki güçlük çekilme nedeninin ağırlıklı olarak gerekli mesleki nitelik ve beceriye sahip eleman bulunamaması ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamamasının olması işgücü piyasasının aradığı nitelik ve özelliklerde eleman bulunmadığını ortaya koymaktadır. Önceki dönemlerde yapılan çalışmaların sonuçları da incelendiğinde mesleksizlik konusunda önemli gelişmeler görülmesine rağmen hala işsizlerin işgücü piyasasında aranılan/talep edilen nitelik ve becerilere sahip olmadığını göstermektedir. Beceri temelli çalışmalar yapılmalıdır. Eleman ihtiyacı duyulan mesleklerde aranan becerileri daha iyi analiz edip ortaya koyacak çalışmalar yapılmalıdır.

Özellikle mesleki nitelik ve becerinin yanında tecrübenin de ön plana çıkması mesleki eğitimin önemini arttırmakla beraber teorinin yanında pratiğe dayalı eğitime dikkat çekmektedir. Bu alanda İŞKUR'un düzenlediği İşbaşı Eğitim Programları oldukça önemlidir. Bu programlara katılanlar hem işgücü piyasasında aranılan meslek ve niteliği kazanmakta hem de iş tecrübelerini arttırmaktadırlar. İŞKUR İşbaşı Eğitim Programlarını son yıllarda arttırmakla beraber 2014 yılı sonlarında yaptığı mevzuat değişikliği ile bu programlardan yararlanan katılımcı sayısını daha da arttırmaya

çalışmaktadır. Temininde güçlük çekilen mesleklerin azaltılması için İşbaşı Eğitim Programları önemli bir aktif işgücü programıdır. Özellikle 2015 yılında İŞKUR İşbaşı Eğitim Programlarına yoğunlaşarak yeni çalışmalar yürütmüş ve gençlerin işgücü piyasasında aranılan nitelik ile tecrübeye sahip olmasını sağlamaya yönelik önemli adımlar atmıştır. Bu programdan yararlanan gençlerin sayısının önümüzdeki yıllarda da artarak devam etmesi hedeflenmektedir.

İŞKUR'un işgücü piyasasındaki yeri ve önemi her geçen gün artmaktadır. Araştırma sonuçları da bunu göz önüne sermektedir. Geçen yıla göre 2015 yılında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyeri oranı yaklaşık yüzde 6 artmıştır. İŞKUR'un hizmet kalitesi ve verimliliğini arttırması işsizliğin azaltılmasına pozitif bir etki yapacaktır.

2014 yılı içerisinde Ulusal İstihdam Stratejisi yayınlanmıştır. Stratejide yer alan hedeflere ulaşma noktasında İşgücü Piyasası Araştırmalarından elde edilen bilgiler oldukça faydalı olacaktır. Ulusal İstihdam Stratejisindeki hedeflere ulaşmak için pusula olarak "İşgücü Piyasası Araştırmaları" kullanılmalıdır.

Son dönemlerde sektörel analizler oldukça önem kazanmıştır. Özellikle politika belgelerinde sektörlere yönelik özel hedefler, eylemler belirlenmektedir. Ulusal İstihdam Stratejisinde de 7 sektör için eylemler ve hedefler belirlenmiştir. İşgücü piyasası araştırmalarında da sektörel veriler bulunmasına rağmen bu alana daha fazla ağırlık verilmelidir. Sektörlere yönelik özel araştırmalar yapılmalıdır. Sektörlere özel istihdamı arttırıcı politikalar üretilmesi işsizliğinin azaltılması oldukça faydalı olacaktır.

Türkiye için açık işlerin ve açık iş oranlarının sektörel ve mesleki olarak belirleyecek çalışmalara destek verilmelidir. Uluslararası standartlara uygun ülkemiz için "açık iş istatistikleri" yayınlanmalıdır. Bu şekilde ülkemizde işsizlere karşılık olarak kaç kişilik eleman talebi olduğu ortaya konulmalıdır.

İşsizliğin azaltılması ve istihdamın arttırılması için Ulusal düzeydeki politikaların yanında yerel düzeyde politikalara da ihtiyaç duyulmaktadır. İl istihdam Kurulları yerel düzeyde üretilecek politikalarda daha etkin rol almalıdır. İşgücü Piyasası Araştırmaları kapsamında her il için ayrı ayrı raporlar hazırlanmaktadır. Bu raporlarlar daha etkin kullanılmalıdır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları mevcut durum ve kısa vadeli tahmin vermektedir. Bunun yanında orta vadede işgücü piyasasının ihtiyaçlarını ortaya koyacak çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar ile orta vadede hangi mesleklerde elemana ihtiyaç duyulacağı ve bu mesleklerde ne tür becerilerin aranacağına yönelik bilgiler üretilmelidir. Bu çalışmalar ışığında meslek liselerinde, meslek yüksekokullarında ve üniversitelerde hangi bölümlerin açılması ya da hangi bölümlerin kapatılması gerektiğine yönelik çalışmalar yapılmalıdır

Ülkemizde işgücü piyasası araştırmaları ve açık iş istatistikleri çalışmaları ile işgücü piyasasının talep yönünü ortaya koyan çalışmalar önemli bir seviyeye gelmiştir. Bundan sonraki aşama bu

çalışmaların sonuçlarının doğru analiz edilerek politika ve eylemlere dönüştürülmesidir. Çalışma sonuçlarının somut olarak kullanılmasıdır.

KAYNAKÇA

1. Bank of International Settlements, 2015, “85th BIS Annual Report”, Temmuz 2015.
2. BİÇERLİ, Kemal, “Çalışma Ekonomisi”
3. International Monetary Fund, Küresel Ekonomik Görünüm Raporu, Nisan 2015.
4. ILO, World Employment Social Outlook, 2015.
5. TÜİK, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla İstatistikleri.
6. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2013.
7. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, 2014.
8. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2014.
9. World Bank, Good Jobs in Turkey, 2012.
10. 2016-2018 Orta Vadeli Plan

EKLER

EK 1- 2015 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR 2015 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2015 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ülkimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine (3.350 TL) üçbinüçyüzelli Türk Lirası İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

SGK İşyeri Sicil Numarası :.....

Ornek No :.....

İşyerinin Yasal Unvanı :.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....

MAHALLE :.....

Cadde/Sokak :.....

İÇ/DIŞ KAPI NO :.....

TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı:..... Unvanı :

Tarih.....: Telefonu :

E-Posta.....: İmza/Kase:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih-İmza			

2

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

……

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayırsa 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐ Hayır ☐

(……. Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐ İşbaşı Eğitim Programları ☐ Çalışanlara Yönelik Eğitim ☐

İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs) ☐ Kısa Çalışma Ödeneği ☐

Mevzuat Danışmanlığı ☐ İşveren Danışmanlığı ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi (part-time) çalışmanın var olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER 8)Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1)Eleman aramıyoruz ☐ ⇨ 9.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Fark etmez	Açık isiniz icin asağıdaki seceneklerden hangisini tercih edersiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Fark etmez			Talep Edilen Beceriler* 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			İlgili meslekteki acık işinizi hangi yolla arıyorsunuz** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Özel İstihdam Büroları			Açık İşinizi Ne Kadar Süredir Arıyorsunuz?		
			1	2	3	1	2	3	1	2	3	0-30 Gün	31-89 Gün	90+ Gün

*En önemli 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAMA yapınız. (1- En önemli)

**Kullandığınız arama kanallarından HERHANGİ 3 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2016 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	9.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10)30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	10.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok ☐ → Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortamı ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek Işaretlenebilir.

2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşverenin görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

EK 2-TAM SAYIM VE ÖRNEKLEME YAPAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI

Tamsayım Yapılan İller	10+ İstihdamlı İşyeri Sayısı	2-9 İstihdamlı İşyeri Sayısı	Toplam
ADANA	4.255	240	4.495
ADIYAMAN	800	22	822
AFYONKARAHİSAR	1.375	59	1.434
AĞRI	461	9	470
AKSARAY	785	29	814
AMASYA	627	27	654
ARDAHAN	95	5	100
ARTVİN	343	21	364
AYDIN	1.962	116	2.078
BALIKESİR	2.252	135	2.387
BARTIN	421	22	443
BATMAN	1.039	16	1.055
BAYBURT	99	3	102
BİLECİK	431	23	454
BİNGÖL	541	6	547
BİTLİS	433	8	441
BOLU	629	36	665
BURDUR	507	31	538
ÇANAKKALE	988	60	1.048
ÇANKIRI	253	15	268
ÇORUM	1.043	36	1.079
DENİZLİ	2.961	148	3.109
DİYARBAKIR	2.502	56	2.558
DÜZCE	1.028	24	1.052
EDİRNE	715	52	767
ELAZIĞ	1.310	38	1.348
ERZİNCAN	393	11	404
ERZURUM	1.199	40	1.239
ESKİŞEHİR	2.068	115	2.183
GAZİANTEP	3.435	207	3.642
GİRESUN	842	26	868
GÜMÜŞHANE	192	3	195
HAKKARİ	201	8	209
HATAY	2.208	128	2.336
IĞDIR	238	6	244
ISPARTA	675	54	729
KAHRAMANMARAŞ	1.805	59	1.864
KARABÜK	458	26	484
KARAMAN	486	26	512
KARS	279	14	293
KASTAMONU	701	36	737
KAYSERİ	3.307	153	3.460
KIRIKKALE	405	32	437
KIRKLARELİ	658	47	705
KIRŞEHİR	377	13	390
KİLİS	172	5	177
KONYA	4.466	200	4.666

Tamsayım Yapılan İller	10+ İstihdamlı İşyeri Sayısı	2-9 İstihdamlı İşyeri Sayısı	Toplam
KÜTAHYA	1.106	46	1.152
MALATYA	1.431	52	1.483
MANİSA	2.331	125	2.456
MARDİN	1.333	21	1.354
MERSİN	3.638	180	3.818
MUĞLA	2.537	231	2.768
MUŞ	426	10	436
NEVŞEHİR	780	23	803
NİĞDE	535	34	569
ORDU	1.313	52	1.365
OSMANİYE	897	34	931
RİZE	808	35	843
SAKARYA	1.984	113	2.097
SAMSUN	2.246	119	2.365
SİİRT	369	12	381
SİNOP	370	16	386
SİVAS	1.129	53	1.182
ŞANLIURFA	2.365	62	2.427
ŞIRNAK	613	5	618
TEKİRDAĞ	2.447	108	2.555
TOKAT	918	32	950
TRABZON	2.283	92	2.375
TUNCELİ	152	5	157
UŞAK	889	35	924
VAN	1.194	23	1.217
YALOVA	581	35	616
YOZGAT	613	29	642
ZONGULDAK	1.014	62	1.076
Tamsayım Toplam	**88.722**	**4.090**	**92.812**
Örnekleme Yapılan İller	**10+ Örneklem İşyeri Sayısı**	**2-9 İşyeri Sayısı**	**Toplam**
ANKARA	6.911	979	7.890
ANTALYA	4.289	444	4.733
BURSA	2.931	427	3.358
İSTANBUL	8.493	3.311	11.804
İZMİR	6.276	750	7.026
KOCAELİ	4.201	210	4.411
Örnekleme Toplam	**33.101**	**6.121**	**39.222**
Genel Toplam	**121.823**	**10.211**	**132.034**

EK 3- TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Aktif Kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 18 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır. (İŞKUR)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Çalışma Çağındaki Nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

Genç İşsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç İşsizlik Oranı : 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

$$Genç\ İşsizlik\ Oranı = \frac{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşsiz}{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşgücü\ Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}$$

Genç Nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Eğitim Durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen

2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul

4. İlköğretim

5. Ortaokul veya mesleki ortaokul

6. Genel Lise

7. Mesleki veya teknik lise

8. Yüksek öğretim

Eğitim Seviyelerine Göre İşgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

Eksik İstihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

İktisadi Faaliyetlere Göre İstihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
B	Madencilik ve Taş Ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama

I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O	Kamu Yönetimi ve Savunma
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal Ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar Arası Örgütler Ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

İstihdam Edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Toplam\ \text{İ}stihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İş Başında Olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş Başında Olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İşe Yerleştirme: İş arayanların Kurumca işe yerleştirilmesidir.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

$$\text{İ}ş\text{g}\ddot{\text{u}}c\ddot{\text{u}} = \text{İ}stihdam\ Edilenler + \text{İ}ş sizler$$

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması: İŞKUR tarafından 16 Mart - 30 Nisan tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2013 yılı kayıtlarıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Katılım\ Oranı = \frac{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı\ (\ \text{İ}stihdam + \text{İ}ş siz)}{Kurumasal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İşgücüne Dahil Olmayan (İnaktif) Nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır. İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş Bulma Ümidi Olmayanlar: Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Dahil\ Olmayan\ N\text{ü}fus\ Oranı = \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus - \text{İş}g\text{ücü}}{Kurumsal\ Olmayan\ N\text{ü}fus} \times 100$$

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik Oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\text{İş}sizlik\ Oranı = \frac{\text{İş}siz}{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı(\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)} \times 100$$

İşteki Durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

Kayıt Dışı İstihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt Dışı istihdam Oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$Kayıtdışı\ İstihdam\ Oranı = \frac{Kayıtdışı\ İstihdam}{Toplam\ İstihdam} \times 100$$

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı İşgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Kurumsal Olmayan Nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal Olmayan Çalışma Çağındaki Nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Mesleklere Göre İstihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) ISCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. ISCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü,

öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş Bağımlılık Oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\boldsymbol{Ya\text{ş}\ Ba\text{ğ}ml\text{ı}l\text{ı}k\ Oran\text{ı}} = \frac{0-14\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus + 65\ Ya\text{ş}\ ve\ \text{ü}st\text{ü}\ N\text{ü}fus}{15-64\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yerel Birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Yetersiz İstihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Zamana Bağlı Eksik İstihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

EK 4- İLLERE GÖRE İPA SONUÇLARI ÖZET TABLO

Satır Etiketleri	İşyeri Sayısı 2015	Çalışan Sayısı 2015	Açık İş Sayısı 2015	Açık İş Oranı 2015	Temininde Güçlük Çekilen Kişi	NİDO
Adana	25.677	204.412	3.258	1,6%	5.493	3,5%
Adıyaman	2.378	25.358	608	2,3%	1.617	5,3%
Afyon	6.537	51.361	1.408	2,7%	3.269	6,3%
Ağrı	337	5.813	182	3,0%	771	16,2%
Aksaray	3.643	30.341	623	2,0%	1.531	6,3%
Amasya	2.818	21.463	677	3,1%	1.346	6,1%
Ankara	83.182	729.007	16.116	2,2%	28.635	3,9%
Antalya	42.778	319.930	12.586	3,8%	25.861	7,4%
Ardahan	707	2.881	528	15,5%	167	6,8%
Artvin	2.401	12.070	117	1,0%	425	1,6%
Aydın	13.206	72.804	3.988	5,2%	5.240	6,8%
Balıkesir	11.960	85.112	1.225	1,4%	3.899	4,5%
Bartın	4.111	24.521	1.514	5,8%	1.819	13,1%
Batman	2.101	36.635	1.340	3,5%	2.894	8,8%
Bayburt	521	3.295	89	2,6%	73	3,6%
Bilecik	1.716	25.036	393	1,5%	1.164	1,0%
Bingöl	1.054	12.999	159	1,2%	132	2,6%
Bitlis	1.393	7.602	282	3,6%	729	11,9%
Bolu	4.479	35.902	630	1,7%	2.095	4,6%
Burdur	4.072	19.656	568	2,8%	2.237	7,7%
Bursa	41.238	485.070	17.597	3,5%	22.875	6,0%
Çanakkale	8.217	51.760	4.963	8,7%	6.026	13,8%
Çankırı	1.674	10.888	422	3,7%	249	3,9%
Çorum	4.599	37.941	1.602	4,1%	4.089	7,5%
Denizli	14.982	132.785	6.388	4,6%	8.598	4,9%
Diyarbakır	7.538	72.680	2.021	2,7%	2.262	3,5%
Düzce	3.335	44.970	458	1,0%	1.305	4,6%
Edirne	5.127	34.360	318	0,9%	3.919	7,3%
Elazığ	3.746	35.738	157	0,4%	1.273	14,1%
Erzincan	1.551	11.927	279	2,3%	1.230	4,9%
Erzurum	5.379	40.943	1.076	2,6%	1.952	5,0%
Eskişehir	11.437	105.836	3.599	3,3%	6.120	7,1%
Gaziantep	20.199	193.851	1.567	0,8%	4.155	5,0%
Giresun	3.487	25.044	964	3,7%	855	2,7%
Gümüşhane	568	5.749	116	2,0%	270	4,9%
Hakkari	945	5.257	22	0,4%	61	1,4%
Hatay	11.870	97.404	2.355	2,4%	6.514	8,5%
Iğdır	1.103	9.773	855	8,0%	3.018	54,0%
Isparta	5.675	32.288	540	1,6%	3.112	7,1%
İstanbul	287.349	3.373.250	71.891	2,1%	118.607	4,0%

Satır Etiketleri	İşyeri Sayısı 2015	Çalışan Sayısı 2015	Açık İş Sayısı 2015	Açık İş Oranı 2015	Temininde Güçlük Çekilen Kişi	NİDO
İzmir	77.574	605.436	15.166	2,4%	30.931	4,6%
Kahramanmaraş	6.599	79.795	1.658	2,0%	3.885	5,4%
KARABÜK	3.721	34.734	1.025	2,9%	1.099	2,0%
KARAMAN	3.451	37.613	1.508	3,9%	1.894	6,7%
KARS	1.925	10.267	151	1,4%	1.502	8,6%
KASTAMONU	3.554	23.651	765	3,1%	2.088	34,4%
KAYSERİ	15.425	162.953	2.350	1,4%	9.759	5,5%
KIRIKKALE	4.119	18.089	315	1,7%	2.392	5,1%
KIRKLARELİ	5.091	36.697	1.538	4,0%	2.409	4,9%
KIRŞEHİR	1.306	11.681	99	0,8%	363	-0,6%
KİLİS	612	4.946	39	0,8%	306	1,4%
KOCAELİ	23.281	289.359	12.985	4,3%	15.119	5,3%
KONYA	24.319	195.273	5.110	2,6%	9.584	6,1%
KÜTAHYA	5.165	42.182	612	1,4%	2.134	4,9%
MALATYA	4.265	51.391	613	1,2%	1.296	11,2%
MANİSA	14.477	146.486	2.045	1,4%	3.677	3,8%
MARDİN	3.452	30.998	164	0,5%	409	1,1%
MERSİN	20.074	150.068	2.056	1,4%	5.724	4,3%
MUĞLA	21.226	99.823	5.992	5,7%	11.386	9,9%
MUŞ	1.005	8.934	158	1,7%	259	14,2%
NEVŞEHİR	1.875	20.440	1.251	5,8%	683	6,6%
NİĞDE	3.496	27.433	611	2,2%	1.550	3,4%
ORDU	7.417	51.414	1.325	2,5%	1.625	2,2%
OSMANİYE	4.102	31.350	523	1,6%	1.464	4,5%
RİZE	5.306	35.119	2.334	6,2%	4.330	-2,6%
SAKARYA	10.603	94.681	4.152	4,2%	5.453	5,5%
SAMSUN	14.384	105.859	1.788	1,7%	3.742	5,8%
SİİRT	1.226	10.211	30	0,3%	143	1,8%
SİNOP	2.833	16.889	378	2,2%	2.311	9,5%
SİVAS	5.868	48.213	1.281	2,6%	4.299	13,6%
ŞANLIURFA	6.982	71.980	475	0,7%	3.929	6,0%
ŞIRNAK	800	15.926	299	1,8%	411	5,4%
TEKİRDAĞ	11.425	165.113	1.795	1,1%	3.591	1,8%
TOKAT	3.867	30.205	2.807	8,5%	2.370	18,9%
TRABZON	10.923	90.560	3.111	3,3%	5.866	8,0%
TUNCELİ	546	1.951	26	1,3%	208	3,3%
UŞAK	3.100	30.820	553	1,8%	1.115	7,4%
VAN	3.827	34.326	274	0,8%	983	5,9%
YALOVA	3.559	26.232	585	2,2%	1.378	4,1%
YOZGAT	3.040	19.872	306	1,5%	1.071	3,8%
ZONGULDAK	7.283	45.402	904	2,0%	4.439	7,3%
Genel Toplam	**1.008.191**	**9.548.085**	**242.637**	**2,5%**	**443.065**	**5,1%**

444 7587 İŞKUR
İletişim Hattı

www.iskur.gov.tr
/TurkiyelsKurumu /TurkiyelsKurumu

ALO 170
Bilgi Danışma Hattı

Emniyet Mahallesi Mevlana Bulvarı (Konya Yolu) No: 42 Yenimahalle / ANKARA
T:+90 (312) 216 30 00 - 216 30 01 F: +90 (312) 435 29 27